DMITRY GLUKHOVSKY

# METRO 2033

# METRO 2033

## Dmitry Glukhovsky

Kudüs'teki Hebrew Üniversitesi'nde Gazetecilik ve Uluslararası İlişkiler okudu. Genç yaşına rağmen oldukça etkileyici bir gazetecilik kariyerine sahip olan Glukhovsky, bugüne kadar Fransız EuroNevvs TV, Moskova'daki Russia Today TV ve Mayak Radyosu için çalıştı, Deutsche Welle Radio, Sky News ve İsrail'in ulusal radyo kanalında muhabir olarak görev yaptı.

Gazeteci olarak Fas'tan Guatemala'ya, İzlanda'dan Japonya'ya kadar neredeyse bütün dünyayı dolaşan Glukhovsky, Çernobil faciası sırasında bozulan nükleer reaktörü filme almak için bölgedeydi. Baykonur'da Rus roketlerinin ateşlenmesini izledi. Kiryat-Shmona bölgesinde, İsrail ve Hizbullah arasındaki ilişkileri ateş hattından tüm dünyaya aktardı. Ayrıca Glukhovsky, Kuzey Kutbu'ndan canlı yayın yapan ilk gazeteci olma unvanını da taşımaktadır.

Glukhovsky anadili Rusça'ya ek olarak İngilizce, Fransızca, Almanca, İbranice ve İspanyolca da bilmektedir. Bugün Moskova'da yaşayan yazar, Metro 2033 kitabı ile 2007 yılında, Kopenhag'daki EuroCon yarışmasında, Avrupa Bilim Kurgu Topluluğu (the European Science Fiction Society) tarafından Teşvik Ödülü'ne (the Encouragement Award) layık görüldü.

**1**

# YOLCULUK BAŞLIYOR

*Sevgili Moskovalılar ve kent sakinleri!*

*Moskova Metrosu, olağanüstü tehlikeyi göze alacağınız bir ulaşım aracıdır.*

Metro vagonundaki bir ilan.

*Kim bir ömür boyu karanlığa bakacak kadar cesur ve kararlıysa, orada ilk umut ışığını o fark edecektir.*

Han

“Kimdi o? Artyom, bir göz at!”

Ateşin yanında oturan Artyom isteksiz yerinden kalktı, otomatik silahını doğrultarak karanlığa doğru yürüdü. Aydınlanan bölgenin iyice dışına çıkınca durdu, gürültüyle silahının emniyet tetiğini açtı, boğuk bir sesle ”Olduğun yerde kal! Parola!” diye seslendi.

Bir dakika kadar önce karanlığın içinden garip bir hışırtı ve boğuk homurtular duymuşlardı. Şimdiyse telaşlı ayak sesleri geliyordu. Artyom’un boğuk sesiyle silahın tıkırtısından ürken biri geriye, tünelin dehlizine daldı. Artyom hızla ateşin yanına dönerek Pyotr Andreyeviç’e seslendi:

“Kim olduğunu söylemeden öylece toz oldu.”

“Hadi oradan miskin uyuşuk! Emri bilmen gerekirdi. Biri yanıt vermedi mi, hemen ateş edeceksin! Kim olduğunu nereden bileceksin ki? Belki de Karaderililer yürüyüşe geçmişlerdir!”

“Yok, yok, eminim insan değildi... Bu gürültüler... Ve sonra o garip ayak sesleri. Bir insanın ayak seslerini tanımaz mıyım? Siz de çok iyi bilirsiniz Pyotr Andreyeviç, Karaderililer önceden uyarmadan saldırıya geçerler; daha geçenlerde bir nöbet noktasına silahsız saldırmışlar, gözü kapalı makineli tüfek ateşinin üzerine doğru yürümüşlerdi. Ama şimdiki hemen tabanları yağladı. Ürkek bir hayvan olmalı.”

”Pekâlâ Artyom! Yine senden kurnazı yok. Ama emirleri aldın mı, en azından onlara uy ve fazla düşünme. Belki de bizi gözleyen biriydi. Sayıca az olduğumuzu gördü ve bizi gafil avlamak istedi. Sonuçta hepimizin canına okuyacaklar, her birimizin boynuna bir bıçak, sonra da aynen Poleşayevskaya’da olduğu gibi bütün istasyonun kökünü kurutacaklar. O da niye? Domuzu zamanında öldürmedin diye! Sadece dikkatli ol, gözünü dört aç. Gelecek sefere seni arkasından tünele göndereceğim haberin olsun!..”

Artyom ürperdi. Sınırın 700 metre ötesindeki tüneli gözlerinin önüne getirdi. Sadece düşünmek bile insana dehşet veriyordu. Kuzeye doğru 700 metreden sonrasına kimse cesaret edemiyordu. Devriyeler drezinlerle 500 metreye kadar gidiyorlar, projektörle sınır direklerini aydınlatıyorlar, ancak anormal bir şeyin sürünerek yaklaşmadığına iyice emin olduktan sonra hızla geri dönüyorlardı. Gözlemciler bile -nöbet tutan adamlar, eski deniz piyadeleri- 680 metreye geldiklerinde duruyorlar, sigaralarının ateşini elleriyle gizleyerek, gece dürbünlerinden gözlerini dikip etrafı kolluyorlardı. Sonra da tünelden gözlerini ayırmadan ya da arkalarını dönmeden, yavaşça ve sessizce geri dönüyorlardı.

Nöbet tuttukları yer, 450 metrede, sınır direklerinden yaklaşık 50 metre uzaklıktaydı. Sınır kontrolü günde bir kez yapılıyordu, son teftiş de henüz birkaç saat önceydi. Şimdi en son nöbetleriydi ve belki de devriyenin ürküttüğü yaratıklar, sonuncu kontrolden bu yana daha da yaklaşmış olmalıydılar. Ateş ve insanlar bu yaratıkları kendine çekiyordu.

Artyom yerine oturdu ve sordu:

“Poleşayevskaya’da nasıl olmuştu?”

Kanı donduran bu hikâyeyi aslında çok iyi biliyordu. Kendi istasyonundaki gezgin satıcılar olayı anlatmışlardı. Yine de tıpkı başsız mutantların tüyler ürpertici masallarını ya da küçük bebekleri kaçıran vampirlerin öykülerini dinlemekten keyif alan çocuklar gibi, bildiği hikâyeyi bir kez daha dinlemek ona heyecan verecekti.

“Poleşayevskaya’da ne mi oldu? Duymadın mı? Garip bir hikâyeydi. Garip ve korkunç. Önce gözlemci gruplar peş peşe ortadan yok oldular. Tünele gittiler ve bir daha geri dönmediler. Gerçi onlar bizimkilere benzemiyordu, acemiydiler ama istasyonlan da ona göre daha küçüktü ve orada çok insan da yaşamıyor. Daha doğrusu yaşamıyordu. Her neyse birden bire ortadan yok oldular. Bir müfreze yola çıkıyor ve toz oluyordu. Önce yolda oyalandıklarım zannettiler, çünkü tünel buradaki gibi dönemeçliydi -bu düşünce Artyom’a ürkütücü geldi- istediğin kadar aydınlat, ne nöbet noktasından ne de istasyondan hiçbir şey görünmüyordu. Her ne olduysa müfreze yok olmuştu; yarım saat, bir saat, iki saat. Peki, nereye kaybolabilirlerdi? En fazla bir kilometre uzaklaşmışlardı, daha uzağa gitmeleri yasaklanmıştı, üstelik akılsız da değillerdi. Sonunda arkalarından bir arama birliği gönderildi. Etrafı uzun uzun aradılar, seslendiler, hepsi boşuna. Yok olmuşlardı. Kimsenin hiçbir şeyi görmemesi aslında normaldi. Asıl korkunç olan ise, kimsenin hiçbir şey duymamış olmasıydı, tek bir ses bile. Ve izler de yoktu.”

Artyom, Pyotr Andreyeviç’in olayı anlatmasını istediğine neredeyse pişman olmuştu. Çünkü ya bu konuda çok şey biliyordu ya da müthiş bir hayal gücü vardı. Ne olursa olsun masala tutku derecesinde meraklı olmalarıyla ünlenen gezgin satıcıların anlattıklarından daha fazla ayrıntı biliyordu. Artyom sırtından aşağıya ürperdiğini hisseti. Ateşin yanında rahatsız olmuştu, tüneldeki en masum hışırtılar bile sinirlerini bozuyordu.

“İşte böyle; önce, gözlemcilerin belki de kaçmış olabileceklerini düşündüler, belki işlerinden memnun değillerdi, bu yüzden de arazi

olmuşlardı. Hepsinin canı cehenneme! İlle de daha kolay bir yaşam istiyorlarsa döküntülerin peşine takılsınlar, anarşist sürüsüne ve onun gibilerine... Bunu kabullenmek daha kolay olurdu. Ama bir hafta sonra bir gözlemci ekibi daha ortadan kayboldu. Oysa onların da istasyonun yarım kilometre uzağına gitme izinleri yoktu. Ve yine aynı hikâye: Çıt yok. Sanki yer yarılmış da içine girmişlerdi. Bu kez istasyondakilerin iyice huzuru kaçmıştı. Bir hafta içinde iki müfreze birden ortadan yok olduysa, bir şeyler doğru gitmiyor demekti. Bir şeyler yapılmalıydı. Önlem alınmalıydı vesaire. Böylece 300'üncü metreye bir bariyer koydular. İstihkâm kurma sanatının kurallarına göre, kum torbalarını sürükleyerek getirip üst üste yığdılar, bir makineli tüfek, bir projektör yerleştirdiler, Begovaya'ya bir kurye gönderdiler. Uluzi 1905 goda istasyonuyla bir konfederasyon kurmuşlardı. Daha önce Oktiyabrskoye de onlarla beraberdi, ama sonra bir şeyler oldu, kimse ne olduğunu tam bilmiyor; bir kaza mıydı, her neyse burası yaşanmaz hale gelince insanlar oradan kaçtılar ama şimdi bunun hiçbir önemi yok. Sonuçta Begovaya'ya birini gönderdiler, uyarı parolaları da şöyleydi: Çalılıklarda bir şey var, gerektiğinde yardım eder misiniz?

İlk kurye henüz yerine varmamış, aradan henüz bir gün bile geçmemişti. Begovaya'dakiler ise hâlâ verecekleri yanıtı düşünüyorlardı. O sırada ikinci ulak kan ter içinde gelerek haberi verdi: Dış nöbet noktasındaki bütün mürettebat ölmüştü, bir kez bile ateş edememişlerdi. Hepsi bıçaklanmıştı. Burada asıl ürkütücü olan, sanki hepsi sanki uykudayken yakalanmıştı. Peki, hadi aldıkları eğitimleri bir yana bırakalım, bu kadar olup bitenden sonra nasıl olup da uyuyakalmışlardı? Begovayalılar kendilerinin de başına aynı şey gelmesin diye, ne yapmak gerektiğini çabucak kavramışlardı. Böylece muharip askerlerden bir hücum kıtası oluşturdular, bombacı ve makinelilerden oluşan tam 100 kişilik bir birlik. Tabii bu biraz zaman aldı, yarım gün kadar; ama sonunda kıtayı gönderdiler. Ne var ki kıta Poleşayevskaya'ya vardığında orada bir tek canlı bile kalmamıştı. Ceset de yoktu, sadece her yer kana bulanmıştı. Durum böyleydi işte. Kimin yaptığını Allah bilir. Ben böyle bir şeyi insanların yapabileceğine inanmıyorum."

Artyom tutuk bir sesle sordu. "Ya Begoveya'ya ne oldu?"

“Hiçbir şey. Bütün bu felaketi gördükten sonra, Poleşayevskaya’ya giden tüneli havaya uçurdular. Şimdi duyduğuma göre, tünelin tam 40 metresini toprakla kapatmışlar, araç olmadan geçemezsin. Peki onları nereden alacaksın? 15 yıldır orada paslanıp kaldılar!..”

Pyotr Andreyeviç sustu ve gözlerini ateşe dikti.

Artyom hafifçe öksürdü. ”Evet. Tabii ateş etmeliydim. Meğer aptalın biriymişim!”

İstasyonun güney yönünden birinin kendilerine doğru seslendiğini duydular: “Hey, 450 metredekiler! Sizin orada her şey yolunda mı?”

Pyotr Andreyeviç borazan çalar gibi ellerini ağzına koyarak seslendi: “Buraya gel! Konuşacaklarımız var!”

Tünelin içinden, istasyondan uzanan yolu cep fenerleriyle aydınlatarak üç gölge onlara doğru yaklaştı; 300’üncü metreden nöbetçilerdi. Ateşin yanına geldiklerinde fenerlerini söndürerek yanlarına oturdular.

“Pyotr sen misin? Ben de bugün öbür dünyaya kimi gönderdiniz diye, kendi kendime soruyordum” dedi, üç kişiden en yüksek rütbeli, adı Andrey olan adam. Gülümseyerek elindeki paketi tıklayıp bir ***papirossa*** çıkardı.[1]

“Dinle, Andryuçka! Buradaki gencin garip bir şey dikkatini çekti ama ateş etmeyi beceremedi. Tünelin içinde saklandı. Onun insan olduğunu pek sanmıyor.”

“İnsan değil miydi? Ya neydi ki?” diye Andrey Artyom’a sordu.

“Ne olduğunu göremedim. Parolayı sorduğumda, hemen kuzeye doğru uzaklaştı. Ama ayak sesleri insanınkine benzemiyordu, çok hafif ve hızlıydı, sanki iki değil de dört bacağı vardı.”

Yüzünde ürküten bir ifadeyle gözlerini kırpıştıran Andrey, “Ya da üç” diye yanıtladı.

Artyom'un birden öksürüğü tuttu, çünkü Filyovskaya Hattı'ndaki[2] üçayaklı insanların hikâyeleri aklına gelmişti. Orada istasyonların bir bölümü toprağın üzerinde, yüzeyde kalıyordu. Tünel de orada daha az derindi, dolayısıyla da pratik olarak ışınlara karşı korunmasızdı. Bu hattan, üçayaklı, iki kafalı ve benzeri bir yığın hilkat garibesi yaratık metro ağına sızıyordu.

Andrey papirossa'sından bir nefes çekerek yanındaki adamlarına, "Hadi bakalım çocuklar, buraya gelmişken neden biraz kalmayalım? Hem yine bazı üçayaklılar gelirse, yardım da ederiz. Baksana Artyom, çaydanlığınız var mı?" dedi.

Pyotr Andreyeviç yerinden doğruldu, bir bidondan iyice paslanmış bir ibriğe su dökerek, ateşin üzerindeki bir çengele astı. Birkaç dakika sonra buharlar çıkmaya, su fıkırdamaya başladı, alışık olduğu bu ses Artyom'u biraz olsun rahatlattı. Ateşin çevresinde oturan insanları tek tek süzdü. Hepsi de güçlü kuvvetli adamlardı, buradaki çetin yaşam koşulları onları iyice bilemişti. İnsan rahatlıkla kendini onlara teslim edebilirdi. Nöbet tuttukları istasyon, sırf onlar gibi insanlar orada olduğundan, her zaman bütün hattakiler içinde en iyilerden biri olarak ünlenmişti. Birbirleriyle neredeyse kardeşçe, derin, duygusal bir ilişki kurmuşlardı.

Artyom'un yaşı yirminin üstündeydi. Ama orada, yukarıda dünyaya gelmişti. Bu yüzden de metroda dünyaya gelip de sadece radyasyondan değil ama yeraltında ne kadar canlı varsa hepsini yok eden güneşin yakıcı gücünden de korktukları için, hayatlarında bir kez olsun yüzeye çıkmaya cesaret edemeyen insanlar gibi cılız ve soluk yüzlü değildi. Zaten Artyom da sadece bir kez o da bir dakika kadar yukarıda olmuştu -arka plandaki radyasyon o derece yüksekti ki, orasını görmeye çok meraklı olanlar, yerüstü dünyasının harikalarını doyasıya seyretmeye fırsat bulamadan, birkaç saat içinde yanıp kül olmuşlardı.

Arytom babasını anımsamıyordu.

Annesini daha Timiryasevskaya'da oturdukları günlerde, beş yaşındayken kaybetmişti. Durumları iyiydi, yaşamları huzur içinde aynı

şekilde sürüp gidiyordu; ta ki sıçanların istasyona hücum ettikleri o güne kadar.

Bir gün herhangi bir ön uyarı yapılmadan, zifiri karanlıktaki yan tünellerden birinin içinden gri renkli, kocaman ıslak sıçanlar, dalgalar halinde gelmişlerdi. Bu tünel, kuzeye giden ana hattın görünmeyen bir sapağından aşağıya, derinlere iniyor, yüzlerce koridorun karmaşık yumağında, dehşet dolu, dondurucu ve iğrenç kokuların labirentinde kayboluyordu. Tünel, en yürekli serüvencilerin bile ayak basmaya cesaret edemedikleri bir yere, sıçanların hükümdarlığına uzanıyordu. Tünel ve yol haritasını yanlış okuyan bir yolcu, yanılıp da bu yeraltı dünyasının sınırına kadar geldiğinde, oradan sızan kara tehlikeyi içgüdüleriyle seziyor, girişe açılan delikte veba salgınına yakalanmış bir kentin kapısındaymışçasına dehşete kapılıyordu.

Sıçanları kimse ürkütmemişti. Hiç kimse onların imparatorluğuna inmemişti. Hiç kimse, sıçanların sınırlarını bozmaya cesaret etmemişti.

Kendiliklerinden gelmişlerdi.

O güne kadar kimsenin görmediği irilikte, devasa büyüklükteki sıçanlar, sınırdaki bariyerlerin üzerinden aşıp istasyonu ele geçirdikleri gün, birçok insan ölmüştü. Sıçanlar öylesine çoktu ki, insanlar altlarında gömülü kalmış, ölüm çığlıkları sıçan yığınlarında boğulmuş, sesleri duyulmaz olmuştu. Yollarına kim çıkarsa, ölü olsun canlı olsun, bütün insanları, hatta ölü hemcinslerini bile kemirmiş, akıl almaz bir gücün etkisinde, acımasızca ileriye, daha ileriye, yollarına devam etmişlerdi.

Sadece birkaç kişi sağ kalmıştı. Onlar da böyle durumlarda ilk kurtarılan kadınlar, yaşlılar ya da çocuklar değil, ölümcül dalga gelmeden önce davranan güçlü kuvvetli beş erkekti.

Kurtulmalarının nedeni, güney tünelinde nöbette olmalarıydı. İstasyondan gelen çığlıkları duyunca, içlerinden biri ne olduğunu görmek için o tarafa koşmuştu. Hat bölgesinin sonundaki istasyona vardığında, Timiryavskaya, çoktan ölüm kalım savaşmdaydı. Farelerin dalgalar halinde peronun üzerine sıçradıklarını görmüş ve anında ne olup bittiğini anlamıştı.

Bir an önce geri dönmek istemişti. Biri onu birden kolundan tutup yakalamış ve istasyonu savunanlara artık yardım edemeyeceğini fark etmişti. Başını çevirdiğinde üniformasının kolunu ısrarla çekiştiren, yüzü korkudan adeta çarpılmış bir kadın umutsuz çığlığını zorlukla bastırarak seslenmişti: “Asker kurtar onu! Ona merhamet et!”

Kendisine doğru uzanmış bir çocuk eliyle, birkaç küçük şiş parmak görmüştü sadece. Birinin hayatını kurtarmak için değil kendisine “asker” diye seslenildiği ve merhamet dilenildiği için o eli tutmuştu. Sonra da çocuğu koltuğunun altına sıkıştırıp gelen ilk sıçanlarla yarışa girmişti. Bu bir ölüm yarışıydı; tünelin içinden, diğerlerinin drezinle bekledikleri yere kadar uzanan bir ölüm yarışı. 50 metre uzaktan onlara motoru çalıştırmaları için seslenmişti. On istasyonda bulunan tek motorize drezindi. Hareket etmiş ve kendi halinde birkaç kişinin neredeyse üst üste yaşadığı terk edilmiş Dmitrovskaya istasyonunu hızla boydan boya geçmişlerdi. Önlerinden geçerken de oradakilere seslenmişlerdi:

“Kaçın! Sıçanlar!”

Ama hepsi de onların artık kurtulmayacaklarını çok iyi biliyorlardı. Çok şükür ki bir zamanlar barış içinde yaşadıkları Savyolovskaya’nın ön nöbet yerine yaklaştıklarında, onları saldırgan sanıp uzaktan üzerlerine ateş etmesinler diye, hızlarını azaltmışlardı. Yaradana sığınıp var güçleriyle nöbetçilere bağırmışlardı:

“Sıçanlar! Sıçanlar geliyor.”

Hepsi de Savyolovskaya’yı arkalarında bırakarak uzaklara kaçmaya hazırdı, Serpuhovsko-Timiryasevskaya Hattı’nı[3] boylu boyunca geçip durmadan bir kaçış yolu bulmak için dua ederek korkunç lav bütün metroyu sarmadan, bir hedefe varıncaya dek, nereye kaçabilirlerse kaçmak; bütün istedikleri buydu.

Ama Allah’tan Savyolovskaya’da, hem kendilerinin hem de bütün istasyonun, hatta belki de bütün hattın hayatını kurtaracak bir şey vardı. Nöbetçileri çılgınca bir telaşla kendilerini tehdit eden ölüm tehlikesinden

tam haberdar etmişlerdi ki, adamlar hemen müthiş bir makineyi ortaya çıkardılar. Bu alev püskürten bir makineydi, gerçi usta teknisyenlerin ele geçirdikleri parçalarla monte edilerek geliştirilmiş olan bir makineydi ama, çalışır durumda ve son derece de işlevseldi.

İlk sıçanlar çoktan görünmüşlerdi, dipsiz karanlıklardan binlerce sıçanın ayağından çıkan hışırtı ve tırmık sesleri, giderek artmıştı ki, nöbetçiler makineyi harekete geçirerek yakıcı maddeyi üzerlerine püskürttükten sonra tekrar kapatmışlardı. Metrelerce uzayan turuncu renkli bir alev, müthiş bir gürültüyle, hiç ara vermeden 10-20 dakika kadar tünelin içine püskürerek sıçanları yakıp kül etmişti. Tüneli, yanmış etten etrafa yayılan iğrenç bir kokuyla, sıçanların vahşi haykırışları sarmıştı. Ve drezin, daha sonra kahramanlıklarından ötürü metronun bütün hatlarında ünlenecek olan Savyolovskaya istasyonundaki nöbetçilerin arkasına gelerek durmuş, yeni bir saldırıya geçmek üzere beklemişti.

Timiryasevskaya'dan kaçan beş sığınmacı ile kurtardıkları bir çocuk vardı. Bir genç: Yani Artyom.

Sıçanlar geri çekilmişlerdi. Savaş sanatının, insan elinden çıkmış en son buluşlarından biri olan bu silah, sıçanların kör hırslarını kırmıştı. İnsanoğlu, diğer canlı yaratıklardan her zaman çok daha iyi bir katildi.

Sıçanlar dalgalar halinde oradan uzaklaşarak kimsenin gerçek büyüklüğünü kestiremediği kendi dev imparatorluklarına geri dönmüşlerdi. Hayal edilemeyecek kadar derinlerdeki bütün bu labirentler gizem doluydu ama labirentlerin metronun işlevselliğine hiçbir yararı olmadığı da belliydi. Eski çalışanları yemin etmiş olsalar da metronun bildiğimiz inşaat işçileri tarafından yapıldığı anlaşılır gibi değildi.

Daha önce metroda çalışmış olup gerçek otorite olarak kabul edilen bu insanlardan geriye hemen hemen kimse kalmamıştı, bu yüzden de neden bu kadar el üstünde tutuldukları anlaşılmamıştı. İnsanlar bir anda trenin güvenli ve rahat kompartmanlarını terk etmek zorunda kalarak kendilerini metropolün kayalıklı eteğindeki Moskova yeraltı metrosunun karanlık

tünellerinde bulduklarında, paniğe kapılmayanlar bir tek bu görevliler olmuştu.

İstasyonun bütün sakinleri bu görevlilere büyük saygı göstermişler ve çocuklarını da aynı anlayışla yetiştirmişlerdi. Artyom'un o güne kadar tanıdığı insanlar içinde belleğinde sadece eski bir yardımcı tren görevlisi adamın kalmış olması belki de bu sebeptendi: Kara kuru, cılız bir adamdı, uzun yıllar yeraltında çalışmaktan kamburlaşmış sırtında, şıklığını çoktan yitirmiş, eski püskü, solmuş ama bir amiralin tören geçişinde aynı gururla taşıdığı bir metro görevlisinin üniforması vardı. O zamanlar henüz afacan, haşarı bir genç olan Artyom, yardımcı tren görevlisininin hastalıklı bedeninde sanki inanılmaz bir büyüklük ve güç sezinlemişti.

Bunda şaşılacak bir şey yoktu: İstasyonun diğer sakinleri için metronun eski çalışanları, balta girmemiş ormanlarda bilimsel keşif yolculuğuna çıkanların sanki yerli liderleri gibiydi. Onlara hep bu gözle bakarlardı. Sözlerine inanılır, kayıtsız koşulsuz kendilerini onlara teslim ederlerdi, çünkü diğerlerinin hayatta kalması onların bilgisine ve yeteneğine bağlıydı.

Metronun yönetimi ikiye ayrılıp da bu mükemmel sivil koruma, atom bombasına karşı güvenilir, hava korunaklı bu devasa yeraltı sığınağı bir sürü istasyona bölününce ve tek elden idare edilmediği için büyük bir karmaşa ve anarşi ortamı doğunca, içlerinden çoğu bir istasyonun yönetimini devraldı.

İstasyonlar birbirinden bağımsız ve özerk hale geldi. Kendi ideolojisi, rejimi, liderleri ve orduları olan birtakım garip cüce devletler oluştu. Birbirleriyle savaştılar, aralarında federasyonlar, konfederasyonlar kurdular.

Bugün bile devletler kendilerini geliştirmek ve daha büyümek istedikleri anda hâlâ, hemen ertesi gün eski dostları ya da köleleri tarafından yönetimleri altına alınıp sömürgeleştiriliyorlar. Ortak düşmanlarına karşı aralarında kısa vadeli anlaşma yapıyor ama düşmanları gider gitmez, aynı hırsla yeniden birbirlerine giriyorlardı. Gözleri öfkeden dönmüş bir halde her şey için kavgaya tutuşuyorlardı: Yaşama alanı için, gıda maddeleri yani protein mayası kültürleri, ışık almayan mantar plantasyonları, benzi uçmuş

domuzlarla veremli civcivlerin beyaz mantarlarla semirtildikleri tavuk kümesleri ve domuz çiftlikleri için birbirlerine giriyorlardı. Ve tabii su için de kavga ediyorlardı, daha doğrusu filtre için. Bunların arasındaki, işlemeyen filtre tesislerini onaramadıkları için radyoaktif suyla hayatlarını yitiren kimi barbarlar da hayvansı bir öfkeyle uygarlık tabyalarına saldırdılar, dinamo makinelerine ve el yapımı küçük, su enerji santrallerinin düzenli olarak çalıştığı, filtrelerin düzenli olarak onarılıp temizlendiği, özenli kadın elleri tarafından ekilen, nemli topraktan beyaz mantar şapkalarının fışkırdığı ve mideleri dolu domuzların otlaklarında mutlu bir şekilde hırıldadıkları istasyonlara saldırdılar...

İnsanlar, sonu olmayan bu umutsuz savaşta, nefsini savunma içgüdüsünün ve asla değişmeyecek olan devrimci ilkenin peşinden sürüklendiler: “Al ve paylaş!”

Bir zamanlar profesyonel askerlerin savaşçı birlikler olarak eğittikleri zengin istasyonların savunucuları, barbarların saldırılarına kanlarının son damlasına kadar karşı durdular, onlar da saldırıya geçerek tünelin istasyonları arasındaki her karışında kıyasıya dövüştüler. Baskınlara ceza vererek karşı koyabilmek, -barış içinde bir arada yaşamayı beceremeyen- komşularını yaşamsal önem taşıyan bölgelerden dışarıya püskürtmek ve deliklerden, tünellerden çıkıp gelen kötü yaratıklara karşı direnebilmek için askeri güçlerini inşa ettiler. O kötü, acayip, şekilsiz ve tehlikeli yaratıklar, evrim yasalarına öyle aykırıydılar ki, bunlardan bir tekini bile eğer görebilseydi, Darwin’i de büyük bir umutsuzluğa düşürürdü.

Hayvanlar aleminin zararsız temsilcilerinden cehennem gulyabanilerini yaratan belki de bu radyoaktif ışınlardı; belki de bunlar hep o dehlizlerde yaşamışlardı ve şimdi de insanlar onları yerlerinde rahatsız etmişlerdi. Ve bu yaratıklar bilinen hayvan türlerinden ne kadar farklı olsalar da, yine de yeryüzündeki yaşamın bir parçasıydılar. Gerçi şekilsizdiler, bozulmuşlardı ama her ne olursa olsun yaşamın bir parçasıydılar. Ve bu gezegenin üzerindeki bütün organizmalar gibi onlar da tek bir içgüdünün etkisindeydiler: Hayatta kalma içgüdüsü; ne pahasına olursa olsun...

Artyom, içi çay dolu beyaz emaye kupayı aldı, kendi çayıydı bu, kendi istasyonunun çayı. Aslında, içine birkaç değişik karışım konulmuştu ama beyaz mantarların kaynatılmasından elde edilmiş bir şeydi, çünkü gerçek çay artık bulunmuyordu. Mantar suyundan birkaç misli daha pahalı olduğu için, sadece önemli tatil günlerinde içiliyordu. Ne var ki istasyondakiler yine de o karışık ve kötü içeceklerini seviyorlardı, pek bir gururlanarak ona "çay" diyorlardı.

Başlangıçta istasyona gelen yabancılar ağızlarına alır almaz iğrenerek tükürmüşler ama sonradan alışmışlardı. Çayın ünü çok geçmeden istasyonun dışına da yayılmış, gezgin satıcılar bile sadece çay için buraya gelir olmuşlardı. Çay yüzünden önceleri birkaç kişi kendini tehlikeye atmıştı ama sonradan bütün hat boyunda ünlenince, Hansa Birliği bile ilgilenmeye başlamış ve bu sihirli içkiyi satın almak için büyük kervanlar WDNCh'ya[4] akın etmişlerdi. Oluk gibi para akmaya başlamıştı. Ve para nerede varsa orada silah vardı ve tabii odun ve vitaminler de. Yaşamak buydu. WDNCh'da çay üretimiyle birlikte istasyon kalkınmaya başlamıştı. Çevredeki istasyonlardan ve hat bölgelerinden işadamları buraya taşınmışlar, zamanla bolluk ve refah gelmişti.

WDNCh sakinleri domuzlarıyla da gurur duyuyorlardı.

Anlatılanlara bakılırsa, domuzlar metroya ilk buradan yayılmışlardı. Güya işin çok başlarında, gözüpek birkaç kişi fuar alanındaki yansı yıkık domuz yetiştirme avlusuna saldırıp orada kalan ne kadar hayvan varsa hepsini istasyona sürmüştü.

Sıcak çayını, aynı dikkatle, minik yudumlarla içen Andrey, "Baksana Artyom, Suhoy nasıl?" diye sordu.

"Şaşa Amcam mı? Her şey yolunda. Bizim adamlarla yaptığı bir teftiş gezisinden yeni döndü. Bir keşif. Ama siz de mutlaka biliyor olmalısınız."

Andrey, Artyom'dan 15 yaş büyüktü. Aslında gözlemciydi. 450 metreden önceki bölgede pek az görülürdü, o da sadece komutan olarak. Ama güvenlik nedeniyle bu kez onu 300 metreye koymuşlardı. Ne var ki

asıl dehlizler onu çekiyordu, karanlığın daha yakınına gelmek, gizemli bilinmezlere biraz daha yaklaşmak için en iyi bahanelerden yararlanıyor, en küçük bir yanlış alarmı fırsat biliyordu. Tüneli seviyordu, bütün sapaklarını ezbere biliyordu ama istasyonda yaşayan köylüler, işçiler, tüccarlar ve idari görevlerde çalışan yöneticiler arasında kendini huzursuz, rahatsız hissediyordu; belki de orada kendisine ihtiyaç duyulmadığı içindi. Mantar ekmek için incecik toprak katmanlarını kazmadan duramazdı, nefsine hâkim olamıyor ve bunu da çok iyi biliyordu. Ya da daha kötüsü, daha da ileri gider dizlerine kadar çamura batarak bu mantarlarla domuzları beslemeye kalkışırdı. Ticaret de ona uygun bir iş değildi, çocukluğunda bile satıcılara katlanamazdı. Her zaman için hep bir asker ve savaşçı olarak kalmıştı, bir tek bu mesleğin erkeğe yakıştığına inanmıştı bir kere. Üstü başı kokan köylüleri, sinirli satıcıları, çoğu kez çekilmez olan işgüzar yöneticileri ve çocuklarla kadınları korumaktan başkaca bir şey yapmamakla yaşamı boyunca övünmüş durmuştu. Bundan gurur duyuyordu. Andrey'in umursamaz, kendine güvenen, yanındakilere ilgisiz ama yine de onları her zaman korumaya hazır, dinç, güçlü kuvvetli görünüşü kadınların da pek hoşuna gidiyordu. Kadınlar ona sevgi veriyordu ama güven ve korunma duygusu ancak 50. metrede, istasyonun ışıklan bir dönemeçten sonra kaybolunca başlıyordu.

Çay onu hararetlendirmiş olmalıydı ki baretini başından çıkardı, üniformasının koluyla hafif nemli bıyıklarını silerek Artyom'a, üvey babası Suhoy'un -Şaşa Amca dedikleri- son keşif gezisiyle ilgili anlattığı son yeniliklerin ve çevrede dolanan söylentilerin ne olduğunu sormaya koyuldu. Şaşa Amca 19 yıl önce, Timiryasevskaya istasyonunda, küçük oğlan çocuğunu sıçanlardan kurtaran, içi elvermediği için de yetiştirmesinin sorumluluğunu üstlenen adamdı.

“Bir şeyler biliyor olabilirim” dedi Andrey, “ama ikinci kez dinlemek yine de hoşuma gider. Bu senin canını mı sıkar?”

Andrey, Artyom'u ikna etmek için epey uğraştı. Artyom, üvey babasının hikâyelerini zaten seve seve anlatırdı, sonuçta herkes onu büyülenmiş gibi, merakla dinleyecekti.

“Yani nereye gittiklerini herhalde biliyorsunuzdur?” diye anlatmaya koyuldu.

“Sadece güneye, diye biliyorum. Sizin temsilcileriniz, her şeyi kocaman bir sır haline getiriyorlar.” Andrey sırıtarak yanındaki adamlarından birine göz kırptı. “Anladık, yönetimin verdiği özel görevler bunlar.”

Artyom, itiraz anlamında elini kaldırdı. “Yok canım, bu kez kesinlikle sır olacak bir şey yoktu. Sadece durumu iyice araştıracaklar, bilgi toplayacaklardı, güvenilir bilgiler. Bizim istasyonda mola veren sıradan bir gezgin satıcının gevezeliklerine kanmayın. Bazen bunu yapanlar, özellikle yanlış bilgileri yayan provokatörler oluyor.”

“Satıcılara zaten asla inanmamalı” diye Andrey homurdandı, “onların hepsi de açgözlü. İnsan nasıl emin olabilir ki? Bugün senin çayını Hansalar’a, yarın seni bir başkasına satar, hem de neyin var neyin yoksa her şeyinle. Belki de bütün istedikleri bizim bilgilerimize ulaşmak. Doğrusunu söylemek gerekirse, ben bizim satıcılarımıza bile tam güvenmiyorum.”

“Ama bunda yanılıyorsunuz Andrey Arkadiç. Onlar düzgün insanlardır. Hemen hemen hepsini şahsen tanıyorum. Son derece normal insanlardır. Sadece parayı seviyorlar ve başkalarından daha iyi yaşamak istiyorlar.”

“Ben de aynı şeyi söylüyorum. Parayı seviyorlar. Başkalarından daha iyi yaşamak istiyorlar. Peki, öyleyse tünelin içinde kaybolduklarında ne yaptıklarını biliyor musun? Bir sonraki istasyonda, herhangi bir ajanın ona el koymayacağını garanti edebilir misin? Eder misin, etmez misin?”

“Ne tür ajanlar? Bizim ajanlar kimin eline düştü ki?”

“Bak Artyom! Henüz çok gençsin ve çok şeyi de bilmiyorsun. İyisi mi yaşlıların dediklerine kulak ver! O zaman daha uzun yaşarsın, emin ol!”

“Ama biri bu işi yapmalı! Satıcı olmazsa, burada cephanesiz kalakalırız. Bizim eski Berdan tüfekleriyle[5] Karaderililer’in üzerine tuz püskürtür, sonra da oturur bir güzel çayımızı içerdik.”

“Tamam tamam, seni gidi ekonomiden sorumlu uzman! En iyisi sen bana Suhoy’un orada ne gördüğünü anlat. Komşu istasyonlarda neler olup bitti? Alekseyevskaya’da? Rişskaya’da?”

“Alekseyevskaya’da mı? Yeni bir şey yoktu. Mantarları yetiştirmeye devam ediyorlar. Sadece bir köy orası, başka bir şey yok. Demek istediğim”, Artyom sesini alçalttı, “sadece bize katılmak istemiyorlar. Rişskaya’nın da buna hiçbir itirazı olamazdı. Güneyden kendilerine yapılan baskılar giderek artıyor. Durum berbat. Sürekli bazı tehlikelerden söz ediliyor, ortalıkta birtakım söylentileri dolaşıyor, herkes bir şeylerden korkuyor ama neden korktuğunu kimse bilmiyor. Bazen güya bir yerde yeni bir devletin kurulduğu söyleniyor, bazen Hansa Birliği’nden korkuyorlar, bazen de başka şeylerden. Ve bütün bu lüzumsuz köyler şimdi bizim kapımızı tırmıklıyorlar.”

“Peki ne istiyorlar?”

“Kendileriyle bir federasyon kurmamızı, ortak bir savunma sistemi oluşturmamızı, her iki tarafta sınırları güçlendirmeyi, tünel bağlantılarında devamlı ışıklandırma tertibatının kurulmasını, bir milis örgütünün teşkilatlandırılmasını, yan tünellerin ve koridorların toprakla kapatılmasını, nakliyede kullanılan drezinlerin işletmeye açılmasını, telefon kablolarının döşenmesini ve boş arazilerde mantar ekilmesini... İşte yani, bir çeşit ortak ekonomik sistem, olası bir çöküş durumu olursa, işbirliği ve karşılıklı yardımlaşmayla ortak bir ekonomik sistemin kurulmasını istiyorlar.”

Andrey homurdandı. “Peki daha önce neredeydiler? Bütün bu yaratıklar Botanik Bahçesi’nden, Medvedkova istasyonundan buraya geldikleri zaman, onlar neredeydi? Karaderililer bize saldırdığı zaman onlar neredeydi?”

“Baksana Andrey” diye Pyotr söze karıştı. “Başına bela çağırma. Allah’tan Karaderililer henüz buraya gelmediler! Ama onları yenemedik de. Kendi saflarında bir şeyler olmuş olmalı, bu yüzden sesleri çıkmıyor. Ama belki de sadece güç topluyorlardır. Her neyse onlarla anlaşmak bizim de

işimize gelirdi. Hatta bize doğrudan komşu olanlarla da. Bu her iki tarafın yararına olurdu."

"Ve sonunda hepimiz özgür, eşit ve kardeş oluruz." Andrey öfkeyle bunu söylerken, bir yandan da protesto niyetine parmaklarıyla sayıyordu.

Artyom hafif kırgın bir sesle, "Anlaşılan hikâye artık sizi pek ilgilendirmiyor!" dedi.

"Aman yok canım, anlat" diye yanıtladı Andrey, "Pyotr'la ben daha sonra kavgaya devam ederiz. Bu ikimizin arasındaki ezeli bir davadır. Bitmez".

"Pekala. Sözde bizim başkan kabul etmiş. Sadece ayrıntıların tartışılması gerekiyor. Yakında bir toplantı olacak. Sonra da bir referandum."

Andrey ağzını buruşturdu. "Evet, evet. Bir referandum. Halk evet derse her şey yolunda ama hayır derse, yanlış karar vermiş olacak. Ve hadi bakalım, konu üzerinde bir kez daha düşünülecek."

Pyotr Andreyeviç, Andrey'i umursamadan, "Peki Rişskaya istasyonunda, orada neler oluyor?" diye sordu.

"Pekala, bu istasyonun arkasından ne geliyor? Prospekt Mira[6], Hansa Birliği'ndeki sınırımız. Üvey babam, Hansa Birliği'nde hiçbir şeyin değişmediğini söylüyor: Kızıllar'la yapılan barış hâlâ geçerli. Savaşı artık kimse anımsamıyor bile."

Hansa -çevre istasyonlardaki topluluğa böyle deniliyordu- çevre hattı, metrodaki bütün hatları birbirine bağlıyordu. Bu hatlardaki her bir istasyon, ticaret yollarının kesiştiği noktadaydı. Bu nedenle de bu istasyonlar ta baştan beri bütün metro ağından gelen tüccarların buluşma merkezleri olmuştu. Kısa zamanda zengin oldukları ve bu zenginliğin pek çoklarında kıskançlık uyandırdığını da çok geçmeden anladıkları için, birleşmeye karar vermişlerdi. Resmi tanımlama oldukça karışık olduğundan, topluluğa Alman ticaret kentlerinin ortaçağdaki birliğine verilen adla, kısaca Hansa

demişlerdi. Başlangıçta, Hansa Birliği çevre istasyonların sadece bir bölümünü içine alıyordu, birleşme ise zamanla gerçekleşmişti. Önceleri orada, Prospekt Mira ile Kievskaya arasında; Kurskaya, Tagenskaya ve Oktyabrskaya istasyonlarına bağlanan, Kuzey Kemeri denilen bir bölüm vardı. Daha sonra buna Pavelezkaya ve Dobryninskaya istasyonları eklendi ve böylece ikinci bir kemer, Güney Kemeri oluştu.

Her iki kemeri birleştirmek için yapılan çalışmalar sırasındaki en büyük ve en önemli engel ise Sokolnitçeskaya Hattı'ydı.

"Aslında bütün mesele şuydu," diye anlatmıştı bir keresinde Artyom'un üvey babası. "Sokolnitçeskaya Hattı her zaman için biraz farklıydı. Plana baktığında bunu hemen görürsün. Birincisi, bu hat tıpkı bir oka benziyor. Ayrıca da koyu kırmızıyla işaretlenmiş, üstelik bütün planlarda istasyon adları kendilerinin ne olduklarını belli ediyorlar. Örneğin Krasnosselskaya'ya 1944 yılında faşistlerin işgalinden kurtarılmış olan "Kızıl Köy" adını vermişler. Sonra Krasniye Vörota "Kızıl Kapı", Komsomolskaya istasyonu Biblioteka imeni Lenina, yani Lenin Kütüphanesi ve Leninskiye gory de, Lenin Dağları olmuş."

Görkemli sosyalist geçmişe özlem duyan bütün bu insanlar, belki bu isimler yüzünden ya da başka bir nedenden ötürü, bu hat üzerinde bir araya gelmişlerdi. Bir Sovyet devletini yeniden kurmanın birbirinden değişik planları orada, özellikle bu çok verimli toprakların üzerinde yapılmıştı.

İlk istasyon, komünizmin ideallerini ve sosyalist bir hükümet şeklini resmen kabul ettiğini ilan edince, çok geçmeden yanı başındaki istasyonlar ona katılmışlardı. Arkasından tünelin diğer ucundaki insanlar da onu izlemişlerdi. Devrimin coşkusuna kapılıp kendi idarelerini devirmişlerdi, artık onları kimse tutamamıştı; hayatta kalan son savaş gazileri, eski Komsomol çalışanları ile parti görevlileri, tabii bütün proleterya, kısaca herkes devrimci istasyonlara katılmışlardı.

Metroda yeni devrim ve komünist ideolojiden sorumlu olacak bir komite kurmuşlar, adını da Lenin'i anımsatması için "Interstationale" (İstasyonlararası) koymuşlardı. Bu komite meslekten devrimcilerle

propoganda uzmanlarından oluşan birlikler kurmuş ve bunları düşman kamplarına dağıtmıştı. Bütün bunlar kan dökülmeden yapılmıştı, çünkü fazla üretimi olmadığı için Sokolnitşeskaya Hattı'nda yaşayan ve açlık çeken insanlar, tekrar adil bir düzene kavuşmanın özlemini çekiyorlar, bunun da ancak koşulların eşitlenmesiyle gerçekleşebileceğine inanıyorlardı. Böylece bütün hatta devrimin kızıl alevleri bir anda dalgalanmaya başlamıştı. Jausa Nehri üzerinden geçen metro köprüsü bir mucize eseri zarar görmemiş, Sokolniki ile Preobraşenskaya Ploştşad istasyonları arasındaki bağlantı böylece işlemeye devam etmişti. Başlangıçta yukarıda, yüzeyde kalan kısa mesafeler, sadece geceleri drezinlerle o da tam yol gidilmek kaydıyla almıyordu. Ama daha sonra köprü, savaş esirleri ve hükümlüler tarafından -hayatlarını tehlikeye atmak pahasına- duvarla örülerek bir çatıyla kaplanmıştı. Böylece istasyonlar[7] yeniden eski Sovyet adlarını aldılar: Çitsiye Prudy tekrar Kirovskaya, Lyubyanka yeniden Dserşinskaya ve Ohotni Ryad yolu tekrar Prospekt Marksa oldu. Taraf tutmayan istasyonlara ise hemen ideolojik anlamları olan adlar verildi: Sportivnaya istasyonu Komünistitşeskaya adını aldı, Sokolniki, Stalinskaya oldu ve Preobraşenskaya Ploştşad -bütün olayların başladığı yer- Snamya Revolijuzii, "Devrim Sancağı" adını aldı. Ve böylelikle bir zamanlar Sokolnitşenskaya diye bilinen ama Moskovalılar'ın "Kızıl hat" diye andıkları bu hat, resmen Kızıl hat unvanını almış oldu.

Ama zaten hep öyleydi de. Çünkü Kızıl Hat tamamlanır tamamlanmaz diğer hatlara ilk taleplerini iletmeye başladı. Ama diğer istasyonlar için sınır bununla biraz aşılmış oluyordu. Çünkü "Sovyet iktidarı" sözünün ne anlama geldiğini hâlâ pek çok insan çok iyi hatırlıyordu; Interstationale'den metronun her yanına sızan Agit-Birlikleri bütün bir organizmayı yok edecek bir urun adeta yayılmasıydı, çok insan bunu açıkça görebiliyordu. Gerçi Interstationale'nin propagandacıları yeraltı trenine elektrik getirmeye söz vermişler ve bunun, Sovyet iktidarı işbirliğiyle, komünizmin[8] kanıtı olacağını iddia etmişlerdi. (Leninci slogan hiç bu derece utanmazcasına popülist olmamıştı.) Ancak Kızıl hattın öte yanındakiler bu vaatlere kanmadılar. Laf ebesi Interstationcular görüldükleri her yerde tutuklanarak kendi Sovyet yurtlarına geri gönderildiler.

Bunun üzerine Kızıl yönetim, artık harekete geçme zamanının geldiğine karar verdi: Eğer metronun geri kalanı, devrimin coşkulu ateşini kendisi tutuşturmak istemiyorsa, o zaman ona biraz yardım edilmeliydi. Güçlenen komünist propagandadan ve kışkırtıcı eylemlerden iyice tedirgin olan komşu istasyonlar da benzer bir karara vardılar. Tarihten alman ders açıkça göstermişti: Komünist mikrobun en iyi taşıyıcısı süngüydü, ondan daha iyi bir portör olamazdı.

Fırtına patlak verdi.

Kızıllar'ın parçaladığı bölgeyi ele geçirmeyi kollayan komünist karşıtı istasyonlardan kurulu bir koalisyon, ikiye bölünmüş Hansa'nın öncülüğünde meydan okumayı üstlendi. Sonuncular, örgütlü bir direnişle karşılaşacaklarını hesaba katmamışlar ve kendi güçlerine de fazla güvenmişlerdi. Bu yüzden zafer, bekledikleri kadar kolay olmayacaktı. Gerçekte de uzun soluklu, kanlı bir savaş oldu. Metro'nun sayıca pek de fazla olmayan sakinleri için savaş, ölüm-kalım meselesi haline geldi. Tam bir buçuk yıl sürdü ve daha çok karşılıklı çarpışmalar, bu durumlarda alışılageldiği üzere partizan baskınlarıyla oyalama taktikleri, tünellerin havaya uçurulması, savaş esirlerinin kurşuna dizilmesi ve her iki tarafın benzer vahşi eylemleriyle devam etti.

Bu süre içinde birlik eylemleri, kuşatmalar ve askeri yarılmalar da eksik olmadı; ordu kumandanları, kahramanlar ve hainler geldi geçti. Ama bu savaşta en dikkat çekici şey şuydu: Taraflardan hiçbiri cephe hattını kayda değer bir ölçüde kaydırmayı başaramamıştı.

Bazen taraflardan biri üstün gelip bir bağlantı istasyonunu ele geçirmiş gibi görünse de, karşı taraf saldırıya bütün gücüyle direnerek, destek birliklerini harekete geçirdiği anda terazinin kefesi hemen öte yana meylediyordu.

Ama savaş, kaynaklarını artık tüketmişti. En iyi adamlarını almış, insanları mahvetmişti.

Sonunda, sağ kalanların da canına tak etmişti. Devrim liderleri sessizce ve sezdirmeden, başlangıçta üstlendikleri görevleri bir yana bırakıp daha

alçakgönüllü işlere yöneldiler. İşin başında hedefleri sosyalist iktidarı ve komünist ideolojiyi bütün metroya yaymaktı, şimdiyse Kızıllar en azından kendileri için en kutsal olan şeyi kontrol altına almak istiyorlardı: Ploştşad Revoljuzii istasyonu.

Nedenlerden biri “Devrim Meydanı”nın adıydı ama onun da ötesinde, istasyonun kulelerinde hâlâ yakut kırmızısı yıldızların parladığı (eğer göz atmak için yukarıya tırmanmaya cesaret eden, ideolojiyle pek alışverişi olmayan gözü pek insanlara inanılacak olursa) Kızıl Meydan bulunması ve Kremlin’deki diğer istasyonlardan daha yakında olmasıydı. Ayrıca orada, Kremlin’in hemen yanında, Kızıl Meydan’ın ortasında Mozele[9] duruyordu. Mozele’de hâlâ Lenin’in cesedinin olup olmadığını kimse bilmiyordu ama artık bunun pek bir önemi de yoktu. Uzun yıllar süren Sovyet yönetimi sırasında Mozole görev değişikliği yapmış ve çok özenli bir mezarlıktan iktidarın sürekliliğinin kutsal bir sembolüne dönüşmüştü. Geçmiş dönemin büyük liderleri, Mozole’nin balkonundan tören geçişini karşılamışlardı. Buranın, şimdiki liderleri büyülemesine bu yüzden şaşmamalıydı. Anlatılanlara göre, Ploştşad Revoljuzii istasyonundan Mozele’nin gizli odalarına, oradan da Lenin’in mezar odasına giden gizli geçitler vardı.

Kızıllar, eskiden Teatralnaya olan Ploştşad Sverdlova’yı ellerinde tutuyorlardı. İstasyon, güçlendirilip sağlamlaştırılmıştı ve Ploştşad Revoljuzii istasyonuna yapılacak saldırılar için burası yığınak yeri olarak kullanılmaktaydı. Devrim öncüleri tıpkı haçlı savaşçılarında görülen dinsel bir şevk ve coşkuyla, durmadan adamlarını bu istasyona saldırıp Mozele’yi kurtarmaya çağırıyorlardı. Ne var ki savunmayı yapanlar, istasyonun Kızıllar için ne kadar önemli olduğunu çok iyi bildiklerinden, son adamları kalana dek direnmişlerdi. Ploştşad Revoljuzii ele geçirilemez olmuştu. Savaşın en kanlı ve acımasız çarpışmaları bu istasyonun çevresinde olmuş, askerlerin çoğu orada ölmüştü. Bu meydan savaşları, tıpkı bir zamanlar genç Aleksander Matrossov[10] gibi, kendilerini makineli tüfeklerin yaylım ateşinin içine atan ya da düşman mevzileriyle birlikte havaya uçmak için boyunlarına bombalar asan kahramanlar yaratmıştı. Hatta yasaklandığı halde insanlara karşı alev makineleri de kullanılmıştı ama pek başarılı sonuç alınmamıştı.

Kızıllar çarpışarak bir günde istasyonu ele geçirseler de içine girip yerleşmeyi beceremiyorlar, hemen ertesi gün koalisyonun karşı saldırılarıyla feci kayıplar vererek geri çekiliyorlardı.

Biblioteka imeni Lenina için de aynısı olmuştu. Koalisyon silahlı kuvvetleri Kızıllar'ı art arda püskürtmeye çalışırken, Kızıllar Biblioteka imeni Lenina'yı[11] işgal etmişlerdi. İstasyon koalisyon için son derece önemliydi çünkü başarılı bir saldırıyla, Kızıl Hattı ikiye bölmüş olacaktı. Ayrıca oradan diğer üç hatta uzanan üst geçitler vardı ki Kızıl hat bu üç hatla sadece orada birleşiyordu. Sonuç olarak bu istasyon bir çeşit lenf boğumuydu: "Kızıl veba" bir kez oraya musallat oldu mu, oradan diğer hayati organlara yayılabilecekti. Bunu engellemek için de koalisyon ne pahasına olursa olsun istasyonu ele geçirmeliydi.

Ne var ki, Kızıllar Ploştşad Revoljuzii'yi kendi egemenlik alanına katmak için nasıl boşuna uğraştıysa, koalisyonun Bibliotheka istasyonu için çabaları da öyle sonuçsuz kaldı.

Ama insanlar artık bıkmışlardı. Askerden kaçmalar başlamıştı, taraflar silahlan bıraktıkları zaman da çoğu kez kardeşçe kucaklaşmalar görülüyordu. Ne var ki, bu durum 1. Dünya Savaşı'ndaki gibi, Kızıllar'ın yararına olmamıştı. Devrimci ateş giderek sönmeye yüz tutmuştu. Koalisyonun durumu da iyi sayılmazdı. Hayatlarından sürekli endişe duymalarının verdiği bıkkınlıkla, bütün aileler istasyonların merkezinden dış bölgelere çekiliyorlardı. Hansa Birliği boşalmış, hissedilir derecede gücünü yitirmişti. Savaş öncelikle ticareti etkilemişti, tüccarlar Hansa'dan ellerini çekmişlerdi. Bir zamanların önemli ticaret yolları sessizleşmiş ve terk edilmişti.

Askerleri tarafından giderek daha az desteklendiklerini fark eden siyasiler, silahlar üzerlerine çevrilmeden bir an önce savaşa son verecek bir çare bulmak gerektiğini sonunda anlamışlardı. Böylece, bu gibi durumlarda alışılageldiği üzere, büyük bir gizlilik içinde, tarafsız bir istasyonda bir araya geldiler: Sovyet tarafından Yoldaş Moskvin'le Hansa Başkanı Loginov ve koalisyonun müzakerecisi olarak da Arbat Konfederasyonu[12] Başkomutanı Kolpakov.

Hemen barış anlaşması imzalandı. Partiler istasyonları takas ettiler. Kızıllar, yarısı yıkılmış olan Devrim Meydanı'nı tamamen kendi sorumluluk bölgelerine alırken karşılığında Lenin Kütüphanesi'ni Arbat Konfederasyonu'na bıraktılar. Bu, her iki taraf için de kolay kabul edilir bir adım olmamıştı. Konfederasyon, üyelerinden birini ve onunla birlikte de kuzeydoğuda elinde ne kadar mülk varsa hepsini kaybetmişti.

Kızıl Hat da artık her şeyin sahibi değildi, kendi bölgesinin tam ortasında, artık kendi emrinde bulunmayan bir istasyon vardı ve hattı ikiye bölmüştü.

Taraflar daha önce sahip oldukları topraklardan karşılıklı serbest geçişi garanti ettikleri halde, sonuç yine de Kızıllar'ın başını ağrıtmıştı ama koalisyonun teklifi, her şeye karşın cazipti. Gerçekten Kızıl Hat karşı koyamadı. Durumdan kârlı çıkan daha çok Hansa oldu, çünkü bölgesini kapatmak suretiyle, ekonomik kalkınmaya giden yoldaki son engeli de ortadan kaldırmıştı. Sonuçta statükoyu kabullenip eski düşmanlarının bölgedeki kışkırtmalarını ve sabotajlarını unutma konusunda da anlaşmaya vardılar. Taraflardan her biri anlaşmadan memnundu. Ve şimdi askerin topları ve politikacılar seslerini kesince, artık bütün iş propagandacılara kalmıştı, herkes zaferi kendilerinin yontarak müthiş diplomatik başarıyı kendilerinin elde ettiğini ve savaşı kendilerinin kazandıklarını anlatacaktı.

Barış anlaşmasının imzalandığı bu olağanüstü önemli günün üzerinden yıllar geçti, taraflar anlaşmaya sadık kaldılar: Hansa Birliği, Kızıl hattı cazip bir ekonomik partner olarak kabul etti. Onlar da saldırgan planlarının üzerine sünger çektiler, rütbesi Moskova VI. Lenin Metrosu Komünist Partisi Genel Sekreteri olan Yoldaş Moskvin, komünist rejimin bir hat üzerinde kurulmasının diyalektik olarak mümkün olabileceğini[13] kanıtlamış ve tarihi bir karar alarak işlemleri başlatmıştı. Eski düşmanlıklar unutulmuştu.

Artyom, üvey babasının anlattığı her şeyi nasıl hep belleğinde tutmaya gayret ettiyse, en yakın geçmişe ait olan bu ibret verici olayı da belleğine kazımıştı.

Pyotr Andreyeviç, “Kıyımların o zamanlar bitmesi iyi olmuş” dedi. “Çevre Hattı’na yaklaşık bir buçuk yıldır adım atamıyorduk. Bütün girişler kapatılmıştı, zorunlu pasaport gösteriliyordu. O tarihlerde iş gereği hep yollardaydım. Hansa gibi değildi, buradan geçiş verilmiyordu. Bu yüzden bu yolu kullanıyordum hep ve tam Prospekt Mira girişinde durdurulmuştum. Beni nerdeyse kurşuna dizeceklerdi.”

“Sahi mi?” diye Andrey merakla sordu. “Bunu hiç anlatmamıştın. Nasıl oldu bu?”

Artyom başını eğdi. Anlaşılan anlatanın rol yapması iyice canını sıkmaya başlamıştı. Ama hikâye yine de giderek ilginç olacağa benziyordu bu yüzden, araya girmedi.

“Ya, çok basit: Beni Kızıl Ajan sandılar. Tünelden Prospekt Mira’ya gelmiştim ki hâlâ bizim hat üzerindeydim, bir de ne göreyim: İstasyonun bizim tarafımızda kalan kısmı Hansalar’ın kontrolünde, sanki onlara katılmıştı. Her neyse o kadar da sıkı bir kontrol yoktu; bir pazar kurmuşlar, bir ticaret bölgesi. Hansalar’da nasıl olduğunu siz de biliyorsunuz... Çevre hat üzerindeki istasyonları sanki evleri gibi kullanıyorlar. Sınırda herhangi bir yerde, çevre istasyonların üst geçitlerinden yıldızlı hatlara uzanılıyor, sınırda gümrük, pasaport kontrolü vesaire... Her şey tamam.”

Andrey “Hepsini biliyoruz” diye sözünü kesti. “Konferans vermeyi bırak da konuya gel.”

“Pasaport kontrolü vesaire” diye Pyotr Andreyeviç yüzünü ekşitip homurdanarak tekrarladı ve kaşlarını çattı. “Yıldızlı hatların üzerindeki istasyonlarda da çarşı ve pazarlar bulunuyordu, oraya yabancılar da girebiliyordu. Ama sınırda her şey bitiyordu. Dediğim gibi, yanımda en az yarım kilo kadar çayla, Prospekt Mira’ya geldim. Silahım için yeni fişeklere ihtiyacım vardı, çayla takas edecektim. Ama oradakiler savaş halindeydi ve dışarıya cephane vermiyorlardı. Birine sordum, sonra bir başkasına ama her defasında başlarını sallayıp sanki benimle işleri yokmuş gibi, özür dilediler. Sadece biri ‘Ne silahı seni budala. Hemen buradan toz ol, seni çoktan fişlemişlerdir’ diye fısıldadı.

Teşekkür ettim ve yavaşça dönerek tünele doğru yürüdüm. Tam çıkışa gelmiştim ki silahlı bir devriye beni durdurdu, istasyondan öteye doğru ıslık çaldı ve koşarak bir müfreze daha geldi: ‘Belgeleriniz lütfen.’ Üzerinde bizim istasyonun damgası olan pasaportumu gösterdim. Dikkatle incelediler ve sordular: ‘Peki geçiş belgeniz, o nerede?’ Ben de hayretle sordum: ‘Nasıl bir geçiş belgesi?’ Ve sonra anlaşıldı ki geçiş belgesi olmadan asla istasyona ayak basamazsın. Tünelin sonuna küçük bir masa koymuşlar, büroları orada. Önce orada kontrolden geçiriliyorsun, her şey yolunda ve düzgünse, bir geçiş belgesi alıyorsun. Tam bir bürokrasi...

Masayı nasıl görememişim, bilmiyorum. Bu salaklar beni nasıl alıkoymadılar? Ama hele bir devriyeye açıklamaya çalış bakalım. Sırtındaki kamuflaj kıyafetiyle, kısa saçlı bu ebleh önümde durmuş konuşuyor: ‘Sessizce ve gizlice sınırdan içeriye sızdın, sahtekârlık yaptın!’ diyor. Sonra pasaportumun sayfalarım çevirmeyi sürdürdü, sonunda birden Sokolniki damgasını buldu. Damgayı gördüğü anda öfkeden gözleri döndü. Çılgın bir boğa gibi, omzundan kalaşnikofunu çekip aldı, kükredi: ‘Ellerini başının arkasına koy, seni aptal herif!’

Kötü bir eğitim aldığı, hemen fark ediliyordu. Beni yakamdan kavrayıp istasyon boyunca sürükleyerek üst geçitte, istasyon şefinin oturduğu kontrol noktasına kadar götürdü. Sonra ‘Bekle’ diyerek parolayı homurdandı: ‘Sadece şefin onayını alacağım, sonra seni kuruşuna dizeceğim, seni gidi pis gözlemci!’

Bunun üzerine taktik değiştirdim. Kanıtlarla oyalamaya çalıştım: ‘Ne gözlemcisi? Ben iş adamayım! Yanımda WDNCh istasyonundan getirdiğim çay var.’ Yanıtı, ağzıma bir avuç dolusu çay tıkamak oldu, sonra da yerleşsin diye çay topağını dipçiğiyle iyice içeri iteledi. Pek ikna edici olmadığımı fark etmiştim; şefi ona yeşil ışık yaktığı anda, beni 200’üncü metreye götürüp yüzümü namlulara doğru çevirerek kafamda iki delik açacaktı. Savaş yasalarına göre bu tamamen doğruydu. Aptallık ettim, diye aklımdan geçirdim. Neyse, kontrol noktasına vardığımızda, serseri herif şefine danışmaya gitti. Şefini görünce, birden içime su serpildi. Karşımdaki gerçekten de Paşka Fedotov’du, sınıf arkadaşım! Okuldan sonra uzun zaman dostluğumuz devam etmiş, sonra da birbirimizi kaybetmiştik.”

“Seni yaşlı domuz! Beni gerçekten korkuttun! Ben de nerdeyse seni öldüreceklerini düşünmeye başlayacaktım” diye Andrey sırıtarak söze karıştı ve 450’inci metrede ateşin çevresinde oturan herkes kahkahaya boğuldu.

Pyotr Andreyeviç, Andrey’e önce şöyle bir öfkeli nazar attıktan sonra o da gülmesini tutamadı. Gülüşmeler tünel boyunca yayıldı, derinliklerde bir yerde çarpık bir yankılanma yaparak tanımlanması zor, ürkütücü bir iniltiye dönüştü. Aynı anda hepsi sustu ve kulak kesildi.

Tünelin derinliklerinden, kuzeyden, yine aynı kuşkulu, gürültüler duyuldu; bir hışırtı ve belli belirsiz ayak sesleri.

Tabii ilk tepkiyi veren Andrey oldu. Susmaları için diğerlerine işaret etti. Sonra da otomatik tüfeğine davranıp doğruldu. Yavaşça tetiğin emniyetini çekti, doldurdu ve sessizce ateşten uzaklaştı. Tünelin duvarlarına sırtını vererek içeriye doğru adım adım ilerledi.

Artyom da yerinden doğruldu. Az önce elinden kaçırdığı şeyin ne olduğunu görmek için meraktan ölüyordu. Ama Andrey arkasını dönüp, ona öfkeyle bir şeyler fısıldadı.

Silahı hedefe odaklanmış, nişan almaya hazır bir halde, karanlığın giderek yoğunlaşmaya başladığı noktada durup silahını karnının üzerine yerleştirdi ve seslendi: “Burayı aydınlatın!”

Adamlarından biri istasyondaki elektrik teknisyenlerinin hurdaya çıkmış bir otomobil farının parçalarından monte ettikleri güçlü bir akü farını hazır duruma getirdi. Bir düğmeye bastı, keskin bir beyaz ışık karanlığı deldi. Bir saniye kadar sonra, karanlığın içinden bir gölge belirdi. Ardından küçük, görünmeyen bir şey tepetaklak geriye kuzeye doğru fırladı. Artyom artık kendini tutamadı ve var gücüyle bağırdı: “Hadi ateş et! Baksana kaçıyor!”

Nedendir bilinmez, Andrey silahını ateşlemedi. O sırada Andreyeviç de silahı ateşe hazır vaziyette, yerinden doğruldu ve seslendi: “Andryuçka, hâlâ hayatta mısın?”

Ateşin çevresindeki insanlar endişeyle aralarında fısıldaşarak konuştular, silahlarının emniyetini açtıkları duyuldu.

Andrey nihayet projektörün aydınlığında göründü, ceketini silkeledi. “Elbette hâlâ yaşıyorum” diye seslendi gülerek.

“Ortada gülecek bir şey mi var?” diye Pyotr Andreyeviç karşılık verdi.

“Üç bacaklı ve iki başlı mutantlar! Karaderililer geliyor, hepinizi kesip biçecekler. Ateş et, yoksa kaçar. Burada durmuş şamata yapıyorsunuz, nedir anlamadım gitti.”

Andrey ateşe yaklaştığında, Andreyeviç öfkeyle sordu: “Neden ateş etmedin? Yanımdaki oğlanı anlıyorum, henüz çok genç, zamanında tetiği çekemedi. Ama sen nasıl kaçırırsın? Poleşayevskaya’da neler olup bittiğini bilmiyor musun?”

“Ah, şu Poleşayevskaya hikâyesini en az on kez dinledim. Merak etmeyin sadece bir köpekti! Yaşı küçük bir köpek. İkidir ateşin yanına sokuluyor, ısınmak ve ışık için. Bir hiç uğruna onu kıtır kıtır doğrayacaktınız neredeyse, sizi gidi hayvan düşmanları!”

Kendini aşağılanmış hisseden Artyom sordu: “Köpek olduğunu nereden bilebilirdim? Öyle komik sesler çıkardı ki. Ayrıca buradakilerin bundan bir hafta önce bir sıçan gördüğünü duymuştum, domuz kadar iri bir sıçan.” Yerinde titrer gibi oldu.

“Bütün şarjörü üzerine boşalttıkları halde hâlâ dipdiri, canlıymış.”

“Bütün bu masallara inan bakalım! Bekle, senin sıçanı şimdi getireceğim” diye Andrey cevap verdi, silahını omuzlayarak tekrar karanlıkta kayboldu.

Bir dakika sonra uzaktan hafif bir ıslık sesi duyuldu. Ardından yumuşak, kışkırtıcı bir ses duyuldu: “Hadi gel buraya... Hadi gel küçük, korkma!”

Epey uzun bir süre, belki on dakika kadar, Andrey böyle bir süre kendi kendine konuştu durdu, seslendi, ıslık çaldı. Sonunda yarı karanlığın içinden yeniden gölgesi göründü. Tekrar ateşin yanına geldiğinde zafer kazanmış gibi güldü, ceketini açtı. İçinden titreyen, zavallı görünümde, sırsıklam, korkunç pis, keçeleşmiş derisinden rengi anlaşılmayan, gözleri korkudan faltaşı gibi açılmış, minik kulakları birbirine yapışmış küçük bir köpekçik fırladı. Kendini yerde bulur bulmaz, hemen kaçmaya davrandı ama Andrey'in güçlü eli onu ensesinden yakaladığı gibi yerine koydu. Köpekçiğin kafasını okşadı, ceketini çıkararak üzerini örttü: Bu yavruyu önce bir ısıtalım" dedi.

"Hadi şu işi bitir Andryuçka, herhalde iyice bitlenmiştir" dedi Pyotr Andreyeviç. "Belki de kurtlanmıştır. Sana bulaşacak, sonra da bütün istasyona yayacaksın."

"Zırlamayı bırak, Pyotr. Önce ona şöyle bir bak bakalım!"

Andrey ceketini açarak Pyotr Andreyeviç'e hâlâ korkudan ve soğuktan titremekte olan köpekçiğin burnunu gösterdi:

"Hele bir gözlerine bak! Bu gözler asla yalan söyleyemez."

Pyotr Andreyeviç, kuşkuyla köpeği inceledi. Hayvanın gözleri gerçi korkuyla bakıyorlardı ama hiç kuşkusuz masum ve dürüsttü. Pyotr Andreyeviç yumuşamıştı.

"Pekala, ah siz genç doğa bilimcileri yok musunuz! Az bekle, ona kemirmesi için bir şeyler bulayım" diye homurdanarak elini sırt çantasına soktu.

"Al bakalım. Belki bunu yerse, doğru dürüst bir hayvancığa benzer. Örneğin bir Alman çoban köpeğine." Andrey ceketini köpekçikle birlikte ateşe yaklaştırdı.

Adamlarından biri sordu: "Böyle birden bire nereden ortaya çıktı? Orada, arka taraflarda artık insan kalmadı ki. Sadece Karaderililer var. Onlar da ne zamandan beri köpek besliyorlar?"

Konuşan, kara kuru, sıska bir adamdı. O ana kadar susmuş, konuşulanları dinlemişti. Şimdiyse sıcaktan uyuklamaya başlayan hayvana kuşkulu gözlerle bakıyordu.

"Haklısın Kirili" diye Andrey ciddiyetle yanıtladı. "Bildiğim kadarıyla Karaderililer hiç köpek beslemezler."

"Neyle yaşıyorlar peki? Ne yiyorlar?" diye yine Andrey'le gelenlerden biri sordu, bir yandan da tıraşsız çenesini hatur hutur kaşıyordu. Soruyu soran, uzun boylu, iri yarı, geniş omuzlu, kel kafalı, güçlü kuvvetli bir adamdı. Sırtında, buralarda çok ender görülen uzun, resmi bir deri palto vardı.

"Ne mi yiyorlar? Dediklerine göre, ne olursa yiyorlar. Yosun, sıçan, insan. Hiç seçici değiller." Andrey iğrenerek suratını buruşturdu.

"Peki onlar yamyam mı?" diye kel kafalı sordu. Sanki daha önce yamyamları biliyormuş gibi şaşırmış görünmüyordu.

"Evet yamyam. Onlar insan değil. Bir çeşit dönme diyebiliriz. Ne olduklarını tanrı bilir! İyi ki silahları yok da onları geri püskürtebiliyoruz hâlâ. Pyotr, sen biliyorsun, altı ay önce onlardan birini nasıl canlı yakalamıştık?"

"Evet doğru" dedi Pyotr Andreyeviç. "İki hafta boyunca yanımızda mahzende kaldı, bizim suyumuzdan içmedi, yemeğimize de elini sürmedi, sonunda da nalları dikti."

Dazlak sordu: "Onu sorguya çektiniz mi?"

"Söylediklerimizin bir tek kelimesini bile anlamadı. Onunla son derece normal konuştuğun halde hep susuyordu. Sürekli sustu. Sanki dilini yutmuştu. Hatta onu dövdüklerinde bile konuşmadı. Önüne yemek de koydular ama o tek kelime etmedi. Sadece bazen homurdandı o kadar. Ölmeden önce de, öyle inledi ki bütün istasyon ayağa kalktı."

Kirili yeniden söze karıştı:

“Peki, şimdi bu köpek nereden geliyor?”

“Akbaba bilir” diye Andrey yanıtladı. “Akbabalardan kaçmış olabilir. Belki de köpeği parçalamak istemişlerdir. Buraya sadece iki kilometre uzaktaydı. Belki de ancak bir köpek buraya kadar gelmeyi becerebilirdi, öyle değil mi? Ya da herhangi birine aittir, kuzeyden buraya gelmek üzere yola çıkan, sonra da yolda Karaderililer’le karşılaşan birine. Köpek de zamanında kaçmayı başarmıştır. Nereden gelirse gelsin, hiç önemli değil. Ona hele bir göz at; bir canavara benziyor mu? Bir mutanta? Kokuşmuş bir yavrucak hepsi o kadar. Üstelik biz insanların yanına gelmiş olması, onun evcilleşmiş olduğunu gösterir. Yoksa neden bizim ateşin yanı başında üç saat uyuklasın?”

Kirili susuyordu. Andrey’in öne sürdüğü gerekçeleri kafasında tartıyor olmalıydı. Bu arada Pyotr Andreyeviç bidondan çaydanlığı doldurdu ve sordu: “Daha çay isteyen var mı? Son tur; sonra nöbet değiştireceğiz.”

“İyi fikir, ben varım” dedi Andrey sevinerek, diğerleri de yeniden canlanmışlardı.

Çaydanlıktaki su kaynadı. Pyotr Andreyeviç, isteyene çayını verdikten sonra “Dinleyin şimdi!” dedi. “Lütfen artık Karaderililer’den konuşmayı bırakın. Yine bir gün burada son oturduğumuzda, içimizden hiç kimse onlardan söz etmemişti, o zaman da yine yerlerde sürünerek buraya gelmişlerdi. Diğer çocuklar da bana aynı şeyi anlattılar. Belki de rastlantıydı, benim batıl inancım yoktur ama kim bilir? Belki bunu hissediyorlardır? Vardiyamız neredeyse bitmek üzere, hâlâ bu şeytanın oğluyla ne uğraşıyoruz ki?”

“Doğru. Belki de değmez” diye Artyom onayladı.

“Yeter artık dostum... Korkutma bizi!” dedi Andrey. “Nasıl olsa hallederiz.” Niyeti Artyom’u biraz neşelendirmekti ama sesi kendine bile yeterince inandırıcı gelmedi, ne kadar saklamaya gayret etse de, Karaderililer aklına geldikçe sırtı buz kesiyordu. İnsanlardan en ufak bir korkusu yoktu, ne haydutlardan ne de anarşist katillerden ya da Kızıl Ordu savaşçılarından. Ama tam korkmasa da bu yaratıkları aklına her geldiğinde,

garip bir huzursuzluk kaplıyordu bütün bedenini; bu, insanlardan gelecek tehlikeyi düşünmekten çok farklı bir huzursuzluktu.

Hepsi sus pus kesilmişti. Ağır, ezici bir sessizlik sarmıştı etrafı. Ateşe biraz daha yaklaştılar. Odun parçaları alevlerde çatırdıyor, ara sıra kuzey yönünden, uzaklardan, tünelin derinliklerinden belli belirsiz, boğuk bir hırıltı geliyordu. Moskova Metrosu sanki bir canavarın devasa karnıydı. Bu gürültü, havadaki dehşeti daha da artırıyordu.

## 2

## HUNTER

Artyom’un kafasına yine bir yığın saçma şey üşüştü: Karaderililer. Kendi vardiyası sırasında bu mutantlar sadece bir kez ortaya çıkmışlardı ama onu yeterince korkutmuşlardı. Bunda şaşılacak bir şey yoktu.

Nöbettesin, ateşin yanına oturmuş ısınıyorsun. Birden tünelin herhangi bir yerinden, derinlerden, tek düze, boğuk tıkırdılar duyuyorsun. Önce belli bir uzaklıkta hafif, ardından daha yakın ve kuvvetli. Ve birden korkunç bir inleme, sanki mezardan gelen bir feryat duyuluyor, kulak zarını patlatacak kadar yakından.

Kaos!

Herkes yerinden sıçrıyor, kum torbalarını ve sandıkları alelacele üst üste yığarak korunaklı bir bariyer yapıyorsun ve komutan gırtlağını yırtarcasına gürlüyor:

“Alarm!”

İstasyondan destek için takviye kuvvetleri koşup geliyorlar, 300 metredeki nöbetçiler makineli tüfeklerini çıkarıyor. Saldırının başladığı noktada savunmaya geçmek üzere insanlar yere yatıyor, silahlarını tünelin ağzına doğrultuyorlar ve omuzluyorlar. Sonunda, canavarlar iyice yaklaşınca, adamlardan biri projektörü yakıyor ve çevreye yayılan ışıkta onları görüyorsun. Sanki korkulu bir rüyadan fırlamış garip siluetler. Ağızları ardına kadar açılmış, kocaman gözleriyle, çıplak, parlak kara derili siluetler aynı hizada ilerliyorlar; siperlere doğru, insanların karşısına, ölüme doğru ilerliyorlar, bükülmeden, dimdik, her an biraz daha yaklaşarak üç, beş, sekiz yaratık... Ve en öndeki kafasını geriye atarak, yine o ürpertici iniltiyi çıkarıyor.

Sırtın ürperiyor, sıçramak, oradan kaçmak istiyorsun, silahını, arkadaşını, hepsini arkanda bırakarak... Her şeyin canı cehenneme, sadece

buradan kaç! Keskin ışık gözbebeklerine vursun diye projektör bu korkunç varlıkların üzerine doğrultulmuş ama onlar gözlerini kırpmıyorlar bile, elleriyle yüzlerini dahi kapatmıyorlar, aksine faltaşı gibi açılmış gözleriyle ışığa doğru bakıyorlar ve ilerliyor, durmadan ilerliyorlar. Zaten gözbebekleri var mı acaba?

Sonunda 300 metrede makineli tüfeklerle burun buruna geldiklerinde ateş hattına giriyorlar. Oradan buradan emirler yağıyor. Her şey hazır. Ardından sabırsızlıkla beklenen komut geliyor:

“Ateş!”

Bir sürü kalaşnikov aynı anda takırdıyor, makineli tüfekler patlıyor. Ama Karaderililer durmuyor, hatta eğilmiyorlar bile. Yoldan bir adım bile sapmadan, umursamadan dimdik yürümeye devam ediyorlar. Artyom, projektörün ışığında parıldayan bedenlerinde mermilerin nasıl parçalandığını, onların nasıl geriye kaykılıp yere düştüklerini, sonra tekrar doğrulup başları havada yeniden yürümeye devam ettiklerini görüyor. Ve sonra yine o ürkütücü feryat, inilti duyuluyor, mermiler gırtlaklarını delip geçtiği için bu kez iniltiler daha boğuk çıkıyor. Çelik mermi yağmuru, insanlık dışı bu dik başlı canavarları sonunda pes ettirene kadar birkaç dakika geçiyor. Bütün canavarlar hareketsiz ve cansız yere yığılınca, öldüklerinden emin olmak için, kontrol amacıyla her birine birer kere daha ateş ediliyor. Her şey olup bittikten ve cesetler de çukurlara atıldıktan sonra bile, bu dehşet tablosu uzun bir süre gözlerinin önünden gitmiyor. Kurşunların kara bedenleri nasıl delip geçtiğini ve projektörden yayılan ışık dalgalarının faltaşı gibi açılmış gözlerini nasıl kamaştırdığını ama yaratıkların buna rağmen umursamadan nasıl yollarına devam ettiklerini yeniden yaşıyorsun.

Bunları hayal etmek Artyom’u ürpertti. En iyisi bunları fazla konuşmamalı, diye düşündü.

“Hey Andreyiç!” diye karanlığın içinden biri, güney yönünden onlara doğru seslendi. “Hazırlanın! Az sonra oradayız. Nöbet değişimi!”

Ateşin yanındakiler silkindiler, yerlerinde doğruldular, gerindiler, sırt çantalarıyla silahlarını omuzladılar. Andrey küçük köpeği yerinden kaldırdı. Pyotr Andreyeviç'le Artyom istasyona, Andrey'le adamları da 300 metredeki nöbet yerlerine geri döneceklerdi, vardiyaları henüz sona ermemişti.

Yeni nöbetçiler ateşe yaklaştılar, elleriyle birbirlerine vurarak selâmlaştılar, olağanüstü herhangi bir şey olup olmadığını sordular ve karşılıklı "İyi dinlenceler" dediler.

Pyotr Andreyeviçie Andrey, tünelin içinden güneye giden yolda hararetle tartışmaya başladılar, konuşmaları ezelden beri anlaşamadıkları konular üzerinde olmalıydı. Karaderililer'in beslenme alışkanlıklarını merak edip soran, kafası sıfır numara tıraşlı, kasları güçlü kuvvetli adam, kendi grubundan ayrılıp geriye doğru koşarak Artyom'un yanına kadar gelmişti.

"Suhoy'u tanıyorsun değil mi?" diye, Artyom'un gözlerine bakmadan, alçak sesle sordu.

"Şaşa Amca'yı mı? Tabii, benim üvey babamdır. Onunla birlikte oturuyorum."

"Demek öyle" diye kel kafalı mırıldandı. "Üvey baba. Bilmiyordum."

"Ya sizin adınız ne?" diye kısa bir tereddütten sonra Artyom sordu. Adam akrabasını sorguluyorsa, kendisinin de bir karşı soru hakkı olduğunu düşünmüştü.

"Adım mı? Neden bilmek istiyorsun?"

"Yani, Şaşa Amca'ya iletmek için, yani Suhoy'a. Sizin onu sorduğunuzu kendisine söylemek için."

"Ha, öyle mi?.. Ona Hunter de, Hunter sordu de. Avcı. Ve benden selam söyle."

“Hunter mı? Bu sizin soyadınız mı? Yoksa size böyle mi diyorlar?

Hunter gülümsedi. “Soyadı mı? Hımm, neden olmasın? Kulağa hiç de kötü gelmiyor. Hayır genç adam, bu soyadı değil. Nasıl söylesem... Bir meslek. Ya senin adın ne?”

“Artyom.”

“Seni tanıdığıma sevindim. Bana öyle geliyor ki, kısa zamanda iyi dost olacağız. Hoşça kal!” Adam Artyom’a göz kırptı, Andrey’le birlikte 300 metrede, geride kaldı.

Artık yaklaşmışlardı. Uzakta, istasyondan canlı gürültüler geliyordu, Artyom’un yanında yürüyen Pyotr Andreyeviç endişeyle sordu: “Baksana Artyom, ne tip bir adamdı bu? Sana ne söyledi?”

“Sanki biraz garip biri, bana Şaşa Amca’yı sordu. Belki bir tanıdığıdır. Siz onu tanıyor musunuz?”

“Pek sayılmaz. Bazı işler nedeniyle birkaç günlüğüne buraya geldi. Onu Andrey tanıyor olmalı. İlle de onunla birlikte nöbete gitmek istiyordu. Neden istediğini Allah bilir. Ama her neyse bu yüzü bir yerden gözüm ısırıyor.”

“Bu tipte birini insan kolay unutmaz.”

“Ama daha önce nerede gördüm acaba? Belki adını biliyorsundur?”

“Hunter. En azından kendisi böyle dedi. Ne anlama geldiğini bilmiyorum.”

Peter Andreyeviç kaşlarını çattı: “Hunter mı? Tam Rus adı değil.”

O sırada kızıl bir ışıklandırmayı söndürmek gerekmişti. Çoğu istasyonda olduğu gibi WDNCh’da da az elektrik vardı, bu yüzden insanlar yüzyılın üçüncü on yılında, erguvani idare lambasını kullanıyorlardı: Sadece kişiye özel barakalar -çadırlar ya da odalar- ara sıra bildiğimiz

ampullerle aydınlatılıyordu. Gerçi cıvalı lamba kullanma lüksünü edinen birkaç zengin, varlıklı istasyon da vardı. Bu istasyonlarla ilgili bir yığın efsane anlatılıyordu; bu yüzden de Allah'ın unuttuğu en ücra ara duraklarda oturanların, bu mucizeye kendi gözleriyle tanık olmak için oraya gitmekten daha büyük özlemleri olmuyordu.

Tünelin çıkışında silahlarını nöbet yerine teslim ederek ayrıldılar. Pyotr Andreyeviç, Artyom'a elini uzatarak "Hadi biraz kestirelim! Benim şahsen ayakta duracak halim kalmadı, görüyorum ki sen de ayakta uyuyorsun. Benden Suhoy'a koca bir selam. Bizi yine ziyarete gelsin! "dedi.

Artyom diğerleriyle vedalaştı, ani bir yorgunluk bastırmıştı, güç bela barınağına sürüklendi.

WDNCh'da yaklaşık 200 kişi yaşıyordu. Pek azı nöbet odalarında, çoğu da çadırlarda kalıyordu. Asker çadırlarıydı, eski ve yıpranmışlardı ama temiz bir el işçiliği ürünüydüler. Yerin altında rüzgâr ve yağmur yoktu, çadırlar içlerinde rahatça oturabilmek için büyük bir özenle bakımlı tutuluyordu. Isıyı ve ışığı geçirmiyorlardı, dışarıdan gelen gürültüleri de kesiyordu. İnsan daha başka ne isteyebilirdi ki? Hem peronlar hem de orta geçitteki çadırlar, duvarların korunağındaydılar. Ortada cadde işlevini görecek geniş bir geçiş yolu bırakılmıştı. Kalabalık ailelerin çadırları kemer altlarına kurulmuştu. Orta geçidin başı ve sonuyla, merkezdeki bir sürü kemer ise boş bırakılmıştı, peronun altında da diğer odalar vardı ama burada tavan çok alçak olduğundan oturulmuyordu. WDNCh istasyonunda bu odalar depo olarak kullanılıyordu.

Kuzeydeki iki tünelin arasına, istasyonun birkaç metre kadar önüne, kısa bir ara ray döşenmişti, trenler buradan geri dönüş yapıyorlardı. İki tünelden biri hâlâ sadece o bağlantı noktasına kadar uzanıyordu, arkasını duvar örerek doldurmuşlardı. Diğer tünel kuzeye, Botanik Bahçesi ve hemen hemen de Mitiştsi'ye[14] kadar gidiyordu. Bu tünel, acil durumlarda geriye dönüş yolu olarak açık tutuluyordu, Artyom'un nöbeti de oradaydı. İkinci tünelin geriye kalan bölümüyle bağlantı geçidi mantar ekimine ayrılmıştı. Buradaki raylar sökülmüş, toprak zemin eşilerek çöp artıklarıyla gübrelenmişti, şimdi her taraftan sıra sıra beyaz mantar şapkaları

fışkırıyordu. Güneydeki iki tünelden biri de 300’üncü metrede yıktırılmıştı ve orada, insanların oturdukları yerlerden olabildiğince uzakta, tünelin en sonunda, tavuk kümesleriyle domuz ahırları bulunuyordu.

Artyom’un barınağı ana cadde üzerindeydi. Oradaki küçük çadırlardan birinde, üvey babasıyla birlikte oturuyordu. Üvey babası idari bölümde çalışıyordu, diğer istasyonlarla haberleşmeden sorumluydu ve çadırına kendisinden başka birinin yerleştirilmemesi de bu nedenleydi. En üst kademeden kendi çadırıydı.

Suhoy sık sık iki üç haftalığına ortadan yok olurdu. Yanına hiçbir zaman Artyom’u almazdı, işlerinin çok tehlikeli olduğunu ve onu riske atmak istemediğini söylerdi. Her zaman da zayıflamış, tıraşı uzamış, hatta bazen yaralanmış olarak döner, sonra da akşamları Artyom’la birlikte oturur, ona yeraltı dünyasının tuhaf sakinlerinin bile inanmakta zorlanacağı şeyler anlatırdı.

Tabii Artyom onunla birlikte dolaşmaya çıkmak için ısrar ederdi ama metroda gelişigüzel gezinmek pek öyle akıllıca bir iş değildi. Bağımsız istasyonlarda devriye gezenler son derece işkilli kimselerdi, silahlı olanlara geçiş vermiyorlardı. Tünelden silahsız geçmek ise kesin ölüm demekti. Sonuçta Artyom, Savyolovskaya’dan buraya üvey babasıyla geldiği günden bu yana, hiçbir zaman çok uzağa gitmeye cesaret edememişti. Birkaç kez onu iş için Alekeseyevskaya’ya göndermişlerdi; tabii yalnız değil, bir grupla. Hatta zaman zaman Rişskaya’ya kadar uzanmışlardı. Sonra bir keşif gezisi de olmuştu, o kadar ısrarla istedikleri halde, kimseye gezisinden tek kelime söz etmemişti.

Bütün bunlar çok önceleri, Botanik Bahçe’de uzaktan yakından tek bir Karaderili’nin görülmediği, bahçe karanlık ve terk edilmiş bir istasyonken olmuştu.

WDNCh’nın silahlı devriyeleri o tarihlerde epey uzakta, tünelin iyice kuzeyinde, yoldaydılar. Artyom da henüz ağzı süt kokan bir delikanlıydı. Bir gün iki arkadaşıyla birlikte açıkça bunu göze almışlardı: Bir nöbet değişikliği sırasında ellerinde bir cep feneri ve gençlerden birinin evden

yürüttüğü bir çifte flintayla en dıştaki nöbet noktasının önünden sürünerek geçmişlerdi.

Botanitçeski Sad istasyonu çevresinde epey dolanmışlardı. Gerçi görüntü korkunçtu ama bir o kadar da ilginçti. Fenerlerinden yayılan ışık sayesinde insan barınaklarından arta kalan yıkıntıları görmüşlerdi: Yanmış iç döşemeler, kömür haline gelmiş kitaplar, kırılmış oyuncaklar, parçalanmış elbiseler... Etrafta sıçanlar kol geziyordu, zaman zaman da gıcırtılı gürültüler duyuluyordu.

Birden Artyom’un arkadaşlarından birinin -Şenya olmalıydı, içlerinde en cesur ve meraklı olanın- aklına bir fikir gelmişti: Acaba seti açmayı deneyip yürüyen merdivenlerden yüzeye kadar tırmansak ne olurdu? Sadece yukarıda neler olduğunu görmek için o kadar!

Orada ne olduğunu?

Artyom işin başından beri buna karşı çıkmıştı. Üvey babasının ona en son anlattıkları hâlâ taptaze belleğinde duruyordu. Yüzeye çıkıp da ağır hastalanan insanlardan ve orada ne korkunç şeyler gördüklerinden söz ettiğinde diğer iki arkadaşı onu ikna etmeye uğraşmışlardı. Ellerine geçen bu bir kerelik şansı kullanmalıydılar, yanlarında yetişkinler olmaksızın terk edilmiş bir istasyona bir daha ne zaman çıkmaya cesaret edebilirlerdi ki? Üstelik, eğer yukarıda, başlarının üstünde hiçbir şey yoksa, bunu kendi gözleriyle görme fırsatını da bulmuş olacaklardı.

İkna edici sözler boşa gidince, eğer o da bu kadar korkak davranıyorsa, o zaman kendi başlarına gideceklerini kesin olarak bildirmişlerdi. Terk edilmiş bir istasyonda tek başına kalmak, üstelik arkadaşları tarafından aşağılanmak Artyom’un o kadar ağrına gitmişti ki sonunda dişlerini gıcırdatarak onlara katılmıştı.

Peronla yürüyen merdivenin arasındaki seti açan mekanizmanın hâlâ çalışır durumda olmasına hayret etmişlerdi. Yarım saatlik umutsuz bir çabanın sonunda Artyom mekanizmayı harekete geçirmeyi başarmıştı. Paslanmış demir kapı gıcırdayarak yana sürülmüş ve önlerinde yukarı çıkan, oldukça kısa bir yürüyen merdiven belirmişti. Birkaç basamağı

düşmüştü ve esneyerek açılan deliklerden, cep fenerlerinin ışığında yıllardır oldukları yerde duran devasa dişlileri görmüşlerdi. Artık hepsi paslanmıştı ve üzerleri belli belirsiz hareket eden kahverengi bir şeyle sıvanmıştı.

Üçünün yukarıya tırmanmayı başarması birkaç dakika sürmüştü. Ağırlıklarının altında çok kez bir basamak daha koparak yere, aşağıya yuvarlanıyordu. Açılan deliklerden, merdiven aydınlığının yardımıyla geçebiliyorlardı. Yukarıya çıkan yol uzun değildi ama ilk basamağın kırılıp düşmesinden sonra başlangıçtaki kararlı, azimli halleri uçup gitmişti. Yeniden cesaretlerini toplamak için gerçek birer ştalker olduklarını hayal etmişlerdi.

Ştalker... Bu sözcük, kulağa her ne kadar garip ve yabancı gelse de Rus diline yerleşmişti. Önceleri bu söz, mermiden geriye kalan atıkları ve henüz patlamamış bombaları monte etmek ve pirinç kapsülleri hurda metal toplayıcılarına teslim etmek için terk edilmiş askeri talim alanlarına gözü kapalı girme cesaretini gösteren yoksul insanlar ya da barış zamanlarında kanalizasyonlarda yuvalanan veya daha başka işler yapan, aklınıza gelen her türlü berbat tip için kullanılan bir tanımlamaydı. Ama bunların hepsinin bir ortak noktası vardı: Kendilerini sürekli en uçtaki tehlikelere atarlar, araştırılmamış, anlaşılmamış, bilinmeyen, uğursuz işlere gözü kapalı girerlerdi. Radyasyonun zehirlediği binlerce patlamayla mahvolmuş, sıra sıra dizilmiş mezarlar ve katakomplarla oyulmuş topraktan belki de canavar yaratıkların ortaya çıktığı terk edilmiş talim alanlarında neler olup bittiğini kim bilebilirdi ki?

İnşaat ustaları, daracık, pis kokan bu zifiri karanlık labirenti bir daha görmemecesine ebediyen arkalarında bırakmak üzere kapattıktan bu yana, bu koca kentin kanalizasyonunda nelerin gelişip palazlandığını insan ancak hayal edebilirdi.

Metroda, “ştalker” diye adlandırdıkları işte o yüzeye çıkmaya cesaret eden şeytan heriflerdi. Sırtlarında korunaklı elbiseleri, gözlük camları karartılmış yüz maskeleri ile tepeden tırnağa silahlı bu adamlar, genelde insanların acil ihtiyacı olan şeyleri bulmak üzere yukarıya tırmanıyorlardı: Cephane, araç-gereç, yedek parçalar, yakıt gibi. Yukarıya yüzlercesi cesaret

ediyordu ama sadece pek azı sağ salim dönüyordu. Bu insanlar altın kadar değerliydiler, hatta metronun eski sabık çalışanlarından daha revaçtaydılar, onlardan daha fazla el üstünde tutuluyorlardı. Orada, yukarıda birbirinden farklı bir yığın tehlike pusuda bekliyordu, radyoaktif ışınlardan tutun da onların yarattığı ürkütücü yaratıklara varıncaya kadar. Evet yukarıda hâlâ hayat vardı ama genel olarak herkesin bildiği hayata hiç benzemiyordu.

Her bir ştalker, yaşayan bir efsaneydi; genciyle yaşlısıyla herkesin hayranlıkla baktığı bir yarı-tanrı gibiydi. Eğer çocuklar, yüzerek ya da uçarak gidilemeyen, “pilot” ve “denizci” sözcüklerinin unutulup zamanla anlamlarını yitirdiği bir dünyaya gözlerini açmışlarsa, hemen ştalker olmaya hevesleniyorlardı. Kendilerini, derin bir saygı ve hayranlıkla izleyen yüzlerce kişinin bakışlarının eşliğinde, parlayan silahlarıyla yukarıya, tanrılara doğru tırmanmak... Canavarlarla çarpışmak ve dönüşlerinde, yeraltında yaşayan insanlara yakıt, cephane, ışık ve ateş getirmek, kısacası hayatı getirmek.

Artyom’la arkadaşları, Şenya ve Mızmız Vitali de ştalker olmak istemişlerdi. Büyük bir nefis mücadelesi ile kırık dökük basamaklı, gıcırtılı yürüyen merdivenden yukarıya tırmanırlarken, sırtlarında ***geiger*** sayaçlı korunaklı elbise, ellerinde de aynen gerçek ştalkerler’deki gibi güçlü bir makineli tüfek taşıdıklarını hayal etmişlerdi. Oysa ne ***geiger*** sayaçları ne de sırtlarında korunaklı elbise vardı ve orduda kullanılan heybetli makineli tüfek yerine de, büyük bir olasılıkla artık işlevini yitirmiş, nuh nebiden kalma eski bir flinta taşıyorlardı.

Tırmanışın sonuna geldiklerinde, neredeyse yüzeye yaklaşmışlardı. Allah’tan gece olmuştu, yoksa kör olmaları işten bile değildi. Yıllardır yeraltındaki karanlığa, kızıl idare lambalarına ve kamp ateşine alışık gözleri, keskin ışınlara dayanamayacaktı. Çaresizlik içinde, kör olmuş bir halde evin yolunu bile bulamayacaklardı.

Botaniçeski Sad Istasyonu’nun avlusu neredeyse tamamen harap olmuş, çatısı yarı yarıya çökmüştü; açılan delikten radyoaktif toz bulutlarından arınmış, buna karşılık yazın on binlerce yıldızıyla kaplı koyu mavi gökyüzü

görünüyordu. Ama başının üzerinde hiçbir şey görmeye alışık olmayan bir çocuk için, hayal bile edemediği yıldızlı bir gökyüzü ne ifade ederdi ki?

Gözlerini yukarı çevirip baktığında beton bir tavan ya da kablolarla borulardan oluşmuş küflenmiş bir labirent yerine, üzerinde aniden açılıveren koyu mavi bir zemini görmek, nasıl bir duygu olabilirdi? Ve yıldızlar! Hayatında hiç yıldız görmemiş bir insan sonsuzluk nedir hayal edebilir miydi? Bu kavram herhalde geceleyin gök kubbenin etkisinde ilk kez ortaya çıkmış olmalıydı. Akıp giden milyonlarca ateşten top ve gümüş çiviler, sanki mavi kadifeden bir kubbeye mıhlanmışlardı.

Gençler üç beş, hayır on dakika kadar tek bir sözcük dahi konuşmadan, sessizce durmuşlardı. Hemen yanı başlarında aniden yürekleri parçalayan o canhıraş inlemeyi duymasalardı, sabaha kadar öylece kalacaklar ve diri diri yanacaklardı. Bir anda yeniden kendilerini toparlamışlar, paldır küldür yürüyen merdivene koşmuşlar ve soluk soluğa aşağı inmişlerdi. Sağa sola dikkat etmeden inerken, neredeyse birkaç kez dengelerini kaybedip sivri kenarlı dişlilerin üzerine düşeceklerdi. Ama birbirlerine destek vererek kendilerini dışarıya çekmişler ve birkaç saniye içinde dönüş yoluna girmeyi başarmışlardı.

Merdivenin son on basamağını neredeyse tepe taklak, yuvarlana yuvarlana inerken, filintalarını kaybetmişler ve hemen kapaklı su bendinin kumanda kombinasına saldırmışlardı. Ama aksi şeytan, demir kapı sanki mıhlanmış gibi duruyor, bir türlü yerine oturup kapanmıyordu... Yukarıdan kimi canavarların arkalarından gelip kendilerini izleyeceği korkusuyla, oradan bir an önce uzaklaşıp kuzeydeki dış nöbet noktalarında görevli adamlarının yanına koşmuşlardı.

Büyük kapıyı açık bırakmakla aptallık ettiklerini biliyorlardı; belki de böylece mutantlara aşağıya, metroya, insanlara giden yolu serbest bırakmış oluyorlardı. Bu yüzden ağızlarını sıkı tutup nerede olduklarını büyüklerine söylememeyi kararlaştırmışlardı. Dış nöbet noktasındaki adamlara da yan tünellerden birinde sıçanları kovalamak isterken silahlarını kaybettiklerini sonra da korkup geri döndüklerini söylemişlerdi.

Artyom o tarihlerde üvey babasından temiz bir dayak yemişti. Subay palaskasıyla yediği darbelerden poposu uzun süre yanmıştı ama tıpkı esir alınmış partizanlar gibi yüreklice karşı durmuş ve savaş sırrını açıp gevezelik yapmamıştı. Arkadaşları da konuşmamışlardı. Ve anlattıklarına da inanmışlardı.

Ama şimdi geriye dönüp bu hikâyeyi düşündükçe, Artyom'un beyni kurcalanıyordu; acaba o serüvenin -özellikle de kendileri tarafından açılan su bendinin dış nöbet noktalarına- son yıllarda saldırılarını artıran hayalet varlıklarla bir ilgisi var mıydı?

Artyom, yolda giderken karşılaştığı insanlarla selamlaştı, en yeni haberleri öğrenmek, bir tanıdığının elini sıkmak, arkadaşı bir kızın yanağını öpmek, üvey babasının nasıl olduğu haberini vermek üzere arada bir orada burada mola vererek sonunda çadırına vardı. Evde kimse yoktu. Suhoy'u beklemeyip yatıp uyumaya karar verdi. Sekiz saat nöbet tutmak çocuk oyuncağı bir iş değildi. Çizmelerini çekip çıkardı, ceketini yanı başına koydu, yüzünü yastığa gömdü. Çok geçmeden uykuya daldı.

Çadır kanatlarından biri yukarı çekildi ve yüzü belli olmayan güçlü kuvvetli bir gölge içeriye süzüldü. Kel bir kafa idare lambasının kızıl ışığında yansılandı. Kısık bir ses duyuldu, "Gördün mü tekrar karşılaştık. Üvey baban burada değil. Zararı yok. Nasılsa er geç onu ele geçireceğiz. Bizden kaçamaz. O zamana kadar sen benimle geleceksin. Seninle konuşacaklarımız var. Botanik Bahçesi'ndeki setle ilgili örneğin..."

Artyom dona kaldı, sesinden kendini Hunter diye tanıtan adam olduğunu anlamıştı. Adam yavaşça yanına yaklaştı, ışık sanki bir garip yansıyor, yüzü görünmüyordu... Artyom yardım çağırmaya davrandı ama bir ölününki kadar soğuk kocaman bir el ağzını kapattı. Sonunda, el yordamıyla cep fenerine uzanarak yakmayı ve adamın yüzünü aydınlatmayı başarabildi. Ve gördüğü şey bir an soluğunu kesti. Bir insan yüzü yerine, ki aslında kaba ve sert de olabilirdi, önünde gözbebekleri olmayan içi boşalmış iri gözleriyle, ağzı ardına kadar açık, karikatürden bozma bir surat duruyordu. Artyom yerinden fırladı, adamın elinden kurtularak çadırın çıkışma doğru koştu. Birden ışık söndü. İstasyon tamamen karanlığa

gömüldü, sadece epey uzakta bir ateşin ölgün yansıması görülüyordu. Artyom fazla düşünmeden ışığa doğru saldırdı. Yamyam, çadırın içinden fırlayarak arkasından gürledi: “Olduğun yerde kal! Hiçbir yere gidemezsin!”

Artyom arkasına bakmadan koştu. Ardından hantal çizmelerin yerde çıkardığı boğuk sesler geliyordu, hızlı değil, sakin ve ölçülü, sanki onu izleyen, Artyom’u er ya da geç nasılsa ele geçireceğinden emin olduğu için acele etmiyordu. Artyom ateşin yanına yaklaştığında, sırtı kendisine dönük bir adamın orada oturduğunu fark etti. Tam onu omuzlarından tutup yardım isteyecekti ki, adam aniden sırtüstü yere devrildi. Artyom onun çoktan ölmüş olduğunu fark etti; yüzü ne sebeptense kırağıyla kaplanmıştı... Ve sonra bu donmuş adamın üvey babası olduğunu gördü, Şaşa Amca’ydı.

“Hey Artyom! Uyuduğun yeter. Hadi Kalk artık! Yedi saattir olduğun yerde pinekliyorsun. Seni uyku tulumu. Kalk artık! Ziyaretçimiz var“

Bu Suhoy’un sesiydi.

Artyom yatağın içinde doğruldu ve şaşkın şaşkın üvey babasına gözlerini dikti. Bir dakika kadar önüne bakıp gözlerini kırpıştırdıktan sonra sordu:

“Şaşa Amca... Sen... Sana bir şey olmadı mı?”

“Gördüğün gibi hayır” diye yanıtladı Suhoy. “Hadi gel artık, hâlâ ne yatıyorsun? Sana bir dostumu tanıtacağım.”

Dışarıdan Artyom’a yabancı gelmeyen kısık bir ses duyuldu, alnından soğuk bir ter boşandı, çünkü az önce gördüğü kâbus aklına gelmişti.

“Nasıl, demek birbirinizi çoktan tanıyorsunuz” diyen Suhoy şaşırmıştı.

Konuk güç bela çadıra girdi. Artyom yerinde büzüldü ve çadırın duvarına yapıştı, bu Hunter’dı. Yine gördüğü korkulu rüya gözlerinin önüne geldi: Boş boş bakan karanlık gözler, arkasından gelen hantal çizmelerin

ağır ağır, pat pat diye çıkardığı sesler ve ateşin yanında donup kalmış olan ceset.

“Evet, tanışıyoruz” diyen Artyom zorlukla öne çıktı, istemeyerek ona elini uzattı.

Adamın eli sıcak ve kuruydu. Artyom, gördüğünün sadece bir rüya olduğunu anlamıştı, karşısındaki adam kötü biri değildi. Sekiz saat tüneldeki nöbeti sırasında kapıldığı korkuların kafasında kurguladığı fanteziler, uykusunda ona kötü bir oyun oynamışlardı.

“Hadi bakalım Artyom, çay için bize biraz su kaynat.” Suhoy konuğuna dönerek göz kırptı. “Bizim çayı hiç denedin mi? Sert bir bitkidir!”

Hunter başını salladı. “Biliyorum, iyi bir çay. Petşatniki Garı’nda da bir şey yapıyorlar. Bulaşık suyundan farksız. Sizinkiyle kıyaslanmaz bile.”

Artyom su getirmeye, sonra da çaydanlığı koymak üzere ortak kullanılan ateşe doğru gitti. Yolda, Petşatniki’in metronun öbür ucunda olduğu aklıma geldi. Allah bilir oraya ne kadar zamanda gidilirdi. Savaşmak, manevra yapmak ya da ilişki kurmak istendiğinde, sadece geçiş için kullanılmak üzere, bir sürü hat, üst geçit ve istasyon vardı. Şimdi biri de kalkmış, umursamaz bir tavırla, “Orada onlar da bir şeyler yapıyor” diyordu. Evet, biraz ürkütücü de olsa, kuşkusuz ilginç bir tipti. Üstelik demir kıskacı gibi pençeleri vardı, kaldı ki Artyom da öyle zayıf yapılı bir değildi ve gücünü ölçüşmek için karşısındakiyle tokalaşma fırsatından seve seve yararlanırdı.

Su kaynayınca çaydanlığı alıp tekrar çadıra döndü. Hunter paltosunu çıkarmıştı, içinden beli asker pantolonuna sıkıştırılmış, güçlü boynunu ve adaleli bedenini sıkıca saran siyah yuvarlak yakalı bir süveter görünüyordu. Üzerine bir sürü cebi olan çok amaçlı bir yelek giymişti, koltuğunun altındaki tabanca kılıfında etkileyici büyüklükte, mıskalanmış bir tabanca asılıydı. Artyom dikkatli bakınca bunun, üzerine amortisör vidalanmış bir Stetşkin[15] olduğunu fark etmişti, ayrıca üzerine başka bir mekanizma daha, muhtemelen lazere odaklı bir alet yerleştirilmişti. Böyle bir azman, mutlaka

bir servet değerindeydi; sonuçta söz konusu olan kişinin korunmak için kullandığı basit bir silah değildi, bu açıktı. Artyom'un birden aklına geldi, Hunter adını söylerken bir de ekleme yapmıştı: Avcı "Hadi Artyom, konuğumuzun çayını doldur!" diye Suhoy gürledi. "Şimdi konuş da dinleyelim! Allah bilir seni ne kadar uzun zamandır görmedim."

"Benden haberleri daha sonra anlatırım. Söylenecek çok ilginç şeyler yok ama duyduğumuza göre, asıl sizde garip şeyler oluyormuş. Bazı yaratıklar geliyormuş. Kuzeyden. Dışarıda, nöbet sırasında duyduğum bir hikâyeydi. Nedir bu?" Hunter kendine has kısa, kopuk cümlelerle konuşuyordu.

Suhoy'un yüzü aniden karardı. "Bu ölümdü Hunter. Hepimizin giderek yaklaşan ölümü. Yazgımız sessizce yaklaşıyor. Olan bu."

"Nasıl ölüm yani? Onları başarıyla geri püskürttüğünüzü duydum. Onların silahı yok ki. Ama nereden geliyorlar ve kim bunlar? Diğer istasyonlarda bunlarla ilgili hiçbir şey duymadım. Demek ki böyle bir şey başka yerlerde hiç olmamış. Bunun ne olduğunu bilmek istiyorum. Büyük bir tehlikenin olduğunu hissediyorum. Bu tehlikenin ne kadar büyük ve ne olduğunu da bilmek istiyorum. Bunun için buradayım."

"Tehlike, etkisiz hale getirilecekmiş, değil mi Hunter?"

Suhoy üzgün bir şekilde gülümsedi. "Her zaman bildiğimiz o eski kovboysun. Asıl sorun şu: Bu acaba mümkün mü? İşte asıl zor olan bu. Hikâye senin düşündüğünden daha karışık. Sadece sinemada gördüğümüz birtakım zombiler ya da etrafta gezinen cesetler değil. O zaman iş çok basit olurdu: Tabancanı gümüş fişeklerle doldurursun -elini kaldırarak havada bir tabanca resmini çizdi- ve puf puf, kötünün ne kadar gücü varsa hepsi yok edilmiştir. Ama burada olanlar çok farklı. Korkunç şeyler. Öyle kolay kolay korkmam, sen de bilirsin Hunter."

"Sen ve korku mu?" Hunter hayretle sordu.

"Onların en güçlü silahları korku yaratmak. Nöbette duran insanların neredeyse artık dayanacak güçleri kalmadı. MP'lerini ve makineli

tüfeklerini hedefe doğrultup bekliyorlar, sonra da bunlar ellerinde tek silah bile olmadan onların üzerine geliyor. Ve hepsi de bu yaratıklardan daha donanımlı ve sayıca da onlardan daha çok olduklarını bildikleri halde, yine de bir an önce oradan kaçmak istiyorlar. Korkudan kıvranıyorlar, aralarında bazıları gerçekten tam tımarhanelik oldu, sana doğru söylüyorum, bana inan. Bu basit bir korku değil Hunter."

Suhoy sesini alçalttı. "Sana bunu nasıl açıklayacağımı bilmiyorum. Her defasında korkum daha da artıyor. Bu Karaderililer bir şekilde beyninin içini kemiriyorlar. Onları daha uzaktayken hissediyorsun ve bu duygu giderek daha da, daha da güçleniyor, öyle bir huzursuzluk ki, dizlerin titremeye başlıyor. Oysa başlangıçta görmek bir yana hiçbir şey de duymuyorsun ama yine de çok yakında olduklarını biliyorsun. Ve sonra o korkunç inleme, feryat geliyor; işte o zaman bir an önce tabanları yağlayıp kaçmak istiyorsun. Sonunda bedeninde bir titremedir başlıyor. Ve her şey olup bittikten sonra bile, kocaman açılmış gözleriyle projektörlerin üzerine nasıl geldikleri daha uzun süre gözlerinin önünden gitmiyor."

Artyom olduğu yerde büzüldü kaldı. Demek bu kâbuslar sadece ona azap çektirmiyordu, onu korkak ya da kaçık zannederler korkusuyla, bugüne kadar bu konuları biriyle konuşmaktan çekinmişti.

"Bu yaratıklar senin ruhsal dengeni bozuyorlar" diye Suhoy konuşmasını sürdürdü. "Onları sinir uçlarına kadar hissedebilesin diye, deyim yerindeyse, senin dalga boyutuna kadar sızıyorlar. Ve bu korkudan da öte bir duygu. Neden söz ettiğimi çok iyi biliyorum."

Hunter hareketsiz oturmuş, bakışlarıyla Suhoy'u tartıyordu. Anlaşılan duyduğu şeylerin üzerinde düşünüyordu. Sonra sıcak içecekten bir yudum alarak ağır ağır ve yavaş sesle konuşmaya başladı: "Tehlike sadece sizin istasyonu değil Suhoy, bu boklu metronun tamamını tehdit ediyor."

Suhoy önce yanıt vermek istemez gibi göründü ama sonra birden patladı: "Bütün metro mu dedin? Hayır, sadece metro değil, bütün medeniyetleri de tehdit ediyor, biraz daha fazla kalkınmış olan medeniyetleri. Şimdi bunun bedelini ödemek zorundayız. Bu varolma

savaşı Hunter, türümüzün devamı için bir savaş. Onlar hayalet ve vampir değil. Onlar, ***Homo novus,*** yani çevreye bizden çok daha iyi uyum sağlayan evrimin son basamağı. Onlar geleceği temsil ediyorlar! Kendi türünden daha bir sürüsü henüz buradayken ve zavallıları güpegündüz toprağın altına soktukları zaman, ***Sapiens*** kendi kazdığı bu Allah'ın lanetli deliklerinde belki de birkaç on yıl ya da yarım yüzyıl daha çürüyüp gidecek. Bizler de aynen Wells'in ***Zaman Makinesi***'ndeki Morlocklar gibi, sararıp solacağız, kötürüm olacağız. Morlocklar da bir zamanlar ***Homo Sapiensler'***dendi. Tabii bizler iyimseriz, öyle kolay zıbarıp gitmek istemiyoruz! Kendi boklarımızın üzerinde mantarlarımızı yetiştiriyoruz ve domuz, bugün insanın en iyi dostu, başka bir deyişle, hayatta kalma savaşımında en iyi partnerimiz. Atalarımızın akıllı bir öngörüyle ambarlara, sığınaklara istiflediği tonlarca multi-vitamini yutuyoruz, bir bidon benzini, birinin eski püskülerini ya da işler yolunda giderse, bir avuç fişeği alelacele kapıp getirmek için de ara sıra yukarıya süzülüyoruz. Sonra da tekrar bodrumdaki boğucu deliklerimize dönmek üzere vakit kaybetmeden oradan sıvışıyoruz; kimse bizi fark etmesin diye de hep tetikte bekliyoruz. Çünkü orada yukarıda artık kendi evimizde değiliz. Dünya artık bize ait değil Hunter! Dünya artık bize ait değil!" Suhoy sustu ve çay fincanından yükselen buharın, çadırın alaca karanlığında dağılışını seyretti.

Hunter hiç cevap vermedi ve Artyom birden, üvey babasını hiç böyle konuşurken duymadığını fark etti. "Hadi hadi, korkudan altına yapacaksın, üstesinden geleceğiz" diye göz kırpıp kendisine cesaret vererek her şeyin yolunda gideceğini söyleyen üvey babasının bu eski bilgeliğinden hiçbir şey kalmamıştı. Yoksa hep rol mü yapmıştı?

"Neden susuyorsun Hunter? Hadi benimle tartış. İyimserliğin nerede kaldı? Son konuştuğumuzda, ışınların azalacağını ve insanların günün birinde yüzeye geri döneceklerini söylemiştin. Ah Hunter! Güneş ormanın üzerinden yükseliyor[16] ama benim için değil. Bu hayata kenetleneceğiz, bütün gücümüzle sıkı sıkı sarılacağız, çünkü belki de arkadan, filozofların ve müritlerin de durmadan vaaz ettikleri şeyler artık hiç gelmeyecek. İnanmak istemiyorsun ama bunun böyle olduğunu sen de ta içinden biliyorsun. Yine de bu hayat bizim o kadar hoşumuza gidiyor ki, değil mi Hunter? İkimiz de ona var gücümüzle asılıyoruz. Bu kokuşmuş labirentte

sürüneceğiz, domuzların yanına uzanacağız, sıçanları kemireceğiz ama hayatta kalacağız! Değil mi? Uyan Hunter! Hiç kimse senin hakkında ***‘Gerçek İnsan’***[17] başlıklı bir kitap yazmayacak, hiç kimse senin yaşama isteğinle, hayatta kalma içgüdünle ilgili şiirler düzmeyecek. Mantarlar, multi-vitaminler ve domuz etiyle daha ne kadar dayanacaksın?

Pes et ***Homo Sapiens!*** Artık doğanın hâkimi değilsin! Hayır, hemen kuyruğunu titretme, biz böyle olmak istemiyoruz. Ölümle mücadele ederken, biraz daha etrafta sürün ve kendi pisliklerine gömül. Ama bir şeyi bilmelisin ***Sapiens***: Yeterince yaşadın. Yasalarını çok iyi bildiğin evrim, çoktan bir basamak atladı. Artık yaradılışın tacı sen değilsin. Sen bir dinozorsun. Artık yeni ve daha mükemmel yaratıklara yer açmanın zamanı geldi. Egoist olma, oyun bitti, perde kapandı, bırak başkaları gelsin. ***Homo Sapienler*** nasıl yok oldular diye bırak gelecek kuşaklar kafa patlatsınlar, zaten bu kimseyi de ilgilendirmeyecektir.”

Suhoy’un bu tek kişilik söylevi sırasında Hunter büyük bir sükunetle durmadan tırnaklarıyla oynamıştı. Sonunda gözlerini kaldırıp, Artyom’un üvey babasına bakarak ağır bir ses tonuyla, “Seni son gördüğümden bu yana kendini iyice koyuvermişsin. Bana söylediğin hâlâ aklımda: ‘Eğer kültürümüzü korursak, cesaretimizi kaybetmezsek, Rusça’yı unutmazsak ve çocuklarımıza okuma-yazmayı öğretirsek, o zaman hayatımız o kadar da kötü olmayacak ve belki de o zaman yeraltında yaşamaya dayanacağız’ demiştin. Bunu bana söyledin; yoksa söylemedin mi? Ve şimdi birden bire: Pes et, vazgeç ***Sapiens,*** diyorsun. Ne demek oluyor bu?” dedi.

“Sadece bazı şeyleri anladım Hunter. Belki senin de anlayacağın ya da anlamayacağın bazı şeyleri. Biz dinozoruz ve bunlar bizim son günlerimiz. İster on yıl olsun ister yüz yıl olsun, önemi yok...”

“Direnmek boşuna öyle mi?” diye Hunter dramatik bir ses tonuyla sözünü kesti. “Bunun için dışarı mı gitmek istiyorsun?”

Suhoy gözlerini yere eğdi. O güne kadar hiçbir zaman hiç kimseye zaaflarını itiraf etmeyen eski arkadaşına bütün bunları söylemek zor geliyordu, hem de Artyom yanındayken. Bu ona açıkça acı veriyordu.

Hunter “Ama hayır! Sen beklemezsin!” diyerek bütün haşmetiyle yerinden doğruldu. “Ve oradakiler de. Yeni türler mi diyorsun? Evrim mi? Önüne geçemeyeceğimiz çöküş mü? Ben bunlardan daha başkalarını da yaşadım. Bu yüzden burada olanlar beni korkutmuyor. Anlıyor musun? Pes etmeyeceğim. Hayatta kalma içgüdüsü mü? Ben böyle diyorum. Evet, ben bu yaşama tırnaklarımla asılacağım ve evrimini de... Diğer türler de kuyruğa girsinler bakalım, ben hiç değilse kasaplık koyun değilim. Hadi buyur, her şeyden vazgeç ve uyumlu, mükemmel yoldaşlarının yanına koş, tarih içinde onlara kendi yerini ver! Yeterince savaştım diye bir duyguya kapıldıysan eğer, durma kaç, seni bunun için yargılamayacağım. Ama beni korkutmayı sakın deneme! Ve sakın ola ki, beni seninle birlikte zorla mezbahaya sürükleme cüretini gösterme! Bana ne diye vaaz veriyorsun? Tek başına yapamıyorsun ya da başkalarıyla yaparsan o kadar aşağılayıcı bir durum olmasın diye mi? Yoksa düşmanların, esarete beraberinde götüreceğin her arkadaşın için sana bir tas sıcak pelte vermeyi mi vaat etti? Benim kavgam ümitsiz mi diyorsun? Uçurumun kenarında mı duruyoruz? Senin uçurumun canı cehenneme! Eğer aklı yetkin insan, iyi eğitilmiş uygar ***Homo sapiens*** yenilgiyi seçmişse, ben de seve seve bu onurlu unvandan vazgeçer ve hayvan olmayı kabullenirim. Ve tıpkı bir hayvan gibi yaşama yapışırım ve hayatta kalmak için de diğerlerinin gırtlağına atlarım. Ve hayatta kalmayı başarırım. Anladın mı? Hayatta kalacağım!”

Hunter, tekrar yerine oturdu ve Artyom’dan kendisine biraz daha çay vermesini rica etti. Bunun üzerine Suhoy su doldurup çaydanlığı yeniden ateşe koymak üzere suskun ve üzgün bir halde dışarıya çıktı. Artyom Hunter’la çadırda yalnız kaldı. Hunter’ın son sözleri, adeta insanın kafasına vura vura aşağılamaları, içinden taşan bir öfkeyle hayatta kalma arzusu Artyom’u alevlendirmişti. Epey bir süre onunla konuşup konuşmamakta kararsız kaldı. Ama Hunter onu beklemeden kendisi söze girdi.

“Ya sen ne düşünüyorsun bakalım genç adam? Rahat ol ama gereksiz alçakgönüllülüğü bırak. Sen de daha çok bir bitki mi olmak isterdin? Ya da bir dinozor? Onlar seni almaya gelene kadar öyle oturup bekleyecek misin? Sütün içine düşen kurbağanın hikâyesini biliyor musun? Günün birinde iki kurbağa bir süt kabının içine düşmüşler. Kurbağalardan biri mantıklı düşünüp direnmenin yararı olmayacağını, yazgıya karşı gelinemeyeceğini

hemen anlamış. Kim bilir, belki ölümden sonra da bir yaşam vardır, neden kendini sıkıntıya sokup boşuna ümitlere kapılmalı ki? İkinci kurbağa, anlaşılan salağın biriymiş. Ya da tanrıtanımaz bir ateist. Her neyse, çılgın gibi tepinmeye başlamış. Her şey önceden belirlenmişse niye çırpınayım ki, diye düşünmüş. Ama o durmadan tepinmiş ve tepinmiş, ta ki süt tereyağ olana kadar. Ve sonra da dışarıya tırmanmış. Ve şimdi, evrim teorisi ve rasyonel düşünce uğruna, yaşamdan vazgeçen arkadaşların için bir dakikalık sessizlik!"

Artyom hafifçe öksürdü. "Kimsiniz siz?"

"Ben kim miyim? Biliyorsun ya, bir avcı."

"Ama bir avcı ne demek? Ne yapıyorsunuz? Avlanıyor musunuz?"

"Sana nasıl anlatsam! İnsan organizmasının nasıl oluştuğunu biliyor musun? Milyonlarca hücreden meydana gelmiş. Hücrelerden bazıları elektrik sinyallerini aktarır, diğerleri bilgi depolar, bir diğeri besin maddelerini depolar ya da oksijeni iletir. Ama hepsi, hatta içlerinde en hayati önemi olanlar bile, eğer bağışlıklığı koruyan bazı belli başlı hücreler olmasaydı, bir gün içinde ölürlerdi ve bütün organizma da yok olurdu. Bu hücrelere 'makrofaj' diyoruz. Bunlar tıpkı bir saat ya da metronom gibi metodik ve düzgün çalışırlar. Vücuda bazı uyarıcı virüsler girdiği anda, nerede gizlenmiş olurlarsa olsunlar, er geç ona ulaşırlar ve -Hunter elleriyle sanki birini boğazından yakalayıp iyice burkuyor gibi yapıp ve hoş olmayan gürültülü bir ses de çıkararak- onları zararsız hale getirirler."

"Ama bunun sizin mesleğinizle ne ilgisi var?"

"Bütün metronun bir tür insan organizması olduğunu göz önüne getir. Kırk milyon hücreden meydana gelmiş karmaşık bir organizma. Ve ben de öyle bir makrofajım. Bir avcı. Benim mesleğim bu. Bütün organizmaya ciddi olarak zarar verecek her tür tehdit yok edilmelidir. Benim işim bu."

Suhoy elinde çaydanlıkla geri gelerek taze çayı fincanlarına doldurdu. Anlaşılan tekrar kendine gelmişti. Hunter'a dönerek sordu: "Tehlikenin merkezini yok etmek için ne tür bir girişimde bulanacaksın kovboy? Ava

çıkıp bütün Karaderililer'i vuracak mısın? Bunu hiç başaramayacaksın. Boşuna gayret Hunter. Boşuna."

"Sadece bir çıkış yolu var, o da son çıkış zaten. Şu sizin kuzey tünelini havaya uçurmak. Tamamen yerle bir etmek. Ve böylece senin yeni türünle bütün bağları koparmak. Yukarıdakiler istedikleri kadar çoğalsınlar ama biz köstebekleri lütfen rahat bıraksınlar. Yeraltı şimdi bizim yaşam alanımız."

"Ah öyle mi? Sana burada kimsenin bilmediği bir şeyi anlatayım. İkinci tüneli biz çoktan havaya uçurduk. Kuzey tünellerinin üzerinde şimdi sadece yeraltı suları akıyor. Ve daha o tarihlerde neredeyse bir su baskını olacaktı. Tahrip maddesi biraz daha güçlü olsaydı, o zaman hoşça kal sevgili WDNCh istasyonu olacaktı. Bu da şu demek; eğer ikinci kuzey tünelini de havaya uçursaydık, ya sulara kapılıp boğulacaktık ya da radyasyondan zehirlenecektik. İşte bu son olurdu; sadece bizim için değil, bütün metro için bir tehlike olurdu. Eğer hayatta kalma savaşma böyle katılırsan, bizim türümüz kaybeder. İşte sana şah mat!"

"Peki şu kuş uçurmaz, esrarengiz kapıya ne oldu? Kapı kapatılamaz mıydı?"

"Bu büyük kapılar 15 yıl kadar önce hattaki birtakım sivri zekalılar tarafından sökülerek herhangi bir istasyondaki güçlendirme tesislerinde kullanılmışlardı ama hangi istasyon olduğunu kimse bilmiyor. Bunu bilmiyor muydun? Hadi bakalım bir şah mat daha!"

"Saldırılar son zamanlarda arttı mı?"

"Hem de nasıl! İnanılır gibi değil ama kısa zaman öncesine kadar onlardan haberimiz yoktu. Şimdiyse en büyük tehlike haline geldiler. İnan bana, elimizde ne varsa, malımız mülkümüzle, projektörlerimiz ve makineli tüfeklerimizle birlikte bizi, hepimizi yerle bir edecekleri gün yakındır. Sonuçta işe yaramayan herhangi bir istasyonu korumak uğruna bütün metroyu ayağa kaldırıp emir veremezsin. Evet, çok iyi çay yapıyoruz ama kimse sırf bunun için hayatını tehlikeye atmaz. Ayrıca Petşatniki istasyonunda bize rakip olan berbat bir içecek var. Hadi bakalım yine şah."

Suhoy'un yüzünde yine mahzun bir gülümseme belirdi. "Bize kimsenin ihtiyacı yok. Pek yakında sadece kendi gücümüzle baskıya dayanacak halimiz de kalmayacak. Onların yolunu kesmek, tüneli çöküşe terk etmek, hiçbir işe yaramaz. Yukarıya saldırarak onları orada yok etmeye ise görünür nedenlerden dolayı gücümüz yetmez. Yani mat olduk. Sen şah matsın Hunter! Ben de öyle. Ne demek istediğimi anlıyorsun, biz hepimiz çok yakında toptan şah mat olacağız."

"Göreceğiz" diye Hunter sert bir sesle yanıtladı. "Göreceğiz."

Bir süre daha birlikte oturup oradan buradan konuştular. Sık sık Artyom'un tanımadığı isimlerden ve hikâyelerinin bazı bölümlerinden söz ettiler. Ara sıra da Artyom'un pek anlamadığı, yıllar öncesine dayanan ve ayrıldıkları dönemde anlamını yitirip de karşılaştıklarında tekrar alevlenen eski ihtilaflı konularına değindiler.

Sonunda Hunter yerinden doğruldu, Artyom gibi nöbetten sonra dinlenmek üzere yatmadığı için, artık uyumak istediğini söyledi. Suhoy'la vedalaştı ama çadırdan çıkmadan önce Artyom'a dönerek kulağına fısıldadı: "Benimle biraz dışarıya gel lütfen."

Artyom, üvey babasının şaşkın bakışlarına aldırış etmeden, hemen arkasından çadırdan süzüldü. Hunter dışarıda bekliyordu. Paltosunun düğmelerini ilikledi, yakasını açtı.

"Biraz gezelim mi?" diye teklif etti ve hiç telaş etmeden rahat bir tavırla yerleştiği konuk çadırına doğru yürüdü.

Artyom kararsız bir halde onu izledi. Bu adamın kendisiyle ne konuşacağını tahmin etmeye çalışıyordu. Bugüne dek gerçekten de hiç kayda değer ya da yararlı bir şey yapmamıştı, henüz ağzı süt kokan bir gençti.

"Yaptığım iş hakkında ne düşünüyorsun?" diye Hunter sordu.

Artyom sıkılarak "Olağanüstü buluyorum" diye mırıldandı. "Siz olmasaydınız... Yani evet, diğerleri de sizin gibi, eğer böyleleri olmasaydı,

bizler çoktan...” Kendini ne kadar aptalca ifade ettiğini fark edince, utancından sıcak bastı. Tam da, biri ona özel bir şey söylemek isterken, üstelik kafa kafaya verip bir şey konuşmak için ricada bulunurken, kız gibi yüzü kızarıyor ve önüne bakarak kekeliyordu.

Hunter bıyık altından gülümsedi. “Takdir etmesini biliyorsun ha? Evet, eğer halk da bunu takdir ederse, o zaman felaket tellallarına kulak asmama gerek kalmaz. Senin üvey babanın içi geçmiş, mesele bu. Yoksa aslında cesur bir adam. En azından bir zamanlar öyleydi. Sizde bazı kötü şeyler olmuş Artyom. Devam etmemesi gereken bir şeyler. Diğer pek çok istasyonda olduğu gibi bazı hayaletler sadece vandallar ve dejenere olmuş yaratıklar değil. Burada olan yeni bir şey, uğursuz bir şey. Ve bu yeni olan şey, çevreye soğuk dalgalarını yayıyor. Mezarlıkların kokuşmuş pisliklerini yayıyor. İki gündür buradayım ve bu korkunun beni nasıl içine aldığını hissediyorum. Bu varlıklar hakkında ne kadar çok şey bilirsen, onları ne kadar çok araştırırsan, bu korkunun o derece güçlendiğini görürsün. Ben böyle düşünüyorum. Mesela, sen onları bu kadar sık görmedin değil mi?”

“Bugüne kadar bir kez gördüm. Kuzey tünelinde daha çok yeniyim, henüz kısa bir süreden beri nöbet tutuyorum. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, bu bir kere bile bana yetti. Bu yüzden hâlâ kâbuslar görüyorum. Daha bugün bile gördüm. Oysa aradan epeyce bir zaman geçti.”

“Kâbuslar mı dedin? Sen de mi?” Hunter kaşlarını çattı. “Bu pek rastlantıya benzemiyor. Burada bir süre yaşasaydım, belki birkaç ay, düzenli olarak sîzlerle nöbet tutsaydım, ben de cesaretimi kaybederdim, bu kaçınılmazdı. Hayır genç adam, senin üvey baban bir noktada yanılıyor. Konuşan ve düşünen kendisi değil. Onun yerine onlar düşünüyorlar, onun ağzından konuşanlar da onlar. Teslim olun, diyorlar, direnmek boşuna.

Senin üvey baban sadece onların borazanı. Kendisi ise bunun farkında değil. Sanki bu kahrolası kokuşmuş herifler ruhumuzu sahiden etki altına alabilirlermiş gibi görünüyor. Söyle Artyom...” Hunter bu kez doğrudan Artyom’un gözlerinin içine bakarak soyadıyla hitap etti. Artyom, adamın kendisine gerçekten önemli bir şeyler söyleyeceğini anladı. “Bir sırrın var

mı? Burada istasyondakilerden hiçbirine söyleyemeyip bir yabancıya, güvenebileceğin birine açacağın bir sırrın?"

"Yani evet" diye Artyom kekeledi. Deneyimli her gözlemci, onun böyle bir sırrı olduğunu anında fark ederdi.

"Benim de bir sırrım var. Hadi birbirimize açılalım. Birine sırrımı açmalıyım ama o birinin gevezelik etmeyeceğinden emin olmalıyım. Onun için önce seninkini söyle ama lütfen kadın kız hikâyeleri olmasın, başka hiç kimsenin öğrenmemesi gereken ciddi bir şey. Bu benim için önemli. Çok önemli, anlıyor musun?"

Artyom, söyleyip söylememekte kararsızdı. Meraktan neredeyse çatlayacaktı ama bu adama sırrını açmaktan da korkuyordu. Hunter, serüven dolu hayatıyla sohbet etmek için ilginç bir yoldaştı ama aynı zamanda, yoluna çıkan bütün engelleri gözünü kırpmadan yok eden soğukkanlı bir katil. Veya Karaderililer'in saldırılarında Artyom'un suçlu olduğu sahiden ortaya çıkarsa ne olurdu?

Hunter ona cesaret vermek istercesine baktı. "Benden korkmana gerek yok. Cezalandırılmayacağına dair sana söz veririm."

Hunter'ın çadırına geldiler. Ama içeri girmediler. Artyom son bir kez daha düşündü, sonra kararını verdi. Derin bir soluk aldı ve hızla Botanik Bahçesi'ndeki serüveninin öyküsünü anlatmaya koyuldu.

Artyom sözünü bitirdiğinde, Hunter bir süre sustu. Sonra tok bir sesle: "Aslında seni bunun için öldürmem gerekirdi" dedi. "Ama sana söz verdim. Yalnız, sözüm arkadaşların için geçerli değil."

Artyom'un kalbi sıkıştı. Korkudan taş kesildiğini hissetti. Sessizce suçlamanın devamını bekledi.

"Ama yine de, olay sırasında yaşınızı ve akılsızca davranmanızı dikkate alacağım. Ayrıca olay bu arada zamanaşımına uğramıştır. Böylece affedildiniz." Hunter, Artyom'u donukluğundan uzaklaştırmak ister gibi ona göz kırptı. "Ama istasyondaki yoldaşlarından lütuf bekleme, bunu açıkça

biliyor olmalısın. Böylece kendi hür iradenle sana karşı kullanmak üzere elime bir silah vermiş oldun. Ve şimdi ben sırrımı anlatayım.”

Artyom tam yaptığı gevezelikten pişman olmuştu ki, Hunter anlatmayı sürdürdü.

“Bu istasyona varabilmek için metroyu baştan aşağı nedensiz kat etmedim. Ve hedefimden de asla vazgeçmeyeceğim. Tehlikeler yok edilmelidir ve bu tehlike de yok edilecektir. Bununla ben ilgileneceğim. Üvey baban korkuyor. Umarım zamanla düşünceleri değişir. Karşı koyup kendini savunmadığı gibi, beni de olayın içine sokmaya çalışıyor. Eğer yeraltındaki suyla ilgili söylenenler doğruysa, tünelin havaya uçurulması söz konusu olamaz. Ama senin verdiğin rapor sayesinde şimdi durumu daha açık görüyorum. Eğer Karaderililer gerçekten siz yukarıdayken ortaya çıktılarsa, o zaman Botanik Bahçesi’nden geliyorlardır. Orada kötü bir şeyler olmuştur. Bu da şu anlama geliyor, temeldeki suya dokunmadan, onları yüzeye yakın bir yerde bloke edebiliriz. Ama, tünelin kuzeyinde 700 metreden ötede neler olup bittiğini kim bilebilir? Sizin gücünüz, iktidarınız orada bitiyor. Ve orada Moskova Metrosu’nun en büyük bölümüne egemen olan zifiri karanlığın iktidarı başlıyor. İşte ben oraya gideceğim. Ama bundan kimsenin haberi olmamalı. Suhoy’a, buradaki durumla ilgili sadece sana bilgi verdiğimi söylersin, ki bu da doğru. Belki de hiç kimseye bir şey anlatmaya mecbur kalmazsın. Her şey yolunda giderse, insanlara ben anlatırım. Bu da mümkün.”

Hunter bir dakika kadar sustu ve merakla Artyom’un gözlerinin içine baktı. “Geri dönmeyebilirim. Yarın geri dönmezsem, bir infilak olup olmadığı araştırılsın, bununla biri ilgilenmeli ki arkadaşlarım başıma neler geldiğini ve sizin Kuzey tünelinde neler döndüğünü öğrensinler. Ben bugün burada, üvey baban da dahil, tanıdığım herkesle konuştum. Ve kuşku ve dehşetin bu yaratıklarla uğraşan herkesin beynini nasıl kurt gibi kemirdiğini hissediyorum, evet açıkça görüyorum. Ama henüz aklı bulanmamış olan sağlıklı bir insana ihtiyacım var. Sana ihtiyacım var.”

“Bana mı? Size nasıl yardım edebilirim ki?” Artyom şaşkınlıkla sordu.

“Beni iyi dinle. Eğer geri gelmezsem, ne pahasına olursa olsun, duyuyor musun, ne pahasına olursa olsun, Polis’e, Gorod’a ulaşmalısın. Orada Melnik adında bir adamı bulacaksın. Bütün hikâyeyi ona anlatırsın.”

Hunter, girişte asılı kilidi açtı ve çadırın bir kanadını geriye, içeriye doğru itti. “İçeri gel. Seni benim gönderdiğimi kanıtlaman için Melnik’e götürmek üzere sana bir şey vereceğim.” Artyom’un içeri girmesi için yana çekildi.

Devasa bir sırt çantasıyla insanı etkileyen boyutlarda kocaman bir seyahat çantası zemini kapladığı için, çadırda neredeyse adım atacak yer kalmamıştı. Artyom lambanın solgun ışığında, açık duran çantanın içinde görkemli bir silahın donuk parıltılı namlusunu gördü. Herhalde taşınabilir cinsten bir ordu makineli tüfeği olmalıydı. Silahın yanında rengi siyaha çalan mat bir metal kutu dikkatini çekti. Hunter içindekileri gizlemeye fırsat bulamadan silahın yanına dizilmiş silah dergileri ile öldürme amaçlı el bombalarını gördü.

Hunter bu cephanelikle ilgili yorum yapmaksızın sırt çantasının yan ceplerinden birini açarak içinden bir fişek kovanından imal edilmiş küçük madeni bir kapsül çıkardı. Normal olarak mermi bulunması gereken ön ucunda, kapsülün üzerine vidalanmış bir kama vardı. Kapsülü Artyom’a verdi. “İşte al. Dönmemi, iki günden fazla bekleme. Ve sakın korkma. Her yerde sana yardım edecek insanları bulacaksın. Bunu Polis’e götürmeyi başarmalısın. Senden ne beklenildiğini biliyorsun, bunu bir kez daha anlatmayayım, değil mi? İyi, o zaman bana şans dile ve palamarı çekiver. Şimdi uykumu almalıyım.”

Artyom sıkılarak birkaç veda kelimesi mırıldandı. Hunter’ın güçlü pençelerini sıktı ve kendisine verilen görevin ağırlığında ezilmiş bir halde çadırına döndü.

## 3

## EĞER GERİ DÖNMEZSEM

Artyom eve döndüğünde, tatsız bir sorgulamadan kaçamayacağından emindi. Üvey babası Hunter'la neler konuştuklarını sorarak gevezelik edecekti mutlaka. Ama şaşırdığıyla kaldı. İspanyol çizmeli adam onu beklememişti, başı önünde horluyordu; kolay değil, 24 saatten fazladır ayaktaydı.

Artyom gece nöbet tuttuğu ve gündüz uyuduğu için, şimdi onu tekrar çay fabrikasında gece vardiyası bekliyordu.

Tek ışık kaynağı olarak, bulanık kızıl renkli idare lambasıyla, onlarca yıl toprak altında karanlıkta yaşamak insanların gece gündüz duygusunu yavaş yavaş yok etmişti. Gece oldu mu, tıpkı gece trenlerindeki gibi insanlar uyuyabilsinler diye, istasyondaki ışık söndürülüyordu. Ama büsbütün de -acil durumlar dışında- kapatılmıyordu. Her ne kadar yıllarca karanlıkta kalmakla insanların görme yeteneği keskinleştiyse de tüneli ve terk edilmiş üst geçitleri dolduran o yaratıklarınkiyle yine de kıyaslanamazdı.

"Gece ile gündüz" ayrımı daha ziyade alışkanlıktan ve zorunluluktan yapılıyordu. Bu nedenle, çoğu istasyon sakini için "bir gece"ye sahip olmak, aynı saatte uyuyabilmek için anlamlıydı.

Hayvanlar da o zaman dinlenmeye çekiliyorlardı, ışık azaltılıyordu, gürültü yapmak da yasaktı. İnsanlar, tünelin her iki tarafındaki girişlerin üzerine yerleştirilmiş istasyon saatlerinden zamanı tam okuyabiliyorlardı. Bu saatler, stratejik önemi olan silah depoları, su filtreleri ve jeneratörlerden daha az önemli değildi. Sürekli kontrol ediliyorlardı, en küçük aksama bile geciktirilmeden gideriliyor, ister sabotaj maksatlı ya da sırf barbarlık hevesiyle olsun, saatlerin çalışmasını etkileyebilecek her türlü girişim, istasyondan sürülmek de dahil, en ağır şekilde cezalandırılıyordu.

WDNCh yönetiminin suçluları hızlı bir mahkemeyle yargılamalarını sağlayan bir ceza yasası kitabı da vardı. İstasyon devamlı bir olağanüstü hal

durumunda olduğundan, bu kodeks her zaman için geçerliydi. Stratejik kurumlara karşı tekrarlanan girişimlerin cezası ağırdı. Kendi bölgesindeki peronun dışında kalan peronlardan herhangi birinde sigara içmek ya da ateş yakmak; aynı şekilde gereksiz yere elinde silah ve patlayıcılarla dolaşmak, tez elden istasyondan atılmak ve bütün mal varlığına el konulmakla cezalandırılıyordu.

Pek çok istasyon çıkarılan yangınlarla temel duvarlarına varıncaya kadar yandığı için, bu katı önlemler alınmıştı. Rüzgârın estiği yöne çadır kampının üzerinden yayılan alevler ne var ne yoksa her şeyi bir anda yutmuştu. Felaketten aylar sonra bile, kurbanların çılgınca bağrışmaları komşu istasyonlarda yaşayanların kulaklarından gitmemişti. Yoldan geçen ve eriyen plastik torbalara ve çadır tentelerinin artık parçalarına dolanmış olan kömürleşmiş cesetlerin cehennemi sıcaktan yarılmış dişlerini gören satıcılar ya da oraya raslantıyla gelmiş olan yolcular dehşete düşmüşlerdi.

Bu kara yazgının diğer istasyonlarda tekrarlanmaması için, ora sakinlerinin çoğu, ihmal edilmiş bu yangın bölgesini “ağır cezalı suçlu” diye ilan etmişti.

Hırsızlık, sabotajlar ve kötü niyetli işten kaçmalar da aynı şekilde istasyondan sürülmekle cezalandırılıyordu. Ne var ki WDNCh istasyonu sakinleri sürekli iç içe oldukları ve burada topu topu 200’den biraz fazla insan yaşadığından, böylesi suçlar pek nadir işleniyordu; çoğunluk da yabancılar tarafındandı.

İstasyonda sıkı bir iş disiplini vardı, genç olsun yaşlı olsun herkes belirlenmiş günlük görevlerini yerine getirmek zorundaydı. İster domuz çiftliği, mantar ekimi, çay fabrikası, et kombineleri, itfaiye, teknik hizmetler ya da silah yapımı olsun, her istasyon sakinin bir, hatta bazen iki iş yeri olurdu. Erkekler ayrıca günaşırı tünellerden birinde nöbet tutmakla görevlendirilmişlerdi. Herhangi bir çatışma olduğu zaman ya da metronun dehlizlerinden herhangi yeni bir tehlikeyle karşılaşıldığında nöbet noktalan güçlendiriliyor ve saatin çevresindeki raylara savaşa hazır yedek güçler yerleştiriliyordu.

Bu kadar sıkı iş ve yaşama düzenine çok az istasyonda rastlanıyordu. WDNCh istasyonu iyi ünü nedeniyle, yerleşmek isteyen çok insan için bir çekim merkeziydi ama yabancılara sürekli oturma izni istemeyerek; o da nadiren veriliyordu.

Çay fabrikasındaki nöbet değişimine daha birkaç saat vardı. Artyom, zamanını nasıl geçireceğini bilemediğinden, en iyi arkadaşı Şenya'ya uzandı; bir zamanlar birlikte yukarıya çıkma cesaretini gösterdikleri arkadaşı Şenya...

Şenya, Artyom'la yaşıttı ama ondan farkı, gerçek ailesiyle birlikte yaşamasıydı; babası, annesi ve kendinden küçük kız kardeşiyle beraber oturuyordu. Bütün bir ailenin kendini kurtarabilmiş olması çok nadir görülen bir durumdu. Artyom işte bu yüzden de içten içe arkadaşını kıskanıyordu. Üvey babasını elbette çok seviyordu ve ona büyük saygısı vardı; hele şimdi, sinirlerinin neredeyse iyice yıprandığı şu günlerde saygısı daha da artmıştı. Ama yine de çok iyi bildiği bir şey vardı: Suhoy babası değildi, onunla hiçbir akrabalığı da yoktu, bu yüzden de ona hiçbir zaman baba diyememişti.

Suhoy önceleri Artyom'a, kendisini amca diye bellemesini rica etmişti. Yaşlı tünel kurdu doğru dürüst bir aile kuramadan yıllar geçmişti. Gezilerinden döndüğünde, onu bekleyen bir kadını bile olmamıştı. Yanında minik yavrularıyla gezen anneleri gördüğünde kalbi sıkışırdı ve her defasında, karanlıkların içine dalmak zorunda kalmayacağı, istasyondaki yaşamına belki de ebediyen veda edeceği günü haftalarca kafasında hayal ederdi. Sonra da, bir gün karısı olmaya hazır bir kadın bulmayı ve ona artık Şaşa Amca değil de baba diyecek çocukların dünyaya geleceğini umut ederdi.

Ne yazık ki, yaşlılık ve zafiyet her gün biraz daha yaklaşıyor ve giderek önünde daha az zamanı kalıyordu. Yavaş yavaş buna alışmalıydı ama son noktayı koyup bahsi kapatmayı da bir türlü başaramamıştı. Birbiri ardına görevler geliyordu ve bugüne kadar da işinin hiç değilse bir bölümünü bir başkasına devredecek kimseyi bulamamıştı.

En azından daha az kirli bir görevi üstlenmek için başkalarıyla güvenli ilişkiler kurabilir, sırlarını itiraf edebilirdi. Uzun zamandan beri çok daha sakin bir iş almayı düşünüyordu. Otoriter bir kişiliği, temiz bir sicili ve yönetimle olan sıcak ve dostane ilişkileri sayesinde yönetici kademelerine yükselebileceğini umuyordu. Ama ufukta hâlâ saygın bir halef görmediği için mutlu bir geleceğin umuduyla teselli buluyor, kararını da böylece her gün biraz daha erteliyor, emeğinin terini yabancı istasyonların granit taşlarıyla uzak tünellerin betonlarında harcıyordu. Artyom, üvey babasının kendisini ne kadar sevse de onu halefi olarak görmediğini çok iyi biliyordu -onun gözünde tabii- haksız yere, işe yaramaz biriydi. Her geçen gün biraz daha büyüyüp yaş aldığı halde, üvey babasından yaptığı işlerle ilgili ayrıntılı ve uzun uzun bilgi alamıyordu. Henüz çok küçük olduğu, Karaderililer'in onu alıp götürecekleri ya da sıçanlara yem olacağı bahanesiyle üvey babası ona hiçbir şey anlatmıyordu.

Ne var ki Suhoy, Artyom'u çılgın serüvenlere sürükleyen asıl nedenin ona duyduğu bu güvensizlik olduğunu -bu yüzden de ardından bir güzel dayak yemişti- nedense anlamamıştı. Herhalde Suhoy, Artyom'u orada burada anlamsızca dolanıp hayatını riske atmak yerine, kendi hayal ettiği gibi bir yaşam içinde görmek istiyordu. Özlediği hayat da çocuklarını yetiştirmek ve güvenilir, sakin bir işte çalışmaktı. Ama bu arada kendisi de bir zamanlar gençken, gözü kara ateşe atılıp yüzlerce serüven yaşadığını, sonunda yeter deyip bıktığını unutuyordu.

Üvey babasındaki bilgelik ve tecrübe değil, yaşlılık ve yorgunluktu. Buna karşılık Artyom'un bedeninden canlılık, yüzünden kan fışkırıyordu. Sıhhatliydi ve henüz yaşamının başındaydı, sadece mantarları küçük küçük doğrayıp kurutmak, kundak değiştirmek ve 500 metre ilerisine gidememek, ömür boyu böyle sefilane bir hayat sürmek düşüncesi ona iyice anlamsız geliyordu. İstasyonu terk etme arzusu her gün içinde biraz daha filizleniyordu; çünkü üvey babasının ona nasıl bir yazgı hazırladığını her geçen gün biraz daha iyi fark ediyordu. Çay fabrikasında kariyer yapmak ve çeşitli baba rollerine soyunmak Artyom için olabilecek en kötü şeydi. Hunter, kendisine o tehlikeli hatır gönül işi için ricada bulunurken, yüreğindeki bu serüvenci coşkuyu, tünelin cereyanlı havasının onun bilinmezlere çekme arzusunu keşfetmişti. Onun, yani avcının, insanlara

karşı ince bir duyarlılığı vardı, kısa sohbetleri sırasında, Artyom'a güvenebileceğini sezmişti.

Şansına Şenya evdeydi, demli çayını içerken, yeni haberleri ve gelecekteki olayları konuşabileceklerdi.

Karşılıklı selâmlaştıktan sonra arkadaşı sordu: "Bu gece fabrikada olacaksın değil mi? Harika! Beni de bölüme verdiler. Önce, değiştirebilir miyim, diye soracaktım ama sonra vardiyada seninle olunca dayanırım dedim. Bugün nöbetini erteledin mi? Dıştaki nöbet noktasındaki nöbetini? Anlat! Sizde bazı şeyler olduğunu duydum. Neler oldu?"

Artyom, gözlerini kaydırarak Şenya'nın küçük kız kardeşine anlamlı bir şekilde bakıp işaret etti, küçük kız iki genç adamın konuşmalarını büyülenmiş gibi dinliyordu, hatta bez bebeğinin içine mantar artıklarını doldurmayı da bırakmıştı. Kocaman iri gözleriyle, soluğunu tutmuş çadırın bir köşesinden onları gözlüyordu.

Artyom'un ne demek istediğini anlayınca "Bana bak küçük" diyen Şenya, sert bir bakışla küçük kıza doğru döndü. "O küçük şeyi al ve doğru yandaki komşulara oynamaya git. Galiba Katya da zaten kendisini ziyaret etmeni istiyordu. Biliyorsun, komşularına karşı daima uslu olmalısın. Hadi, pılını pırtını koltuğunun altına sıkıştır ve doğru dışarı!"

Kaderine küsmüş bir tavırla, kızcağız eşyasını toparlamaya başladı, bir yandan da bulanık gözlerini aptal aptal tavana dikmiş durmadan bebeğiyle konuşuyordu.

Kız giderken onlara dönüp küçümser bir tavırla, "Kendinizi ne kadar da önemli sanıyorsunuz! Ben zaten her şeyi biliyorum. Yine o mantarlarınızdan konuşacaksınız!" dedi.

"Ama sen Lenka, mantarlar hakkında konuşmak için henüz çok küçüksün. Hele önce bir ağzın süt koksun da, sonra" diyen Artyom taşı gediğine koydu.

“Süt ne?” diye sordu ve Artyom’un söylediği acaba doğru mu diye de sorgulayarak ona baktı Lenka. Hiçbir şey anlamamıştı. Ama ikisi de daha fazla açıklamaya yanaşmayınca, soru havada kaldı.

Lenka gittikten sonra, Şenya çadırın girişini içeriden kilitleyerek Artyom’a döndü ve “Hadi, ne oldu? Dilinin altındaki baklayı çıkar bakalım! Şimdilerde bazı şeyler duydum. Kimileri, tünelden devasa bir sıçanın geldiğini söylüyor, başkaları, Karaderililer’in bir gözlemcisini ürkütüp hatta yaraladığından söz ediyor. Hangisine inanmalıyım?”

“Kimseye” diye Artyom yanıtladı. “Hepsi fasarya. Bir köpekti. Küçücük bir köpek. Andrey, deniz piyadesi, onu yakaladı. Ondan bir Alman kurt köpeği yapmak istiyor.” Bunu söylerken gülümsedi.

“Ama Andrey’in kendisi bana onun bir sıçan olduğunu söyledi. Bana bile bile yalan mı söyledi yoksa?”

“Sen de bilmez misin? Onun en sevdiği hikâyedir, hani domuz kadar büyük sıçanların hikâyesi. Şakacının tekidir. Peki, sizde ne yenilikler var? Gençlerden ne haber?”

Şenya’nın arkadaşları gezgin satıcılardı, Prospekt Mira pazarına çay ve domuz eti pazarlıyorlardı. Dönüşlerinde ellerinde vitamin hapları, eski giysiler ve akla gelen her türlü hırdavatla geliyorlardı. Bazen de, sayfaları genellikle eksik, üzerleri yağlanmış kitapları getiriyorlardı. Bunlar, metronun neredeyse yarısını dolaştıktan sonra, cepten cebe, bir satıcıdan diğerine el değiştirip sonunda sahiplerini bulan kitaplardı.

WDNCh istasyonu sakinleri, merkeze ve önemli ticaret yollarına uzak olmalarına karşın -her gün biraz daha kötüye giden koşullar altında- sadece hayatta kalma mücadelesi verdikleri, için değil, aynı zamanda metronun geri kalan bölümlerinde ürkütücü bir hızla kaybolmakta olan insanlık aleminin bir kültürünü de korudukları için gurur duyuyorlardı.

İstasyon yönetimi, buna son derece değer veriyordu. Aileler çocuklarına okuma öğretmek zorundaydılar. İstasyonda küçük bir kütüphane vardı, insanların çarşı ve pazarlarda alabileceği kitaplar burada bulunuyordu. Ama

asıl sorun şuydu: Çeşidi az ve kitaplar arasında seçim yapmak da zor olduğundan, ne bulurlarsa ve elde ne varsa kütüphaneye getirtiliyor, bu yüzden bir sürü işe yaramaz kitap toplanıyordu.

İstasyon sakinlerinin kitaplarla ilişkisi ise ilginçti, böylesine değersiz zırvadan asla bir tek sayfa bile yırtılmıyordu. Kitaplara kutsal bir şey, unutulmuş, muhteşem bir dünyadan geriye kalan bir son anı gibi bakılıyordu. Yetişkinler hayatın kendilerine armağan ettiği bu anıların her saniyesini doya doya yaşıyorlardı. Her ne kadar o dünyayı anımsamasalar da kitaplarla olan bu sıkı dostluğu çocuklarına da aşılıyorlardı.

Metroda, basılı sözcüklerin bu derece saygı gördüğü pek az yer vardı, bu yüzden de WDNCh sakinleri, Kaluşsko-Rişskaya hattı[18] medeniyetinin kuzey dış noktasında bulunan istasyonlarını, kültürün son kalelerinden biri olarak görüyorlardı.

Artyom'la Şenya da tutkulu birer okuyucuydular. Şenya arkadaşlarının çarşıdan dönüşlerini her defasında heyecanla bekler ve memlekete yeni bir şeyler getirip getirmediklerini öğrenmek için onları karşılamaya ilk kendisi koşardı. Böyle durumlarda kitap doğal olarak önce Şenya'nın eline, oradan da kütüphaneye ulaşırdı.

Artyom'un babası da ara sıra görevlerden dönüşünde getirdiği kitapları çadırındaki raflara taşırdı. Raflarda, kimi zaman kendi istasyonlarında hatta bazen de bütün metroda kimsede bulunmayan, küflenmiş ya da farelerin kemirdiği, bazen de kahverengi lekelerle kaplanmış Marquez, Kafka, Borges, Vian'dan ve diğer birkaç klasik Rus yazarından yapıtlar olurdu.

"Bu sefer yanlarında bir şey getirmemişler" dedi Şenya. "Ama Lyoha, oradaki satıcılardan birinin bir ay içinde bize de Polis'ten bir kitap sevkiyatı yapacağını söyledi."

Artyom, hayır anlamında kafasını salladı. "Ben kitapları kast etmedim. Etrafta neler söyleniyor? Durum nasıl?"

"Durum mu? Göründüğü kadarıyla kötü sayılmaz. Tabii çevrede bir sürü söylenti dolaşıyor ama yeni bir şey yok. Sen de bilirsin, satıcılarda hep

bir şeyler vardır. Onların önüne yemek koyma, onun yerine herhangi bir hikâye anlatmalarını iste, daha memnun olurlar. Anlattıkları masallara inanılır mı, o da ayrı bir mesele. Ama şu anda her şey sakin görünüyor. Tabii bir zamanlar Hansalar'ın Kızıllar'la savaşta olduğu günlerle kıyaslarsak. Ah evet, Prospekt Mira'da şimdilerde ot satmak yasaklandı, bir satıcı üstünde bununla yakalandı mı, bütün mallarına el konuluyor, kendisi de istasyondan toz oluyor. Adını hemen bir listeye yazıyorlar. İkinci kez yanında bir şey buldular mı, diyor Lyoha, Hansa istasyonuna birkaç yıl süreyle ayak basması yasaklanıyor. Bütün Hansa topraklarına! Bir satıcı için bu ölüm demektir."

"Hadi canım sen de! Demek böyle yasaklıyorlar? Ne oldu ki onlara böyle birden bire?"

"Bu kararı bir uyuşturucu için aldıklarını söylüyorlar, güya kullanıldığında insanı hayal dünyasına götürüyormuş. Ot uzun süre alındığı zaman beyin hücreleri yavaş yavaş ölüyormuş. Yani tam anlamıyla bir koruma önlemi işte."

"Ah, sağlığımızla bu kadar yakından mı ilgileniyorlar? Kendi sağlıklarına baksınlar daha iyi!"

"Ne biliyor musun?" diye Şenya boğuk bir sesle konuştu. "Lyoha, sağlığın tehlikede olduğu söylentisinin zaten bir aldatmaca olduğunu söylüyor. Kendisi bir keresinde Prospekt Mira'dan daha öteye gitmişti. Suharevskaya'ya kadar gelmişti. Bazı alışverişler nedeniyle. Orada ilginç bir tiple karşılaşmış, bir büyücü!"

"Ne dedin bakayım?" Artyom, kendini tutamayıp güldü. "Bir büyücü mü dedin? Suharevskaya'da mı? O da iyice abartıyor. Yoksa büyücü ona sihirli bir değnek mi armağan etti? Ya da sihirli bir çiçek?"

"Aptal" diye Şenya yanıtladı, kendini aşağılanmış hissetmişti. "Her şeyi bildiğini sanıyorsun değil mi? Bir büyücü görmediysen ve onlarla ilgili hiçbir şey duymadıysan, bu onlar yoktur demek değil ki. Filyovskaya'daki mutantlara inanıyor musun?"

“İnansam ne yazar? Mutantlar varlar ve bu son derece açık. Bana üvey babam anlattı. Ama büyücüleri hiç duymadım.”

“Özür dilerim ama senin Suhoy da her şeyi bilmiyor. Ya da seni korkutmak istememiştir. Nasıl istersen, duymak istemiyorsan canın cehenneme!”

Artyom sırıttı. “Hadi gel Şenya, anlat. Aslında ilginç. Her ne kadar kulağa komik gelse de...”

“Tamam. Sonunda kamp ateşinin yanında gecelediler. Suharevskaya istasyonu meskûn bir yer değil. Sadece diğer istasyonlardan gelen satıcılar orada geceyi geçiriyorlar, çünkü Prospekt Mira’da, her gün çarşı kapandıktan sonra, Hansa’daki resmi daireler onları kapının önüne koyuyorlar. Evet, sonra da akla gelen her türlü tipte insan, satıcıların çevresine doluşuyor, şarlatanlar, hırsızlar güruhu peşlerine takılıyorlar. Yolcular da güneye varıncaya kadar rahat huzur bulamıyorlar. Ama Suharevskaya istasyonunun arkasındaki tünellerde olup bitenler tam bir çılgınlık. Zaten orada artık kimse yaşamıyor, ne sıçanlar ne de mutantlar ama yine de oradan geçmeye çalışan insanların sık sık ortadan kaybolduğu oluyor. Düpedüz kayboluyorlar, iz bırakmadan. Suharevskaya’dan sonra hemen Kızıl hatta sınırı olan Turgenevskaya istasyonu geliyor. Eskiden orada Çitsiye Prudy istasyonuna giden bir üst geçit vardı, Kızıllar istasyonun adını değiştirmişler, Kirovskaya diye, eski bir komünistin adını koymuşlardı. Ama kimse bu istasyonda oturmak istemiyordu. Bu yüzden üst geçidi duvarla kapatmışlardı. Şimdi Turgenevskaya boş duruyor, terk etilmiş. Yani, Suharevskaya’dan iskân edilmiş istasyona kadar epey uzun bir yol var. Bu yüzden de insanlar orada ortadan kayboluyorlar. Özellikle de eğer yolda tek başlarınaysalar, garanti sağ çıkmıyorlar. Ancak on kişiyi aşan kafileler oradan sağ salim geçebiliyorlar. Sonra da bu gelenler orasının çok normal, temiz, sakin, kaybolacak sapakların bulunmadığı boş bir tünel olduğunu söylüyorlar. Tek bir canlı yok, ne bir hışırtı, ne bir hayvan. Ve ertesi gün, yine birisi, oranın ne kadar hoş ve temiz olduğunu duyunca, batıl inançlarını bir yana bırakıp tünele giriyor ve puf ortadan kayboluyor, yer yarılmış ta içine girmiş gibi. Sanki orada hiç olmamış gibi.”

“Büyücüyü anlatacaktın.”

“Şimdi ona geliyorum, bekle. Böylece insanlar tünele girmeye cesaret edemiyorlar. Suharevskaya istasyonundan herhangi bir yoldaşı bulup birlikte tüneli geçmek istiyorlar. Ama çarşı olmadığı günlerde, çok az insan var ve birlikte gidebileceğin birkaç kişi bulabilmek için günlerce hatta haftalarca oturup beklemek gerekiyor. Çünkü ne kadar çok insan olursa, o kadar güvenli. Lyoha, insanın bazen çok ilginç kişilerle karşılaştığını söylüyor. Tabii içlerinde bazen ayak takımından birkaç kişi de olabiliyor, insanları tanımakta usta olacaksın. Ama bazen de şansın yaver gidiyor ve sonra bazı şeyler duymaya başlıyorsun... Her neyse, Lyoha orada bir büyücüye rastlamış. Yooo hayır, düşündüğün gibi değil, sihirli lambadan fırlamış kel kafalı biri değil.”

“Sihirli lambanın içinde cin oturuyor, büyücü değil” diye Artyom düzeltti.

Şenya, uyarıya aldırış etmeden devam etti: “O sırlar dünyasının bir bilim adamı. Ömrünün yarısını Alman edebiyatını incelemekle geçirmiş. Lyoha, onun Castaneda ya da öyle bir şey olduğunu söylüyor. Her neyse bu tip, anlaşılan düşünceleri okuyabiliyor, geleceği görebiliyor. Bu büyücü hayaletleri görebildiğini söylüyor. Düşün bir kere, metronun içinde yanında silahı olmadan bile dolaşabiliyor! Sadece besinleri soymak için bir çakıyla plastik bir değnek taşıyor. Şimdi asıl can alıcı nokta geliyor: Dediğine göre, otu üretenler ya da onu yutanlar yanlış yoldalarmış. Çünkü bu bizim düşündüğümüz gibi değilmiş. Kesinlikle ot değilmiş zehirli mantarlar da gerçekte zehirli mantar değillermiş. Bizim arz dairelerimizde hiçbir zaman var olmamışlar. Bu arada elime mantarla ilgili bir kitap geçti, kitapta da bundan söz edilmiyordu. Uzaktan yakından buna benzer bir şey de bulamadım. Bu sadece halüsinasyon görenlerin ve onlarla birkaç film yapıp dikkat çekmek isteyenlerin uydurması, en azından büyücü böyle iddia ediyor. Eğer insan nesneleri biraz daha farklı bir şekilde hazırlayabilirse, o zaman gerçek dünyadaki olayları yönlendirebilirmiş, öyle diyor. Sonuç olarak büyücü Lyoha’ya ertesi gün tünelin içinden geçmemesini tavsiye etmiş. Lyoha’nın da aslında niyeti buydu. Büyücünün sözünü dinledi ve gitmedi. Şanslıymış! Çünkü aynı gün yolunu şaşıran birkaç kişi

Suharevskaya ile Prospekt Mira arasındaki tünelde seyreden bir kafileye saldırdı, oysa bu tünelin oldukça güvenli olduğu zannediliyordu. Satıcıların yarısı öldürüldü, geri kalanlar güçlükle kurtulabildiler. Şimdi buna ne diyeceksin?”

Artyom düşünceye daldı. “Kim bilir! Her türlü şey olabilir. Şaşa Amca bana, buradan epey uzaktaki istasyonda insanların yabanileşip tekrar ilkel yaratıklara dönüştüklerini anlatmıştı.

İnsanların akıllı varlıklar olduğu orada artık yavaş yavaş unutuluyor ve bizlerin mantıklı olarak açıklayamayacağımız garip şeyler oluyor. Gerçi amcam bunların ne olduğunu tam olarak söylemedi. Zaten bana da anlatmış değil, tesadüfen kulak misafiri oldum.”

“Hah, ben de aynı şeyi söylüyorum! Buradakiler bazen, normal bir insanın hayatta inanamayacağı konulardan söz ediyorlar. Lyoha da bana son görüştüğümüzde yine bir hikâye anlattı. Söyleyeyim mi? Böyle bir şeyi herhalde üvey babandan bile duyamazsın. Lyoha, Serpuhovskaya hattındaki bir satıcıdan duymuş, ona çarşıda anlatmış... Hayaletlere inanır mısın?”

Artyom gülmesini zor tuttu. “Seninle her konuşmamdan sonra, kendime hayaletlere inanıp inanmadığımı soruyorum. Ama yalnız kaldığım ve normal insanlarla konuştuğum zaman tekrar unutuyorum.”

“Sahi ciddi misin?”

“Hımm... Tabii birkaç şey okudum, Şaşa Amca da bazı şeyler anlattı. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, bu hikâyelere inanmıyorum. Seni hiç anlamıyorum Şenya. Burada zaten Karaderililer’le sürekli stres içindeyiz, böyle bir kâbus belki de bütün metroda ikinci kez yaşanmamıştır. Merkez istasyonların bir yerinde, anne babalar çocuklarına yaşadıklarımız hakkında korku masalları anlatıyorlar, sonra da karşılarına geçip soruyorlar: Bu masallara inanıyor musun, inanmıyor musun? Ama bu sana yetmiyor. Anlaşılan korku nedir bilmiyorsun?”

“Bir tek şunu söyle bana, sadece gördüğün ve hissettiğin şeylerle mi ilgilenirsin? Dünyanın sadece bunlarla sınırlı olduğuna gerçekten

inanmıyorsun, değil mi? Örneğin bir köstebek hiçbir şey görmez, doğuştan kördür. Ama köstebek görmüyor diye, bütün bu şeyler yok diyemezsin. Sen de aynen böylesin.”

“Pekala, nasıl bir hikâye anlatmak istiyordun? Serpuhovkaya hattındaki bu satıcıdan söz ediyordun.”

“Satıcı mı? Evet tam öyle. Bir gün Lyoha, pazarda bir tiple tanıştı. Aslında Serpuhovskaya istasyonundan değil de çevre hattından gelen biriymiş. Hansa Birliği’nden bir yurttaş, Dobryninskaya’da oturuyor. Ama oradan Serpuhovskaya’ya giden bir üst geçit var. Üvey baban sana bunu anlattı mı bilmem. Çevre istasyonunun öte tarafında kalan hat büsbütün terk edilmiş, daha doğrusu sadece bir sonraki Tulskaya istasyonundan itibaren başlayan bölge -sanırım orada hâlâ Hansa Birliği’nin silahlı devriyeleri duruyor. Orasını güvenlik altına almışlar, ileri sürdükleri gerekçe de şu: Hatta kimse yaşamadığı için, orada ne gibi şeylerin ortaya çıkacağını asla kimse bilmez. Yani bir çeşit tampon bölge oluşturmuşlar. Ama buradan öteye Tulskaya’ya kadar kimse gitmiyor. Bu da, orada hiçbir şey yok demek. İstasyonların hepsi tamamen boşaltılmış, tesisler mahvolmuş. Ölü bir bölge -ne hayvanlar, ne yaratıklar, hatta ne de sıçanlar var. Ama satıcının bir arkadaşı vardı, Tulskaya’nın öte tarafına bir kereliğine geçmeye cesaret eden ipsizin biriydi. Orada ne işi vardı bilmem. Ama daha sonra satıcıya, Serpuhovskaya hattında bazı şeylerin yolunda gitmediğini anlatmış. Neler olup bittiğini kimse hayal bile edemez demiş. Hansalar’ın bile bu hattı sömürgeleştirmek için çaba sarf etmemelerine şaşmamalı, mezralar ya da domuz ahırlarına sahip olmak için bile...”

Şenya sustu. Artyom’un kuşkulu tavrını bir yana bırakıp büyülenmiş gibi kendisini dinlediğini fark etmişti. İçin için bir zafer duygusuyla, biraz daha rahatlamış olarak yerine oturdu.

“Ama bütün bu zırvalar anlaşılan seni artık pek ilgilendirmiyor. Hepsi karı kız zevzekliği. Biraz daha çay?”

“Senin şu çayı bırak da, bana Hansalar’ın o bölgeyi neden sömürgeleştirmek istemediklerini anlat. Bu gerçekten komik. Şaşa Amca,

Hansalar’ın son zamanlarda nüfus patlaması yüzünden büyük sorunlar yaşadıklarını söylemişti. Bu fırsatı nasıl kaçırmış olabilirler? Gerçekten onlarda pek alışık olmadığımız bir şey bu.”

“Hah, demek sonunda konu seni ilgilendirdi! Yani anlayacağın, bu gezgin epey uzaklara gitmiş. Dediğine göre, orada bir Allah’ın kuluna rastlamadan öyle sonsuza kadar gidermişsin. Suherevskaya istasyonunun arkasındaki tünelde olduğu gibi, burada da hiçbir şey ve kimse yok. Hele bir düşün, sıçanlar bile yok! Sadece su damlıyor. Terk edilmiş istasyonlar öylece duruyor, sanki eskiden kimseler orada oturmamış gibi zifiri karanlık. Ve sürekli seni tehdit eden bir tehlikeyi hissediyorsun. Tam anlamıyla bunaltıcı bir durum. Hızla yürümüş, yarım günde en az dört istasyonu geride bırakmış. Böyle yabani bir ortamda tek başınalığı göze almak için insan oldukça cesur olmalı! Her neyse. Kahovskaya hattına[19] üst geçidin olduğu Sevastopolskaya istasyonuna kadar gelmiş. Kahovskaya’yı sen de bilirsin, sadece üç istasyon uzakta. Nasılsa, Sevastopolskaya istasyonunda gecelemek istemiş. Yol boyunca devam eden gerginliği onu iyice yorgun düşürmüş, güç bela yerlerden yongaları toplayıp etraf o kadar ürkütücü olmasın diye kendisine minicik bir ateş yakmış. Sonra bir uyku tulumunun içine büzülüp orta geçitte uyumaya yatmış. Ve geceleyin...”

Konuşmasının burasında Şenya yerinden doğruldu, gerindi ve sadist bir gülümsemeyle “Ama biliyor musun önce bir bardak çaya ihtiyacım var” dedi. Artyom’un yanıt vermesini beklemeden, elinde çaydanlıkla çadırdan dışarıya çıktı.

Artyom tabii bu zırvalıklara içerlemişti ama düşündüğünü daha sonra söylemek için hikâyenin sonuna kadar sabretmeye karar verdi. Birden Hunter ve kendisinden istedikleri aklına geldi. Daha doğrusu verdiği emirler.

Şenya döndüğünde, Artyom’a metal bir tutamacın içindeki kesme kristalden -eskiden trenlerde kullandıkları- bir fincana taze demlenmiş çayı doldurdu, sonra tekrar yerine oturarak konuşmasına devam etti:

“Evet, uyumak üzere ateşin yanına uzanmış. Sanki kulaklarına pamuk tıkamış gibi etrafında sessizlikten başka bir şey yokmuş. Ama gece yarısında birden garip bir gürültüyle uyanmış, inanılmaz, acayip bir gürültü. Anında vücudundan ter boşanmış. Yanı başında duyduğu bir çocuk kahkahasıymış. Billur gibi bir çocuk gülüşü. Raylardan doğru geliyormuş. Son birkaç insanın yaşadığı yerden dört istasyon ötede! Sıçanların bile yaşamadığı yerde. Çılgın bir korkuya kapılması son derece doğal tabii. Yerinden sıçramış, perona doğru koşmuş ve bir trenin istasyona yaklaştığını görmüş. Gerçek bir metro treni! Projektörlerinden yayılan ışığın gözleri kamaştırdığı bir tren. Zamanında kolunu yüzüne doğru tutmasa, kör olabilirmiş. Pencerelerden sarı ışık sızıyormuş, içeride insanlar varmış ve her şey ölümcül bir sessizlik içindeymiş! Çıt yok! Ne motorun uğultusu ne de tekerleklerin tıkırtısı duyuluyormuş. Tren tam bir sessizlikle istasyona girmiş ve tekrar tünelin içinde kaybolmuş. Adam yerine oturmak zorunda kaldı, kalbi strese dayanamıyormuş. Trendeki insanlar canlıymış, bir şey hakkında sessizce sohbet ediyorlarmış. Trenin vagonları birer birer önünden geçiyormuş ki, birden görmüş: En arka pencerenin önünde bir oğlan çocuğu oturmuş, aşağı yukarı yedi yaşında, ona bakıyor, eliyle işaret edip gülüyor. Ve bu gülüşü o duyuyor! Bir sessizlik, öyle ki adam kendi kalbinin atışlarını duyuyor, sonra tekrar o gülme sesi... Tren tünelin içinde kaybolmuş ve kahkahalar giderek hafifleyip uzaklarda sönüp duyulmaz olmuş... Ve yine bir boşluk. Ve korkunç bir sessizlik.”

Artyom “Ve sonra adam uyanmış mı?” diye alaycı bir ifadeyle sordu ama sesinden, gelecek yanıttan emin olduğu seziliyordu.

“Keşke! Bu arada sönmüş olan ateşin olduğu yere fırlayıp, çılgınca bir hızla eşyasını toplamış ve arkasına bakmadan geriye, Tulskaya’ya kadar koşmuş. Bütün yolu bir saatte almış. Duyduğu korku yüzünden olmalı.”

Artyom, anlatılan hikâyeden iyice sarsılmış, susuyordu. Çadıra sessizlik yayıldı. Sonunda kendini toparladı, boğazına bir yumru oturmuştu sanki, fark edilmesin diye hafifçe öksürdü ve sonra da mümkün olduğunca umursamaz bir tavırla, “Ve sen buna inanıyor musun?” diye sordu.

“Bak, bu Serpuhovkaya’yla ilgili duyduğum ilk hikâye değil. Sana her defasında yeni baştan anlatmayayım. Seninle de konuşulmuyor ki, devamlı alay ediyorsun. Ama artık yeteri kadar oturduk, şimdi işimizin başına dönelim. Eşyalarımızı toparlayalım. Konuşmamıza orada devam edebiliriz.”

Artyom isteksizce yerinden kalktı, gerindi, biraz kumanya almak üzere eve yöneldi. Üvey babası hâlâ uyuyordu, istasyon sessizliğe bürünmüşü. Anlaşılan polislerin saati başlamıştı, yani gece vardiyasına az zaman kalmıştı. Acele etmeliydi. Çay fabrikasına giden yolda, Hunter’ın yerleştiği çadırın önünden geçerken, çadır kanatlarından birinin katlanmış vaziyette açık olduğunu fark etti. İçerisi boştu. Artyom’un kalbi sıkışır gibi oldu. Hunter’la konuştuklarının bir rüya değil gerçek olduğunu ve bundan sonra gelecek olayların doğrudan kendisine yöneleceğini yavaş yavaş anlamaya başlamıştı. Evet, belki bu olaylar onun yazgısını da belirleyecekti.

Çay fabrikası, istasyonun “yeni” dedikleri çıkış kapısının bulunduğu çıkmaz sokaktaydı; çıkış yukarıya uzanan yürüyen merdivenlerin önünde bir bariyerle sürgülenmişti. Aslında fabrika tanımı da pek uygun değildi buraya, çünkü işler tamamen elle yapılıyordu, elektrik de çay üretimi için boşa harcanmayacak kadar değerliydi.

Fabrikayı diğer istasyonlardan ayıran metal duvarlara, boydan boya teller gerilmişti, üzerlerine kurutulmak üzere temizlenmiş mantarlar asılmıştı. Nem oranının yüksek olduğu günlerde küflenmemeleri için, altlarında minik ateş yakılıyordu. Tellerin altına masalar kurulmuştu, burada işçiler kurutulmuş mantarları önce irice doğrayıp sonra da ufalıyorlardı. Hazır olan çaylar bu masalarda, o anda elde ne varsa ya kâğıttan ya da plastik ambalaja konuluyordu, çayın içine sadece fabrika idaresince bilinen bazı tozlar ve bitki özleri karıştırılıyordu. Bütün bu işlemlerden sonra bu basit üretim süreci tamamlanmış oluyordu. Sekiz saat süren mantar doğrama ve temizleme işlemi sırasında sohbet etme olanağı olmasa, böyle bir çalışma epey yıpratıcıydı.

Gece vardiyasında Artyom’la Şenya’nın yanına, Artyom’un tüneldeki ortak nöbetler sırasında tanıdığı, saçları dökülmüş Kirill’i de vermişlerdi. Kirili Şenya’yı görür görmez canlandı ve hemen, az önce yarıda kestiği

anlaşılan bir hikâyeyi yeniden anlatmaya başladı. Artyom hikâyenin yarısını dinlerken sıkıldığından kendi düşüncelerine daldı. Hunter'la yaptığı konuşma tekrar aklına geldi.

Bu plan fiyaskoyla sonuçlanırsa ne olacaktı? Hunter çılgınca bir adım atmaya karar vermiş, düşmanların kampına, cehennemin ortasına gözü kapalı, cesaretle atılmıştı. Onu bekleyen tehlike hiç kimsenin gerçek boyutunu tahmin edemeyeceği kadar büyüktü. Sadece, sınırdaki ateşin -WDNCh istasyonunun kuzeyinde insan eliyle belki de son kez yakılmıştı-tamamen söndüğü 500 metrenin ötesinde kendisini nelerin beklediğini tahmin edebilirdi. Karaderililer hakkında bildiklerini, istasyondakiler de zaten çoktan biliyordu. Ve bu yaratıkların, Botanik Bahçesi'ndeki bir delikten dışarıya süzüldükleri de sadece tahminden ibaretti.

Bu durumda Hunter, büyük bir olasılıkla görevini gerçekleştiremeyecekti.

Öte yandan, kuzeyden gelen tehlike öyle büyüktü ve o kadar hızla büyümeye devam ediyordu ki artık bir an bile tereddüt etmemeliydi. Evet, belki de Hunter, Suhoy'la Artyom'un değersiz görüp üzerinde durmadıkları bazı şeyleri biliyordu.

Mutlaka bu riskin bilincindeydi ve bu görevin kendi gücünü aşabileceğinin de farkındaydı. Yoksa Artyom'u olayların bu şekle dönüşmesine hazırlar mıydı? Hunter kendini sürekli garantiye alacak tipte biri değildi. Son derece gerçekçiydi WDNCh istasyonuna geri dönmeyeceği olası değil, kesindi.

Peki ama Artyom, kimseye hiçbir şey söylemeden, istasyonu terk etmeyi nasıl becerecekti? Anlattığına göre, Hunter bile beyni böceklenmişlerden korkusu yüzünden, başkalarına açılmaya çekinmişti.

Artyom, karanlık ve ıssız tünellerdeki herkesin bildiği ya da bilmediği tehlikelere inat, tek başına, yalnız başına Polis'e, o efsanevi Polis'e nasıl varacaktı?

Avcının keskin cazibesine ve onu büyüleyen, adeta hipnotize eden bakışlarına yenik düşüp ona sırrını açtığına ve tehlikeli görevi kabul ettiğine birden pişman oldu.

“Hey, Artyom! Artyom! Uyuyor musun? Neden cevap vermiyorsun? Şenya onu omuzlarından tutup sarstı. “Kirill’in söylediklerini duydun mu? Yarın akşam Rişskaya’ya bir kafile yapıyorsunuz. Yani, bizim yönetim sizinle işbirliği yapmak istiyor. Onlara yardım edip destek vermeye hazır olduğumuzu göstermek üzere şimdilik sadece insani yardım gönderiyoruz. Çocuklar galiba orada kabloları olan bir kamp kurdular. Kablolar, istasyonlar arasında telefon bağlantısını kurmak için döşenecek. Ya da en azından bir telgraf sistemini kurmak için.

Kirili, yarın işi olmayan herkes gidebilir diyor. Sen ne dersin?”

Artyom o an bunu kaderin bir işareti olarak gördü. Görevini yerine getirmesi için ona bir imkân doğmuştu. Susarak başını salladı.

“Harika” diye Şenya sevinçle bağırdı. “Ben de seninle geliyorum. Kirili adımızı kaydedecek. Yarın saat kaçta yola çıkıyoruz, dokuzda mı?”

Canını sıkan düşünceleri bir türlü kafasından atamayan Artyom, vardiya bitene kadar tek kelime konuşmadı. Makine gibi işine devam etti. Mantarları rendeleyip toz haline gelene kadar öğütüyor, tellerin üzerinden yeni ambalajları çekip alıyor, yeniden rendeliyor, öğütüyordu.

Büyük bir olasılıkla bir daha geri gelmeyeceğini söyleyen Hunter’ın yüzü bütün bu süre boyunca da gözlerinin önünden gitmemişti. Hayatını riske atmaya alışık bir adamın yüzüydü. Artyom’un yüreği daraldı; bir felaketin önsezisiydi bu.

İşi bitince çadırına döndü. Suhoy yoktu, herhalde bazı işler nedeniyle yine yola gitmişti. Artyom yatağa uzandı, durumu bir kez de sakin kafayla gözden geçirmeyi düşündüğü halde, kafasını yastığa gömünce, hemen uyudu.

Gün boyunca yapılan bütün konuşmalar, düşünceler ve olaylardan sonra, ona acı veren karmakarışık bir rüya, onu derine, daha derine sürükledi. Artyom, kendini Suharevskaya istasyonunda kamp ateşinin yanında, Şenya ve Carlos adında gezgin bir büyücüyle birlikte otururken gördü. Carlos Şenya'yla kendisine, zehirli mantarlardan nasıl gerçek ot elde edildiğini anlatıyor ve açıkça suç teşkil etse de, WDNCh istasyonunda bu mantarların nasıl kullanılacağını açıklıyordu; çünkü burada önemli olan mantarlar değildi; yeryüzünde yepyeni, akla dayalı bir hayat şeklini kurmaktı önemli olan. Belki de günün birinde insanların yerini alacak yeni bir hayat şekli olacaktı. Bu mantarlar bağımsız cisimler değillerdi, aksine, nöronlarla birbirine eklenmiş bir bütünün, metro boyunca dallanıp budaklanan bir miselyumun (mantarların köksü uzantısı) parçacıklarıydı. Ve otu yutan herkes sadece ruh sağlığı için bir ilaç almış olmuyor, aynı zamanda bu yeni rasyonel yaşamla bağlantı kurmuş da oluyordu. Evet, her şey doğru yapıldığı takdirde, bu hayatla dostluk kurulabilecek, hayat da ot sayesinde ona her alanda yardım edecekti.

Ama o anda birden Suhoy ortaya çıkıyor ve eliyle, asla bu bitkiyi kullanmamaları için uyarıyordu, çünkü zevk veren bu bitkinin yoğun kullanımı beyni köreltiyordu.

Artyom bunu denemeye karar verdi: Yüksek sesle, biraz temiz hava almak istediğini söylüyor ama gizlice İspanyolca adı olan büyücünün arkasına süzülüyor ve birden adamın kafasının arka kısmının açık olduğunu, içinde de solucanların kemirmesiyle kapkara kesilmiş beynini görüyordu. Büyücü sanki hiçbir şey olmamış gibi konuşmaya devam ederken, solucanlar içerde dolanıyorlar, beynin duvarını eşeleyip arkalarında izlerini bırakıyorlardı. Artyom dehşete kapıldı, bir an önce oradan kaçmaya davranıyor, kendisiyle gelmesi için Şenya'yı kolundan çekiştiriyor ama Şenya Carlos'a sabırsız bir el işaretiyle anlatmaya devam etmesini rica ederken Artyom, solucanların büyücünün kafasından zemine, oradan da Şenya'nın üzerine geldiklerini, sırtına tırmanarak, kulaklarının içine girmeye çalıştıklarını görüyordu. Bunları gören Artyom rayın üzerine atlayarak var gücüyle istasyondan uzaklaşıyordu. Ama tam o anda burasının tek başına gidilmemesi gereken tünel olduğu aklına geliyor, geri dönüp

tekrar istasyona yöneliyor ama nedendir bilinmez, bir türlü oraya varamıyordu.

Birden arkasında bir ışık yanıyor ve tünel zemininin üzerinde şaşılası bir mükemmellikte kendi gölgesini görüyordu. Arkasını döndü: Raylar üzerinde tüyler ürperten bir gıcırtı ve kulakları sağır eden bir gürültüyle, projektörlerin keskin ışığında bir tren, sonsuz bir hızla, yaklaşıyordu.

Artyom'un bacakları sanki artık kendinin değildi, boş başaklar gibi titriyordu. Sonra... Bulunduğu yerden birkaç metre uzakta görüntü gerçekliğini yitirdi, söndü ve kayboldu.

Ama kaybolan bu görüntü yerine bu kez başka bir şey, tamamen yeni bir şey geldi. Artyom karşısında Hunter'ı gördü, kar gibi beyaz giysileri içinde, duvarları da aynı göz alıcı beyazlıkta boş bir odada duruyordu. Başı öne eğik, bakışları yere dikilmişti. Sonra gözlerini kaldırıp Artyom'un yüzüne çevirdi. Garip bir duyguydu bu, çünkü o ana kadar Artyom bu rüyada kendi bedenini hiç hissetmemiş, olayları sadece dışarıdan izlemişti. Ve şimdi Hunter'ın gözlerine bakarken, sanki her an önemli bir şeyler olacakmış gibi, anlam veremediği bir huzursuzluk bedenini kaplamıştı.

Hunter konuşmaya başlayınca, olaylar inanılmaz bir gerçekliğe dönüştü, huzursuzluğu da bir anda kayboldu. Artyom daha önce gördüğü kâbuslarda da uyuduğunun, gördüklerinin de kafasında kurguladığı fanteziler olduğunun hep bilincinde olmuştu. Ama şimdiki görüntülerde durum farklıydı, her an uyanacak gibi bir duygu yoktu!

Artyom gözlerini açtı. Bir kez daha net bir şekilde o boğuk sesi duydu: "Bu bir rüya değil!.."

"Bu bir rüya değil!" diye Artyom tekrarladı. Ayrıntılar, solucanlar, tren çoktan belleğinden silinmişlerdi ama bu son tabloyu hâlâ bütün çıplaklığıyla anımsıyordu. Avcının garip giysisi, gizemli beyaz badanalı oda ve sözleri: "Bana ne söz verdiysen yerine getirmelisin." Bu sözler beyninden gitmiyorlardı.

Üvey babası çadıra girdi, endişeyle sordu:

“Söylesene, son görüşmemizden sonra Hunter’ı gördün mü? Akşam olmak üzere, oysa sanki yer yarıldı da içine girdi, çadırı da boş. Acaba gitti mi? Dün sana hiç planlarından söz etti mi?”

“Hayır Şaşa Amca, bana sadece buradaki durumu sordu” diye Artyom yalan söyledi.

“Onun için endişeleniyorum. Umarım bir aptallık yapıp da kendini tehlikeye atmaz, sonunda ucu bize dokunur. Kiminle uğraşmak zorunda olduğunu bir bilseydi. Baksana, sen bugün çalışmıyor musun?”

“Şenya’yla ben Rişskaya’ya gidecek olan kafile için başvurduk. Yardım malzemesi götürüyoruz, ayrıca buraya döşemek üzere telgraf kabloları getireceğiz.” Artyom bunları söylerken, birden bir karara vardığını fark etti. Bunu düşününce de içinden bir şeylerin koptuğunu hissetti, garip bir rahatlama, aynı anda da sanki kalbine baskı yapan, soluk almasını engelleyen göğsündeki ağırlığın çekip alınmasıyla duyulan bir tür ferahlamaydı bu.

“Kafileye mi başvurdun? Tünellerde dolanacağına, evinde otur... Aslında benim de gitmem gerekirdi, Rişskaya istasyonunda benim de yapacağım bazı işler var ama bugün kendimi o kadar iyi hissetmiyorum. Hemen gitmiyorsun değil mi? Dokuzda mı? Hadi öyleyse daha sonra vedalaşırız. Bu arada eşyalarını toparla.” Suhoy bunu söyledikten sonra Artyom’un yanından ayrıldı.

Artyom, yolda ihtiyacı olabilecek birkaç eşyayı sırt çantasına doldurmaya koyuldu; bir cep feneri, bataryalar, yine bataryalar, mantarlar, küçük bir paket çay, domuz sucuğu, bir zamanlar bir yerlerden aşırılmış dolu bir kalaşnikov, metronun bir planı, yine bataryalar. Pasaportu da unutma! Pasaporta aslında Rişskaya istasyonu için ihtiyacı yoktu ama hemen arkasında bağımsız bir istasyondaki deneyimli devriyeler onu pasaportsuz yakaladılar mı, anında ya geri gönderirler ya da o andaki siyasi havaya göre hemen kurşuna dizerlerdi. Ve Hunter’ın verdiği kapsül. Yanına alacaklarının hepsi buydu.

Sırt çantasını omuzladı, son bir kez daha kaldığı odayı gözleriyle taradı, sonra da kararlı bir şekilde çadırdan çıktı.

Kafile güney tünelinde toplanmaya başlamıştı. Rayların üzerinde içleri et, mantar ve çayla doldurulmuş sandıkların üst üste yığıldığı kol kuvvetiyle çalıştırılan bir drezin duruyordu. Yığınların en üstünde, buradaki teknisyenlerin monte ettikleri karmaşık bir alet, büyük bir olasılıkla telgraf göze çarpıyordu.

Kirili ve Şenya'dan başka kafilede birkaç gönüllüyle, Rişskaya istasyonuyla ilişkilerden sorumlu, yönetimden bir subay vardı. Şenya'nın dışında herkes gelmişti, yola çıkma işareti verilene kadar zamanlarını domino oynayarak geçiriyorlardı. Yol boyunca kullanılmak üzere dağıtılmış olan otomatik tüfeklerini, yanı başlarında piramit şeklinde yerleştirmişlerdi; her silahın, yedek şarjörü vardı, mavi bir bantla ana şarjöre tutturulmuştu.

Sonunda Şenya da göründü, gelmeden önce kız kardeşine yiyecek bir şeyler hazırlamış, sonra da onu annesiyle babası işlerinden dönene kadar kalması için komşularının yanına göndermişti.

Artyom'un son anda, üvey babasıyla vedalaşmadığı aklına geldi. Yanındakilerden özür dileyerek hemen döneceğine dair söz verip sırt çantasını atarak eve koştu. Çadırda kimse yoktu. Telaşla, önceleri çalışma odaları olarak kullanılan, şimdiyse istasyon idaresinin bulunduğu binaya yöneldi. Suhoy, orada WDNCh istasyon müdürünün karşısına oturmuş hararetle sohbet ediyordu. Artyom kapıya vurarak hafifçe öksürdü ve alçak bir sesle, “Günaydın, Aleksander Nikolayevitç” dedi. “Şaşa Amca'yla bir dakika konuşabilir miyim?”

“Tabii Artyom, içeri gel. Çay ister misin?” diye görevli müdür dostça sordu.

Suhoy masadan sandalyesiyle dönerek “Yoksa gidiyor musunuz? Ne zaman döneceksiniz?” diye sordu.

“Tam bilmiyorum” diye Artyom ağzında geveledi. “Bakalım.. Birden, üvey babasını belki de bir daha göremeyeceğini hissetti. Bu yüzden de -

hayatta gerçekten sevdiği tek insana- “Yarın ya da öbür gün döneceğim ve her şey eskisi gibi olacak” diye asla yalan söylemek istemiyordu. Gözlerinde bir yanma hissetti ve utanarak nemlendiğini fark etti. Bir adım öne çıkarak Suhoy’u sıkıca kucakladı.

“Hadi bakalım Artyom, ne var? Yarın yine buradasınız değil mi?” diye Suhoy sordu; şaşkın ve biraz da tedirgindi.

“Her şey planlandığı gibi giderse, yarın akşam” diye Aleksander Nikolayevitç onayladı.

“Kal sağlıcakla Şaşa Amca, kendine dikkat et” dedi Artyom kısık bir sesle; üvey babasının elini sıkıp, hızla dışarı çıktı.

Suhoy arkasından şaşkınlıkla baktı. “Oğlan neden böyle perişan ve telaşlı anlamadım? Rişskaya’ya bu ilk gidişi değil ki.”

“Bırak artık Şaşa, zamanla senin oğlan da erkek olacak. İki istasyon öteye gitmek üzere seninle gözyaşları içinde vedalaştığı bugünleri daha sonra çook özleyeceksin... Alekseyevskaya’dakiler oraya yerleştirilen tünel devriyeleri hakkında ne düşünüyorlar? Bu bize çok yardımcı olurdu...”

Artyom koşar adımlarla tekrar kafileye geri döndüğünde, komutan kendilerine imza karşlığında bir silah verdi ve “Hadi bakalım beyler. Önce şöyle biraz oturalım, oturmak yolculuğumuza şans getirecektir” dedi.

Komutan yıllarca devamlı kullanılmaktan yüzeyi parlayan tahta bir sıraya oturdu. Diğerleri de onu izlediler.

“Hadi tanrı bizimle olsun!”

Komutan tekrar yerinden doğruldu, rayın üzerinden atladı. Birliğin başına geçerek yerini aldı. İçlerinde en genç olan Artyom’la Şenya, hiç de kolay olmayan görevleri için drezinin üzerine tırmandılar. Arkalarından Kirill’le diğer gönüllüler gelip grubu tamamladılar.

Subay “İleri!” diye seslendi. Artyom’la Şenya drezinin kollarına uzandılar, Kirili drezini arkadan iteleyip gıcırdayarak ağır ağır ileriye doğru hareket ettirdi. Grup az sonra güney tünelinin dehlizinde gözden kayboldu.

## 4

## TÜNELİN SESİ

Kumandanın elindeki fenerden yayılan zayıf ışık, tünelin duvarlarına soluk sarı bir leke dolandırıp nemli zemini yaladıktan sonra fenerin uzağa çevrilmesiyle iyice kayboldu. Önlerinde neredeyse on adımlık bir uzaklıktan başlayan dipsiz karanlık, sonsuz bir hırsla ışınları yutuyordu. Drezin hep aynı tekdüzelikte gıcırdayarak hiçliğe doğru yol alıyordu, yıpranmış çizmelerin zeminde çıkardığı boğuk tıkırtılarla, soluk alışlar da aynı tek düzelikteydi.

Güneydeki nöbet noktalarını arkalarında bırakmışlardı ve ateşin son yansıması da tünelin arkasından çoktan kaybolmuştu. WDNCh istasyonuna ait bölge şimdi arkalarında kalmıştı. Son zamanlarda komşuluk ilişkilerinin iyileşmesi ve iki istasyon arasında ulaşımın yeniden canlanması nedeniyle, her ne kadar Rişskaya'ya kadar uzanan hat halen tehlikesiz görünse de, yine de devamlı tetikte olmak gerekiyordu.

Gerçekten, tehlike her zaman mutlaka kuzey ya da güneyden gelmiyordu. Üzerlerindeki havalandırma menfezlerinde, sağda ve soldaki sapaklarda, önceleri hareket müdürlüğünün çalışma mekânı olarak kullanılan kapıları sürgülenmiş odalarında ya da gizli çıkışlarda olabilirdi. Tehlike, metroyu inşa edenlerden geriye kalan ve onarımı yapan kumandanların unuttukları ya da elden çıkardıkları esrarengiz kutularda pusu kurmuş da olabilirdi. Çok önceleri, metronun sadece ulaşım aracı olarak hizmet ettiği eski günlerde, en cesur serüvencilerin bile gözünü korkutan dehlizlerden birinde, korkunç şeyler meydana gelmişti. Kumandanın feneri işte bu nedenle, durmadan tünelin duvarlarını tarıyordu, arkadan gelenlerin parmakları da bu yüzden sürekli silahlarının emniyet mekanizmasının üzerinde, yaylım ateşi açmaya ve tetiği çekmeye hazır bekliyordu. Ve yürüyenlerin hepsi yine aynı nedenle suspus kesilmişlerdi; konuşmak, dikkatlerini dağıtabilir, tünelin soluğuna kulak vermelerini engelleyebilirdi. Artyom çoktan yorulmuş olduğu halde, yeniden drezinin koluna asıldı, kol yükseliyor ara vermeden tekrar iniyor, araç tekdüze

gıcırdıyor, tekerlekler tekrar tekrar dönüyordu. Önünde hiçbir şey görmeden ileriye bakıyordu; zemine vuran tekerleklerin düzenli tıkırtıları ama aynı zamanda da Hunter'ın bir gün önce söylediği o cümle müthiş bir sıkıntıyla kafasında dolanıp duruyordu: Moskova yeraltı treninin büyük bir bölümünde zifiri karanlığın gücü egemendir. Polis'e nasıl gidebileceğini düşünmeye çalışıyordu ama yavaş yavaş bütün adalelerine yayılan ıstıraplı sancı, gücü kesilen bacaklarından sağrı kemiğine kadar uzanan ve ellerini uyuşturan yorgunluk, zaten karmaşık olan bütün düşünce kanallarını beyninden dışarıya itekliyordu. Önceleri minik damlalar halinde alnında toplanan sıcak ve tuzlu terler, şimdi yüzünden aşağıya su gibi akıp gözlerini yakıyordu ama terlerini silemiyordu, çünkü aracın diğer yanında Şenya vardı, kolu elinden bırakırsa, bütün yük üzerine yuvarlanırdı. Artyom'un şakakları giderek daha da kuvvetli zonklamaya başladı, birden henüz küçük bir çocukken, şakaklarındaki zonklamayı daha iyi hissetsin diye bedenini zorlayan bir hareketi, nasıl büyük bir keyifle yaptığı aklına geldi. Bir geçit töreninde askerlerin talim yürüyüşü yaparken vücutlarının duruşlarını hayal etmişti çünkü. Gözlerini kapayınca, kendini tören geçişini düzenleyen mareşal olarak hayal ediyordu, sadık birlikler, taburun en dışındaki askerler, başları ona çevrilmiş olarak gıcırdayan çizmeleriyle önünden geçiyorlardı. Bütün bunları orduyla ilgili kitaplardaki resimlerden görerek öğrenmişti.

Kumandan, nihayet başını çevirmeden seslendi: "Tamam çocuklar, hepiniz inin."

"Yerlerinizi diğerleriyle değişin. Yarı yola geldik."

Artyom'la Şenya birbirlerine baktılar, sonra aşağıya atladılar. Aslında drezinin önünde ya da arkada yerlerini almaları gerekirken bir kumandan gibi rayın üzerine oturdular.

Kumandan dikkatle onları süzdükten sonra acıyan bir sesle, "Gevşediniz!" dedi.

Şenya, cevap verdi: "Doğru!"

"Kalk ayağa, kalk ayağa, burada oturmak yok. İleri marş! Size güzel şeyler de anlatırım."

Şenya isteksiz ayağa kalkarken, “Biz de size bazı şeyler anlatabiliriz.” diye yanıtladı.

“Sizin hikâyeleri biliyorum, Karaderililer, mutantlar vesaire. Ve tabii mantarlarınızı da. Ama bazı şeyler var ki bunları hiç duymadınız. Bunların sadece birtakım korku masalları olup olmadığı kesin olarak bilinmiyor, her neyse, bugüne kadar kimse ne olduklarını çıkaramadı. Yani, bunu deneyen insanlar oldu ama eminim bize ne bulduklarını artık anlatamazlar.”

Kumandanın böyle giriş yapması, Artyom’un yeniden gücünü toplamasına yetmişti. Şimdi onun için önemli olan Prospekt Mira’nın öte yanında neler olup bittiğini, her şeyi öğrenmekti. Rayların üzerinden doğruldu, otomatik tüfeğini göğsünün üzerine bastırarak, drezinin arkasında yerine geçti. Kısa bir sarsıntıyla tekerlekler yine tekdüze kendi türkülerini tutturdular. Grup ileriye doğru hareketlendi. Kumandan gözlerini zorlukla karanlığa dikmiş bakarken konuşmasını sürdürdü: “Kendi kendime soruyorum, acaba sizin kuşak metro hakkında ne biliyor diye. Birbirinize aklınıza gelen her türlü masalı anlatıyorsunuzdur. Biri bir yerdeymiş, bir diğeri bir şeyler tasarlamış, bir sonraki ise, üçüncü şahsın kulağına fısıldadıklarını bir başkasına yanlış yunluş aktarmış, o üçüncü şahıs da yine bir dördüncüden çay sohbetinde dinlediklerini kendine mal ederek ve tabii allayıp pullayarak nakletmiş. İşte metronun en büyük sorunu bu: Güvenilir bir iletişim yok. Bir uçtan diğer uca çabuk gidilemiyor, mümkün değil. Bir yerde geçişe izin verilmiyor. Diğerinde yola barikat konulmuş, yine bir başka yerlerde çılgınca şeyler oluyor ve durum her gün değişiyor. Metronun her haliyle büyük olduğuna inanıyor musunuz? Eskiden trenle bir uçtan diğer uca bir saatte gidiyordun. Bugünse insanlar haftalarca yürüyorlar da yine çok kez tam hedefe ulaşamıyorlar. Çünkü bir sonraki dönemeçten sonra seni nelerin beklediğini asla bilemiyorsun. Örneğin biz şimdi Rişskaya’ya yardım malzemesi götürüyoruz. Ama oraya vardığımızda bizi kurşun yağmuruyla karşılamayacaklarını ne ben ne de görevliler yüzde yüz garanti edebilir. Ya da tek bir canlının bile kalmadığı baştanbaşa yanmış bir istasyonla karşılaşmayacağımızı. Ya da Rişskaya’nın artık Hansalar’a ait olmadığını bilmedikleri için, metronun geri kalan bölümüne artık geçiş yapamayacağımızı -hem de hiçbir zaman. Bütün bunlar için kimse bize güvence veremez. Doğru ve kesin haber alma kaynaklarımız yok. Örneğin

erken saatlerde herhangi bir bilgi mi edindin, daha akşam olur olmaz bir bakıyorsun öğrendiğin geçmişte kalmış, haber çoktan eskimiş bile, ertesi gün de hiçbir şekilde artık buna güvenemezsin. Sanki elinde yüzyıllık eski bir haritayla çöl bir arazide yol alıyorsun. Kuryeler yolda o kadar uzun zaman harcıyorlar ki, getirdikleri haberler sonunda hedefe ulaştığında artık onlara ya gereksinim kalmıyor ya da doğru olmuyor. Gerçek tanınmaz hale geliyor. İnsanlar için bu çok yeni ve alışılmamış bir durum. Jeneratörlerimizin yakıtı tükenip de hiç elektriğimiz kalmadığında neler olacağını düşünmek bile istemiyorum. Herbert Wells'in ***Zaman Makinesi*** kitabını okudunuz mu? Şu Morlocklar orada var..."

Bu hikâyeyi Artyom çoktan biliyordu, sohbeti bu yüzden önceki seyrine getirerek sordu: "Peki sizin kuşaktan insanlar metro hakkında ne biliyorlar?"

"Hımm... Tüneldeki bütün bu Allah'ın belası şeylerden söz etmek pek hayra alamet değil. Metro 2 ve görünmeyen gözlemciler mi? Hayır. Ama orada daha önce Puşkinskaya istasyonunun olduğunu biliyor muydunuz? Çehovskaya ve Tverskaya[20] istasyonlarına giden üst geçitleriyle birlikte, hepsinin faşistler tarafından işgal edildiğini?"

"Ne tür faşistler?" diye Şenya sordu.

"Bildiğimiz faşistler. Daha biz orada yaşarken onlar çoktan oradaydılar."

Kumandan parmağıyla yukarıyı işaret etti. "Tıraş edilmiş kel kafalarıyla ortalıkta dolanıyorlardı. Yabancıların oraya göç etmelerine karşıydılar. Aklınıza gelen her türlü grup vardı, tek tek adlarını artık hiç bilmiyorum. Tam bir modaydı. Sonra birden bire yok oldular... Onları ne gören ne de duyan oldu. Sonra bir süre önce, Puşkinskaya istasyonunda yeniden ortaya çıktılar. 'ınetro Ruslar'ındır! Duydunuz mu?' Ya da 'Bir, iki, üç; çabuk metroyu boşalt!' Ya da 'Yabancıları içeri sokmayız, metro hep temiz kalmalı!' Bunlar onların sloganlarıydı. Rus olmayanların hepsi önce Puşkinskaya'dan, kaçtılar, sonra Çehovskaya ve nihayet Tverskaya'dan. Sonunda iyice rahatladılar ve korkunç katliamlar düzenlediler. Ve şimdi de

orada devletlerini kurdular. Sanıyorum ya dördüncü ya da beşinci devletlerini... Şimdilerde bulundukları yerden dışarıya çıkmaya cesaret etmiyorlar ama benim kuşaktan olanlar yine de 20. yüzyılın bu hikâyesini anımsıyorlar. Öte yandan faşistler nedir ki? Filyovskaya hattında zaten bu mutantlar var. Sonra bizim 'Karaderililer'. Ve nihayet birbirinden farklı daha bir sürü mezhep, sonra satanistler, komünistler. Tam anlamıyla bir garabet müzesi işte!"

İçerisi boş bir kapı aralığının önünden geçtiler, büyük bir olasılıkla terk edilmiş memur odalarına gidiyordu. Belki eskiden bir çıkış kapısıydı ya da belki bir sığınaktı. İçerdeki mobilya -çift katlı demir kerevetlerle, alet edevat- çoktan boşaltılmıştı, tünelin her yerindeki boş, karanlık odalara girmeye artık kimse cesaret edemiyordu. Hatta bu odalarda korkulacak hiçbir şeyin olmadığı bilindiği halde.

Şimdi uzaktan ölgün bir ışık görünmüştü. Alekseyevskaya'ya yaklaşıyorlardı. Bu istasyonun nüfusu azdı. 50'inci metrede sadece bir nöbet noktası vardı, bundan daha öteye gidilemiyordu. Devriyelerin ateşine yaklaşık 40 metre kala, kumandan "Dur" emrini verdi. Sonra fenerini belli aralıklarla birkaç kere yaktı söndürdü. Ateşin önünde kara bir gölge belirdi. Kontrol için biri kendilerine doğru yaklaştı. Daha uzaktayken seslendi:

"Olduğunuz yerde kalın! Yaklaşmayın!"

Her zaman dost bildiğiniz bir istasyonda, günün birinde düşmanca karşılaşacağınız acaba mümkün müydü? Artyom, böyle bir şey olabilir mi, diye aklından geçirdi.

Adam acele etmeden onlara yaklaştı. Sırtında yıpranmış bir pantolon ve üzerine şişkin bir A harfi basılı muflon bir ceket vardı. Sarkık yanakları tıraşsızdı, gözleri kuşkulu ışıldıyor, elleri de boynunda asılı duran otomatik tüfeğin namlusunda sinirli sinirli dolanıyordu. Gelenlerin yüzlerini inceledi, sonra onları tanıyınca gülümsedi, güvendiğini göstermek için de silahını sırtına itekledi. "Merhaba çocuklar! Nasılsınız? Yolunuz Rişskaya'ya olmalı? Haberimiz var, bize bildirdiler. Gelin!"

Kumandan nöbetçiye bir şeyler sormaya başladı. Ama öyle konuşuyordu ki hiçbir şey duyulmuyordu. Artyom Şenya'ya homurdandı: "Sanki içimi bir şeyler kurcalıyor. Durumları çok iyi görünüyor, bize katılmak isteyeceklerini sanmıyorum."

"Ne yapalım yani?" diye arkadaşı yanıtladı. "Bizim de kendi çıkarlarımız var. Eğer bizim idare onlara güvendiyse, bize faydaları olacak demektir. Nihayet biz de sırf hayırseverliğimizden ötürü onları besleyecek değiliz."

Drezin, kamp ateşini 50 metre kadar geçerek istasyona girdi, orada da ilkine benzer kıyafette ikinci bir nöbetçi duruyordu. Alekseyevskaya istasyonu kötü aydınlatılmıştı. İstasyon sakinleri yılgın, ümitsiz görünüyordu ama WDNCh istasyonundan gelen konukları yine de dostça karşıladılar. Grup istasyonun ortasında durdu, kumandan onlara sigara molası vermişti. Artyom'la Şenya drezinde nöbette kaldılar, diğerlerini ateşin yanına davet ettiler.

"Faşistleri ve kurdukları devleti ilk kez duyuyorum" dedi Artyom arkadaşına.

"Metroda faşistlerin olduğunu biri bana daha önce anlatmıştı. Ama o, faşistlerin Novokusnezkaya'da bulunduklarını söylemişti."

"Kim söyledi?"

"Lyoha."

Artyom yüzünü buruşturdu. "O sana zaten daha bir sürü ilginç şey anlatmıştı."

"Ama faşistler gerçekten de var! Pekala, Lyoha ortalığı birbirine kattı ama yalan da söylemedi."

Artyom sustu, düşüncelere daldı. Alekseyevskaya'daki sigara molası daha epey sürecekti. Kumandanın buradaki amirlerle konuşacak bazı şeyleri vardı, büyük bir olasılıkla önceden kararlaştırılmış olan birleşmeden söz

edeceklerdi. Birkaç saat sonra da Rişskaya'ya ulaşmak üzere yola çıkacaklardı. Bütün sorunlar çözülüp kablolar da gözden geçirilince, bir gecelik moladan sonra yeni talimatları alıp getirmesi için bir kuryeyi geri yollayacaklardı. Şayet kablo üç istasyon arasındaki haberleşmeyi yapabilecek durumdaysa, hemen döşenecek ama işe yaramıyorsa, tekrar WDNCh istasyonuna dönmeleri kaçınılmaz olacaktı.

Artyom'un bu durumda en fazla iki günü vardı. Bu süre içinde, Rişskaya istasyonunun dış nöbet noktalarından geçebilmek için bir bahane bulmak zorundaydı, çünkü buradaki nöbet üsleri WDNCh'dekilerden çok daha titiz ve kuşkulu davranıyorlardı. Kuşku duymaları son derece doğaldı: "Büyük" metro orada, güneyde başlıyordu, güney bölgeleri de daha sık saldırıya uğruyordu. Rişskaya sakinlerinin karşı karşıya kaldıkları riskler, WDNCh'deki tehlikeler gibi öyle esrarengiz ve dehşet verici olmayabilirdi ama buna karşılık çok daha çeşitli ve farklıydı, buradaki nöbetçiler de bu yüzden her şeye hazırlıklı olmak durumundaydılar.

Rişskaya'dan Prospekt Mira'ya iki tünel gidiyordu. Anlaşılmayan bir nedenle bunlardan birini duvarla kapamak mümkün olmamıştı, bu yüzden iki tünel de kontrol altında tutuluyordu. Bu da istasyonun gücünü azaltıyor, bu yüzden de istasyon yönetimi hiç değilse kuzey yönünü güvence altına almak istiyordu. Şayet Alekseyevskaya ve -öncelikle de- WDNCh istasyonlarıyla birleşme sağlanırsa, kuzeyin güvenceye alınması için bütün yük onların omuzlarına binecek, tünellerdeki huzurun sağlanmasından da onlar sorumlu olacaklardı.

Rişskaya dış nöbet noktalarındaki güvenlik önlemlerinin o gün daha da güçlendirilmiş olmasının nedeni, sonuç olarak tarafları bekleyen birleşme kararı değildi. Gelecekteki yandaşlarına, güney sınırının tam savunması konusunda kendilerine güvenebileceklerini kanıtlamak istemişlerdi. Ve böylelikle de ne bir ne de diğer yöne giden kontrol noktalarından öyle kolay kolay geçmeye yeltenmek mümkün değildi. Bu sorunu Artyom en çok iki gün içinde çözmek zorundaydı.

Ama asıl sorun, ondan sonra ne yapacağıydı. Güney sınır noktasını geçtiği takdirde, Polis'e giden nispeten daha güvenilir bir yol bulmak

zorundaydı. Keşke evde birkaç satıcıdan olası tehlikeler hakkında bilgi alabilmiş olsaydı. Ama yolculuğu çok ani olmuş ve hangi rotayı izleyeceğini bilememişti. Şenya'ya ya da gruptaki diğerlerine Polis'e giden yolu sormak imkânsızdı, Artyom bunu yaparsa şüpheleri üzerine çekeceğini çok iyi biliyordu. Her şeyden önce Şenya, arkadaşının gizli bir amacı olduğunu hemen anlayacaktı. Ne Alekseyevskaya ne de Rişskaya'da tanıdıkları ve arkadaşları vardı, bu konuda bir yabancıya güvenmek ise söz konusu bile olamazdı.

Şenya, kendilerinden az ileride oturan bir genç kızla konuşmak üzere bir ara uzaklaşınca, Artyom bu fırsattan yararlanıp sırt çantasından metro planını çıkardı. Biri bu planı, şimdi artık var olmayan bir bitpazarından ele geçirmişti, ucu yanık bir el ilanının arkasına yapıştırılmıştı. Bir kurşun kalemle Polis'in çevresine birkaç daire çizdi. Oraya giden yol basit görünüyordu. Kumandan, dinleyene şimdi efsane gibi gelen o eski günlerde insanların metroda silah taşımak zorunda olmadıklarını, bir uçtaki duraktan diğerine gidişin bir saat bile sürmediğini ve tünelin sadece trenlerin geçişine kullanıldığını anlatmıştı. WDNCh ile Polis arasındaki hat da o zamanlar işlek durumdaydı ve engelsiz geçilebiliyordu.

Sadece hat boyunca Turgenevskaya'ya gidiliyor, orada Çitsiye Prudy istasyonuna aktarma yapılıyor ve oradan Kızıl hattı yani Sokolnitşeskaya yönünü izleyerek doğru Polis'e varılıyordu. Trenlerin işlediği ve gündüzleri lambaların yandığı dönemde, bu yolculuk 30 dakika bile sürmezdi. Ama Kızıl hattın yeniden büyük harflerle yazılmasından sonra, komünistlerin flaması "Çitsiye Prudy" giden geçişin üzerine asılmış, istasyon da artık eski işlevini yitirmişti. Buradan Polis'e giden bir yolu bulmak artık mümkün değildi.

Kızıl hat yönetimi, metro halkını mutlu kılmak adına, Sovyet idolojisini onlara zorla kabul ettirmekten gerçi vazgeçmişti ama bütün barışçıl görüntüye karşın rejimin paranoyak karakteri yine de hiç değişmemişti. KGB[21] dedikleri -hatta bazıları bilinçli bir eskiye özlem nedeniyle- Gizli Servis'in yüzlerce ajanı eskiden kalma bir alışkanlıkla Kızıl Hat'tın mutlu sakinlerinin hayatını aralıksız gözlüyordu, diğer hatlardan gelen konuklara da ilgileri bundan daha az değildi. Özel izin belgesi olmadan hiç kimse

Kızıl Hat istasyonlarından birine giremezdi. Sürekli pasaport kontrolleri, hastalık derecesine varan genel patolojik bir kuşkuculuk, hem yanlışlıkla yolu buraya düşen yolcuları hem de görevli casusların peşini bırakmıyordu. Her iki tarafı da sonuçta acı bir son bekliyordu.

Yani, metronun kalbine uzanan yol -Polis'e giden yolda bu durumda pek kolay olamazdı! Herhangi bir sohbet sırasında, Polis'ten söz edildiğinde, Artyom saygıyla susuyordu, çoğu insan için de durum farklı değildi. Artyom, bilmediği bu kelimeyi, ilk kez üvey babasının bir konuğu anlatırken duymuştu. Ve Şaşa Amca'ya daha sonra çekinerek anlamını sorduğunda, amcası sesinde hafif bir hüzünle şöyle yanıt vermişti: "Artyomka, burası insanların yeryüzünde belki de hâlâ insanca yaşadıkları en son yerdir. 'İnsan' sözcüğünün ne anlama geldiğinin henüz unutulmadığı yer. "Ve üzgün bir şekilde gülümseyerek eklemişti: "Orası bir şehirdir."

Polis, Moskova metrosunun en büyük üst geçidinde, dört ayrı hattın kesiştiği noktadaydı ve dört metro istasyonunun tamamını içine alıyordu: Aleksandrovski Sad,[22] [23] ve Biblioteka imeni Lenina istasyonlarını. Ve Arbatskaya, Borovizkaya aralarında kalan bağlantı geçitlerini de. Bu devasa arazi uygarlığın son gerçek sığınağıydı, çok insan yaşadığı için de bir zamanlar orada yaşayan taşralıların sadece "şehir" diye tanımladıkları son yerdi. Daha sonra buraya Yunanca şehir anlamına gelen "Polis" denmişti. Bunun nedeni belki de, bu sözcüğün şehir sakinlerine aynı zamanda koruma duygusu veren, görkemli antik bir kültürü yansıtmasıydı; her neyse, bu yabancı isim yerleşmişti.

Polis, metroda bir benzeri olmayan fenomendi adeta. Kendilerine özgü farklı yasaları yüzünden acımasız yeni dünyada artık yer edinemeyen bilim önderlerine, orada ve sadece orada rastlanabiliyordu. Metro büyük bir karmaşanın ve cehaletin dalgalarına gömülünce, artık yararsız ve geçersiz sayılan bilimin bu önderleri Polis'te kendilerine sığınak bulmuşlar, onlara bir tek orada kucak açmışlardı çünkü kardeşlerinin ruhu orada yaşıyordu. Bir zamanlar ünlü üniversitelerde kürsü sahibi olan titrek elli profesörler sadece Polis'te yaşıyordu; sanatçılar, tiyatro oyuncuları ve yazarlar, fizikçiler, kimyagerler ve biyologlar, insanlık aleminin yüzyıllar boyunca ulaştığı ve öğrendiği her şeyi beyinlerine nakşeden bu insanlar sadece ve

hâlâ orada yaşıyorlardı. O insanlar ki, bu dünyadan göçüp gittiklerinde, bütün bunlar da ebediyen kendileriyle birlikte yok olacaktı.

Polis, bir zamanlar şehir merkezinin bulunduğu yerdeydi. Geçmişte kalan bir çağın en kapsamlı bilim arşivini saklayan Lenin Kütüphanesi'nin binası şehrin üzerinden yükseliyordu, insanoğlunun üzerinde çalıştığı ve işlediği muhtemelen bütün konularda, onlarca dilde, yüz binlerce kitap... Bazılarını kimsenin anlamadığı harfler, işaretler ve hiyeroglif yazılarla süslü yüzlerce ton kâğıt bu kütüphanedeydi. Ama yine de çok sayıda kitap hâlâ okunabiliyor ve anlaşılabiliyordu ve bu kitapların yüzyıllar öncesinde ölen yazarları da hâlâ hayatta olanlara çok şeyleri anlatıyordu.

Yüzeye çıkarak keşif gezisi yapabilecek durumda olan bütün istasyonlar içinde kendi ştalkerlerini kitap almaya gönderen tek istasyon Polis'ti. Bilim ve bilgiye sadece Polis'te bu kadar değer veriliyordu, gönüllüler bilim uğruna hayatlarını tehlikeye atıyorlar, bilim için paralı askerlere akıl almaz meblağlar ödeniyor, manevi değerlere sahip olmak uğruna insanlar servetini, malını mülkünü gözden çıkarıyordu.

Polis yönetimi, sahip olduğu idealizmine ve yaşama bunca uzak görünmesine rağmen yıllarca ayakta kalabilmiş, felaketlerden kendini korumuştu; güvenliğini tehdit eden bir şey olduğu anda bütün metro halkı tek vücut olup bir araya gelmeye hazırdı. Kızıl hatla Hansalar arasındaki savaşta, son çatışmalar çoktan unutulmuştu, Polis'i şimdi yeniden dokunulmazlığın ve refahın büyülü havası sarmıştı.

Artyom bu muhteşem yeri düşündükçe, oraya giden yolun kolay olmaması ona hiç de garip gelmiyordu, evet yol tehlikelerle ve üstesinden gelmek zorunda kalacağı bir sürü sınavlarla dolu, tam bir labirent olmalıydı, aksi halde yolculuk amacını, gizemini ve büyüsünü yitirirdi.

Eğer Kirovskaya üzerinden Kızıl hattı izleyerek Biblioteka imeni Lenina'ya uzanan yol imkânsız ve riskli görünüyorsa, o zaman Hansa devriyelerini geçerek çevre hattı üzerinden gitmeyi denerdi. Artyom planı iyice inceledi. Hansalar'ın bölgesine varmayı başarırsa, o zaman Polis'e giden yol nispeten kısalacaktı. Parmağını plandaki hatların üzerinde

gezdirdi. Prospekt Mira'da, çevre hattının güney kesitine saparsa, Hansalar'dan iki istasyon sonra Kurskaya istasyonuna gelmiş olacaktı. Orada Arbatsko-Pokrovskaya hattına[24] geçiş yapar ve böylece de Polis'e ait olan Arbatskaya istasyonuna bir adımlık mesafe kalmış olurdu. Tabii yolunun üzerinde ayrıca Kızıl hattın Lenin Kütüphanesi'yle takas ettiği Devrim Meydanı vardı ama Kızıllar, buradan herkese serbest geçiş güvencesi vermişlerdi, bu barış anlaşmasının belli başlı koşullarından biriydi. Artyom da zaten istasyona girmeye niyetli olmadığı, sadece önünden geçeceği için, geçişini engellemeyeceklerdi.

Biraz düşündükten sonra, şimdilik elindeki bu planla yetinmeye karar verdi, karşısına çıkacak istasyonlar hakkında bilgiyi yoluna devam ederken nasılsa birilerinden alırdı. Herhangi bir aksilik olursa, diye düşündü, nasılsa yedek bir rota bulurdu. Birbirinin içine geçmiş hatları ve bir dolu aktarma olanaklarını incelerken, kumandanın kendisine metroda en kısa yolculuklarda bile karşılaşılan güçlükleri anlatırken, sanki bazı şeyleri biraz abartmış olduğunu düşündü. Sonuçta, Prospekt Mira'dan Kievskaya'ya kadar -Artyom parmağıyla çemberin etrafına dolandı- sadece Hansalar'ın güney kanadı değil, kuzey kanadı üzerinden de gidilebilirdi. Oradan sonra, Polis'e kadar, Filyovskaya ya da Arbatsko Pokrovskaya hattında sadece iki istasyon vardı. Bu görev Artyom'a hiç de halledilmeyecek gibi görünmüyordu. Plan üzerinde yaptığı bu kısa çalışma kendine olan güvenini güçlendirmişti, şimdi ne yapması gerektiğini biliyordu, artık en ufak bir tereddüdü kalmamıştı: Kafile Rişskaya'ya vardığında, grupla WDNCh'ya geri dönmeyecek, Polis'e doğru yolculuğuna devam edecekti.

"Planlar mı yapıyorsun?" Şenya'nın sesi hemen kulağının dibinde çınladı.

Artyom düşüncelere öylesine dalmıştı ki, arkadaşının geri döndüğünü fark etmedi. Suçüstü yakalanmışçasına yerinden fırladı, sıkılarak planı saklamaya çalıştı.

"Yok... Yok... Ben... Sadece istasyonlara ve kumandanın bize anlattığı o devletin nerede olduğuna bakmak istemiştim."

“Peki, buldun mu bari? Hayır mı? Öyleyse ver de ben sana göstereyim.”

Şenya, metroyu genelde Artyom’dan daha iyi biliyordu, bununla da gurur duyuyordu.

Bir hamlede parmağıyla Çehovskaya, Puşkinskaya ve Tverskaya istasyonlarını birbirine bağlayan üçlü çıkışı buldu. Artyom rahatlamış gibi içini çekince, Şenya onun kıskançlıktan soluduğunu sanıp teselli edercesine, “Hadi, sen de bir gün mutlaka çevreni benim kadar iyi tanıyacaksın!” dedi.

Artyom yüzünde teşekkür eden bir ifadeyle hemen konuyu değiştirdi:

“Burada daha ne kadar kalacağız?”

Tam o anda, kumandanın güçlü bas sesi gürledi: “Haydi çocuklar ayaklanın bakalım!” Dinlenme sona ermişti, Artyom ise ağzına bir lokma bile koyamamıştı.

Şenya ile birlikte drezine tırmandılar, demir kollar gıcırdadı, deri çizmelerin zemin üzerinde tok sesleri duyuldu, drezin yeniden tüneldeydi.

Grup bu kez konuşmadan ilerliyordu. Kumandan sadece Kirill’i yanına çağırdı, diğerleri yol alırken, alçak sesle kendisine bir şeyler danıştı. Artyom’un onlara kulak vermeye ne hevesi de gücü kalmıştı, lanet olası drezin bütün enerjisini alıyordu. Kafilenin en sonunda giden adam tek başına yürüyor, bu yüzden de pek rahat görünmüyordu. Omuzlarının üzerinden durmadan ürkek ürkek bakıyordu. Artyom drezinin üzerinde ona yüzü dönük duruyor ve arkadan gelen hiçbir tehlikenin olmadığını net bir şekilde görüyor ama bir yandan da başını çevirip öne bakmak için dayanılmaz bir istek duyuyordu. Bu korku ve güvensizlik hiç peşini bırakmıyordu, sadece onun değil, metroda tek başına giden hiçbir yolcuya bu duygu yabancı değildi, hatta bunun özel bir tanımı da vardı: Tünel korkusu. Elinde kötü bir fenerle tüneli boylu boyunca gidersen, tehlikenin tam arkanda pusu kurduğunu sanırsın. Orada neyin ve kimin olduğunu kim bilebilir. Sonunda gerginliği öylesine dayanılmaz bir hal alır ki, hızla arkasını döner ve elindeki ışıkla karanlıkları tararsın ama orada hiçbir şey yoktur. Sessizlik ve boşluk. Görünüşte her şey sakindir. Ama arkaya doğru

bakıp gözlerini acıyana kadar karanlığa diktiğinde, karanlık yeniden yoğunlaşır ve o anda tekrar yönünü değiştirip fenerle aksi yönü aydınlatmak istersin; çünkü bu arada herhangi biri oraya sessizce süzülmüş olabilir. Burada önemli olan, soğukkanlılığını kaybetmeyip korkuya teslim olmamak ve bütün bunların sadece bir yanılsama olduğunu, panik yapmak için hiçbir neden olmadığını bilmektir. Sonuçta etrafta duyulacak en ufak bir ses bile yoktur.

Ama işte tam da en zor olan buydu: Kendine hâkim olmak... Ve özellikle de yolda yalnız başına gidiyorsan. Bazıları böyle durumlarda aklını bile yitirmişti. Meskûn bir istasyona vardıkları zaman bile tedirginliklerini üzerlerinden atamamışlardı. Daha sonra tabii kendilerine gelmişlerdi ama tekrar tünele girmeyi göze alamamışlardı. Her metro sakininin yaşadığı, ama kendileri için tehlikeli bir hevese dönüşen bu panik üzerlerine kâbus gibi çöküvermişti hemen.

“Korkma, ben bakıyorum” diye Artyom sondaki adama seslendi.

Adam başını salladı ama birkaç dakika sonra artık dayanamayıp yeniden çevresine bakındı. İyice huzursuz olmuştu.

Şenya, Artyom’un ne demek istediğini anlamıştı ve “Seryogas’ın bir tanıdığı bu yüzden aklını kaybetmişti” dedi. “Aslında bunun için ciddi bir sebebi de vardı. Bir düşünsene, sana sözünü ettiğim Suharevskaya tünelinden tek başına geçmek istemişti. Ama herif hayatta kalmayı başardı. Ve biliyor musun, neden? “Şenya sırıttı. “100 metre ötesine gitmeye cesaret edemediği için. Oysa yola çıkarken cesur, azimli bir adamdı. Hah... Hah... 20 dakika sonra geri geldiğinde gözleri faltaşı gibi açılmış, saçları korkudan dimdik kesilmiş, ağzından insana benzer tek söz çıkmıyordu. Sonra ağzından tek kelime bile alamadılar. O günden beri sadece birbirini tutmayan zırva şeyler konuşuyor, aslında çoğunlukla böğürüyor. Tünellerden hiçbirine de ayağını atmıyor. Suharevskaya civarına takılıyor ve dileniyor. Oranın delisi oldu çıktı. Anladın mı şimdi?”

“Evet” diye Artyom huzursuzca yanıtladı.

Grup bir süre tam bir sessizlik içinde yol aldı. Artyom, Rişskaya çıkışındaki nöbet yerinden geçerken nasıl inandırıcı bir gerekçe ortaya koyabilirim, diye başı önünde düşünüp dururken birden gittikçe artan bir gürültüyle düşüncelerinin dağıldığını fark etti. Tünelin içinden kendilerine doğru gelen gürültü önceleri pek duyulmuyordu, adeta işitilebilir bir frekansla, en yüksek ses dalgası arasında hissedilir bir sınırdaydı. Belli belirsiz giderek güçleniyordu. Artyom sesi hangi dakikadan itibaren duymaya başladığını imkânı yok söyleyemezdi. Bu arada ses nispeten güçlendi ve ona sanki ıslığa benzer bir fısıltı gibi geldi; anlaşılmaz ve insana ait olmayan bir fısıltı..

Diğerlerine baktı. Hepsi düzenli adımlarla, konuşmadan yürüyordu. Kumandan artık Kirill'le sohbet etmiyordu, Şenya başka şeyler düşünüyordu, sondaki adam da sakin bir şekilde ileriye doğru bakıyordu, sinirli sinirli durmadan etrafına bakınmayı bırakmıştı. İçlerinden hiçbirinde huzursuzluk belirtisi görülmüyordu. Anlaşılan hiçbir şey duymamışlardı. Hiçbir şey! Bu Artyom'u korkuttu. Sükûnet ve kafilenin suskunluğu anlaşılır gibi değildi, adeta ürkütücüydü. Drezinin kolunu bıraktı, yerinden doğruldu.

Şenya ona hayretle baktı. “Ne oldu? Yoruldun mu? Böyle bırakacak yerde, söylemeliydin.”

“Hiçbir şey duymuyor musun?” diye Artyom şaşkınlıkla sordu, sesinin tonundan Şenya'nın yüzü ciddileşti.

Şimdi o da kulak verdi, bir yandan kollarıyla drezini sürmeye devam ediyordu. Drezin yavaşlamıştı, çünkü Artyom allak bullak bir yüzle öylece durmuş, gizemli gürültüye kulak kesilmişti.

Kumandan döndü. “Arkada neler oluyor? Hepinizin aküsü mü bitti yoksa?”

“Bir şey duymuyor musunuz?” diye Artyom sordu. Ve o anda, aslında hiçbir gürültünün olmadığı kuşkusu içine düştü; belki de bu yüzden kimse bir şey duymuyordu. Çıldırması işten değildi, korkudan halüsinasyon görmüştü.

Kumandan, drezinin gıcırtısıyla çizmelerin zeminde çıkardığı seslerin, duymalarını engellememesi için durma emrini verdi, hareketsiz yerinde kaldı. Elleriyle silahını yokladı. Merakla tünelin içine kulak verdi.

Garip gürültü hâlâ devam ediyordu. Artyom şimdi daha net bir şekilde duyabiliyordu, ses arttıkça da kumandanın yüzünü gözlüyordu. Artyom'un giderek artan bir tedirginlikle hissettiğini, acaba o da ciddiye alıyor muydu? Ama kumandanın yüzündeki çizgiler yavaş yavaş yumuşadı, Artyom'u yakıcı bir utanç duygusu sarmaladı. Kafileyi durdurmuş, kafasında olmadık bir şeyi kurgulamış, diğerlerinin de sinirlerini bozmuştu.

Şenya da büyük bir gayretle kulak verdiği halde, anlaşılan bir şey duymamıştı. Alaycı bir tavırla Artyom'a sırıttı ve "Fos mu çıktı?" dedi.

Artyom öfkeyle "Haydi çek arabanı!" diye yanıtladı.

"Hepiniz sağır mı oldunuz ne?"

"Fos" diye Şenya, memnun bir şekilde kesip attı.

"Hiçbir şey yok. Hayal etmiş olmalısın," dedi kumandan ve nazikçe ekledi: "Üzerinde durma Artyom, olur böyle şeyler. Kendini toparla, bırak yolumuza gidelim."

Bunları söyledikten sonra tekrar öne geçti, Artyom da çaresiz yerine döndü. Bütün bunları hayal ettiğini kendine telkin etmeyi denedi, çılgınca düşünceleriyle, bu şeytani gürültüyü de kafasından kovar umuduyla, hiçbir şeyi düşünmemeye çalıştı. Bir süre kafasını gerçekten boşaltmayı başardı ama beyninin içindeki gürültü yeniden çınlamaya, güneye doğru ilerledikçe de giderek daha gür ve net duyulmaya başladı, bütün metroya yayılır gibi olduğunda, Artyom birden Şenya'nın sadece tek eliyle çalıştığını, diğer eliyle de kulağını ovuşturduğunu fark etti.

"Ne yapıyorsun?" diye Artyom arkadaşına fısıldadı.

"Bilmiyorum" diye Şenya homurdandı. "Kulaklarım kaşınıyor."

“Ve hâlâ hiçbir şey duymuyor musun?”

“Hayır ama sanki bir şeyler basınç yapıyor.” Şenya’nın alaycı sesinden eser kalmamıştı.

Sonra, sesler çok yükselince, Artyom nereden geldiğini anladı. Tünel duvarı boyunca döşenen borulardan biri, bir yerinde patlamıştı, parçalanan ve oraya buraya dağılan metal parçalarıyla dolan borunun kapkara boğumundan, korkunç bir gürültü çıkıyordu. Gürültü borunun derinliklerinden geliyordu, Artyom tam kendi kendine, içinin neden boş ve kapkara olduğunu soruyordu ki, kumandan olduğu yerde durdu ve “Çocuklar, burada biraz mola verelim... Pek iyi değilim... Sanki sarhoş gibiyim” dedi.

Kumandan kenarına oturmak üzere sallanarak drezine doğru gidiyordu ki, bir adım kala birden yere yığıldı. Şenya şaşkınlıkla ona bakarak elleriyle kulaklarını ovuşturdu ve yerinden kımıldamadı. Kirili, sanki hiçbir şey olmamış gibi, Artyom’un seslenmesine de tepki göstermeden yoluna devam ediyordu. Drezinin arkasından giden adam ise, rayın üzerine oturup çaresiz bir çocuk gibi ağlamaya başladı. Cep fenerinin ışığı tünelin tavanına vurdu. Aşağıdan gelen aydınlanmayla sahne daha da ürkütücü görünüyordu.

Artyom paniğe kapıldı. Anlaşılan grupta bir tek kendisi aklını yitirmemişti. Ama gürültü bu arada öyle dayanılmaz olmuştu ki, kimsede sağlıklı düşünecek hal kalmamıştı. Umutsuzca kulaklarını kapadı ve bu onu biraz rahatlattı. Sonra da, orada hâlâ donuk bir yüzle oturan Şenya’nın yüzüne okkalı bir tokat attı ve gürültüyü bir tek kendisinin duyduğunu düşünmeden kükredi: “Kumandanı yerden kaldır ve drezinin üzerine yatır! Burada kalmamalıyız!”

Artyom feneri kaptı, hiçbir şey görmeden, uyur gezer gibi karanlıkta yürümeye devam eden Kirill’in peşinden seyirtti. Allah’tan o kadar hızlı yürümüyordu. Birkaç uzun adımla ona yetişti ve omzuna vurdu ama Kirili aldırmadan yoluna devam etti. Artyom ön tarafa koşarak fenerin ışığını Kirill’in gözlerine tuttu. Gözleri gerçi kapalıydı ama Kirili kaşlarını çattı ve adımlarını şaşırdı. Artyom ne yaptığını bilmeden bir eliyle Kirill’in göz

kapaklarını kaldırıp, ışığı doğrudan gözbebeklerine çevirdi. Kirili bağırdı, gözlerini kırpıştırdı, kafasını salladı, birkaç saniye sonra kendine geldi, anlamsız gözlerle Artyom'a baktı. Işık gözlerini kör etmişti, hiçbir şey göremiyordu. Artyom onu yolun arkasına sürüklemek zorunda kaldı.

Kumandanın vücudu hâlâ drezinin üzerinde hareketsiz yatıyordu, yanında Şenya aynı donuk yüzle oturuyordu. Artyom Kirill'i drezinin yanında bırakıp rayın üzerine tünedi ve ağlayan adama koştu. Yüzüne baktığında, gözlerindeki acı ve kederi görünce, sarsılarak hemen geri çekildi. Kendisinin de ister istemez gözlerinin yaşardığını hissetti.

Artyom, hüngür hüngür ağlayan adamın ağzından "Herkes öldü. Bu onlara korkunç acı verdi" sözlerini duyabildi. Adamı yerden kaldırmaya çalışırken, o kendini ellerinden kurtarıp birden öfkeli bir sesle bağırdı: "Domuzlar! İnsan dışı yaratıklar! Asla sizinle gelmeyeceğim, burada kalacağım! Burada öyle yalnızsınız ve bu size öyle acı veriyor ki, beni buradan alıp götürmek istiyorsunuz, öyle mi? Bütün bunların suçlusu sizsiniz! Hiçbir yere gitmiyorum! Beni bırak!"

Artyom, kendine gelsin diye, önce ona da bir tokat atmak istedi ama adamın bu öfkeyle karşılık vermesinden korktu. Bunun üzerine adamın önüne dizlerinin üzerine çöküp beyninde zonklayan sese karşı büyük bir gayret sarf ederek ve aslında ne olup bittiğini bile anlamadan, yumuşak bir sesle konuştu: "Ama sen onlara yardım etmek istiyorsun değil mi? Onların artık acı çekmesini istemiyorsun, öyle mi?"

Adam, yaşlı gözlerle bakarak umutsuzca gülümsedi ve fısıldadı: "Elbette... Elbette onlara yardım etmek istiyorum."

"O zaman önce bana yardım etmelisin. Onlar, senin bunu yapmanı istiyorlar. Drezine git ve aracın kolunun yanına otur. İstasyona gitmemiz için bana yardım etmelisin."

Adam Artyom'a kuşkuyla baktı. "Bunu sana onlar mı söyledi?"

"Evet."

“Sonra beni yine onların yanına mı göndereceksin?”

“Sana söz veriyorum. Geri dönmek istersen, gitmene izin veririm” diye Artyom adama güvence verdi, başka bir şey düşünmesine fırsat vermeden, onu drezine doğru sürükledi.

Kirill’i, adamı ve söylenenlere robot gibi itaat eden Şenya’yı dümen kolunun yanına yerleştirip hâlâ bilinçsiz yatan kumandanı kaldırıp drezinin ortasına taşıdı, kendisi de silahı karanlığa doğrultulmuş vaziyette, öne ilerledi. Drezinin arkadan hareket ettiğini duyunca rahatladı. Aracın arka tarafını kontrolsüz bırakmakla telafisi güç bir risk aldığının farkındaydı ama onun için hepsinden önemlisi, buradan mümkün olduğunca çabuk uzaklaşmaktı.

Üç adam şimdi drezinin kollarını çalıştırıyorlardı, kafile böylece öncekinden daha hızlı yol alıyordu, Artyom da o iğrenç gürültünün giderek hafiflediğini, tehlike olasılığının da kalmadığını fark etti. Tempoyu kaybetmemeleri için durmadan diğerlerine seslenirken, birden arkadan Şenya’nın iyice ayılmış ve şaşkın sesini duydu: “Orada ne komuta edip duruyorsun?”

Artyom, artık tehlike sınırını terk ettiklerini anladı. Durma işaretini verdi, halsiz bir halde yere çömeldi, sırtını drezine dayadı. Yavaş yavaş diğerleri de kendilerine geliyordu. Sondaki adam ağlamayı kesmişti, sadece şakaklarını ovuşturuyor ve şaşkın şaşkın etrafına bakınıyordu. Kumandan da boğuk hırıltılarla tekrar yerinden doğrulmuş, beynine saplanan baş ağrılarından şikâyet etmeye başlamıştı.

Yarım saat sonra yeniden yola koyuldular. Az önce olanları Artyom’dan başka doğru dürüst kimse hatırlamıyordu artık.

“Biliyor musun, birden bire öyle bir ağırlık hissettim ki” diye kumandan konuşmaya başladı. “Birden kafamın içinde her şey bulanıklaştı, sonra kendimi kaybettim. Bu bana bir kez daha olmuştu, buradan epey uzakta, o zaman tünelde gaz vardı. Ama şimdi gaz olsaydı, hepimizi etkilerdi... Patlamış bir boru olduğunu söyledin değil mi?

Gürültü de oradan geliyordu? Biliyor musun Artyom, belki biz de kof beyinli, sağır insanlarız kim bilir? Bu pislik için anlaşılan senin farklı bir duyarlılığın var. Şanslısın oğlum!"

Rişskaya'ya artık pek fazla kalmamıştı, uzaktan sınır ateşinin yansıması fark ediliyordu. Kumandan temponun hızını azaltarak feneriyle, aralarında anlaştıkları işareti verdi. Nöbet noktasında zorluk çıkarmadan hemen geçişi verdiler ve istasyona girdiler.

Rişskaya, Alekseyevskaya'dan çok daha iyi bir durumdaydı. Çok önceleri, istasyonun çıkışında büyük bir pazar bulunuyordu, bir zamanlar kendilerini metroya atarak kurtulanlar arasında bir sürü satıcı, girişimci ruhta bir yığın insan vardı. Prospekt Mira'ya, Hansa'ya ve önemli ticaret yollarına yakın olması, istasyonun refahını da olumlu yönde etkilemişti. Burası da WDNCh istasyonu gibi idare lambalarıyla aydınlatılıyordu. Devriyelerin sırtında eski, yıpranmış kamuflaj kıyafetleri vardı ama yine de Alekseyevskaya'daki üzerleri işli pamuklu ceketlerden daha göz alıcıydı.

Konuklar özel bir çadıra yerleştirildiler. Hemen geriye dönüş söz konusu değildi -orada, tünelde nasıl bir tehlikenin pusuda beklediği ve nasıl üstesinden gelineceği bilinmiyordu. İstasyon yönetimi WDNCh kafilesinin kumandanıyla istişare etmek üzere bir araya gelince, diğerlerine de dinlenmek için biraz zaman kaldı. Sinirleri laçka olan Artyom, kendini hemen yatağa attı. Uyuyamıyordu ama tam anlamıyla bitik bir haldeydi. Birkaç saat içinde konuklara törensel bir akşam yemeği hazırlanmıştı, ev sahiplerinin anlamlı bakışmaları ve fısıldanmalarından, yemekte ete bile yer verildiğini umuyorlardı. Şimdilik dinlenmek ve hiçbir şey düşünmemeye çalışmaktan başka yapacak işleri kalmamıştı.

Çadırın dışındaki sesler giderek artmıştı. Artyom merakla dışarıya baktı. Akşam yemeği, ana ateşin yandığı salonun[25] ortasında olacaktı. Birkaç adam zemini temizliyor ve çadır tentelerini seriyordu; az uzakta, rayların üzerinde, kesilmiş bir domuz parçalara ayrılmıştı; biri de kangala asılı parçaları küçük dilimlere bölüyordu -yani yemekte domuz etinden şiş kebabı vardı. Burada duvarlar farklıydı: WDNCh ya da Alekseyevskaya'dakiler gibi mermer değildi. Sarı kırmızı fayanstı. İlk

bakışta insanın hoşuna giden bu görünümü, fayansların arasına birikmiş kurumlar ve tavan süslerini kaplayan kalın yağ tabakası bozuyordu. Ama istasyon yine de kendi özünü anımsatan özelliğini koruyordu. Ve en önemlisi: Diğer rayın üzerinde, her ne kadar pencereleri kırılmış ve kapıları açık duruyorsa da, yarısı tünelin içinde kalmış gerçek bir tren vardı.

Her hatta ya da her istasyonda tren olmuyordu çünkü. Yirmi yıl içinde trenlerin çoğu, özellikle de tünellerde saplanıp kalan, bu yüzden de ev olarak kullanıma uygun olmayanlar tek tek parçalara ayrılarak götürülmüştü, çünkü tekerlekler, camlar ya da minderler, her yerde, farklı amaçlar için kullanılıyordu. Artyom'un üvey babası, Hansa istasyonunda, mal ve yolcu taşıyan drezinlerin duraklar arasında serbest gidiş gelişlerini sağlamak amacıyla, raylardan birinin, trenlerin kullanımından alındığını anlatmıştı; söylentilere bakılırsa, aynı şey Kızıl hatta da uygulanmıştı.

İstasyon sakinleri artık yavaş yavaş toplanmaya başlamıştı, uykudan kalkan Şenya da çadırdan çıktı. Yarım saat sonra istasyon yönetimi de WDNCh grup kumandanıyla birlikte gruba katıldı ve ilk et parçaları kömürlerin üzerine yerleştirildi. Kumandanla istasyon müdürü gülüp şakalaşıyorlardı, görüşmelerinin sonucundan memnun kaldıkları anlaşılıyordu. Adamlardan biri, tatsız bir içecekle dolu kocaman bir şişeyi getirdi, hava iyice ısınmıştı, içkiyle ilgili espriler birbirini izledi, herkes havasını bulmuştu. Artyom şişe geçirilmiş bir eti kemiriyor, ellerine bulaşan sıcak yağı yalıyordu, bir yandan da sadece ısı değil, bir çeşit huzur ve güven duygusunu yayan korlaşmış kömürleri seyrediyordu.

Birden, yanında oturan ve birkaç dakikadır kendisini dikkatle gözleyen bir yabancı ona dönerek "Onları kapandan kurtaran sen miydin?" diye sordu.

Artyom ürkerek yerinde hopladı. "Size kim anlattı?" diyerek yabancıyı süzdü. Adamın saçları kısa kesilmişti, tıraşsızdı, kaba ama görünüşü sağlam, deri ceketinin altından hoş bir denizci gömleği görülüyordu. Artyom onda herhangi kuşkulu bir durum sezemedi -karşısındaki, dış görünüşüyle gezginci bir satıcıya benziyordu- Rişskaya'da onun gibileri çoktu.

“Kim mi anlattı? İşte orada, sizin komutanınız.” Adam başıyla, az ileride meslektaşlarıyla hararetli hararetli sohbet eden kumandanı işaret eti.

“Evet doğru” diye Artyom isteksiz yanıtladı. Daha az öncesine kadar, Rişskaya’da yararlı ilişkiler kurmayı tasarladığı halde ve önüne bir fırsat fırsat çıkmışken, şimdi kendisini birden pek iyi hissetmiyordu.

“Benim adım Burbon, ya seninki?” diye sordu adam merakla.

“Burbon mu? Ne biçim bir isim bu?”

“Bilmiyor musun? Bir çeşit alkol, ispirto suyu, anladın mı? Senin adamlarına keyif verecek bir şey. Ya senin adın ne?”

“Artyom.”

“Baksana, ne zaman geri döneceksin?”

“Bilmiyorum.” diye Artyom kuşkuyla yanıtladı. “Şu anda bunu kimse kesin olarak söyleyemez. Başımıza neler geldiğini duyduysanız, siz de anlardınız.”

“Bana rahatlıkla sen diyebilirsin, o kadar yaşlı sayılmam. Her neyse, sormamın nedeni şu evlat, sana bir iş teklif edeceğim. Hepinize değil, sadece sana, anlayacağın çok şahsi bir iş. Yani senin yardımına ihtiyacım var, anlıyor musun? En azından geçici bir süre için.”

Artyom hiçbir şey anlamamıştı. Herif zırvalıyordu, konuşma tarzında bir şey, sanki yüreğini daraltmıştı. Bir an önce konuşmaya son vermek istiyordu.

Burbon, Artyom’un kuşkusunu sanki sezinlemiş gibi “Rahat ol” dedi. “Riskli bir şey değil, her şey temiz yani hemen hemen her şey. Konu şu: Bir gün önce bizim adamlar Suharevskaya’ya doğru yola çıktılar, sen de bilirsin, devamlı hattı takip ederek. Ama oraya varmadılar. İçlerinden sadece biri geri döndü. O da hiçbir şey hatırlamıyor. Prospekt Mira’dan geldi, sizin kumandanınızın anlattığı gibi, salya sümük ağlayıp durdu.

Diğerleri ise bir daha görünmediler. Belki daha sonra yine Suharevskaya’ya varmışlardır, belki de varamamışlardır, çünkü üç gündür, bir kişi bile Prospekt Mira’da ortaya çıkmadı. Tabii artık hiç kimse Prospekt’ten Suharevskaya’ya gitmek istemiyor. Tek kelimeyle, onlar için çok tehlikeli. Özetle, galiba aynen sizin başınıza gelen belaya benziyor. Sizin kumandanın anlattıklarını duyunca, durumun aynı olduğunu anladım. Yani, demek istediğim, aynı hat. Ve borularla ilgili anlattıkları...” Burbon omuzlarının üzerinden arkaya dönüp baktı, anlaşılan birinin kendilerini dinleyip dinlemediğini kontrol etmek istemişti, sonra alçak sesle konuşmasını sürdürdü. “Ama sen bu zırvalara kulak asmamışsın. Anladın mı?”

“Şöyle böyle” diye Artyom çekingen bir biçimde yanıtladı.

“Her neyse ben oraya gitmeliyim. Ve mutlaka. Mutlaka! Ama kim bilir belki ben de yolda aklımı kaçırabilirim, tıpkı bizim adamlarımız ve senin gruptakiler gibi, tabii sen hariç, senin dışındakileri kast ediyorum.”

“Sen...”diye Artyom tereddüt ederek konuştu, aynı anda bu sözcüğün estetiğini kafasında tartıyor ve karşısındaki gibi birisine “sen” diye hitap etmenin ne kadar tatsız olduğunu hissediyordu. “Seni Suharevskaya’ya giden tünelden geçirmemi istiyorsun öyle mi?”

“Aşağı yukarı öyle.” Burbon rahatlamış bir halde başını salladı. “Bilmem duydun mu, Suharevskaya’nın arkasındaki tünel, buradakinden çok daha feci, tam bir bok çukuru, ve bir şekilde oradan geçmem şart. Ancak şimdi bu çocukların başına gelen pisliklerden sonra... Ama panik yapmana gerek yok, beni oradan geçirirsen, sana minnettar kalırım. Gerçi oradan sonra güneye devam edeceğim ama Suharevskaya’da adamlarım var, seni geri götürürler, kılına bile bir şey gelmesin diye de seni korurlar.”

Burbon denilen bu adam, yaptığı teklifle gerçi ona itici gelmişti ama çatışmaya gerek kalmadan hatta herhangi bir sorunla da karşılaşmadan Rişskaya’nın güney kontrol noktalarını geçebilmesi için bunun kendisi için bir şans olduğunu görmüştü Artyom. Hatta yolunu uzatarak, daha da ileriye gidebilirdi. Çünkü Burbon, Suharevskaya’dan daha güneye, yani

Turgenevskaya’ya kadar gitmek istediğini de ima etmişti. Artyom’un oradan sonra da yoluna devam etme imkânı olacaktı. Turgenevskaya, Trubnaya, Zvetnoi Bulvar, Çehovskaya... Ondan sonra Arbatskaya’ya, yani Polis’e kadar bir taş atımlık mesafe kalıyordu.

“Neyle ödeyeceksin?” diye Artyom sordu, ondan bir şeyler istemeye niyetliydi.

“Neyle istersen. Aslında dövizle.” Burbon, karşısındakine kuşkuyla baktı, acaba Artyom ne demek istediğini anlamış mıydı? “Kalaşnikovların için fişek vererek ödeyeceğim. Ama istersen yiyeceklerle, alkol ya da otla da ödeyebilirim.” Göz kırptı. “Hepsi de olur.”

“Hayır, fişeklere gerek yok.” İki şarjör. Ve gidiş dönüş için yemek. Pazarlık etmem.” Artyom mümkün olduğunca kararlı görünmeye çalışıyordu, bir yandan da gözünü ayırmadan dikkatle Burbon’u inceliyordu.

“Ah tam bir iş adamı” dedi karşısındaki, zor anlaşılır, alçak bir ses tonuyla. ‘Tamam. Kalaşnikov için iki şarjörle, yiyecekler. Çok değil, buna değer. Haydi Artyom, şimdi uyumaya git. Herkes yatınca, seni almaya gelirim. Eşyanı da toparla. Yazmayı biliyorsan, bir not bırak da peşimizden gelmesinler. Döndüğümde, her şeyinle hazır ol!”

## 5

## ŞARJÖRLER İÇİN

Artyom Allah’tan topu topu birkaç pılı pırtıdan ibaret eşyasını açmamıştı. Asıl sorun, birinin dikkatini çekmeden silahını nasıl nakledeceğiydi. Bu tür keşif gezilerinde her zaman olduğu gibi, onlara da orduda kullanılan otomatik-tüfekler vermişlerdi: Ahşap dipçikli, 7.66 kalibrelik kocaman silahlardı.

Artyom, başı örtünün altında uzanmış yatarken, Şenya’nın “Dışarısı o kadar eğlenceliyken, neden uyuyorsun, yoksa hasta mısın?” gibi hayretle sorduğu sorulara hiç tepki vermedi.

Çadırın içi sıcak ve bunaltıcıydı, özellikle de örtünün altı. Ne kadar gayret ettiyse de gözüne bir türlü uyku girmiyordu, sonunda uyuklamaya başladığında ise, sanki bulanık bir camdan bakıyormuş gibi belli belirsiz görüntüler uçuştu önünde... Bir yerlere koşuyor, yüzü olmayan biriyle konuşuyor, koşmaya devam ediyordu. Onu Şenya uyandırdı, omuzlarından tutmuş sarsıyor ve fısıldıyordu: “Baksana Artyom, burada tip bir herif var... Bir sorun mu var? En iyisi bizim adamları uyandırayım.”

Artyom “Yok bir şey. Her şey yolunda” diye yavaş bir sesle yanıt verirken, bir yandan çizmelerini ayağına geçirdi. “Sadece biriyle konuşmam gerekiyor. Sen uyumana devam et. Hemen dönerim.”

Şenya yeniden uzanana kadar bekledi. Sonra sessizce sırt çantasıyla silahını çadırın çıkışına taşıdı, tam dışarıya süzülecekken, madeni bir şıkırtı duyan Şenya, yeniden endişeyle sordu: “Her şeyin yolunda olduğuna emin misin?”

Artyom bir şeyler uydurmak zorunda kaldı. Bir tanıdığına bazı şeyleri göstermek istediğini, her şeyin yolunda olduğunu söyledi...

“Yalan söylüyorsun” diye arkadaşı yanıtladı. “Pekala, öyleyse söyle, senin için ne zaman endişelenmeye başlamam gerekiyor?”

“Bir yıl sonra” diye Artyom ağzında geveledi ve Şenya’nın sözlerini anlamamış olmasını umut etti. Çadırın bir kanadını kaldırıp dışarı çıktı.

“Tanrım, amma da oyalandın!” diye Burbon öfkeyle dişlerinin arasından fısıldadı. Üzerinde az önceki kıyafeti vardı, sadece sırtına yüksekçe bir sırt çantası eklenmişti. Artyom’un otomatik silahını işaret ederek “Lanet olsun! Umarım bu elindekiyle nöbet noktalarının önünden geçmeye kalkmazsın?”Artyom hayretle Burbon’nun silah taşımadığını fark etti.

İstasyonun ışığını kısmışlardı. Akşamki ziyafetten sonra anlaşılan herkes bitap bir halde kerevetlerine serilmişti. Artyom hızlı hızlı ilerliyordu çünkü kendi grubundan biriyle karşılaşmaktan korkuyordu ama tünelin ağzına geldiklerinde, Burbon onu durdurarak daha yavaş yürümesini ima etti. Raylardaki nöbetçiler onları fark etmişlerdi, ta uzaktan, gecenin saat iki buçuğunda nereye gittiklerini sordular. Burbon, nöbetçilerden birine adıyla hitap ederek, iş icabı yola çıktıklarını söyledi. Sonra cep fenerini yakarak Artyom’a döndü: “Şimdi iyi dinle” dedi. “100 ve 200’üncü metrede nöbetçiler var. Sen çeneni sıkı tut, ben işi hallederim. Yazık, şu senin kalaşnikof, ninem kadar yaşlı, sahiden hiçbir yere saklayamazsın. Nerden buldun bu hurdayı?”

Yüzüncü metrede her şey yolunda gitti. Burada bir kamp ateşi vardı, çevresine kamuflaj kıyafetli iki adam oturmuştu. Biri kafası önünde uyukluyordu, İkincisi dostça Burbon’un elini sıktı. “İş için mi? Anlaşıldı” diyerek gerindi ve sırıttı.

Burbon 250’inci metreye kadar ağzını açmadı. Suratı asık ilerledi. Saldırgan bir hali vardı, itici bir tipti, Artyom onunla işbirliği yaptığına neredeyse pişman olmuştu. Biraz geride kalıp silahını gözden geçirdi ve bir parmağını tetiğin emniyetinin üzerine koydu.

Son nöbet noktasında biraz zorlandılar. Ya Burbon’u çok iyi tanımıyorlardı ya da tam aksine çok iyi tanıyorlardı, her ne halse, kumandan, sırt çantasını ateşin yanında bıraktırdı ve kenara çekerek uzun süre sorguladı.

Artyom ateşin yanında kalıp nöbetçilerin sorularına kısa yanıtlar verdi. Anlaşılan epey sıkılmış olmalıydılar ki, küçük bir sohbete pek bir hazırdılar. Artyom kendi tecrübesinden biliyordu, nöbetçilerin konuşkan olması hayra işaretti. Sıkılıyorlarsa, her şey sakin demekti. Aksine bazı garip şeyler oluyorsa, yani derinlerden herhangi bir şey sürünerek geliyorsa ya da biri güney yönünden buraya gelmeyi deniyorsa, yahut kuşkulu birtakım gürültüler duyulduysa, o zaman iyice ateşe sokulup gergin bir halde seslerini çıkarmadan, gözlerini bir an bile tünelden ayırmaya cesaret edemiyorlardı. Bugünse her şey yolundaydı, çekinmeden yollarına devam edebilirlerdi -en azından Prospekt Mira'ya kadar.

Nöbetçiler Artyom'un yüzünü incelediler. "Sen buralı değilsin. Alekseyevskaya'dan mı geliyorsun?" diye sordular.

Artyom Burbon'un tembihlerini anımsadı, anlaşılmaz bir şeyler geveledi, nasıl istiyorlarsa öyle anlasınlar, diye düşündü. Nöbetçiler sonunda pes edip Mihay adında bir adamın anlattıklarını aralarında tartışmak üzere uzaklaştılar. Mihay, bugünlerde Prospekt Mira'ya ticaret yapmak üzere gelmiş ve oradaki yönetimle bazı sorunları olmuştu.

Artyom nihayet kendisini rahat bıraktıkları için ferahlamıştı, gözlerini alevlere çevirip güney tüneline baktı. Bu tünel de, aynen Artyom'un kısa bir süre önce 450'inci metrede nöbet tuttuğu WDNCh istasyonunun kuzeyindeki, ucu bucağı görünmeyen geniş koridora benziyordu. Dıştan bakıldığında hiç fark yoktu. Ama yine de burada değişik bir şey vardı -trenin tünele taşıdığı özel bir koku- ya da sırf bu tünele mahsus, ona bir çeşit kişilik kazandıran, onu benzerlerinden farklı kılan çok özel bir atmosfer. Üvey babası her zaman söylerdi, metroda hiçbir zaman birbirinin aynı iki tünel yoktu, hatta aynı mıntıkada bile bir yöne giden hat diğerlerinden farklıydı. Böyle aşırı abartılı bir sezgiye insan ancak yıllarca metroda gidip gelirse sahip olabilirdi. Suhoy, buna "tüneli dinlemek" derdi. Sahip olduğu bu çok özel hassas "duyusu" yla gurur duyuyordu ve bu gelişmiş sezgisi sayesinde, tehlikeli bir durumdan nasıl kurtulduğunu Artyom'a defalarca anlatmıştı. Yıllarca metroda yolculuk ettikleri halde, pek çok kişide buna benzer bir duyarlık gelişmemişti. Birkaçı anlaşılmaz bir korkuya kapılmış, diğerleri gürültüler ve sesler duymuş, yine bir başkaları

akıllarını yitirmişlerdi ama hepsinin de birleştiği nokta aynıydı: Bir tünel içinde bir Allah'ın kulu bile olmasa, yine de boş değildi. Görülmeyen, hissedilmeyen bir şey, yavaşça ve inatla içeriye sızıyor, tünelleri kendi yaşamıyla dolduruyordu, tıpkı taştan yapılmış bir canavarın damarlarındaki yoğun ve soğuk kan gibi.

Artyom, nöbetçilerin konuşmalarını artık duymadığı ateşin öte yanında bir şeyler görmek için boşuna çabalarken, üvey babasının ne demek istediğini şimdi daha iyi anlıyordu. Kendisi buradan daha öteye hiçbir zaman gitmek zorunda kalmamıştı, alevlerin titreştiği sınırın arkasında hâlâ insanların yaşadığını bildiği halde, şimdi bu ona büsbütün imkânsız görünüyordu. Sanki buradan on adım ötede yaşam bitiyordu, sanki orada ileride, aldatıcı yansımalarını gönderen ölü bir karanlıktan başka bir şey yoktu.

Ama öylece otururken, birden bazı şeyler değişti. Farklı bir şeyler bulmak umuduyla gözlediği dehlizi dikizlemekten vazgeçti. Bakışları sanki şimdi karanlığın içinde dağılıp çözülmek istiyordu, tünelle beraber eriyerek bu canavarın bir parçası, bu organizmanın bir hücresi olmak istiyordu. Artyom, istem dışı, kulaklarını tıkadığını fark etti ama dış dünyadan gelen gürültülerin girmesini engelleyen parmaklarının arasından, süzülerek kulaklarının önünden, beynine doğru hafif bir melodi akmaya başladı. Toprağın içinden gelen, boğuk, anlaşılmaz, gerçek dışı bir fısıltı. Alekseyevskaya ile Rişskaya arasında, patlayan borudan gelen o şiddetli, ürkütücü gürültüye benzemiyordu, hayır, başka bir şeydi, derin, katışıksız ve saf bir ses.

Artyom, bu melodinin huzur veren akışına bir süre dalıp gittikten sonra, birden bu görüntünün varlığını -aklıyla değil de borudan gelen o gürültünün uyandırdığı içgüdüsel bir dürtüyle- fark etti: Borudan azgın bir şekilde fışkıran akıntıyla, tünelin içinden usul usul akan bu uçucu yağ aynıydı. Boruda irinlenmiş, mikroplar üretmiş, için için kaynayarak şişip genleşen borulardan aralıklı sarsıntılarla dışarıya fışkırmış ve bütün canlı yaratıklarda bulantı, melankoli ve deliliğe yol açmıştı.

Artyom, şu anda çok önemli bir şeyi anlamak üzereydi, ruhu tünelin dipsiz karanlıklarında dolanırken, bilincini bulanıklaştıran o örtü sanki son yarım saat içinde biraz aralanmıştı. O örtü ki biraz aklı olan yaratıkların, bu yeni dünyanın gerçek doğasını anlamasını hep engellemişti.

Ama aynı anda müthiş bir korkuya da kapıldı, sanki bir anahtar deliğinden bakmış ve kapının öte yanından gelen dayanılmaz berraklıkta, yakıcı bir ışık gözlerine vurmuştu. Ve şayet bu kapıyı açarsa, ışık engel tanımadan dışarı sızıp ölümü hiçe sayan bu cüretkârı toz duman edecekti. Ama ne var ki bu ışık... Bilgiydi, idrakti.

Bu düşünceler ve duygular fırtınası Artyom'u mecalsiz bırakmıştı. Bunun bu kadar şiddetli olacağını hiç beklemiyordu. Ama hayır, yaşadıkları sadece bir fanteziydi: Hiçbir şey duymamıştı ve hiçbir şeyin kokusunu da almamıştı. Fantezisi ona yine azizlik etmişti. Rahatlamayla hayal kırıklığına uğramanın yarattığı karmaşık duygular içinde, beyninde bir an için açılan tarif edemediği o perspektifin, her saniye biraz daha eriyip kaybolduğunu ve zihninde yine o bildik belirsiz tablonun ortaya çıktığını gördü. Bunu fark etmiş olmak onu ürküttü ve bilincindeki, henüz aralanmış olan örtü tekrar aşağıya indi, belki de sonsuza kadar. Beynindeki kasırga da nasıl geldiyse, aynı hızla, çabucak sönüverdi. Ama Artyom'un bütün gücünü alıp tüketecek kadar idrakini köreltmişti.

Artyom iyice sarsılmış bir halde oturmuş, fantezinin nerede bitip gerçeğin nerede başladığını kavramaya çalışıyordu, tabii bu duyumları gerçek diye tanımlamak ne kadar mümkünse. Aydınlıktan -evet gerçekten de bir aydınlıktan- sadece minicik bir adım uzaktaydı ve buna rağmen, tünelin akıntısına kendisini bırakmaya bir türlü karar verip cesaret edememişti. Bu yüzden yüreğini saran korku şimdi giderek daha da büyüyordu, çünkü ömrünün geri kalan kısmını karanlıkta el yordamıyla geçirmeye mahkûmdu artık.

“Bilgi nedir?” diye tekrar tekrar kendine soruyor, telaşla ve korkarak elinden neyi kaçırdığını anlamaya çalışıyordu. Düşüncelere dalmışken, bu sözcükleri birkaç kez yüksek sesle söylediğinin farkına varmamıştı.

“Bak genç adam, bilgi, ışıktır ve cehalet de karanlık” diye nöbetçilerden biri ona açıkladı. “Tamam mı?” Arkadaşına neşeyle göz kırptı.

Artyom şaşkınlıkla adama gözlerini dikti. Tam o esnada Burbon geri geldi, ayağa kalkmasına yardım etti ve sonra da nöbetçilerle vedalaşmaya koyuldu -daha kalmak isterlerdi ama aceleleri vardı.

“Dikkatli olun!” diye nöbetçi komutan arkalarından seslendi ve Artyom’un kalaşnikovunu işaret etti. “Silahla gitmene izin verdim. Ama dönüşte bana sakın onunla gelme. Talimat aldım.”

Kamp ateşinin yanından acele uzaklaşırlarken Burbon “Sana söylemiştim seni budala herif!” diye fısıldadı. “Şimdi bir daha buradan geçmeye kalk bakalım. Kendini kavganın içinde bulursun. Böyle olacağını biliyordum, biliyordum, kahretsin!”

Artyom susuyordu. Burbon’un kendisini azarladığını duymamıştı bile. Aklı, üvey babasının kendisine söylediklerine takılmıştı, onu anımsamıştı birden, her tünelin kendine özgü bir melodisi olduğunu anlatmıştı, insan onu duymayı öğrenebilirdi. Suhoy belki de bu tanımlamayla sadece kendisini ifade etmek istemişti ama Artyom az önce kendisi de bunu pekala becermişti, öyle sanıyordu. Yani, tünelin melodisini duymuştu. Ama bu düşüncesi çabucak kayboldu, yarım saat kadar sonra artık kendinden o kadar emin değildi, bütün bunlar pekala alevlerin bir oyunu ya da kafasında yarattığı bir fantezi de olabilirdi.

Bu arada Burbon’nun siniri geçmişti. “Hadi bırakalım artık” dedi. “Kötü bir niyetin yoktu, sadece bilmiyordun o kadar. Bazen biraz kabalaşıyorsam özür dilerim. Oldukça stresli bir mesleğim var. Yine de oradan çıktık ya, bu da bir şey. Şimdi hiç durmadan, ayağımızı sürüye sürüye Prospekt Mira’ya kadar gideceğiz. Orada mola veririz. Her şey sakinse, fazla kalmayız. Ancak oradan sonrası sorunlu olacak.”

“Böyle gitmemizin bir sakıncası olmaz mı?” diye Artyom sordu, bu arada arkaya baktı. “Demek istediğim, WDNCh’da her zaman en az üç kişiyle gideriz de...”

“Tabii bunun yararları da var. Ama bir de zararı var. O da hemen anlaşılmıyor. İnsan önce bunu kendi bedeninde hissetmeli. Eskiden ben de korkuyordum. En az beş kişiyle yola çıkıyorduk, hatta bazen altı ve daha çok kişiyle. Bunun bir faydası olduğuna inanıyor musun? Asla! Bir keresinde bir yükle yola çıkmıştık, bu nedenle de yanımıza refakatçi koruma almıştık: İki önde, üç ortada, bir de sondaki adam, tam kitaptan öğrendiğimiz gibi. Tretyakovskaya’dan -önceki adı Marksiskaya’ydı- o yöne doğru gidiyorduk. Tünelin de oh oh maşallahı vardı. Benim pek hoşuma gitmedi. Sanki çürümüş gibi kokuyordu. Ve buğulanmıştı. Görüş mesafesi berbattı, beş adım ötesini lambayla bile, göremiyordunuz. Sondaki adamın kemerine bir halatı düğümledik, kayışının içinden geçirerek bir ucunu ortaya çektik, diğer ucunu da grubun başında bulunan kumandana bağladık. Böylece siste kimse arkada kalmayacaktı. Her şey yolunda yürüyoruz, acele etmiyoruz. Allah’tan karşımıza da kimse çıkmıyor, kırk dakikadan daha az zamanda başarırız, diye düşünüyorum. Hatta bu arada daha da hızlanmıştık.” Burbon titreyerek bir süre sustu, sonra devam etti: “Yolun yarısına kadar gelmiştik ki, ortadan giden Tolyan, bizim sondaki adama bir şeyler sordu. O susuyordu. Tolyan bekledi ve bir kez daha sordu. Yine ses yok. Tolyan halatı çekti ve ipin boşalan ucunu eline aldı. Isırılmıştı. Sahiden ısırılmıştı, öyle ki halatın ucunda nemli bir şey takıldı, tükürüğü olmalı. Ve adam ortada kayboldu. Kimse de bir şey duymadı. Hiçbir şey! Ben de Tolyan’yla birlikte ortadan yürüyordum. Bana halatın ucunu gösterirken dizleri titriyordu. Disiplin gereği, bir kez daha seslendik ama tabii kimse cevap vermedi. Çünkü artık kimsecikler yoktu Birbirimizle bakıştık, sonra da hızla oradan uzaklaştık. Bir çırpıda kendimizi Marksistkaya’da bulduk.”

“Belki de size şaka yapmıştır?”

“Şaka mı? Belki. Ama onu sahiden bir daha hiç kimse görmedi. En azından ben şunu anladım: Eğer sıran gelmişsen, sıran gelmiş demektir, sana kimse yardım edemez artık, ne refakatçi koruma ne de hiçbir şey. Sadece biraz daha yavaş ilerliyorsun, o kadar. O günden beri ben hep iki kişiyle yola çıkıyorum, Suharevskaya’dan Turgenevskaya’ya giden tünel hariç ama o zaten ayrı bir konu... Bana bir şey oldu mu, ikinci arkadaş beni zaten hemen dışarıya alıyor. Böylece daha hızlı yol alıyoruz. Anlaşıldı mı?”

“Anlaşıldı. Ama oradakiler bizim Prospekt Mira’ya girmemize izin verecekler mi? Yanımda bunu taşıyorum.” Artyom otomatik tüfeğini gösterdi.

“Kendi hattımızdayken elbette. Ama çevre hattında kesin bırakmazlar. Oraya seni silahsız bile bırakmazlar. Zaten orada fazla oyalanamayız. Kısa bir moladan sonra yola devam. Sen... daha önce Prospekt Mira’ya gittin mi?”

“Sadece bir kez, gençken. Sonra hiç.”

“O zaman şimdi iyice kulak ver. Orada sınır nöbetçileri yok. Aslında bir pazar yeridir, doğru dürüst insan yaşamıyor. Ama çevre hattına, yani Hansa’ya geçiş oradan yapılıyor. Yıldız hattındaki istasyon insansız ülke ama düzeni sağlamak için orada Hansa askerleri devriye geziyor. Bu da, bizim sessiz hareket etmemiz gerektiği anlamına geliyor, anlaşıldı mı? Aksi halde peşimizi bırakmazlar, istasyonlarına girmemizi engellerler, biz de apışır kalırız. Bu yüzden, oraya varır varmaz, hemen perona çıkarsın ve oturur beklersin, tabii elindeki o saatli bombayı...” Burbon, başıyla Artyom’un elindeki pek çok acı görmüş geçirmiş kalaşnikovunu işaret etti. “Öyle ortalıklarda dolandırmadan. Ben biriyle bazı şeyleri görüşeceğim. Sonra Suharevskaya’ya kadar olan Allah’ın belası hattı nasıl alırız, bakacağız.”

Burbon sustu, Artyom kendi düşünceleriyle baş başa kaldı. Aslında tünel kötü sayılmazdı, sadece biraz nemliydi ve rayların hemen yanından küçük koyu bir sızıntı akıyordu. Bir süre sonra yine de hafif bir hışırtı ve incecik bir ses duyuldu, Artyom’a sanki biri camın üzerini tırnaklarıyla tırmalıyormuş gibi geldi, tiksintiyle ürperdi. Küçük yaratıklar henüz görünürlerde yoktu ama varlıkları giderek daha güçlü hissediliyordu.

“Sıçanlar!” Artyom bu iğrenç kelimeyi telaffuz ederken sırtından aşağıya soğuk terler boşandı. Annesiyle birlikte bütün Timiryasevkaya istasyonu sakinlerinin, sıçanların akınında hayatlarını yitirdiği o korkunç günün anısı çoktan belleğinden silindiği halde, gece kâbusları onu hâlâ sık sık ziyaret ediyordu. Anı silinmiş miydi?

Hayır. Sadece derinlere gömülmüştü, tıpkı zamanında çekip çıkaramadığı bir iğnenin bedeninin derinliklerine saplanıp kalması gibi. Beceriksiz bir cerrah görmediği için bedeninde dolanıp duran bir kıymık gibi. Önce acı vermeden ya da bir şekilde, dikkati çekmeden bir yerlerde saklanıyor ve hareket etmeden bekliyor. Ama sonra günün birinde, bilinmeyen bir güçle harekete geçiriliyor, damarların ve sinir düğümlerinin içinden yıkıcı yolculuğuna başlıyor, yaşamsal organları söküp alıyor ve konuğuna dayanılmaz acılar veriyor. Tıpkı, gözü dönmüş sıçanların ve açgözlü hayvanların saldığı vahşetin Artyom'un bilinçaltına saplanıp kaldığı o günü anılarından atamadığı gibi. Geceleri onu gizlice yokluyor, cereyan çarpmış gibi bedenini kamçılıyor, bu yaratıkların görüntüsü ve kokusuyla bütün vücudu ani bir refleksle ürperiyordu. Sıçanlar, Artyom'la üvey babasında, hatta belki o gün drezinle kaçıp kurtulan diğer dört adamda, metronun diğer sakinleriyle kıyaslanamayacak denli büyük panik ve iğrenti yaratmıştı.

WDNCh istasyonunda hemen hemen hiç sıçan yoktu. Her yere kapaklı kapanlar yerleştirilmiş ve zehir serpiştirilmişti, bu yüzden Artyom orada uzun zaman sıçanla yüz yüze gelmemişti.

Metronun geri kalan kısmındaysa bunlardan öyle çok vardı ki, Artyom yolculuğa çıkarken ya bunu büsbütün unutmuş ya da belleğinin bir yerine itelemişti.

Burbon alaycı bir tavırla sordu. "Yoksa seni korkuttular mı? Onlardan pek hoşlanmıyorsun değil mi? Amma da duyarlısın. En iyisi onlara alış. Burada her adım başında sıçan var. Ama bunun bir de iyi yanı var: Hiç aç kalmazsın." Sırıttı. "Ama şaka bir yana, eğer sıçan yoksa, asıl o zaman endişelenmelisin. Sıçanların yaşamadığı yerde, en kötü şeyleri göze almalısın. Ve bu kötüler eğer insanlar değilse, vay haline... O zaman gerçekten korkmalısın. Sıçanların dolaştıkları yerde ise tam tersine her şey yolunda demektir. Anlaşıldı mı?"

Artyom bu tipe gerçekten korkularını açmak istemiyordu, bu yüzden susarak sadece başını salladı. Nasılsa burada o kadar çok sıçan yoktu, cep fenerinin aydınlığından kaçıyorlar ve kendilerini hemen hemen hiç

göstermiyorlardı. Yine de biri Artyom'un ayaklarının altına geliverdi, çizmesi aniden yumuşak ve cıvık bir şeyin üzerine basmıştı, insanın iliklerine işleyen bir cırlama kulakları tırmaladı. Artyom bu ani sürprizle dengesini kaybetti, silahıyla birlikte neredeyse rayların üzerine düşecekti.

Burbon neşeli bir sesle "Panik yok genç adam" dedi. "Geçti bile. Bu domuz ahırında birkaç geçit var. Orada üst üste kümelenmişler, sadece üzerlerine gitmen yeter. Bazen de ayaklarının altında iyice bir çatırdar işte." Yarattığı havadan memnun, yüksek sesle güldü.

Artyom titriyordu. Yine sustu ama parmaklarını sıkıca bastırıp yumruk yaptı, içinden Burbon'un sırıtan suratına bir yumruk indirmek geldi.

Birden uzaktan anlaşılmayan bir fısıltı duyuldu, Artyom bir an için aşağılandığını unuttu, silahının tutamağına sarılıp soran gözlerle Burbon'a baktı.

Adam, babacan bir tavırla Artyom'un omuzlarına vurdu, "Rahat ol. Her şey yolunda. Prospekt'e geldik bile" dedi.

İstasyon sınırlarını belirleyen ateşin ışığını önceden görmeden ve yanı sıra herhangi bir engelle karşılaşmadan, yabancı bir istasyona ayak basmak, Artyom'un alışık olmadığı bir şeydi. Tünelin çıkışına yaklaştıklarında gürültü arttı, solgun bir ışık belirdi.

Nihayet sol kolda, dökme demirden bir minik merdivenle raylardan perona çıkışı sağlayan, tünel duvarlarına yaslanmış parmaklıklı küçük bir köprü göründü. Burbon'un tabanına metal çakılı çizmeleri demir merdivenlerde gıcırdıyordu, birkaç adım sonra tünel birden sola dönüş yaptı, istasyona gelmişlerdi.

Aynı anda, yüzlerine beyaz keskin bir ışık çarptı. Yanda, tünelden bakıldığında görülmeyen küçük bir masa duruyordu, masada, sırtında pek bilinmeyen, garip gri üniforması, başında kenarları süslü, eskimiş siperli kasketi olan bir adam oturuyordu.

“Hoş geldiniz!” diye onları selamlayarak ışığı yana çevirdi. “Ticaret mi, transit geçiş mi?”

Burbon ziyaretlerinin maksadını açıklarken, Artyom Prospekt Mira yani Barışın Prospekt’i (Barış Caddesi) adını taşıyan istasyonu gözleriyle tarıyordu. Rayların hemen yanındaki peron yarı karanlıktı ama yuvarlak kemerlerin arasından sarı, zayıf bir ışık sızıyordu. Onu görür görmez, Artyom’un yüreği sıkıştı birden. Şimdi orada, kemerlerin arkasından ona tanıdık acı veren ışığın geldiği istasyonda, istasyonda nelerin döndüğünü öğrenmek için formalitelerin bir an önce bitmesini istiyordu. Ve benzerini bugüne kadar hiç görmediğine emin olduğu halde, bu yuvarlak kemer, Artyom’u bir an için uzak geçmişine götürmüş, zihninde garip bir resim belirmişti: Sıcacık sarı bir ışığın dolandığı küçük bir oda. Odada, yüzü görünmeyen genç bir kadının oturduğu geniş bir döşek. Kadın yarı oturmuş, yarı uzanmış vaziyette kitap okuyor. Pastel renkli kâğıtla kaplanmış duvarın ortasında bir pencerenin koyu mavi kare çerçevesi göze çarpıyor. Görüntü, bir dakika sonra Artyom’u huzursuzluğuyla baş başa bırakıp tekrar kayboldu. Orada ne görmüştü? Acaba sarı ışık, bilinçaltının bir yerinde saklı duran çocukluğunun varak bir parçasını görünmeyen bir ekrana mı yansıtmıştı? Rahat döşeğinin üzerinde, huzur içinde kitabını okuyan o genç kadın annesi miydi?

Gümrük memuruna sabırsızca pasaportunu uzattı -Burbon’nun bütün itirazlarına karşın- burada kaldığı sürece muhafaza edilmek üzere otomatik tüfeğini emanete teslim etti, ışığın cazibesine kapılan bir güve gibi vakit geçirmeden sütunların arasından, çarşı gürültüsünün geldiği yere doğru yöneldi.

Prospekt Mira, hem WDNCh hem de Alekseyevskaya ile Rişskaya istasyonlarından farklıydı. Gelişmekte olan Hansa istasyonu Artyom’un bildiği diğer istasyonlarda kullanılan idare lambalarından çok daha iyisine sahip olabilirdi. Gerçi bunlar, bir zamanlar metroyu aydınlatan gerçek avizeler gibi değildi, yirmişer adım aralıklarla birer kabloyla tavandan aşağıya sarkıtılan ışıklandırması zayıf ampullerdi. Yine de bulanık, kırmızı, cılız loşluğa, kamp ateşinin titrek alevlerine, cep fenerlerinin minnacık ampullerinin ölgün ışığına alışmış olan Artyom’a, bu aydınlatma neredeyse

bir mucize gibi gelmişti. Orada yukarıdayken, çocukluğunu aydınlatan ışığa çok benziyordu, adeta tıpatıp aynıydı. Onu büyülemişti, ona çoktan geçmişte kalan bir şeyleri anımsatmıştı. Diğerleri satış için kuyruğa girip adım adım ilerlerken, Artyom bir sütuna dayanmış, eliyle siper edip gözleri acıyana kadar tekrar tekrar lambaları seyrediyordu.

“Söylesene aklını mı yitirdin?” diye arkasından Burbon’un sesi duyuldu. “Orada dikilmiş neye bakıyorsun, gözlerini mahvetmek mi istiyorsun? Böyle giderse, kör köpek yavrusu gibi ortalıklarda dolanacaksın, ne yaparım sonra seninle? Madem tüfeğini orada onlara bıraktın, o zaman hiç değilse, burada neler oluyor bir baksaydın. Lambalarda görülecek ne var?”

Artyom Burbon’a hışımla baktı ama yine de peşinden gitti. Bu istasyonda aslında pek o kadar fazla insan yoktu ama öyle yüksek sesle konuşuyorlar, öyle sesli pazarlık ediyorlar ve el kol hareketleri ile birbirlerini bastırmaya çalışıyorlardı ki, gürültü patırtı adeta ses duvarını aşmıştı. Her iki rayın üzerinde de, oturma mekânlarına dönüştürülmüş birkaç vagon duruyordu. Orta geçitte, kimi düzenli yerleştirilmiş, kimisi üst üste yığılmış çeşit çeşit alet edavatın satışa sunulduğu iki sıra halinde satış stantları göze çarpıyordu. İstasyon, bir tarafta demir bir kepenkle bölünmüştü -bir zamanlar oradan yukarıya çıkış vardı- diğer uçta, taşınabilir parmaklıkların kapattığı bir hattın arkasına, gri çuvallar yığılmıştı. Burası ateş mevzileri olmalıydı. Tavanın altına beyaz bir perde gerilmişti, üzerinde Çevre hattının sembolü olan kahverengi bir daire çizilmişti. Bariyerin arkasındaki dört yürüyen merdiven, yukarıya, Çevre hattına çıkıyordu -yabancılara giriş izni vermeyen, kudretli Hansa istasyonunun toprakları oradan başlıyordu. Hem emniyet çitlerinin arkasında hem de istasyonda Hansa’nın sınır nöbetçileri devriye geziyorlardı. Her zamanki kamuflaj kıyafetinin benzeri ama herhangi bir nedenle gri renkli, iyi kalite, su geçirmeyen bir tulum giymişlerdi. Ayrıca başlarında aynı renkten kasketler vardı, omuzlarında da makineli tabancaları taşıyorlardı.

“Kamuflaj kıyafetleri neden gri?”[26] diye Artyom Burbon’a sordu.

“Halleri vakitleri çok iyi de ondan” diye Burbon aşağılayan bir tavırla yanıt verdi. “Hadi sen şimdi burada biraz etrafı dolaş, benim biriyle konuşacaklarım var.”

Artyom stantlarda sergilenen mallar arasında pek ilginç şeylere rastlayamadı: Çay, dayanıklı cinsten sosisler, cep fenerleri için aküler, domuz derisinden ceketler ve mantolar, yıpranmış kitaplar ve defterler -çoğu pornografik içerikli- ve eğri yapıştırılmış etiketlerin üzerinde “ev yapımı” ibaresi yazılı, görünüşü kuşku uyandıran, içi herhangi bir maddeyle doldurulmuş yarım litrelik şişeler. Gerçekten de ot satılan tek bir dükkân bile yoktu, oysa önceleri, bu madde burada en ufak bir sorun olmadan satın alınabiliyordu. Kızarmış burnu ve yaşaran gözleriyle etrafta dolanıp duran, ne olduğu bilinmeyen o kötü içeceğin satıcısı, sıska adam, kendine “mal” soran Artyom’u boğuk bir sesle yanından kovdu. Tabii orada yakacak odun satan stant da vardı: Ştalkerlerin yüzeyden alıp getirdikleri, yarılmış odun parçaları ve ağaç dalları, şaşılacak kadar uzun süre yanıyor, hemen hemen hiç koku çıkarmıyorlardı. Bu malların karşılığı, bir zamanların en sevilen ve en yaygın silahı olan kalaşnikovlarda kullanılan mat parıltılı, uzun sivri fişeklerle ödenmişti. Yüz gram çay beş fişek ediyordu, dayanıklı sucuk için 15, bir şişe ev yapımı içecek karşılığında ise 20 fişek ödeniyordu. Bu para birimine çoğu kez mermi de diyorlardı: “Aman tanrım, buraya baksana, ne müthiş bir ceket bu! Hiç de pahalı değil, 300 küçük mermi ve bu senindir! Hadi neyse, 250 olsun!”

Artyom, tezgâhların üzerine sıra sıra dizilmiş mermilere bakarken, üvey babasının sözleri aklına geldi, şöyle demişti: “Bir yerde okumuştum, Kalaşnikov ürettiği malın dünyanın en sevilen otomatik silahı olmasından müthiş gurur duyuyormuş. Mükemmel konstrüksiyonu sayesinde, Rusya’nın sınırlarının güven içinde olmasından pek mutlu olduğunu söylemişti. Bilmiyorum. Bu makineyi eğer ben geliştirmiş olsaydım, büyük ihtimalle aklımı kaçırırdım. Yeryüzündeki çoğu cinayetlerin senin buluşunla işlendiğini düşünmek bile yeter. Giyotinin bulucusu olmaktan daha da korkunç bir şey.”

Her fişek bir ölüm. Bir insandan çalınmış bir hayat. 100 gram çay, beş insan hayatı demek. Ya bir sucuk? Buyurun bakalım, ederi çok da uygun:

Sadece 15 can. Bugün satışa sunulan kaliteli bir deri ceket, 300 yerine 250 fişekse, 50 kişinin hayatını tasarruf ettiniz demektir. Bu pazarın günlük cirosu, büyük bir ihtimalle, metroda sağ kalan bütün insan nüfusunun ağırlığı kadardır.

“Peki, sen bir şeyler buldun mu?” diye geri dönen Burbon sordu.

Artyom başını salladı. “Burada ilginç bir şey yok.”

“Doğru, sadece bir yığın hurda. Ama evlat, eskiden burası, bu kokuşmuş metroda istediğin her şeyi alabileceğin tek yerdi...” Burbon dalgın bir halde içini çekti. “Sen yoluna devam ederken bahse girerim arkandan seslenirler: Silahlar, uyuşturucular, kızlar, sahte dokümanlar. Ama bu salaklar...” Başıyla Hansalar’ın flamasını işaret etti. “Bu çarşıyı çocuk bahçesine çevirdiler: Bunu alamazsın, ona da elini süremezsin. Boş ver, hadi gidip senin tüfeği alalım, yola devam etmemiz gerek. Allah’ın belası tünel bizi bekliyor!”

Artyom otomatik silahını teslim aldıktan sonra, güney tünelinin girişindeki taş bir bankın üzerine oturdular. Burası hâlâ henüz loştu. Burbon, gözleri karanlığa alışsın diye, bu yeri özellikle seçmişti.

“Dinle Artyom: Kendim için garanti veremem. Böyle bir şey hiç başıma gelmedi, bu yüzden yolda zırvalara rastlarsak, ne yaparım bilmiyorum. Tabii üç kez tahtayı tıkladım ama ya gerçekten rastlarsak? Yani birden inlemeye başlarsam ya da hiçbir şey işitemez olursam, her şey hâlâ yolunda demektir. Ama bildiğim kadarıyla, orada herkes kendince deliriyor. Bizim çocuklar gerçi bir daha Prospekt Mira’ya geri dönmediler ve öyle sanıyorum ki, bugün bir yerlerde üzerlerine tökezleyeceğiz. Diyeceğim, buna hazırlıklı ol, çünkü oldukça duyarlı birisin! Ama çıldırmaya, bağırmaya başlarsam ya da aniden seni kıtır kıtır doğramak istersem, o zaman bir sorun var demektir, anlıyor musun? Hiç bilmiyorum.” Burbon bir süre düşündü. “Hadi bakalım! Bana öyle geliyor ki, kötü bir adam değilsin. Beni sırtımdan vurmazsın. Tünelden geçene kadar sana silahımı vereceğim. Ama lütfen dikkatli ol!” Artyom’un gözlerinin içine baktı. “Şaka etmiyorum!” Burbon sırt çantasından bir kumaş parçasını aldı, içinde bir

karabine olan kullanılmış bir plastik torbayı çıkardı. O da bir kalaşnikovtu, ancak Hansa sınır nöbetçilerinin kullandıklarına benzer silahın daha kısa bir modeliydi. Artyom'un silahı gibi nişangâhı açık, uzun kundaklı değil de, onunkinden daha kısaydı ve açılır kapanır omuzluğu vardı. Burbon silahın etrafındaki kâğıtları çıkardı ve silahı tekrar çantasına koydu, üzerine de bez parçaları doldurdu. Sonra silahı Artyom'a verdi: "Al. Ama çantanın fazla derinine yerleştirme, her ne kadar tünel sakin olsa da, belki ona ihtiyacımız olur." Rayın üzerine atladı. "Pekala, gidiyoruz!"

Tünel korkunçtu. WDNCh'dan Rişşskaya'ya gittikleri zaman, Artyom gerçi her türlü şeyin olabileceğini biliyordu ama bu tünelden her gün iki yönden de insanlar gidip geliyorlardı, kaldı ki, gidecekleri istasyon meskûn bir yerdi, onları orada bekliyorlardı.

Sadece, aydınlatılmış, sakin bir yeri terk ederken insan kendini biraz tedirgin hissediyordu o kadar. Rişskaya'dan Prospekt Mira'ya giderken de, bütün tedirginliğine ve umutsuzluğuna karşın, hep bir sonraki istasyonun Hansa olduğunu düşünerek teselli bulabiliyordu. O zaman nereye gittiklerini biliyorlardı ve kazasız belasız mola verebilmişlerdi.

Ama burası tam anlamıyla korkunçtu. Önlerinde uzanan tünel baştan başa karanlığa gömülmüştü, alışılmamış bir karanlıkta bu, adeta hissedilecek kadar yoğundu. Bir adım önlerini bile aydınlatmaya yetmeyen cep fenerlerinden yayılan ışıkları karanlık açgözlü bir hırsla sünger gibi yutuyordu. Artyom, o garip ve adeta iç acıtan gürültüden belki bir şeyler kaparım da ne olduğunu anlarım diye, gergin bir halde kulak veriyordu ama boşunaydı. Gürültüler de, tıpkı ışık gibi aynı ağır ve yavaş tempoda karanlığa nüfuz ediyordu. Burbon'un yol boyunca zemin üzerinde gıcırdayarak ses çıkaran, tabanları demir çakılı çizmeleri bile, bu tünelde zayıf ve boğuk ses veriyordu.

Sağ taraflarında bir duvarda birden bir gedik ortaya çıktı. Cep fenerinin ışığı koyu bir lekede kayboldu. Artyom burada, ana tünelin yan hattının başladığını o anda hemen kavrayamadı ve soran gözlerle Burbon'a baktı.

“Korkma! Bu bir bağlantı hattıydı” dedi yanındaki. “Trenler için yapılmış, buradan binip doğru çevre hattına gitmek için. Ama Hansa istasyonu burasını kapattı. Bir tüneli açık bırakacak kadar aptal değiller.”

Konuşmadan yollarına devam ettiler ama sessizlik Artyom’u hâlâ bunaltıyordu. Sonunda kendini tutamayıp patladı: “Baksana Burbon, bir süre önce burada kimi serserilerin bir kervana saldırdıkları doğru mu?”

Burbon hemen yanıt vermedi. Artyom da, duymadığını zannederek tam soruyu tekrarlamak isterken, Burbon doğrudan konuya girdi: “Ben de buna benzer bir şeyler duymuştum. Ama o tarihlerde burada değildim, bu yüzden kesin bir şey söyleyemem.”

Bu sözler de pek açık değildi, Artyom güç bela bir anlam vermeye çalıştı. Kafasında hep “burada neden sesler bu kadar kötü işitiliyor” düşünceleri dolanıp duruyordu. Artyom Burbon’un sözlerindeki anlamla, kendi düşüncelerini birbirinden ayırmaya çalıştı. “Nasıl yani, burasını kimse görmedi mi? Sonuçta bir uçta bir istasyon, diğer uçta de bir başka istasyon var. Nereye gittiler?” Artyom, kendisini pek ilgilendirdiği için değil de, sadece kendi sesini duymak için konuşmaya devam ediyordu.

Burbon cevap verene kadar yine birkaç dakika geçti ama bu kez Artyom, onu tekrar konuşturmaya pek istekli değildi. Beyninde, az önce kendi ağzından çıkan sözcükler çınlıyordu ve o da bu yankıya kulak vermekle meşguldü.

Burbon sesinde alışmadık bir öfkeyle, “Burada bir yerde bir delik olmalı” dedi. “Kamufle etmişler. Görülmüyor. Ama bu karanlıkta zaten hiçbir şey görmek mümkün değil ki...”

Artyom, az önce neden söz ettiklerini ancak bir süre sonra anımsayabildi. Sırf konuşmayı sürdürmek için, kafasındaki bir sorunun anlamını güçlükle tutmaya çalışırken, ikinci bir soru sormayı denedi. Ne kadar beceriksizce de olsa hiç değilse onları sessizlikten kurtarmış olacaktı. “Ve burası hep böyle mi, karanlık mı?” Artyom, sözlerinin ağzından bu kadar yavaş çıktığını fark edince dehşete düştü, sanki kulaklarında bir basınç vardı.

“Karanlık mı? Burası her zaman... Her yer karanlıktır” diye Burbon’un sesi duyuldu. Garip bir şekilde kesik kesik konuşuyordu. “Büyük bir karanlık gelecek... Ve bütün dünyayı kaplayacak... Ve sonsuza kadar sürecek.”

“Ne bu, bir kitap mı?” diye Artyom çıkış yaptı. Kendi sesini duyabilmekte zorlanıyordu. Burbon’un konuşmasının da rahatsız edici bir şekilde değiştiğini fark etti. Ama üzerinde fazla düşünecek hali yoktu.

“Bir kitap... Eski kitaplarda yazılı gerçekler... Bu gerçeklerden kork... Kitaptaki kelimeler altın varakla basılmış ve kâğıt... Arduvaz kadar siyah, parçalanmıyor.” Burbon güç bela bu sözleri paralıyordu. Artyom dehşete kapıldı, yanındaki, kendisiyle konuşurken önceki gibi aklını yitirmiş görünmüyordu.

“Çok güzel” diye neredeyse bağıracaktı. “Nereden geliyor bu?”

“Ve güzellik... Yıkılacak ve ayaklar altında kalacak” dedi Burbon kısık, boğuk bir sesle. “Ve peygamberler, boşuna çabalarına, kehanetlerine, vaazlarına son verecekler... Çünkü gelecek... Onların uğursuz korkularından daha kötü ve karanlık olacak ve gördükleri şey... Akıllarını zehirleyecek...” Birden olduğu yerde durdu. Artyom, boyun omurlarının nasıl gıcırdadığını duyabilsin diye hızla başını ondan yana çevirdi ve doğru genç adamın gözlerine baktı.

Artyom geriye kaçtı. İçgüdüsel, silahın emniyet kolunu yokladı. Burbon faltaşı gibi açılmış gözlerle ona baktı ama gözbebekleri, garip şekilde kısılmış, minicik iki nokta haline gelmişti, oysa normal olarak zifiri karanlıkta mümkün olduğu kadar ışığı alabilmesi için büyümüş olmaları gerekirdi. Yüzünde doğal olmayan bir sükûnet vardı, bir tek adalesi bile gerilmemiş, dudaklarında her zamanki alaycı gülümseme de kaybolmuştu. “Ben öldüm” dedi. “Ben yokum artık.” Kalas gibi dimdik yüzükoyun yere yuvalandı.

Aynı anda Artyom’un tepesinde yine o korkunç çınlama duyuldu ama bu sefer ses önceki gibi yavaş yavaş çoğalmıyordu, hayır, bu sefer müthiş bir güçle gümbürdüyordu, kulakları sağır eden öyle bir gümbürtü ki, bir an

için ayakları yerden kesildi. Gürültü burada, son defakinden çok daha güçlüydü ve Artyom tonlarca ağırlıkta bir güçle boylu boyunca yere devrilince, tekrar doğrulmak için uzun süre kendinde o istenci bulamadı. Sonunda kulaklarını kapadı, olabildiğince yüksek sesle bağırdı. Fırlayarak yerinde doğruldu. Sonra Burbon'un elinden düşürdüğü cep lambasına davrandı ve gürültünün geldiği kaynağı bulabilmek için heyecanla duvarları ışıkla taramaya başladı. Ama buradaki borular sapasağlamdı. Gürültü yukarıdan geliyordu.

Burbon hâlâ yerde hareketsiz yatıyordu. Artyom onu sırtüstü çevirdi, gözlerinin açık olduğunu gördü. Böyle bir durumda ne yapılması gerektiğini anımsamaya gayret etti. Sonunda nabzını hissetmek, en azından birkaç zayıf düzensiz atışı duyabilmek için Burbon'un bileğini tuttu. Tık yoktu. Burbon'u iki elinden yakalayarak ağır vücudunu bir an önce bu yerden uzaklaştırmak için ileriye doğru sürüklemeye başladı. Ter döktürecek ağır bir işti bu, çünkü refakatçisinin sırt çantasını üzerinden almayı unutmuştu.

Birkaç adımdan sonra, Artyom birden ayağıyla yumuşak bir şeye çarptı. Aynı anda, burnuna iğrenç, tatlımsı bir koku geldi. Hemen Burbon'un söyledikleri aklına geldi.

"Bugün onların üzerine tökezleyeceğiz." Artyom yere bakmamaya çalıştı Gücünü toparladı ve cesetleri arkasında rayların üzerinde bıraktı.

Burbon'u beraberinde sürüklemeye devam etti. Kafası cansız bir halde aşağıya sarkmıştı, soğuk, buz kesmiş elleri Artyom'un terli parmaklarının arasından durmadan kayıyordu. Ama Artyom umursamıyordu, umursamak istemiyordu, Burbon'u buradan uzaklaştırmak zorundaydı, bunun için ona söz vermişti, sonuçta bu konuda anlaşmışlardı.

Gürültü yavaş yavaş azaldı ve birden tamamen kayboldu. Tekrar bir ölüm sessizliği sardı etrafı. Artyom, biraz soluklanmak üzere rahatlamış bir şekilde rayların üzerine çöktü. Burbon hareketsiz yanında uzanmış yatıyordu. Umutsuz ve hâlâ soluk soluğa, yanındakinin solgun yüzüne baktı. Sonra, belki beş dakika kadar sonra, zorla ayağa kalktı, Burbon'u

bileğinden tutup sendeleye sendeleye yürümeye devam etti. Beyni boşalmıştı, çılgın bir kararlılıkla, bu adamı ne pahasına olursa olsun bir sonraki istasyona sürükleyecekti. Bacakları büküldü, traversin üzerine düştü ama birkaç dakika sonra, Burbon'u yeniden yakasından tutarak sürüklenmeye devam etti. "Başaracağım, başaracağım, başaracağım, başaracağım" diye, inanmasa da yine kendi kendine homurdanıp duruyordu. İyice güçten düşmüştü, tüfeğini omzundan çekip aldı, bir atımlık ateşe ayarladı, namluyu güneye yöneltti, ateş ederek seslendi: "Orada kimse var mı?" Ama duyduğu gürültü, bir insanın sesi değildi, hızla geçen sıçanlar ile aç farelerin çıkardıkları sesti.

Bir eli Burbon'un yakasını tutmuş, diğer eliyle sıkı sıkı kalaşnikofun tutamağına sarılmış olarak ne kadar zaman öyle yerde yatıp kaldığını bilmiyordu ki, birden bir ışık huzmesi gözlerini kamaştırdı. Yanı başında elinde cep feneri ve garip bir silahla, yabancı, yaşlıca bir adam duruyordu.

"Genç dostum" dedi adam, kulağa hoş gelen bir sesle. "Refakatçini bırakabilirsin. O artık ölü, İkinci Ramses gibi ölmüş. Onunla gökyüzünde buluşmak için burada mı kalmak istiyorsun, yoksa seni orada biraz daha beklesin mi, ne dersin?"

Artyom, bir eliyle gözlerini siper ederek, cılız bir sesle, "Bana yardım edin, onu bir sonraki istasyona götürelim" diye rica etti.

"Korkarım bu düşünceyi kabul etmemiz mümkün değil" diye adam üzgün bir ifadeyle yanıt verdi. "Ben Suharevskaya'nın bir aile mezarlığına dönüştürülmesine karşıyım, esasında öyle oturulacak bir yer de değil. Ayrıca, arkadaşının cansız vücudunu oraya götürsek bile, ona layık cenaze törenini yapacak birini bulmak zor. Bu beden burada mı yoksa istasyonda mı parçalanmış, bu kadar önemli mi? Ölümsüz ruhu çoktan yaratıcısının yanına uçmuşken. Ya da inanca göre, bir başka bedende yerini bulmuşken? Bütün dinler bu noktada aynı ölçüde yanıldıkları halde."

"Ona söz verdim" diye içini çekti Artyom. "Aramızda bir anlaşma yapmıştık."

Yabana kaşlarını çattı. “Dostum! Sabrım giderek tükeniyor. Ölülere yardım etmek, defterimde yazılı değil çünkü dünyada yardıma gereksinimi olan yeterince canlı var. Şimdi Suharevskaya’ya dönüyorum, tünelde bu kadar uzun süre kalmak romatizma ağrılarımı artırıyor. Arkadaşını bir an evvel görmek istiyorsan, burada kalmanı öneririm. Sıçanlar ve diğer dost yaratıklar sana nasılsa yardım ederler. Ayrıca bu sorunun hukuksal yönü de şöyle: Taraflardan biri hayata veda ettiği anda, şayet başka geçerli bir madde yoksa, her anlaşma bitmiş kabul edilir.”

“Ama onu böylece burada bırakıp gidemeyiz. Hayat dolu canlı bir insandı. Onu sıçanlara mı terk edeceğiz?”

Adam, Burbon’un cesedine kuşkuyla baktı. “Görünüşe bakılırsa, gerçekten hayata bağlı canlı bir insanmış. Ama hiç kuşku yok ki artık ölü. Bu da aynı şey değil. Pekala, mutlaka istiyorsan sonra tekrar buraya gelebilirsin, ölün için ateş yakmak için ya da böyle durumlarda neler yapılıyorsa. Ama önce ayağa kalk!”

Artyom isteksizce yerinden doğruldu.

Yabancı, Artyom’un direnmesine kulak asmadan, kararlı bir şekilde, Burbon’un sırt çantasını üzerinden aldı, kendi omzuna attı. Artyom’u kolundan tutup hızla yürümeye başladı. Artyom önce yürümekte zorlandı. Ama her yeni adımda, adamın taşkın enerjisi biraz ona da bulaştı. Bacaklarının ağnsı azaldı, zihni yavaş yavaş berraklaştı. Yanındakinin yüzünü incelemeye koyuldu. Kesin ellisinin üzerindeydi ama şaşılası diri ve canlı bir görünümü vardı. Artyom’a destek verdiği eli güçlüydü ve bütün yol boyunca en ufak bir yorgunluk belirtisi göstermedi. Özenle kesilmiş hafif kırlaşmış saçları, kısa kesilmiş, düzgün tıraşlı çene sakalı Artyom’da sanki biraz kuşku uyandırmıştı -adamın, metro sakinlerine, özellikle de yaşadığı anlaşılan o terk edilmiş yere göre, fazla bakımlı bir hali vardı.

Yabancı bir süre sonra “Dostuna ne oldu?” diye sordu. “Bir kazaya benzemiyordu, en azından zehirlenmiş gibi de değildi. Umarım, düşündüğüm gibi değildir.”

“Hayır. Kendiliğinden öldü.” Artyom, Burbon’un ölümünü daha başka nasıl anlatacağını bilmiyordu. Kendisi de sebebin ne olduğunu şimdi sezmeye başlamıştı. “Uzun bir hikâye.”

O anda tünel birdenbire önlerinde genişledi, istasyona gelmişlerdi. Artyom’a burada bir şeyler garip, alışılmadık gibi geldi, ne olduğunu anlayana kadar birkaç saniye geçti... Sonra “Işık yok mu?” diye ümitsizce sordu.

“Burada bir hükümet yok. Oturanlara ışık verebilecek kimse yok. Bu yüzden kimin ışığa ihtiyacı varsa, kendisi yaratıyor. Bazıları bunu yapacak durumda, diğerleri değil. Ama korkma, Allah’tan ben birinci gruptanım.” Yabancı ustalıkla perona atladı ve Artyom’a elini uzattı.

İlk kemeri geçtikten sonra orta geçide geldiler. Burası uzun bir salondu, iki yanında sütunlar ve kemerler vardı, diğer yanda yürüyen merdivenlere giden yolu kapatan metal bir duvar bulunuyordu. Bir kaç yerde yanan küçük kamp ateşleri zayıf bir ışık veriyordu ama bunun dışında Suharevskaya tamamen karanlığa gömülmüştü. İstasyon umutsuz bir görünümdeydi. Ateşlerin yanında küçük gruplar halinde kümelenmiş insanlar bir şeylerle uğraşıyordu, kimileri yerde uyuyordu, paçavralara sarılmış birtakım garip tipler de yanan ateşlerin arasında şaşkın şaşkın dolanıyorlardı. Hepsi de, tünellerden olabildiğince uzakta, salonun ortasında toplanmışlardı.

Adamın, Artyom’u yanına götürdüğü ateş, diğerlerinden fark edilecek kadar daha parlak yanıyordu ve salonun biraz kenarında kalıyordu.

Artyom geçidi umutsuzca gözden geçirirken, “Günün birinde bu istasyon köküne kadar yanacak” diye mırıldandı.

Yanındaki “Evet, 420 gün içinde” diye sakin bir sesle yanıtladı. “İyisi mi sen daha önce burayı terk. En azından ben kesin kafama koydum.”

Artyom şaşkınlıkla “Bunu nereden biliyorsunuz?” diye sordu. Bir an için büyücülerle ruh doktorlarının anlattıkları hikâyeler aklına geldi. Karşısındakinin yüzünü dikkatle süzdü, doğaüstü bilgeliğin izlerini aradı.

Adam gülümsedi. “Ana yılan huzursuz. Şimdi uyumalısın. Daha sonra birbirimizi tanır ve sohbetimize devam ederiz.”

Bu sözlerden sonra, Artyom’un üzerine Rişskaya’ya gelmeden önceki tünelde, kâbuslarında yaşadığı o müthiş yorgunluk çöktü. Karşı koyacak gücü kalmamıştı, ateşin yanındaki bir yelken bezi parçasının üzerine çöktü, sırt çantasının başının altına koydu ve uzun, ağır, rüyasız bir uykuya daldı.

## 6

## GÜÇLÜ OLANIN HAKKI

Tavan öyle kurum bağlamıştı ki, altındaki badana görülmüyordu. Artyom gözlerini tavana dikti. Hiçbir şey anlamamıştı. Neredeydi?

"Uyandın mı?" Yanı başında tanıdığı bir ses duydu. Aynı anda kafasındaki dağınık bir sürü düşünceyle, parça parça anımsadıklarından dünkü günün görüntüsünü tekrar bir araya getirdi. Şimdiki gerçekten dün gördükleri miydi? Her şey ona gerçek dışı göründü. Gerçekle anıları arasında uykusunun bulanık duvarı duruyordu. Bir kez uyuyup yeniden uyanmak yetiyordu, o zaman olanlar hemen kayboluyordu. Geriye bakıp düşünürsen, hayalle gerçek olayları birbirinden ayıramazsın, onlar da tıpkı rüyalar ya da geleceğe dönük düşünceler gibi aniden solup gider.

Yolda onu bulan adam "İyi akşamlar" diye selamladı. Bir kamp ateşinin diğer yanında oturmuştu, oynaşan alevler yüzüne sanki biraz gizemli bir hava vermişti. "Eh artık, birbirimizi tanımamızın zamanı geldi. Herkesin bildiği bir adım var, senin de çevrende çok duyduğun adlara benziyor. Ama çok uzun ve aslında beni hiç tanımlamıyor. Ben Cengiz Han'ın son reenkarnasyonuyum, yani bana 'Han' diyebilirsin. Bu daha kısa."

"Cengiz Han mı?" Artyom karşısındakinin yüzüne inanmamış gibi baktı. Daha çok ta, yabancının kendisini Cengiz Han'ın son reenkarnasyonu diye tanıtması şaşırtmıştı, çünkü, yeniden dünyaya gelişe inanan birine benzemiyordu.

"Dostum, gözlerimin şeklini ve davranış tarzımı böyle gizli bir kuşkuyla tetkik etmene gerek yok. Bugüne kadar eli ayağı düzgün bazı bedenlerde yaşadım. Ama Cengiz Han benim yolumun üstünde her zaman için önemli bir kilometre taşı olmuştur. Ne yazık ki, bunu çok üzülerek söylüyorum, hayatıyla ilgili kesinlikle hiçbir şey hatırlamıyorum. Ya senin adın ne?"

"Benim mi? Artyom. Önceki yaşamımda kim olduğumu ne yazık ki bilmiyorum. Belki benim de kulağa hoş gelen bir adım vardı."

“Sevindim” dedi Han, bu yanıta memnun olduğu belli oluyordu. “Umarım, mütevazı yemeğimi benimle paylaşırsın.” Yerinden kalktı, tıpkı WDNCh’daki kuzey nöbetinde olduğu gibi, eğri büğrü çelik bir tencereyi ateşin üzerindeki çengele astı.

Artyom da ayağa kalkmıştı, sırt çantasına davrandı, içinden WDNCh’da paketlediği bir kangal sucuk çıkardı. Kitap açacağıyla sucuğu küçük dilimlere böldü ve yine sırt çantasından aldığı temiz bir bez parçasının üzerine dilimleri dağıttı. “Hadi” diyerek sucuğu yeni tanıdığı adamın önüne sürdü. “Çayla birlikte yeriz.”

Artyom çayı hemen tanıdı. Kendi WDNCh istasyonundan geliyordu. Teneke kupadan çayını yudumlarken son günün olaylarını sessiz bir şekilde bir kez daha kafasından geçirdi. Anlaşılan ev sahibi de düşüncelere dalmıştı, onu şimdilik rahat bıraktı.

Tünelde geçirdikleri cinnetin anlaşılan farklı etkileri olmuştu. Artyom cinnet halini, sadece belli bir noktaya odaklanma yeteneğini etkileyen, düşünmesini engelleyen ama bütün bunların yanında bilincini kaybettirmeyen bir gürültü olarak algılarken, Burbon şiddetli saldırıya karşı koyamamış ve sonunda hayatını kaybetmişti. Bu gürültünün insanı öldürebileceğini Artyom hesaba katmamış, böyle bir şeyi hiç beklememişti. Yoksa bu tünele adımını atmazdı.

Gürültü bu kez ona fark ettirmeden yavaş yavaş yaklaşmıştı. Artyom önce duyularını uyuşturduğunu sanmıştı. Gürültü, diğer bütün sesleri duyulmayacak kadar bastırmıştı. Ardından düşüncelerinin akışını engellemiş, önce kesintiye uğratmış, sonra da, sanki üzerini kırağı kaplamışçasına, büsbütün felç etmişti. Ve ancak bütün bunlardan sonra, yok edici son darbeyi indirmişti.

Burbon’un cinnet halindeyken, birden bire, tekrar açıklayamayacağı kelimeler söylediğini Artyom neden hemen fark etmemişti? Oysa kendisi bütün esrarengiz kehanetleri daha önce okumuştu. Tehlikenin geleceğini sezmeden, sözcükler garip bir şekilde coşkuyla dışa vurulmuştu. Artyom da karma karışık şeyler düşünmüş, zihni tek bir şeye odaklanmıştı: Susmamalı,

sürekli konuşmaya devam etmeliydi. Ama yine de kendilerine ne olduğunu anlayacak durumda değildi, bir şey onu engellemişti.

En iyisi bütün bu olanları bilincinden silip atmak ve unutmaktı. WDNCh'da, buna benzer olayları yıllarca sadece kulaktan dolma biliyordu. Bu dünyada böyle bir şeyin mümkün olamayacağına, böyle bir şeyin yeri olmadığına inanmak bu yüzden daha kolay olmuştu. Sonunda kafasını sallayıp yeniden çevresine göz gezdirdi.

Etraf hâlâ aynı bunaltıcı loşluk içindeydi. Artyom, burasının hiçbir zaman bundan daha aydınlık olmayacağını, aksine, kervanlar kamp ateşi için odun getirmezlerse, daha da karanlığa gömüleceğini düşünüyordu. Tünel girişlerindeki saatler çoktan durmuştu. Burada istasyonun bir yönetimi yoktu, kimsenin umurunda değildi. Artyom, kendi hesabına göre şu anda sabah hatta belki de öğlen vaktiyken, Han'ının kendisine neden iyi akşamlar dilediğini merak etti.

“Şu anda akşam mı?” diye hayretle sordu.

“Bana göre çoktan akşam” diye Han düşünceli cevap verdi.

“Yani ne demek istediniz?”

“Bak Artyom, sen anlaşılan, saatlerin doğru gittiği, insanların onlara özenle bakım yaptığı, kendi saatlerini tünel girişlerinin üzerindeki kırmızı rakamlara göre ayarladıkları bir istasyondan geliyor olmalısın. Sizde, hepinizin bir zamanı var, tıpkı ışığın olması gibi. Burada her şey farklı, kimse başkalarıyla ilgilenmez. Burada, ışık için kimsenin bize ihtiyacı yok. insanlara bunu teklif etmeyi hele bir dene, mutlaka onlara anlamsız gelecektir. Işığa ihtiyacı olan herkes, kendi ışığını getirmek zorunda. Zamanla da durum aynı. Kaostan korktuğu için zamana ihtiyacı olan, kendi zamanını beraberinde getirir. Burada herkesin kendisine ait ve herkesten farklı olan bir zamanı var, bu da kadanstan çıkma saatine göre değişiyor. Herkes kendi zamanına inanır ve temposunu da ona göre ayarlar. Şimdi benim için akşam, senin için sabah. Ne var bunda? Nasıl ilk insanlar belki biraz ateş elde ederim diye korlaşmış bir kömür parçasını kurumuş bir kafatasında saklıyorsa, herkes de aynen senin gibi yolculuğunda bir saati

aynı özenle yanında taşır. Ama kömür parçalarını kaybedenler, hatta fırlatıp atanlar da var. Senin de bildiğin gibi, metroda her zaman gecedir, bu yüzden de tam olarak takip edilemediği için, orada zamanının hiç anlamı kalmıyor. Hele saatini bir parçala, zamanın nasıl değiştiğini göreceksin. Çok ilginç bir deneyim. Zaman, onu artık tanımayacak hale gelinceye kadar değişecektir. Artık saatlere, dakikalara ve saniyelere bölünmemiştir. Zaman bir cıva gibidir: Onu küçük parçalara bölmeye kalktıkça, anında yeniden toparlanacak, bütün haline gelecek ve şekilsiz bir hal alacaktır. İnsanlar zamanı ehlileştirdi, zincirli cep ve kronometre saatleri yaptı ve hâlâ zincirlerinde tutanlar için, zaman aynı minvalde akıp gidiyor. Ama onu serbest bıraktığın anda, herkes için farklı aktığını göreceksin. Biri için yavaş ve yoğundur, zamanı içtiği sigaralarla ya da soluk alışlarıyla ölçer. Diğeri için ise zaman doludizgin gider ve zamanın bütünlüğü yaşanmış insan hayatıdır. Sen şimdi sabah olduğunu mu sanıyorsun? Bir noktaya kadar diyelim haklısın: Varsayalım ki, % 25 haklısın. Ama yine de bu sabahın hiçbir anlamı yok, çünkü sabah yukarıda, yani artık hiçbir yaşamın olmadığı yüzeyde. En azından insan hayatının olmadığı, insanların yaşamadığı bir yerde. Peki öyleyse, orada hiç bulunmamış insanlar için yukarıda ne olup bittiğinin bir anlamı var mı? Bu nedenle sana 'İyi akşamlar' dedim, sen de istersen, bana rahatlıkla 'Günaydın' diye cevap verebilirsin. Ve bu istasyona gelince, onun zaten hiç zamanı yok, son derece garip bir zaman mevhumu dışında. O da şöyle: Şimdi 419 gün oldu ve günler geriye doğru sayılıyor." Han sustu, çayını içmeye devam etti.

WDNCh'daki iki istasyon saatine, kutsal mabetler gibi saygı gösterildiği aklıma gelince Artyom bıyık altından güldü. Acaba istasyon yönetimi bu anlatılanları duymuş olsaydı, artık zaman diye bir şey olmadığı ve anlamını kaybettiği hakkında ne düşünürdü!

Han bir süre sonra sordu: "Arkadaşına ne olduğunu bana anlatmayacak mısın?"

Artyom duraksadı. Burbon'un ölümünden ve o esrarengiz gürültüden bu adama söz etmek doğru olur muydu, pek emin değildi. Ama sonra karar verdi, eğer bu olanlar için birine güvenebilecekse, bu kişi oydu, yani kendisini Cengiz Han'ın son reenkarnasyonu olarak tanıtan ve zaman diye

bir şeyin artık kalmadığına inanan adam. Böylece şaşkın ve biraz da sinirli bir şekilde, olayların sırasına bakmadan, daha çok kendi duygularını ön plana alarak o güne kadar başından geçen serüvenleri anlatmaya koyuldu.

Konuşmasını bitirdiğinde Han alçak bir sesle, “Bunlar ölülerin sesleridir” dedi.

“Ne dediniz?”

“Sen ölülerin seslerini işittin. Önce, sanki fısıltılar ve hışırtılar gibi duyulduğunu söyledin değil mi? Evet, onlardı.”

“Hangi ölüler?”

“Metroda ölenlerin hepsi. Bu yüzden ben Cengiz Han’ın cisimlendirilmiş son haliyim. Bundan sonra artık yeniden dünyaya gelişler olmayacaktır. Her şey bitti, dostum. Bu noktaya tam olarak nasıl gelindiğini bilmiyorum ama bu kez insanlık iyice zorlandı. Artık cennet yok, cehennem de. Araf da yok. Ruh bedeni terk etti mi -umarım en azından ruhun ölümsüzlüğüne inanıyorsundur- bir daha artık kendine sığınak bulamıyor. Olmayan bölgeyi toz haline getirmek için kaç megatona ihtiyaç olmuştu acaba? Oysa o da buradaki çaydanlık kadar gerçekti. Her zaman olduğu gibi burada da hasis davranmadık, cennetle cehennemi aynı anda yok ettik. Ve şimdi çok tuhaf bir dünyada yaşamak zorundayız, ölümden sonra ruhun artık neredeyse orada kalacağı, artık değişime uğramayacağı bir dünyada. Beni anlıyor musun? Sen ölüyorsun ama acı çeken ruhun artık değişime uğramıyor, cennet olmadığı için de, bir türlü huzur bulamıyor. Bütün ömrünü nerede geçirdiysen, ruhun da orada yaşamaya mahkûm oluyor, yani metroda kalmak zorunda. Bunun neden böyle olduğunu sana tam olarak Tanrıbilim’le açıklayamam ama şunu kesinlikle biliyorum: Bizim dünyamızda ruh, öldükten sonra metroda kalıyor. Yaşanan bütün zamanların sonuna ulaşana kadar bu yeraltı kürelerinde amaçsız, başıboş dolanıp duruyor. Metro, maddi hayatla öbür dünyanın her iki hipostazımı, hem cenneti hem de yeraltı dünyasını, kendi bünyesinde birleştiriyor. Bizler ölenlerin ruhlarının altında yaşıyoruz, onlar etrafımızı kalın bir çemberle kapattılar. Trenin üzerinden geçtiği, vurulan, boğulan, canavarlara yem

olan, yakılan ya da herhangi başka garip bir ölümle hayatını yitiren herkesin ruhu bizi kıskıvrak sarmış durumda. Onların nereye yok olduklarını, varlıklarının neden her gün hissedilmediğini, karanlıktaki bu soğuk bakışın neden her zaman fark edilmediğini uzun süre kendime sordum. Tünel korkusu nedir bilirsin değil mi? Eskiden, ölülerin tünelin içinden çılgın gibi arkamızdan geldiğini, adım adım takip ettiğini ve başımızı çevirdiğimiz anda karanlıkta yok olacaklarını zannederdim. Gözlerin faydası yok, onlarla bir ölüyü fark etmezsin. Ama sırtından soğuk terler boşandığında, saçların diken diken olduğunda, vücudun nöbet titremesiyle sarsıldığında, o zaman anla ki, görünmeyen bir varlık tarafından takip ediliyorsun. Eskiden böyle sanırdım. Ama senin anlattıklarından sonra kafamda çok şey netleşti. Ölüler bilmediğimiz, bulamadığımız birtakım yollardan boruların, su kanallarının içine girmişler. Çok zaman önce, babam hatta büyükbabam henüz doğmamışlarken, bu şehirden küçük bir ırmak geçiyordu, şimdi kurumuş bir halde yukarıdadır. Şehir sakinleri, nehrin akışını kesip yeraltına[27] çevirmek istemişlerdi, büyük bir olasılıkla bugün hâlâ burada akıyor olmalı. Şimdi öyle görülüyor ki, biri bu defa, ölülülerin nehrini boruların içine yönlendirdi. Arkadaşın birtakım anlaşılmayan garip şeyler konuşmuş ama gerçekte konuşan o değildi. Ölülerin sesleriydi, beyninde onları duyuyor ve tekrarlıyordu. Sonunda da onu alıp beraberlerinde götürdüler.”

Artyom gözlerini dikmiş karşısındakine bakıyordu. Hikâyeyi anlattığı sürece bir an bile gözlerini ondan ayırmamıştı. Han’ın yüzüne belirsiz gölgeler dolanıyordu, gözleri cehennemi bir parıltıyla alev alevdi sanki. Adam açıkça kaçıktı. Borulardan gelen sesler belki de ona bazı şeyleri fısıldamıştı. Han, hayatını kurtardığı ve kendisine dostça davrandığı halde, yanında daha uzun kalma düşüncesi Artyom’u ürküttü. Tünellerin içinde en tekin olmayan Suharevskaya’dan, Turgenevskaya’ya ne şekilde devam edeceğini iyice düşünmeliydi. Ve oradan sonra da nasıl gideceğini.

Kısa bir aradan sonra Han, “Bu küçük yalanım için beni affet” diye devam etti. “Arkadaşının ruhu, sana söylediğim gibi, yaratanın yanına çıkmadı, değişikliğe uğramadı, yeni bir şekle girip tekrar dirilmedi. Hayır, öyle olmadı. Ruhu, borulardaki o talihsiz ruhların arasına katıldı.”

Artyom'un birden aklına geldi, Burbon'un cesedinin bulunduğu yere geri dönüp onu istasyona getirecekti. Burbon, yolculukları başarıyla sonuçlanırsa, buradaki arkadaşlarının onu geri götürebileceklerini söylemişti. Artyom, Burbon'un sırt çantasına da sahip çıkmalıydı, içinde kalaşnikovu için fişeklerden başka işe yarar her türlü eşya olan çantayı henüz açmamıştı. İçini karıştırmaya çekinmişti -biraz batıl inançlıydı. Elini sürmeden sadece içine şöyle bir göz atmıştı.

Han, sanki kuşkusunu sezinlemiş gibi, "Ondan korkmana gerek yok" dedi. "Orada duran şimdi sana ait."

"Sizin yaptığınıza, bana göre, ölü soyuculuğu denir" diye yavaşça Artyom cevap verdi.

"Korkma, intikam almayacak. Bir daha asla bir bedeni olmayacak. Biliyor musun, ölüler bu borulara düştükleri zaman kayboluyorlar. Bütünün parçası oluyorlar, iradeleri diğerlerinin iradesinin içinde eriyor, akılları işlemez oluyor. Kişilikleri kalmıyor. Ama yine de eğer hayatta olanlardan korkuyorsan, sırt çantasını yere koyup istasyonun ortasında boşaltırsın. O zaman seni kimse hırsızlıkla suçlayamaz, vicdanın da rahat olur. Ama bu adamı yine de kurtarmaya çalıştın, o da sana bunun için mutlaka müteşekkir olurdu. Yani bu sırt çantasını, yaptığının karşılığında bir ödül olarak kabul edebilirsin."

Han'ın sözlerinde öyle bir kendine güven ve inandırıcılık vardı ki, Artyom sonunda sırt çantasına uzandı ve içindekileri ateşin aydınlığında, bir çadır tentesi parçasının üzerine döküp yaymaya cesaret etti. Ortaya dört şarjör daha çıktı. Burbon, daha öne silahla birlikte kendisine iki şarjör vermişti. Artyom'un, satıcı olarak gördüğü Burbon'un böyle güçlü bir mühimmata neden ihtiyaç duyduğu şaşılacak bir şeydi. Artyom beş şarjörü özenle bir parça kumaşa sardı ve kendi sırt çantasına yerleştirdi. Sonuncu fişek yatağını da Burbon'un silahının içine sürdü. Silah mükemmel durumdaydı: Özenle yağlanmış, kahverengiye çalan pırıl pırıl çelikten yapılmıştı. Tetiği kolay hareket ediyordu, sona geldiğinde boğuk bir klik sesi çıkarıyordu, buna karşılık emniyet kolu, farklı işlemler arasındaki gidiş gelişlerde biraz ağır işliyordu. Bütün bu özellikler, silahın iyiden de öte yeni

olduğunu gösteriyordu. Kabzası ele iyi geliyordu, ön kundak da özenle cilalanmıştı. Bu silah, insana güven hissi veriyordu, huzur ve kendine güven aşılıyordu. Artyom anında kararını verdi, Burbon'un bazı eşyasını alacaksa, o zaman ilk alacağı bu silah olacaktı.

Kendi saatli bombası için vaat edilen 7.62 kalibrelik şarjörleri ise bulamadı. Acaba Burbon ona bunu nasıl ödemek istiyordu? Sonra da şu sonuca vardı: Burbon büyük bir olasılıkla, ona bir şey vermeyi düşünmemişti. Aksine, tehlikeli bölgeyi geçer geçmez, ensesine bir kurşunla onu öldürecek, bir çukura atıp ebediyen unutup gidecekti.

Birkaç pılı pırtının dışında, sırt çantasının dibinde, bir metro planı, ancak ölen sahibinin çözebileceği bir sürü karalama ve yüz gram kadar otla, plastik ambalaja sarılmış birkaç parça füme et ve bir not defteri buldu. Sonuncusunu okumak istemedi, ayrıca sırt çantasının içindekiler onu hayal kırıklığına uğratmıştı. Belli etmemişti ama biraz gizli ve değerli şeyler bulmayı ümit etmişti, -Burbon'un onu ille de tünelden geçirerek Suharevskaya'ya götürmek istemesinin nedenini öğreneceğini tahmin etmişti. Burbon'un bir kurye olduğuna emindi, belki de bir kaçakçı ya da ona benzer biriydi. En azından bu, tünelden geçme kararlılığını ve bunun karşılığını da ödemeye hazır olmasını açıklıyordu. Ama Artyom sırt çantasından son iki çift temiz çamaşırı dışarı çıkarıp iyice aradığı halde, birkaç kurumuş gevreğin dışında bir şey bulamayınca, Burbon'un ısrar etmesinde başka bir neden olduğu anlaşıldı. Burbon'nun Suharevskaya'da asıl neyi aradığını bulmak için kafasını patlattıysa da, aklına yatan elle tutulur bir şey çıkaramadı.

Geri dönüp cesetle ilgilenmeyi tasarladığı halde talihsiz arkadaşını tünelde sıçanlarla baş başa bıraktığını düşününce, hemen kafasında dönüp dolaşan bu kurgulamaları unuttu. Aslında, satıcıya son defa saygısını nasıl göstereceği ve cesedini de ne yapacağı konusunda pek öyle kesin bir fikri yoktu. Cesedi yakmalı mıydı? Bunun için insanın sinirlerinin kavi olması gerekiyordu, üstelik boğucu dumanla yanık etin ve yanan saçların kokusu mutlaka istasyona kadar yayılacak ve bu da insanların öfkelenmesine yol açacaktı. Öte yandan cesedi istasyona kadar sürüklemek zordu ve etrafı da ürkütebilirdi. Bir insanı, hâlâ yaşıyor umuduyla ve artık soluk almadığı,

nabzının atmadığı düşüncesini kafasından kovarak bileğinden sürüklemek de kolay iş değildi. Buna karşılık bir ölünün elini tutmak ise çok başka bir şeydi. Peki ya sonra ne olacaktı? Eğer Burbon ücretin ödenmesi konusunda yalan söylediyse, o zaman dostlarının kendisini burada beklediğini de aynı şekilde uydurmuş olabilirdi. Artyom da, yabancı bir cesetle ortaya çıkarsa, daha da kötü bir durumda kalırdı. Uzun uzun kafa yorduktan sonra Han'a sordu: "Ölen insanları burada ne yapıyorsunuz?"

"Ne demek istiyorsun dostum? Ruhlardan mı söz ediyorsun yoksa onların fani vücutlarından mı?"

"Cesetleri demek istedim" diye Artyom ağzında geveledi, öbür dünyayla ilgili zırvalar ve bütün bu gevezelikler giderek sinirlerini bozmaya başlamıştı.

"Prospekt Mira ile Suharevskaya arasında iki tünel var ama sadece biri geçit veriyor. İkinci tünelde, demek ki bizim istasyondan pek uzakta olmayan bir yerde, toprak çöktü, zemin yarıldı ve şimdi orada, dediklerine göre bir trenin yuvarlandığı derin bir çukur oluşmuş. Çukurun yanında durup bakınca, karşı köşesi görünmüyor en kuvvetli cep feneri bile dibine kadar aydınlatmaya yetmiyor. Bu yüzden birtakım gevezeler dipsiz bir uçurum söylentisini yaydılar etrafa. Orası bizim mezarlığımız. Senin tabirinle bütün 'cesetleri' biz oraya aktarıyoruz."

Han'ın kendisini bulduğu yere dönüp Burbon'un çoktan kemirilmiş olan cesedini sürükleyerek istasyondan geçirip o çukura kadar götürmek fikri Artyom'un hoşuna gitmedi. Bu ölüyü bir deliğe atmak ya da tünelde bırakmakla aynı şeydi, buna defnetmek bile denilemezdi. Tam her şeyi olduğu gibi bırakmaya karar vermişti ki, birden Burbon'un yüzü ürkütücü bir netlikte gözlerinin önünde belirdi, şöyle diyordu: "Ben öldüm."

Artyom ter içinde kaldığını hissetti. Kendini zorlayarak yerinden doğruldu. Yeni silahını omuzladı. "O zaman şimdi gidiyorum. Ona söz verdim. Aramızda anlaşma yapmıştık. Yerine getirmeliyim." Tutuk bacaklarıyla yalpalayarak avluyu geçti, perondan raylara inen merdivene doğru yürüdü.

İnmeden önce, fenerini yaktı. Basamaklardan aşağıya paldır küldür inerken, bir dakika kadar kararsız bir şekilde olduğu yerde durdu. Yüzüne doğru ağır, çürümüş gibi kokan bir hava cereyanı esti. Bir adım daha atmaya gayret ettiyse de, kasları bir süre direndi. En nihayet korkuyla iğrenti duygusunu yenip tam gitmek üzereydi ki, ağır bir elin omzunun üzerinde konduğunu hissetti. Korkuyla bağırıp arkasını döndü. İçinde bir şeyler kasılıverdi. Kalaşnikovunu omzundan almayı başaramayacağının farkındaydı, hiçbir şey yapacak halde değildi.

Gelen Han'dı.

Artyom'u "Korkma" diye yatıştırdı. "Sadece seni sınadım. Artık oraya gitmemelisin. Arkadaşının vücudu artık orada değil."

Artyom ona anlamsız gözlerle baktı.

"Sen uyurken, ben bir defin töreni düzenledim. Oraya gitmen için artık bir neden yok. Tünel boş." Han, Artyom'a sırtını dönerek ağır ağır tekrar yuvarlak kemere doğru yürüdü.

Artyom iyice rahatlamış olarak onu takip etti. On adımda ona yetişti ve heyecanla sordu: "Ama bunu neden yaptınız ve bana hiçbir şey söylemediniz? Yani, tünelde kalması ya da istasyona getirilmesi önemli değil diyordunuz."

Han omuzlarını silkti. "Benim için gerçekten önemsiz. Ama senin için önemliydi. Yolculuğunun bir amacı olduğunu, yolunun da uzun ve zor olduğunu biliyorum. Misyonun nedir, tam olarak bilmiyorum ama bu yük senin tek başına kaldıracağın cinsten değil, bu yüzden, hiç değilse bir konuda sana yardım etmeye karar verdim." Artyom'a gülümseyerek baktı.

Ateşin yanına dönüp buruşuk çadır tentesinin üzerine kendilerini rahatça bıraktıklarında Artyom artık daha fazla dayanamadı ve sordu: "Misyonla ne demek istediniz? Uykumda konuştum mu?"

"Hayır dostum. Uykunda konuşmadın. Ama ben bir hayal gördüm. Orada bir adam benden yardım etmemi rica ediyordu. Senin gelişini bana

haber verdiler, senin yanına bu nedenle geldim ve dostunun cesediyle tünelin içinde sürünürken, seni yerden kaldırdım.”

“Gerçekten bunun için mi? Ben, silah sesini duydunuz zannetmiştim.”

“Onu da duydum. Burada ses kuvvetli yankı yapar. Ama tünelde her silah atıldığında oraya gittiğime ciddi ciddi inanmıyorsun herhalde? O zaman ömrüm çok erken ve kuşkusuz şöhretsiz bir sonla biterdi.”

“Peki sizden yardım isteyen nasıl bir adamdı?”

“Kim olduğunu söyleyemem. Onu daha önce hiç görmedim ve konuşmadım. Ama müthiş gücünü hemen hissettim. Benden, kuzey tünelinde ortaya çıkacak olan genç bir adama yardım etmemi istedi, sonra da önüme senin görüntün çıktı. Bu sadece bir rüyaydı ama gerçek olduğu duygusu o kadar güçlüydü ki, uyandığımda hayalle gerçek arasındaki sınırı hemen tayin edemedim, anlayamadım. Saçları dibinden kesilmiş, keli parlayan, baştanbaşa beyazlara bürünmüş, kapı gibi, güçlü kuvvetli bir adamdı. Onu tanıyor musun?”

Artyom ürperdi. Gözlerinin önünde her şey birbirine karıştı ve önünde Han’ın betimlediği resim tam olarak belirdi. Bu Hunter’dı. Aynı hayal. “Evet onu tanıyorum”

“Rüyalarıma girdi. Genel olarak bunun için kimseyi affetmem. Ama onda durum farklıydı. Onun da aynen senin gibi benim yardımıma ihtiyacı vardı: Bana hiçbir şey için emir vermedi, isteğine boyun eğmemi benden istemedi. Daha çok bir ricaydı. Bir yabancının iradesini etkilemek ya da birtakım farklı düşüncelerle değiştirmek onun anlayacağı işler değildi. Sadece zor, çok zor bir durumdaydı, umutsuzca hep seni düşünüyordu ve dost bir elin, başını koyup huzur bulacağı bir omuzun arayışı içindeydi. Bu eli ona ben uzattım, omzumun üzerinde dinlendirdim. Ve sonra senin karşına çıktım.”

Artyom’un beynine dalga dalga yayılan düşünceler için için kaynıyor, sonra peş peşe bilincinin sathına vurup kelimelere dökülmeden tekrar dağılıyordu. Dili sanki tutulmuştu. Uzun süre ağzından tek kelime çıkmadı.

Bu adam onun geleceğini gerçekten biliyor muydu? Hunter gerçekten onu bir şekilde haberdar etmiş miydi? Hunter hayatta mıydı, yoksa sadece gölgesi miydi onlarla konuşan? Eğer Han’a inandıysa, o zaman onun öteki dünyaya ait önüne serdiği o kâbus dolu tasvirlere de inanmalıydı. Yoksa onun düpedüz kaçık olduğuna kanaat getirmek işin en kolay yanıydı... Ama daha önemli olan bir şey vardı: Artyom’un yerine getirmek zorunda olduğu görevden karşısındakinin haberi vardı. Onu “misyon” diye tanımlamıştı, anlamını tam olarak kavramasa da, zorluğunu ve önemini seziyor, Artyom’la birlikte hissedip yazgısını hafifletmek istiyordu.

“Nereye gidiyorsun?” diye Han yavaşça sordu, sanki Artyom’un düşüncelerini okumuştu. Bir yandan da sakin bir şekilde Artyom’un gözlerine baktı. “Bana yolunun nereye gittiğini söyle, gücüm yeterse, bundan sonra atacağın adımda sana yardım ederim.”

“Polis’e gidiyorum” diye Artyom açıkladı. “Polis’e gitmem lazım.”

“Peki Allah’ın unuttuğu bu istasyondan oraya nasıl varacaksın? Bak dostum, Kurskaya ya da Kievskaya’ya kadar Prospekt Mira’dan sonra çevre hattını takiben gitmen gerekiyordu.”

“Orası Hansalar’ın bölgesi. Orada kimseyi tanımıyorum. Bölgeyi geçemezdim. Zarar yok, nasılsa artık Prospekt Mira’ya geri dönemem, tünelden bir ikinci kez geçmeyi beceremem. Turgenevskaya’ya gitmek istiyorum. Eski bir planda, orada Sretenski Bulvarı’na giden bir üst geçit olduğunu gördüm. Oradan, henüz tamamlanmamış olan bir hattın üzerinden geçerek Trubnaya’ya kadar gidiliyor.” Artyom arkasında bir harita olan kararmış bir kâğıt çıkardı. “Haritada, Zvetnoy Bulvarı’na bir bağlantı görülüyor, her şey yolunda giderse, oradan doğru Polis’e varırım.”

Han, endişeyle başım salladı. “Hayır, Polis’e bu şekilde gidemezsin. Bu planlar doğru göstermiyor. Olaylar olmadan çok önce basılmışlardı. İnşaatları bitmemiş olan hatları, yüzlerce masum insanın altında gömülü kaldığı, yıkılmış istasyonları gösteriyorlar. Yolda pusu kurmuş, pek çok yolu geçilmez hale getiren korkunç tehlikelerden söz etmiyorlar. Senin

elindeki plan, tıpkı üç yaşındaki bir çocuk gibi aptala aptal ve naif. Ver onu bana." Elini uzattı.

Artyom uysal bir şekilde ona kâğıdı uzattı. Han kâğıdı buruşturup küçümser bir tavırla ateşe attı. Sonra da "Şimdi bana refakatçinin sırt çantasında bulduğun planı göster" dedi.

Artyom biraz aradıktan sonra planı çıkarınca tereddüt etti, onu elden çıkarmak istemiyordu -bir de onu kaybetmeye niyeti yoktu. Han tereddüdünü fark etti. "Onunla hiçbir şey yapmayacağım, korkma" diye onu yatıştırdı. "Ve bana inan, hiçbir şeyi boşuna yapmıyorum. Bazı davranışlarım sana anlamsız hatta çılgın görünebilir. Ama bunda senin kavrayamayacağın bir anlam var çünkü dünyayı algılaman ve anlaman sınırlı. Daha yolun başındasın. Bazı şeyleri anlamak için henüz çok gençsin."

Yanıt vermeye mecali kalmayan Artyom, Burbon'un eşyalarının arasında bulduğu planı ona uzattı. Posta kartı ebadında, kare şeklinde bir karton parçasıydı -sanki eski bir tebrik kartına benziyordu, üzerinde harikulade ışıl ışıl parlayan kürelerle dallar üzerinde kırağının resmedildiği, İYİ BİR YENİ YIL 2007 yazılı soluk kartı, Artyom üvey babasının cebinde bulduğu, bir subay apoletinden sökülmüş, aşınmış sarı bir yıldız karşılığında arkadaşı Vitalik'le takas etmişti.

"Ne kadar ağırmış" dedi Han, kısık bir sesle. Artyom, plan sanki tam bir kilo ya da daha ağır çekiyormuş gibi, Han'ın elinin ağırlığın altında adeta ezildiğini fark etti. Kartı az önce kendisi elinde tutarken olağan dışı bir şey gözüne çarpmamıştı sadece bir karton parçasıydı, o kadar. "Bu plan seninkinden daha akıllı. İçinde bazı bilgiler gizli. Plan, sanki seninle beraber olan adama aitmiş gibi, bir kuşku uyandı bende. Her yerde rastladığımız notları ve çizimleri kast etmiyorum, gerçi onlar da çok şey ifade ediyorlar ya. Hayır, sadece o değil, bu planının içinde başka şeyler var." Han birden sustu, Artyom gözlerini kaldırıp hayretle onu süzdü. Han'ın alnında derin çizgiler belirmişti, gözleri az öneki gibi alev alevdi. Yüzündeki ifade öyle değişmişti ki Artyom korktu, içinde yine bir an önce

istasyondan uzaklaşmak isteğini duydu. Hatta mecbur kalırsa, güç bela sağ kurtulduğu, uğursuz tünele bile geri dönmeye razıydı.

“Plan bende kalsın” dedi Han, rica eden değil, daha çok emir veren bir sesle. “Ben sana bir başkasını veririm, aralarında bir fark yok. Sana bir şey daha vereceğim her zaman arzu ettiğin bir şeyi.”

“Al o zaman, artık senin” Artyom rahatlamış bir şekilde planı vermeyi kabullendi. Sanki kelimeler gırtlağında kalmış, dili felç olmuş gibi güç bela konuşabildi. Han “Plan bende kalsın” dediği anda kelimeler aynı anda dilinin ucunda bir süre duraksamış, sonunda ağzından döküldükleri anda ise sanki kendisine ait değil de bir yabancının dikte ettiği sözler gibi gelmişti ona.

Han aniden ateşin yanından uzaklaştı, yüzü karanlıkta kaybolmuştu. Artyom, adamın içindeki duygu fırtınasını genç kendisinden saklamaya çalıştığını tahmin etti.

“Beni anlıyor musun, genç dostum?..” Karanlıktan gelen ses, zayıf ve kararsızdı, daha bir dakika önce Artyom’da büyük korkular yaratan o güçlü iradeden ve kendine güvenden eser yoktu. “Aslında bu plan değil, daha doğrusu, sadece plan değil... O metronun kılavuzu. Ah evet, öyle olduğuna hiç kuşku yok. Planı iyi anlayan, metrodaki bütün sistemi iki günde kat edebilir, çünkü bu plan... Sanki yaşıyor, adeta canlı. Sana nereye ve nasıl gitmen gerektiğini söylüyor, seni tehlikelere karşı uyarıyor. Tek kelimeyle sana yol gösteriyor. Bu yüzden ona ayrıca ‘Kılavuz’ diyorlar.” Han’ın yüzü tekrar ateşe yaklaştı. “Onun hakkında bilgim var. Bütün metroda bunlardan sadece pek az var, hatta belki de elde olan sadece budur. Bende hâlâ her zamanki bildiğimiz bir demiryolu planı var, istersen, Kılavuz’un bütün notlarını da onun üzerine aktarır ve diğerinin yerine onu sana veririm. Ve ayrıca da...” Çantalarını bir süre karıştırdı. “Sana bunu da verebilirim.” Şekli oldukça garip, küçük bir cep feneri çıkardı. “Pil istemiyor. Burada bir mekanizma var, tıpkı ellerin kuvvetlenmesi için kullanılan jimnastik aleti gibi, iki kolu görüyor musun? Kollan sıkıca bastırdın mı, alet kendiliğinden akım üretiyor ve fener yanıyor. Tabii çok zayıf bir ışık veriyor ama öyle durumlar oluyor ki, bu loş ışık bile Polis’teki cıvalı lambalardan daha çok

aydınlatıyor. Benim çok kere işime yaradı. Senin de işine yarar umarım. Al onu, senin artık. Hadi, alsana -ama yine de eşit olmayan bir değiş tokuş yaptık, sana borçlu kaldım."

Oysa Artyom bu kadar iyi bir takası pek nadir yapmıştı. Kendisi hissetmedikten sonra, planın mistik özellikleri olmuş ne fark ederdi? Birkaç kez şurada burada kullandıktan ve üzerindeki karalamaları boşuna çözmeye uğraştıktan sonra, büyük olasılıkla planı atacaktı.

"Seçtiğin yön, seni cehennemin dibine götürüyor" diye Han sözlerini sürdürdü, haritayı hâlâ özenle elinde tutuyordu. "Benim eski planımı al ve bir kere daha incele." Artyom'a eski bir cep takviminin arkasına basılmış olan minicik bir plan uzattı. "Turgenevskaya'daki Sretenski Bulvarı'na giden üst geçitten söz etmiştin. Bu istasyonun ve buradan Kitai-gorod'a[28] giden uzun tünelin kötü bir ünü olduğunu bilmiyor musun?"

"Evet, tünele tek başına girilemeyeceğini, sadece kervanla güvenli olacağını bana söylemişlerdi. Ben de öyle düşünmüştüm zaten. Kafileyle Turgenevskaya'ya oradan da üst geçite kaçacaktım. Beni takip etmezler değil mi?" Artyom kafasında belirsiz bir düşüncenin onu rahatsız ettiğini, hissetti. Neydi acaba?

"Orada üst geçit yok. Kemerler duvarla kapatılmış."

Evet, buydu işte, bunu nasıl unutabilmişti! Tabii ya, ona çok önce bundan söz etmişlerdi ama aklından çıkmıştı. Kızıllar Allah'ın belası bir şeyden korktukları için tüneldeki Turgenevskaya'ya giden tek geçişi kapatmışlardı.

"Peki orada başka bir çıkış yok mu?" diye Artyom temkinli bir şekilde sordu.

"Yok. En azından planlar bununla ilgili bir şey göstermiyor. Ama orada açık olan bir üst geçit olsa bile, gruptan ayrılıp tek başına tünelin içine girmeye cesaret edeceğini sanmıyorum. Özellikle de bir kervan gelene kadar beklerken, herkese pek cazip gelen bu minicik noktayla ilgili son dedikoduları duyduğun zaman."

“Peki öyleyse ben ne yapmalıyım?” Artyom umutsuzca elindeki küçük takvime gözlerini dikmişti.

“Kitai-gorod istasyonuna gidebilirsin. İlginç bir istasyondur, oradaki adetler de son derece eğlencelidir ama en azından orada kimse iz bırakmadan ortadan yok olmuyor. Turgenevskaya’da ise böyle şeyler çok oluyor. Kitai-gorod’dan sonra -Han parmağını planın üzerinde gezdirerek- Puşkinskaya’ya kadar sadece iki istasyon daha var, oradan Çehovskaya’ya aktarma yapıp tekrar tünelden geçtin mi, Polis’tesin. Üstelik bu, senin önce tasarladığın yoldan daha da kısa.”

Artyom dudaklarını oynatarak her iki rot üzerindeki istasyonları ve üst geçitleri saydı. Ne kadar evirip çevirse de, Han’ın gösterdiği yol esas itibariyle daha kısaydı. Artyom kendisinin neden bunu akıl edemediğini kestiremedi. Ama göründüğü kadarıyla, zaten şimdi başka bir seçeneği de kalmamıştı. “Haklısınız” dedi sonunda. “Kervanlar oraya sık gider mi?”

“Ne yazık ki hayır. Küçük ama sıkıcı bir ayrıntı var: Şayet biri, bizim durak üzerinden Kitai-gorod’a, yani güney tünelini geçerek gitmek isterse, bize önce kuzey yönünden ulaşmak zorunda. Şimdi bir düşün bakalım, bu o kadar basit mi?” Han tünel istikametini gösterdi. “Gerçi son kervanın güneye doğru yola çıkmasının üzerinden yine epey bir zaman geçti. Ama o günden sonra belki yeni bir grup oluşmuştur, bu pekala mümkün. Adamlarla konuş, onlara sor ama fazla gevezelik etme, burada haydutlar da dolaşıyor, onlara asla güvenilmez... Pekala, iyisi mi ben de seninle geleyim, bir aptallık yapmayasın diye.”

Artyom tam sırt çantasına davranmak üzereydi ki Han onu küçük bir el hareketiyle durdurdu. “Eşyan için endişelenme. Buradaki adamlar benden çok korkarlar, bu ayak takımından hiç kimse benim kampın yanına yaklaşmaya cesaret edemez. Burada olduğun sürece, benim korumam altındasın.”

Artyom sırt çantasını ateşin yanında bıraktı ama otomatik silahını aldı, bu yeni hazine onun için fazlasıyla değerliydi. Sonra, avlunun diğer ucunda yanmakta olan ateşlere doğru büyük adımlarla ama acele etmeden

yürümeye başlayan Han'ın peşi sıra seğirtti. Artyom, yıpranmış, pis kokan paçavralar içindeki serserilerin önlerinden nasıl ürküp geriye kaçtıklarını görünce şaşırdı. Gerçekten de Han'dan korktukları belliydi. Ama neden?

Han adımlarını yavaşlatmadan, ilk ateşi geçtiler. Neredeyse artık sönmekte olan minicik bir ateşti, yanında biri kadın diğeri erkek, iki kişi birbirlerine iyice sokulmuş oturuyordu. Yabancı dilde, hafif, hışırtılı duyuluyordu ama sözler Artyom'un kulağına gelmeden dağılıyordu. Merakla boynunu uzattı, bu garip çiftten kendini alamamıştı.

Bir sonraki ateş büyük ve aydınlıktı, kampın tamamı hemen yanındaydı. Ateşin çevresine yabani görünümlü dağ gibi iri adamlar tünemişti. Gürültülü kahkahalar çınlıyor, havada uçuşan ağır küfürler Artyom'un gözünü korkutuyordu. Han ise umursamadan, sakin ve kendinden emin ateşe yanaştı, oradakileri selamladı ve yerine geçti. Artyom'a başka seçenek kalmamıştı, onu izledi, yanına çöktü. "...Dikkatle baktı ve gördü, ellerinin üzerinde aynı döküntüler, koltuklarının altında da sert bir şişkinlik vardı, ona müthiş ıstırap veriyordu. Düşünsene! Nasıl bir dehşet! İnsanlar böyle bir şeye farklı tepki gösteriyorlar. Biri hemen ateş ediyor, diğeri çıldırıyor, tek başına zıbarıp gitmemek için birine sıkıcı tutmaya çalışıp kendini diğerlerinin üzerine atıyor. Bir üçüncü kişi, başkalarına bulaştırmasın diye çevre hattının dışındaki, tanrının unuttuğu tünellerden birine koşuyor. Orada herkes farklı senin anlayacağın. Her neyse, o bütün bunları gördükten sonra, bizim doktora sordu: Tekrar sağlığıma kavuşma şansım var mı?' diye. Doktor açıkça söyledi: En ufak bir şansın bile yok. Bu egzama ortaya çıktı mı, önünde sadece iki haftan kaldı demektir.' Tabur komutanının, adamın kaçması ihtimaline karşı Makarov'unu[29] gevşettiğini gördüm." Ateşin yanında, heyecandan çatal çatal çıkan bir sesle konuşan, saçları dökülmüş ufak tefek, sıska bir adamdı, üstünde muflon bir ceket vardı. Sulanmış, gri gözleriyle, orada toplanmış oturanlara bakıyordu.

Az önce yüksek sesle gülen insanların sükûneti ve adamın gizemli anlatımı, pek bir şey anlamadığı halde, Artyom'u büyülemişti. Dikkat çekmemek için Han'a yavaşça sordu: "Neden söz ediyor?"

"Vebadan" diye Han hüzünlü bir sesle yanıtladı.

Bu sözler üzerine, parçalanmış vücutların ve yanmış cesetlerin pis kokusu geldi Artyom'un burnuna. Alarm zillerinin çaldığını ve sirenlerin canhıraş feryatlarını duyabiliyordu neredeyse.

WDNCh istasyonu ve çevresinde, salgın hastalık nedir bilmiyorlardı. Hastalığın en önemli taşıyıcıları sıçanlar yok edilmişti, ayrıca istasyonda birkaç yetenekli uzman doktor da vardı. Öldürücü salgın hastalıkları Artyom sadece kitaplarda okumuştu. Kitaplardan bazıları çok genç yaşlardayken eline geçmişti, okudukları iyice belleğine yerleşmiş, çocuk olarak rüyalarının ve korku dünyasını etkilemişti. Şimdi "veba" sözcüğünü duyunca, sırtını soğuk terler kaplamış, başı dönmeye başlamıştı. Başka bir şey sormadı. Muflon ceketli, sıska adamın söylediklerine büyük bir merakla kulak verdi.

"Ama Kızıl adam, öyle aklını yitirmişe benzemiyordu. Belki bir dakika orada durduktan sonra, 'Bana birkaç fişek verin, sonra giderim' dedi. 'Yanınızda kalmam doğru olmaz.' Komutan rahat bir soluk aldı, hatta ben bile duyabildim. Tabii, kendi adamını vurmak zorunda kalmak hoş bir şey değil, hasta bile olsa. Adam kuzey doğu yönüne doğru uzaklaştı. Aviamotomaya'nın arkasına. Onu bir daha hiç görmedik. Komutan 'Hastalık ne kadar zaman sonra ortaya çıkar?' diye doktora sordu. Doktor, kuluçka döneminin bir hafta olduğunu söyledi. Temastan bir hafta sonra eğer bir şeyin yoksa, hastalık sana bulaşmadı demektir. Bunun üzerine komutan kararını verdi: İstasyona gidiyoruz, orada bir hafta kalıp kendimizi muayene ettiriyoruz. Çevre hattının içine şimdi girmemiz doğru değil. Hastalık ortaya çıktı mı, bütün metro ölür. Böylece orada bir hafta kaldık. Birbirimizle hemen hiç temas etmiyorduk, hastalığın kime bulaşıp bulaşmadığını kimse bilmiyordu çünkü. Ayrıca orada içkiye düşkün olduğu için devamlı "Kadeh" diye çağırdığımız bir tip vardı. Kızıllar'ın bir yoldaşıydı, bu yüzden onu gördüler mi tam manasıyla korkudan üç buçuk atıyorlardı. Adam iyice birinin yanına sokuldu mu, öteki istasyonun öbür ucuna kadar kaçıyordu. Su bittiği zaman, gençler sularını onunla paylaşıyorlardı ama kabı herhangi bir yere koyuyorlar, sonra acele oradan uzaklaşıyorlardı. Kimse onu yanına yaklaştırmıyordu. Bir hafta sonra ortadan kayboldu. Bu konuda farklı şeyler söylendi, bazıları mutlaka bir yaratık onu enseledi diyordu. Ama tünel orada temiz ve sakindi, ben şahsen,

derisinde bir döküntü olduğunu ya da koltuklarının altında bir şişlik meydana geldiğini fark ettiğini sanıyorum. Sonuçta buradan uzaklaştı. Bunun dışında hastalık bizim gruptan kimseye bulaşmadı. Biraz daha bekledik, sonra komutanımız bizi muayene etti. Hepimiz sağlıklıydık."

Artyom, ateştin yanındaki sıkışıklığa rağmen diğer adamların anlatıcıdan uzaklaştıklarını fark etti.

Sırtında deri bir yelek olan kaba saba, sakallı bir adam, "Buraya gelene kadar, epeydir yolda mısın, kardeş?" diye sordu.

"Tastamam 30 gün, Aviamotornaya'dan yola çıktığımızdan beri" diye sıska yanıtladı.

"Bak, sana bazı yeni haberlerim var."

"Aviamotornaya'da veba baş gösterdi Veba, anladın mı? Hansalar, Taganskaya ile Kurskaya'yı da gidiş gelişlere kapattılar. Karantina diyorlar buna. Orada tanıdıklarım var, Hansa yurttaşları. Hem Taganskaya hem de Kurskaya'da tünellerde alev püskürten adamlar duruyor. Menzile kim yaklaşırsa yakılıyor. Dezenfekte ediliyor yani. Göründüğü kadarıyla, bazılarında yumurtlama dönemi bir hafta ise, diğerlerinde daha uzun oluyor, çünkü salgın buna rağmen oraya ulaştı."

"Nasıl yani, çocuklar? Ben sağlıklıyım! Gelin kendiniz de bakın!" Ufak tefek adam yerinden fırladı, kasılmış bir halde, ceketiyle, kirli gömleğini bedeninden sökercesine çıkarmaya başladı. Telaşlı ve hırslı hareket ediyordu, sanki dediğini zamanında kanıtlayamayacak diye korkuyordu.

Gerginlik iyice artmıştı. Herkes kamp ateşinin diğer yanında iyice birbirine sokulup sinirli sinirli konuşmaya başladılar. Artyom hafif bir klik sesi duyunca, dönüp Han'a baktı, otomatik silahını omzundan alıp çatışmaya hazır bekledi.

Han susuyordu ama Artyom'a geri durması için işaret etti. Sonra acele yerinden kalktı, sessizce ateşten uzaklaşarak genç adamı peşinden

sürükledi. On adım kadar sonra durdu, orada olanları tekrar gözlemeye koyuldu.

Elbiselerini çıkaran adamın hızlı hareketleri, kamp ateşinin ışığında ilkel, deli bir adamın dansına benziyordu. Kalabalıktaki mırıldanmalar azalmış, eylem uğursuz bir sessizliğe bürünmüştü. Adam nihayet iç çamaşırlarından da kurtulmuştu ve bir zafer çığlığıyla bağırdı: “İşte, buraya bakın! Temizim! Sağlıklıyım! Hiçbir şey yok! Ben sapasağlamım!”

Sırtında yelek olan sakallı adam, yanması sonuna gelmiş bir tahta parçasını ateşten alıp ihtiyatla sıskaya yaklaştı, suratında iğrenmiş bir ifadeyle, onu süzmeye başladı. Konuşma heveslisi adamın cildi kirden kararmıştı, yağlı yağlı parıldıyordu ama ne ki, sakallı, titizlikle iyice bir tetkik ettiği halde, yüzünde döküntü izlerine rastlamamış olmalı ki, “Kollarını yukarı kaldır!” diye komut verdi.

Zavallı adam acele kollarını havaya kaldırdı. Kalabalığın bakışları pörsük koltuk altlarına takıldı. Sakallı, gösteri yapar gibi, serbest kalan eliyle burnunu tutarak, biraz daha yaklaştı, adamın her yerini iyice gözden geçirdi, şişkinlikleri arandı ama orada da hiçbir belirtiye rastlayamadı.

“Ben sağlıklıyım! Sağlıklı! Şimdi bana inandınız mı?” diye neredeyse isterik bir sesle bağırdı adam.

Kalabalıkta düşmanca fısıltılar başladı. Sakallı genel havayı kokladı, “Pekala, belki sen sağlıklısın. Ama bu henüz hiçbir şey ifade etmiyor!” dedi.

“Ne demek bir şey ifade etmiyor?”

“Çok basit: Hasta olmayabilirsin demek. Belki bağışıklığın var. Ama enfeksiyonu buna rağmen taşıyor olabilirsin. Bu Kızıl ile temasın oldu değil mi? Bir askeri birlikte beraber oldunuz? Onunla konuştun, belki aynı şişeden içtiniz? Ona elini uzattın? Bunları yaptın dostum, dürüst ol, söyle.”

“Ne olmuş yani? Ben hasta değilim ki” diye diğeri boğuk bir sesle yanıtladı, yenik düşmüştü. Gözlerini kalabalığa dikmiş, mecalsiz

duruyordu.

“Bu, sana bulaşmadı anlamına gelmez dostum. Üzgünüz ama risk çok büyük. Önlem alınmalı, anlıyor musun?” Sakallı, yeleğini açtı, altından kahverengi deriden bir tabancı kılıfı göründü. Ateşin diğer yanındaki kalabalıktan onaylayan sesler yükseldi ve yine silahların klik sesleri duyuldu.

“Durun çocuklar! Ben sağlıklıyım! Bana bulaşmadı. Buraya bakın!” Sıska, yine kollarını havaya kıldırdı ama bu kez aşağılayan bir tavırla ve açık bir iğrenme duygusuyla, hepsi burnunu kıvırdı.

Sakallı tabancasını çekerek adama doğrulttu. Diğeri, başına ne geleceğini hâlâ anlamadan, sürekli sağlıklı olduğunu mırıldanıp duruyordu. Bir yandan da buruşmuş ceketini göğsünün üzerine bastırıyordu. Etraf serindi ve adam yavaş yavaş üşümeye başlamıştı.

Artyom artık daha fazla dayanamadı. Silahının emniyetini açtı, kalabalığa doğru bir adım attı, aslında ne yapacağım kendi de bilmiyordu. Karnında ıstıraplı bir çekilme hissetti, boğazındaki bir yumru konuşmasın engelliyordu. Ama adamın bomboş ve umutsuz bakan gözlerinde ve durmadan mekanik bir şekilde anlamsız mırıldanmalarında sanki bir şeyler Artyom’un kuşkusunu uyandırmış, onu bu adımı atmaya sevk etmişti. Ne yapmış olduğunu şimdi kim bilebilirdi ama yine bir el omzuna dokundu ve bu kez ne kadar da ağırdı!

“Olduğun yerde kal” diye Han sakin bir sesle emretti. Artyom donup kaldı, yabancının granit gibi sağlam iradesi karşısında kararlılığının, gücünün eridiği hisseti. “Ona yardım edemezsin. Ya kendin ölürsün ya da öfkesini üzerine çekersin. Misyonun her iki durumda da yerine gelmemiş olur, bunu bir düşün.”

O anda ufak tefek adam korkuyla yerinden sıçradı, bağırdı, ceketini sıkıca göğsünün üzerine bastırarak bir çırpıda rayın üzerinden atlayıp şaşılacak bir hızla, neredeyse hayvani sesler çıkararak güney tünelinin karanlık ağzına doğru koştu. Sakallı önce arkasından fırladı ve sırtına nişan aldı ama sonra vazgeç anlamına bir el işareti yaptı. Artık yararı yoktu,

perondakilerin hepsi bunu biliyorlardı. Bilinmeyen tek şey ise şuydu: Acaba başı darda olan bu adam, nereye koştuğunun farkında mıydı, bir mucize mi umuyordu ya da sadece korktuğu için mi artık hiçbir şeyi algılayamıyordu.

Birkaç dakika sonra, adamın inlemeleri ve adımlarının yankısı bir anda kesildi. Sanki ses yoğunluğu bir başka yöne çevrilmişti. Bir an için yankılanma da kesildi, ardından etrafı sessizlik sardı. Bu, orada olanların zihinsel ve duyma melekeleri için öyle garip ve alışılmamış bir durumdu ki, aniden oluşan boşluğu kendi hayalleri ile doldurmayı denediler ve kendilerine sanki uzaktan tekrar bir çığlık sesi duyuyormuş gibi geldi. Ama bunun sadece bir hayal olduğunu hepsi anlamıştı.

Han “Bir çakal sürüsü hasta bir hayvanın kokusunu aldı, dostlarım” deyince, Artyom etoburların hırsını sanki onun gözlerinde görmüş gibi dehşetle geriye sıçradı. Han devam etti “Hasta hayvan, sürü için fazladan bir yüktür, herkesin sağlığı için de bir tehlikedir. Bu yüzden çakallar onu gördüler mi parçalarlar.”

Artyom cesaretini toplayıp ona itiraz edene kadar aradan epey bir zaman geçti. Sonra “Ama bu adamlar çakal değil ki” dedi. Cengiz Han’ın yeniden dünyaya gelmiş bedeniyle karşı karşıya olduğuna neredeyse inanmaya başlamıştı. “Onlar insan!”

“İnsanlık tenzili rütbe oldu. Bizim tıp hâlâ çakalların düzeyinde çalışıyor. Aynı şekilde insanlığa da sahibiz. Bu yüzden...”

Artyom, buna nasıl cevap vereceğini biliyordu ama bu vahşi istasyonun tek korucusuyla bir tartışmayı başlatmak, ona pek akıllıca gelmedi.

Han konuyu değiştirdi. “Ve arkadaşlarımız şu anda hâlâ olanların etkisi altında , üstelik salgın hastalıkların yayılmasından da korkuyorlar. Bu durumda bize henüz soğumamışken, demiri tavında dövmek düşer. Aksi halde yola çıkmaya karar vermemiz haftalar alır. Belki de tam şu anda bunu başarabiliriz.”

Ateşin çevresindeki insanlar hararetle olanları konuşuyorlardı. Hepsi de gergin ve şaşkındı, korkunç bir tehlikenin tüyler ürperten gölgesi üzerlerine

düşmüştü, şimdi bundan sonra ne yapmaları gerektiğine karar vermeye çalışıyorlardı. Ama düşünceleri, labirentteki kobaylar gibi fasit bir daire içinde dönüp duruyor, çaresizce duvarlara tosluyor, çılgınca oraya buraya koşuşturuyor, bir çıkış yolu bulamıyordu.

“Dostlarımız paniğe kapılmak üzereler” diye Han memnun bir tavırla konuşarak neşeyle Artyom’a baktı. “Ayrıca, neredeyse bir suçsuz adamı linç etmek üzere olduklarını sonunda sezdiler, böyle bir iş için mutlaka mantıklı düşünmek de şart değil. Bizim işimiz bir grup insanla değil, bir sürüyle. Ruhsal bir manipülasyon için fevkalade mantıki bir durum! Koşullar da beklenilenden daha uygun.”

Han’ın yüzündeki zafer, Artyom’u yine huzursuzlandırdı. Gülümseyerek yanıtlamaya gayret ettiyse de -Han ne de olsa ona yardım etmek istiyordu- ağzından pek inandırıcı olmayan sözler çıktı.

Han “Şimdi önemli olan otoritedir. Güçtür. Bir sürü, mantıksal önermelere değil, güce saygı duyar” diyerek Artyom’a başıyla işaret etti. “Orada dur ve seyret. Merak etme, gün içinde yine yoluna devam edebilirsin.” Birkaç adımda, kalabalığın arasına girip durdu. “Burada kalamayız” diye yüksek sesle gürledi.

Kalabalıktaki fısıldanmalar yavaş yavaş azaldı. Adamlar dikkatle ve merakla Han’a kulak verdiler. Karşısındakileri neredeyse ipnotize eden güçlü, retorik bir yeteneği vardı. Artyom, Han’ın daha ilk sözlerinde, istasyonda kalan her bir insanın üzerinde tek tek dolaşan tehlikeyi, bütün şiddetiyle hissetti.

“O buradaki bütün havayı bozdu! Bu havayı uzun zaman solursak, bu hepimizin sonu demektir! Bu bakteriler her yeri sarmış durumda ve burada ne kadar uzun kalırsak, her an bize de bir şeyler bulaşabilir, tehlike o kadar büyük. Sinekler gibi öleceğiz, avlunun ortasında çürüyüp gideceğiz. Bize buraya yardım için kimse gelmez, boşuna umutlanmayın. Sadece kendimize güvenebiliriz. Yani bu lanetli istasyondan bir an önce uzaklaşmalıyız. Eğer hep birlikte yola çıkarsak, tüneli geçmek zor olmayacak. Ama artık bekleyemeyiz!”

Adamlar sesleriyle onayladılar. Artyom gibi çoğu, Han’ın olağanüstü ikna yeteneğine karşı koyamamıştı. Artyom Han’ın sözlerinden, konuşmasının içerisindeki bütün duygularını sezmişti: Tehlike, korku, panik, çaresizlik ve zayıf bir umut ışığı, ama Han’ın kurtuluşları için önerdiği çözümden her söz edişinde bu zayıf umut artıyordu.

“Kaç kişisiniz?

Birkaç adam hemen gruptakileri saymaya başladı. Han ve Artyom’un dışında ateşin yanında sekiz kişi daha vardı.

“Öyleyse daha ne bekliyoruz? On kişiyiz, pekâlâ başarabiliriz! Eşyanızı toplayın, bir saat içinde yola çıkmalıyız.” Han Artyom’a fısıldadı. “Hemen ateşin yanına git ve pılını pırtını al. Şimdi önemli olan, daha fazla düşünmelerine fırsat vermemek. Tereddüt edersek bizimle Çitsiye Prudy’ye gitmek için onlar da tereddüde düşerler... İçlerinden bazıları zaten diğer yöne doğru yola çıktı, bir kısmı da bu istasyonda yaşıyor ve nereye gideceklerini bilmiyor. Sana Kitai-gorod’a kadar eşlik etmek zorundayım, aksi halde tünelde hedeflerini hemen kaybederler ya da nereye ve ne amaçla yola çıktıklarını unuturlar diye korkuyorum.”

Artyom, Burbon’un eşyalarının içinden kendi için ayırdıklarını aceleyle sırt çantasına attı. Han çadır tentesini yuvarlayarak katladı, ateşi söndürdü. Bu sırada Artyom da salonun öbür ucunda ne olup bittiğini göz ucuyla izliyordu. Adamlar pılı pırtılarını önce büyük bir heves ve gayretle toparlarlarken, şimdi daha ağırdan alıyor ve düzen içinde hareket etmiyorlardı. Biri ateşin yanına oturmuştu, bir diğeri nedendir bilinmez, alanın ortasında dolanıyordu, diğer iki kişi bir araya gelmiş sohbete başlamıştı. Artyom, orada neler döndüğünü sezmişti. Han’ın kolundan çekiştirdi ve “Birbirleriyle konuşuyorlar” diye onu uyardı.

Han “Ne yazık ki bu davranış biçimi, insan denilen yaratığın değişmeyen karakter özelliğidir” diye yanıtladı. “İradeleri yok olsa ya da ipnotize edilmiş olsalar bile, yine de birbirleriyle ilişki kurmaya heveslenirler. İnsan sosyal bir varlık, bunu değiştiremezsin. Herhangi başka bir durumda, bu tür insancıl tepkileri tanrı vergisi diye kabul ederdim ama o

da kiminle sohbet ettiğime göre değişir. Ama bu kez, duruma el koymak zorundayız genç dostum ve onların düşüncelerini doğru yola yönlendirmeliyiz.”

Bu sözlerden sonra Han kocaman seyahat torbasını kaldırarak sırtına aldı. Ateş sönmüştü, her bir yönden hissedilir yoğun bir karanlık bastırmıştı. Artyom Han’ın armağanı cep fenerini cebinden çıkartarak tutamağı bastırdı: İçinden bir vızıltı gelmeye başladı, ampul yandı. Ampulden düzensiz titrek bir ışık yayıldı.

Han “Bir kez daha bas” diye ona cesaret verdi. “O zaman daha iyi yanar.”

Diğerlerinin yanına gittiler. Adamlar Han’ın vaaz ettiği gerçeğe olan bütün inançlarını çoktan yitirmişlerdi. Daha önce tıbbi kontrolden geçen sakallı kabadayı yine öne çıktı. “Bak dostum!” diyerek saygısızca Han’a döndü.

Artyom’un içinden, Han’ın çevresindeki havanın nasıl elektriklendiğini anlamak için o tarafa dönüp bakmak bile gelmedi. Han’ı o güne kadar tanıdığı insanlar arasında nedense en az öfkeli olan olarak görmek istiyordu.

Sakallı, “Kendi aramızda görüştük” diye söze girdi. “Ve senin tamamen zırvaladığına karar verdik. Örneğin Kitai-gorod yönüne gitmek bana kesinlikle uymaz. Çocuklar da buna karşı. Doğru değil mi, Semyonitç?” Kalabalığa dönerek birilerinin onay vermesini bekledi. Ürkek de olsa birisi kafasını salladı. “Aslında, tünellerde her şey normal seyrettiği sürece niyetimiz, Prospekt Mira’ya, Hansalar’a gitmekti. Yani biraz daha bekleyeceğiz, sonra da tekrar yola düzüleceğiz. Burada bize hiçbir şey olmayacak. Onun eşyalarını yaktık ve bize hava konusunda maval okumaktan vazgeç, bu akciğer vebası değil ki. Bize çoktan bulaştıysa, zaten yapacak hiçbir şey yok. Ama burada her halde en ufak bir enfeksiyon bile yok. Kısaca, tekliflerinle beraber toz ol!”

Bu şiddetli direniş Artyom’u bir süre şaşkına çevirdi. Ama refakatçisine bakınca, sakallının az sonra bunun bedelini yine kötü bir şekilde ödeyeceğini sezdi. Han’ın gözlerinde yine o turuncuya çalan şeytani pırıltı

içten içe yanıp sönüyordu. Öylesine hayvani bir öfke ve güç saçıyordu ki, Artyom elinde olmadan titremeye, saçları diken diken olmaya başladı. Kendisi de dişlerini gösterip gürlemek istiyordu.

“Şayet ona hastalık bulaşmadıysa, neden ona bu kadar kaba davrandın öyleyse?” diye Han yaltaklanan ve özellikle de yumuşak bir sesle sordu.

“Önleyici tedbir olarak.”

“Hayır dostum, bunun tıpla bir ilgisi yoktu. Bu daha çok sahtekârlıktı. Ona hangi hakla böyle davrandın?”

“Lütfen bana ‘dostum’ deme, anlaşıldı mı? Hangi hakla mı? Daha kuvvetli olanın hakkıyla. Bunu duymuş muydun? Ve şimdi yavaş ol bakalım, yoksa seni ve senin sümüklü ukalayı anında buradan üfürürüz. Önlem için. Anlaşıldı mı?” Sakallı, Artyom’un aşina olduğu bir hareketle yeleğinin düğmelerini açtı ve elini tabancasının kılıfının üzerine koydu.

Bu sefer Han, Artyom’u zamanında durdurmayı başaramadı. Sakallı tabancalığının düğmelerini henüz açmamıştı ki, Han’ın gözü bir otomatik tüfeğin namlusuna ilişti. Artyom güçlükle soluk alıyordu, kalbinin atışlarını duyuyordu, kan hücum eden şakakları zonkluyor, kafası anlamsız düşüncelerle çınlıyordu. O anda kafasında tek şey vardı: Sakallı bir kelime daha söylerse ya da eli tabancanın kabzasına uzandığı anda hemen tetiğe basacaktı. Daha önce sıskanın başına geldiği gibi telef olmaya hiç niyeti yoktu. Sürünün kendisini parçalamasına izin vermeyecekti.

Sakallı atılmaya hazır, olduğu yerde çakılı vaziyette durmuştu, koyu renk gözleri öfke saçıyordu. Ve sonra akıl almaz bir şey oldu. O ana kadar hiçbir şeye karışmadan sessizce yanda duran Han, kendisiyle sözlü düelloya girişen adamla yüz yüze gelecek şekilde, koca bir adım atarak öne geldi, gözlerinin içine bakarak alçak bir sesle konuştu, “Bunu yapmaktan vazgeç. Bana itaat et. Yoksa ölürsün.”

Sakallının tehditkâr bakışı donuklaştı, kolları mecalsiz iki yanına iniverdi. Bu o kadar garip bir şekilde olmuştu ki, Artyom bir an bile

kuşkuya düşmedi. Şayet adamı bir şey etkilediyse, bu Artyom'un silahı değil, Han'ın sözleriydi.

Han "Sakın bana, daha kuvvetlinin hakkından söz etme. Bunu söylemek için fazlasıyla güçsüzsün" diyerek Artyom'a döndü. Artyom, Han'ın düşmanının elinden silahını almayı bile denemediğine şaşırmıştı.

Sakallı hareketsiz kalakalmış, şaşkınlıkla çevresine bakınıyordu. Konuşmalar kesilmişti. Adamlar, Han'ın bundan sonra ne söyleyeceğini merakla bekliyorlardı. Durum yeniden kontrol altına alınmıştı.

Han "Sanırım tartışma bitti ve anlaştık. 15 dakika içinde hareket ediyoruz" diye açıkladı. Sonra Artyom'a dönerek "Şimdi bunlara insan mı diyorsun? Hayır dostum, onlar hayvan. Bir çakal sürüsü. Bizi parçalamak istiyorlardı. Ve bunu da yapacaklardı. Ama bir şeyi hesaba katmadılar. Onlar çakal olabilir ama ben de bir kurdum. Bazı istasyonlar var ki, orada beni sadece bu adla tanıyorlar."

Artyom, az önce gördüklerinin etkisi altında, susuyordu. Han'ın bu süre boyunca kendisine kimi anımsattığını nihayet anımsamıştı.

"Ve bana öyle geliyor ki, sen de genç bir kurtsun" diye öteki başını çevirmeden ekledi. Artyom, Han'ın sesinde sanki sıcacık bir şeyler hisseder gibi oldu.

## 7

## KARANLIĞIN HANLIĞI

Bu tünel gerçekten de boş ve temizdi. Zemin kuruydu, hoş bir hava cereyanı yüzlerini okşuyordu ve ne yakında ne uzakta tek bir sıçan bile görülmüyordu.

Hiçbir yerde kuşkulu sapaklara ya da girişleri karanlık galerilere rastlanmıyordu, sadece kapıları kapalı birkaç hizmet bürosu vardı, o kadar. Buradaki yaşam herhangi bir istasyondakinden daha kötü değildi göründüğü kadarıyla. Bu doğal olmayan sükûnet ve temizlik hiçbirinde kuşku uyandırmamıştı. Adamların daha önceki bütün endişeleri bir anda unutulup gitmişti. İz bırakmadan kaybolan yolcuların öyküleri şimdi onlara uydurma masallar gibi geliyordu. Artyom da "Acaba sözde vebaya yakalanan talihsizlerle ilgili vahşi sahneyi gerçekten yaşadık mı, yoksa bunu sadece gezginci filozofun ateşin yanına serili çadır tentesi üzerinde hayal mi ettim?" diye kendi kendine sordu.

Han ve Artyom, kervanın sonunda yürüyorlardı çünkü Han, adamların teker teker geride kalıp sonunda Kitai-gorod'a kadar kafilede kimse kalmayacak diye korkuyordu. Han, Artyom'un yanında sanki hiçbir şey olmamış gibi esnek adımlarla yürüyordu. Suharevskaya'daki tatsız tartışmaları sırasında yüzünde beliren derin çizgiler yumuşamıştı. Fırtına dinmişti, şimdi Artyom'un yanında vahşileşen, şeytana pabucunu ters giydiren kurnaz bir kurt değil, yine akıllı uslu, bilgece davranan Han vardı. Ama birkaç saniye sonra her şey tersine değişebilirdi, Artyom bunu hissediyordu.

Metroyla ilgili bazı sırları hemen gün ışığına çıkarmanın mümkün olamayacağını sezdiği için, sonunda kendini tutamayıp sordu: "Bu tünelde ne olup bittiğini biliyor musunuz?"

Han, ''Bunu kimse bilmiyor, ben de bilmiyorum" diye cevap verdi, sonra ekledi: "Tabii, benim de hiç bilmediğim bazı şeyler var... Sana tek bir şey söyleyebilirim: Bir kocaman çukur var, uçurum. Ben buna 'Kara Delik'

diyorum. Sanırım bugüne kadar yıldızları hiç görmedin? Belki de bir kere gördün? Evren hakkında ne biliyorsun? Şimdi dinle: Sönen bir yıldız, böyle bir deliğe dönüşebilir, yani yıldız sönüp kendi inanılmaz güçteki çekiminin etkisiyle yok olmaya başladığı ve yüzeydeki maddeyi kendi merkezine çekip giderek küçüldüğü ama aynı anda yoğunlaştığı ve ağırlaştığı zaman, böyle bir deliğe dönüşebilir. Ve yıldızın yoğunluğu arttıkça kütle çekim kuvveti de o ölçüde artar. Bu süreci geriye döndürmek mümkün değildir, aynen bir çığa benzer. Artan çekimle, hep daha büyük miktarda madde ve hep daha büyük bir hızla canavarın, yani o kara deliğin içine çekilir. Belli bir andan sonra gücü öylesine artar ki, komşularını da -yani kendi etki alanı içinde bulunan bütün maddeyi ve sonunda ışık dalgalarını da içine emer. Hatta devasa gücü sayesinde, diğer güneşlerin ışınlarını da yutar. Çevresindeki alan cansızdır ve simsiyahtır, içine aldığı şey bir daha asla kurtulamaz. O karanlığın yıldızıdır, çevresine sadece soğuk ve karanlık yayan siyah güneştir.” Han sustu ve önlerinde yürüyenlerin konuşmalarına kulak verdi.

Beş dakika kadar konuşmadan yürüdüler, sonra yeniden Artyom konuştu: “Ama bütün bunların tünelle ne ilgisi var?”

“Sen de biliyorsun, ben uzağı görürüm. Bazen geleceği ya da geçmişi görebilirim ya da manen kendimi başka yerlere taşıyabilirim. Ama yine de bazı şeyler benim için hâlâ sırdır, yani senin yolculuğunun nasıl sona ereceğini henüz göremiyorum, geleceğin de benim için tam bir bilmece. Sanki bulanık bir suya bakıyor da hiçbir şey göremiyorsun gibi bir duygu bu. Ama bu tünelde nelerin döndüğünü, bakarak anlamayı ve buranın doğal yapısını kavramayı denediğim zaman, dipsiz bir karanlık görüyorum ve düşüncelerimin ışığı tünelin bu mutlak karanlığından geri dönmüyor. Bundan dolayı, kendi kendimle konuşunca, ona ‘Kara Delik’ diyorum. Bu konuda sana daha fazla bir şey söyleyemem.” Han tekrar sustu ama birkaç dakika sonra birden “Ve bu nedenle buradayım” diye ekledi.

“Yani, tünelin neden bazen tamamen tehlikesiz olduğunu ama sonra yine oradan geçen insanları neden yuttuğunu bilmiyorsunuz? Ve neden bu tehlikenin hep tek başına yolculuk yapanların başına geldiğini?”

“Bu sırları üç yıldır çözmeye çalıştığım halde, bu konuda senden daha fazla bir şey bilmiyorum. Bugüne kadar boşuna uğraştım.”

Adımlarının sesleri uzaklarda yankılanıyordu. Burada hava sanki berraktı, hayret edilecek kadar kolay soluk alınıyordu, karanlığın etkisi de sanki daha az ürkütücüydü. Han’ın sözleri Artyom’u ne kuşkuya düşürmüş ne de endişelendirmişti, bu yüzden vardığı sonuç şu oldu: Yanındakinin karamsar olmasının nedeni bu tüneldeki tehlikeler ve sırları çözememek değil, arayışlarının sonuçsuz kalmasıydı. Han’ın endişe duyması Artyom’a abartılı, dahası gülünç gelmişti. Bu hat son derece tehlikesizdi, dümdüz devam ediyordu, tünel de boştu. Artyom’un kafasında neşeli bir melodi çınlamaya başladı. Bir şey belli etmemişti ama değişen havası dışarıya vurmuş olmalıydı, çünkü Han birden ona alaycı bir tavırla bakıp sordu: “Ne o, neşen yerinde galiba? Burada her şey mükemmel gidiyor değil mi? Sakin ve temiz, değil mi?”

“Hı hı!” diye Artyom neşeyle onayladı. Kendini özgür ve hafif hissediyordu, çünkü Han da onun havasına kendini kaptırmıştı. Çünkü o da artık gülüyordu ve somurtarak ağır düşüncelere dalmıyordu. Çünkü artık o da Artyom gibi tünele güveniyordu.

Han Artyom’u hafifçe bileğinden tuttu. “Gözlerini kapa, korkma, tökezlemeyesin diye seni elinden tutacağım. Bir şey görüyor musun?”

Artyom uysal bir şekilde gözkapaklarım indirdi ve hayal kırıklığıyla “Hayır, hiçbir şey görmüyorum. Sadece cep fenerinin ışığının titrediğini görüyorum” dedi. Ama birden hafif sesle bağırdı.

Han “Tamam, şimdi seni yakaladı” diye memnun bir ifadeyle mırıldandı. “Güzel, değil mi?”

“Muhteşem. Tam eskisi gibi. Tavan yok ve her şey mavi... Aman tanrım, her şey ne kadar da güzel. Ve mis gibi bir hava!”

“Orası gökyüzü, dostum. İlginç değil mi? Burada gözlerini kapatarak rahatlayıp gevşeyen birçok kişi gökyüzünü görüyor. Bu elbette garip. Hatta,

ömründe hiç yüzeye çıkmamış olanlar bile. Sanki yukarıdaymışsın gibi bir duygu. Ve üstelik...”

“Ya siz? Siz de görüyor musunuz?” diye Artyom mutlu bir şekilde sordu. Bu arada gözlerini açmaya cesaret edememişti.

“Hayır. Benim dışımda hemen herkes görebilir. Ben sadece, tüneli çepeçevre saran, neredeyse göz kamaştıran yoğun bir karanlık görüyorum, ne demek istediğimi anlıyorsan şayet. Yukarıda, aşağıda, her iki yanda bir siyahlık ve tünelden sadece minicik bir ışık huzmesi sızıyor bu labirenti geçerken, bize yol göstersin diye sıkıca tutunacağımız bir ışık huzmesi. Belki ben körüm. Ama belki diğerleri de öyle... Hadi şimdi gözlerini aç, Kitai-gorod’a kadar senin kör köpeğin olmak istemiyorum.” Han, Artyom’un bileğini bıraktı.

Artyom gözlerini açmadan yürümeyi denedi ama bir traversin üzerinde tökezledi, az kaldı torbasıyla yere yuvarlanacaktı. İstemeyerek gözlerini açtı, budalaca bir gülümsemeyle bir süre daha konuşmadan yoluna devam etti. Sonunda sordu: “Neydi bu?”

“Fanteziler” diye Han yanıtladı. “Rüyalar. Ruhsal durumlar. Hepsi birden. Ama bu sık sık değişir. Onlar senin rüyaların ve ruh hallerin değil. Biz çok kişiyiz, yani şimdilik hiçbir şey olmayacak ama bu ruh hali her an değişebilir. Bunu sen de yaşayacaksın. Bak, karşıda Turgenevskaya göründü bile. Ne de çabuk geldik. Ancak orada hiçbir şekilde durmamalıyız, kısa bir mola için bile olsa. Adamlar mutlaka biraz soluk alıp dinlenmek isteyeceklerdir ama onlar tüneli hissetmiyorlar. Çoğu, senin hissettiğini bile hissetmiyor. Bundan sonra bize daha zor gelecek ama yine de yolumuza devam etmek zorundayız.”

İstasyona girdiler. Duvarları kaplayan açık renk mermer, Prospekt Mira ya da Suharevskaya’dakilerden pek farklı değildi, ama orada duvarlar ve tavanlar o kadar kurumlaşmış ve kirlenmişti ki, altındaki taş görülmüyordu. Oysa burada her şey bütün güzelliğini koruyordu, insan gözünü onlardan zor ayırıyordu. İnsanlar burasını epey uzun bir süre önce terk etmişlerdi öyle ki bir zamanlar burada yaşadıklarına dair artık hiçbir iz kalmamıştı.

Bunun dışında istasyonun durumu da şaşılacak kadar iyiydi, hiç sel ya da yangın felaketi yaşamamıştı anlaşılan. Döşemelerin, bank ve duvarların üzeri kalın bir toz tabakası ile kaplı ve çevre de zifiri karanlık olmasa, her an köşeden yolcular çıkıp gelecek ya da tünelden uzanan melodik bir uyarı sinyaliyle bir tren, istasyona girecek sanırdınız. Geçen yıllar içinde burada hemen hemen hiçbir şey değişmemişti: Zaten Artyom'un üvey babası da ona buradan öykünerek söz etmişti...

Turgenevskaya'da sütunlar yoktu, alçak kemerler geniş aralıklarla kalın mermer duvarların içine yapılmışlardı. Kervandakilerin kullandıkları lambalar, salonun karanlığını delip karşıdaki duvarı aydınlatmaya yetmiyordu. Bu yüzden insan bu kemerlerin arkasında kara bir boşluktan başka hiçbir şey yokmuş duygusuna kapılıyordu. Sanki evrenin kenarında, dünya oluşumlarının bittiği uçurumun yanı başındaydınız.

Han'ın korktuğu gibi olmadı, kimse burada kalmak istemedi, az sonra istasyonun diğer ucuna varmışlardı. Adamlar yine de endişeli görünüyorlardı, devamlı olarak bir an önce meskûn bir yere varmak istediklerini söylüyorlardı.

"Fark ettin mi, hava değişti" diye Han alçak bir sesle uyardı. Rüzgârın yönünü tayin etmek ister gibi bir parmağını yukarıya kaldırmıştı. "Gerçekten de buradan bir an önce uzaklaşmalıyız. Benim sezgilerimle algıladığımı, onlar kendi derilerinde hissediyorlar. Ama bir şey devam etmemi engelliyor. Bekle biraz." "Kılavuz" dediği planı ihtimamla iç cebinden çıkardı, diğerlerine yerinden kımıldamamaları için emir verdi, nedendir bilinmez, fenerini söndürdü, birkaç adımda karanlığın içinde kayboldu.

Han gittikten sonra, öndeki gruptan biri ayrılıp yavaşça Artyom'a yaklaştı, sanki bir şeye dilenir gibi bir hali vardı. Artyom'la konuşurken sesi öyle ürkek çıkıyordu ki, Artyom onun Suharevskaya'da tehditler savuran, o kaba saba, kavgacı sakallı olduğunu önce anlayamadı. "Dinle genç adam, burada durmamız doğru değil. Ona korktuğumuzu söyle. Evet, sayımız çok ama kim bilebilir ki. Bu tünel lanetli, istasyon da öyle. Yolumuza devam

etmeliyiz, bunu ona söyle. Duydun mu? Ona söyle. Lütfen.” Adam bakışlarını çevirip çabucak uzaklaştı.

Adamın son “lütfen”i Artyom’u tatsız bir şekilde şaşırtmıştı, hatta sarsmıştı. Grubun daha yakınında olmak ve konuşulanları dinlemek üzere birkaç adım ilerledi. Birden keyfinin kaçtığını hissetti, morali bozulmuştu. Daha az önce minik bir orkestranın marş müziğiyle çınlayan kafası şimdi bunaltıcı bir boşluk ve sessizlik içindeydi. Önlerinde uzanan tünelde vızıldayan rüzgârın sadece yankısı duyuluyordu. Artyom önlenemez değişimlerin sezgisiyle, sıkıntılı bir bekleyiş içinde sanki donmuş kalmış gibiydi. Bir saniye içinde görünmeyen bir gölge üzerine gelir gibi oldu, bir üşüme ve huzursuzluk hissetti. Tünele girdiğinden bu yana sürekli hissettiği huzur ve güven duygusu, birden kaybolmuştu. Han’ın sözleri aklına geldi, bunlar benim kendi ruh hallerim, kendi sevincim değil, durumumdaki değişimler de iradem in dışında oluyor, demişti. Fenerin ışığını sinirli sinirli etrafta gezdiriyordu, sanki yakınında, biri varmış gibi huzursuz bir duygu içindeydi. Tozlanmış beyaz mermer hüzünle aydınlandı ama kemerlerin arasındaki kalın kara perde, Artyom panik halinde orayı burayı aydınlattığı halde, ışık geçirmiyordu ve bu da dünyanın orada son bulduğu fantezisini sadece daha da güçlendiriyordu. Sonunda Artyom artık daha fazla dayanamadı, koşar adımlarla diğerlerinin yanına fırladı.

Biri ona “Bize gel, bize genç adam” diye seslendi. Artyom karanlıkta seslenenin yüzünü göremedi. Adamlar anlaşılan fenerlerin pillerini fazla harcamak istemiyorlardı. “Korkma. Sen de bizim gibi bir insansın. Ve böyle bir istasyonda biz insanlar birbirimize destek olmalıyız. Sen de aynı şeyi hissediyor musun?”

Artyom bir hevesle, sadece havada bir şeylerin olduğunu itiraf etti. Korku onu geveze yapmıştı, duygularını heyecanla diğerleriyle tartışmaya koyuldu. Ama düşünceleri dönüp dolaşıp Han’ın nereye gittiği, on dakikayı geçtiği halde neden ortalıkta görünmediği ve ondan bir haber alınamadığı sorusunda düğümleniyordu. Ama tam bunları kafasından geçirirken Han sessizce yanında belirdi, diğer adamlar da yeniden hareketlendiler.

“Onlar artık burada kalmak istemiyorlar” dedi Artyom rica eden bir sesle. “Korkuyorlar. Yola devam edelim. Ben de bunu hissediyorum.”

Han “Hissettikleri korku değil” diyerek onu yatıştırdı ve çevresine baktı. Han konuşmasını sürdürürken Artyom, onun her zaman tok ve kısık olan sesinin sanki biraz titrediğini fark etti. “Sen korku nedir bilmezsin, bu yüzden havayı bulandırmaya değmez. Korku, benim hissettiğim bir şey. Ve çevremdeki böyle sözlere de bu yüzden pek aldırış etmiyorum. İstasyonun öte tarafına gidip karanlığın içine daldım. Kılavuz ikinci bir adım atmamı yasakladı, aksi halde yok olmam işten bile değildi. İleriye gidemeyiz. Orada bir şeyler saklanmış. Ama bakışlarım daha derine inmedi, yani bizi orada tam olarak neyin beklediğini bilmiyorum. Bak!” Artyom’un önüne aceleyle planı uzattı. “Gördün mü? Hadi ışığı buraya doğru tut! Buradan Kitai-gorod’a giden tünele bak. Bir şey fark etmedin mi?”

Artyom, gözleri acıyana kadar şemanın minicik kesitine baktı. Alışılmamış bir şey göremedi ama itiraf etmeye de dili varmadı.

Han “Kör tavuk!” diye fısıldadı. “Gerçekten hiçbir şey görmüyor musun? Tünel simsiyah! Bu ölümdür!” Sabırsız bir hareketle Artyom’un elinden planı çekip aldı.

Artyom onu kuşkuyla süzdü. Han ona yine çılgının biriymiş gibi geldi. Şenya’nın anlattığı, tünelden tek başına geçen adamın hikâyesi aklına geldi. Adam gerçi sağ kalmıştı ama korkudan aklını kaçırmıştı. Acaba Han’a da aynı şey mi olmuştu?

“Ama artık bir daha geriye dönemeyiz” dedi Han fısıldayarak. “Yolculuğumuzun ilk aşamasında uygun bir havanın estiği bir anı yakaladık. Ama şimdi orada karanlık yoğunlaşıyor ve bir fırtına gelmek üzere. Yapabileceğimiz tek şey, ileriye doğru yolumuza devam etmek ama bu tünelden değil, yanındakinden. Belki orası temizdir. Diğerlerine döndü: “Hey! Haklısınız! Yolumuza devam etmeliyiz. Ama bu yoldan değil. Orada, ileride ölüm bekliyor.”

“Nasıl yani?” diye içlerinden biri çekinerek sordu.

“İstasyonun diğer yanındaki paralel tünelden gideceğiz.Ve olabildiğince çabuk hareket edeceğiz.”

“Ah hayır” diye cevap verdi bir başkası. “Kendi tünelin temizse, karşı tünelden gitmek uğursuzluktur, bu ölüm demektir! Bunu herkes bilir. Soldaki tünelden gidemeyiz.”

Adamın söylediklerini onaylayan mırıldanmalar duyuldu. Ayaklar zemine vurmaya başladı.

“Neden bahsediyor bu?” diye Artyom şaşırarak sordu.

Han kaşlarını çattı. “Yöresel inançları olmalı. Kahretsin! Onu ikna etmek için zamanımız yok, gücümü de yitirdim. Dinleyin! Ben paralel tünelden gidiyorum. Bana inanan, benimle gelebilir. Diğerlerine hoşça kal diyorum. Ebediyen. Hadi gidiyoruz!” Sırt çantasını peronun üzerine fırlattı ve kollarını kaldırarak yukarıya, peronun kenarına tırmandı.

Artyom kararsız kalakaldı. Bir yandan Han’ın bu tünel ve bütün metroyla ilgili bildiği şeyler vardı, bunlar insan aklının sınırlarını iyice aşıyordu ve açıkça ona güvenilebilirdi. Ama diğer yandan da, sırf daha emin olduğu için, çok insanla birlikte yola çıkmak tanrı yasası değil ki bozulmasın?

Han Artyom’a baktı. “Ne var, ne oldu? Yoruldun mu? Sana yardım edeyim!” Bir dizini bükerek peronun kenarından elini aşağıya uzattı.

Artyom Han’ın gözlerine bakmaktan kaçındı, çünkü onu her defasında ürküten o çılgın parıltıyı görmekten korkuyordu. Han, böyle davranarak sadece gruptaki adamlara değil, aynı zamanda tünelin kendisine de açıkça meydan okuduğunu acaba biliyor muydu? Gerçekten bunu iyice biliyor muydu? Bunu hissediyor muydu? Hat haritasının üzerindeki bölüm -yani ***Kılavuz-*** siyah değildi. Artyom, hattın tamamı gibi bu bölümün de soluk bir turuncu renginde olduğuna yemin edebilirdi. Sorun sadece şuydu: ikisinden acaba hangisi kördü?

“Hadi gel! Hâlâ ne bekliyorsun? Tereddüt ettiğin her an hayatımıza mal olur, anlamıyor musun? Ver elini! Hadi artık uzat elini bana!” Han bağırmaya başlamıştı ama Artyom küçük adımlarla yavaş yavaş ondan uzaklaştı. Tökezleyerek gruba doğru giderken gözlerini de hiç yerden ayırmadı.

“Gel genç adam” diye oradan biri seslendi. “Bizimle gel. Bırak bu deliyle dalaşmayı. Bu daha sağlıklı!”

“Mankafa” diye Han arkasından seslendi. “Onlarla gidersen öleceksin! Hayatın umurunda değilse, hiç olmazsa misyonunu düşün!”

Artyom sonunda gözlerini kaldırıp yukarı bakmaya cesaret edebildi. Han’ın faltaşı gibi açılan gözlerine baktı. Delilik belirtisi minicik bir kıvılcım bile yoktu, sadece umutsuzluk ve yorgunluk seziliyordu.

Durakladı ama o anda omzuna konan bir el onu yavaşça kendine çekti. “Gidelim! İlle de mezara gidecekse, iyisi mi bırak kendi başına zıbarsın.” Artyom bu sözlerin anlamını çıkarmakta zorlandı, düşünme melekelerini yitirmişti sanki. Birkaç saniye tereddüt ettikten sonra, onlarla gitmeye razı oldu.

Grup hareket etti, güney tünelinin karanlık ağzına geldiler. Oysa sanki suyun altında gidiyormuş ya da bir direnişe karşı savaşıyorlarmış gibi, şaşılacak kadar ağır ilerliyorlardı.

O sırada Han, birden adeta uçarcasına perondan rayların üzerine atladı. İki adımda gruba yetişti ve Artyom’u kolundan tutan adamı bir yumrukta yere serdi. Artyom’u da çapraz bir şekilde gövdesinden yakalayarak, bütün gücüyle geriye doğru sürükledi.

Artyom bütün olanları rölantide bir film gibi yaşamıştı. Han’ın atlayışını -sanki saniyeler sürmüş gibiydi- sessiz bir şaşkınlıkla izlemiş, sırtında yelken bezinden yelek olan posbıyıklı adamın bütün ağırlığıyla nasıl hemen yanına yere yıkıldığını da aynı şaşkınlıkla seyretmişti.

Ama Han kendisini kolundan çekip onunla sürüklemeye başladığında, zaman tekrar hızlanmış ve yumruktan sonra arkalarını dönen diğer adamların tepkisi de Artyom’a şimşek hızında görünmüştü. Adamlar Han’a doğru gelmeye başlamışlardı bile. Silahlarını omuzlarını koyarken Han da yan yan gidip yavaşça kendini geriye çekti, bir yandan da bir eliyle hâlâ hareketsiz duran Artyom’u sıkıca göğsüne bastırıyordu, onu arkasına alarak vücuduyla onu korumaya aldı. İleriye doğru uzattığı elinde ise Artyom’un yeni silahını tutuyordu.

“Gidin buradan!” diye Han boğuk bir sesle bağırdı. “Sizi öldürmemin bir anlamı yok. Bir saat içinde zaten ölmüş olacaksınız. Bizi rahat bırakın. Gidin!” Adamlar kararsız bir halde arkada kalana ve gölgeleri karanlıkta kaybolana kadar geriye doğru adım adım istasyonun ortasına kadar geldi.

Uzaktan birtakım telaşlı gürültüler duyuldu -posbıyıklı adamı yerden kaldırıyor olmalıydılar. Sonra grup güney tünelinin girişine doğru harekete geçti. Anlaşılan hiçbir şeyi tehlikeye atmak istememişlerdi.

Ancak o zaman Han silahını indirdi ve sert bir ses tonuyla Artyom’a platforma çıkmasını emretti. “Az kaldı dostum, seni kurtarma hevesimi yitirdim zaten” diye Han gizleyemediği bir öfkeyle homurdandı.

Artyom uslu uslu yukarıya tırmandı, Han hemen arkasından onu izledi. Rayların üzerindeki seyahat torbasını aldıktan sonra karanlık kemerlerden birine daldı. Artyom’u da arkasından sürükledi.

Turgenevskaya’nın orta geçidi uzun değildi. Solda bir mermer duvarla bitiyordu, diğer ucu cep fenerinin ışığının uzandığı yere kadardı. Oluklu tenekeden bir setle kapatılmıştı. Bütün duvarlar hafif sararmış mermerle kaplıydı, sadece üç büyük kemer gri renkli kaba beton bloklarıyla örülmüştü, kemerlerin altında komünistlerin Kirovskaya adını verdikleri Çitsiye Prudy istasyonuna uzanan bir geçit vardı. İstasyon tamamen boştu. Ne insan ne sıçan ne de hamamböceklerinden bir iz vardı. Artyom çevreye göz gezdirirken Burbon’un sözleri aklına geldi: Sıçanlardan korkmaya gerek yok, eğer sıçan yoksa, işte o zaman durum kötü, demişti.

Han Artyom’u aceleyle omzundan tutup çekerken Artyom, Han’ın elinin nöbet geçiriyormuş gibi titrediğini ceketin altından bile hissetti. Sonra rayların üzerine atlamak üzere bagajlarını peronunun kenarına koydukları sırada, birden sırtlarına bir şua çarptı. Artyom, yanındakinin tehlikelere ne kadar çabuk tepki gösterdiğine yine hayret etti. Saniye geçmemişti ki Han boylu boyunca yere yatmış, ışığın kaynağını siper almıştı bile. Işık o kadar kuvvetli değildi ama doğrudan gözlerine gelmiş olmalıydı, çünkü kendilerini kimin takip ettiğini anlayamamışlardı. Az sonra Artyom da çuval gibi yere yığıldı. Sürünerek sırt çantasına doğru uzandı ve içinden eski silahını aldı. Gerçi biraz büyük ve hantaldı ama yine de 7.62 kalibrelik delikler açıyordu ve kimse vücudunda bu deliklerle ayakta kalamazdı.

“Ne oldu?” diye Han gürledi.

Artyom, şayet biri kendilerini öldürmek isteseydi, bunu çoktan yapardı diye aklından geçirdi. Tabloyu olabildiğince somut gözlerinin önüne getirdi: Lambanın aydınlattığı noktada ve saldırganın tam hedefinde, Han yerde iki büklüm olmuştu. Çizmenin altında ezilen bir salyangoz gibi çılgınca oraya buraya dönüp durmuştu. Evet, eğer onu öldürmek isteselerdi, çoktan kan revan içinde yere serilmiş olurdu.

“Ateş etme!” diye bir ses duyuldu.

“Işığı söndür!” diyen Han, kısa bir duraklamadan yararlanarak bir kemerin arkasına saklanıp kendi fenerini çıkardı.

Artyom nihayet kundak telini kesmişti. Öndeki ucunu sıkıca eline alıp ateş hattından yana doğru kayarak o da bir kemeri kendine siper aldı. Şimdi eğer yabancı ateş açarsa, hemen kemerin yanından süzülerek onu bir salvoyla yere serebilirdi.

Ama davetsiz konuk pes etmişti. Han bu sefer yumuşak bir sesle emretti: “İyi. Şimdi hemen silahı yere bırak. Acele et!”

Granit zeminin üzerinde bir şey şangırdadı. Artyom silahın namlusu ileriye dönük olarak, yan taraftan avlunun dışına koştu. Yanılmamıştı: 15

adım ileride, Han'ın cep fenerinin tam aydınlattığı yerde, zavallıcık elleri yukarıda duruyordu, Suharevskaya'da dalaştıkları o sakallı adamdı.

Titreyen bir sesle, "Ateş etmeyin!" diye yalvardı. "Niyetim size kötülük yapmak değil. Bırakın sizinle geleyim. İsteyen bize katılabilir, demiştiniz. Ben... Ben sana güveniyorum. Sağ taraftaki tünelde bir şeylerin olduğunu ben de hissettim. Diğerleri çoktan gitti, hepsi gitti. Sadece ben kaldım. Şimdi sizinle denemek istiyorum."

Han, adamı dikkatle süzdü. "İçgüdülerin iyi." Ama bana güven vermiyorsun. Neden bilmiyorum. Yine de teklifini deneyeceğiz ama bir tek koşulla: Bütün cephaneni derhal bize teslim edeceksin. Tünelde bizim önümüzden yürüyeceksin. Ve sakın aptalca şeyler yapmaya kalkma, sonra kötü olur."

Sakallı ayağıyla yerde duran tabancayı ona doğru sürdü. Birkaç şarjörü de ihtimamla yanına koydu.

Artyom, silahı hedefe yönelik, yerinden doğrularak ona doğru geldi. "Üstünü ararım" diye seslendi.

Han "Yürü, ellerini de uslu uslu hep yukarıda tut" diye gürledi. "Hadi rayın üzerine atla bakalım. Sırtın bize dönük olsun."

Adı Tus olan sakallı beş adım önde, arkada Han ve Artyom olmak üzere üçgen teşkil edecek biçimde hızlı adımlarla yola koyulmalarından yaklaşık iki dakika sonra, birden sağ taraftan, abartısız üç metre kalınlığındaki toprak tabakasından, boğuk bir inleme duyuldu. Başladığı gibi de aniden kesildi.

Tus korkuyla onlara döndü, bu arada ışığı kendinden yöne çevirmeyi de unuttu. Fener elinde bir hopladı ve yüzüne alttan vuran ışığın aydınlığında kasılmış çarpık suratı, Artyom'u az önce duyduğu çığlıktan daha çok dehşete düşürdü.

Han, sessiz soruya, başını sallayarak yanıt verdi. "Diğerleri yanıldılar, buraya kadar doğru. Gerçi bizim de haklı olduğumuz henüz söylenemez."

Hızla yollarına devam ettiler. Artyom arada bir koruyucusuna bakıyor ve onda giderek artan bir yorgunluk seziyordu: Titreyen eller, düzensiz adımlar, yüzünde beliren ter damlaları. Oysa henüz fazla da yol almamışlardı. Anlaşılan bu hat ona Artyom'a olduğundan çok daha yorucu gelmişti. Refakatçisinin gücünü kaybettiğini gözlerken, bu arada ister istemez onun kendisini kurtardığını da unutmuyordu. Artyom şayet kervanla birlikte sağdaki tünelden gitseydi, bu esrarengiz ölüm mutlaka onu da yakalayacak ve o da arkasında iz bırakmadan kaybolacaktı.

Üstelik sayıları da çoktu, altı kişi ya da daha fazla. Eğer değişmeyen katı kural bozulduysa, Han bunu ya önceden sezmişti ya da büyücü Kılavuz bunu onun kulağına fısıldamıştı. Oysa Kılavuz da alt tarafı küçük, renkli bir kâğıt parçasıydı. Acaba gerçekten onlara yardım etmiş miydi? Planın üzerinde Turgenevskaya ile Kitai-gorod arasında kalan bölge ***%*** 100 turuncuydu. Yoksa siyah mıydı?

Tus birden "Neydi bu?" diye sordu, durdu ve huzursuz bir şekilde Han'a baktı. "Hissettin mi? Arkamızda..."

Artyom Tus'un iyice laçka olan sinirlerine hınzırca bir yorum getirmeye niyetlendi, çünkü kendisi hiçbir şey duymamıştı. Hatta Turgenevskaya'da üzerine gelen tutukluluk ve tehlike hissi, onu iyice gevşetmişti. Ama aynı anda Han'ın yerinde donup kaldığını, eliyle sessiz durmaları için işaret ederek, geldikleri yöne dönüp baktığını görünce şaşırdı.

Yarım dakika kadar sonra fark ettiğini belirterek, "Ne müthiş bir duygu" dedi. "Biz hayran kaldık. Kraliçe hayran kaldı."[30] Sonra da hangi nedenledir bilinmez, ekledi. "Buradan çıktıktan sonra, mutlaka bunu aramızda iyice tartışmalıyız." Artyom'a sordu: "Sen hiçbir şey duymuyor musun?"

"Hayır, her şey sakin." Artyom'un neler hissettiğini söylemek zordu. Kıskançlık mıydı? İncitilmiş olmak mı? Yoksa, daha birkaç saat önce neredeyse onların canına okuyacak olan, bu yontulmamış, sakallı şeytanı övdüğü için duyduğu öfke mi?

“Doğrusu çok garip. Senin tünelin sesini duyacağını, böyle bir yeteneğinin olduğunu sanıyordum. Anlaşılan bu yetenek sende henüz o kadar gelişmemiş.” Han kafasını sallayarak Tus’a döndü. “Haklısın, buraya doğru geliyor. Yola devam etmeliyiz, hem de daha hızlı.” Tıpkı bir kurt gibi, sessizliğe kulak verdi, huzursuzca havayı kokladı. “Üzerimize bir dalga gibi geliyor. Devam etmeliyiz! Bize yetişirse, işimiz bitiktir.” Bunları söyledikten sonra ileriye fırladı.

Artyom yürüyerek onu takip etmeye çalıştı ama geride kalmamak için bazen koşmak zorunda kalıyordu. Şimdi yanlarında giden sakallı da bacakları kısa olduğu için, hızlı adımlarla yürüyünce soluk almakta zorlanıyordu.

Böyle belki on dakika kadar gittiler, Artyom bütün bu süre içinde, neden bu kadar telaşlandıklarını, düşe kalka soluksuz koşturduklarını bir türlü anlayamadı. Arkalarında kalan tünel boş ve sakindi, takip edildiklerine dair en ufak bir belirti yoktu. Ama birden o da aynı şeyi hissetti. Yürürken gerçekten de arkalarında topuklarına basan bir şey vardı, her adımla aradaki mesafeyi kısaltıyordu. Dalga değildi, daha çok boşluğu yayan kara bir anafordu. Eğer başaramazlarsa ve hissettikleri şey küçük gruplarına yetişirse, o zaman onların da yazgısı aynı olacaktı. Önüne gelen her canlıyı silip süpüren o kahrolası kasırganın ortalığı kasıp kavurduğu sırada tünele giren gözü pek, kafasız adamların akıbetine uğrayacaklardı. Artyom’un önsezileri alev gibi beyninde dolanıyordu, endişeyle Han’a göz attı. Han, bakışından ne demek istediğini anlamıştı. “Şimdi sen de mi hissettin?” dedi. “Bu kötü işte, artık iyice yakınımızda demektir.”

“Daha hızlı!” dedi Artyom kısık bir sesle. “Henüz çok geç olmadan!”

Han hızlandı, şimdi adımlarıyla arayı açarak öne geçti. Artyom’un onda daha önce sezdiği yorgunluktan eser kalmamıştı. Yüz hatları yine hayvani bir şekil almıştı. Ona yetişmek için Artyom da aynı hızla koşmaya başladı. Bir saniye için amansız takipçilerinden kurtulabileceklerini sanmışlardı ki, Tus birden bir traversin üzerinden tökezleyerek boylu boyunca rayın üzerine serildi, yüzü ve elleri kana bulandı.

Koşmaya devam ederlerken bir an durakladıklarında Artyom, sakallının arkalarında düştüğünü fark etti ama durup geri dönmeyi düşünmedi bile, bütün istediği bu kısa bacaklı, harikulade sezgisi olan sümüklüyü şeytana havale edip o felaketin kendilerine ulaşamayacağı bir yere kadar koşmaya devam etmekti.

Böyle düşünmek istememişti ama hâlâ rayların üzerinde yatan ve boğuk sesle inleyen Tus'a karşı duyduğu öfke, vicdanının sesini bastırıyordu. Öyle ki, Han'ın hemen arkaya fırlayarak güçlü bir hareketle sakallının ayağa kalmasına yardım etmesi bile açıkça onu hayal kırıklığına uğratmıştı, çünkü kendine yabancı olan doğal yaşamları ve ölümleri küçümseyen Han'ın hiç düşünmeden adamı tünelin içinde bir başına bırakacağını ummuştu.

Oysa Han tam aksine, topallayan Tus'a bir tarafından tutup destek vermesi için tok bir sesle Artyom'a emretti, kendi de onu diğer kolundan yakalayarak ikisini de kendine doğru çekti. Şimdi koşmaları biraz zorlaşmıştı. Tus her adım başı, dişlerinin arasından acıyla sızlıyordu, Artyom ise giderek artan öfkeden başka ona karşı içinde hiçbir şey hissetmiyordu. Koşarken bacaklarına çarpan uzun ve ağır silahı ona acı veriyordu, silahını tutmak için eli boşta değildi çünkü. Ayrıca sanki bir yere geç kalmış gibi bir his onu rahatsız ediyordu. Bütün bunlar bir araya gelince, arkalarında kalan kara boşluk onda korku yerine öfke ve direnç yaratıyordu.

Ölüm şimdi çok yakınlarındaydı. Artyom'un sadece orada durup bir dakika kadar beklemesi yeterdi, uğursuz anafor arkasından ona yetişecek, sürükleyip fırlatacak, binlerce parçaya ayıracaktı. Birkaç saniye içinde de bu evrenden yok olup gidecekti. Ama bu düşünceler onu yıldırmıyordu, aksine -hiddet ve öfkeyle attığı her adımda- ona yeniden güç veriyordu. Ve sonra birden her şey geçti. Kayboldu. Tehlike duygusu birden yok olup gitti, Artyom'un bilincinde, sanki ağrıyan dişini çekmişler gibi garip bir boşluk kalmıştı ve oluşan boşluğa dilinin ucuyla dokunabiliyordu. Arkalarında artık hiçbir şey yoktu, sadece bir tünel, temiz, kuru, serbest ve tamamen tehlikesiz. Bütün bu koşuşmalar, korkular ve paranoyak fanteziler, birtakım farklı duygulara ya da sezgilere gereksiz yere inanmak, hepsi şimdi Artyom'a o kadar gülünç, aptalca ve anlamsız gelmişti ki, sonunda

dayanamayıp yüksek sesle bir kahkaha patlattı. Yanında duran Tus önce ona hayretle baktı ama sonra onun da yüzünde sırıtan bir ifade belirdi, o da kahkahayla güldü.

Han ikisini de huzursuz bir şekilde süzdükten sonra söylendi: “Keyfiniz yerinde galiba? Burası güzel değil mi? Ne kadar sakin ve temiz!” Tek başına yürümeye devam etti.

Artyom, tünelin sonunda ışık olduğunu ancak şimdi fark etmişti, bir sonraki istasyona kadar ancak 50 adım daha gideceklerdi.

Han onları çelik merdivenin başında bekliyordu. Artyom’la Tus, iyice rahatlamış bir halde gülmeye devam ederek son 50 adımı arkalarında bırakırlarken, o da merdivenin yanında durmuş bir cins otla sarılmış olan sigarasını tüttürüyordu.

Artyom bu arada, gülüşmelerin arasında topallayarak oflayıp puflayan Tus’a karşı sanki biraz sempati ve acıma duymaya başlamıştı. Az önce Tus düştüğü zaman, kafasından geçen düşüncelerinden şimdi utanıyordu: Keyfi yeniden yerine gelmişti, hatta Han’ın yorgun, mecalsiz hali ve acayip küçümser bakışları şimdi onu rahatsız bile ediyordu.

“Teşekkür ederim!” diye Tus seslendi, Han’ın beklediği merdivenleri tırmanırken. “Şayet sen... Şayet siz olmasaydınız, sonum gelecekti. Ama siz beni orada tek başıma bırakmadınız. Teşekkürler! Böyle bir şeyi asla unutmam.”

Han, tepkisiz yanıtladı: “Teşekkür etmeye değmez.”

“Ama beni niye yanınıza aldınız?” diye sakallı sordu.

Han izmariti yere atarak omuzlarını silkti.

“Konuşması ilginç bir tipsin. O kadar.”

Artyom merdivenin üzerine henüz çıkmıştı ki, Han’ın neden rayların üzerinde kalmadığını anladı. Kitai-gorod istasyonunun girişine yakın bir

yere, rayların üzerine bir adam boyunda kum dolu çuvallar yığılmıştı. Çuvalların arkasındaki taburelerde, görünüşleri adeta saygı uyandıran üç adam oturmuştu. Saçları kısa kesilmiş, geniş omuzlu, sırtlarında havı dökülmüş deri ceketle üniformaya benzer yıpranmış antrenman pantolonları olan üç adam. Heyecanla ortalarında duran taburede oyun kâğıtlarını şakırdatıyorlardı. Bu arada o kadar çok küfrediyorlardı ki, Artyom söylediklerinden doğru dürüst tek bir kelimeyi bile duyamadı.

İstasyona dar bir koridorla hemen önündeki parmaklıktan geçilerek geliniyordu. Ama orada da koca bedeniyle en az diğerleri kadar etkileyici bir adam dikilmiş duruyordu, dördüncü nöbetçiydi. Artyom adamı kısaca süzdü: Saçları iyice tıraş edilmişti, sulanmış gri gözleri, hafif çengel bir burnu, yırtık kulakları vardı. Ağır Tokarev'ini[31] kemerine geçirmişti.

Burunlarına, zihni bulandıran bir votka kokusu geldi.

“Ne var?” diye adam gerinerek boğuk bir sesle sordu ve Han'la arkasında duran Artyom ve Tus'u baştan aşağıya şöyle bir süzdü. “Turist mi yoksa satıcı mısınız?”

“Satıcı değiliz” diye Han açıkladı. “Sadece transit geçiyoruz. Yükümüz yok.”

Gorile benzeyen adam, “Transit, hadi oradan!” diye kaba bir kahkaha atarak sözü kafiyeledi, sonra da kâğıt oynayanlara dönerek, “Duydun mu Kolya? Transit, hadi oradan!” diye tekrarladı.

Han sabırla gülümsedi.

Koca oğlan lakayt bir tavırla kolunu duvara dayayıp geçişi tamamen kapattı. “Burada bir gümrük var, tamam mı?” diye açıklama yaptı. “Mangırlar içeri. Geçeceksen, ödeyeceksin. Yok eğer vermek istemezsen, o zaman toz ol!”

Artyom önce “Ama lütfen, neden?” diye heyecanla söze girdi, ama sonra konuştuğuna pişman oldu.

Koca oğlan anlaşılan Artyom'un ne söylediğini bile anlamamıştı ama sesinin tonu hoşuna gitmemişti. Han'ı bir kenara itip hantal bir adımla öne doğru gelerek Artyom'un önünde dikildi.

Çenesini aşağı sarkıtıp gözlerini ona dikti. Gözleri bomboş bakıyordu, neredeyse saydam gibiydiler. Aptallık ve kötülük akıyordu. Artyom bu bakışa dayanmaya çalışırken, gerginlikten gözlerini kırpıştırmaya başlamıştı. Bu arada içinde bir yandan bir korkunun, diğer yandan dünyaya baktığı bulanık gözbebeklerin arkasına saklanan bu varlığa karşı müthiş bir nefretin kabardığını hissediyordu.

"Bu ne demek, be adam?" diye nöbetçi tehditkâr bir sesle sordu. Artyom'dan en az iki karış uzun, gövdesi üç misli genişti.

Artyom'un aklına David ve Goliath söylencesi geldi. Ama ne yazık ki, kim kimdi tam olarak anımsayamadı. Her neyse, öykü sonuçta küçük ve zayıf olanların lehine son buluyordu ve bu da ona güven veriyordu. "Hiçbir şey demek olmuyor!" diye yanıtladı, soğukkanlılığına kendi de şaşırmıştı.

Beklediği gibi, karşısındaki öfkelendi. Kısa kalın parmaklarını birbirine kenetli, Artyom'un üzerine yürüyüp elini onun alnının üzerine koydu. Avucunun içi sararmış, nasır bağlamıştı, tütünle makine yağı karışımı kokuyordu. Artyom koku kokteylinin cinsini tam olarak çıkarmaya fırsat bulamadı çünkü boğa gibi kalın enseli adam onu geriye fırlattı.

Anlaşılan bunun için fazla güce ihtiyacı da yoktu -Artyom havada en az bir buçuk metre kadar uçarak hemen arkasında duran Tus'un üzerine devrilince, ikisi birden çelik parmaklığın üzerine düştüler. Koca oğlan ise hiçbir şey olmamış gibi telaş etmeden yerine döndü. Ama döndüğü yerde onu bir sürpriz bekliyordu. Han bohçasını yere atmış, iki eliyle sıkı sıkı Artyom'un otomatik tüfeğini tutmuş, bacaklarını açmış orada duruyordu. Gösteri yapar gibi tetiğin emniyetini açtı ve alçak bir sesle "Ama, ama... Bu kadar kabalık niye?" dedi.

Utancından yüzü alev alev yanan Artyom, hâlâ yerde debelenip ayağa kalkmaya uğraşırken, Han'ın homurdanarak ağzından çıkan sorusu ona bir uyarı gibi geldi ve son bir sıçrayışla tekrar ayaklandı. Omzundaki eski

tüfeğini hızla çekip aldı, karşısındaki çam yarması adamların üzerine doğrulttu, emniyeti açtı ve silahı doldurdu. Şimdi her an tetiğe basmaya hazırdı. Kalbi daha hızlı çarpıyordu, duyduğu nefret açıkça korkusunu aşmıştı, Han'a sordu: "Onu acaba..."

Artyom, kendisini yere deviren adamı hiç duraksamadan öldürmeye hazır olmasına kendi bile hayret etmişti. Adamın terli kel kafası şimdi daha iyi ortaya çıkmıştı. Artyom'un sanki iştahı kabarmış gibiydi, tetiğe basmak için adeta sabırsızlanıyordu. Ondan sonrası, ki şimdi onun için önemli olan da buydu, bu boktan herifi yere serip kendi kanının içinde boğmaktı.

Boğa enseli adam, "Silah başına" diye gürledi, sanki neler döndüğünü anlamıştı.

Han şimşek gibi bir hızla davranıp adamın kemerinden silahını çekip aldı ve onu yana iterek ileriden koşarak gelen gümrükçülere silahını doğrulttu, sonra da "Ateş etme!" diye Artyom'a seslendi, az önce hareketlenen görüntü, yeniden donuklaştı. Şimdi boğa ellerini yukarıya kaldırmış, köprünün üzerinde sessizce duruyor, Han da yığılı silahlarına davranmaya fırsat bulamayan üç adama doğru silahını doğrultmuş bekliyordu. "Kan dökmek yok" dedi Han sakin bir sesle, rica etmiyor, emrediyordu. "Buranın bazı kuralları var Artyom." Bunları söylerken, yanda duran üç canlı savaş makinesinden de gözlerini ayırmıyordu. Adamlar, bir kalaşnikovun bu mesafeden bir bedeni nasıl delip geçecek güçte olduğunu kuşkusuz çok iyi biliyorlar ve Han'ı da kışkırtmak istemiyorlardı. "Bu kurallara göre, istasyona ayak bastığımız anda bir vergi vermek zorundayız. Ne kadar ödeyeceğiz?"

"Adam başına üç fişek" dedi köprünün üzerindeki.

"Olmaz öyle şey" diye Artyom uyardı ve silahının namlusunu gorilin beline doğrulttu.

Diğeri "Öyleyse iki" diye onayladı. Artyom'a kötü kötü baktı ama davranmaya cesaret edemedi.

Han Tus’a dönerek “Hadi, öde ona” dedi. “Sonra anlaştık demektir” dedi.

Tus cebinin diplerini karıştırarak nöbetçiye yanaştı ve sivri uçlu altı parlak fişeği eline saydı. Nöbetçi acele avcunu kapatıp fişekleri ceketinin torbalanmış cebine boşalttı. Sonra yeniden kollarını yukarıya kaldırıp Han’a bakarak bekledi.

Han bir kaşını kaldırarak “Vergimizi bunlarla ödedik mi?” diye sordu.

İri yarı adam, gözünü silahtan ayırmadan başını salladı.

“Ve konu böylece halledildi mi?”

Goril susuyordu. Han, bir bantla ana şarjöre sabitlenmiş olan yedek şarjörden beş fişek çıkarıp adamın cebine attı. Fişeklerin hafif tıngırtısıyla adamın gerginlikten çarpılmış suratı gevşedi, yüzüne her zamanki umursamaz ifade geldi.

Han “Bozulan moralinizin telafisi için” diye açıkladı ama sözlerine tepki veren olmadı. Anlaşılan çam yarması sadece para ve şiddetten anlıyordu.

Han “Ellerini aşağıya indirebilirsin” diyerek oyuncuları mat ettiği silahının namlusunu yukarı kaldırdı.

Artyom da aynen onun gibi yaptı, elleri hâlâ sinirden titriyordu. Gorilin kel kafasına her an nişan almaya hazırdı. Bu insanlara güvenmiyordu. Ama hiddeti yersizdi. Nöbetçi rahatlamış olarak kollarını aşağıya sarkıttı, diğerlerine de “Her şey yolunda” diye mırıldandı. Sonra da sırtını duvara dayayarak yüzünde abartılı, umursamaz bir ifadeyle yolcuları gümrükten geçirdi.

Artyom onun önünden geçerken, son bir kez daha cesaretini toplayarak gözlerine baktı ama goril bu meydana okumaya aldırış etmeden uzakta bir noktaya gözlerini dikti. Ama birkaç adım ilerledikten sonra Artyom arkadan birinin küçümseyen bir sesle “Acemi çaylak” dediğini ve sonra da

ayaklarını yere vurduğunu duydu. Hemen arkasını dönmek istedi ama bir adım önünde giden Han, onu kolundan tutup kendine doğru çekti. Artyom karmaşık duygular içindeydi; öfkeliydi, hakareti yutmak zorunda kalmış ama biraz da rahatlamıştı, karşısındakine meydan okumaya gerek kalmamıştı.

Arkalarından birinin seslendiğini duyduklarında, istasyonun granit zeminine ayak basmışlardı. “Hey, bana silahı geri ver!” diyordu biri.

Han durdu, TT’nin yuvarlak mermili hafif uzunca olan fişeklerini şarjörden boşalttı, sonuncusunu yine içine soktu ve tabancayı şişmana doğru fırlattı. Adam ustalıkla tabancayı yakaladı, alışık bir hareketle kemerine soktu. Bu arada Han’ın fişekleri yere saçmasını öfkeyle seyrediyordu.

“Özür dilerim ama...” diye Han kollarını iki yana açarak konuştu. “Sadece bir önlem. Buna böyle diyorlardı değil mi?” Tus’a göz kırptı.

Kitai-gorod istasyonu, Artyom’un o güne kadar gördüklerinden farklıydı. Ortadaki büyük salon adeta ürküntü veren bir genişlikteydi. Sadece birkaç yer tavandan sarkıtılan ampullerle aydınlatılıyordu. Hiçbir yerde ateş yoktu, anlaşılan burada yasaklanmıştı. Salonun ortasında beyaz bir cıvalı lambanın çevreyi bonkörce aydınlatması, Artyom’a bir mucize gibi görünmüştü. Ama çevresindeki kargaşa dikkatini dağıttığı için bu garabeti yeteri kadar seyretmeye fırsat bulamadı. “Ne büyük bir istasyon” dedi sonunda hayretini saklamadan.

“Aslında burada salonun sadece yarısını görüyorsun” dedi Han. Bu arada çevrede koşuşturan insanları gözlüyordu. “Kitai-gorod tam iki misli büyük. Ah evet, metrodaki en garip yerlerden biridir. Burada birbirinden farklı hatların kesiştiğini herhalde daha önce duymuşsundur. Orada sağdaki ray, akıl almaz çılgınlıkların ve karmaşanın hüküm sürdüğü, Tagansko-Krasnopresnenskaya hattına[32] ait. Burada senin turuncu rengiyle bildiğin Kaluşsko-Rişskaya hattıyla buluşuyor. Kitai-gorod federasyonlardan hiçbirine bağlı değil, yani bura sakinleri tamamen kendi başlarına terk

edilmişler. Son derece ilginç bir yer. Buraya Babil diyorum. Ama olumlu anlamda.”

İstasyon gerçekten bir karınca yığınıydı. Uzaktan Prospekt Mira’yı andırıyordu ama orası nispeten daha kontrollü ve organizeydi. Artyom Burbon’un sözlerini anımsadı. Metroda, her zaman birlikte gittikleri o berbat çarşıdan çok daha iyileri olduğunu söylemişti.

Satış standları raylar boyunca sıra halinde uzayıp gidiyordu. Salonun tamamı çadırlarla ve çadıra benzer üstü açık yapılarla tıklım tıklım doluydu. Bunlardan birkaçını alışveriş standlarına dönüştürmüşlerdi, diğerlerinde insanlar yaşıyordu. Bazılarının üzerine KİRALIK etiketi iğnelenmişti, anlaşılan gezginlere geceliğine kiraya veriliyordu. Artyom kalabalığın içinden güçlükle yürüyüp çevresine bakınırken, sağdaki bir rayın üzerinde bir trenin gri mavi kocaman gövdesini gördü ama sadece üç vagonluydu.

İstasyonda inanılmaz bir gürültü vardı, sanki insanlar bir saniye bile susmuyor, sürekli bir şeyler konuşuyor, bağırıyor, şarkı söylüyor, herhangi bir şey için tartışıyor, gülüyor ya da ağlıyordu. Hatta metronun her bir yanından müzik sesi geliyor, kalabalığın şamatası duyuluyordu, yeraltı yaşamı için alışılmadık bir bayram havası esiyordu.

WDNCh istasyonunda da gerçi hevesle şarkı söyleyenler vardı ama orada her şey çok ölçülü ve sakindi. İstasyonda sadece birkaç adet gitar vardı, bazen işten sonra rahatlamak ve gevşemek amacıyla birinin çadırında bir araya gelinirdi. Ara sıra da, 300 metredeki nöbet yerinde toplanırlardı. En azından orada, kuzey tünelinden gelen gürültüleri kulakları düşene kadar dinlemek zorunda kalmazlardı. Gitarın tellerinden çıkan sese uyarak alçak sesle şarkı söylerlerdi ama Artyom’un çoğu kez pek anlayamadığı şeylerdi: Katılmadığı savaşlardan ya da metronun yukarısındaki hayattan, bir zamanlar ve önceleri orada olan hayattan söz eden şarkılardı.

Artyom’u “Afganistan’la ilgili şarkılar özellikle çok etkilemişti. Bir zamanlar deniz piyadesi olan Andrey bu şarkıları orduda kendinden daha yaşlı arkadaşlarından öğrenmişti ve her zaman pek severek söylerdi. Oysa,

dinleyenler bu şarkılardan, savaşta ölen yoldaşları için duydukları acı ve düşmana duyulan nefretten başkaca bir şey anlamazlardı.

Andrey genç adamlara bir keresinde, Afganistan'ın bir ülke olduğunu anlatmıştı. Onlara dağlardan, geçitlerden, şırıl şırıl akan derelerden, Kişlaklar'dan,[33] Vertuşkalar'dan[34] ve çinko tabutlardan söz etmişti.

Artyom, bir ülkenin ne demek olduğunu iyice anlamıştı, Suhoy ona bazı şeyleri boşuna öğretmemişti. Ama devletler ve onların tarihleriyle ilgili biraz bir şeyler bilse de, dağlar, nehirler ve vadiler onun için soyut kavramlar olarak kalıyordu. Bu sözcükler ona, üvey babasının çıktığı yolculuklardan beraberinde getirdiği coğrafya kitaplarında gördüğü soluk resimleri anımsatıyorlardı sadece.

Her neyse Artyom, WDNCh istasyonunda hiçbir zaman buna benzer bir müzik dinlememişti. Andrey'in düşündürücü, melankolik halatlarıyla burada her bir yönden gelen neşeli, oynak melodileri kıyaslıyor ve müziğin bir insanın ruh halini ne kadar çok etkileyebileceğini anlıyordu.

Müzisyenlerin bulunduğu tepede gayri ihtiyari durdu, yine küçük bir grup insanın arasındaydı. Şarkının, tünel serüvencilerinden birine ait bir porsiyon otu anlatan cüretkâr sözlerinden çok, melodisine kulak verdi ve müzik yapan iki kişiyi merakla seyre koyuldu. Şarkıcılardan biri, yağlı saçlarını bir deri kurdeleyle alnından arkaya tutturmuştu, sırtında renkli çaputuyla gitarın tellerini tıngırdatıyordu. Gözlerinde, birkaç kez onarımdan geçmiş, bantlı bir gözlük, sırtında eskilikten torbalanmış bir ceket olan daha yaşlıcası, Han'ın "saksafon" dediği üflemeli bir çalgı çalıyordu.

Artyom o güne kadar hiç böyle bir alet görmemişti. Üflemeli çalgı olarak bir tek pan flütleri biliyordu, onları yapan ustalar da WDNCh'daki birkaç becerikli insandı, izole hortumları, çapları birbirinden değişik olacak şekilde düzgün bir şekilde keserlerdi. Bunu sırf satış amaçlı yapıyorlardı çünkü istasyonda onlara ilgi duyan pek yoktu. Saksafona benziyordu, en azından borusu öyleydi, herhangi bir nedenle sirenler çalışmadı mı, kocaman borusuyla bazen alarm vermek için onu üflüyorlardı.

Müzisyenlerin önünde, zeminin üzerinde ağzı açık bir gitar kılıfı duruyordu, içinde en az bir düzine fişek toplanmıştı. Saçları uzun olan, yüzünde komik bir ifadeyle ne zaman boğazını yırtarcasına neşeli bir şeyler söylemeye başlasa, kalabalık keyifli gülüşmelerle tepki veriyor, alkışlıyor ve bir fişek daha kılıfın içine atılıyordu.

Şarkı sona erince, uzun saçlı ara verip sırtını arkaya dayıyor ve bu sefer saksafoncu, Artyom'un bilmediği ama anlaşılan burada pek sevilen bir melodiyi mükemmel bir şekilde çalıyordu. İnsanlar yeniden ellerini çırpmaya başlıyor, birkaç fişek daha havada ışıltılar saçarak kılıfın yıpranmış kırmızı kadifesinin üzerine düşüyordu.

Han'la Tus, bir ilerideki standın önünde durmuş sohbet ediyorlardı. Bu sıradan şarkıları dinleyebilmek için burada bir saat daha kalmak isteyen Artyom'u anlaşılan rahat bırakmak istemişlerdi ama her şey bir anda yön değiştirdi: Tipik gangster kılıklı güçlü kuvvetli iki adam müzisyenlere yaklaştı. İstasyonun girişinde rastladıkları adamlara benziyordu, aynen onlar gibi giyinmişlerdi. Biri kalabalığa yaklaştı ve hiç oralı olmadan, gitar kılıfının içindeki fişekleri toparlayıp ceketinin ceplerine koymaya başladı. Uzun saçlı gitarist ona engel olmak için yerinden fırladı ama adam omuzlarına indirdiği bir darbeyle onu geriye attı, elinden gitarını çekip aldı, sonra da sütunlardan birine çarpıp parçalamak istiyormuş gibi gitarı yukarı kaldırdı, ikinci haydut, arkadaşına yardım etmek isteyen yaşlı saksafoncuyu zorlanmadan duvara yapıştırdı.

Orada olan hiç kimse olaya karışmaya cesaret edememişti. Kalabalık zaten iyice azalmıştı. Arkada kalan birkaç kişi ya ilgisizce uzaklara bakıyor ya da az ilerideki standarda sergilenen eşyayla ilgileniyordu. Artyom onlar ve kendi adına utanç duyuyor ama kendisi de duruma karışmaya cesaret edemiyordu.

"Daha bugün buradaydınız" dedi uzun saçlı ağlamaklı bir sesle, bir yandan da eliyle omzunu tutuyordu.

"Şimdi beni iyi dinle. Eğer bugün iyi günündeyseniz, o zaman bizim için de öyledir, anlaşıldı mı? Ve ne cüretle üstüme geliyorsun? Yoksa

vagonla tur atmaya mı heves ettin, seni pis homo?” Herif gürleyerek gitarı aşağıya indirdi. Anlaşılan korkutmak için gitarı elinde tutup sallamıştı.

“Vagon” sözcüğünü duyunca uzun saçlı hemen sustu ve hızla kafasını salladı.

“Şimdi doğru yaptın işte. Seni ibne seni!” Çam yarması adam müzisyenin ayaklarına tükürdü, diğeri sesini çıkarmadan bunu yuttu. Uzun saçlının artık fazla direnmeyeceğine kanaat getirince de, iki adam yeni bir kurban aramak üzere oradan uzaklaştı.

Artyom şaşkınlıkla çevresine bakınca, Tus’un yanında durduğunu fark etti. Olanları dikkatle izlemişti.

“Kimdi o?” diye Artyom sordu.

“Sence neye benziyorlardı? Dolandırıcı tabii başka ne olabilir ki? Kitai-gorod’da hükümet yok. Burada her şey iki grubun kontrolü altında. Bölgenin bu yarısı Slav kardeşlerin kontrolünde. Kaluşsko-Rişskaya hattında ne kadar ayaktakımı varsa burada toplanmış durumda, hepsi katil ve haydut. Çoğu kendilerine Kalugalar ya da Rigalılar diye ad takmış ama tabii ne Kaluga ne de Riga ile herhangi bir ilgileri var. Orayı görüyor musun, köprünün olduğu yeri?” diyen Tus, istasyonun hemen hemen ortasında duran bir merdiveni işaret etti. “Orada, yukarıda, burasıyla tıpatıp aynı büyük bir salon var. Orada da aynı karmaşa yaşanıyor ama oradaki adamlar Kafkas kökenli Müslümanlar, çoğunluk Azeri ve Çeçen. Eskiden burada savaş vardı, herkes birbirinden olabildiğince çok almak için savaşıyordu. Sonunda istasyonu ikiye böldüler.”

Artyom söylemesi zor olan bu adların anlamlarını sormadı. Bütün bu haydutların tanımadığı metro istasyonlarından geldiğini tahmin ediyordu.

“Yaşam şimdilik nispeten sakin gidiyor” diye Tus devam etti. “Çeteler, para kazanmak için Kita-gorod’da mola verenleri bölgelerinden çıkarıyorlar, transit geçenlerden de gümrük istiyorlar. Her iki salonda da vergi üç fişekle ödeniyor, istasyona hangi taraftan giriş yapıldığı fark etmiyor. Burada yasalar işlemiyor, zaten onlara ihtiyaçları da yok, sadece

ateş yakmak kesin yasak. Ot mu satın almak istiyorsun, buyurun serbest, içkinin de zengin çeşitleri var. Silaha gelince, burada istediğin kadar tedarik edebilirsin, metronun yarısını bu silahlarla yerle bir edebilirsin. Fahişelik de burada mükemmel işliyor. Ama sana bunu hiç tavsiye etmem.” Tus sıkılarak kendi yaşadığı birkaç olayı mırıldandı.

“Ya vagon ne demek oluyor?” diye Artyom sordu.

“Vagon mu? Onların bir çeşit ana karargâhıdır. Biri hoşlarına gitmez ya da parasını ödemek istemezse, onlara borçlanırsa falan, onu oraya götürürler. Orada bir hapishaneleri ve işkence odaları var, istersen bir çeşit günah kulesi diyebilirsin. Yani, asla gidilmemesi gereken bir yer. Şimdi söyle, aç mısın?”

Artyom başını salladı. Han’la birlikte Suharevskaya’da çay içip sohbet etmelerinin üzerinden Allah bilir ne kadar uzun zaman geçmişti! Saatsiz, bütün zaman mevhumunu yitirmişti. Tünel içinde yaptığı gezintiler sırasında başından geçen serüvenler, saatler de sürmüş olabilirdi, birkaç dakika da. Ayrıca tünellerde zaman normal durumlardan daha farklı geçebilirdi. Her zaman olduğu gibi acıkmıştı, çevresine bakındı.

Kendilerinden az uzakta, kanca burnun altında gür kara bıyıkları görünen esmer bir satıcı, “Şiş kebap! Sıcak şiş kebap!” diye bağırıyordu. Artyom’un daha önce hiç dikkatini çekmeyen garip bir aksanı vardı.

WDNCh istasyonunda şiş kebap sık ve severek yapılıyordu.

Tabii domuz etinden. Ama satıcının önünde sallanıp duran şey, gerçek şiş kebapla ancak uzaktan akraba olabilirdi. Kurumdan kararmış şişlerin üzerine dizili et parçacıklarını, Artyom kendi sağlam deneyimlerine göre ayakları kavrulmuş, sıçan sırtından koparılmış etler” diye tanımlayabilirdi. Birden içi kalktı.

Tus, satıcıyı işaret ederek, “Sıçan sevmez misin?” diye acımış gibi sordu. “Buna karşılık onlar da domuz yemez. ***Kuran*** yasaklıyor. Ama aslında sıçanlar da o kadar kötü sayılmaz.” Dumanı tüten kömür mangalına iştahla baktı. “Önceleri bana da iğrenç gelirdi, biraz fazla kemikli, ayrıca

hep bir şeyler kokuyor. Ama bu Abrekler[35] sıçan etini iyi hazırlıyorlar, bunu onlara bırakmak lazım. Önce iyice yumuşayıncaya kadar bir şekilde salamura yapıyorlar, şiir gibi. Sonra da gelsin baharatlar! Üstelik de çok ucuz!"

Artyom ağzını kapattı, derin bir soluk aldı, başka şeyler düşünmeyi denedi ama şişe dizilmiş kara sıçan bedenleri gözlerinin önünden gitmiyordu. Demir şiş, hayvanın arkasından bedenini deliyor, açık ağzından çıkıyordu.

"Sen nasıl istersen. Ben nasılsa biraz alacağım. Sen de alsan iyi olurdu. Bir şişe sadece üç fişek ödüyorsun !" Tus bunu söyleyip kömür mangalına yanaştı.

Artyom'un Han'a haber verip başka bir yerde yenilebilir bir şeyler aramaktan başka çaresi kalmamıştı. Boydan boya bütün istasyonu dolaştı, sırnaşık satıcıların inanılmaz hokkabazlıklarla önüne sundukları hazır kızarmış etleri nezaketle geri çevirdi; yarı açık duran çadırların önünde durup gelen geçenlere baştan çıkaran ateşli bakışlar fırlatan yarı çıplak kadınları merakla ama kuşkuyla seyretti. Kadınlar bayağı idi ama aynı zamanda son derece rahat ve özgür görünüyorlardı. WDNCh'daki, acımasız hayatın sillesini yemiş kapalı giyimli kadınlardan çok farklıydılar. Kitap satılan tezgâhlar da durup baktı ama ilginç bir şey bulamadı. Genelde ucuz, kadınlar için büyük ve temiz bir aşk, erkekler içinse cinayet ve para hakkında yazılmış, sayfaları lime lime olmuş beş para etmez romanlardı.

İstasyon yaklaşık 200 adım kadardı, alışılmıştan biraz daha uzundu. Duvarlarla akordeonu andıran payandalar, çoğunluk gri-sarı, bazı yerlerde ise pembe mermerle kaplanmıştı. Raylarda boydan boya, eskiden renkleri muhtemelen sarı olan metal levhalar asılmıştı, üzerlerine ne oldukları pek anlaşılmayan eski zamanlara ait birtakım amblemler kazılmıştı.

Ne var ki bu suskun güzellik, acınacak durumdaydı, arkasında sadece eski zamanki görkeminden kalan bir sızlanma bırakmıştı. Kömür ateşi tavanı karartmıştı ve duvarların pek çok yerine boyayla ya da kurumla

yazılmış yazılar, çoğunluk açık saçık ilkel çizimler kazınmıştı. Mermer parçaları yer yer kırılmış, madeni süslemeler eğrilmiş ve kazınmıştı.

Salonun ortasından, sağ kolda köprüye benzer kısa ama geniş bir merdivenle istasyonun ikinci salonuna çıkılıyordu. Artyom öbür tarafa geçmek isterken önüne demir bir çit çıktı. Çit daha önce Prospekt Mira'da da gördüğü bir sürü kilitten oluşmuştu.

Dar bir geçişin yanında duran birkaç adam sırtını çite dayamıştı. Artyom'un bulunduğu tarafta, işçi pantolonlarıyla bildik buldozerciler, diğer yanda ise siyah saçlı, posbıyıklı tipler göze çarpıyordu. Fizikleri gerçi pek o kadar etkileyici değildi ama eğlenceli bir görünüşleri de yoktu. Haydutlar aralarında öyle bir sohbet ediyorlardı ki, bir zamanlar birbirlerine düşman olduklarına kimse inanmazdı. Az da olsa belli bir nezaketle Artyom'a, komşu istasyona iki fişek karşılığında geçildiğini, dönüşte de yine aynı miktarı ödemek zorunda olduğunu açıkladılar. Artyom deneyiminden bildiği için, meblağın uygunluğunu tartışmaya girişmedi ve tekrar geri döndü.

Çevreyi dolaşıp sergilenen eşyayı dikkatle gözden geçirdikten sonra tekrar geldikleri yere, istasyonun sonuna geldi. Salonun orada bitmediğini fark etti. Yukarıya çıkan ikinci bir merdivenden daha küçük bir ön avluya geldi. Avlu, yine nöbetçilerin kontrolünde olan bir çitle ikiye ayrılmıştı; anlaşılan burada da iki devleti ayıran bir sınır uzanıyordu. Sağ tarafta, büyük bir şaşkınlık içinde, sahici bir heykel gördü. Böyle bir şeyi daha önce sadece resimlerden biliyordu. Ama heykel bir insan vücudunu tasvir etmiyordu, sadece bir insanın kafasıydı.[36]

Ama ne kadar da büyüktü! Yüksekliği en az iki metre vardı. Heykelin sadece üst tarafı kirlenmiş olduğu halde -burnu, sık ellenmekten olacak parlıyordu- yine de Artyom'un içine korku saldı, hatta dehşete düşürdü. O anda, savaşta kafası kesilen dev aklına geldi, kafa şimdi bronza dökülmüş olarak Allah'ın her şeyi gören gözünden saklamak ve cezadan korumak için insanları toprağın en derinlerine kovalayan Sodom'un mermer fuayesini süslüyordu. Kesik kafanın yüzü üzgündü. Artyom önce bu yüzü, bir zamanlar sayfalarını karıştırdığı ***İncil'deki*** Vaftizci Yahya'ya benzetti. Ama

sonra, heykelin bu boyutları ile, yine şu anda hatırladığı David ve Goliath efsanesindeki kahramanlardan biri olduğuna karar verdi. Efsanedeki kahramanlardan biri iri yarı ve güçlüydü, kelimenin tam anlamıyla bir devdi ama buna karşın yine de kafası kesilmişti. İstasyon çevresinde oturanlardan hiç kimse Artyom'a bu kafanın gerçekte kime ait olduğunu söyleyemezdi, bu da onu hayal kırıklığına uğratmıştı.

Buna karşılık heykelin hemen yanında harikulade bir yere rastladı -derli toplu, temiz, aynen geldiği yerdeki gibi, koyu yeşil, hoş bir rengi olan bir çadırın içinde, gerçek bir restorandı. Çadırın içinde köşede, kumaştan yaprakları olan plastik çiçekleri pek anlayamadı ama görünüşleri güzeldi ve derli toplu birkaç masa duruyordu, masaların üzerine çadıra sıcak bir ışık veren yağ lambaları konmuştu. Sunum tam anlamıyla mükellefti. Hafif kızartılmış mantarlı domuz eti, Artyom'un saptamasına göre ağızda eriyen bir yemekti. Kendi istasyonunda böyle bir yemeği ancak kutlama günlerinde görebilirdi, üstelik buradaki gibi de lezzetli değildi.

Masaların çevresinde, görünüşleriyle itibarlı satıcılar oldukları anlaşılan, ciddi giyimli adamlar oturmuştu. Önlerindeki, sıcak yağ kokusunun geldiği kızarmış eti ince, düzenli parçalara dilimliyor, acele etmeden çiğniyor ve bu arada da alçak ve sakin bir sesle işlerinden konuşuyorlardı. Arada bir de, nazikçe ve merakla Artyom'a bakıyorlardı.

Tabii bu oldukça pahalı bir zevkti. Artyom yedek şarjöründen şişman garsonun iri ellerine 15 fişek saymak zorunda kaldı. Neredeyse böyle bir deneyime giriştiğine pişman olmuştu ama midesinde öyle bir rahatlama, sükûnet ve sıcaklık hissediyordu ki, sonunda aklının sesini bastırdı.

Ve yemeğin yanında bir testi de içki vardı, hafif damıtılmış, hoş bir sarhoşluk veren yumuşak bir şaraptı, kokladığında dizlerinin dermanını kesen, pis şişelerle cam kavanozlardaki bulanık renkli ev yapımı içkiye benzemiyordu. Pekala, hadi üç fişek daha... Dünyanın bütün kusurlarıyla seni barışık kılan, ruhsal dengeni yeniden kazanmana yardım eden bir kadeh iksirin yanında, şu zavallı üç fişeğin lafı mı olurdu?

Artyom karışımı küçük küçük yudumluyordu. Son günlerde ilk kez kendini bu kadar rahat ve güvende hissediyordu. O güne kadar başından geçen olayları düşündü, bundan ne elde ettiğini ve bundan sonra da nereye başvuracağını anlamaya çalıştı. Bir parça yol almıştı ve şimdi yine bir yol ayrımındaydı.

Kendini çocukluğuna ait, neredeyse unutulmuş olan mitolojik silahşora[37] benzetiyordu.

Üzerinden o kadar uzun zaman geçmişti ki, masalı kimin anlattığını artık unutmuştu bile. Suhoy mu, Şenya'nın annesiyle babası mı, yoksa kendi annesi miydi? Masalı annesinin anlatmış olduğunu düşünmek hoşuna gitti, çünkü henüz bunu aklından geçirmişti ki sislerin içinden annesinin yüzü belirdi ve bir sesin ağır ve düzenli bir şekilde masalı okuduğunu duydu: "Bir varmış bir yokmuş..."

Mitolojideki kahraman gibi Artyom da şimdi, bir taşın önünde duruyordu, yol buradan üçe ayrılıyordu: Kusnezki Most'a, Tretyakovskaya'ya da Taganskaya'ya gidiyordu. Onu iyice çakır keyif yapan içkisini höpürdeterek yudumlarken, bir yandan da içini ruhsal bir doygunluk sarmalıyor, düşünme melekeleri giderek ağırlaşıyor, kafasının içinde de durmadan şu sözler dolanıyordu: "Dümdüz gidersen, hayatını kaybedersin. Sola doğru gidersen, atını kaybedersin."

Bu durum sonsuza dek sürüp gidebilirdi. Bütün bu gerginlikten sonra Artyom'un mutlak bir huzura ihtiyacı vardı. Çevreyi gezip görmek ve bura insanlarından gidilecek çeşitli yollar hakkında bilgi almak için Kitai-gorod'da bir süre daha kalmaya değerdi. Ayrıca Han'a sormalıydı, kendisine refakat edecek miydi, yoksa bu garip istasyonda yolları ayrılacak mıydı?

Ama Artyom gevşemiş bir halde kafasında bu fantezileri kurgular, bir yandan da bitkin bir halde masanın üzerindeki lambada dans eden küçük alevcikleri seyrederken, birden her şey yön değiştirdi.

## 8

## DÖRDÜNCÜ RAYH

Kalabalığın neşeli gürültüleri arasında aniden tabanca sesleri geldi. Bir kadın çığlık çığlığa haykırıyordu. Bir yerlerden bir kalaşnikovun takırtıları geldi.

Tombul garson kendinden beklenmeyen bir hızla, tezgâhın altından kısa bir tüfeği çekip çıkardı ve kapıya saldırdı. Artyom yarıya kadar dolu şarap kadehini bırakıp onun arkasından fırladı. Sırt çantasını omuzlar ve silahının emniyetini açarken, bir yandan da hesabı erkenden ödediğine pişman oldu. Meyhaneciyi kafeslemek için uygun bir fırsatı kaçırmıştı. Ödediği 18 fişeği şimdi rahatça kullanabilirdi oysa.

Daha merdivenin başında, korkunç bir şeylerin olduğu açıkça görülüyordu. Artyom büyük bir merakla, panik içinde merdivene saldırıp yukarıya tırmanan insan kalabalığını yarmaya çalıştı.

Rayların üzerinde deri ceketli birkaç ceset gördü. Tam önünde peronun üzerinde yüzü aşağıya dönük, açık kırmızı bir kan birikintisi içinde, ölü bir kadın yatıyordu, kanlar yavaş yavaş her tarafa yayılıyordu. Aceleyle üzerinden atladı, aşağıya bakmaktan çekinmişti ama ayağı kaydı neredeyse kadının yanına düşecekti. Etrafında korkunç bir panik havası esiyordu, yarı çıplak insanlar çadırlarından fırlamış, şaşkın şaşkın etrafa bakınıyorlardı. İçlerinden biri bir ara durup telaşla pantolonunu bacaklarına geçirmeye uğraşırken, birden karnını tutarak yavaşça yana yığıldı.

Silah atışlarının nereden geldiğini Artyom anlayamamıştı. Hâlâ uzaktan ateş salvoları duyuluyordu. Salonun öbür ucundan deri ceketli güçlü kuvvetli gençler koşarak geldiler, bağıran kadınları ve ürkmüş satıcıları bir yana savurdular. Ama asıl saldıranlar bunlar değil, buranın efesi birkaç hayduttu. Koskoca peronda, görünürlerde bu karmaşaya "Dur" diyecek kimse yoktu.

Artyom sonunda durumu anlamıştı: Saldırganlar, hemen yanındaki tünellerden birindeydi, ölümcül salvolarını oradan gönderiyorlardı. Anlaşılan görünmeye cesaretleri yoktu. Ama karşıdaki direnişi kırdıklarını anladıkları an, mutlaka istasyona saldıracaklardı.

Şimdi durum değişmişti, mümkün olduğunca çabuk kendini emniyete almalıydı. Artyom eğildi, elinde otomatik silahıyla, ileri fırladı. Sık sık da etrafını kolluyordu. Silah atışlarının gürültüsü, istasyonun kubbesine yankı yapıp dağıldığı için, ateşin sağdaki tünelden mi yoksa soldakinden mi geldiğini kestirmek zordu.

İyice uzaklaşınca, tehlikeyi göze alıp tekrar omuzlarının üzerinden geriye baktı. Soldaki tünelin ağzında kamuflaj elbiseli birkaç gölgeyi fark etti. Kara yüzlerini görünce damarlarındaki kanın donduğunu hissettiyse de birkaç dakika sonra, aklına geldi. Karaderililer WDNCh'yı kuşattıkları zaman silah kullanmamışlardı, giyinik de değillerdi. Buradaki saldırganlar yüzlerine, her silah satıcısında bulunan çorap maskesi geçirmişlerdi.

Olay yerine koşarak gelen Kalugalar kendilerini yere atıp ateş etmeye başladılar. Rayların üzerinde yatan cesetleri kendilerine siper almışlardı. İçlerinden biri bir silahın dipçiğiyle, tren vagonun ön camına çivilenmiş olan suntaları kırarak söküp çıkardı. Arkasından gizli bir otomatik silah deposu ortaya çıktı. Anında ilk salvo patladı.

Artyom'un, salonun ortasında arkadan aydınlatılan ekrana gözü takıldı, hattaki bütün istasyonları gösteriyordu. Saldırı, Tretyakovskaya'dan geliyordu, yani bu yol kesilmişti. Taganskaya'ya ulaşabilmesi için de, istasyonun ortasından geçerek çarpışmaların merkezine geri dönmek zorunda kalacaktı. Bu durumda geriye sadece Kusnezki'ye giden yol kalıyordu.

Sorun kendiliğinden çözülmüştü. Artyom rayın üzerine atladı, açık olan tek tünelin karanlık girişine doğru koşmaya başladı. Han ile Tus görünürlerde yoktu. Sadece yukarıda peronda bir gölge belirdi, gezginci bir bilgine benziyordu ama az sonra Artyom yanıldığını fark etti.

Tünelde kaçmayı deneyen sadece bir tek kendisi değildi. Bir sürü insan çıkışa doğru koşuyordu. Tünelden ürkek seslenmeler, öfkeli bağrışlar geliyordu, biri de isterik bir şekilde inliyordu. Sağda solda, cep fenerlerinin yalpalayan ışıklı noktacıklarıyla tüten meşalelerin kararsız titreyişleri görülüyordu. Herkes kendi yolunu olabildiğince iyi aydınlatma gayreti içindeydi.

Artyom cebinden Han'ın armağanını çıkardı ve tutamağa bastı. Zayıf ışığı, tökezlememek için zemine doğrulttu ve hızla ileriye atıldı, kimi bütün bir aileden, kimi tek başına kadınlarla yaşlılar ya da genç, güçlü kuvvetli erkeklerden oluşan insan kalabalığının önünden geçti. Erkekler yanlarında kendilerine ait olmayan bazı çuvalları sürüklüyorlardı.

Birkaç kez yere düşen insanlara yardım etti. Bunlardan birinin yanında durdu. Griye çalan saçlarıyla yaşlı bir adam, yüzü acıdan kasılmış bir halde tünelin kıvrımlı duvarına yaslanmış, bir eliyle, kalbinin olduğu bölgeyi bastırıyordu. Yanında henüz ergenlik çağma gelmemiş bir genç duruyordu, Artyom gencin hamhâlât yüz çizgilerinden ve cam gibi bakan gözlerinden onun normal bir çocuk olmadığını fark etti. Bu garip çifte bakınca, Artyom'un içi kasıldı, durmayı aklından geçirmiyordu ama koşmaya devam edemeyeceğini de anladı.

Yaşlı adam, birinin kendileriyle ilgilendiğini fark edince gülümsemeye ve Artyom'a bir şeyler söylemeye gayret ettiyse de, yeterince soluklanamadı. Kaşlarını çattı, gözlerini kapattı. Artyom adamın ne fısıldadığını duymak için üzerine doğru eğildi.

Aynı anda gencin ağzından anlaşılmayan tehditkâr sözler döküldü, sararmış küçük dişlerini gösterircesine ağzını açınca da dudaklarının arasından salyaların aktığını gördü. Artym içinden fışkıran nefret ve antipatiyi bastıramayıp öfkeyle onu ileriye doğru itince, genç rayların üzerine düştü ve acıklı bir şekilde ağlamaya başladı.

Yaşlı adam "Genç... adam" diye dişlerinin arasından güçlükle konuştu. "Vurmayın... Vanetşka... Hiçbir şey anlamaz..."

Artyom omuzlarını silkti.

“Lütfen... Nitrogliserin... Cebin içinde... Bir hap... Yapamıyorum...” Yaşlı son bir güçle kısık bir sesle konuşuyordu.

Artyom, yerde duran deri çantayı karıştırdı, açılmamış yeni ambalajı bulup folyoyu yırttı, içinden yere yuvarlanmak üzere olan bir hapı son anda yakalayıp yaşlı adama uzattı.

Adam, özür dileyen bir gülümsemeyle ağzını çarpıtıp inledi. “Yapamam... Ellerim... Dilimin altına.” Sonra tekrar gözkapaklarını kapadı.

Artyom önce umutsuzca adamın kara ellerine baktı, sonra da kaygan hapı yaşlının ağzına koydu. Adam halsiz bir halde başını salladı.

Bu arada kaçanlar hâlâ durmadan önünden geçip koşmaya devam ediyorlardı ama Artyom sadece önünden uzayıp giden çoğu delinmiş kirli ayakkabılarla çizmeleri görebiliyordu. Koşanlar, arada bir kara tahta traverslerin üzerinde tökezleyip küfrediyorlardı. Tünelin kenarında duran bu üç kişiye kimsenin aldırdığı yoktu. Genç çocuk hâlâ aynı yerde oturmuş, boğuk boğuk sızlanıyor, inliyordu. O sırada oradan geçenlerden birinin oturan gence ayağıyla acıtıcı bir tekme indirmesini ve gencin höykürmeye başlayarak yumruklarıyla gözyaşlarını silip bedeninin üst kısmıyla sağa sola sallanmaya başlamasını Artyom umursamaz bir tavırla ama gizli bir sevinçle izledi.

Bu arada yaşlı adam yeniden gözlerini açmıştı. Derin bir iç çekişle mırıldandı: “Size tekrar tekrar teşekkür ederim... Şimdi biraz daha iyiyim... Lütfen kalkmama yardım edin.” Güçlükle yerinden doğrulurken, Artyom koluna alttan destek verdi, silahını omzuna atıp çantasını da yerden aldı. Yaşlı adam ayağını sürüyerek çocuğa doğru yürüdü ve yumuşak, şefkatli bir sesle konuştu. Çocuksa, Artyom’u görünce, kötü bir şekilde tısladı. Alt dudağından yine salyalar aktı.

İyice kendine gelen yaşlı, “Biliyor musunuz, ilacı daha yeni satın almıştım” dedi. “Sırf bunun için bu kadar uzun yol yaptım. Bizim orada bu ilaç yok, biliyor musunuz, kimse bize getirmiyor. Elimdekiler neredeyse bitti, son hapımı yolda, Puşinskaya’da geçmemize izin vermedikleri zaman almıştım. Biliyor musunuz orada faşistler var, Puşkinskaya’da faşistler,

insanın aklı almıyor! Hatta, duyduğuma göre istasyonun adını, eğer doğru anımsıyorsam, Hitlerovskaya ya da Schillerovskaya olarak değiştirmek istiyorlarmış. Schiller'den haberleri bile olmadığı halde. Bir düşünün, gamalı haçlı bu herifler bizi bırakmak istemediler ve Vanetşka'yı da kızdırdılar, zavallı çocuk bu hasta haliyle onlara ne cevap verebilirdi ki? Ben müthiş öfkelendim, ancak kalbim sorun çıkarınca geçmemize izin verdiler. Bunları neden söylüyorum ki? Ah evet... Bir kontrol geldiğinde bulamasınlar diye, ilacı özellikle gizli bir yere yerleştirmiştim, anladınız mı? Herkes bunun neye yaradığını bilmez, yanlış anlayabilirdi. Ve sonra birden bu silah sesleri! Becerebildiğim kadar koştum. Vanetşka'yı da yanımda sürükledim, şu piliç şişi görünce, aslında hiç gitmek istememişti. Önceleri her şey yolunda gidiyordu, ilaçsız belki daha iyi olur, diye düşünüyordum -bugün neredeyse altın kadar kıymetli. Ama sonra anladım ki, bu işe yaramayacak. Kendimi kaybettiğimde hapımı almak istedim. Ama Vanetşka'nın bir şeyden anladığı yok. Kendimi kötü hissettiğim zaman bana haplarımı getirmesini defalarca ona öğretmeye gayret ettiysem de bunu nedense bir türlü anlamadı. Ya onları kendi yiyor ya da hiç ihtiyacım olmadığı zaman getiriyor. Tabii ona teşekkür ederek gülümsüyorum, o da gülüyor, biliyor musunuz öyle mutlu oluyor ki o zaman, neşeyle çocuksu birtakım seslerle kekeliyor kendi kendine ama hapları bir kez bile zamanında getirmeyi beceremedi. Bana bir şey olursa, bir düşünün sonrasını. Kimse onunla ilgilenmez. Başına ne gelir düşünmek bile istemiyorum..."

Yaşlı durmadan konuşuyor, konuşuyordu. Bu arada sürekli Artyom'un gözlerinin içine bakıyordu. Onun, durumdan iyice rahatsız olduğunu fark etmişti. Yaşlı bütün gücüyle topallayarak yürüdüğü halde, Artyom yine de fazla yol almadıklarını tahmin ediyordu. Arkalarında giderek daha az insan kalmıştı, az sonra kendileri sonuncu olacaklardı. Vanetşka sağ elini sıkı sıkı tuttuğu yaşlı adamın yanında ayaklarını yere vurarak ağır ağır yürüyordu. Yüzünde az önceki umursamaz ifade vardı. Arada bir de, kaçan insanların savurup attıkları ya da kaybettikleri bir eşyayı görüyor, diğer elini ileriye uzatıp heyecanla, yine o çocuksu sesleri çıkarıyordu. Bazen de şimdi biraz daha yoğunlaşan karanlığa doğru bağırıyordu.

“Adınızı sorabilir miyim, genç adam? Deminden beri, kendimizi tanıtmadan sohbet ediyoruz... Artyom? Memnun oldum, benim adım Mihayil Porfiryevitç. Evet, Porfiryevitç, doğru. Babama Porfiri derlerdi, duyulmadık bir isim. Sovyet zamanında bazı kurumlar bu yüzden bizi sorguya çekmişlerdi. O zamanların moda olan isimleri çok farklıydı: Vladilen, Stalina vs. Ya siz nereden geliyorsunuz? WDNCh’dan mı? Vanetşka’yla ben Barrikadnaya’dan geliyoruz, eskiden istasyonun yakınında yaşıyordum.” Yaşlı, sıkılgan bir tavırla gülümsedi. “Biliyor musunuz, orada bir zamanlar bir gökdelen[38] vardı, hemen metronun yanında. Ama gökdelen nedir belki de bilmiyorsunuz. Sormam ayıp değilse, kaç yaşındasınız? Ama tabii bunun hiç önemi yok. Benim şehir merkezine muhteşem bir manzarası olan, oldukça üst katlarda iki odalı küçük bir dairem vardı. Büyük değildi ama rahattı, zemini de tabii oradaki bütün dairelerdeki gibi meşe ağacından parkeydi ve gaz ocağı olan bir mutfağı vardı. Tanrım bugün düşünüyorum da, böyle bir gaz ocağı meğer ne büyük bir lüksmüş ama o tarihlerde ille de elektrikli ocak istiyordum. Ama maalesef birikmiş param yetmedi. Hemen içeriye girdiğinizde, sağdaki duvarda, Tintoretto’nun altın çerçeveli güzel yağlıboya tablosunun bir kopyası asılıydı. Ve gerçek bir yatak vardı, yastıkları ve yatak çarşaflarıyla, her zaman tertemiz. Sonra üzerinde tüylerden yapılmış ayaklı bir lamba olan büyük bir çalışma masası. Lamba ne de güzel aydınlatırdı! Ve tavana kadar sıra sıra kitap rafları. Babamdan bana büyük bir kütüphane kalmıştı, sonra mesleğim gereği ve ilgim nedeniyle kendim de kitap topladım. Ama bütün bunları niye anlatıyorum size, yaşlı bir adamın gevezelikleri sizi niye ilgilendirsin ki? Ama bugün hâlâ bunları düşünüyorum, bunların eksikliğini çok hissediyorum, anlıyor musunuz, özellikle de masa ve kitapların. Son günlerde de hepsinden çok yatağı özledim. Burada aşağıda, yani metroda, insan elbette daha alçakgönüllü olmak zorunda. Barrikadnaya’da kendimizin yaptığı ahşap kerevetler vardı, biliyor musunuz?.. Bazen yerde yatmak zorunda kalıyorum, herhangi bir paçavranın üzerinde. Ama zararı yok.” Mihayil Porfiryevitç göğsünü işaret ederek, “Önemli olan insanın içidir, dışı değil. Asıl mesele, insanın içiyle hep aynı kalması. Belli bir düzeyde kalması. Koşullar ne olursa olsun. Koşulların hepsinin canı cehenneme! Yatağa olan özlemime rağmen... Biliyor musunuz, özellikle de... “Konuşmasına bir dakika bile ara vermiyordu, Artyom da bir

gökdelende nasıl yaşandığını bilmediği halde ilgiyle dinliyordu, nasıl bir manzara olabilirdi, merdivenle değil de asansörle birkaç dakikada nasıl yukarıya çıkılırdı... Bunları hayal edemiyordu.

Mihayil Porfiryevitç soluklanmak için konuşmasına kısa bir ara verince, Artyom da fırsattan yararlanıp sohbeti doğru yöne çevirdi. Şimdi yolları iyi kötü Puşkinskaya üzerinden gidiyordu yoksa Hitlerovskaya mıydı? Oraya vardıklarında, doğru Polis'e gitmek üzere Çehovskaya'da aktarma yapacaktı. Yaşlı adam konuşmasına ara verince hemen atıldı: "Puşkinskaya'da sahiden faşistler mi var?"

"Ne dediniz?" diye soluklandı yaşlı adam, şaşkınlıkla. "Faşistler mi? Evet, biliyor musunuz, gerçekten kafaları sıfır numara tıraş edilmiş ve şu kol bantlarını taşıyorlar, tam manasıyla korkunç. İstasyonun girişinde, tepede ve her yerde amblemleri asılı: Haça banzer bir çizgiyle kesilmiş bir dairenin içinde kara bir figür. Eskiden bu işaret 'Giriş yok' anlamına gelirdi. Önce bunda bir yanlışlık var sandım, çünkü bu işaretten bir sürü vardı. Tedbiri elden bırakıp sorunca, bunun onların yeni sembolü olduğu anlaşıldı. İşaret 'Karaderililer'e giriş yasak' anlamına geliyor ya da 'Karaderililer'in kendileri yasaklı', her ne halse aptalca bir şey."

Yaşlı adamın son sözleriyle Artyom ürperdi. Mihayil Porfiryevitç'e korkuyla baktı: "Orada gerçekten Karaderililer var mıydı? Sahiden oralara kadar geldiler mi?" Kafasında düşünceler dönme dolap gibi dönüp duruyordu. Bu nasıl mümkün olabilirdi? Yola çıkalı henüz bir hafta bile olmamıştı! WDNCh yoksa çoktan elden çıkmış mıydı da Karaderililer Puşkinskaya'ya kadar dayanmışlar mıydı, misyonu sona mı ermişti? Geç mi kalmıştı, başaramamış mıydı? Her şey boşuna mıydı? Hayır, bu mümkün değildi, bütün bunlar mutlaka söylenti olmalıydı.

Mihayil Porfiryevitç endişeyle ona bakıp bir adım yana çekilerek usulca sordu: "Sormamda bir sakınca yoksa, hangi ideolojiye bağlısınız?"

"Ben mi, ha evet, aslında hiçbirine" diye Artyom kekeledi. "Neden sordunuz?"

“Pekâlâ diğer halklara karşı, örneğin Kafkaslar’a karşı duruşunuz nedir?”

“Bunun Kafkaslar’la ne ilgisi var şimdi? Esasen milliyetler konusunda pek öyle fazla bilgim de yok. İşte Fransızlar ya da Almanlar, eskiden bir de Amerikalılar vardı ama onlardan herhalde geriye kimse kalmamıştır artık. Ama Kafkaslar’dan, doğruyu söylemek gerekirse, kimseyi tanımıyorum.”

“Onlar Kafkaslar’a Karaderililer diyorlar” diye Mihayil Porfiryevitç açıkladı. “Oysa tamamen normal insanlar. Sadece bu katil güruhu, onları kendilerinden bir şekilde farklı görüyor ve bu yüzden de peşlerine düşüyorlar. Tam bir vahşet! Düşünün, rayların üzerindeki tavana haçlarını monte etmişler. Bunlardan birine kanlı canlı bir insan asılıydı. Vanetşka bunu görünce tabii heyecanlandı, parmağıyla o tarafı işaret edip ağzında bir şeyler geveleyince, ancak o zaman bu canavarlar çocuğu fark ettiler.”

Genç çocuk adını duyunca, fersiz gözlerle uzun uzun yaşlı adama baktı. Artyom, gencin tavrından, onun kendilerini epeydir dinlediğini, hatta nelerden söz ettiklerini de kısmen anlamış olduğunu tahmin etti.

“Ve şimdi halklardan söz etmişken” diye Mihayil Porfiryevitç konuşmasını sürdürdü. “Mutlaka oradakiler en çok Almanlar’ı beğeniyorlardır. Çünkü ideolojilerinin bulucusu onlar, yani Almanlar ama siz de bunu mutlaka biliyor olmalısınız, kime anlatıyorum ki?” Artyom pek bilgisiz görünmemek için hafifçe başını salladı. “Her yerde Almanlar’ın kartalı, gamalı haçlarıyla Hitler’in kahramanlık, gurur ve benzer şeylerle ilgili deyişleri asılı. Arada sırada resmigeçitler ve toplantılar yapıyorlar. Orada durmuş, Venteşka’yı rahat bırakmaları için tam onları ikna etmeye çalışırken, istasyon boyunca bir müfreze Alman şarkıları söyleyerek bize doğru geldi. Şarkılarında, ruhların ululuğundan, ölümü küçümsemek gibi bir şeylerden söz ediyorlardı. Aslında Almanca tam da onlar için yaratılmış bir dil. Ben de az biraz konuşurum, anlıyor musunuz?.. Bakın, buraya bir şeyler yazdım. “Mihayil Porfiryevitç, iyice yolun kenarına çekilip ceketinin iç cebinden üzeri yağlanmış bir not defteri çıkardı. “Bir saniye bekleyin, mümkünse lütfen ışığı biraz buraya doğru tutun... Neredeydi? Hah, burada işte.”

Sarı ışığın aydınlattığı noktada, Artyom titreşen Latin harflerini gördü. Not kâğıdının üzerinde düzgün bir şekilde yazılmış, hatta insanı duygulandıran birtakım vinyetlerle de çerçevelenmişti.

Mal mülk ölür, soylar ölür

Sen de onlar gibi ölürsün;

Sonsuza kadar yaşayacak tek şey bilirim;

Ölenin kahramanlık onuru

Artyom Latin harfleri okuyabiliyordu. İstasyon kütüphanesinde bulup çıkardığı nuh nebiden kalma bir okul kitabından öğrenmişti. Huzursuz bir şekilde çevresine bakındı, sonra not defterinin üzerine yeniden ışığı tuttu. Tabii hiçbir şey anlamamıştı.

“Nedir bu?” diye sorarken, bir yandan da defteri aceleyle cebine sıkıştıran Mihayil Porfiyevitç’i yola devam ettirmeye ve Vanetşka’yı da harekete geçirmeye çalışıyordu ama genç çocuk nedendir bilinmez, direnerek, hoşnutsuzca homurdanmaya başladı.

“Bir şiir” dedi yaşlı adam. Artyom’a, sanki biraz incinmiş gibi geldi. “Ölen askerlerin anısına yazılmış. Bu söz Almanca’da nasıl gürlüyor duyuyor musunuz? ‘Ölenlerin kahramanlık onuru!’ İnsanı ürpertiyor.” Birden sustu, duyduğu hayranlıktan utanmış olmalıydı.

Bir süre konuşmadan gittiler. Artyom, yolda en sonda kendileri kaldıkları ve arkalarında neler olduğunu bilemediği için öfkeliydi, bu da yetmiyormuş gibi üstelik bir de sıradan bir şiiri okumak uğruna tünelin ortasında durmuşlardı. Ama şiirin son sözleri yine de istemeden diline dolanmıştı ve birden aklına Vitalik geldi. Bir zamanlar birlikte Botanik Bahçesi’ne gittikleri o mızmız Vitalik. Güney tünelinden saldıran haydutların öldürdüğü Vitalik. O henüz 18’inde, Artyom da daha 16 yaşında oldukları halde, her zaman güvenli olduğu bilinen bu tünele gönderilmişti. Akşam Şenya’yı ziyaret edeceklerdi, bir satıcı, Şenya’ya çok özel olduğunu iddia ettiği otu getirmişti. Haydutlar Vitalik’i burada

kafasından vurmuşlardı. Alnının üzerindeki delik çok küçük olduğu halde, arkada kafatasının yarısı parçalanmıştı. Fazlasına gerek kalmamıştı. “Öleceksin.” Birden Hunter’la Suhoy arasında geçen konuşma aklına geldi, üvey babasının söylediklerini açıkça duyuyordu. “Belki orada hiçbir şey yok.” Sen ölürsün ve bundan sonrası yok. Bitti. Geride artık hiçbir şey kalmıyor. Belki biri seni hatırlar, ama o da uzun sürmez. “Sana yakın olan herkes ölecek.” Ya da ne neydi? Artyom ürperdi, Mihayil Porfiryevitç kısa bir aradan sonra sessizliği bozunca, bayağı sevindi.

“Yoksa sizin yolunuz da bizimkiyle aynı mı? Sadece Puşkinskaya’ya kadar mı gideceksiniz? Orada aktarma yapmayacaksımz yani rayları değiştirmeyeceksiniz değil mi? Bunu hiçbir şekilde size tavsiye etmezdim. Orada neler olduğunu hayal bile edemezsiniz. Belki de bizimle Barrikadnaya’ya gelmeniz daha iyi olur? Sizinle seve seve sohbet ederdim!”

Artyom yine sadece kafasını salladı ve anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı. Sonuçta, ilk gördüğü kişiye, zararsız bir yaşlı bile olsa, yolculuğunun amacını ve hedefini açıklaması doğru olmazdı. Mihayil Porfiryevitç böylece ağzına bir parmak bal çalıp tekrar sustu.

Kimse bir şey konuşmadan böyle epeyce yürüdüler. Arkalarında her şey sakin görünüyordu, Artyom nihayet biraz rahatlamıştı. Az sonra uzakta ışıklar göründü, önce zayıf, sonra giderek daha aydınlık. Kusnezki Most istasyonuna yaklaşmışlardı.

Oranın kurallarını Artyom bilmiyordu, bu yüzden silahını olabildiğince iyi bir yere saklamaya karar verdi. Çizgili bir gömleğe sararak sırt çantasının dibine yerleştirdi.

Kusnezki Most istasyonu meskûndu, perona çıkıştan yaklaşık 50 metre kadar ötede, rayın ortasına gösterişli bir kontrol noktası kurulmuştu. Ne var ki sadece bir tek projektörü vardı -ki o da çalışmıyordu- ve tam donanımlı makineli tüfeği olan bir nöbet üssüydü. Makineli tüfeğin üstü örtülmüştü, yanında yıpranmış yeşil üniformasıyla şişman, göbekli bir adam oturmuş, önündeki bir asker kabından ne olduğu belirsiz bir lapayı kaşıklıyordu. Aynı

kıyafette iki adam, omuzlarında hantal silahlarıyla gelenlerin pasaportlarını titizlikle inceliyorlardı. Gelenler önlerinde küçük bir kuyruk oluşturmuştu, bunlar Kitaigorod'dan son kaçanlardı. Artyom, Mihayil Porfiryevitç ve Vanetşka'yla uğraştığı sırada, önünden geçip gitmişlerdi.

Askerler insanları yavaş ve isteksiz sınırdan geçiriyorlardı. Hatta genç bir adamı içeri bırakmamışlardı, adam şaşkın ve çaresiz bir şekilde yanda durmuş, devamlı kontrol memuruna yanaşmayı deniyor, memursa her defasında onu arkaya itekleyerek sırada bekleyen bir sonrakine sesleniyordu. Gelenler tek tek dikkatle aranıyordu. Kontrol memurları bir adamın üzerinde, bir Makarov bulunca, onu hemen sıranın dışına aldılar, adam direnmeye davranınca da polis kontrolünde alıp götürdüler.

Artyom tedirgin bir şekilde çevresine bakındı, çünkü içine kötü şeyler doğuyordu. Kendisinin de üzerinde silahı olduğunu fısıldayınca, Mihayil Porfiryevitç, ona hayretle baktı. Ama yine de, hiçbir şey olmayacak diyerek onu yatıştırdı. Artyom yine de emin olamadı, yaşlıya kuşkuyla baktı, yaşlı adam ise gülümseyerek yüzünde gizemli bir ifadeyle sustu.

Sıraları gelmişti. Sınır nöbetçileri o sırada, yaşı belki 50'lerinde olan zavallı bir kadının plastik torbasını karıştırıyordu. Kadın hemen küfretmeye başladı, adamlara “İnsanlığın yüz karası” diye bağırdı. Artyom kadına içinden hak verdi. Nöbetçi bir süre daha torbayı karıştırdıktan sonra memnuniyetini gösteren bir ıslık çalarak içine daldığı yığından üç köşeli bir iç çamaşırıyla, birkaç adet piyade mermisi çıkardı, sonra da soran gözlerle kadına baktı.

Artyom, şimdi torunla ilgili acıklı bir hikâye dinleyeceğine emindi, örneğin kadının torunu bu garip şeyleri kaynak işçisi olarak işinde kullanıyordu ve buna benzer bir şeyler. Ama beklediği gibi olmadı, kadın birkaç adım geriye gidip ıslık gibi bir küfür salladı ve geriye tünele daldı, niyeti karanlıkta saklanmaktı. Makineli tüfekli nöbetçi yemek yediği çanağı bir kenara itip silahına davrandı ama sınırdaki nöbetçilerden biri -nöbet noktasının emir komutanı olmalı- bir işaretle onu durdurdu. Nişancı hayal kırıklığıyla sinip tekrar bulamacının başına dönünce, Mihayil Porfiryevitç bir adım öne çıkarak pasaportunu uzattı.

Artyom, nöbetçinin, yaşlı adamın belgesinin sayfalarını çabucak çevirmesine ve sanki hiç orada yokmuş gibi, Vanetşka'ya aldırış etmemesine hayret etti. Sonra sıra Artyom'a geldi. Kâğıtlarını, zayıf, sakallı adama uzattı, adam her sayfayı titizlikle gözden geçirmeye başladı. Cep feneriyle damgalar üzerinde özellikle uzun süre durdu. Artyom'un yüz çizgileriyle fotoğrafı en az beş kere birbirleriyle kıyaslayarak inceledi, bir yandan da, kuşkulu bir şekilde öksürüyordu. Artyom ise gülümsüyor ve olabildiğince masum görünmeye gayret ediyordu.

"Pasaport Sovyet pasaportuna benziyor. Neden?" diye sınır nöbetçisi sert bir sesle sordu. Anlaşılan itiraz edebileceği başka bir şey bulamamıştı.

"Gerçek pasaportlar çıktığı zaman, ben henüz çok küçüktüm" diye Artyom yanıtladı. "Sonra bizim yönetim kendisine, bulabildiği en iyi modeli örnek aldı."

Posbıyıklı kaşlarını çattı. "Kurala aykırı. Sırt çantanızı açın!"

Eğer silahı bulursa, en fazla geri dönmek zorunda kalırım, diye Artyom aklından geçirdi. Ama ya silaha el koyarlarsa? Alnındaki terleri sildi.

Mihayil Porfiryevitç nöbetçiye yaklaşarak kulağına fısıldadı: "Konstantin Alekseyevitç bu genç benim ahbabım. Son derece düzgün bir gençtir. Şahsen ona kefil olurum."

Sınır nöbetçisi bu arada çantayı açmış ve Artyom'un korktuğu gibi elini içine daldırmıştı. Kuru bir sesle, "Beş" dedi. Artyom ne demek istediğini çözmeye çalışırken, Mihayil Porfiryevitç bir avuç dolusu fişeği çıkarıp içinden beş adet aldı ve kontrolörün yanında duran yarı açık sahra çantasına sayarak koydu.

Ancak bu arada Konstantin Alekseyevitç'in eli daha aşağılara uzanmış ve yüzünde ilginç bir ifade belirmişti. "15" dedi bu sefer hiç bozmadan.

Artyom başını sallayarak kendinden on fişek daha sayıp aynı çantaya bıraktı. Sınır nöbetçisinin yüzünde tek bir kas oynamadı, sadece bir adım

yana çekildi. Kusnezki Most'a giden yol serbestti artık. Adamın çelik gibi duruşundan ve tavrından iyice etkilenen Artyom yürümesine devam etti.

Artyom sonraki 15 dakikayı Mihayil Porfiryevitç'le hararetli bir tartışmayla geçirdi, nöbetçiye ödediği beş fişeği Artyom'dan geri almamakta direniyordu, olanlarda onun da kabahati vardı ve saire. Yaşlı adam ısrar ediyordu.

Kusnezki Most, Artyom'un yolculuğu boyunca gördüğü çoğu istasyondan pek farklı değildi. Duvarlarda aynı mermer, aynı granit zemin... Burada sadece kemerler daha yüksek ve genişti, istasyon da bu yüzden daha büyük görünüyordu.

Asıl şaşırtıcı olan her iki rayın üzerinde de komple iki trenin durmasıydı, inanılmaz uzun ve devasa büyüklükteydiler, neredeyse istasyonun tamamından daha uzundular. Pencereleri, rengârenk perdelerden dışarıya sızan hafif bir ışıkla aydınlatılmıştı. Kapılan ardına kadar açıktı, adeta geleni geçeni davet eder bir görünümü vardı.

Artyom kafası işlediğinden bu yana, hayatında hiç böyle bir şey görmemişti. Önünden puflayarak geçip giden kare şeklinde aydınlık pencereli trenleri kuşkusuz hayal meyal anımsıyordu. Ama bunlar, geçmişteki bütün düşünceleri gibi çok uzaklarda, silik çocukluk anılarında kalmıştı. Ayrıntılar göz önüne getirilip tek tek parçalar yeniden bellekte toparlandığı anda, sisli görüntü dağılıyor, su gibi parmakların arasından kayıyor ve sonunda elde hiçbir şey kalmıyordu. O günden sonra da sadece Rişskaya'daki tünelde duran trenle Kitai-gorod ve Prospekt Mira'daki tek vagonları görmüştü.

Artyom donup kaldığı yerden gözlerini trenlere dikip karşı tarafta duran vagonları saymaya koyuldu, ta tünelin sonunda, Kızıl Hat'a giden üst geçidin yanında, karanlığın içinde kaybolana kadar. Karanlığı delip geçen keskin bir elektrik ışığının aydınlattığı yerde kızıl bir bayrak sallanıyordu, bayrağın altında, yeşil üniformalarıyla iki silahlı asker nöbet tutuyorlardı. Uzaktan küçük ve sanki biraz komik görünüyorlardı, oyuncak askerlere benziyorlardı.

Henüz annesiyle beraber olduğu günlerde, Artyom'un bunlara benzer üç oyuncak askeri olmuştu. Biri bir subaydı, minicik tabancasını çekmiş, arkaya doğru bir şeyler bağırıyordu -muhtemelen savaşa katılmak üzere- kendisini takip etmeleri için askerlerine sesleniyordu. Diğer iki asker, silahlarını göğüslerine dayamış, dimdik duruyorlardı. Askerler değişik koleksiyonlardan toplanmış olmalıydı, çünkü onlarla oynamak imkânsızdı: Subay savaşa koşarken, yürekli savaşçıları oldukları yerde sessiz ve kımıldamadan duruyorlardı -tıpkı Kızıl hattaki iki sınır askeri gibi- savaş sözünü duymak bile istemiyorlardı. Garipti. Bu oyuncak figürleri hâlâ çok iyi anımsıyordu, annesinin yüzü ise nedense hiç gözünün önüne gelmiyordu.

Kusnezki Most, nispeten iyi bir durumdaydı, bakımlıydı. WDNCh'daki gibi burada da yedek ışıklandırma çalışıyordu. Tavanı boylu boyunca ne olduğu anlaşılmayan çelikten bir konstrüksiyon kaplamıştı; belki daha önce peronun aydınlatılmasında kullanılmıştı. İki trenin dışında, bu istasyonda olağanüstü hiçbir şey yoktu. Artyom hayal kırıklığını Mihayil Porfiryevitç'ten saklayamadı: "Metroda, hep harikulade güzel istasyonların olduğunu duymuştum. Ama şimdi etrafıma baktığımda, hepsinin hemen hemen aynı olduğunu görüyorum."

"Lütfen genç adam! Belki inanmayacaksınız ama gerçekten muhteşem istasyonlar var! Örneğin Komsomolskaya, evre istasyonlardan biridir, gerçek bir saraydır. Orada muazzam büyüklükte tavan tabloları var, gerçi Lenin ve diğer bütün zırvayla... Ama ne dedim şimdi ben!" Mihayil Porfiryevitç sesini alçalttı. "Şunu iyi bilin, burada casuslar, ajanlar kol gezer, Sokolnitçeskaya hattından gelen, eh anlayacağınız Kızıllar tabii, özür dilerim, hep eski adlara alışmışım. Her halükârda burada dikkatli olmalıyız. Yerel makamlar gerçi resmi olarak bağımsızdır ama Kızıllar'la başları derde girsin istemezler. Eğer Kızıllar kendilerine birinin teslim edilmesini istiyorlarsa, ne yapıp edip mutlaka onu alırlar. Olası çatışmalardan söz etmeyelim." Korkuyla çevresine bakındı. "Gelin, kendimize dinlenebileceğimiz bir yer bulalım. Doğrusunu isterseniz müthiş yoruldum, sanırım sizin de biraz uykuya ihtiyacınız var. Burada geceleriz, yarın yola devam."

Artyom başını salladı. Bu gün gerçekten de alabildiğine uzun ve yorucu olmuştu. Bir an önce dinlenmeye ihtiyacı vardı. Trenlere kıskanç bir bakış fırlatarak Mihayil Porfiryevitç'in peşi sıra gitti. Vagonlardan neşeli gülüşmeler ve yüksek sesle konuşmalar duyuluyordu. Önünden geçtikleri açık kapılarda, çalışmaktan yorgun düşmüş adamlar sigaralarını tüttürüyorlar, yan komşularıyla, günün olaylarını konuşuyorlardı. Bir masada birkaç yaşlı kadın oturmuş tel bir kabloya asılı küçük bir lambanın altında çaylarını içiyorlardı. Etrafta çocuklar koşturuyordu. Bu da Artyom'un alışık olmadığı bir şeydi, çünkü WDNCh'da hava her zaman gergin oluyordu, insanlar da hep kötü bir şeyler bekliyordu. Gerçi orada da dostlar huzur içinde bir arada olmak için akşamları bir çadırda toplanıyordu ama kapıların ardına kadar açık durması, insanların birbirini ziyaret etmesi, her yerde çocukların koşuşturması gibi şeylere pek rastlanmıyordu. Burada sanki insanların durumu çok daha iyi görünüyordu. Sonunda Artyom dayanamayıp sordu. "Burada insanlar neyle yaşıyorlar?"

"Ah bunu bilmiyor musunuz? Burası Kusnezki Most. Metronun en iyi teknisyenleri ve en büyük atölyeleri buradadır. Sokolnitşeskaya hattı, bütün aletlerini burada onarıma verir, hatta çevre hattından da buraya gelirler. Bu istasyon her zaman canlıdır, hareketlidir. İnsan burada yaşamalı." Mihayil Porfiryevitç hayal kurarak içini çekti. "Ama bu konuda çok katıdırlar."

Artyom bir vagonda uyuyabileceklerini boşuna umut etti. Salonun ortasında, WDNCh'dakine benzer büyük çadırlar sıra sıra dizilmişlerdi, ilk çadırın üzerinde şablonlarla çizilmiş düz harflerle HOTEL yazısı okunuyordu. Önünde, göçerler kuyruk oluşturmuş, bekliyorlardı ama Mihayil Porfiryevitç yöneticiye seslenerek yana çekti, çantasının içinde madeni bir şeyler şangırdadı. Adamın kulağına, "Konstantin Alekseyevitç"le başlayan gizemli bir şeyler fısıldadı, sorun halledilmişti.

Yönetici davetkâr bir şekilde "Burayı takip edin" diye işaret etti. Vanetşka neşeyle bir şeyler mırıldandı.

Hiçbir şey ödemeden çay bile içtiler, Artyom'un kendini cumborlop içine attığı yatağın şilteleri o kadar yumuşaktılar ki, bir daha hiç kalkmak istemedi. Yatağa yan uzanmış bir halde, dikkatle çayını yudumlarken, bir

yandan da gözleri çakmak çakmak, hararetle bir şeyleri anlatan yaşlı adamı dinliyordu.

“Onların bütün hatta hâkim olduğu söylenemez, bu kesinlikle doğru değil. Gerçi kimse bunu söylemeye yanaşmıyor, Kızıllar da bunu asla itiraf edemezlerdi ama üniversite kontrolünü buradan çekti, arkasında ne varsa, onları da! Evet, Kızıl hat şimdi sadece Sportivnaya’ya kadar uzanıyor. Arkasından son derece uzun bir hat geliyor, biliyor musunuz, çok önceleri Leninskiye gory[39] adlı bir istasyon vardı, daha sonra adını değiştirdiler ama ben eski adını yeğliyorum. Her neyse, Lenin Dağları’nın arkasından raylar yüzeye geliyorlar ve bir köprüyle nehrin üzerinden geçiyorlar. Bu köprü bir infilaktan sonra epey zarar gördü, çok geçmeden de çöktü. Yani üniversiteyle neredeyse başından beri hiçbir bağlantı olmadı.”

Artyom çayından bir yudum aldı ve keyifli bir bekleyişe geçti. Az sonra şehrin güney batısından epey uzakta, Kızıl hattın, efsanevi uçurumun üzerinden geçen rayının öte yanında cereyan eden olağanüstü olayların sırlarını öğrenecekti. Vanetşka hararetle tırnaklarını kemiriyor, marifetinin sonuçlarını yoklamak üzere bir an ara verip sonra hemen hararetle uğraşısına devam ediyordu. Artyom onu şimdi neredeyse sempatiyle izliyordu, konuşmayıp sürekli sustuğu için de bu saf yaratığa müteşekkir olduğunu hissediyordu.

“Biliyor musunuz, Barrikadnaya’da küçük bir çevre oluşturduk kendimize. Geceleri orada buluşuyoruz, bazen Uluzi 1905 goda’dan da birkaç kişi bize katılıyor. Farklı düşünenlerin hepsini Puşkinskaya’dan kovaladılar, Anton Petrovitç de bu yüzden bize katıldı. Tabii çok özel şeyler konuşmuyoruz, sadece edebiyatla ilgili sohbet ediyoruz, arada biraz da siyasetten söz ediyoruz. Biliyor musunuz, orada, Barrikadnaya’da eğitimli bilgili kişilerden pek hoşlanmazlar. Hakkımızda hep söylenenler aynıdır: Miskin aydınlar ya da beşinci sömürge. Yani çok sakin davranıyoruz. Yakov Iossifovitç en azından üniversitenin yok olmadığını iddia ediyor. Söylediğine göre tüneli barikatla kapatmayı başarmışlar ve orada hâlâ insanlar yaşıyormuş. Ve sadece insanlar da değil... Sizin de bilmeniz gerekir, orada bir zamanlar Moskova Devlet Üniversitesi bulunuyordu, sonunda istasyona da aynı adı verdiler. Söylenenlere bakılırsa, profesörlerle

öğrencilerin bir kısmı güya kendilerini kurtarmayı başarmış. Üniversitenin altında Stalin zamanında inşa edilmiş devasa sığınaklar var, bildiğim kadarıyla birtakım özel geçitlerle metroya bağlanıyor. Yine denildiğine göre, orada bir çeşit entelektüel merkez oluşturulmuş. Belki de sadece söylentiden ibarettir. Güya orada eğitimli insanlar iktidardaymış, hattın sonuna kadar uzanan üç istasyonu bir rektör yönetiyormuş, her bir istasyonun başında da seçimle gelen bir dekan varmış. Bilim yapmaya da devam ediliyormuş -ne de olsa oradakiler öğrenciler, doktora yapanlar, doçentlerdir. Yani bu şu anlama geliyor, kültür mirasımız, bizde olduğu gibi unutulmamış. Hatta Anton Petrovitç, dostu olan bir mühendisin, yüzeye çıkmak için bir yöntem bulduklarını gizlice kendisine anlattığını söylemişti. Kendi koruyucu elbiselerini geliştirmişler, bazen de üniversitenin keşif yapan adamları metroya geliyorlarmış. Kulağa inanılmaz geliyor değil mi?"

Mihayil Porfiryevitç Artyom'a baktı, gözlerinde biraz haset, biraz da ürkek, bezgin bir umut sezinledi. Artyom hafifçe öksürüp olabildiğince ikna edici bir tonla yanıtladı: "Neden inanılmaz olsun? Ben bunu tamamen gerçekçi buluyorum. Örneğin bir de Polis var. Duyduğum kadarıyla, orada da..."

"Ah evet, harikulade bir yer, yalnız oraya şimdi nasıl gidilir ki? Ayrıca, bana mecliste iktidarın tekrar subaylara verildiği söylendi."

Artyom kaşlarını kaldırdı: "Hangi mecliste?"

"Polis, saygın insanlardan oluşan bir meclisle yönetiliyor. Bunlar kütüphaneciler ve subaylardır. Kütüphaneyi mutlaka duymuşsunuzdur, size anlatmama gerek yok ama doğru anımsıyorsam eğer eskiden Savunma Bakanlığı binasının tam yanında ya da yakınlarında, Polis'e giden bir başka giriş vardı, o sayede generallerin bir kısmı o geçişten kendini kurtarabilmişti. Başlarda iktidarı daha çok subaylar ele geçirmişlerdi ve Polis uzun süre cunta ile yönetildi. Ama insanlar bu iktidardan bazı sebeplerden dolayı memnun değildiler ve oldukça kanlı çatışmalar başlamıştı. Kızıllar'la yapılan savaştan çok önceydi bu. Sonra bir anlaşma yapıldı ve meclis kuruldu, içinde iki fraksiyon oluştu: Kütüphaneciler ve subaylar. Garip bir bileşim. Biliyor musunuz, başlangıçta subayların

kütüphanecilerle hiçbir ilgisi yoktu ama sonuçta birleştiler. Ve tabii bu iki fraksiyon arasında ezeli bir geçimsizlik süre geldi: Bazen biri üste çıkıyordu, bazen diğerleri. Kızıllar'la savaş olunca, tabii savunma kültürden daha öne çıkıyor ve böylece subaylar baskın çıkıyordu. Barışçıl bir yaşama geçilince bu defa yine kütüphaneciler etkili oluyordu. Ve böylece tıpkı bir sarkaç gibi bu durum öyle böyle sürüp gitti. Gelen en yeni habere göre ise, subaylar tekrar durumlarını sağlamlaştırmışlar ve oraya tekrar disiplin gelmiş, kapatma saatleri ve hayatın diğer eğlenceli yanlarıyla ilgili yeniden düzenlemeler yapılmış." Mihayil Porfiryevitç tatlı bir gülümsemeyle devam etti. "Sizin anlayacağınız, oraya gitmek şimdi, Zümrüt şehre varmak kadar zor -üniversiteyle ona bağlanan istasyonlara şaka yollu bu adı koyduk. Çünkü oraya ya Kızıl hat ya da Hansa üzerinden gitmek gerekiyor ama sizin de tahmin edeceğiniz gibi, Hansa'dan geçiş yok. Faşistlerden önce Puşkinskaya üzerinden Çehovskaya'ya hâlâ aktarma yapılabiliyordu, oradan Borovizkaya'ya kadar sadece bir tünel var. Gerçi iyi değil ama daha gençken birkaç kez o tüneli kullanmıştım."

Artyom, yeri gelmişken adı geçen tünelde neyin kötü olduğunu sordu, yaşlı adam "Biliyor musunuz?" diye yanıtladı yeniden. "Orada tünelin tam ortasında yanmış bir tren duruyor. Şimdi nasıldır bilmiyorum, epeydir gitmedim ama eskiden trenin içinde kömürleşmiş cesetler vardı. Hatta bazıları oturur vaziyetteydi, tam anlamıyla korkunç. Bu nasıl oldu bilmiyorum. Orada neler olduğunu tanıdıklarıma sordum ama kimse bana bir açıklama yapamadı... Her neyse, bu tren orada oldukça, geçiş çok zor, tünel kısmen yıkıldığı ve vagonların çevresi de toprakla dolduğu için trenin dışında da bir şey yapılamıyor. Trende, yani demek istediğim vagonlarda, tatsız şeyler oluyor, betimlemem mümkün değil. Biliyor musunuz, ben aslında ateistim ve bu mistik zırvalara inanmıyorum, bu yüzden o zamanlar olanları sıçanların ve diğer her türlü yaratığın üstüne attım. Bugün ise artık pek emin değilim."

Bu sözler Artyom'a tünellerdeki esrarengiz gürültüleri anımsattı. Bunun üzerine kendi ekibi ve daha sonra da Burbon'la başlarına gelenleri anlattı. Kısa bir duraksamadan sonra, Han'ın ona yaptığı açıklamayı da aktarmaya çalıştı.

“Fakat, fakat, bu tamamen zırva!” Mihayil Porfiryevitç kaşlarını çattı. “Buna benzer şeyleri ben de duydum. Yakov Iossifovitç’ten öğrendiğim bazı şeyleri size anlatayım. Kendisi fizikçidir, bana, belirli ruhsal rahatsızlıklarda, insanların, işitilmesi güç son derece düşük frekanslı titreşimlerden etkilendiklerini söylemişti. Yanılmıyorsam, yedi kilo saykıl frekanstan söz etmişti. Ve bu gürültü doğal süreçlerle kendiliğinden oluşabiliyor, tektonik kaymalar ya da başka nedenlerden dolayı, anlatırken tam olarak dinlememiştim. Ama ölülerin ruhları mı? Hem de borularda? Bırakın lütfen bu saçmalıkları...”

Yaşlıyla söyleşmek son derece ilginçti. Anlattıklarından hiçbirini daha önce hiç duymamıştı. Bu adam metroyu, modası geçmiş, kendine özgü bir açıdan görüyordu. Anlaşılan bütün kalbiyle onu yukarısı çekiyordu -burada da- kendisini hâlâ ilk günlerdeki gibi rahat hissetmiyordu. Artyom Suhoy’la Hunter’ın arasındaki tartışmayı düşündü yeniden ve sordu: “Siz ne düşünüyorsunuz peki? Biz, yani insanlar demek istiyorum, oraya geri dönecek miyiz? Burada sağ kalıp geri dönecek miyiz?”

Sorduğuna hemen pişman oldu, çünkü sorusu, yaşlı adamın bütün özlemlerini sanki kesip atmıştı. Adam yerinde büzüldü, yavaş ve ruhsuz bir sesle yanıtladı: “Zannetmiyorum. Zannetmiyorum.”

“Ama başka yeraltı metroları daha varmış, duydum. St. Petersburg’da, Minsk’te, Novgorod’da.” Artyom bu isimleri ezbere söylüyordu, çünkü bu adlar onun için hiçbir anlam ifade etmiyordu. İçleri doldurulmayacak boş bir kılıftan başka bir şey değillerdi.

Mihayil Porfiryevitç derin bir iç geçirdi. “Ah ne güzel bir şehirdi Petersburg! Isaak Katedrali, ve Amirallik, şu sivri kule. Ne güzellik, ne zarafet! Ve akşamları Nevski-Prospekt caddesinin üzeri: ...İnsanlar, kalabalığın gürültüsü, kahkahalar, ellerinde dondurmalarıyla çocuklar, gençler, incecik kızlar, müzik. Özellikle de yaz aylarında. Aslında orada yazları pek nadir iyi hava olur ama güneş parıldadığı zaman ve gökyüzü masmavi iken, tam bir gök mavisi, sonra biliyor musunuz, işte o zaman insan kolay soluk alıyor.” Gözlerini Artyom’a çevirdi ama bakışları onu delip geçmiş, sabahın erken saatlerinde sisler arasından şimdi yıkılmış olan

o binaların muhteşem siluetlerinin belirdiği gizemli bir uzaklığa yönelmişti. Artyom, şimdi başını çevirirse, sanki o soluk kesen tabloyu görecekmiş hissine kapıldı. Yaşlı adam yeniden iç geçirdi, Artyom onu anılarından uzaklaştırmaya cesaret edemedi. "Evet, Moskova tünelinin yanında sahiden de daha başka metrolar da vardı. Belki orada da insanlar kendilerini kurtarabilmişlerdir. Ama bir düşünün genç adam!" Mihayil Porfiryevitç boğumlu parmağını kaldırdı. "Bugüne kadar kaç yıl geçti ve hiçbir şey olmadı. Bir Allah'ın kulu bile yok! Geçen bu kadar uzun zamandan sonra bir tek kişi bile bulunamaz mıydı? Hayır, korkarım..." Mihayil Porfiryevitç uzun süre sustu, belki beş dakika kadar sonra, Artyom'a değil, kendi kendine, "Aman tanrım, nasıl harikulade bir dünyayı yıkmışız!" diye konuştu.

Çadıra ağır sessiz bir hava yayıldı. Vanetşka onların hafif sesle konuşmalarından yorgun düşmüş, ağzı açık uyuyordu. Horluyor, arada bir de köpek gibi hafif ulumaya benzer sesler çıkarıyordu. Mihayil Porfiryevitç tek kelime bile konuşmadı, Artyom uyumadığına emin olduğu halde, onu rahat bıraktı, kendi de gözlerini kapatarak uyumaya çalıştı.

Gün boyunca yaşadıklarından sonra, bir anda uykuya dalacağını sanmıştı ama zaman giderek daha ağır akıyor, az önce kendisine o kadar yumuşak gelen şilte yan tarafında ağırlık yapıyordu. Öyle ki sonunda rahat bir pozisyon alana kadar defalarca sağa sola dönüp dolanıp durdu. Kulaklarında yaşlının söylediği son üzücü sözler çınlıyordu: Hayır... Zannetmiyorum. Işıl ışıl parlayan muhteşem caddelere, muazzam binalara, ılık yaz akşamında saçlarımızın aralarından esen, yüzümüzü okşayan hafif, serin rüzgâra bir daha kavuşamayacağız ve gökyüzü de asla eskisi gibi olmayacak. Şimdi onların üzerindeki gökyüzü, tünelin, paslanmış boruların önünden, yukarıya uzanan, oluklu tavanıydı ve hep de öyle kalacaktı. Peki bir zamanlar nasıldı?

Gök mavisi mi? Saf mı? Garip bir gökyüzüydü. Artyom'un tam da Botanik Bahçesinde gördüğü gibi, yıldızlarla kaplı ama kadife mavisi değil, aksine açık mavi, pırıl pırıl, neşeli bir gökyüzü. Ve binalar da gerçekten devasaydı ama cüsseleriyle etkilemiyorlardı, hayır, aydınlık ve hafiftiler, aynı zamanda hoş bir havayla sarmalanmışlardı, sanki zeminden kopmuşlar

boşlukta dalgalanıyorlardı ve siluetleri de sonsuz yükseklikte kayboluyordu. Ve burada ne kadar çok insan vardı! Artyom hiç bu kadar çok insanı bir arada görmemişti, en çok Kitai-gorod'da rastlamış ama burada daha da çoktular, bu dev gibi binaların eteklerindeki bütün alanlar ve binaların araları insanlarla doluydu. Çevrede koşuşup duruyorlardı ve aralarında gerçekten de bir sürü çocuk vardı, bir şeyler yiyorlardı, herhalde dondurmaydı. Artyom birinden rica edip denemek istedi, hiç gerçek dondurma yememişti çünkü. Ama dondurmalarını yalayan küçük çocuklar, gülerek önünden koşup geçiyor, zekice ondan kaçıp uzaklaşıyorlardı. Bu yüzden Artyom hiçbirinin yüzünü doğru dürüst göremiyordu bile. Artyom artık ne istediğini bilmez bir haldeydi. Dondurmayı mı deneyecekti, yoksa, acaba dondurması var mı diye bir çocuğun peşinden mi gidecekti... Birden korkuya kapıldı.

Binaların siluetleri kararmaya başlamıştı, tehdit edercesine üzerine geliyorlardı. Artyom hâlâ çocukların peşinden koşuyordu, ama şimdi çocukların gülüşleri eskisi gibi neşeli çınlamıyordu kötü ve sabırsızdı. Bütün gücünü toplayıp bir çocuğu kolundan yakaladı. Çocuk kurtulup kaçmayı denedi ve küçük bir şeytan gibi haykırmaya başladı ama Artyom çelik gibi eliyle onu gırtlağından yakalayarak yüzüne baktı: Vanetşka'ydı.

Çocuk haykırıyor, dişlerini gösteriyor, boynunu çeviriyordu. Artyom'un elini ısırmaya davranınca, Artyom paniğe kapılıp onu tuttuğu gibi ileriye fırlattı. Vanetşka düştüğü yerden birden dizlerinin üzerinde doğrulup kafasını arkaya attı ve Artyom'un WDNCh'da dehşetle kaçtığı o korkunç, uzayıp giden ulumayla bağırdı. O ana kadar oraya buraya koşuşturan çocuklar durup yüzleri aksi yönde, ona bakmadan, ağır ağır Vanetşka'ya yaklaşmaya başladılar. Çocukların arkalarında kapkara dev gibi binalar birbiri üstüne yıkılarak aynı şekilde sanki ona doğru hareket ediyorlardı. Nihayet, bina enkazları arasında kalan boş alanı tamamen dolduran çocuklar, Vanetşka'nın uluyan haykırışlarına katıldılar, hayvansıl bir kinle baskın bir kederin karışımı bir ulumaydı bu.

Ve sonra çocuklar Vanetşka'ya döndüler. Yüzleri yoktu, saçaklanmış ağızları, parlak, bebekleri olmayan göz yuvarlaklarıyla sadece kara deriden birer maskeleri vardı.

Ve Artyom birden, tanımadığı bir ses duydu. Ses yüksek değildi, korkunç inlemelerden anlaşılmıyordu ama ısrarla hep aynı şeyi tekrarlıyordu. Artyom yaklaşan çocukları dikkate almaksızın sese kulak vermeye çalışırken, sonunda ne olduğunu anladı. Ses “Gitmelisin” diyordu. Ve tekrar. Ve tekrar aynı şey Sonunda Artyom sesi tanıdı.

Bu Hunter’ın sesiydi.

Gözlerini açtı, üzerindeki örtüyü attı. Çadırın içi karanlık ve çok nemliydi, kafası kurşun gibi ağırlaşmıştı, düşüncelerini harekete geçiremiyordu, ağırlaşmış ve hantallaşmıştı. Ne kadar uyuduğunu bilmiyordu, kalkıp yola çıkma zamanı gelmiş miydi? Yoksa güzel bir rüya görme umuduyla yeniden yatabilir miydi?

Çadırın bir kanadı açıldı, aralıktan, girişte kendisini kontrol eden sınır nöbetçisinin kafası göründü. Konstantin’di, ya soyadı neydi acaba?

“Mihayil Porfiryevitç! Mihayil Porfiryevitç! Kalk artık, Mihayil Porfiryevitç!” Memur, kendisine dehşetle bakan Artyom’u umursamadan çadıra girdi ve uyuyan yaşlıyı sarsmaya başladı.

Önce Vanetşka uyandı ve keyifsiz homurdandı. Gelen memur ona bakmadı bile. Vanetşka eline yapışmak isteyince de, okkalı bir tokat indirdi yüzüne. Sonunda yaşlı adam da uyandı.

“Mihayil Porfiryevitç! Çabuk kalk!” diye sınır nöbetçisi fısıldadı. “Gitmeniz gerekiyor! Kızıllar seni onlara teslim etmemizi istiyorlar, iftira, gammazlık ve düşmanca propaganda yapmak suçlarından. Sana söylemiştim: Hiç değilse burada, en azından bizim bitli istasyonumuzda senin üniversitenden söz etme diye! Beni dinlemedin mi?”

“İzninizle ama Konstantin Alekseyevitç, bu ne demek oluyor?” Yaşlı şaşkın şaşkın kafasını salladı, ahlayıp puflayarak yatağından doğruldu. “Hiçbir şey konuşmadım, propaganda da yapmadım, tanrı korusun, sadece buradaki genç adama anlattım, alçak sesle, çevrede de hiç tanık yokken.”

“Senin genç adamı da yanına alabilirsin! Hemen yanımızda nasıl bir istasyon olduğunu biliyorsun herhalde. Sizi aldıkları gibi Lubyanka’ya götürürler, bağırsaklarınızı deşerler ve buradaki herifi de, ağzını açıp gevezelik etmesin diye kurşuna dizerler. Hadi fırla, hâlâ ne bekliyorsun, şimdi gelirler! Bizim adamlar henüz görüşme halindeler, verecekleri hizmet karşılığında Kızıllar’dan ne isteyebileceklerini tartışıyorlar, hadi acele edin!”

Artyom, sırt çantası omzunda ayaklanmıştı bile. Yalnız silahlı mı silahsız mı olmalıydı, karar veremiyordu. Yaşlı da hareketlenmişti, bir dakika sonra raylar boyunca koşuyorlardı, bu arada Konstantin Alekseyevitç, kahramanca bir edayla ve yüzünde acıyan bir ifadeyle ses çıkarmasın diye eliyle Vanetşka’nın ağzına tutuyordu. Mihayil Porfiryevitç de, adam çocuğu boynundan yakalayıp bükmesin diye endişeyle devamlı ona bakıyordu.

Puşkinskaya’ya giden tüneldeki istasyon nispeten daha iyi donanımlıydı. Burada 100 ve 200’üncü metrede iki nöbet noktasını geçtiler. Birincisi, rayların üzerine çapraz konumlu betondan bir duvardı, karşı siperi olarak kullanılıyordu ve sadece duvardaki daracık bir geçitten içeri giriliyordu. Geçidin arkasında solda istasyonla -muhtemelen ana karargâha kadar uzanan- doğrudan bağlantı kurulabilen bir telefon cihazı vardı. Çevrede içi cephane dolu birkaç sandıkla bir drezin duruyordu, bununla 100 metreye kadar kontrole gidiyorlardı. Dışarıda daha ilerde de her zamanki kum çuvalları ile bir makineli tüfek ile diğer taraftakine benzer bir projektör göze çarpıyordu. İki nöbet noktasında da insan vardı ama Konstantin Alekseyevitç onları kolayca geçirerek sınıra kadar götürdü. “Hadi gelin, birkaç dakika daha sizinle geleceğim” dedi. Puşkinskaya yönünde ilerlerken ekledi. “Korkarım buraya bir daha gelemeyeceksin Mihayil Porfiryevitç. Geçmişte işlediğin küçük günahlarını hâlâ affetmemişler. Duydun mu, hatta Yoldaş Moskvin de kendisi bizzat bunu soruşturdu. Yine de bazı şeyler düşünüyoruz tabii. Sadece Puşkinskaya’da dikkatli ol!” Sonra durdu, az sonra yavaş yavaş karanlıkta gözden kaybolurken, arkalarından hâlâ sesleniyordu. “Bir an evvel başar! Gördüğün gibi, onlardan korkuyoruz. Hoşça kal!”

Henüz acele etmek için bir neden yoktu, bu yüzden üç kaçak ağır ağır yollarına devam ettiler.

Artyom yaşlı adamı meraklı süzdü: "Sizinle ne alıp veremedikleri var?"

"Sadece onlardan hoşlanmıyorum ve savaş sırasında... Anlayacağınız, bizim her zaman bir araya geldiğimiz küçük bir grubumuz vardı, orada birkaç metin kaleme aldık. Bunun için bir baskı makinesine ihtiyacımız oldu. Ve o sıralarda hâlâ Puşkinskaya'da yaşayan Anton Petrovitç bize bunu sağlayabilecekti, öyle bir makine de istasyonda bulunuyordu. Birkaç çılgın makineyi İzvestiya[40] binasından aşağıya sürükleyip çıkardılar. Anton da o metinleri bastı."

"Ama Kızıllar'ın sınırı sakin görünüyor. Sadece iki adamla, bir bayrakları var, Hansalar'daki gibi barikatlar, setler kurulmamış."

Mihayil Porfiryevitç alaycı bir şekilde gülümsedi. "Şaşılacak bir şey yok! Sınıra en büyük saldırı dışarıdan değil, içeriden geliyor. Bu taraftan baktığında her şey gösteriş, aksesuvar, içeride ise yeterince barikat var."

Konuşmadan ilerliyorlardı. Artyom da bu arada tünelin kendisinde ne gibi duygular yarattığını anlamak için kendini yokluyordu. Ama hem bu, hem de Kitai-gorod'dan Kusnezki Most'a giden tünel gerip bir şekilde tamamen boştu. En ufak bir şey hissetmiyordu, burası sadece cansız, ruhsuz bir yapıydı o kadar.

Sonra düşünceleri, az önceki kâbuslu rüyaya kaydı. Ayrıntılar belleğinde dağılmıştı, aklında sadece bulanık, uğursuz bir anı kalmıştı. Yüzü olmayan çocuklar ve üst üste yığılan kapkara evler. Ama ya ses...

Ötesi gelmiyordu. Şu anda sadece bildik, iğrenç bir ıslık sesiyle küçük pençelerin tırmıklamalarını duyuyordu. Burnuna kadar çürümüş etin yapışkan kokusu geliyordu, cep fenerinin ölgün ışığı sonunda gürültünün geldiği yeri yokladığında, Artyom'un gözlerinin önünde beliren görüntü, onda bir an önce oradan kaçma arzusunu uyandırdı, gerekirse Kızıllar'a bile geri dönebilirdi.

Tünel duvarının hemen yanında, yerde, yüzleri aşağıya dönük, şişmiş üç ceset sıralanmış yatıyordu, arkalarından telle bağlanmış elleri, fareler tarafından bir güzel kemirilmişti. Artyom ağır tatlımsı, zehirli kokuyu hissetmemek için ceketinin kollarıyla burnunu kapatıp eğilerek cesetleri feneriyle aydınlattı. İç çamaşırlarına varıncaya kadar çırılçıplaktılar, bedenlerinde hiçbir yara izi görülmüyordu. Saçları kurumuş kanlarla yapış yapıştı, kan merminin girdiği koyu deliğin etrafında daha da yoğunlaşmıştı.

“Ensesinden vurulmuş” diye Artyom saptamasını yaptı.

Midesinden yukarıya çıkan bulantıyı hissettiği halde, mümkün olduğu kadar sessiz kalmaya gayret etti.

Mihayil Porfiryevitç eliyle ağzını tutmuştu, titreyerek konuşurken, gözleri şimşek şimşek parlıyordu: “Aman tanrım ne yapıyorsunuz öyle? Vanetşka o tarafa bakma, buraya gel!”

Ama Vanetşka umursamaz bir halde, görünüşü diğerlerinden biraz daha iyi bir ölünün yanına oturmuş, yaptığı işe iyice yoğunlaşmış bir halde, parmağıyla cesedin derisini delmeğe uğraşıyordu, bir yandan da heyecanla bir şeyler kekeleyip duruyordu.

Işık yukarıya doğru kayarak cesetlerin üzerinden yaklaşık bir göz mesafesinde, duvara yapıştırılmış olan kaba bir ambalaj kâğıdı parçasını aydınlattı. Kâğıdın üzerinde, kanatları açık kartallarla çevrelenmiş, gotik harflerle Almanca, “DÖRDÜNCÜ RAYH yazısı görülüyordu. Hemen altında Rusça şu sözler okunuyordu: “Siyah saçlı hiçbir domuz Büyük Devlet’e 300 metreden daha fazla yaklaşamaz!” Yazının sonunda da üzerinde “Girmek yasaktır!” işaretinin olduğu koca bir damga vardı. İkiye bölünmüş bir daire içinde siyah bir figür.

“Caniler!” diye Artyom dişlerinin arasından tısladı. “Bütün bunlar sırf saçlarının rengi farklı diye oluyor!”

Yaşlı adam üzgün bir ifadeyle başını salladı, sonra da ölüleri ilgiyle seyreden ve önce ayağa kalkmak istemeyen Vanetşka’yı yakasından çekip sürükledi. Nihayet tekrar yola koyulduklarında, Mihayil Prorfiryevitç,

karamsar bir ifadeyle “Gördüğüm kadarıyla, bizim baskı makinesi hâlâ çalışıyor” dedi.

Şimdi daha yavaş yürüyorlardı, duvara çizili, altında “300 m.” yazılı kırmızı kartalı, bu yüzden ancak iki dakika sonra keşfedebildiler. Uzaktan köpek havlamalarını duyunca Artyom’un keyfi kaçtı.

İstasyona yaklaşık 100 metre kala yüzlerine keskin bir ışık çarptı. Durdular. Bir megafondan bir ses gürledi: “Ellerinizi başınızın arkasına koyun! Kımıldamayın!”

Artyom itaatkâr bir tavırla iki elini ensesine koydu. Mihayil Porfiryevitç kollarını havaya kaldırdı. Aynı anda ses yeniden gürledi: “Eller başın arkasına dedim! Yavaşça buraya gelin! Hızlı hareket etmek yok!”

Artyom orada kimin konuştuğunu seçemedi, ışık doğrudan gözlerini geldiği için aşağıya bakıyordu.

Bir süre küçük adımlarla ilerledikten sonra, projektörün ışığı yana dönünce oldukları yerde hareket etmeden durdular.

Buraya bir barikat yerleştirilmişti, bellerinde tabancalarla geniş omuzlu makineli tüfek iki piyade eri nöbet tutuyordu. İkisi de kamuflaj kıyafetliydi, sıfır numara tıraşlı kafalarında da çapraz baretler vardı. Kollarında Alman gamalı haçına benzer ama dört yerine üç çengeli olan beyaz bantlar dikkati çekiyordu. Biraz ileride arkalarda, birkaç kara gölge daha görünüyordu, ayaklarının dibine sinirli sinirli ulayan bir köpek çökmüştü. Çevrede ne kadar duvar varsa hepsinin üzerinde haçlar, kartallar, özdeyişler ve Rus olmayanlara atıf yapan küfürler karalanmıştı. Duvarın görünür bir yerinde de, üzerinde yine üç kollu gamalı haçlı bir kartal resmi olan hafif yanık bir kumaş parçasının altında, plastik bir çerçevenin içinde yine talihsiz siyah saçlı adamın aydınlatılmış çizimi göze çarpıyordu. Burası kutsal ikonaların toplandığı bir çeşit özel köşe[41] olmalıydı.

Nöbetçilerden biri bir adım öne çıkarak yamuk parmaklarıyla göz hizasında tuttuğu, çelik çomağa benzer inanılmaz uzunlukta bir cep lambasını yaktı. Hiç telaş etmeden yeni gelen üç kişiye doğru yürüdü,

kuşkuyla yüzlerini süzdü. Slav ırkına benzemeyen çizgiler aradığı belliydi. Ama üçü de dış görünüşleriyle -belki Vanetşka dışında- az çok Rus'a benziyordu. Küçük oğlanın yüzü hastalıklıydı, nitekim kontrol memuru lambayı aşağıya çevirip hayal kırıklığıyla omuzlarını silkmişti. “Kâğıtlar” dedi nöbetçi.

Artyom hazırdaki pasaportunu hemen uzattı, Mihayil Porfiryevitç de kısa bir tereddütten sonra, iç cebini karıştırıp kimliğini çıkardı.

Kontrol memuru, tiksinerek Vanetşka'yı gösterip “Ya oradakinin kâğıtları?” diye sordu.

“Bakınız, şimdi durum şöyle, bu çocuk...” diye Mihayil Porfiryevitç açıklamaya başladı.

“Sakin olun, sakin olun!” diye kontrol memuru öfkeyle konuştu, lamba az kaldı elinden fırlayacaktı. “Bana lütfen Subay Bey diye hitap edin ve benim sorularımı yanıtlayın!”

“Subay Bey, bakın, çocuk hasta, pasaportu yok, henüz çok genç. Ama bakın benim pasaportumda kayıtlı.” Mihayil Porfiryevitç yaltaklanarak kontrol memurunun gözlerine bakıyor, hiç değilse orada biraz merhamet pırıltıları yakalamak istiyordu. Ama karşıdaki kaya gibi dimdik duruyordu, yüzü de aynı şekilde donuktu ve Artyom'un içinden yine birini öldürmek geldi.

Gösterilen sayfayı çeviren subay, “Fotoğraf nerede?” diye sordu.

O ana kadar yanlarında uslu ve sessiz durup, büyük bir dikkatle uzaktaki köpeğin gölgesini gözleyen, arada bir de hayranlıkla garip sesler çıkaran Vanetşka, aniden nöbetçiye dönüp dişlerini gösterdi ve kötü kötü homurdandı. Artyom birden kapıldığı korkuyla, çocuğa duyduğu nefreti tamamen unuttu, ona okkalı bir tekme atmamak için birkaç kez kendisini nasıl zorla tutuğunu da aklına bile getirmek istemedi.

Kontrol memuru bir adım geriledi, kışkırtan bir bakışla Vanetşka'ya gözlerini dikip dişlerinin arasından tısladı: “Onu götürün buradan. Hemen.

Yoksa bunu ben yaparım!”

“Affedersiniz Subay Bey” diyen Artyom, bu çıkışı nasıl yaptığına kendi de hayret etti. “Çocuk ne yaptığını bilmiyor.”

Mihayil Porfiryevitç ona minnetle baktı.

Kontrol memuru Artyom’un pasaportunun sayfalarını aceleyle çevirdi ve soğuk bir sesle, “Başka sorum yok. Siz geçebilirsiniz” dedi.

Artyom birkaç adım ilerledi ve durdu. Bacakları ona itaat etmiyorlardı. Bu arada kontrol memuru umursamadan ona arkasını dönüp fotoğrafla ilgili sorusunu tekrarladı.

“Bakın, durum şu...” diye Mihayil Porfiryevitç tekrar başladı. “Demek istediğim Subay Bey, fotoğrafımız yok, diğer istasyonlarda da fotoğraflar inanılmaz pahalı. Fotoğraf çektirmek için param yok.”

“Soyunun!” diyen kontrol memuru onun sözünü kesti.

“Ne dediniz?” Mihayil Porfiryevitç’in sesi aniden gitmişti, bacakları da titriyordu.

Artyom daha fazla düşünmeden, sırt çantasını omzundan çektiği gibi yere koydu. Bazı şeyler vardır ki, yapmak istemezsin, bir daha yapmamaya yemin edersin, kendine yasaklarsın ama sonra her şey kendiliğinden oluverir. Üzerinde daha fazla düşünmeyi beceremezsin, düşünme merkezin iyice boşalmıştır, geriye sadece kendini hayretle izlemek kalır, olanlarda hiç suçun olmadığına inanmışsındır ve sonra her şey kendiliğinden olur.

Eğer şimdi bu iki insan soyunur, sonra da diğerleri gibi 300 metreye doğru götürülürlerse, Artyom otomatik silahını çıkarıp otomatik mekanizmayı harekete geçirerek bu üniformalı yaratıklardan birkaçını, hatta mümkünsü çoğunu öldürmeyi deneyecekti, kendi vurulana kadar. Bunun dışında artık hiçbir şeyin önemi yoktu. Yaşlı adamla Vanetşka’yı tanıyalı daha birkaç gün olmuştu ama bunun da bir önemi kalmamıştı. Kendisini

öldürmelerinin de. Peki WDNCh ne olacaktı? Onu aklından çıkarmalıydı. Bazı şeyler vardır ki, en iyi çare onları düşünmemektir.

“So-yu-nun!” diye kontrol memuru emrini heceleyerek tekrarladı. “Üstünüz aranacak!”

“Ama izin verin...” diye Mihayil Porfiryevitç kekeledi.

“Sa... Sakin ol... Haydi, çabuk!” Söylediklerin önemini vurgulamak istercesine, tabancasını kılıfından çekip çıkardı.

Mihayil Porfiryevitç bunun üzerine telaşla ceketinin düğmelerini çözmeye başladı. Kontrol memuru tabancasını yanda tutuyor ve susarak yaşlı adamın, ceketini bir yana fırlatıp ve beceriksizce bir ayağın üzerinde zıplayarak çizmelerini çıkarmaya çalışmasını, sonra da kemerini açıp açmamakta kararsız kalmasını sessizce izliyordu.

“Daha çabuk!” diye dişlerinin arasından fısıldadı kontrol memuru öfkeyle.

Mihayil Porfiryevitç “Ama... Bu benim için zor... Lütfen anlayışlı olun” deyince, kendini büsbütün kaybeden kontrol memuru, olanca hiddetiyle adamın ağzına vurdu.

Artyom tam ileri fırlamıştı ki, aynı anda iki güçlü el onu arkadan yakaladı, kurtulmaya çalıştıysa da beceremedi.

O dakikada beklenmedik bir şey oldu. Siyah kasketli caninin belki yarı boyunda olan Vanetşka, birden dişlerini gıcırdatıp tıslayarak adamın üstüne atladı. Memur böyle bir tepkiyi hiç beklemediği için Vanetşka adamın sol elini ısırıp hatta göğsüne bir yumruk atmayı bile başardı. Ama bir saniye geçmeden, kontrol memuru kendini toparlayıp Vanetşka’yı üzerinden fırlattı, geri çekilip elindeki tabancasını doğrulttu ve tetiğe bastı.

Tüneldeki yankılanmayla daha da kuvvetlenen tabancanın sesi Artyom’un kulaklarını neredeyse sağırlaştığı halde, Vanetşka’nın yere yıkılırken çıkardığı inlemeyi yine de duyar gibi oldu. Çocuk, iki büklüm

olmuş, iki eliyle karnını tutarken kontrol memuru çizmesinin ucuyla onu arkasından itekledi, yüzünde iğrendiğini gösteren bir ifadeyle tabancayı gencin kafasına doğrultup yeniden tetiğe bastı.

“Sizi uyarmıştım” dedi kontrol memuru Mihayil Porfiryevitç’e. Yaşlı adam ise yıldırım çarpmış gibi orada ağzı açık durup Vanetşka’ya gözlerini dikmiş, bir yandan da gırtlaktan boğuk sesler çıkarıyordu.

İşte o anda Artyom’un gözleri karardı, onu arkasından tutan askerden öyle inanılmaz bir güçle kendini kurtardı ki, asker boş bulunup neredeyse yere yuvarlanacaktı. Zaman Artyom’un lehineydi ve bu da ona yetti. Silahına davranıp emniyetini açtı ve sırt çantasının arasından kontrol memurunun göğsüne bir salvo patlattı.

Nöbetçinin yeşil kamuflaj üniformasının üzerindeki kara lekenin dağılmasını keyifle izledi.

## 9

## ÖLÜYORSUN

“Asılacak.” diye kumandan kararını açıkladı. Acımasız, çılgın bir alkış duyuldu.

Artyom, etrafına bakınmak üzere güçlükle başını kaldırdı. Sadece bir gözünü açabildi, diğeri şişmişti, işkenceciler işlerini iyi yapmışlardı. Kulağı da hasar görmüştü, gürültüler sanki kulağına pamuk tıkamışlar gibi boğuk geliyordu.

Artık iyice canını sıkmaya başlayan yine o saydam, beyaz mermer tavandan masif çelik avizeler sarkıyordu. Eskiden herhalde elektrik ampulleriydi, şimdiyse içlerinde ispermeçet mumları vardı, üstündeki tavan da kurumdan simsiyah olmuştu. Sadece iki ışık yanıyordu: Biri istasyonun sonunda, yukarıya çıkan merdivenin olduğu yerde, diğeri de Artyom’un şimdi durduğu salonun ortasında, yan taraftaki üst geçitten diğer hatta giden köprünün basamaklarındaydı.

Sıra sıra yuvarlak kemerler, pek ortalıkta görünmeyen sütunlar ve alabildiğine boş bir alan. Bu nasıl bir istasyondu?

Kumandanın yanındaki şişman adam kesin açıklamasını yaptı:

“İdam, yarın sabah saat beşte, Tverskaya istasyonunda infaz edilecek.”

Şefi gibi onun da sırtında yeşil kamuflaj kıyafeti yerine parlak sarı düğmeli siyah bir üniforma vardı. İki adamın da başında küçük siyah baret görülüyordu. Her yerde kartallar ve üç kollu gamalı haç resimleri göze çarpıyordu. Duvarlara da Latin abecesiyle özenle yazılmış parolalar ve özdeyişler vardı. Kelimeler Artyom’un gözlerinin önünde adeta uçuşuyordu. Belli bir noktaya odaklanıp okumaya çalıştı: METRO RUSLAR’INDIR, KARADERİLİLER YUKARIYA! SIÇAN YİYENLERE ÖLÜM! Soyut içerikli sloganlar da vardı: BÜYÜK RUS HALKININ SON SAVAŞI İÇİN İLERİ! Ya da RUSLAR İÇİN METRODAKİ DÜZENİ

ATEŞ VE KILIÇLA SAĞLIYORUZ! Sonra da Almanca olarak Hitler hakkında bazı sözler, görece yansız yazılar. SAĞLAM BEDENDE SAĞLAM RUH! Artyom'u en çok etkileyen, göze çarpan keskin bir çenesi olan bir savaşçıyla, görünüşü olağanüstü etkileyici bir kadının sanatsal portresinin altındaki yazılar oldu. İkisi de profilden görüntülenmişti, erkek yüzüyle yanındaki kadın savaş arkadaşını biraz kapatmıştı. Yazı şöyleydi: HER ERKEK BİR ASKERDİR, HER KADIN DA BİR ASKERİN ANNESİ.

Kumandanın sözlerinden çok yazılarla resimler ilgisini çekmişti Artyom'un.

Hemen önündeki bir barikatın arkasında gürültülü bir insan kalabalığı vardı. Çok fazla kişi toplanmamıştı. Çoğu gelişigüzel giyinmişti, sırtlarında vatkalı ceketler ya da yağlı işçi kıyafetleri vardı. Artyom, içlerinde tek bir kadın bile göremedi. Şayet bu tablo gerçekse, o zaman yakında ortalıkta hiç asker kalmayacaktı. Artyom'un başını dik tutacak gücü kalmamıştı, mecalsiz göğsünün üzerine bıraktı. Geniş omuzlu iki nöbetçi kollarından destek olmasalardı, boylu boyunca yere serilecekti.

İçinden yine bir bulantı dalgası kabardı, başı dönüyordu. Espri yapacak takati bile kalmamıştı. Bütün bu insanların önünde canına okumalarından korkuyordu.

Başına gelenlerden sonra, her şeye karşı daha da umursamaz olmuştu. Çevresine karşı soyut bir ilgisizlik içindeydi. Sanki olanlar kendisiyle ilgili değildi de, her şeyi bir kitaptan okuyordu. Kitaptaki başaktörün yazgısı elbette onu ilgilendiriyordu ama bu kişi öykünün sonunda ölürse, Artyom hemen raftan yeni bir kitabı, belki de sonu mutlu biten bir kitabı indirecekti.

Önce güçlü kuvvetli insanlar onu iyice bir pataklamışlar, diğer aklı başında zeki insanlar da sorguya çekmişlerdi. Bütün bunların gerçekleştiği salon ihtiyaten sarı fayansla döşenmişti. Kanı kolay temizleyebilmek için olmalıydı. Ama oda uzun süre havalandırılsa bile yayılan kokuyu hiçbir şeyle yok etmek mümkün değildi.

Soruşturmayı yürüten, iki dirhem bir çekirdek taranmış, açık kahverengi saçlı, yüz hatları ince cılız adama, “Kumandan Bey” diye hitap etmesi söylenmişti. Sonra da, sorulara konudan sapmadan kısa ve eksiksiz yanıt vermesi istenmişti... “Kısa” ve “konudan sapmadan” sözünü ise her defasında kendisine ayrıca ve özellikle öğretmişlerdi. Artyom , birkaç dişi iyice sallandığı ve ağzında sürekli kan tadım hissettiği halde, nasıl olup da hâlâ bütün dişlerinin yerli yerinde kaldığına hayret ediyordu. Önce kendini savunmayı denemişti ama ona aklı varsa bundan vazgeçmesini öğütlemişlerdi. Bunun üzerine susmak zorunda kalmıştı ama çok geçmeden hata ettiğini anlamıştı. Acı vermişti bu ona. Bu iriyarı, koca adam tarafından dövülmek garip bir duyguydu: Acıdan çok, bütün düşüncelerini silip süpüren, hislerini binlerce parçaya dağıtan bir fırtınaydı sanki. Asıl ve gerçek acı çok sonradan başlamıştı.

Artyom ne yapması gerektiğini epey sonra anlamıştı. Aslında her şey son derece basitti. Kumandan, Kusnezki Most’tan mı buraya gönderildiklerini sorduğunda, sadece kafasını sallayarak yanıtlaması yetecekti. Bunun için fazla güçlü olmasına da gerek yoktu, o zaman Kumandan Bey de hoşnutsuz bir tavırla o kusursuz Slav burnunu kıvırmayacak, yardımcıları da Artyom’un vücudunu daha fazla hırpalamayacaklardı. Şayet Kumandan Bey Artyom’un buraya keşif ve sabotaj amaçlı gönderildiğini zannetmiş olsa da, örneğin Rayh yönetimine, hatta Kumandan Bey’e karşı bir suikast girişiminde bulunmak üzere gönderildiğini düşünmüş olsa bile, Artyom buna da, yine başını sallayarak yanıt verebilirdi, o zaman işkenceciler memnun bir halde ellerini ovuşturacaklar, böylece de ikinci gözünü kurtarmış olacaktı. Ne var ki sadece baş sallamak da doğru değildi, çünkü Artyom hele bir hata yapsın, karşısındakinin havası anında değişebilir, sorgu mübaşirlerinden biri örneğin bir kaburgasını kırmayı deneyebilirdi. Yarım saat süren karşılıklı muhabbetten sonra Artyom artık bedenini hissedemez, iyi göremez olmuş, işitmesi azalmış, söylenenleri anlamaz hale gelmişti. Birkaç kez bayılmak istediyse de, her defasında buz gibi su ve nışadırruhuyla kendine getirmişlerdi.

Sonunda onun, Rayh’ı arkasından bıçaklamak isteyen bir düşman ajan ve sabotajcı olduğuna karar verilmişti, yönetimi yıkacak, kaos ortamı

yaratacak, düşmanın işgaline zemin hazırlayacaktı.

Son hedef ise, bütün metroya, halk düşmanı bir Kafkas Siyonist rejimi getirmekti. Artyom politikadan az anladığı halde, bu küresel hedef onu onurlandırmış ve kabullenmişti de. Belki dişlerini korumasını buna borçluydu. Sorgulamanın son ayrıntıları da açıklığa kavuştuktan sonra, kendini kaybetmiş bir halde onu bırakmışlardı.

Kendine geldiğinde, kumandan kararı okuyordu. Son formaliteler de halledilip idam edileceği tarih resmen kamuoyuna açıklandıktan sonra, hükümlünün yüzüne, görüşünü tamamen engelleyen siyah bere geçirildi. Artyom'un artık dikkatini yoğunlaştıracağı hiçbir şey kalmamıştı, bu da onu neredeyse öğürecek kadar sıkmıştı. Kendini ancak bir dakika tutabildi, sonra direnci azaldı, vücudu kasıldı ve çizmelerin üzerine kustu. Muhafızları birkaç adım gerilediler, toplaşan halk da heyecanla şamata yapmaya başladı. Bir anlık bir acıdan sonra, Artyom başının döndüğünü, dizlerinin kesildiğini hissetti.

Güçlü bir el onu çenesinden tuttu, yanı başında, bütün rüyalarındaki o tanıdık sesi duydu: “Gidelim Artyom. Geçti artık. Her şey iyi olacak. Ayağa kalk!” Ama Artyom'un gücü kalmamıştı, başını bile kaldıramıyordu.

Etraf çok karanlıktı. Bere yüzünden olmalıydı. Ama elleri arkadan bağlıyken bereyi nasıl çıkaracaktı? Yine de mutlaka becermeliydi, çünkü önünde duranın bir insan mı yoksa sadece bir yanılsama olduğunu bilmek istiyordu.

“Bere” diye Artyom kekeledi, birinin onu anlayacağı umuduyla. Gözlerinin önündeki siyah perde kalktı ve Artyom karşısında duran Hunter'ı gördü.

Hunter, onu son gördüğünden sonra aradan geçen ebediyet kadar uzun bir zamandan bu yana, hiç değişmemişti. Ama buraya nasıl gelmişti? Zorla başını çevirip çevresine göz gezdirdi. Kararın okunduğu istasyondaydı. Dört bir yanında ölüler yatıyordu. Avizelerden birinde hâlâ biraz ışık vardı, ikinci avize sönmüştü. Hunter elinde, bir zamanlar Artyom'un görünce pek bir etkilendiği kocaman Ştetşkin tabancasını tutuyordu.

Artyom’a dikkatle baktı. “Nasılsın? Yürüyebilecek misin?”

Artyom cesaretini toplamaya çalışarak “Evet” diye cevap verdi ama şu anda onu başka bir şey ilgilendiriyordu. “Yaşıyorsunuz? Her şey yolunda gitti mi?”

Hunter yorgun gülümsedi. “Gördüğün gibi, yardımın için teşekkür ederim.”

Artyom kafasını salladı, utancından yüzüne sıcak basmıştı. “Ben başaramadım.”

“Elinden geleni yaptın.” Hunter omzuna vurarak onu rahatlatmak istedi.

“Ya orada durum nasıl? WDNCh’ya ne oldu?”

“Her şey yolunda Artyom. Hepsi geçti. Neyse ki istasyona girişi tamamen yerle bir edebildim, Karaderililer artık bir daha metroya giremezler. Kurtulduk. Şimdi gel.”

“Peki burada neler oldu?” Artyom dehşet içinde, bütün salonun cesetlerle dolu olduğunu gördü. İkisinin dışında tek bir ses bile duyulmuyordu.

Hunter Artyom’un gözlerine baktı. “Önemi yok. Bunları düşünme artık.” Torbasını sırtladı, içinden hâlâ hafiften dumanı tüten makineli tüfeği sallanıyordu. Fişekliklerden hiçbiri görünürde yoktu.

Hunter yola koyulunca, Artyom çaresiz onu takip etti. Çevresine baktığında, bazı yeni şeyler gözüne çarptı: Raylara giden üst geçitte, köprüden aşağıya birkaç koyu siluet asılmıştı.

Hunter geniş adımlarla konuşmadan önden gidiyordu, Artyom’un yürümekte zorlandığını sanki unutmuştu. Artyom ne kadar gayret etse de, aralarındaki mesafe giderek büyüyor, büyüyordu, öyle ki Artyom, Hunter’ın birden kaybolup onu kana bulanmış, kaygan zeminli korkunç istasyonda tek başına bırakmasından korkmaya başlamıştı. “Gerçekten buna değer

miyim?” diye Artyom kendi kendine sordu. “Hayatım gerçekten buradaki bütün hayatlara bedel mi?” Kurtulduğuna elbette seviniyordu. Peki, Hunter’ın kurşunlarına hedef oldukları yerde sonsuza kadar taş kesilmiş bir halde, bir kısmı üst üste yığılı, paçavra çuvallar gibi etrafa saçılan bütün bu insanlar, sırf kendisi sağ kalabilsin diye mi ölmüşlerdi? Tıpkı satranç oyununda, önemli olanları kurtarmak uğruna, birkaç önemsiz figür nasıl feda ediliyorsa, Hunter da anlaşılan bu değiş tokuşu kolayca yapmış olmalıydı. O bir oyuncuydu, metro da bir satranç tahtasıydı ve bütün figürler onundu, çünkü oyunu kendine karşı oynuyordu. Peki, Artyom, uğruna diğer bir sürü insanı öldürmeye değecek kadar önemli bir figür müydü? Soğuk granitin üzerinden akan bu kan, şu andan itibaren kendi damarlarında atıyordu. Kendi varoluşunu sürdürmek için o bu kanı içmiş, bu kanı diğerlerinden kendi bedenine aktarmıştı. Artık bir daha asla doğru dürüst ısınamayacaktı.

Hâlâ sıcak olan ateşin yandayken bile, tıpkı terk edilmiş bir ara istasyonunda buz kesip takırdadığı bir kış gecesinde olduğu gibi kendisini böyle soğuk ve yalnız mı hissedecekti? Artyom Hunter’ın arkasından yetişip bunu sormak için daha hızlı yürümeye gayret ettiyse de beceremedi, çünkü Hunter bu arada çoktan arayı açmıştı, ancak bir hayvanda olabilecek bir ustalıkla, dört ayaküstünde ileriye fırladığı için ona yetişemiyordu. Hunter’ın hareketleri... Ona bir köpeği mi andırıyordu? Hayır... Daha çok bir sıçanı hatırlatıyordu. Aman tanrım! Artyom dehşetli bir korkuya kapıldı, istemeden ağzından çıkan sözlerle sarsıldı: “Siz... Siz bir sıçan mısınız yoksa?”

“Hayır” diye çınladı gelen yanıt. “Sıçan sensin. Sen korkak bir sıçansın!”

Biri tam kulağının üzerinden söyleneni tekrarladı. “Korkak sıçan!” Ve gürültüyle öksürdü.

Artyom başını salladı, bunu yaptığına pişman olmuştu. Önce orada hissettiği sadece belli belirsiz kemiren bir acıydı, sonra onu adeta infilak ettiren şiddetli bir devinime dönüştü. Artyom dengesini kaybetti, öne devrilerek yanan alnını serin çeliğe çarptı. Çeliğin damarlı yüzeyi kafatası

kemiğini ezdiyse de tahriş olan etini bu arada serinletti ve Artyom ne yapacağına karar vermekten aciz bir süre bu pozisyonda kaldı. Biraz soluklandıktan sonra sol gözünü açmayı denedi.

Alnı bir parmaklığa dayanmış, yerde oturuyordu. Tavana kadar yükselen parmaklık iki taraftan istasyonun altındaki alçak ve dar kemerli alanı çevreliyordu. Parmaklıktan dosdoğru içeriye bakınca, orta salonu gördü, arkasında peronlardan biri vardı. Yakındaki bütün kemerler -hem karşısındakiler hem de hemen yanında olanlar- küçük hücrelere dönüştürülmüşlerdi, her birinde insanlar oturuyordu. Bu istasyon kendisini yargıladıkları istasyonun tam aksiydi. Orada belli bir zarafet vardı, istasyon, ince uzun sütunları, geniş ve tavana kadar yükselen kemerleriyle havadar ve ferahtı. Aydınlatılmasındaki kasvete ve duvarlardaki karalamalara karşın yine de bir ziyafet salonunu andırıyordu. Burada ise her şey kasvetli ve boğucuydu: Hem tünel gibi yuvarlak ve bir adam boyundaki alçak tavan hem de aralarındaki mesafeden bile daha geniş, hantal ve kaba olan sütunlar karamsar ve sıkıcı bir izlenim veriyordu. Üstelik sütunlar öne doğru çıkmışlardı ve tam da oraya, lehimlenmiş sağlam demir çubuklardan kalın parmaklıklar koymuşlardı. Tavan, elleri arkadan telle kelepçelenmemiş olsa, Artyom’un kolaylıkla dokunabileceği kadar alçaktı. Hücrede Artyom’dan başka iki tutuklu daha vardı. Biri, yüzü elbise yığınlarına gömülmüş bir halde yerde yatıyordu, arada bir de boğuk iniltiler çıkarıyordu. Kara gözlü, saçları kahverengi, tıraşsız olan diğer adam da, sırtı mermer duvara dayalı, yanı başında çömelmiş oturuyor, Artyom’u büyük bir ilgiyle süzüyordu.

Dışarıda, kamuflaj giysileri, başlarında bildik baretleriyle güçlü kuvvetli iki herif, bir yukarı bir aşağı dolanıyordu. Biri, eline doladığı ipin ucunda kocaman bir köpeği tutuyordu, arada bir de onu azarlıyordu. Artyom’u uyandıran bu iki adam olmalıydı.

Bu bir rüyaydı. Bir rüya. Onu asacakları rüyadan başka bir şey değildi.

Artyom esmer olana yan yan bakıp sordu: “Saat kaç?” Dilinin şişliğinden konuşması peltekleşmişti.

“Akşam dokuz buçuk” diye diğeri yanıtladı. Artyom’un, Kitai-gorod’da duyduğu aynı gırtlaktan gelen şiveyle konuşuyordu.

Dokuz buçuk. Yani on ikiye kadar üç buçuk saat var. Sonra da infaza kadar daha beş saat. Yedi buçuk saat. Yok, Artyom düşünüp de hesaplayana kadar, zaman biraz daha azalmıştı.

Eskiden, ölüme mahkûm edilen birinin idamdan bir önceki gece neler hissettiğini, neler düşündüğünü arada bir hayal ederdi. Korku mu? Cellata karşı büyük bir nefret mi? Pişmanlık mı?

Şu anda ise sadece içinde bir boşluk hissediyordu. Kalbi yavaş çarpıyor, şakakları zonkluyor, ağzının içinde de sürekli kan topaklanıyordu. Islak, paslı demir tadındaydı. Yoksa nemli metal miydi taze kan kokan?

Onu asacaklardı. Öldüreceklerdi. Artık bir daha var olmayacaktı. Bilinçli olarak bunu gerçekten hayal bile edemiyordu.

Ölümün kaçınılmaz olduğunu herkes bilir. Metroda ölüm gündelik olaylardan sayılırdı ama burada yine de insan kendisine hiçbir şey olmayacağına, kurşunların bir başkasına isabet edeceğine, hastalıktan kendisini koruyacağına inanıyordu. Ve ihtiyarlık henüz o kadar uzaktaydı ki, Artyom gibi birinin bunu düşünmesine bile gerek yoktu. Sonuçta, insan devamlı kendi ölümünü düşünerek yaşayamazdı ki. En iyisi bunu unutmaktı, yine de birinin kafasına bu düşünceler musallat olursa, o zaman dal budak sarıp yayılmaması, zehirli tohumlarıyla hayatı cehenneme çevirmemesi için, onları hemen kafasından söküp atmalı, yok etmeliydi. Günün birinde öleceğini düşünmemeliydi, yoksa insan aklını kaçırabilirdi. İnsanı bir tek şey çıldırmaktan kurtarabilirdi: Bilmemek. Bir yıl içinde idam edileceğini bilen bir idam mahkûmunun ya da doktorların kendisine ne kadar ömrü kaldığını söylediği, ölümcül bir hastanın hayatı ile normal bir insanın hayatı arasındaki fark şuydu: Birinciler, daha ne kadar yaşayacaklarını yaklaşık olarak bilirken diğerleri bilmedikleri için, ertesi gün bir kazaya kurban gitmesi hiç de ihtimal dışı olmadığı halde, sonsuza dek yaşayacaklarına inanırlar.

Ölüm korkunç değildi, korkunç olan onu beklemekti.

Yedi saat içinde.

Bunu nasıl yapacaklardı acaba? Artyom bir insanın nasıl asıldığını gözünün önüne getiremiyordu.

Kendi istasyonunda bir keresinde bir haini kurşuna dizmişlerdi ama Artyom o tarihlerde henüz çok küçüktü, üzerinde de fazla düşünmemişti. Ayrıca WDNCh'da idam hiçbir zaman kamuya açık alanda yapılmazdı.

Herhalde boynuna bir ip geçirecekler, sonra da ipi tavana çekeceklerdi ya da ayaklarının altındaki bir tabureyi iteceklerdi. Hayır, bunu düşünmemeliydi.

Susamıştı.

Paslı demiryolu makasını zor bela çevirerek düşüncelerinin lokomotifini yavaşça başka bir rayın üzerine kaydırdı ateş ederek vurduğu subaya yönlendirdi. Ömründe ilk öldürdüğü adama. Sahne yeniden gözlerinin önünde canlandı, attığı kurşunlar adamın omuz askılarının arasından geniş göğsüne gömülmüş, her bir kurşun bedeninde, içi anında kanla dolan kara bir yanık izi bırakmıştı. En ufak bir pişmanlık duymamış, buna da hayret etmişti. Oysa bir yerlerde okumuştu: Her öldürülen, katilin vicdanına ağır bir yük olur, saçları ağarıp ihtiyarlayana kadar onu rüyalarında takip eder ve düşüncelerini mıknatıs gibi çeker. Anlaşılan onda bütün bunlar olmamıştı. Ne merhamet ne de pişmanlık. Sadece hazin bir memnuniyet. Artyom kendinden çok emindi: Kurbanını bir gün rüyasında görse, umursamaz, başını öte yana çevirir ve görüntü de hemen kaybolurdu. Ya yaşlılığında? Zaten yaşlılık artık onun için söz konusu değildi.

Yine zaman geçmişti. Herhalde bir taburenin üstünde... Hayır, hayır, önünde yaşayacak bu kadar az zamanı kalmışken daha önemli şeyleri düşünmeliydi, zaman bulamayıp da hep ertelediği şeyleri. Hayatını yanlış yaşadığını ve bu hayat bir kez daha ona bahşedilirse, her şeyi çok başka yapacağını... Hayır, onun için başka bir hayat yoktu, bunu değiştirmek de mümkün değildi. En çok şu olabilirdi: O adam Vanetşka'nın kafasına ateş ettiği zaman, belki silahına davranmamalıydı... Acaba yana mı çekilmeliydi? Hayır. Bunu yapamazdı. O zaman Vanetşka'yla Mihayil

Porfiryevitç'i bir daha asla rüyalarından kovalayamazdı. Ya yaşlıya ne olmuştu? Kahretsin, sadece bir yudum su olsaydı!

Önce onu hücreden alacaklardı. Eğer şansı varsa, onu geçitten diğer istasyona götüreceklerdi, bu ona biraz zaman kazandırmış olacaktı. Şayet o Allah'ın belası bereyi yine yüzüne geçirmeselerdi, bu parmaklıkların ve hücrelerin dışındaki şeyleri de görebilecekti. Artyom düşüncelerinden uzaklaşıp yanındaki komşularına baktı, kuruyan dudaklarını kıpırdatıp sordu: "Bu hangi istasyon?"

"Tverskaya istasyonu" diye adam yanıtladı. "Baksana, neden buradasın?"

"Bir subayı öldürdüm." Artyom ağır ağır konuşuyordu, zor geliyordu konuşmak.

"Ah..." Esmer olan anlamış gibi başını salladı. "İdam sehpasına değil mi?"

Artyom omuzlarını silkti, başını çevirip tekrar parmaklıklara dayandı.

Komşusu yeniden başını salladı. "Hiç kuşku yok."

Evet, hiç kuşku yoktu. Hemen. Ve hatta şimdi burada. Kimse onu bir yere götürmeyecekti.

Bir şeyler içmeliydi. Ağzındaki pası gidermek, kuruyan gırtlağını ıslatmak için bir şeyler içmeliydi. O zaman belki biraz daha sohbet edebilirdi. Hücrede su yoktu, öbür uçta kokusu mide bulandıran teneke bir kova duruyordu. Acaba nöbetçilere sorsa mıydı? Belki idamlık adaylara bazı ayrıcalıklar tanıyabilirlerdi? Parmaklıktan elini uzatıp bir işaret edebilseydi gelmesi için. Ama elleri arkasında kelepçeliydi, çelik tel bileklerini ezmişti, parmakları şişmiş ve hissizdiler. Seslenmeye gayret ettiyse de, gırtlağından sadece bir hırıltı çıktı, sonra da korkunç bir öksürme.

Nöbetçiler herhalde onun birileriyle temas kurmaya çalıştığını fark etmişler ve hücreye yaklaşmışlardı. “Sıçan uyandı” dedi köpekli nöbetçi alaylı bir sesle. Artyom adamın yüzünü görebilmek için kafasını hafifçe arkaya devirdi ve fısıldadı: “Biraz su... İçmek istiyorum.”

“Su mu?” Köpekli şaşırmış göründü. “Bu da ne demek oluyor? Nasılsa az sonra ipe çekileceksin. Hayır. Senin için suyumuzu harcayamayız. Belki o zaman daha önce geberirsin, kim bilir?..”

Artyom yorgun, gözlerini kapadı. Hapishane bekçileri anlaşılan konuşmayı sürdürmeye pek hevesliydiler. İkinci nöbetçi sordu. “Anladın mı şimdi cinayeti kime karşı işlediğini, seni pis domuz? Ve üstelik bir de Rus! Sizin gibi bıçağı sırta saplayan salaklar yüzünden, oradaki gibiler...” Kendini arkaya saklayan hücre komşusunu başıyla işaret ederek, “Yakında bütün metroyu dolduracaklar ve biz Ruslar’ın soluğunu kesecekler” dedi.

Esmer adam gözlerini aşağıya indirdi. Artyom bütün bu konuşmalara omuzlarını silkerek karşılık verebildi.

“Buna karşılık siz de zekâsı kıt hilkat garibelerini içeri aldınız” diye nöbetçi sözlerine devam etti. “Sidorov anlattı, tünelin yarısı kana bulanmış! Hepsi ayaktakımı! Böyleleri de yok edilmeli. Onlar bizim, ah neydi... Ha bizim mirasımızı mahvettiler. Ve büyükbabanın da işini bitirdiler.”

Artyom hüngürdedi. Zaten çoktan endişelenmişti ama her şeye karşın Mihayil Porfiryevitç’i öldürmediklerini, belki de komşu hücrelerden birinde olduğunu ümit etmişti. Umutsuzca sordu. “Nasıl yani?”

“Öyle işte. Kendiliğinden geberdi. Sadece biraz tabanlarını cilaladılar ama sonra kendisi pes etti.” Köpekli adamın keyfine diyecek yoktu.

Artyom’un ise yüreği parçalandı. ***Sen öleceksin. Ve bütün akrabaların da ölecek...*** Mihayil Porfiryevitç gözünün önüne geldi, tünelin ortasında kendinden geçmiş, not defterinin sayfalarını çeviriyor, sonra da huşu içinde son satırları tekrarlıyordu. Ne demişti? “Ölenin kahramanlık onuru.” Hayır. Yazar yanılmıştı. Kahramanlıklar bile kalıcı değildi. Hiçbir şey kalıcı değildi.

Mihayil Porfiryevitç’in evini, hepsinden çok da yatağını nasıl özlediğini düşündü. Düşünceleri önce ağırlaştı, sonra giderek donuklaştı. Alnını tekrar parmaklığa dayadı, bekçilerden birinin kolunun üzerindeki kolluğa gözlerini dikti boş boş. Üç kollu bir gamalı haç. Garip bir sembol. Bir yıldıza ya da sakat bir örümceğe benziyordu... “Neden sadece üç kollu?” diye sordu kendi kendine. “Neden üç?”

O tarafa dönüp muhafızların kolluklarına bakınca, iki nöbetçi Artyom’un ne demek istediğini anladılar.

“Peki sen kaç tane olsun isterdin?” diye köpekli sinirli sinirli sordu. “Her istasyon için bir kol aptal herif. Bütünlüğün sembolüdür. Polis’i de içimize alınca, dördüncüsü gelecek.”

“Yok canım” diye ikinci nöbetçi homurdandı. “Bu aslında eski bir Slav sembolüdür. ‘Gündönümü’ deniyor. Onlar bizden kopya ettiler.”

“Ama artık güneş yok ki” diye Artyom dişlerinin arasından fısıldadı. Gözlerinin yine bulanıklaştığını, sözlerin anlamını yitirdiğini ve iyice karanlığa gömüldüğünü hissetti.

“İşte hepsi bu kadar” dedi köpekli adam memnun bir halde. “Hadi gel Şenya, artık onun işi bitti.”

Artyom’un dalgınlaşan düşünceleri sadece arada bir kan tadı ve kokusu nedeniyle görüntülerle kesintiye uğruyordu. Ama yine de memnundu. Düşünme yeteneği, bu çetin mücadelenin dışında kalarak aklını, nefsini köreltmekten ve melankoliye kapılmaktan korumuştu.

“Hey ahbap!” Hücre arkadaşı onu omuzlarından tutmuş sarsıyordu. “Çok fazla uyudun.”

Artyom, ayaklarında sanki demirden bir külçe varmış gibi bilincinin derinliklerinden güçlükle kendine geldi. Gerçek dünyaya hemen dönemedi, banyo edilen bir filmin üzerindeki bulanık çizgiler gibi yavaş yavaş ortaya çıktı. Boğuk bir sesle, “Saat kaç?” diye sordu.

“Dörde on var.”

Dörde on var. Tam 40 dakika sonra onu almaya geleceklerdi. Ve bir saat ve on dakika sonra da... Bir saat ve on dakika... Bir saat ve dokuz dakika... Bir saat ve sekiz dakika...”

“Adın ne?” diye komşusu sordu.

“Artyom.”

“Benim adım da Ruslan. Kardeşimin adı Ahmet’ti, az önce onu kurşuna dizdiler. Ama bana ne yapacaklarını bilmiyorlar. Adım Rusça, bir hata yapmak istemiyorlar.” Kara gözlü adam, nihayet konuşacak birini bulduğuna memnundu.

“Nerelisin?” Bu Artyom’u fazlaca ilgilendirmiyordu ama adamın gevezeliği, düşüncelerini dağıtıp zihnini meşgul ettiği için sormuştu. Şu anda ne WDNCh’yı ne de misyonunu düşünmek istiyordu. Metroda neler olduğunu da düşünmek istemiyordu. Hayır, istemiyordu.

“Kievskaya’dan geliyorum. Nerede olduğunu biliyor musun? Ona güneşli Kievskaya diyoruz.” Ruslan gülümsedi, bir dizi beyaz dişi göründü. “Orada bizden çok insan var, hemen hemen herkes, karım, üç çocuğumuzla beraber hâlâ oradalar.

Biliyor musun, bizim en büyük çocuğun bir elinde altıparmağı var!”

Su. Sadece bir yudum. İsterse sıcak olsun, şimdi bunu bile göze almıştı. Hatta filtre edilmemiş bile olsa. Boş ver. Sadece bir yudum. Sonra da cellat onu almaya gelene kadar her şeyi unutmak. Beyni boşalsın diye, hiçbir şeyi umursamasın diye, bir hata yaptığı düşüncesi kafasında dolanıp durmasın, ona acı vermesin, beyninde çınlayıp durmasın diye. Hiçbir hakkı olmadığını unutsun diye. Basıp gitmesi gerektiğini unutsun diye. Dönmek, kulaklarını kapatmak. Ve yola devam etmek. Çehovskaya’ya doğru. Ve oradan sadece bir tünelle. Bu kadar basitti. Sadece bir tünel, böylece başarmış ve görevini yerine getirmiş olacaktı. Ve hayatta kalacaktı...

Biraz su içmek. Elleri öyle şişmişti ki, adeta hissizleşmişlerdi.

İnançlı olanlar ölüme ne kadar da kolay gidiyorlardı! Ölümün son olmadığına inananlar. Dünyayı siyah beyaz diye ikiye ayırabilenler, ellerinde, ideolojilerinin ya da inançlarının simgesi bayraklarla ne yapmak gerektiğini çok iyi bilenler. Hiçbir şeyden kuşkulanmayanlar, hiçbir şeyden pişmanlık duymayanlar. Böyle insanlar rahat ölüyorlardı. Dudaklarında bir gülümsemeyle ölüyorlardı.

“Eskiden orada böyle büyük meyvelerimiz vardı! Ve ne de güzel çiçekler vardı. Çiçekleri genç kızlara verirdim, onlar da bana bakıp gülümserlerdi.” Artyom söylenenleri duyuyordu ama artık pek aldırış etmiyordu.

Salonun ucundan gelen ayak sesleri duyuldu. Artyom’un yüreği kasıldı, küçük, huzursuz çarpan bir küçük kütleydi sanki kalbi şimdi. Onu almaya mı geliyorlardı? O kadar olmuş muydu? 40 dakikanın daha uzun süreceğini sanmıştı. Yoksa o şeytan çekici herif kendisini gaza mı getirmişti? Hayır, bu...

Tam gözlerinin önünde üç çift çizme durdu. İkisi işlemeli bir kamuflaj kıyafetinin, biri de siyah bir pantolonun altından görünüyordu. Kilit gıcırdadı, Artyom arkaya kaykılan parmaklık kapısıyla yüzüstü düşmemek için tam zamanında yerinden doğruldu.

“Onu kaldırın” diye bir ses cırladı.

Aynı anda onu koltuklarının altından yakalayıp havaya kaldırdılar, Artyom nerdeyse kendini tavanda buldu.

“Cesaretini kaybetme!” dedi Ruslan onu götürürlerken.

Gelenlerden ikisi makineli tüfekli piyade eriydi. Siyah üniformalı üçüncüsünün küçük bir bareti vardı, mavi gözlü, posbıyıklıydı. “Arkamdan gel” diye emretti, sonra ikisi birden Artyom’u peronun diğer ucuna sürüklemeye başladılar.

Artyom yardım almadan kendisi gitmeyi denedi, çünkü iradesi dışında kukla gibi taşınmaktan hoşlanmıyordu. Hayata veda edecekse, bu hiç değilse onuruyla olmalıydı. Ama bacakları ona itaat etmiyorlardı. Bükülüyor, boş çuval gibi yere sürtünüyorlardı.

Sıra sıra hücreler istasyonun sonuna kadar gitmiyordu. Hücreler yürüyen merdivenlerin aşağıya indiği yerde, ortayı geçtikten sonra bitiyordu. İleride, karanlığın derinliklerinden, yanan meşalelerin duvarlara uğursuz erguvani yansımaları vuruyordu, aşağılardan yürekleri parçalayan haykırmalar geliyordu. Artyom bir an için buranın bir cehennem olduğunu sandı, adamlar onu ileri sürükledikçe bu yüzden rahatlıyordu. Son hücreye geldiklerinde, içeriden biri arkasından "Hoşça kal, yoldaş!" diye seslendi ama Artyom sese kulak asmadı. Şu anda gözlerinin önünde sadece bir bardak su gidip geliyordu.

Karşı duvarda, gelişi güzel yan yana konulmuş bir masa ve iki iskemleden oluşan bir barikat vardı. Üzerinde, bildik "Yasak" işareti olan bir tabela asılmıştı. Hiçbir yerde darağacından eser yoktu. Artyom'un içinde bir an için çılgınca bir umut ışığı yandı. Belki de onu sadece korkutmak istemişlerdi, sehpada sallandırmayacaklar, istasyonunun çıkışına kadar götürüp diğer tutukluların görüş mesafesinin dışına çıkınca onu serbest bırakacaklardı.

Gür sakallı, son kemerin içinden geçerek peronun dışına çıktı. Rayların üzerinde tekerlekli tahtadan bir platform kurulmuştu. Tabanı, peronla aynı hizadaydı. Sırtında benekli bir üniforma olan adam platformun üzerine çıkmış, yukarıda, tavana vidalanmış bir çengelden aşağıya sarkan ipi kontrol ediyordu. Diğerlerinden farkı, üniformasının kollarının yukarıya kıvrılmış, kafasına da göz hizası açıkta kalan, bir örgü bere geçirilmiş olmasıydı, dirseğine kadar açıkta kalan kolları adaleliydi.

"Her şey tamam mı?" diye siyah üniformalı cırladı.

Cellat başını salladı. "Bu konstrüksiyonu beğenmiyorum" dedi az sonra. "Neden sanki bizim eski taburemizi kullanmıyoruz? Bir vurdun mu?.." Yumruğunu sıkıp avcunun içine patlattı. "Boyun omurunda bir çatırtı, sonra

müşterinin işi tamam. Ama buradaki o şey... Adamlar zıbarana kadar, çengelde solucan gibi çırpınıp duruyorlar. Ve geberdikten sonra da, her seferinde her yeri yeniden temizlemek gerekiyor. Hep üstlerine işiyorlar...”

“Kes artık” diye posbıyıklı bağırdı. Celladı kenara çekip kulağına öfkeyle bir şeyler fısıldadı.

Amirleri duyma mesafesinden henüz uzaklaşmıştı ki, sohbete ara veren iki er, bıraktıkları yerden tekrar konuşmaya başladılar. Artyom’un solundaki, “Ya sonra ne oldu?” diye sabırsızca sordu.

“Ha evet” diye fısıldadı öteki. “Kadını sütuna dayadım, elimle eteğinin altına dokundum, hemen gevşeyiverdi ve sonra...”

Sonrasını anlatamadı çünkü posbıyıklı geri gelmişti. Hâlâ celladı ikna etmeye uğraşıyordu. “...Kendisi bir Rus olduğu halde! Bir hain, bir ayrılıkçı, bir soysuz! Ve hainler acı çekerek ölmeliler.”

Artyom’un uyuşmuş olan ellerinden kelepçeleri çözdüler, ceketini ve kazağını çıkardılar, sırtında sadece bir tek kirli atleti kaldı. Sonra cellat boynundaki kovanı -Hunter’ın armağanı- çekip aldı ve “Şans mı getiriyor? İyi öyleyse, onu senin cebine koyuyorum. Belki yine ihtiyacın olabilir” dedi. Sesi hiç de kötü değildi. Hatta garip bir şekilde insanı rahatlatıyordu.

Artyom’un ellerini tekrar arkadan bağladılar ve idam sehpasına itelediler. Askerler şimdi geri planda duruyorlardı. Onlara ihtiyaç kalmamıştı Artyom nasılsa kaçmayı beceremezdi. Cellat ipi boynuna geçirip hafifçe çekerken, o ayakta durabilmek için bütün gücünü toplamalıydı. Ayakta kalmak, düşmemek, konuşmamak. Su içmek. Şimdi sadece bunları düşünüyordu. Su.

“Su...” diye fısıldadı yavaşça.

“Su mu?” Cellat özür dilercesine kolunu kaldırdı. “Nereden bulayım şimdi, senin için nereden su getireyim? Olmaz dostum. Nasılsa ikimiz de geç kaldık, biraz daha sabret.” Ağır vücuduyla aşağıya rayın üzerine atladı,

ellerini tükürükledi ve tekerlekli platforma rapt edilmiş olan ipi yukarıya kaldırdı.

Askerler hareket etmeden duruyorlardı, yüzbaşının yüzünde ciddi ve muzaffer bir ifade belirdi. Sonra konuşmaya başladı: “Halkına sinsice ihanet eden bir düşman ajanı olarak...”

Bir sürü düşüncelerle kopuk kopuk görüntüler çılgın bir hızla Artyom’un beyninin içinde dönmeye başladı. Bekle, henüz çok erken, henüz işim bitmedi, diyorlardı. Sonra birden önünde Hunter’ın sert yüzü belirdi, sonra istasyonun kızıl loşluğunda tekrar kayboldu... Suhoy’un gözleri munis munis bakıp kayboldular... Mihayil Porfiryevitç... Sen ölüyorsun... Karaderililer... Bunu yapmamalılar. .. Bekleyin! Ama susuzluğu bütün bunları bastırıyordu, anılarını kelimeleri, isteklerini bunaltıcı bir sis gibi sarmalıyordu. Su...

“...yozlaşmış bir yaratık, milleti için bir utanç” diye yüzbaşı sözlerini sürdürdü.

Tünelde birden bağrışmalar duyuldu, bir makineli tüfek tıkırdadı, sonra gürültülü bir patlama ve her şey sessizleşti. Askerler otomatik silahlarına davrandılar, subay huzursuz bir şekilde çevresine bakındı ve telaşla kararını verdi:

“Öldür! Hadi!” Cellata bir el işareti yaptı, adam ahlaya poflaya ayaklarını traverslere dayadı ve ipi çekti.

Tahtalar Artyom’un bacaklarının altından yavaşça ileriye doğru hareket ettiler, sürekli devinim halinde, kendini hâlâ ayaklarının üzerinde tutuyor ama altındaki idam sehpası devamlı ilerliyordu. Artyom dengesini kaybetti, ip boynuna gömüldü ve onu geriye, ölüme doğru çekti ama oraya gitmek istemiyordu, istemiyordu işte... Sonra ayağın altındaki zemin kaydı, vücudunun ağırlığıyla çekilen ip solunum yollarını tıkadı, bloke etti, boğazından bir hırıltı çıktı, görüşü bulandı, içinde her şey dönüyordu, vücudundaki her bir küçük hücre, biraz hava diye yalvarıyordu ama soluk alması büsbütün olanaksızlaşmış, vücudu kasılmış, şuursuzca kıvranmaya

başlamış ve bu arada karnının altından gelen baskı iğrenç bir ihtiyacı dışa vurmuştu.

Tam o anda, zehirli sarı bir duman birden istasyonu kapladı. Çok yakınlardan silah sesleri duyuldu.

Ve sonra Artyom kendini kaybetti.

“Hey idamlık adam! Hadisene, ne duruyorsun öyle? Nabzını ölçtük, öyle hasta numarası yapma!” Yüzüne indirilen okkalı bir tokat onu tekrar kendine getirdi.

“Ağızdan ağza bir kere daha nefes vermem” dedi bir başka ses.

Artyom bunun bir rüya olduğuna iyice emindi artık, herhalde sona yaklaşmasından bir saniye önceki bilinç kaybı olmalıydı bu. Ölüm hâlâ öyle yakındı ki, boğazındaki çelik kıskacı, bacaklarının dermanını yitirip de rayların üzerinde teklediği andaki gibi aynı şekilde hissediyordu.

İlk ses ısrarla devam ediyordu. “Dudaklarını kısmayı bırak artık! Bu sefer kafanı ipten kurtardık, hayatın keyfini çıkar!”

Bir şey onu şiddetle sarstı. Artyom güçlükle bir gözünü açtı ve hemen tekrar kapattı. Burası öbür dünya mıydı? Üzerine eğilen bir insana benziyordu ama o kadar farklıydı ki, ister istemez Han’ın teorisi aklıma geldi: Ruhun bedenden ayrıldıktan hemen sonraki yazgısı. Üzerine eğilen varlığın teni, cep fenerinin ışığında görüldüğü kadarıyla donuk sarıydı, gözlerin yerinde daracık çentikler vardı, sanki bir heykeltıraş tahtadan bir yüz oymuş da gözlerin yerini sadece işaretlemiş, sonra da yapmayı unutmuştu. Yüzü yuvarlak, yanakları belirgin derecede kemikliydi. Artyom böyle birini hiç görmemişti.

“Hayır, böyle olmayacak” dedi biri yukarıdan.

Sonra yüzüne su püskürttüler.

Artyom zorla suyu yuttuktan sonra, eliyle şişeyi yakaladı. Epeyce içtikten sonra, bedeninin üst kısmını zorlayıp yerinden doğrularak çevresine bakındı.

Karanlık tünel boyunca sarsılarak giden, en az iki metre uzunluğunda bir drezinin üzerinde yatıyordu. Havada hafif bir yanık kokusu seziliyordu. Artyom şaşkınlıkla, acaba benzinle çalışan bir araç mı, diye aklından geçirdi. Yanında dört adamla, kara benekli, kahverengi bir köpek oturuyordu. Adamlardan ilki, çizik gözlü olandı. Hemen yanına, sırtında muflonlu bir ceketle, üzerine kırmızı yıldız dikilmiş kulaklı kürk kasket giymiş, sakallı bir herif oturmuştu. Sırtında uzun bir otomatik silah sallanıyordu,

Artyom'unkine benziyordu ama bir farkı, namlusunun altında bir süngüsü olmasıydı. Üçüncüsü iri yapılı bir herifti, Artyom önce yüzünü tanıyamamıştı ama koyu cildini görünce, korkudan neredeyse rayların üzerine atlayacaktı. Ancak iyice baktıktan sonra biraz rahatlamıştı: Yukarıdan metroya gelen biri değildi, cildinin rengi çok farklıydı ama yüzü normal bir insanınki gibiydi, sadece dudakları biraz dışa doğru kıvrılmıştı, burnu da tıpkı bir boksör gibi biraz basıktı. Dördüncünün nispeten normal bir dış görünüşü vardı. Güzel, mert yüzü ve enerjik çenesiyle Artyom'a uzaktan Puşkinskaya'daki afişi anımsatıyordu. Gösterişli bir deri ceket giymişti, ceketin omuzlarında subay apoletleri görülüyordu, çift delikli geniş kemerinden kocaman bir tabanca kılıfı sarkıyordu. Drezinin kuyruk tarafında bir Degtyaryov makineli tüfeği[42] parıldıyordu, hemen yanında da rüzgâr yönünde kırmızı bir bayrak dalgalanıyordu. Cep fenerinin ışığı vurunca, Artyom onun gerçek bir bayrak olmadığını anladı, sakallı bir adamın, kırmızı siyah portresiyle tarazlanmış bir kumaş parçasıydı.

Bütün bunlar, hummalı bir rüya gibiydi sanki, Hunter'ın kendisine yardıma gelip de sonra ortadan kaybolduğu o kurtarma fantezisine pek benzemiyordu.

“Uyandı!” diye çizik gözlü sevinerek seslendi. “Hadi idamlık adam, anlat bakalım, seni neden asmak istediler?”

Adam tam aksansız konuşuyordu, Artyom ve Suhoy’un şivesine benziyordu. Böyle değişik bir tipten, bu kadar saf, temiz bir Rusça işitmek çok garipti. Artyom bunun hâlâ bir tür hokkabazlık olmasından kuşkulanıyordu. Çeltik gözlü herhalde sadece ağzını açıp kapatıyor, onun yerine de sakallı ya da deri ceketli konuşuyorlardı.

Artyom hafifçe öksürdü. “Ben... Subaylarından birini vurdum.”

Diğeri ağzı kulaklarında sırıttı. “Bravo! Her zaman onların üzerine gitmeli! Tam bizim istediğimiz gibi!”

İyice önlerde oturan esmer tenli kabadayı, bu sözler üzerine döndü, saygılı bir ifadeyle kaşlarını kaldırıp gülümsedi: “Kaosu önlemek için çabamız boşuna değildi öyleyse.” Onun şivesi de mükemmeldi. Artyom ‘un iyice kafası karışmıştı.

Şimdi deri ceketli iyi görünümlü olan ona dönerek konuştu: “Senin adın ne, cesur adam?” Artyom kendini tanıttıktan sonra adam devam etti. “Ben Yoldaş Russakov’um. Buradaki...” Çeltik gözlüyü işaret etti. “Bansai’dir, orada ilerideki ise Yoldaş Maksim.” Esmer tenli yeniden sırıttı. “Ve bu da Yoldaş Fyodor.”

Sonuncu olarak köpek geldi. Artyom, köpek de kendisini “Yoldaş” diye takdim etseydi hiç hayret etmeyecekti ama adının sadece Karazyupa[43] olduğunu söylediler.

Artyom önce Russakov’un, kuru ve güçlü elini sıktı, sonra sırayla Bansai’nin ince ama güçlü parmaklarını, Yoldaş Maksim’in kara pençelerini ve Yoldaş Fyodor’un etli taraklı elini. Bu arada adlarını da bellemeye gayret ediyordu ama biraz sonra adamların birbirlerine değişik şekilde hitap ettiklerini fark etti. Yüzbaşılarına “Yoldaş Komiser” diyorlardı, esmer tenli bazen Maksim, bazen de Lumumba oluyordu, çeltik gözlü her zaman sadece Bansai’ydi, kafasında kasketiyle sakallı ise, Fyodor Amca’ydı.

“Moskova metrosunun Birinci Uluslararası Ernestos Che Guevera Kızıl Savaş Tugayı’na hoş geldin!” diye Yoldaş Russakov törensel bir edayla noktayı koydu.

Artyom ona teşekkür edip sustu. Söylediği ad çok uzundu, sonunu tam olarak duyamamıştı. “Kızıl” sözcüğüne tıpkı bir boğa gibi bir süredir tepkiliydi. Şenya’nın, Şabolovskaya’da bir yerlerde bir haydut saldırısından söz etmesinden bu yana “tugay” kelimesi de onda tatsız bir cemiyeti çağrıştırıyordu. En çok hayran olduğu ise, rüzgârla titreşen kumaş parçasının üzerindeki yüzdü, onu adeta büyülemişti. “Orada, bayrağınızın üzerindeki kim?” diye sonunda, temkinli bir tavırla sordu.

“O mu dostum, o Che Guevara’dır “diye Bansai açıkladı.

“Nasıl bir çegevara?” diye Artyom safiyane sorunca, Russakov’un öfkeden kızaran gözlerinden ve Maksim’in alaycı sırıtmasından yanlış ata oynadığını fark etti.

“Yoldaş. Ernesto. Che. Guevera” diye komiser tek tek heceledi. “Küba’nın büyük devrimci lideri.

Kendisine hiçbir şey ifade etmese de, en azından adını iyice öğrenmişti. Gözlerini kırpıştırıp memnun olmuş gibi görünmeyi yeğledi. Sonuçta bu insanlar hayatını kurtarmışlardı, onları umursamamak nezaketsizlik olurdu.

Tünel ağızlarındaki tarakların önünden inanılmaz bir hızla uçarcasına geçiyorlardı. Adamlar kendi aralarında sohbet ederlerken, yarı yarıya terk edilmiş bir istasyonu geçip arkada, tünelin yarı karanlığında durdular. Burada, bir çıkmaz sokakta son bulan bir sapak vardı.

Yoldaş Russakov, “Bir bakalım hele, faşist domuzlar peşimizdeler mi?” dedi.

Yoldaş Russakov’la Karazyupa, uzaktan şüpheli gürültülerin gelip gelmediğine kulak verirlerken, diğerleri aralarında fısıldayarak konuşuyorlardı.

“Neden bunu yaptınız? Beni kaçırdınız?” diye Artyom sordu.

Bansai yüzünde gizemli bir ifadeyle sırıttı: “Planlanmış bir saldırıydı. Bize bazı bilgiler geldi.”

“Benim hakkımda mı?” diye Artyom umutla sordu. Han onun “özel biri” olduğunu söylemişti. Acaba Bensai bunu mu kast etmişti?

Bansai anlaşılmayan bir jestle, “Hayır” dedi. “Gelen bilgiler tamamen genel şeylerdi. Onların bazı korkunç şeyler planladıklarını öğrendik. Bunun üzerine Yoldaş Komiser bunu engellemeye karar verdi. Bu pislik herifleri sürekli kışkırtmak da ayrıca bizim görevimiz.”

“Bu tarafta onların barikatları yok” diye Maksim ekledi. “Projektörleri bile yok, sadece kamp ateşinin yanında nöbetçi noktaları bulunuyor, o kadar. Bu yüzden hiç zorlanmadan geçtik. Yalnız ne yazık ki, makineli tüfeğimizi kullanmak zorunda kaldık. Sonra bir sis bombasını ateşledik, gaz maskelerimizi takarak istasyona girdik ve tam zamanında seni sehpadan aşağıya indirdik. Kendini SS sanan adamla işi fazla uzatmadan kısa kestik ve tekrar dışarı çıktık.”

O ana kadar konuşmayıp göz yaşartan bir otu tüttüren Fyodor Amca da şimdi söze karıştı. “Ya küçük adam, seni bir güzel benzettiler. Bir yudum almak ister misin?” Drezinin üzerinde duran bir metal sandıktan içinde bulaşık suyuna benzer bulanık bir sıvı olan yarı dolu bir şişeyi aldı, çalkaladı ve Artyom’a uzattı.

Artyom cesaretini toplayıp şişeden bir yudum aldı. “Öyleyse siz... Siz Kızıl mısınız?” diye ihtiyatla sordu.

“Biz komünistiz. Devrimciyiz!” diye Bansai gururla yanıtladı.

“Kızıl hattan mı?”

“Hayır, biz bağımsızız. Ama en iyisi bunu sana Yoldaş Komiser açıklasın. Bizim ideolojiden sorumlu yoldaşımızdır.”

Biraz sonra yoldaş Russakov yüzünde memnun bir ifadeyle geri geldi. “Her şey yolunda. Şimdi mola verebiliriz” dedi.

Ateş yakabilecek hiçbir şey yoktu. Bir ispirto ocağının üzerine çaydanlığı astılar ve bir parça soğuk domuz budunu aralarında bölüştüler.

Devrimciler için doğrusu iyi besleniyorlardı.

Bansai Artyom'un sorusunu aktarınca, Yoldaş Russov "Hayır, Yoldaş Artyom, Kızıl hattan gelmiyoruz" diye ciddi bir ifadeyle açıklamaya koyuldu: "Yoldaş Moskvin, metroda devrimden vazgeçip Entemasyonal'den koptuktan ve devrimci eylemlerden desteğini çektikten sonra Stalinci saflara geçti. O yozlaşmış bir fırsatçı. Ben ve yoldaşlar ise Troçki çizgisindeyiz. Castro ve Che Guevera'yla aynı paraleldeyiz. Bu yüzden sancağımızda onu taşıyoruz." Gösterişli bir el hareketiyle, aşağıya sarkan yıpranmış kumaş parçasını işaret etti. "İşbirlikçi Moskvin'e benzemiyoruz, biz devrimci ilkeye sadık kaldık. Ben ve yoldaşlar onun gittiği yolu lanetliyoruz."

"Peki ya benzini kimden alıyorsun?" diye Fyodor Amca araya girdi, bir yandan da kendi sardığı tütünü çekiyordu.

Yoldaş Russakov öfkeden kıpkırmızı olmuş bir şekilde Fyodor Amca'ya kötü kötü baktı. Amca alaycı bir tavırla gülerek, iyice ceketinin içine büzüldü.

Artyom esas önemli olan konunun dışında komiserin söylediğinden pek bir şey anlamamıştı. Önemli olan da şuydu: Mihayil Porfiryevitç'in barsağını delmek, kendisini de öldürmek isteyen Kızıllar'la buradaki insanların ortak bir yanı yoktu. Bu da onu rahatlatmıştı. Bunun üzerine onların üzerinde iyi bir izlenim bırakmak istedi. "Stalin, mozolesi olandı, değil mi?" diye sordu.

Ama anlaşılan bunu söylemekle biraz ileri gitmişti. Yoldaş Russakov'un düzgün yüz hatları öfkeyle gerildi, Bansai isyan edercesine başını çevirdi, hatta Fyodor Amca bile kaşlarını çattı. Artyom, aceleyle düzeltti: "Ah hayır, mozolede olan Lenin'di tabii!"

Yoldaş Russakov'un alnında derinleşen çizgiler gevşedi. "Sizinle daha çok işimiz var, Yoldaş Artyom!"

Yoldaş Russakov'un kendisiyle daha çok işi olacağı düşüncesi Artyom'un hoşuna gitmemişti. Politikadan anladığı yoktu ama yavaş yavaş

bu konu onu ilgilendirmeye başlamıştı. Bir kez daha yanlış yapma riskini göze almak istemiyordu. “Peki neden faşistlere karşısınız? Yani ben de onlara karşıyım ama sizler devrimcisiniz ve...”

Yoldaş Russakov hırsla dişlerini gıcırdattı. “Bu domuzlar, İspanya, Ernst Thaelman ve İkinci Dünya Savaşı yüzünden!” dedi.

Artyom yine bir şey anlamadığı halde, ikinci kez sorup bilgisizliğini ortaya dökmekten kaçındı.

Sıcak suyla hepsi yeniden canlandı. Bansai, sırf kızdırmak için, Fyodor Amca’ya aptalca sorular sormaya başladı. Maksim’de bu arada Yoldaş Russakov’un yanına oturmuş, kısık bir sesle soruyordu: “Söyler misiniz Yoldaş Russakov, Marksizm-Leninizm şu kafası olmayan mutantlar için ne diyor? Bu beni epeydir uğraştırıyor. İdeolojik bağlamda ayağımı sağlam basmak istiyorum ama burada bir boşluk görüyorum.” Suçluluk bilincinde bir gülümsemeyle parlak beyaz dişlerini gösterdi.

Komiserin yanıtı hemen gelmedi. “Biliyor musun Yoldaş Maksim, bu o kadar basit bir soru değil.”

Mutantların hangi siyasi görüşü temsil ettiklerini hatta gerçekten var olup olmadıklarını Artyom da bilmek isterdi. Ama Yoldaş Russakov konuşmadı, Artyom’un düşünceleri de, tekrar, bugünlerde bir türlü içinden yol bulup çıkamadığı seyrine avdet etti. Mutlaka Polis’e ulaşmalıydı! Bir mucizeyle kurtulmuştu, ikinci bir şansı yakalamıştı, belki de bu sonuncuydu. Bütün vücudu ağrıyordu, havayı içine derin çekince, zor soluk alıyor, öksürmek zorunda kalıyor ve bir gözünü de hâlâ açamıyordu. Bu insanların yanında kalmak isterdi. Onların yanında kendini çok daha rahat ve güvende hissediyordu, çevresindeki yoğun karanlık ona o kadar boğucu gelmiyordu. Toprağın altından gelen hışırtılar ve tıkırtılar da onu rahatsız etmiyordu, bu dinlenme süresinin sonsuza dek sürmesini istiyordu.

Ölüm bir kere pençesini ona atmıştı ama zihnini ve vücudunu felç eden o yapışkan korku uçup gitmişti. Korkunun kalbinin altında ve midesinde yuvalanan son kırıntıları da, Fyodor Amca’nın o feci içeceğiyle yok olmuştu. Fyodor’la, kalender meşrep Bansai’yle, ağırbaşlı, ciddi komiserle

ve çam yarması Maksim Lumumba’yla kendini çok iyi hissediyordu. WDNCh’dan ayrılalı beri -100 sene önce- hiç bu kadar rahat olmamıştı. Sahip olduklarından geriye hiçbir şey kalmamıştı. Silahı, hepsinin içi dolu beş şarjörü, pasaportu, kişisel eşyası, çayı, iki cep lambası; hepsine faşistler el koymuştu. Sadece bir ceketle pantolonu, bir de celladın cebine koyduğu fişek kovanı vardı. “Belki ona yine ihtiyacın olabilir!” Şimdi ne yapmalıydı? Burada, Enternasyonal savaşçılarının yanında, Allah’ın izniyle Kızıl Che’nin yanında mı kalmalıydı? Che ve adı şu ya da bu olan tugayın yanında mı? Kendi yaşamını unutup onların hayatını mı paylaşmalıydı?

Hayır, bunu yapamazdı. Burada bir dakika daha kalamazdı, dinlenemezdi de. Buna hakkı yoktu. Bu artık kendi hayatı değildi. Hunter’dan görevi aldığından bu yana, yazgısı ona ait değildi, artık çok geçti. Gitmeliydi. Başka bir çıkar yol yoktu.

Uzun süre konuşmadan öylece oturdu ve hiçbir şey düşünmemeye çalıştı ama tatsız bir karar almak üzere olduğunu ve bunun, zihninde değil de daha çok yorgun uzuvlarında, gevşeyen ve ağrıyan sinirlerinde her an biraz daha olgunlaştığını hissediyordu. Sanki biri yumuşak bir oyuncağın içindeki talaşları boşaltıp geride kalan şekilsiz bez parçasını kavi bir telin üzerine mandallamıştı. Bedeni artık kendisinin değildi, eski kişiliği küçücük parçalara bölünmüştü, tıpkı testere talaşları gibi buharlaşıp kaybolmuş, tünelin cereyanlı havasında ta uzaklara dağılmıştı. Ve kanayan değersiz bedenin umutsuz yalvarışlarını duymak istemeyen biri, boş kalan kılıfın içine başka şeyleri doldurmuştu.

Sanki Artyom’un içindeki gergin bir yay gevşemişti. Yalpalayarak ayağa kalkmaya davranınca, komiser ona hayretle baktı, hatta Maksim bir elini silahının üzerine koydu.

Artyom “Yoldaş Komiser, acaba konuşabilir miyiz?” diye donuk bir sesle sordu.

O sırada Fyodor Amca’yla sohbet eden Bansai de, Artyom’u duyunca, rahatsız olmuş gibi ondan yana döndü.

“Buyurun konuşun, Yoldaş Artyom” diye kuşkuyla komiser yanıt verdi. “Silah arkadaşlarımdan gizlim saklım yok.”

“Demek istediğim... Hepinize... Beni kurtardığınız için müteşekkirim. Burada sizin yanınızda kalmayı çok isterdim. Ama yapamam. Gitmek zorundayım. Öyle gerekiyor.”

Komiser susuyordu.

“Nereye gitmen gerekiyor?” diye Fyodor Amca sordu.

Artyom dudaklarını ısırdı ve yere baktı. Etrafta tatsız bir sessizlik oldu. Artyom’a, sanki gerçek niyetini öğrenmek için merak ve kuşkuyla kendisini izliyorlarmış gibi geldi. Bir ajan mıydı? Bir hain miydi? Neden böyle gizemli davranıyordu?

“Pekala, şayet söylemek istemiyorsan, mesele yok” dedi barışçıl bir sesle Fyodor Amca.

“Polis’e gitmek istiyorum.” diye Artyom ağzındaki baklayı çıkardı. Ama yine de bu insanların güvenini ve ilgisini riske atmak istemiyordu.

“İş için mi?”

Artyom sessizce başını salladı.

“Acil mi?”

Artyom yine başını salladı.

“Şimdi bak genç adam. Seni alıkoymayacağız. Kendi sorunlarını anlatmak istemiyorsan, bu senin bileceğin bir şey. Ama seni tünelde böyle bırakamayız!” Fyodor Amca diğerlerine dönerek sordu. “Yapamayız değil mi çocuklar?”

Bansai kesin kararlı başını salladı. Maksim’de elini namlusundan çekip onay verdi, hiçbir şekilde bırakamayız diye. Buna karşılık Yoldaş Russakov sert bir sesle sordu. “Yoldaş Artyom, üstlenmiş olduğunuz görevle devrimin

davasına zarar verecek planlar yapmayacağınıza dair sizi kurtaran tugayımızın kahramanlarının önünde yemin eder misiniz?"

Artyom hemen cevap verdi. "Yemin ederim." Devrimin ruhuna zarar vermeyi gerçekten istemiyordu. Yapacak daha önemli işleri vardı.

Yoldaş Russakov Artyom'un gözlerine dikkatle ve uzunca bakarak sonunda kararını açıkladı: "Yoldaşlar! Savaşçılar! Ben şahsen Yoldaş Artyom'a inanıyorum. Onun Polis'e gitmesine onay verip yardım etmenizi rica ediyorum."

İlk önce Fyodor Amca elini kaldırdı. Artyom ister istemez onu ipten kurtaranın o olduğunu düşündü. Ardından Maksim'le Bansai de onayladılar.

Komiser, "Yoldaş Artyom, bir hususu iyice bilmeniz gerekir" dedi. "Buraya pek uzak olmayan bir yerde, Samoskvorezkaya hattını[44] Kızıl hatta bağlayan, herkesin pek bilmediği bir güzergâh var. Sizi oraya kadar götürebiliriz..."

Sonunu getiremedi, çünkü o ana kadar ayaklarının dibinde uslu uslu yatan Karazyupa birden yerinden fırlayarak kulakları sağır edercesine havlamaya başladı. Yoldaş Russakov yıldırım gibi bir hızla ışıldayan bir TT-33'ü[45] kılıfından çekip çıkardı. Aynı anda Bansai de, drezinin motorunu çalıştıran kabloyu çekmişti. Maksim arkada pozisyonunu aldı, Fyodor Amca da ev yapımı içeceklerinin depolandığı metal sandıktan bir şişeyi aldı, içinden bir funyanın (barut fitili) dışarıya çıkmış ucu görünüyordu.

Bulundukları yerde tünel daha derinlere iniyordu, bu yüzden etrafta hemen hemen hiçbir şey görünmüyordu ama köpek hâlâ var gücüyle havlamaya devam ediyordu, Artyom da havanın iyice gerginleştiğini sezinlemişti.

"Bana da bir silah verin" diye rica etti, fısıldayarak.

Az ileride kuvvetli bir projektör ışığı yanıp söndü, sonra birinin ulumaya benzer bir sesle kısa emirler verdiği duyuldu. Traverslerin üzerine hantal çizmeler fırlatıldı, biri boğuk bir sesle küfretti. Komiser

Karazyupa’nın ağzını kapattığı halde, köpek onun elinden kurtulup yine havlamaya başladı.

Bansai kısık bir sesle mırıldandı: “Çalışmıyor... Biri drezini arkadan itsin.”

Önce Artyom atladı yere, arkasından Fyodor Amca’yla Maksim onu izlediler, çizmelerin tabanlarını kaygan traverslere dayayıp güç bela drezini ileriye hareket ettirdiler. Araç yavaş yavaş hareketlendi ve motor sonunda öksürüğe benzer bir gürültüyle yeniden canlanınca, arkadan gelen çizmelerin sesleri iyice yakından duyulur oldu.

“Ateş!” diye kumandan karanlığın içinden bağırdı ve tünelin daracık koridoru bir anda gürültüye boğuldu. En az dört namlu birden patladı, etrafta gelişigüzel mermiler uçuyor, ışık saçarak tünelin duvarına çarpıp sonra da boru hatlarına vuruyordu.

Artyom, kurtulamayacaklar diye korkmaya başlamıştı ki, birden Maksim koca makineli tüfeğini elleriyle kavrayarak uzun bir yaylım ateşle, arkalarından gelenleri susturdu. Şimdi drezin de tam yol almaya başlamıştı. Platforma zamanında varmak için sonunda zaten yürümek zorunda kalacaklardı.

“Kaçıyorlar! İleri!” diye arkadan bir ses geldi, aynı anda o taraftan ateş açıldı, şimdi üç misli bir güçle ateş ediyorlardı ama mermilerin çoğu tünelin tavanına ve duvarlarına isabet ediyordu.

Fyodor Amca istifini bozmadan son derece rahat bir hareketle, sigara izmaritini barut fitiline doğru tutarak yaktı ve şişeyi bir beze sarıp rayların üzerine fırlattı. Birkaç saniye sonra ateşin ışığıyla arkalarında her şey birden aydınlandı. Artyom, boğazına ipin geçirildiği zamanki aynı patlamayı duydu.

“Bir tane daha! Sis bombasını da!” diye Russakov emretti.

Arkalarından gelenler dumana boğulurken, Artyom motorize bir drezin ne muhteşem bir araç, diye aklından geçiriyordu. Drezin uçarcasına -

izleyenlerin korkulu bakışları arasında- Novokusnezkaya istasyonunu geçti. Öyle hızla geçmişlerdi ki, Artyom istasyona doğru dürüst bakamamıştı. Yanan ölgün bir ışıktan başka olağandışı bir şey fark edememişti, oysa orada epeyce bir insan vardı. Bansai Artyom'un kulağına burasının pek iyi bir istasyon olmadığını fısıldadı, sakinleri de oldukça garip insanlardı. Orada en son mola verdiklerinde, buna çok pişman olmuşlardı.

"Yoldaş, üzgünüm ama sana artık yardım edemeyeceğiz." Yoldaş Russakov bu arada Artyom'a "sen" diye hitap etmişti. "Bir süre daha buraya dönmemiz mümkün değil. Bu yüzden bizim rezerv üssümüz olan Avtosavodskaya'ya geri döneceğiz. İstersen bize katılabilirsin."

Artyom teklifi geri çevirmek için kendini zorladı. Neyse ki bu defa bunu yapmak daha kolaydı. Hınzırca bir kuşkuya kapıldı. Sanki bütün dünya kendisine komplo kurmuştu. Her şey ters gidiyordu. Yolculuğunun, büyük bir istekle varmak istediği hedefinden devamlı uzaklaşıyordu, varacağı hedef de her saniye belirsizleşiyor, karanlığın içinde kayboluyor, soyut, ulaşılamaz bir hal alıyordu. Baş koyduğu davasına karşı bütün dünyanın düşmanca cephe alması, içini inatçı bir öfkeyle doldurmuştu.

Adalelerine kadar yayılan, donuk gözlerini adeta kışkırtıcı bir ateşle yakan bu öfke, tehlike duygusunu, korkusunu ve mantığını bastırmıştı. "Hayır" dedi kararlı ve sakin bir sesle. "Gitmeliyim."

Kısa bir sessizlikten sonra komiser yanıtladı: "Öyleyse birlikte Pavelezkaya'ya kadar gidelim, orada ayrılırız. Yazık, Yoldaş Artyom. Savaşçılara ihtiyacımız olabilirdi."

Novokusnezkaya'ya yakın bir yerde tünel çatallaştı, drezin sola saptı. Artyom sağ tünelde ne olduğunu sorunca, ona yolun orada kapatıldığını söylediler. Yolun birkaç yüz metre ilerisinde Hansalar'ın bir ön karakolu vardı, tam donanımlı bir kaleydi. Bu görünmeyen tünel ise aynı anda üç çevre istasyonuna uzanıyordu. Oktyabraskaya, Dobryninskaya ve Pavelezkaya istasyonlarına. Bu bağlantı hattını -önemli bir denge supabıydı- yıkmak akıllıca bir iş değildi. Sadece Hansalar'ın gizli ajanları

tarafından kullanılıyordu. Bir yabancı ön karakola yaklaşmayı denediği anda, meramını anlatmaya fırsat bulamadan anında yok ediliyordu.

Bir süre sonra uzaktan Pavelezkaya göründü. Artyom böyle bir drezinle yolculuğun nasıl inanılmaz bir hızla yapıldığını düşündü, tıpkı trenle seyahat edildiği zamanlarda olduğu gibi. Ama genelde böyle bir araç onun pek işine yaramazdı. Çünkü rahat yolculuk yapabilecek pek az yer vardı, belki Hansalar'ın bölgesinde ya da şimdi üzerinde oldukları hatta bu mümkün olabilirdi.

Hayır, hayal kurmak için bir neden yoktu. Bu dünyada her adımın bedeli inanılmaz zorluklar ve sonsuz acılar olmuştu. Yaşanan günler çoktan geride kalmıştı, bir daha geri gelemezdi. O muhteşem, harika dünya ölmüştü. Artık yoktu. Bir ömür boyu arkasından yas tutmanın bir anlamı kalmamıştı.

Dünyanın gömüldüğü mezara tükürmeli ve bir daha asla onu düşünmemeliydi.

## 10

## GEÇİŞ YOK

Pavelezkaya'da ortalıkta nöbetçiler görülmüyordu, sadece, istasyonun girişine yaklaşık 30 metre kala rayların üzerine evsiz bir yığın insan oturmuştu.

Bakışlarında saygılı bir ifadeyle drezine geçmesi için yol verdiler.

"Bu istasyonda insan yok mu?" diye Artyom sordu. Terk edilmiş bir istasyona silahsız, yiyeceksiz ve belge olmadan girme düşüncesinden pek hoşlanmasa da, umursamaz bir sesle sormaya gayret etmişti.

Yoldaş Russakov ona hayretle baktı. "Pavelezkaya'da mı? Elbette burada insanlar yaşıyor."

"Peki neden nöbetçileri yok?"

"Hah. Burası Pa-ve-lez-ka-ya" diye Bansai söze karıştı. "Buraya kimse dokunmaz."

Artyom, antik çağın o ünlü bilgesinin haklı olduğunu düşündü, ölüm döşeğindeyken "Tek bildiğim, hiçbir şey bilmediğimdir" diye iddia etmişti. Pavelezkaya'nın dokunulmaz bir yer olduğu herkese doğal bir şeymiş gibi geliyor ve başka bir açıklamaya da gerek kalmıyordu.

"Bilmiyor muydun?" diye Bansai, inanmamış gibi sordu. "O zaman emin olabilirsin."

Pavelezkaya'nın görünümü hemen Artyom'un hayal gücünü canlandırdı. Burada tavanlar öyle yüksekti ki, duvardaki çelik halkalara asılı meşalelerin titreyen ışıkları yukarıya kadar uzanamıyor, insanda ürkek, baş döndüren bir sonsuzluk duygusu uyandırıyordu.

İnce uzun sütunların üzerinde göz alıcı yuvarlak kemerler oturmuştu, incecik sütunların böyle muhteşem bir kubbeyi nasıl taşıyabildiği hayret

edilecek bir şeydi. Kemerler arasındaki alan, üzerleri koyu yeşil pasla kaplanmış bronz dökümlerle doluydu, yine de bir zamanların ihtişamını yansıtıyorlardı. Dökümlerin üzerlerinde sadece orak ve çekiç resmedilmişti ama yıkılmış bir devletin neredeyse unutulmuş olan bu sembolleri, hâlâ, adeta meydan okurcasına imal edildikleri dönemin gururuyla orada boy gösteriyorlardı.

Titrek kızıl ışıkta sonu gelmeyecek gibi görünen sütunlu avlu, iyice arkalarda karanlıkta kayboluyordu, avlunun orada son bulduğu yine de pek anlaşılmıyordu. İstasyonda her şey o kadar devasa büyüklükteydi ki, sanki bir zaman burası Kiklops’un yaşadığı bir mağaraydı.

Bansai vitesi boşa aldı, drezin yavaşça ilerlerken Artyom da bu ilginç istasyonun görüntüsünü büyük bir merakla içine sindiriyordu. Burada ne olmuştu acaba? Bu istasyon neden dokunulmazdı? Kamuya açık banliyödeki bir binaya değil de, bir yer-altı masal şatosuna benzediği için değildi herhalde?

Drezin durunca, bir anda çevresini yoksul giyimli, kir pas içinde her yaştan bir yığın genç sardı. Haset dolu gözlerle aracı inceliyorlardı. İçlerinden biri rayın üzerine atladı, eliyle çekinerek motora dokundu ama Fyodor Amca hemen onu kovaladı oradan.

Artyom, daldığı düşüncelerden komiserin sözleriyle ayıldı. “Burada yollarımız ayrılıyor. Yoldaşlarıma danıştım. Sana veda için bir armağan vermek istiyoruz.” Artyom’a otomatik bir silah uzattı, öldürülen nöbetçilerin birinden almış olmalıydılar. Diğer elinde, posbıyıklı faşistin cep lambasını tutuyordu. “Al lütfen. Hepsi savaş ganimeti, şimdi senin oldu, daha kalmak isterdik ama gitmek zorundayız. Bu domuzlar bizi daha nereye kadar takip edecekler kim bilir ama Pavelezkaya’dan sonrasına cesaret edemezler.”

Artyom gerçi yine eskisi gibi kararlı ve azimli haline dönmüştü ama Bansai ona elini uzatıp başarılar dilediği, Maksim dostça omzuna vurduğu ve sakallı Fyodor Amca da ona hediye edecek daha iyi bir şeyi olmadığı için berbat içecekle dolu kırık şişeyi uzattığı zaman, Artyom’un yine de

yüreği daraldı. “Kendine iyi bak genç adam, tekrar görüşürüz. Kulakların açık olsun!” diye Fyodor Amca ekledi.

Yoldaş Russakov, Artyom’un elini sıktı ve güzel yüzünde ciddi bir ifade belirdi. “Yoldaş Artyom! Vedalaşmadan önce sana iki şey söylemek istiyorum: Birincisi, şansına inan. Yoldaş Che Guevera’nın dediği gibi: ***Hasta la victoria siempere!*** İkincisi, ki bu daha da önemli: ***NO PASARÁN***!”

Diğerleri sağ yumruklarım havaya kaldırıp koro halinde yemin ritüelini tekrarladılar: ***“No pasarán!”*** Bütün bu ritüel her ne kadar Artyom’a hokus pokus gibi geldiyse de çaresiz o da sıkılmış yumruğu ve yürekten gelen devrimci bir ses tonuyla, ***“No pasarán!”*** diye bağırdı. Her şeyi yerli yerinde ve doğru yapmış olmalıydı, çünkü Yoldaş Russakov büyük bir gurur ve hoşnutlukla bakarak onu törensel bir şekilde selamladı.

Motor hırıldadı, drezin mavi egzoz dumanları çıkararak çocukların neşeli bağrışları eşliğinde karanlıkta gözden kayboldu. Artyom yine tek başına kalmıştı. Vatanından hiç bu kadar uzakta olmamıştı.

İstasyon boyunca giderken ilk gözüne çarpan saatler oldu. Artyom dört tane saydı. WDNCh istasyonunda zaman daha çok bir semboldü. Kitaplar gibi ya da, çocuklar için bir okul inşa etmeye çalışmak gibi, istasyon sakinlerinin insan kalma savaşımından asla vazeçmemelerini gösteren bir işaret. Burada ise saatlerin farklı ve daha önemli bir işlevi vardı.

Artyom bir süre daha çevrede dolanınca, başka farklılıklar daha gözüne çarptı. Her şeyden önce burada oturma mekânları görememişti, sadece ikinci ray üzerinde birbirine eklenmiş birkaç vagon duruyordu. Vagonların bir kısmı tünelin içinde kaldığı için Artyom treni hemen fark edememişti. Tip tip en değişik satıcılardan, en acayip atölyelere kadar ne varsa hepsi buradaydı ama oturulabilir bir tek çadır ya da arkasına sığınıp geceyi geçirebilecek bir tek korunak bile yoktu. Sadece birkaç dilenciyle evi olmayanlar, kartonların üzerinde yatıyorlardı. Çevreden koşup gelen insanlar arada bir saatlerin önünde duruyorlar, saatleri olanlar, kendi saatlerini işaretin üzerindeki kırmızı rakamlarla karşılaştırıyor, sonra tekrar

işlerine koşuşturuyorlardı. Han olsaydı, bu gördükleri için neler söylerdi acaba?

Kitai-gorod’da istasyonu ziyaret eden her yolcuya ilgi gösterilir, ona bir şeyler satmaya ya da onu çadıra davet etmeye uğraşırlardı, burada ise herkes kendi işiyle meşguldü. Artyom’la kimsenin ilgilendiği yoktu, bu da onu büsbütün yalnızlığa itiyordu.

Giderek artan melankoliyi üzerinden atmak için, insanları daha dikkatle incelemeye koyuldu. İlk bakışta insanlar burada da her yerde olduğu gibi telaşla hareket ediyor, bağırıyor, çalışıyorlar ve tartışıyorlardı. Ama Artyom onları daha dikkatle gözleyince, sırtından soğuk terler boşandı. Aralarında çok sayıda sakat ve hilkat garibesi vardı:

Birinin parmakları yoktu, bir diğerinin cildi iğrenç yaralarla kaplanmıştı, bir başkasının üzerine kaba bir çorap geçirilmiş üçüncü bir takma kolu vardı. Yetişkinler çoklukla saçsızdılar, hastalıklıydılar, zaten etrafta sağlıklı, güçlü kuvvetli insanlar görünmüyordu. Bu içler acısı ve dejenere olmuş yaratıklar, istasyonun hüzünlü haşmetiyle iç acıtan bir çelişki yaratıyordu.

Geniş peronun ortasından aşağıya dört köşe iki merdiven kovası iniyordu. Çevre istasyonuna giden alt geçit buradan başlıyordu ama Prospekt Mira’daki gibi burada Hansalar’dan ne sınır memurları ne de herhangi bir kontrol noktası vardı. Artyom anımsamıştı. Biri ona Hansa’nın bütün komşu istasyonlarını sıkı kontrol altında tuttuğunu söylemişti. Anlaşılan burada korkunç bir sır vardı.

Artyom salonun sonuna kadar gitmedi, önce beş fişek verip bir kap kızartılmış mantarla beklemekten tadı acılaşan bir bardak su satın aldı. İçi kalkmıştı. Eskiden cam şişelerin konulduğu ters çevrilmiş plastikten bir sandığın üzerinde kendine bir yer bulup üstüne çıktı ve o feci şeyi aşağıya kustu. Sonra da biraz dinlenmek umuduyla diğer rayda duran trene doğru gitti. Gücü iyice tükenmişti, vücudu hâlâ ağrılar içindeydi.

Bu tren, Kitai-gorod’dakinden çok farklıydı: Vagonlar boş ve berbat bir haldeydi, hatta kısmen yanmış ve erimişlerdi de. Yumuşak deri şilteleri

söküp atmışlardı. Her yerde kurumuş kan lekeleri görülüyordu. Yerde etrafa saçılmış bir yığın parlak fişek kovanları vardı. Burası dinlenmek için uygun bir yer değildi; sanki birkaç kez dıştan saldırıya uğramış ve olası saldırılara karşı sağlamlaştırılmıştı.

Artyom'un treni incelemesi çok uzun sürmediği halde, tekrar perona geri döndüğünde, istasyonu neredeyse tanıyamayacaktı. Satış stantları boşalmış, gürültüler azalmıştı. Hansa'ya giden üst geçidin yakınında oturan birkaç serserinin dışında bir tek Allah'ın kulu yoktu. Etraf da iyice kararmıştı, sadece salonun ortasında birkaç meşale yanıyordu, uzakta, karşı uçta da zayıf bir kamp ateşi titreşiyordu.

Saatler akşam sekizi gösteriyordu; hatta biraz geçmişti. Acaba ne olmuştu?

Artyom, ağrıyan bedeni elverdiğince acele ile yoluna devam etti. Hansa'ya giden üst geçit her iki taraftan her zamanki tahta perdeyle değil de ağır, demir kapılarla kapatılmıştı, ikinci merdivenin yanındaki büyük kapı hafif açık duruyordu. Artyom aralıktan parmaklığı görebildi. Tverskaya'daki hapishane hücrelerinde olduğu gibi, kaim betonarme çelikle lehimlenmişti. Parmaklığın arkasında üzerinde ölgün ışıklı bir lambanın durduğu küçük bir masa vardı, yanında soluk gri-mavi üniformalı bir nöbetçi oturmuştu.

Artyom içeri girmek için izin isteyince nöbetçi, “Saat sekizden sonra giriş yok” diye mekanik bir şekilde cevap verdi. “Kapılar tekrar sabah altıda açılacak.” Sonra başını çevirdi; konuşma bitmişti.

Artyom beyninden vurulmuşa döndü. Saat sekizden sonra bu istasyonda neden hayat yoktu? Şimdi ne olacaktı? Ellerinde karton kutularla dolanan evsizler, onda öyle iğrenti yaratmıştı ki, şansını salonun diğer ucundaki kamp ateşinin yanında denemeye karar verdi.

Uzaktan bakınca, orada toplanmış olan insanların sokak serserileri olmadığını fark etti, sınır nöbetçilerine benziyorlardı. Ateşin önünde güçlü kuvvetli erkek siluetleri görülüyordu, silah namlularının keskin çizgileri de seçiliyordu. Ama orada nöbet tutacak ne vardı acaba? Tünele zaten bir

nöbetçi koyuyorlardı, tünelin ne kadar dışında olursa o kadar iyiydi ama burada ne işi vardı ki? Söylendiği gibi gerçekten de tünelin öte tarafından bir şeyler sürünerek içeri girse ya da haydutlar saldırıya geçse, zaten bu nöbetçiler hiçbir şey yapamayacaklardı.

Ateşe yaklaşırken, Artyom bir şeyi daha keşfetti: Ateşin arkasından arada bir beyaz aydınlık bir ışık parlıyordu; gerçi yukarıya yönlendirilmişti ama sanki kesilmiş gibi, garip bir şekilde kısaydı. Işık tavana vurmuyor, aksine bütün fizik yasalarına inat birkaç metre sonra kayboluyordu. Bu projektör sık değil, sadece belli aralıklarla aydınlatıyordu. Artyom'un onu daha önce fark etmemesinin nedeni buydu. Bu ne olabilirdi?

Ateşin yanına geldi, oradakileri nazikçe selamladı, transit yolcu olduğunu, bilmediği için de kapıların kapanmasına yetişemediğini açıkladı ve burada biraz dinlenip dinlenemeyeceğini sordu.

"Dinlenmek mi?" diye en yakında oturan nöbetçi sordu. Koyu renk saçlı, büyük etli burunlu, nispeten ufak tefek biriydi ama her halinden güçlü kuvvetli olduğu anlaşılıyordu.

"Genç adam, burada dinlenmek diye bir şey yok. Yarına sağ çıkarsanız, şanslısınız." Adam neyin tehlikeli olduğu sorusuna ise cevap vermedi, sadece omuzlarının üzerinden başıyla, projektörün olduğu yeri işaret etti. Diğer adamlar derin bir sohbete dalmışlardı, Artyom'la ilgilendikleri yoktu. Artyom işin aslını öğrenmeye karar verdi ve projektöre doğru yürüdü.

Orada gördükleri onu şaşkına çevirdi ama aynı zamanda çok şeyi de açıklıyordu.

Salonun iyice sonunda küçük bir kabin vardı. Çevresine üst üste kum torbaları yığılmıştı, kabinin birkaç yerine masif çelikten saç monte etmişlerdi, nöbet tutanlardan biri ürkütücü bir silahın üstünü açmaya uğraşıyordu. Diğeri de kabinin içindeydi. Kabinin üzerindeki projektör yukarıya çevriliydi. Buraya set konulmamıştı, bariyer de yoktu. Kabinin hemen arkasında yukarıya, yüzeye çıkan yürüyen merdivenlerin basamakları başlıyordu. Projektörün ışığı da tam orayı aydınlatıyordu, ışık huzursuzca duvardan duvara dolanıyor, zifiri karanlıkta bir şeyler

keşfetmeye çalışıyordu ama yakalayabildikleri sadece kahverengiye çalan lambaların şasileriyle koca sıva parçalarının sarktığı nemli tavandı... Başkaca bir şey de görülmüyordu.

Şimdi her şey anlaşılmıştı. Burada, nedendir bilinmez, istasyonu yüzeyden ayıran bir çelik kapı yoktu. Ne burada aşağıda ne de yukarıda. Pavelzkaya'nın dış dünyayla doğrudan bağlantısı vardı demek ki, bura sakinleri de devamlı dışarıdan gelecek bir istila tehlikesiyle burun buruna yaşıyorlardı. Radyasyonla kirlenmiş bir havayı soluyorlar, kirli, bulaşık bir suyu içiyorlardı; belki de bu yüzden suyun tadı bir garipti. Pek çok gencin burada mutasyona uğramalarının nedeni de buydu. Yaşlılar da bu nedenle hastalıklı görünüyorlardı. Radyoaktif hastalıklar yüzünden kafalarında saç kalmamış, bedenleri erimiş, tükenmişti ve bu hastalıklar onları daha canlıyken yavaş yavaş yiyip bitiriyordu.

Ama anlaşılan olan sadece bu değildi. Saat sekizden sonra koca istasyonda tek bir canlının kalmaması, ateşin başındaki siyah saçlı nöbetçinin "sabaha canlı çıkarsa şanslı olduğunu söylemesi" neyle açıklanabilirdi?

Kısa bir tereddütten sonra Artyom kabindeki adama yaklaşarak selam verdi.

"İyi akşamlar" diye karşılık verdi diğeri. 50'li yaşlarındaydı ama kafasında nerdeyse hiç saçı yoktu. Kalan birkaç tel gri saçı da şakaklarından ve kafasının arkasından sarkmıştı, koyu gözleri Artyom'a ilgiyle bakıyordu, sıkı sıkı kordonla bağlanmış, kurşun geçirmez basit yeleğinin altından şişman küçük göbeği çıkıyordu. Göğsünün üzerinden bir dürbünle bir düdük sarkıyordu. Eliyle kum torbalarından birini işaret etti. "Rahatına bak. Arkadakiler hayatlarını yaşıyorlar, beni de burada tek başıma bıraktılar. En azından seninle biraz sohbet ederim. Gözünü kim bu hale getirdi?"

Aralarında birkaç kelime konuştular, adam sonra üzgün bir ifadeyle merdiven çıkışını göstererek, "Doğru dürüst bir şey inşa etmeyi beceremiyoruz" dedi. "Çelik değil, beton kullanmalıydık. Çeliği denedik ama netice alamadık. Sonbahar geldi mi, sular burada ne varsa alır götürür.

Önce öbür tarafta sular toplanır, sonra günün birinde taşar... Birkaç kere böyle oldu, çoğunda uygunsuz bir zamanda yakalandık. O günden sonra şimdi böyle deniyoruz. Ne var ki, artık hiç huzurumuz kalmadı. Bir şeyler sürünerek gelecek diye her gece bekliyoruz. Gündüzleri bizi rahat bırakıyorlar. Ya uyuyorlar ya da yüzeyde devriye geziyorlar. Ama akşam oldu mu, burası korkunç olur... Eh ne yapalım, biz de kendimizi ona göre ayarladık. Saat sekizden sonra herkes aşağıya geçite iniyor. Orada yaşıyoruz zaten, burada yukarıda sadece işimizi yapıyoruz. Bekle biraz...” Adam bir şalteri çevirdi, projektörden keskin bir ışık yayıldı. Beyaz ışık, yürüyen her üç merdiveni yokladı, tavanı ve duvarları boylu boyunca dolanıp tekrar söndü. Adam tekrar alçak bir sesle konuşmasını sürdürdü:

“Orada yukarıda Pavelezer Garı[46] var. En azından bir zamanlar vardı. Lanetli bir yer. Raylar nereye uzanıyor bilmiyorum; her neyse, orada korkunç şeyler oluyor. Bazen gürültüler geliyor, insanın tüyleri ürperiyor. Ya onlardan bazıları buraya aşağıya gelmek isterlerse... Biz onlara ‘ziyaretçiler’ diyoruz. Garın adı nedeniyle. Böyle düşününce her şey bize daha tahammül edilir geliyor. Daha güçlü ziyaretçiler birkaç kez buradaki nöbet noktasını ele geçirdiler. Orada, rayın üzerinde duran trenin yarısını gördün mü? Oraya kadar geldiler. Alt geçit hiçbir zaman onlara verilemezdi çünkü orada sonuçta hep kadınlarla çocuklar vardı. Eğer alt geçide kadar gelmeyi başarsalardı, her şey bitmişti. Bizimkiler bunu tabii biliyorlardı, bu yüzden trenin olduğu yere kadar geri çekildiler, orayı kendilerine siper ederek bu köpeklerden birkaçının işini bitirdiler. Ama kendileri de ölüp gitti tabii... On kişiden sadece iki kişi sağ kalmıştı o zaman. Ziyaretçilerden birisi Novokusnezkaya tüneline kaçtı. Ertesi sabah izini kovalamak istediler. Arkasında okkalı bir salya izi bırakmıştı ama aşağıya giden bir yan tünele saptığı için oraya gidemedik. Orasıyla yeterince sorunumuz var.”

Artyom’un aklına Bansai’nin sözleri geldi. “Pavelezkaya’nın diğer istasyonlar tarafından hiçbir zaman saldırıya uğramadığını duydum, bu doğru mu?” diye sordu.

“Tabii” diye nöbetçi başını salladı, yüzünde önemseyen bir ifade belirdi. “Bize kim ne yapabilir ki? Biz burasını tutmasaydık, bu köpekler buradan bütün hatta dağılırlardı. Bu yüzden bize dokunmuyorlar. Hatta Hansalar

çevre istasyonuna kadar bütün geçiti bize bıraktılar, sadece istasyonun en sonunda bir nöbet üsleri var. Bazen bize el altından silah veriyorlar, onları korumaya devam edelim diye. Kendileri ellerini kirletmek istemiyorlar, rahatlıkla bunu söyleyebilirim sana... Adın neydi senin? Ah Artyom. Ben de Mark. Bir dakika, orada bir şeyler hışırdıyor.” Aceleyle projektörü yaktı.

“Yok bir şey, muhtemelen bana öyle geldi.”

Artyom ürkütücü bir tehlike duygusunun içinde giderek güçlendiğini hissetti, Mark’la birlikte gergin bir halde yukarıyı gözlüyordu. Mark’ın kırık lambaların sadece oynaşan gölgelerini gördüğü yerde, birtakım uğursuz hayali yaratıkların silüetlerini görür gibi oldu. Önce görüntünün onunla birlikte yok olacağını zannetti ama ışık, bu tuhaf siluetlerden birinin önünden geçerken gölge, belli belirsiz hareket ediyor gibi geldi Artyom’a.

“Bekleyin” diye fısıldadı. “O büyük yarığın olduğu köşeyi bir kez daha aydınlatır mısınız, çabuk!”

Merdivenin yarısından biraz yukarıda bir yerde, üzerine gelen keskin ışıkla olduğu yere mıhlanmış kocaman kemikli bir şey, bir dakika kadar göründükten sonra şimşek gibi bir hızla tekrar kayboldu. Mark titreyen parmaklarıyla düdüğe sarılarak var gücüyle üfledi. Aynı anda ateşin yanındaki adamlar yerlerinden sıçrayarak koşup geldiler.

İkinci bir projektör daha vardı, daha zayıf ışık veriyordu, buna karşılık normalden daha ağır bir makineli tüfekle birleştirilmişti. Artyom böyle bir silahı o güne kadar hiç görmemişti. Uzun namlunun ağzı sonuna doğru sivrileşiyordu, nişangâhı bir örümcek ağına benziyordu, mermiler de yağ gibi parlayan bir fişeklikteydi.

Mark’ın yanında aniden beliren zayıfça bir adam “İşte o, on numaranın yanında!” diye kısık bir sesle bağırdı. Ziyaretçiyi projektörüyle yakalayan adamdı. “Bana dürbünü ver... Lyoha! On numara, sağ tarafa!”

“Anladın mı? İşte böyle sevgili dostum. Rahat ol” diye makineli tüfekli piyade eri mırıldandı ve silahını olduğu yere sinmiş olan kara gölgeye doğrulttu.

“Kımıldama, yukarıda kal!”

Kulakları sağır eden bir salvo gümbürdedi, onuncu lamba binlerce parçaya bölündü. Canhıraş bir feryat duyuldu.

“Galiba başardık” dedi zayıf adam. “Oraya yine ışığı tut. Orada yatıyor. İşte bu kadar, seni yaşlı domuz!”

En az bir saat kadar yukarıdan boğuk, insana benzeyen iniltiler duyuldu. Bir süre sonra Artyom artık daha fazla dayanamadı, fazla acı çekmesin diye ziyaretçiye son bir el ateş edilmesini teklif edince, “Eğer çok istiyorsan sen kendin çık yukarıya. Burası lunapark atış platformu değil genç adam, bizim her fişeğimiz sayılıdır” cevabını aldı.

Mark nöbeti devredince, Artyom onunla birlikte ateşin yanına döndü. Mark, el yapımı tütününü yakıp düşüncelere dalarken, Artyom da orada konuşulanlara kulak verdi. O sırada, yassı alınlı, boğa gibi güçlü ensesi olan, iriyarı bir adam söze girmişti: “Dün Lyoha anlatıyordu, Oktyahrskoye Pole’de oturanlar, bizim hepimizi Nirvana’ya havale etmek için, Kurtşatov Enstitüsü’ne girip oradaki atom reaktörünü havaya uçurmak istemişler. Ama tabii beceremediler. O anlatırken, dört yıl önce Savyolovskaya’da yaşadığım günlerde başıma gelenleri anımsadım. Birtakım işler için Belorusskaya’ya gidecektim. Allah’tan o zamanlar Novoslobodskaya istasyonuyla ilişkilerim vardı, yani Hansa üzerinden doğru oraya gidebilirdim. Göz açıp kapayıncaya kadar Belorusskaya’ya geldim, iş arkadaşımla buluştum, alışverişimizi yaptık. Tabii bunu birlikte içkiyle kutlayacağımızı düşünüyordum. Oysa bana, ‘Aman dikkatli ol’ dedi. ‘Burada sarhoşlar sık sık kaybolur.’ Ben de bunun üzerine ona; ‘Bırak kuzum bunları, bunu mutlaka ıslatmalıyız’ dedim. Her neyse, sonunda iki şişenin dibini getirdik. Son hatırladığım şey, elleri ve ayakları üzerinde yerde sürünerek, ‘Ben Lunohod-l’im[47] diye avaz avaz bağırması. Kendime geldiğimde, sevgili dostum ne göreyim, zincire vurulmuşum, ağzıma bir tıkaç tıkamışlar, kafam kazınmış, bir odanın içinde yatıyorum, herhalde eskiden işkence odasıymış. Ne baş belası iş bu, diye aklımdan geçirdim. Yarım saat sonra birkaç herif geldi, beni yakamdan tutup salona sürüklediler. Neredeyim bilmiyorum, bütün işaretler, tabelalar parçalanmış,

yırtılmış, duvarlara bir şeyler karalanmış, yer kan içinde. Her yerde ateş yanıyor, neredeyse bütün istasyonun canına okunmuş, ortada da devasa bir çukur, en az 20-30 metre aşağıya iniyor. Zeminin üzerinde ve tavanda, sanki bir çocuk elinden çıkmışa benzeyen, siz de bilirsiniz ya yıldızlar resmedilmiş. Önce, yoksa Kızıllar'ın eline mi düştüm, diye düşündüm. Ama sonra çevreme şöyle bakındım. Hiç de öyle görünmüyordu. Herifler beni çukurun kenarına götürdüler, aşağıya bir ip sallandırdılar, oradan aşağıya inmeliymişim. Arkadan beni hâlâ bir AK-47 ile itekliyorlar. Aşağıya bakıyorum, bir yığın insan kürekler ve kaldıraçlarla çukuru kazarak daha da derinleştiriliyor. Toprağı bir çıkrıkla yukarı çekiyorlar, küçük bir vagona boşaltıp bir yerlere götürüyorlar. Yapacak bir şey yok, kalaşnikovlu heriflerin hepsinin gözü dönmüş, hepsi de tepeden tırnağa dövmeli. Belki bunlar suç işlemiş bilileridir, diye aklımdan geçirdim. Belki ben de bir kodese düştüm, bu herifler de kaçmak için bir tünel kazıyorlar. Ama sonra bu bana saçma geldi... Metroda kodesin işi ne, burada artık tek bir aynasız bile yokken! Adamlara, bende yükseklik korkusu olduğunu söylüyorum; aşağıdakilerin üzerine kesin kafa üstü düşerim, bu da size bir şey kazandırmaz... Aralarında durumu tartışıyorlar, sonunda beni başka bir şekilde cezalandırıyorlar: Aşağıdan getirilen toprağı dekovil vagonlarına boşaltacağım. Domuzlar, ellerime kelepçe vurdular, ayaklarımda da zincirler var, bunlarla iş göreceğim. Bu arada hâlâ ne olup bittiğini anlamış değilim. Doğrusunu söylemek gerekirse, yapılacak iş oldukça zorluydu. Gerçi benim için değilse de -adam geniş omuzlarını gererek hareketlendi- ama orada birkaç cılız adam vardı. İçlerinden biri pes edince, hemen merdivenlere sürüklüyorlardı. Daha sonra ben de oradan geçtim. Oraya bir zamanlar Kızıl Meydan'daki gibi, insanların kafasını uçurdukları bir çeşit ahşap blok[48] koymuşlar. Kütüğe koca bir balta saplanmış duruyor, etraf kan içinde ve birkaç şişlenmiş kafa. Nerdeyse içim kalkacaktı ama hayır, diye düşündüm, çanına ot tıkamadıkları sürece, sıkı dur."

"Söylesene, ne tip insanlardı bunlar?" diye, projektörü çalıştıran sesi kısık adam sordu.

"Birlikte vagonları yüklediğimiz adamlara sonradan sordum. Ve biliyor musun kimlermiş? Satanistler. Anlaşılan oranın dünyanın sonu olduğuna karar vermişler, metro da cehenneme açılan büyük kapı. Dostum diğer bazı

cemiyetlerden de söz etti ama artık unuttum. Her neyse bu tipler, cehennemin tam kendi altlarında olduğuna, şeytanın da orada onları beklediğine inanmışlar, tek istedikleri şeytana ulaşmak. Onun için durmadan toprağı kazıyorlar. Aradan dört yıl geçti. Belki de dibine varmışlardır artık.”

“Nerede orası?” diye er sordu.

“Bilmiyorum. Yemin ederim bilmiyorum. Bak şimdi, ben nasıl dışarı çıkabildim anlatayım: Nöbetçilerin o tarafa bakmadıkları bir anda diğer arkadaşlar beni bir vagonun içine attılar ve üzerimi toprakla kapattılar. Sonra epey bir süre sağa sola sarsılarak götürdüler, bir yerde de dışarıya silkelediler. Derinlere bir yere yuvarlanıp bayıldım. Tekrar kendime gelince, sürüklenerek bir parça ilerledim ve raylardan birine kadar geldim, sonra rayları takip ederek diğer raylarla kesiştiği yere kadar geldim ve tam orada tekrar kendimi kaybettim. Biri beni yerden kaldırmış, çünkü kendime geldiğimde, Dubrovka’daydım. Beni oraya kadar taşıyan iyi yürekli adamcağız, sonra ortadan kayboldu. Bu yüzden bütün bunların nerede olduğunu nasıl bilebilirim ki?”

Sonra sohbet dönüp dolaşıp Ploştşad Ilyitşa istasyonuna geldi, söylentilere göre orada, birçok insanı alıp götüren bir salgın baş göstermiş ama Artyom daha fazlasını duyamadı. Metronun cehenneme giriş kapısı olduğu düşüncesi onu büyülemişti. Bu korkunç tablo gözlerinin önüne geldi: Yüzlerce insan karıncalar gibi etrafta koşuşturuyor, elleriyle dipsiz bir çukura, hiçliğe giden bir kuyuyu kazıyor. Ve sonra birden kaldıraçlardan biri kolayca toprağın içine dalıyor, toprağı yarıyor, metroyla cehennem artık sonsuza dek bir bütün oluyor.

Artyom, bu istasyonda hayatın aşağı yukarı WDNCh ile aynı olduğunu düşündü: Sürekli vahşi yaratıkların saldırısına uğruyordu ve istasyon bu saldırıya tek başına karşı koymak zorundaydı. Pavelezkaya istasyonu düştüğü anda, bu yaratıklar bütün hatta yayılacaklardı. Yani sonuçta, WDNCh’nın yazgısı, her zaman sandığı gibi, kendi içinde münferit bir olay değildi. Metroda kim bilir daha kaç istasyon, genel huzuru sağlamak değil de, sırf kendi başını kurtarmak için bile, tren hatlarını korumak zorunda

kalıyordu! Bunu kimse bilemezdi. Tabii her zaman için geriye, merkeze kaçarak tünelleri havaya uçurma seçeneği vardı. Ama o zaman kendi yaşama alanlarını daraltmış olacaklardı. Sağ kalanlar o zaman minicik bir noktada üst üste yaşamak zorunda kalıp birbirlerini boğazlayacaklardı.

Ama ya WDNCh'nın bu kadar özel bir istasyon olmayıp da yüzeye giden diğer geçitleri kapatamadığı başka geçişleri varsa, o zaman... Artyom, kendini tuttu, daha ötesini düşünmeyi kendine yasakladı. Şu anda hissettiği ihanetin, acizliğin sesiydi ve bu ses ona yolculuğunu yarıda kesip hedefinden vazgeçirecek bir sürü bahaneler sıralıyordu. Boyun eğmemeliydi, çünkü bu yol onu çıkmaza götürüyordu.

Bu düşünceleri kafasından atmak için, tekrar diğerlerinin konuşmalarına kulak verdi.

Puşok diye birinin yarıştaki kazanma şansını tartışıyorlardı, sonra sesi kısık adam anlatmaya koyuldu; güya birkaç kaçık Kitai-gorod'a saldırıp bir yığın insanı telef etmişler. Ama olay yerine koşturan Kalugalı kardeşler adamların üstesinden gelmişler, katiller Taganskaya'ya kaçmışlar. Artyom itiraz edip Taganskaya değil de Tretyakovkaya'ya diyecekti ki, yüzü fark edilmeyen sinirli bir tip hemen söze girip, Kalugalılar'ın Kitai-gorod'dan püskürtüldüklerini, istasyonun da şimdi, bugüne kadar adının kimse duymadığı bir grubun kontrolünde olduğunu iddia etti. Bunun üzerine kısık sesli adam, herifle hararetli bir tartışmaya girince, Artyom olduğu yerde uyuyakaldı. Bu sefer hiç rüya görmedi, uykusu öyle derindi ki, tekrar alarm işareti veren bir düdük sesi duyulup herkes bir anda yerlerinden sıçradığı zaman bile uyanamadı. Anlaşılan yanlış alarmdı, çünkü arkasından ateş sesleri gelmedi.

Mark onu uyandırdığında, saatler 05:45'i gösteriyordu.

"Kalk, bizim vardiya bitti."

Mark neşeyle onu omuzlarından tutmuş sarsıyordu. "Hadi gidelim, sana koridoru göstereyim, pasaportun var mı?"

Artyom "Hayır" anlamına kafasını salladı.

“Zarar yok, nasılsa gireriz.”

Gerçekten de beş dakika sonra söylediği alt geçide gelmişlerdi, nöbetçi elinde iki silahıyla neşe içinde, ıslık çalıp dolanıyordu.

Geçit olağanüstü uzundu, istasyonun kendinden bile daha uzundu. Duvarlara yelken bezinden abajurlar asılmıştı, üzerlerinde lambalar yanıyordu. Karşı tarafta uzun ama oldukça yassı bir çit uzanıyordu.

Mark gururla, “Burası bütün metronun en uzun geçitlerinden biri” dedi. “Çiti mi soruyorsun? Bilmiyor muydun? Her yerde biliniyor! Çok insan sırf bunun için buraya geliyor. Henüz çok erken, en uygun zaman, istasyonun kapandığı ve insanların paydos ettikleri akşam saatleridir. Ama belki bugün gündüz vakti, bir yetenek yarışı vardır. Olamaz, gerçekten bunu hiç duymadın mı? Burada sıçan yarışları yapıyoruz, hem de bahisli yarışlar. ‘Hipodrom’ diyoruz buna. Bunu herkesin bildiğini sanırdım. Sen de oynar mısın? Ben çok oynarım.”

Artyom yarışları seyretmeyi elbette çok isterdi ama şans oyunlarını oldum bittim pek sevmezdi. Hele şimdi bu kadar çok uyuduktan sonra, adeta kendini suçlu hissediyordu. Akşama kadar beklememeliydi. Aslında hiç beklememeliydi. Yola devam etmeliydi. Zaten yeterince zaman kaybetmişti. Ancak Polis’e Hansa üzerinden gidiliyordu, oradan da hiçbir şey geçmiyordu. “Galiba akşam saatine kadar kalamayacağım” dedi. “Polyanka’ya devam etmek zorundayım.”

Mark kaşlarını çattı. “Oraya sadece Hansa’dan gidiliyor. Peki, vizen hatta pasaportun bile yoksa nasıl geçeceksin oradan? Sana artık yardım edemem dostum. Ama bir fikrim de yok değil. Pavelezkaya’nın başı - bizimki değil, çevre istasyonda olan- bizim yarışların hastasıdır. Yarışa soktuğu sıçanın, adı Korsan, buranın en büyük favorisidir. Her akşam yanında korumalarıyla gelir ve burada büyük bir debdebeyle boy gösterir. Eğer istersen ona karşı oynayabilirsin.”

“Ama oyuna koyacak hiçbir şeyim yok.”

“Kendini koyabilirsin, onun hizmetkârı olarak. İstersen bunu senin için yapabilirim.” Mark’ın gözleri ihtirasla pırıldıyordu. “Eğer kazanırsak vizeni alırsın. Kaybedersek, yine sınırı geçersin ama yakanı nasıl kurtarırsın, o da artık senin bileceğin iş. Değmez mi?”

Bu plan Artyom’un hiç de hoşuna gitmedi. Kendini köle niyetine satmak -üstelik bir sıçan yarışçıyla oyunu kaybetmek- bir şekilde onuruna dokunmuştu. Hansa’ya başka yollardan gitmeye karar verdi. Sınırda, gri kamuflaj kıyafetleriyle hareketsiz duran sınır askerlerinin -Prospekt Mira’dakiler gibi- etrafında birkaç saat dolanarak onlarla Hansa’ya gitmek için pazarlık yapmayı denediyse de netice alamadı. Sonunda, içlerinden biri kendisine “Tek gözlü” diye seslenerek -ki bu hiç de hoş değildi, gerçi sol gözü hâlâ ona cehennem azabı veriyordu ama açılmaya başlamıştı- ondan palamarını çözmesini isteyince, Artyom sonuç almayacağını bildiği halde bunu yaptı ve sonra da birtakım karanlık, şüpheli kişileri; silah ve uyuşturucu ticareti yapanları ve hatta kaçakçılık işlerinden anlayan kim varsa onları bulmaya çalıştı. Ama kimse Artyom’u, silahı ve cep feneri karşılığında Hansa’ya gizlice geçirmeye yanaşmadı.

Akşam olduğunda, sessiz bir umutsuzlukla yere oturmuş, kendi kendini suçluyordu. Uzun geçit yavaş yavaş canlanmaya başlamıştı. Yetişkinler işlerinden dönüyorlar, aileleriyle yemek yiyorlar, çocuklar uyumaya götürülmeden önce biraz oyun oynuyorlar, kapılar kapatıldıktan sonra da herkes çadırlarından çıkıp yarış pistinde toplanıyordu. Yaklaşık 300 kadar insan vardı. Aralarında, Korsan’ın bugün her zamankinden iyi koşacağını konuşuyorlardı, acaba Puşok onu geçmeyi başarabilecek miydi? Diğer yarışçıların adları da geçiyordu ama bu ikisi anlaşılan yarışın çok önündeydiler.

Sahipleri, iyi beslenmiş gözdelerini küçük kafeslerinin içinde, yüzlerinde ciddi bir ifadeyle yarışın başlama yerine taşıyorlardı. Çevre istasyonunun şefi henüz görünürlerde yoktu. Mark da sanki toz olmuştu. Artyom, yeni tanışığının bugün yine nöbete gidip hiç gelmemesinden korkuyordu. Gelmezse, birlikte şanslarını nasıl deneyeceklerdi?

Nihayet koridorun diğer ucunda küçük bir alay belirdi. Düzgün kesilmiş beylik posbıyığı olan, gözünde gözlük, resmi siyah kostümlü, kel kafalı bir adam, karanlık yüzlü iki korumasının eşliğinde, ağır vücuduyla törensel adımlarla ilerliyordu. Korumalarından biri, kırmızı kadife kaplı bir sepet taşıyordu, telle çevrilmiş tahta bölmenin içinde gri bir şey oraya buraya koşuşturuyordu. Bu, sözü edilen ünlü Korsan olmalıydı.

Koruma, sıçanlı sepeti yarışın başladığı yere götürürken, posbıyıklı yaşlı hakem masasına yöneldi. Buyurgan bir tavırla, hakem asistanını iskemlesinden kovalayıp boş kalan yere inleyerek oturdu ve nazik bir şekilde konuşmaya başladı. İkinci koruma, ayaklarını açarak masanın arkasına dikildi, ellerini de göğsünün üzerinden sarkan kısa, siyah otomatik silahının üzerine koydu. Böyle saygın görünüşlü bir adamın önüne gidip yarıştan bahsetmek cesaret isterdi.

Artyom birden Mark'ın adama yaklaştığını gördü, kirli kafasını kaşırken, bir yandan da hakemle konuşmaya başladı. Uzaktan, posbıyıklı yaşlının önce sadece yüzünün kıpkırmızı kesildiği görüldü, sonra yüzünü gözünü çarpıtıp sonunda hoşnutsuzlukla başını salladı, gözlüğünü çıkarıp itinayla temizlemeye koyuldu.

Artyom kalabalığın içinden kendine yol bularak Mark'ın kendisini beklediği start noktasına geldi.

Mark "Her şey yolunda" diye seslenerek ellerini ovuşturdu. Ardından Artyom'a, Korsan'a karşı bahse girmek için yaşlıyı ikna ettiğini söyledi. Dediğine göre Mark yaşlı adama, yarışa yeni girecek kendi sıçanının daha ilk koşuda favori sıçan Korsan'ı yeneceğini iddia etmişti. Ayrıca, kişi olarak da Artyom'u öne sürmek zorunda kalmıştı; kazanırlarsa karşılığında Artyom'la kendisi için bir vize istemişti. Gerçi istasyon şefi, işçilerle böyle pazarlıklara girmek istemediği için teklifi reddetmişti ama -Artyom rahatlayarak iç geçirdi- böyle uygunsuz bir teklifin, terbiyesizliğin cezalandırılması gerektiğini de eklemişti. Yani şayet sıçanları yarışı kaybederse, Mark'la Artyom bir yıl boyunca çevre istasyonunun keneflerini temizleyeceklerdi. Kazanırlarsa, ikisi de vizelerini alacaktı. Tabii istasyon

şefi böyle bir olasılığın kesinlikle mümkün olmadığına inandığı için teklifi kabul etmişti.

“Sizin sahiden bir sıçanınız var mı?” diye Artyom temkinli sordu.

“Tabii” diye Mark onu rahatlattı. “Tam bir şeytan yavrusu! Korsan’ı parçalayacak! Bugün benden nasıl kaçtığını bir görseydin! Neredeyse elimden kaçıracaktım. Ta Novokusnezkaya’ya kadar peşinden koştum.”

“Adı ne?”

“Adı ne mi? Sahi adı neydi? Hadi, Raketa diyelim. Kulağa korkutucu geliyor değil mi?”

Ama Mark’ın sıçanı daha bu sabah ele geçirdiğini duyunca, Artyom kendini tutamayıp patladı: “Peki kazanacağını nereden biliyorsunuz?”

“Ona inanıyorum dostum! Zaten öteden beri hep bir sıçanım olsun isterdim. Bugüne kadar hep başkalarının üzerine bahse girdim ve kaybettim. Ama boş ver dedim, bir gün kendi sıçanım olacak ve bana şans getirecek. Yine de hiçbir zaman buna doğru dürüst karar veremedim, çünkü bu o kadar basit bir iş değil, önce hakemin onayı gerek, onay için de durmadan gidip geleceksin... Ömrünün yarısı beklemekle geçer, sonunda da ziyaretçinin biri benim işimi bitirir ya da öyle kendiliğimden ölüp giderim, kendime ait bir sıçanım olmadan yani. Ama bana rastladığın gün, şöyle düşündüm: Bu senin şansın; ya şimdi ya hiç! Eğer şimdi bunu göze almazsan, bütün hayatın boyunca sadece yabancı farelere bahis koyacaksın. Bu yüzden karar verdim: Eğer oynayacaksan, büyük oyna! Elbette sana yardım etmek istiyorum ama izninizle işin aslı bu değil.”

Mark sesini alçalttı. “Biliyor musun, tek istediğim oradaki posbıyığa karşı bahse girmekti. Ona bu isteğimi açıkladığım zaman öyle öfkelendi ki sıçanımı yarış dışı bırakması için hakemi zorladı.”

Bir süre sustu, sonra ekledi: “Sırf bunun için bile, bir yıl boyunca kenefleri temizlemeye değer.”

Artyom “Ama senin sıçanın kaybedecek” diyerek son defa onun aklını başına getirmeyi denedi.

Mark dikkatle Artyom’a bakıp gülümsedi. “Ya kaybetmezse?”

Hakem sert bir bakışla toplanan halkı süzdü, kır düşmüş saçlarını eliyle düzeltti, anlamlı bir şekilde öksürdü ve yarışa katılacak sıçanların adlarını okumaya başladı. Önce Raketa’nın adını okudu ama Mark bunu umursamadı. En çok alkışı tabii Korsan topladı. Raketa’nın adı okunduğunda ise Mark kafesi tuttuğu için, bir tek Artyom’un alkışı duyuldu. Artyom, hâlâ bir mucizenin bu pis kokulu klozetteki talihsiz sondan onu kurtaracağını umut ediyordu.

Sonra hakem elindeki Makarov’la bir kör atışı yapıp işareti verdi ve yarış sahipleri kafeslerini açtılar. Özgürlüğe ilk fırlayan Raketa oldu, Artyom’un yüreği sevinçle hopladı ama ardından diğer sıçanlar kulvar boyunca bazen hızlı bazen yavaş yarışa girdiler ve Raketa mağrur adını onurlandıramadı: Start noktasından beş metre kadar geride bir köşeye sığınıp bulunduğu noktadan bir daha da ortaya çıkmadı. Sıçanları şevklendirmek oyunun kurallarına kesin aykırıydı. Artyom sıkılarak Mark’a baktı, onun hırsından tepineceğini ya da kendini kahredip yere çökeceğini sanmıştı. Ama hayır, Mark sert ve mağrur yüzüyle, tıpkı düşman eline düşmesin diye kendi gemisini batırma emrini veren bir kruvazörün kaptanına benziyordu. Böyle bir kaptanla ilgili hikâyeyi Artyom WDNCh kütüphanesinde yıpranmış bir kitapta okumuştu.

Birkaç dakika sonra ilk sıçanlar hedefe ulaştılar. Korsan kazanmıştı, ikinci gelenin adı anlaşılmadı, Puşok üçüncü geldi. Artyom hakeme baktı. Posbıyıklı gözlüğünü temizlediği aynı bez parçasıyla, terden sırılsıklam olmuş kel kafasını siliyordu, bu arada da hakemle sunucu görüşüyordu. Artyom bir ara, kendilerini unutmuş olduklarını umut etti ama aynı anda yaşlı eliyle alnına vurdu ve yumuşak bir gülümsemeyle Mark’a gelmesi için işaret etti.

Artyom idamından önceki dakikayı anımsadığını hissetti. Sonra da hakeme doğru yürüyen Mark’ı takip ederken, nasılsa Hansa bölgesine giden

yolun şimdi önlerinde açık olduğunu düşünerek teselli buldu. Sadece kaçacak imkânı bulmalıydı. Ama önce onu bekleyen yüzkarası bir hakaretti.

Posbıyıklı, seçkin bir nezaketle onlara podyuma çıkmalarını rica etti. Sonra orada toplanan halka dönerek, kısaca yarışın içeriğini açıkladı. Gürleyen bir sesle, iki yeniğin, anlaşma uyarınca, bugünden başlamak üzere, sağlık tesislerinde bir yıl süreyle zorunlu çalışmaya sevk edildiklerini duyurdu. Aynı anda, o ana kadar ortalıklarda görünmeyen Hansalı iki sınır nöbetçisi ortada bitiverdi. Artyom'un silahını aldılar, ona gelecek yılki rakibinin tehlikeli olmadığını garanti ettiler, sürenin sonunda kendisine silahını iade etmeye de söz verdiler. Sonra askerler halkın ıslıkları ve bağrışmaları arasında ikisini çevre istasyonuna götürdüler.

Hansalar'ın Pavelezkaya istasyonu insanda garip bir etki bırakıyordu: Tavan burada alçaktı. Hiç sütün yoktu, onun yerine duvarda düzenli aralıklarla geçitler vardı, geçitler en az kendi aralarındaki mesafe genişliğindeydi. Sanki ilk Pavelezkaya istasyonunu inşa etmekte inşaat ustaları pek zorlanmamışlardı, sanki yeraltındaki toprak fazlaca yumuşak olduğu için kolayca kazmışlardı; buradaysa, güçlükle sökülebilecek sert ve inatçı taşlara rastlanıyordu. Ama yine de buranın havası Tverskaya'da olduğu gibi bunaltıcı ve ağır değildi, belki de çok aydınlık olduğu içindi, duvarları da sade işlemelerle süslüydü, geçitlerin iki yanında da, çocukken bir kitapta her defasında severek seyrettiği Yunan mitolojisindekine benzer antik sütunlar duruyordu. Kısacası, burası zorunlu çalışma mahkûmiyeti için hiç de kötü bir yer değildi.

Tabii ilk bakışta bu bölgenin Hansalar'a ait olduğu anlaşılıyordu. Olağanüstü temizdi, insana kendi evini anımsatıyordu, tavandaki sahici camdan abajurların içinde duran kocaman lambalar etrafı hafif bir ışıkla aydınlatıyordu. Komşu istasyonlardakinden daha küçük olan orta salonda tek bir çadır bile yoktu, onun yerine, üzerlerine dağ gibi teknik malzeme yığılı iş tezgâhları vardı. Tezgâhların yanında mavi iş üniformalarıyla adamlar oturmuştu, havaya makine yağının hoş kokusu yayılmıştı. Anlaşılan mesai burada komşudakilerden daha geç bitiyordu. Duvarlara Hansalar'ın sancaklarıyla -beyaz zemin üzerine kahverengi bir daire- işte daha verimli olmayı yüreklendiren afişlerle, A. Smith diye birinin yaptığı

işlerden bazı tasvirler asılmıştı. En büyük forsların altında dimdik nöbet tutan iki asker, aralarında da camekânlı bir masa duruyordu: Artyom önünden geçerken, vitrinde ne gibi bir kutsal eşya olduğunu görmek için bir süre durdu.

Vitrinde, minicik iki lambayla aydınlatılan kırmızı bir kadifenin üzerinde iki kitap vardı. İlk kitap çok iyi korunmuştu. Siyah kapağının üzerinde yaldızlı yazılarla **"MİLLETLERİN ZENGİNLİĞİ,** Adam Smith" yazılmıştı. İkinci kitap oldukça yıpranmıştı, ince, yırtılmış, daracık bir kâğıt bantla birbirine yapıştırılmış cildin üzerinde, kalın harflerle **"ÜZÜNTÜYÜ BIRAK YAŞAMAYA BAK,** Dale Carnegie" yazılıydı.

Artyom yazarlardan ne birini ne de ötekini tanıyordu, bu yüzden şu anda kafasını kurcalayan soru daha çok buradaki kadifenin istasyon şefinin sevgili faresini taşıdığı kadifeyle aynı olup olmadığıydı.

Raylardan biri serbestti, arada bir buradan sandıklarla yüklü manuel işleyen drezinler geçiyordu. Ama bir kere de motorize bir drezin bir dakika kadar istasyonda durdu, Artyom drezin hareket edene kadar içinde siyah üniformalı, siyah-beyaz çizgili gömlekleriyle nakliye askerlerini görebildi. Her biri kafasına gece görüş aleti, boynuna da oldukça kısa bir otomatik silah geçirmişti. Sırtlarında kurşun geçirmez yelekler vardı. Kumandan istasyondaki nöbetçilerle birkaç kelime konuşurken, bir yandan da eliyle dizlerinin üzerinde duran, kocaman koyu yeşil bir miğferi okşuyordu. Sonra drezin yine tünelin içinde kayboldu.

İkinci ray üzerinde tam donanımlı bir tren duruyordu, Artyom'un Kusnezki Most istasyonunda gördüğünden çok daha iyi durumdaydı. Pencerelerinden bazılarına perde çekilmişti, bu da arkasında oturma bölümleri olduğunu gösteriyordu. Ama açık duran pencereler de vardı. Artyom içeriye bakınca, üzerinde yazı makineleri olan masalar gördü, birtakım insanlar masaya oturmuş çalışıyorlardı. Kapının üzerindeki tabelada MERKEZ BÜRO yazılıydı. Bu istasyon Artyom'u çok etkilemişti. Hayır, burası birinci Pavelezkaya istasyonu gibi onu hayrete düşürmemişti, çünkü burada, metro inşaat ustalarının gücünü ve büyüklüğünü anımsatan, gizemli ve karamsar ihtişamdan eser yoktu. Buna karşılık insanların rahat

bir yaşamı olduğu göze çarpıyordu; sanki çevre hattının ötesinde hiçbir tehlike yokmuş, sanki orada devamlı çılgınca şeyler olmuyormuş gibi her yer sakindi. Her şey düzenli ve mükemmel organize edilmişti. Bir iş gününün sonunda insanları bol kazançlı bir tatil akşamı bekliyordu. Gençlik otun yanıltıcı hayal dünyasına sığınmıyor, kendini çalışmaya ve işe veriyordu. Ne kadar erken kariyer sahibi olursa, mesleğinde o kadar çabuk ilerleyecekti.

Yetişkinler de bir gün elleri çalışamaz hale gelse de sıçanlara yem olmak üzere tünellere gönderilmekten korkmuyorlardı. Hansa’nın, istasyonlarına neden bu kadar az sayıda yabancıya girme izni verdiği anlaşılıyordu -cennette az boş yer vardı, sadece cehennemin kapısı herkese açıktı.

Mark da çevreyi iyice gözden geçirdikten sonra mutlu bir halde, “Sonunda, buraya sığındım” dedi.

Peronun sonunda kırmızı-beyaz çizgili küçük bir bariyer vardı. Hemen yanındaki GÖREVLİ yazılı cam kabinde bir diğer sınır memuru oturmuştu. Drezinler buradan her geçişlerinde duruyor, memur yüzünde saygın bir ifadeyle dışarı çıkıyor, belgeleri, bazen de varsa yükü gözden geçiriyor, sonra da bariyeri kaldırıyordu. Sınır nöbetçileri ve gümrükçülerinin yaptıkları işten gurur duyduğu Artyom’un dikkatini çekmişti. İşlerini sevdikleri açıkça fark ediliyordu.

Artyom’la Mark’ı bariyerin arkasına götürdüler, oradan tünele giden bir patika vardı, kendilerine emanet edilen bölge orasıydı. Hakiki klozetlerle donanmış foseptik çukurlarının çevresine solgun sarı fayanslar döşenmişti. İkisinin de eline, son derece pis iş kıyafetleriyle, berbat bir pisliğe bulaşmış el kürekleri ve durmadan yerinde dönen tekerlekli bir el arabası tutuşturdular. Görevleri bir dekovil vagonunu pislikle yükleyip yakındaki, epey derine inen bir lağım galerisine götürmekti. İş elbiselerinin içlerine, saçlarının dibine, hatta tenlerine kadar işleyen dayanılmaz iğrenç bir kokuya bulaşmış bir halde, sanki artık hayatlarının bir parçasıymış gibi işlerini yapıyorlardı. Onları bu halde görenler bundan böyle dehşete düşüp yanlarından kaçacaklardı. İkisi de böyle düşünüyordu.

Artyom'a vardiyasının sonu gelmeyecekmiş gibi geldi, ilk günkü tekdüze çalışmak ona epey uzun gelmişti. Bitmek bilmeyen Allah'ın belası bir fasit dairenin içinde, durmadan kürekle kazıyorlar, içine atıyorlar, sürüyorlar, tekrar kürekliyorlar, dolduruyorlar, boşaltıyorlar ve işlerini bitirip dönüyorlardı. Çalışmanın sonu gelmeyecek gibiydi. Sürekli yeni ziyaretçiler geliyordu. Ziyaretçiler olsun, bölgenin girişinde ve güzergâhlarının sonunda, lağım galerisinin yanında duran nöbetçiler olsun, hayvan gibi çalışan bu zavallı işçilere karşı duydukları tiksintiyi saklamıyorlardı. İğrenerek uzak duruyorlar, burunlarını tutuyorlar ya da -biraz daha taktikli davranıp- pis havayı solumamak için, Artyom'la Mark'ın yanına gelmeden önce havayı içlerine çekiyorlardı. Günün sonunda, kocaman pamuklu eldivenlere karşın, ellerinin avuçlarının içine kadar yara içinde kaldığını gören Artyom, insanın gerçek varoluş nedenini, hayatın anlamını nihayet kavramış olduğuna iyice kanaat getiriyordu: İnsanlar ona göre karmaşık bir makineydi; önce gıda maddelerini yok eden sonra da bok üreten bir makine... Ömür boyu bozulmadan işliyordu, şayet hayatın "anlamından" kast edilen kesin bir hedefe varmaksa, bu tamamen anlamsızdı. Hedef, bu süreçti. Olabildiğince gıda maddesi tüketmek, bunları işlemek sonra da atıkları dışarı defetmek yani dumanı tüten domuz pirzolalarından, hafif buğulama mantarlardan, lezzetli pidelerden arta kalan ne varsa hepsini dışarı atmak. Hedef buydu. Artyom'un önünden gelip geçen insanların hepsi, sadece güzeli ve yararlıyı yok etmeye hizmet eden, sadece pis kokulu, yararsız şeyleri üreten, şekilsiz makinelerdi. Bu insanlara öfkeleniyor, onların kendisinden nefret ettiği kadar o da onlardan nefret ediyordu.

Mark ise bütün bunlara bilgece katlanıyordu, hatta arada bir Artyom'u yüreklendirmeye çalışıyordu: "O kadar da kötü değil. İşin başlarında biraz zor olacağını söyleyerek beni uyarmışlardı" diyordu.

İşin kötüsü ne ilk ne de ikinci gün kaçmak için bir olanak bulabildiler.

Nöbetçiler kuş uçurmuyordu. Dobrininskaya'ya ulaşabilmek için sadece lağım galerisinin önünden geçerek tünel boyunca ilerlemeleri yeterdi, yine de başaramamışlardı. Geceleri yan tarafta, sıkıca kilitlenen bir odada

uyuyorlardı. Ve cam kabin, istasyonun girişinde duran bir gözlemciyle gece gündüz devamlı kontrol altında tutuluyordu.

Üçüncü gün geldi. Ve dördüncü gün. Zaman, kâbus gibi gıdım gıdım ilerliyor, bir türlü bitmeyecekmiş gibi geliyordu. Artyom artık insanlıktan dışlanmış birinin yazgısını yaşadığına inanmaya başlamıştı. Sanki insan olmaktan çıkmış, korkunç çirkin bir yaratığa dönüşmüştü, insanlar onu sadece iğrenç ve itici bulmakla kalmıyorlar, sanki bir şekilde akrabalarmış ve bu cüzzamlının çirkinliği onlara bulaşabilirmiş gibi, büsbütün dehşete düşüyorlardı.

Önce kaçış planları kurdu, sonra derin bir umutsuzluğa saplandı ve sonunda her şey sadece bulanık bir melankoliye dönüştü. Akıl, yaşamından elini eteğini çekmiş, duygu ve hislerin ince ipleri adeta çekilerek bilincinin bir köşesinde kozalaşmıştı. Artyom çalışmasını artık mekanik bir şekilde sürdürüyordu, yaptığı bütün iş küreklemek, çıkan pislikleri atmak, arabayı sürmek, tekrar küreklemek, yine sürmek, boşaltmak ve tekrar kürekle kazmak üzere hızla yerine geri dönmekti.

Beşinci günün akşamı el arabasıyla yerde duran bir küreğe çarptı, arabanın içindeki pislik yere devrildi, kendisi de pisliğin içine düştü... Yavaşça yerinden doğrulduğunda, kafasında bir şimşek çaktı, yere düşen çöpleri ve paçavraları toplayacağı yerde, hiç acele etmeden tünelin çıkışına doğru yaklaştı. Kendini öylesine iğrenç ve itici hissediyordu ki çevresine saçtığı koku yüzünden kimse yanına yaklaşamazdı. Tam o anda yazgısı yardımına koştu, her zaman güzergâhın sonunda onu bekleyen nöbetçi, herhangi bir nedenle yerinde değildi. Takip edecekler düşüncesiyle bir saniye bile vakit kaybetmeden, traversleri izleyerek yoluna devam etti. Gözü kapalı, arada bir sendeleyerek adımlarını hızlandırdı ve sonra koşmaya başladı. Aklı henüz dönüş yapmamıştı, ürkek bir halde köşeciğinde büzülmüş beklemedeydi. Artyom arkasından gelen ne bir seslenme ne de ayak sesi duydu. Sadece yolu zayıf bir lambayla aydınlatan yüklü bir drezin rayın üzerinde gıcırtıyla yaklaşıyordu. Artyom sırtını duvara dayayarak yol verdi. Drezinin üzerindeki adamlar ya onu fark etmemişlerdi ya da önemsememişlerdi. Bakışlarıyla onu süzüp öylece geçip gitmişler, tek kelime söylememişlerdi.

Birden ona öyle geldi ki, sanki pisliğin içine düşmek onu dokunulmaz yapmış, üzerine bulaşan iğrenç kokulu sos da görünmez kılmıştı. Bu düşünce ona güç verdi, yavaş yavaş bilinci yerine geldi. Şansı yaver gitmişti! Mantık dışı da olsa, bu Allah'ın belası istasyondan akıl almaz bir şekilde kaçmayı başarmıştı ve kimse de peşinden gelmemişti! Garip ve şaşırtıcıydı ama olanlar üzerinde fazla düşünmek istemiyordu, yoksa bu mucizeyi aklın süzgecinden geçirip neşterle yarmaya kalkacak ve bu anın büyüsü hemen kaybolacak, silahlı bir devriyenin lambasının ışığı arkasına vuracaktı. Bunu hissediyordu.

Tünelin sonu daha aydınlıktı. Artyom yürümesini yavaşlattı, bir dakika sonra Dobrininskaya istasyonundaydı.

Sınır nöbetçisi Artyom'u görünce, "Biri muslukçuyu mu çağırdı?" demekle yetindi ve çabucak geçmesine izin verdi. Bir yandan bir eliyle yelpaze gibi havayı itekliyor, diğer eliyle de ağzını kapatıyordu.

Artyom beklemeden ilerledi, Hansa bölgesini mümkün olduğu kadar çabuk terk etmeliydi, nöbetçiler henüz hiçbir şey fark etmeden, demir ökçeli çizmeler arkasından koşuşturmadan ve havaya uyarı ateşleri açılmadan, bir an önce uzaklaşmalıydı.

Artyom çevresine aldırmadan, bakışları yerde, Serpuhovskaya sınır noktasına yaklaştı. Çevresindekilerin ona karşı duydukları iğrentiyi, resmen teninde hissediyordu. Etrafı öyle boşalmıştı ki, koca bir insan kalabalığını bile yarıp geçebilirdi. Sınırda ne söyleyecek, nasıl konuşacaktı? Kendisine yine bir sürü soru mu soracaklar, pasaportunu mu görmek isteyeceklerdi? Ne cevap vermeliydi?

Artyom, çenesi neredeyse göğsüne dayalı, başını iyice öne eğmişti. Etrafında ne olup bittiğini görmüyordu. Sadece, zemine döşeli temiz koyu renkli granit fayanslar dikkatini çekti. Durmadan yürüyor, birinin ona kabaca "Dur!" diye emredeceği anı merakla bekliyordu. Hansa sınırı giderek yaklaşıyordu. Şimdi... Hemen... Birden kulağının dibinde, "Bu ne biçim bir pisliktir?" diye bir ses duydu.

İşte olmuştu.

“Ben... Ah, yolumu şaşırdım. Ben buralı değilim...” diye Artyom ağzında geveledi. Sinirden mi yoksa rol yapmayı denediği için mi böyle kekelemişti, emin değildi.

“Bir an önce toz ol, duydun mu pis kokarca!”

Ses çok inandırıcı geliyordu, neredeyse ipnotize ediyordu. Artyom hemen cevap vermek istedi.

“Ama ben... Ben...”

Ses bir daha duyuldu, bu sefer belli bir uzaklıktan geliyordu: “Hansa bölgesinde dilenmek kesinlikle yasaktır.”

Artyom sonunda durumu kavradı. “Sadece biraz... Çocuklarım var.”

“Ne çocukları? Utanmıyor musun?” yüzü görünmeyen sınır nöbetçisi öfkeyle gürledi. “Popov, Lomako buraya gelin! Şu pisliği gözüm görmesin!”

Popov’la Lomako, Artyom’a dokunup ellerini kirletmek istemedikleri için, silahlarının namlularıyla onu sırtından itelediler. Artyom epey uzaklaşmıştı. Uzaktan, arkalardan gelen amirin öfkeli küfürlerini duydu. Bu sesler ona sanki gökten inmiş nimet gibi geliyordu.

Serpuhovskaya istasyonu! Hansa bölgesi artık geride kalmıştı.

Nihayet başını yerden kaldırıp yukarı baktı ama çevresinde duranların gözlerindeki ifadeyi görünce, bakışlarını tekrar yere çevirdi. Artık Hansalar’ın bakımlı topraklarında değildi, aksine, metronun geri kalan bölgelerinde olduğu gibi, yine o kirli, yoksul tımarhaneye düşmüştü. Ama bu dünya için bile Artyom tiksindirici, itici menfur bir tipti. Yol boyunca onu koruyan, görünmez kılan zırh şimdi yeniden pis kokan bir kabuğa dönüşmüştü, oysa o mucizevi zırh sayesinde insanlar onu fark etmemişler, o da böylece nöbet noktalarının ve nöbetçilerin arasından kolayca süzülüp geçebilmişti.

Kazandığı ilk zafer birden balon gibi sönünce, Pavelezkaya'dan Dobrininskaya'ya kadar bütün hattı inatla geçmesine yardım eden emanet güç de aniden uçup gitti. Üzerinde artık onu koruyan zırhı yoktu. Şimdi yine kendiyle baş başa kalmıştı; aç, ölesiye yorgun, çulsuz ve dayanılmaz pis kokan bir halde, bedeninde bir hafta önce yediği dayakların hâlâ geçmeyen yaraları ile bir başına, yapayalnızdı.

Duvarın dibinde yanlarına oturduğu ve artık korkmasına gerek kalmayan dilenciler bile küfredip yerde sürünerek ondan uzaklaştılar. Isınmak için kollarını omuzlarına doladı, gözlerini kapadı, hiçbir şey düşünmeden, uykusu gelene kadar öylece oturdu.

Artyom, şimdi sonu görünmeyen bir tüneldeydi. Bugüne kadar arşınladığı bütün tünellerin toplamından bile daha uzundu bu tünel. Kıvrılıyor, yükseliyor, inişe geçiyordu, hiçbir yerde on adım ilerisini görmek mümkün değildi. Henüz dinlenmek istemiyordu ama yürümek giderek ona zor gelmeye başlamıştı. Kan oturmuş ayakları acıyordu, sırtı ağrılar içindeydi, her yeni adım için nefsini zorluyordu. Yine de sonun artık çok yakın, belki de hemen şu köşenin arkasında olduğunu umut ettikçe, yürümeye devam etmek için kendinde yeniden güç buluyordu. Birden aklına son derece basit ama korkunç bir düşünce geldi: Ya bu tünelin bir çıkışı yoksa? Ya girişle çıkış birbirinin içinden geçiyorsa ve biri tıpkı depreşen bir sıçan gibi, gücünü kaybedip devrilene kadar yerlerde sürünsün diye fark ettirmeden, yavaşça onu bu labirentin içine koyduysa? Ve bunu herhangi bir amacı olmaksızın, salt eğlence olsun diye yaptıysa? Bir troleyin üstünde cırlak bir sıçan. Ama eğer, diye düşünmeye devam etti; yolun devamı çıkışa götürmüyorsa, o zaman özgürlüğün anahtarı belki de bu aptalca gidişe son vermekti? Yorgun olduğundan değil, yolun sonuna geldiği için traverslerin üzerine oturdu. Ve birden etrafındaki duvarlar kayboldu. Bunun üzerine, "Hedefe varmak, yolculuğunu tamamlamak istiyorsan, gitmekten vazgeçmelisin" diye düşündü. Sonra bu düşünce de bulanıklaştı.

İçinde anlaşılmaz bir huzursuzlukla uyandı. Önce neler olup bittiğini anlayamadı. Ancak yavaş yavaş rüyasının bölümlerini anımsamaya, parçalardan bir mozaik yapmaya başladı ama parçalar birbirini tutmuyor,

durmadan ayrılıyorlardı. Onları doğru bir şekilde bir araya getirecek gücü yoktu, eksik olan, rüyasında aklına gelen o anlamlı düşünceydi; ona anlamını veren o hayalin can alıcı noktasıydı. Bu fikir olmaksızın, her şey sadece parçalanmış bir bez yığınıydı -oysa bu yığınla, büyüleyici bir anlamı olan, önünde sonsuz ufuklar açan muhteşem bir tablo ortaya çıkabilirdi. Artyom yumruğunu sıktı, kire bulanmış elleriyle, aynı şekilde çamura sıvanmış olan kafasını tuttu, dudaklarından çıkan anlamsız sözler, yanından geçenleri ürkütüyor, ona düşmanca bakıyorlardı. Ama kendini ne kadar zorladıysa da, o fikir bir türlü aklına gelmiyordu. Sanki batağa saplanmış bir adamı saçının bir telinden tutup çıkarmak ister gibi, yavaş ve temkinli, kopuk anılarını birleştirmeye çalıştı. Ve sonra, birden büyük bir mucize oldu! Anılarında dolaşan görüntülerden birini gerçekten yakaladı, rüyasında duyduğu cümleyi aynen olduğu gibi yeniden anımsadı.

Yolculuğunu tamamlaman için, gitmekten vazgeçmelisin!

Ama aydınlık bir zihinle bu fikir ona şimdi sıradan ve aptalca göründü. Yolculuğunu tamamlamak için, gitmekten vaz mı geçmeliydi? Eee peki! Gitmeyip kalırsa, yolculuğu zaten bitmiş olacaktı. Hangisi daha kolaydı? Acaba çıkar yol bu muydu?

“Sevgili kardeşim! Pislik bedeninde ve ruhunda yatıyor!”

Ses öyle beklenmedik bir anda gelmişti ki, anımsadığı fikir ve hayal kırıklığının yarattığı buruk duygu birden yok oldu. İnsanların onu görünce köşe bucak kaçışmalarına çoktan alıştığı için bu sözleri önce üzerine alınmadı.

Ses devam ediyordu. “Bütün yetimleri ve yoksulları içimize alıyoruz.” Ses o kadar yumuşak, huzur verici ve nazikti ki Artyom, kimi kast ettiğini anlamak için yan gözle bile sağa sola bakmaya cesaret edemiyordu.

Ama yakınlarda hiç kimse yoktu. Öyleyse ses ona hitap ediyordu. Artyom yavaşça başını kaldırdığında, bol bir elbisenin içinde, gülümseyen ufak tefek bir adamla göz göze geldi. Koyu sarı saçlı, pembe yanaklı adam dostça ona elini uzatıyordu. Artyom için şu anda her türlü ilgi ve şefkat

yaşamsal önemdeydi, o da çekinerek gülümsedi ve aynı şekilde adama elini uzattı.

“Neden diğerleri gibi dehşete kapılıp benden kaçmadı?” diye kendi kendine sordu. “Neden herkes benden bu kadar uzak dururken, o benimle konuştu?”

“Sana yardım ediyorum, kardeşim” diye al yanaklı sözlerini sürdürdü. “Kardeşlerimle ben sana yatacak yer ve ruhuna yeniden güç vereceğiz.”

Artyom sadece basını sallayabildi ama karşısındakine bu bile yetmişti.

“Öyleyse izin ver, seni nöbetçi kulesine götüreyim, sevgili kardeşim” diye adam şakrak bir sesle konuşarak Artyom’un elinden tutup çekti.

Artyom, geçtikleri yolu artık hatırlamıyordu. Sadece, onu istasyondan alıp tünellerden birine götürdüklerini biliyordu ama hangi tüneldi anımsamıyordu. Yeni tanıştığı adam kendisini Timofey Kardeş diye tanıtmış ve iç karartan, gösterişi olmayan Serpuhovskaya’dan sonra sessiz tüneli geçerlerken adam yol boyunca aralıksız konuşmuştu. “Ah sevgili kardeş, karşılaştığımıza nasıl sevindim. Şu andan itibaren hayatında her şey değişecek. Sonsuz karanlıkta süregelen amaçsız yolculuğun bitti, çünkü aradığını artık buldun.”

Artyom adamın ne dediğini anlamadı, çünkü yolculuğunun sonuna daha epeyce zaman olduğunu zannediyordu. Ama pembe yanaklı Timofey’in sözleri kulağa öyle iyi niyetli ve şefkatli geliyordu ki, Artyom düşünmeden sadece onu dinlemek istiyordu. Diğerleri gibi kendisinden ürkmediği için aynı içten sözlerle ona teşekkür etmek istiyordu.

Timofey “Artyom kardeşim, gerçek ve tek tanrının varlığına inanıyor musun?” diye öyle gelişigüzel soruverdi ve dikkatle Artyom’un gözlerinin içine baktı.

Artyom sadece belirsiz bir şekilde kafasını salladı, ağzıyla anlaşılmaz bir şeyler geveledi, kendince, evet ya da hayır şeklinde yorumlanabilirdi.

“Ne güzel, ne muhteşem Artyom Kardeş” diye Timofey şen bir sesle yanıtladı. “Sadece gerçek inanç seni cehennemin sonsuz azaplarından kurtaracak ve günahlarının affedilmesini ihsan edecektir.” Törensel bir duruşa geçti. “Çünkü tanrımız Yahova’nın hükümdarlığı gelecek ve İncil’in kutsal kerametleri gerçekleşecektir. İncil’i hiç inceledin mi, kardeşim?”

Artyom yeniden önüne bakarak bir şeyler kekeledi, bu sefer al yanaklı kardeş ona kuşkuyla baktı.

“Nöbetçi kulesinde” diye sürdürdü sözünü. “Orada kutsal kitabı okumanın ne kadar iyi bir şey olduğuna kendin de kanaat getireceksin, gerçeğin yoluna geri dönenlere tanrının Lütfü ihsan edilecektir. İncil, yeryüzünün tek tanrısı olan Yahova’nın armağanıdır. İncil ancak sevgili bir babanın çocuklarına yazdığı bir mektupla kıyaslanabilir. İncil’i kimin yazdığını biliyor musun?”

## 11

## İNANMIYORUM

Artyom rol yapmaya devam etmenin anlamsız olduğuna karar verdi. Açık bir şekilde kafasını salladı.

“Bunu ve daha pek çok şeyi sana nöbetçi kulesinde açıklayacaklardır. Yeni ufuklar açılacak. Hazreti İsa’nın, Tanrı’nın Oğlu’nun, Laodikya cemaatine ne vaaz ettiğini biliyor musun? Şöyle demişti: Gözlerine sürmen için, göz merhemini benden al ki görebilesin; sana tavsiyem, öğüdüm budur. Ama İsa bunu söylerken bedensel bir hastalığı kastetmiyor. Hayır, İsa iyileşmesi gereken ruhsal körlüğü ima ediyor: Sen ve daha binlerce kişi karanlıkta dolanıyorsunuz, çünkü hepiniz körsünüz. Bu merhemle gözlerin açılacak, dünyanın gerçek varlığını tanıyacak, Yahova ve tek tanrıya inanacaksın, çünkü sadece bedensel olarak görüyorsun, manevi dünyada ise körsün.”

Artyom, son günlerde, gerçek bir göz merhemine çok ihtiyacım olabilirdi, diye aklından geçirdi. Kardeş Timofey bir süre konuşmadı, herhalde Artyom’un kafasındaki düşünce labirentini çözmeye çalıştığını düşünüyordu.

Yaklaşık beş dakika kadar sonra önlerinde bir ışık yanıp söndü, Timofey Kardeş sevinçli haberi duyurmakta gecikmedi: “Uzaktaki ateşi gördün mü? Nöbetçi kulesi. Geldik!”

Tabii orada kule diye bir şey yoktu, bildiğimiz trendi. Tünelin içinde duruyor, projektörüyle karanlıkta yaklaşık beş metrelik bir alanı aydınlatıyordu. Timofey Kardeş’le Artyom yaklaşırlarken, trenin vagonundan, benzer kıyafette, tıknaz bir adam onlara doğru gelerek al yanaklıyı kucakladı ve “Benim sevgili kardeşim” diye selamladı. Artyom, bunun bir sevgi gösterisi olmaktan çok retorik bir karşılama olduğunu düşündü.

“Bu genç çocuk kim?” diye sordu şişman adam yumuşak bir sesle, gülerek Artyom’a baktı.

“Yeni kardeşimizin adı Artyom. Bizimle beraber doğru yoldan gidecek, kutsal *İncil‘i* okuyacak ve şeytanı terk edecek.”

“Öyleyse sevgili Artyom, kule bekçisinin seni selamlamasına izin ver!” diye konuştu şişman. Artyom, vücudundan yayılan o dayanılmaz pis kokuyu, bu adamın da fark etmemiş olmasına hayret etti.

Telaşsız ilk vagona doğru ilerlerlerken, Timofey şen bir tavırla konuştu. “Kardeşlerle kraliyet salonunda buluşmadan önce vücudunu temizlemelisin, çünkü tanrımız Yahova temiz ve kutsaldır, kendine inananlardan da manen, ruhen, ahlaken ve bedenen temiz olmalarını bekler.” Üzgün gözlerle, Artyom’un gerçekten acınacak bir durumda olan elbiselerini süzdü. “Temiz olmayan bir dünyada yaşıyoruz, tanrının huzurunda temiz kalabilmek için sevgili kardeşim, gayret göstermek zorundayız.”

Bu sözlerden sonra Timofey Kardeş Artyom’u vagonların bulunduğu geçitten pek uzakta olmayan, duvarları sentetik levhalarla kaplanmış bir odaya kapattı. Sonra soyunmasını rica etti, eline kötü kokulu gri renkli bir parça sabun tutuşturdu ve bir lastik hortumdan beş dakika kadar üzerine su püskürttü.

Artyom, sabunun ham maddesinin ne olduğunu düşünmemeye çalıştı. Ama ne olursa olsun, tenini sadece iyice kazımakla kalmıyor, iğrenç kokuyu da gerçekten alıp götürüyordu. Yıkama işi bitince Timofey ona kendininkine benzer, nispeten temiz ve yeni bir giysi uzattı. Artyom’un, şans getirdiğine inandığı, boynundaki zincire asılı duran fişek kovanını hoşnutsuzca, ayıplar bir tavırla yokladı ama sadece sitemli bir iç çekişle yetindi.

Tünelin ortasında ne zaman saplanıp kaldığı bilinmeyen ve kardeşlere sığınak olarak hizmet eden bu garip trende su olması hatta hortumdan adeta kuvvetli bir basınçla fışkırarak gelmesi hayret edilecek bir şeydi. Artyom bunun ne cins bir su olduğunu, böyle bir tesisi yapmayı nasıl başardıklarını sorduğunda Timofey Kardeş gizemli bir şekilde gülümseyerek açıkladı:

Yahova'ya hizmet etme arzusu, insanları böyle inanılmaz ve müthiş işleri gerçekleştirmeye yöneltiyordu. Artyom, pek de anlaşılmayan bu belirsiz açıklamayla yetinmek zorundaydı.

Daha sonra ikinci vagona geldiler, yanda sert bankların arasında üzerleri boş uzun masalar duruyordu. Timofey Kardeş orada duran bir adama yanaştı, adam içinden iç bayıltan buharlar çıkan bazı toprak kaplar arasında gidip gelerek çalışıyordu. Timofey içinde sulu bulamaç olan bir tabakla geri döndü. Artyom neden yapıldığını pek kestiremediği halde, tabaktaki pekâlâ yenilebilir görünüyordu.

Artyom kullanılmış bir kaşıkla, alelacele çorbasını yutarken Timofey Kardeş onu üzgün gözlerle seyrediyordu ama fırsattan yararlanıp bir şeyi iyice anlamak üzere sormadan duramadı: "Sakın sana güvenmediğimi düşünme kardeş ama tanrıya olan inancını sorduğumda, yanıtın tereddütlüydü. Ama onun olmadığı bir dünyayı nasıl tasavvur edebilirsin? Bu dünya onun bilgece tasarımıyla değil de kendiliğinden mi yaratıldı? Yaşam biçimlerindeki bu sonsuz zenginlikler, dünyadaki bütün bu güzel şeyler rastlantıyla mı ortaya çıktı?"

Artyom vagonda çevresine şöyle bir göz gezdirdi, orada kendileriyle aşçıbaşı dışında yaşamın başka hiçbir biçimini göremedi. Sonunda kuşkulu bir homurtuyla, başını yeniden çanağına eğdi.

Timofey Kardeş ise işin ucunu bırakmaya niyetli görünmüyordu. "İkna olmadın mı? Şunu bir düşün: Eğer bu dünyada hiçbir yerde tanrının iradesi görülmüyorsa, o zaman bu şu anlama..." Sanki dehşete düşmüş gibi, sesi gırtlağında tıkandı, ancak birkaç dakika sonra devam edebildi. "O zaman bu, insanların kendi başlarına terk edilmiş olduğu, bizim varlığımızın da hiçbir anlamı ve yaşamak için de bir neden olmadığı anlamına gelir. Bu da, bir kaosun içine battık ve tünelin sonunda ışık görme umudu da kalmadı demektir. Böyle bir dünyada yaşamak korkunç olurdu, evet imkânsız olurdu."

Artyom hiç cevap vermedi. Timofey Kardeş'in sözleri yine de onu düşündürmüştü. Bugüne kadar hayatı tam bir kaos içinde, anlamsız ve

bağlantıları olmayan bir dizi rastlantılar zinciriyle geçmişti. Bu ona sıkıntı veriyordu ancak hayatına anlam kazandırmak için bir basit gerçeğe inanmak son derece korkakça bir şey gelmişti. Çektiği acılar ve düştüğü bütün umutsuzluklar bir yana, hayatının kendisinden başka hiç kimseye bir yararı olmadığını düşünmüştü. Yaşayan her varlık sadece kendi anlamsızlığı ve kaosuyla baş başaydı. Ne var ki, Artyom yumuşak huylu Timofey'le bu yüzden tartışmaya girmek istemiyordu.

Rahatlamıştı, kendi kendine teselli bulmuştu, midesi toktu; yorgun, aç, iğrenç bir haldeyken, kendisiyle dostça sohbet eden, ona temiz giysiler ve yiyecek bir şeyler vererek dostça aralarına kabul eden bu insanlara içinden derin bir şükran duyuyordu. Bunu onlara da göstermek istiyordu. Timofey Kardeş, kardeşlerin toplantısında onu takdim edeceğini ima edince, hemen yerinden fırladı.

Toplantı, az ilerdeki üçüncü vagonda yapılıyordu. Sırtlarında aynı elbiseyle değişik tipte bir sürü insan toplanmıştı. Vagonun ortasında küçük bir podyum vardı. Podyumun üzerinde duran adam, diğerlerine tepeden bakıyordu; öyle uzundu ki, kafası neredeyse tavana değecekti.

Timofey Kardeş, yumuşak hareketlerle ona kalabalığın içinden yol açarken, "Kulaklarını aç iyi dinle" diye onu uyardı.

Konuşmacı oldukça yaşlı bir adamdı. Düzgün, bakımlı sakalı iyice göğsüne kadar inmişti, rengi belli olmayan, derine batık gözleri sakin ve bilgece bakıyorlardı. Yüzü ne zayıf ne de etliydi, derin çizgiler kocamış, çaresiz ve aciz bir izlenim vermiyor, aksine garip bir güç yayıyordu çevresine.

"Bu Ioann Kardeş, bizim en yaşlımız" diye Timofey Kardeş Artyom'a saygılı bir ifadeyle fısıldadı. "Çok şanslısın Artyom Kardeş. Vaaz henüz başlıyor. Bir kerede bir sürü öğreti dinleyeceksin."

Vaiz elini kaldırdı. Salondaki fısıltılar ve hışırtılar bir anda dindi. Sonra derin, tınlayan bir sesle konuşmaya başladı. "Sizin için ilk dersimiz sevgili kardeşler, tanrının bizden ne istediğini nasıl öğreneceğimizdir. Bana şu üç

sorunun cevabını verin: *İncil* hangi önemli bilgileri içeriyor? Onu kim yazdı? Onu neden öğrenmeliyiz?”

Konuşma biçimi Timofey Kardeş’ten farklıydı. Basit konuşuyor, sözcükleri anlaşılır bir şekilde birleştiriyor, kısa cümleler kuruyordu. Artyom önce biraz şaşırdı ama sonra etrafına bakınca orada bulunanların çoğunun sadece bu dilden anladıklarını fark etti.

Bu arada gri saçlı vaiz *İncil’in* tanrı ve onun emirlerinden söz ettiğini açıklamıştı. Sonra ikinci soruyu yanıtladı: *İncil* yaklaşık 40 kişi tarafından 1600 yılda yazılmıştı, tabii bu 40 kişinin hepsine tanrı tarafından vahiy gelmişti. “Bu nedenle” diye yaşlı adam sonuç çıkardı. “*İncil* insanlar tarafından yazılmadı, Tanrı yani Gökler Tanrısı tarafından yazıldı. Şimdi söyleyin bakalım bana kardeşler, neden *İncil’i* okumalıyız?” Kimse tepki vermeden soruyu kendisi yanıtladı: “Çünkü tanrıyı ve onun iradesini tanımak ebedi yaşam demektir!” Kalabalığa sert bir bakış fırlattıktan sonra uyaran bir sesle ekledi: “Sizin *İncil‘i* okumanızdan herkes memnun olmayacaktır. Ama sizi engellemelerine sakın izin vermeyin!” Kısa bir sessizlik oldu. Yaşlı, bir yudum su içtikten sonra devam etti: “Benim ikinci dersim kardeşlerim, tanrının kim olduğu üzerinedir. Şimdi bana üç sorunun cevabını verin: Gerçek tanrı kimdir ve adı nedir? En önemli özellikleri nedir? Ona nasıl tapınacaksınız?”

Bu kez kalabalıktan biri bir şeyler söylemek istedi ama diğerleri öfkeyle ıslık çaldılar. Ioann Kardeş bunun üzerine, hiçbir şey olmamış gibi tekrar konuşmaya başladı: “İnsanlar çok şeye tapınıyorlar. Ama *İncil*‘de sadece bir tek tanrının olduğu yazılmıştır. Her şeyi o yaratmıştır; hem gökyüzünde hem de yeryüzünde. Ve bize hayatı bahşeden o olduğu için sadece ona tapınmalıyız.” Konuşmasına ara verdi ve yüksek sesle sordu: “Peki gerçek tanrının adı nedir?”

Koro halinde sesler yükseldi: “Yahova!”

Artyom sinirli bir şekilde çevresine bakındı.

“Gerçek tanrının adı Yahova’dır” diye vaiz onayladı. “Pek çok unvanı var ama adı tektir. Tanrımızın adını iyice belleyin, korkup sadece

unvanlarından birini değil, doğrudan onun adını söyleyin. Peki şimdi bana kim cevap verecek: Tanrımızın en önemli özellikleri nelerdir?”

Soruyu yanıtlamak üzere vecde gelmiş bir genç elini kaldırdı ama yaşlı ondan önce davrandı: “Yahova’nın kişiliği *İncil'de* açıklanıyor. Onun en önemli özellikleri sevgi, adalet, bilgelik ve güçtür. *İncil’de* tanrının iyi ve merhametli, uysal ve sabırlı olduğu yazılıdır. İtaatkâr çocuklar gibi bizler de her konuda ona benzemeliyiz, onu örnek almalıyız.” Sözlerine herhangi bir itiraz gelmediği için yaşlı, haşmetli sakalını sıvazlayarak sordu: “Bana söyleyin şimdi: Yahova’ya, sahibimize nasıl hizmet etmeliyiz? Yahova, bizim ona sadece ve sadece hizmet etmemizi söylüyor. Birtakım resimleri ve sembolleri yüceltmemeli, onlara tapmamalıyız!” Konuşmacının sesi tehditkâr bir tonla yükseldi: “Bizim tanrımız ününü diğerleriyle paylaşmayacaktır! Resimlerin bize yardım edecek gücü yoktur!”

Kalabalıktan onayladıklarını gösteren sesler geldi. Timofey Kardeş sevinçle parlayan yüzünü Artyom’a çevirerek, “Ioann müthiş bir konuşmacıdır. Kardeşliğimizin her gün biraz daha güçlenmesini, inançlı insanların çoğalmasını ona borçluyuz!” dedi.

Artyom zorla gülümsedi. Ioann’ın ateşli konuşmasından çok etraftakilerin tepkisinden etkilenmişti; yine de dinlemeye, devam etmeye değerdi.

“Üçüncü dersimizde sizlere Hazreti İsa’nın kim olduğunu anlatacağım. İşte üç soru: Tanrının ilk oğluna neden Hazreti İsa adını vermişler? Neden insan olarak yeryüzüne inmiştir? Ve İsa pek uzak olmayan bir gelecekte neler yapacaktır?”

Böylece, İsa’nın tanrının ilk yarattığı varlık olduğu anlaşılıyordu. İnsan kisvesine bürünmeden önce manevi bir varlık olarak gökyüzünde yaşıyordu. Artyom gerçek gökyüzünü sadece bir kez Botanik Bahçesi’ndeyken gördüğünü düşündü. Sonra da hatırladı; bir keresinde biri ona yıldızlarda hayat olabileceğini söylemişti. Acaba vaizin söylediği bu muydu?

Yaşlı, bu arada topluluğa ikinci soruyu sormuştu bile: “İçinizden kim bana, Tanrı’nın oğlu Hazreti İsa’nın neden insan olarak yeryüzüne indiğini söyleyebilir?” Yine konuşmasına kısa bir ara verdi.

Artyom yavaş yavaş burada olanları anlamaya başlamıştı, kim hidayete henüz ermiş ve Hristiyanlığa dönüş yapmış, kim uzun zamandan beri vaazları dinliyor, şimdi anlamıştı. Bir kere eski muharipler en yaşlının sorularına cevap vermeye kalkışmıyorlardı. Buna karşılık yeniler taze öğrendikleri bilgileri, çocuksu bir heyecanla el kol işaretleriyle seslendiriyorlardı; ta ki yaşlı adam kendisi konuşmaya başlayana kadar.

Yaşlı, anlatımında şimdi iyice gerilere gitmişti. “Âdem, yani ilk insan tanrının yasağını dikkate almayıp *İncil’de* günah olan şeyi yaptı. Bunun için tanrı onu ölüme mahkûm etti. Daha sonra Âdem yaşlandı ve öldü ama ölmeden önce bu günahını çocuklarına miras bıraktı, bu yüzden biz de günün birinde yaşlanacağız ya da hastalanacağız ve öleceğiz. Ve tanrı, insanlara tanrı gerçeğini öğretmesi, insanlara bir örnek olması ve onları günahtan ve ölümden kurtarması için, kendi hayatını feda etmek üzere, ilk doğan çocuğunu yeryüzüne gönderdi.”

Bu anlatım Artyom’un aklına pek yatmamıştı. Tanrı her şey eskisi gibi olsun diye neden önce herkesi ölümle cezalandırıyor, oğlundan da bunun için kendisini kurban etmesini istiyordu? Tanrı her şeye muktedir değil miydi?

“İsa öldükten sonra yeniden dirildi ve göğe yükseldi. Tanrı onu kral ilan etti. Yakında İsa bu dünyadaki bütün kötülükleri, bütün acıları yok edecek. Ama önce hepimiz dua edelim, sevgili kardeşlerim!”

Topluluktakiler uysal bir biçimde başlarını eğdiler, Artyom’un bir anda çevresini çok sesli mırıltılar sardı, sözcükleri tek tek anlayabiliyordu ama hepsinden bir anlam çıkaramıyordu. Beş dakika süren ibadetten sonra kardeşler hararetle sohbete koyuldular. Anlaşılan hepsi kendini bu vaazdan sonra aydınlatılmış hissediyordu. Artyom ise yeniden derin bir melankoliye gömüldü. Yine de bir süre daha kalmaya karar verdi, belki vaazın ikna edici bölümü daha sonra gelecekti.

Vaiz çevresini umutsuz bir bakışla taradıktan sonra tehditkâr bir sesle sordu: “Dördüncü dersimde size şeytanın ne olduğunu söyleyeceğim. Hepiniz buna hazır mısınız? Bütün kardeşler bunu öğrenmeye manen hazır mı? Bu gücü kendinizde hissediyor musunuz?”

Aslında tam şimdi cevaplar verilmeliydi ama Artyom sesini çıkarmadı. İşin aslını anlamadan manen yeterince kuvvetli olup olmadığını nereden bilecekti?

“Size üç soru: Şeytan nereden geldi? Şeytan insanları nasıl aldatıyor? Neden şeytana karşı direnmeliyiz?”

Artyom, nerede olduğunu ve buradan nasıl kurtulacağını hararetle düşünmeye koyuldu. Ioann Kardeş’in açıklaması geldi kulağına, şeytanın en büyük günahı, usulen tanrı için olması gereken ibadetin kendisine yapılmasını istemekti. Üstelik tanrıyla ilgili bazı kuşkuları da vardı, acaba tanrı gerçekten insanların hâkimi miydi, tabasının çıkarlarını gözetiyor muydu ve insanlar ona gelecekte de bağlı kalacaklar mıydı? Yaşlının konuşması Artyom’a başöğretmenin ders vermesi gibi gelmeye başlamıştı. Timofey Kardeş arada bir ona doğru gözlerini kaydırıp yüzünde en azından aydınlanmanın minicik bir kıvılcımını görmeyi umut ediyordu ama Artyom’un yüz ifadesi aksine gittikçe kararıyordu.

“Şeytan kendisine tapan insanları aldattı” diye Ioann Kardeş devam etti. “Aldatmanın üç şekli var: Yanlış din, spiritüalizm ve milliyetçilik. Eğer bir din tanrıyla ilgili yalanlar yayıyorsa, o zaman şeytanın amaçlarına hizmet ediyor demektir. Yanlış dinlerin taraftarları gerçek tanrıya tapındıklarına inanmış olabilirler ama gerçekte hizmet ettikleri şeytanın kendisidir. Buna karşılık spiritüalizm ruhlardan medet ummaktır; insanların kendilerini koruması ya da başkalarına zarar vermesi ya da onlara gelecekten haber vermesi ve mucizeler yaratması için ruhların çağrılmasıdır. Bütün bunların arkasında kötü bir güç yani şeytan vardır! Ayrıca şeytan, insanları abartılı milliyetçi duygulara ve siyasi örgütlenmelere katılmaya yönlendirmek suretiyle de aldatmaktadır.” İşaret parmağını, orada bulunanları uyaracak şekilde havaya kaldırdı. “İnsanlar zaman zaman kendi halklarının ya da

ırklarının diğerlerinden çok daha iyi olduğuna inanırlar. Ama bu gerçek değildir."

Artyom bunu onayladı.

"Genelde hâkim olan düşünce, siyasi örgütlerin insanlığın sorunlarını yok edeceğidir. Buna inanan, tanrının hâkimiyetine inanmıyor demektir. Oysa sadece Yahova'nın krallığı bizim sorunlarımızı çözebilir. Ve şimdi kardeşlerim, size neden şeytana direnmemiz gerektiğini söyleyeceğim. Yahova'ya inanmayasınız ve ona sırt çeviresiniz diye şeytan sizi sıkı bir takibe alır ve direnişe geçebilir. Dostlarınız ve akrabalarınız, *İncil'i* okuduğunuz için sizi lanetleyebilir. Başkaları da sizinle alay edebilir. Ama her zaman şunu düşünün: Hayatınızı kime borçlusunuz?" Vaizin sesi sert bir şekilde çınladı: "Şeytan sizi korkutup sindirmek istiyor! Yahova'nın öğretilerini dinlemekten vazgeçmeniz için! İzin vermeyin! Şeytanın zafer kazanmasına izin vermeyin!

Eğer şeytana karşı direnirseniz, o zaman Yahova'nın size hâkim olduğunu kanıtlamış olursunuz!"

Kalabalık huşu içinde coşkulu seslerle karşılık verince, Ioann Kardeş bir el hareketiyle isterik havayı susturup kollarını iki yana açtı. "Şimdi beşinci derse kulak verin: Tanrı yeryüzüyle ne yapmak istiyor? Yahova, yeryüzünü insanlar sonsuza kadar mutlu bir şekilde yaşasın diye yarattı! Yeryüzü hiçbir zaman parçalanmayacak. Sonsuza kadar var olacak!"

Artyom artık kendini daha fazla tutamadı. Küçümser tavırla burnundan soludu. Aynı anda öfkeli bakışlar ona döndü. "Adem'le Havva, tanrının yasasına aldırış etmeden günah işlediler" diye vaiz devam etti. "Bu nedenle Yahova onları cennetten attı ve cennet yok oldu. Ama Yahova, yeryüzünü neden yarattığını unutmamıştı. İnsanlar sonsuza kadar orada yaşasınlar diye, yeryüzünü cennete çevirdi. Peki bu planı nasıl uygulayacak?"

Karar vermek için geçen uzun bir aradan sonra vaazın can alıcı noktası gelmişti: Artyom Ioann Kardeş'in trajik sesini duymak için kulaklarını dikti: "Yeryüzü cennet olmadan önce, kötü insanlar yok edilmeliydi. Atalarımıza bu temizliğin Mahşer'de yani tanrının kötüleri yok edeceği

savaşta gerçekleşeceği vahiy edildi. Böylece şeytan bin sene zincirlere vurulacak ve hiç kimse yeryüzüne zarar vermeyecekti. Sadece tanrının halkı sağ kalacak. Bin yıl boyunca sahibimiz Hazreti İsa hüküm sürecek!" Vaiz, alev alev yanan gözlerini ön sıralarda oturan dinleyicilere doğrulttu: "Bunun ne demek olduğunu anladınız mı? Kötüyü yok etmek için Tanrı'nın savaşı çoktan sona erdi! Bizim günahkâr yeryüzünün başına gelenler, zaten Mahşer'di. Kötü yok olup gitti! Şimdi kehanet edildiği gibi sadece tanrının halkı sağ kalacak. Ve biz, metroda yaşayan bizler tanrının halkıyız çünkü biz Mahşer'den sağ çıktık. Tanrının hükümranlığı yakındır! Pek yakında ne yaşlılık ne hastalık ne de ölüm diye bir şey kalacak. Sakatlar yeniden sağlığına kavuşacak, yaşlılar gençleşecek. İsa'nın bin yıllık hükümranlığında tanrıya inananlar yeryüzünü cennete çevirecekler ve tanrı milyonlarca ölüyü hayata döndürecek!"

Artyom, Suhoy'la Hunter'ın arasında geçen konuşmayı hatırladı. Yüzeydeki radyoaktif ışınların en az 50 yıl daha şimdiki kadar kuvvetli kalacağını söylemişlerdi. İnsanların lanetlendiğinden ve yeni biyolojik türlerin ortaya çıkacağından da söz etmişlerdi. Peki Ioann Kardeş yeryüzünü çiçeklerin açtığı bir cennete nasıl döndürecekti?

Artyom ona sormak istiyordu, bu yanıp kül olmuş cennette hangi uğursuz bitkiler yetişecekti ve acaba hangi insanlar orada yerleşmek üzere yukarıya gitmeye cesaret edeceklerdi? Artyom'un, annesiyle babası kötünün yok edilmesi için yapılan savaşta öldükleri için acaba şeytanın çocukları mıydılar? İçinde korkunç bir acının ve güvensizliğin kabardığını hissetti, gözleri yanıyordu, yanağından aşağı bir damla yaşın yuvarlandığını utanarak fark etti. Derin bir soluk alıp ardından sordu: "Yahova kafası olmayan mutantlar için ne düşünüyor?"

Sorusu havada kalmıştı, Ioann Kardeş ona bakmaya tenezzül bile etmedi ama dinleyicilerden bazıları dehşetle ve yabancı gibi ona döndüler. Sanki yine bedeninden yayılan o dayanılmaz kokuyu duymuşlar gibi, birden ondan uzaklaştılar. Timofey Kardeş onu elinden yakaladıysa da Artyom ondan kurtulup kardeşlerin arasından kendine yol açarak dışarı çıktı. Birkaç kez ona çelme takmaya çalıştılar, hatta bir başkası sırtına bir yumruk bile indirdi, arkasından öfkeli ıslıklar duyuldu.

Kraliyet salonunu terk ederek ikinci vagona geçti. Orada masaların etrafına bir sürü insan oturmuştu, hepsinin önünde boş birer alüminyum kap duruyordu. Salonun ortasında bir şeyler oluyordu ki, herkesin gözü o tarafa çevrilmişti. Cılız, ufak tefek, kanca burunlu bir adam durmuş bir şeyler konuşuyordu: “Yemeğe başlamadan önce, kardeşlerim, şiddet üzerine verilen bugünkü vaazı tamamlamak üzere, küçük David’in öyküsünü dinleyelim...”

Adam yana çekildi, yerini tombulca, kalkık burunlu, düzgün taranmış beyaza çalan sarı saçlı bir genç aldı. Şiir okuyan küçük çocuklara benzer bir sesle konuşmaya başladı: “Çok öfkelenmişti ve bana dayak atacaktı. Herhalde çok küçük olduğum için. Arkaya kaçtım ve bağırdım: ‘Dur! Bana vurma! Sana bir şey yapmadım ki. Ne oldu?’” Küçük David, dersini iyi öğrenmiş olmalıydı ki, yüzünde meleksi bir ifade belirdi.

“Peki, o kötü adam sana ne cevap verdi?” diye cılız heyecanla sordu.

“Bana, birisinin kahvaltısını çaldığını söyledi. Sadece öfkesini almak istiyordu.” Gencin sesindeki bir şey, insanda kuşku uyandırıyordu, genç sanki ne söylediğini bilmiyordu.

“Peki sen ne yaptın?”

“Ona sadece şunu söyledim: Beni dövmek, sana kahvaltını geri getirmeyecektir. Sonra olanları anlatmak üzere, birlikte aşçı kardeşe gitmeyi önerdim. Aşçıdan yeni bir kahvaltı tabağı aldı. Sonra da elimi sıktı, ondan sonra da bana hep dostça davrandı.”

“Küçük David’i tehdit eden aramızda mı şimdi?” diye cılız adam, bir savcının ses tonuyla sordu.

Aynı anda, bir el havaya kalktı ve 20 yaşlarında karanlık yüzlü cüsseli bir herif, kendine yol açarak kurmaca sahneye doğru geldi, küçük David’in konuşmasının üzerinde nasıl inanılmaz bir etki bıraktığını söyledi. Rahat konuşamıyordu, küçüğün ezbere konuşma yeteneği anlaşılan herifinkinden çok daha iyiydi. Gösteri sona erip küçük David’le pişman olan dayakçısı iyi

niyetli alkışlar arasında veda ettikten sonra, cılız adam hararetle orada toplananlara döndü.

“Gördüğünüz gibi, iyi niyetli sözler büyük bir gücü alt eder. Atasözleri ne der? ‘Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.’ Uysal, yumuşak olmak zaaf değildir sevgili kardeşlerim, arkasında olağanüstü bir irade gizlidir! Kutsal kitaptaki örnekler bunu açıkça ortaya koyuyor.” Üzeri yağlanmış bir kitapçıktan sözü edilen sayfayı açarak heyecanla okumaya başladı.

Artyom kendisini süzen şaşkın bakışların arasından geçerek ilerledi ve nihayet ilk vagona geldi. Önce onu orada kimse durdurmadı ama trenden aşağıya inmek isterken, karşısına kulenin nöbetçisi -buraya geldiğinde onu samimi bir şekilde selamlayan iyi yüzlü şişman adam- çıktı, kalın kaşlarını çatarak yüzünde sert bir ifadeyle çıkış vizesi olup olmadığını sordu. Adamın şişko işkembesinden kaçmak mümkün değildi.

Nöbetçi, Artyom açıklama yapsın diye birkaç saniye bekledikten sonra koca yumruklarını sıkarak Artyom’un üzerine yürüdü. Artyom’sa telaşla çevresine bakındı ve birden küçük David aklına geldi. Bu deveyle dalaşmayıp belki de ona acaba bugün kahvaltısını mı çaldılar diye sormalıydı.

Şansına o anda Timofey Kardeş çıkageldi, nöbetçiye şefkatle bakıp “Bu genç gidebilir. İstemediği sürece kimseyi burada tutamayız” dedi.

Nöbetçi hayretle baktıktan sonra itaat edip yana çekildi.

“İzin ver de sana biraz eşlik edeyim sevgili kardeşim” diye Timofey Kardeş, tiz bir sesle konuştu. Ve Artyom, sesin büyüsüne karşı koymaktan aciz başını sallayınca, devam etti. “Buradaki yaşamımız ilk bakışta sana biraz alışılmamış gelebilir. Ama senin de içine artık tanrının tohumları ekildi ve gözlerim, bu tohumların ne kadar verimli topraklara düştüğünü görüyor. Yolda giderken izin ver de sana birkaç öğütte bulunayım. Tanrı şu anda bize hiç olmadığından daha yakınken, ki yanlış yola sapmamak için kötüden nefret etmeyi öğren. Tanrının sevmediği ve istemediği her şeyden de uzak dur. Tanrının sevmedikleri fuhuş, sadakatsizlik, oğlancılık, ensest ilişkiler, homoseksüellik, kumar, yalan, hırsızlık, öfke, şiddet, büyücülük,

spiritüalizm ve içki düşkünlüğüdür.” Timofey Kardeş hızlı hızlı sayarken bir yandan da sürekli Artyom’un gözlerinin içine bakmaya çalışıyordu. “Eğer tanrıyı seviyorsan ve ona karşı hep iyi olmak istiyorsan, bütün bu günahlardan kendini kurtarmalısın. Tanrının adını yücelt, hükümranlığına ibadet et, bu günahkâr dünyanın işlerinden uzak dur, sana aksini iddia eden insanlardan da kurtul, çünkü bunları onların ağzından konuşan şeytanın ta kendisidir.”

Artyom, artık hiçbir şey dinlemiyor, duymuyordu ve öyle hızlı yürüyordu ki, Timofey ona yetişmekte zorlanıyordu.

Arkada soluk soluğa kalınca, “Seni nerede bulabilirim?” diye bağırdı, yarı karanlığın içinde görünmüyordu.

Artyom adımlarını hızlandırıp koşmaya başladı. Arkadan, karanlığın derinliklerinden son bir umutsuz seslenme duyuldu: “Elbiseyi geri ver!”

Artyom, önünde hiçbir şey görmeden, tökezleyerek yoluna devam ediyordu. Birkaç kez yüzükoyun yere yuvarlandı, avuçları ve dizleri kanadı ama durmamalıydı, makinist kabinindeki sıranın üzerinde duran siyah otomatik silah gözünün önüne geliyordu. Onu yakalarlarsa, şiddet kullanmak yerine kardeşlerin şefkatli sözlerine mi sığınacaklardı, bundan pek emin değildi.

Ayrıca Polis de aynı hat üzerindeydi, artık pek uzakta sayılmazdı. Arada sadece iki istasyon vardı. Şimdi önemli olan yoldan çıkmadan, dosdoğru devam etmekti. Sonra...

Artyom Serpuhovskaya’ya gelince, doğru yönde olduğuna emin olmak için kısa bir mola verdikten sonra, tekrar tünelin karanlık dehlizine doğru yürümeye devam etti.

Birden bir şeyler oldu.

Henüz unutmaya başladığı tünel korkusunu yeniden hisseti, yere yığıldı, yürüyemiyor, düşünemiyor, soluk alamıyordu. Korku her şeyini bir anda engeller olmuştu. Oysa artık bağışıklık kazandığını, bu ürkekliğin şu ana

kadar yaptığı bütün yolculuklardan sonra onu terk ettiğini sanmıştı. Kitai-gorod'dan Puşkinskaya'ya giderken, Tverskaya'dan Pavelezkaya'ya drezinle yolculuğunu yaparken ve hatta oradan tek başına Dobrininskaya'ya devam ederken ne en ufak bir korku ne de tedirginlik hissetmişti. Şimdiyse olan olmuştu, her adımda biraz daha kötüleşiyordu. En iyisi vakit kaybetmeden bir an önce istasyona geri dönmekti, hiç değilse orada ışık vardı, insanlar vardı, sırtındaki o kötü, delici bakışı sürekli hissetmezdi en azından.

İnsanların arasında çok uzun zaman kaldığı için, Alekseyevska istasyonunun çıkışında, başına neler geldiğini o zamanlar fark etmemişti. Ama şimdi her şeyi anlıyordu; metro, artık eskisi gibi binlerce insan için bir ulaşım aracı, bir atom sığınağı ya da ikamet yeri değildi, aksine garip ve gizemli bir yaşamı olan, insanların anlayamayacağı olağanüstü bir bilince sahip bir yerdi.

Bu duygu o kadar net ve belirgindi ki Artyom, yaşadığı paniği bu devasa yapının insanlara olan düşmanlığının bir dışavurumu olarak hissetti; yani metro, yanılıp da burayı son sığınakları olarak gören insanlara karşı düşmanca bir hırs besliyor olmalıydı. Bağırsaklarında sürünen bu küçük yaratıklardan nefret ediyor ve Artyom'un da yolunu kesip bir an önce yolunun sonuna varma, yolculuğunun hedefine ulaşma arzusuna o çok eski kudretli iradesiyle karşı çıkıyordu. Ve metronun bu direnişi, her metrede bir karşısına çıkıyor, Artyom'u yolundan alıkoyuyordu.

Hâlâ etrafı zifiri karanlıktı. Ellerini, yüzünün önüne getirdiği zaman bile göremiyordu. Zaman ve mekânın dışına çıkmıştı, bedenini bile artık hissedemez olmuştu. Sanki artık bir tünelin içinde gitmiyor, bilinci bilinmez bir boyutta dalgalanıyordu.

Artyom, önünden tünel duvarlarının geçtiğini de göremiyordu. Sanki bir adım bile ilerleyemiyordu: Hedef beş dakika önce neredeyse şimdi de oradaydı. Gerçi ayakları traverslere dokunuyordu -bu da onun bulunduğu yerde hareket ettiğini gösteriyordu- ama bu hareket öyle tekdüzeydi ki, kafasının içinde aynı çizimin durmadan tekrarlanmasına benziyordu, gerçekte ise hiç hareket etmiyordu. Acaba hedefine yaklaşıyor muydu?

İçini acıtan bu soruya, rüyasında verilen yanıtı hatırladı. Kaslarını geren ve bilincini uyuşturan bu aptalca ve anlamsız düşünceyi kafasından atmayı denedi ama düşünce, ısrarla ve inatla zihnini kurcalıyordu. Ve birden -ister arkasındaki kötülük, düşmanlık ve bilinmezliğin yarattığı o karmaşık korkudan, ister ilerlediğini kendi kendine ispat etmek istiyor olsun- üç misli bir güçle ileriye atıldı. Az ileride yeniden ve tam zamanında durdu, çünkü altıncı hissi ona önünde bir engel olduğunu söylüyordu. Soğuk, paslı demirleri, kalın lastiklerden çıkan cam kırıklarını, tekerleklerin çelikten kasnaklarını elleriyle yokladı ve bu esrarengiz engelin bir tren olduğunu anladı. Mihayil Porfiryevitç'in anlattığı o korkunç hikâye aklına geldi. Ve trenin içine girmemeye karar verdi, tünelin duvarına yaslanarak, zincirleme uzanan vagonların önünden geçti. Treni arkasında bırakınca derin bir soluk alarak tekrar yoluna devam etti.

Artyom inanılmaz rahatlamıştı. Şimdi gerçek dünyada ve insanların yakınında olduğunu biliyordu. Onun hakkında ne düşündükleri umurunda değildi. Katil, hırsız, rahip ya da devrimci olsunlar, hiç önemi yoktu; önemli olan kanıyla canıyla kendi gibi yaratıklar olmasıydı. Onu aralarına kabul edeceklerine emindi, bundan bir saniye bile kuşku duymamıştı. Kendisini boğmak isteyen, görünmeyen o devasa yaratıktan saklanabilecekti, buna emindi. Hatta çılgınca düşüncelerinden de kurtulacaktı. Ama önüne çıkan manzara hiç de düşündüğü gibi değildi, sahiden gerçek dünyaya mı dönmüştü, yoksa hâlâ bilincinin bir köşesinde yanılgılar içinde miydi, emin değildi.

Polyanka istasyonunda -burası ancak o istasyon olabilirdi- sadece bir tek ateş yanıyordu ama ondan başka ışık kaynağı olmadığı için bu ateş Artyom'a elektrik ampullerinin ışığı kadar aydınlık geldi. Ateşin önünde, birinin sırtı, birinin yüzü ona dönük iki adam oturuyordu ama dış dünyayla aralarında bir duvar örülmüş gibi, Artyom'u ne görmüşler ne de geldiğini duymuşlardı.

Ateşin aydınlığında görülebildiği kadarıyla bütün istasyon ağzına kadar inanılmaz bir hurdayla dolmuştu. Artyom, parçalanmış tekerlekler, araba lastikleri, mobilya ve aletten arta kalan parçaları hayal meyal seçebilmişti, hatta bunların arasında eski kâğıt ve gazete yığınları da vardı. Tam ateşin

önünde bir kumaş parçasının üstünde beyaz alçıdan bir büst duruyordu, yanında da bir kedi kıvrılmış uyuyordu. Bunun dışında ortalıkta tek bir canlı bile görülmüyordu.

İstasyon memurlarından biri, diğerine dikkatle ve ağır ağır bir şeyler anlatıyordu. Artyom yaklaşınca, anlattıklarını anlamaya başladı: “Üniversiteyle ilgili çıkan bu söylentiler fazla abartılı. Üstelik de temelden yanlış. Yeraltındaki Ramenki[49] şehrine ait o eski efsaneyi andırıyor. Metro-2’nin bir kısmına ait efsaneyi... Tabii insan % 100 emin olamaz, hiçbir şeyi kesin olarak söylemek mümkün değil elbette. Burası mitoloji ve efsanelerin hükümdarlığıdır. Metro-2 elbette mitolojinin merkezi olurdu, şayet insanlar bunu bilmiş olsalardı. Sadece görünmeyen gözlemcilere inanmak bile yeterdi...”

Artyom iyice yanlarına yaklaşınca, ona sırtı dönük olan adam karşısındakine, “Burada biri var” dedi.

İkinci adam başını salladı: “Elbette var.”

Birinci adam Artyom’a yüzünü çevirmeden “Yanımıza oturabilirsin” dedi. “Buradan sonra zaten gidecek yol yok.”

“Niye?” diye Artyom endişeyle sordu. “Orada tünelde biri mi var yoksa?”

“Tabii ki yok. Oraya kim cesaret edebilir ki? Dediğim gibi, bundan sonrası yok. Hadi otur artık.”

“Teşekkür ederim.” Artyom, çekinerek bir adım ilerledi, büstün yanına yere çömeldi.

İki adam da 40’larının üstündeydi. Biri kır saçlıydı, dört köşe çerçeveli bir gözlük takmıştı, diğeri sarışın ve zayıftı, küçük bir sakalı vardı. Muflon ceketleri eski ve yıpranmıştı, genel görünümlerine pek uygun değildi, ince kordonlu bir aleti tüttürüyorlardı, nargileye benziyordu, etrafa baygın bir koku yayılmıştı. Sarışın olan “Adın ne?” diye sordu.

Bu iki garip görünüşlü insanı kuşkuyla süzerken cevap verdi Artyom. Sarışın, yanındakine dönerek, “Adı Artyom’muş” dedi.

“Anlaşıldı” diye mırıldandı, diğeri.

“Ben Yevgeni Dimitriyevitç. Bu da Sergey Andreyeviç” dedi sarışın olan.

“Bu kadar resmi olması şart mı?” diye Sergey Andreyeviç sordu.

“Ah tabii, Seryoşka” diye Yevgeni Dimitriyevitç cevap verdi. “Bizim yaşımızda böyle yapılır. Bulunduğumuz mevkii bunu gerektiriyor.”

Sergey Andreyeviç, Artyom’a dönerek sordu. “Peki daha başka neler var bakalım?”

Garip bir soruydu. Başlangıcı olmayan bir şeyin devamını istiyordu. Artyom şaşırmıştı.

Sarışın hemen araya girip yardım etti: “Artyom. Artyom... Artyom da ne? Nerede yaşıyorsun, nereye gidiyorsun, neye inanıyorsun, ne yapmalı ve suçlu kim?”[50]

Sergey Andreyeviç, birden hiç ilgisiz araya girdi. “Tam eskisi gibi, hâlâ hatırında değil mi?” dedi.

Yevgeni Dimitriyevitç güldü. “ Evet tabii!”

“WDNCh’da yaşıyorum, en azından bir zamanlar oradaydım” diye Artyom çekinerek anlatmaya başladı. Bir kez daha ikisine baktı. Geç olmadan buradan kaçmak belki daha iyi olacaktı. Ama iki adamın, kendisi gelmeden önce ne konuştuklarını merak ettiği için, biraz daha ateşin yanında kalmak istiyordu.

“Metro-2 dediğiniz nedir? Özür dilerim, istemeden kulak misafiri oldum.”

Sergey Andreyeviç lütufkâr bir şekilde gülümsedi. “Demek metronun en büyük efsanesini öğrenmek istiyorsun? Tam olarak neyi bilmek istiyorsun?”

“Bir yeraltı şehrinden ve bazı gözlemcilerden söz ettiniz.”

Yevgeni Dimitriyevitç gözlerini tavana dikti, havaya birkaç duman dalgası üfürdü ve sonra anlatmaya koyuldu: “Şimdi Metro-2, kötü güçler galip geldiği zaman, Ragnarök zamanına ait kutsal Sovyet Tapınağı’ndaki tanrıların geri çekildikleri yerdi. Efsaneye göre, yukarıda artık hiçbir yaşantının kalmadığı bu şehrin altında, bir ikinci metro daha kurulmuş: Bu metro seçkinler içinmiş. Eğer bilmek istiyorsan, burada etrafında gördüğün metro sürülerin metrosudur, efsaneye göre, çobanlarla köpeklerin metrosudur. Çok çok önceleri, çobanlar kendi sürülerinin üzerindeki güçlerini henüz kaybetmemişken, onları o metrodan idare ediyorlardı ama sonradan güçlerini yitirince koyunlar da etrafa dağıldı. İki dünyayı sadece bir büyük kapı ayırıyordu, eğer söylencelere inanacak olursak, kapı, haritayı kan kırmızısı bir çizgiyle ikiye ayıran yerde duruyordu: Yani, Sokolnitçeskaya hattı üzerindeydi. Sportivnaya istasyonunun öte tarafında bir yerlerde. Sonra bir şeyler oldu ve Metro-2’ye uzanan geçit bir daha açılmamak üzere büsbütün kapandı, buradaki insanlar, orada ne olup bittiğini artık öğrenemez oldular, sonunda Metro-2’nin varlığı efsaneye dönüştü. Fakat...”

Yevgeni Dimitriyevitç işaret parmağını havaya kaldırdı: “Metro-2’ye geçit yok demek, onun artık orada var olmadığı anlamına gelmez. Aksine: Metro-2 çevremizdedir. Tünelleri bizim yeraltı trenimizin geçitlerine bağlanmıştır ve istasyonları da belki bizim istasyonlarımızın duvarlarının birkaç adım gerisindedir. Her iki kompleks de birbirinden ayrılamaz, aynı organizmanın kan dolaşımı ve lenf damarlarıdır. Ve hâlâ bazı insanlar, çobanların sürülerini başıboş bırakıp kendi yazgısına terk ettiğine bir türlü inanamıyorlar. Bu sürülerin kendilerini belli etmeden bizim yaşamımızda var olduğunu, bizi idare ettiklerini, kimseye görünmeden, adım adım bizi takip ettiklerini iddia ediyorlar. Görünmeyen gözlemcilere inanmak işte bu anlama geliyor.”

Üzeri kurumlanmış büstün yanında kıvrılmış yatan kedi, başını kaldırıp ışıl ışıl parlayan kocaman yeşil gözlerini açtı ve, şaşılacak kadar keskin ve bilinçli bir şekilde Artyom’a baktı.

Bakışı bir hayvanınkine benzemiyordu, Artyom’a kedi sanki bir başkasının gözleriyle kendisini gözlüyormuş gibi geldi. Ama hayvan uzun pembe dilini dışarı çıkarıp esnedi, kuyruğunu altına alarak yeniden pineklemeye koyuldu. Artyom’un kurduğu hayal de böylece kaybolup gitti. Artyom hafifçe öksürdü.

“Peki o görünmeyen gözlemciler, neden insanların kendilerini bilmesini istemiyorlar?”

“Bunun iki nedeni var. Birincisi, koyunlar günah işlediler, çünkü çobanları çaresiz bir haldeyken onu tek başına bıraktılar. İkincisi, Metro-2 bizim dünyamızdan koptuktan sonra, çobanlar bizden farklı geliştiler, onlar artık insan değil, mantığına yabancı olduğumuz, düşüncelerine uyum sağlayamadığımız bizden daha üstün bir düzenin varlıkları oldular. Metro için nasıl bir yazgı düşündüklerini kimse bilmiyor ama bir anda her şeyi değiştirecek durumdalar, bu kesin. Evet, hatta bize kaybettiğimiz, harikulade dünyayı bile geri verebilirler, çünkü eski güçlerine yeniden kavuştular. Ama bir zamanlar onlara karşı geldiğimiz ve ihanet ettiğimiz için, bizim yazgımızla artık pek ilgilenmiyorlar. Yine de, ‘onlar’ her yerdeler ve aldığımız her soluktan, attığımız her adımdan, kalbimizin her atışından, metroda ne oluyorsa, her şeyden haberdarlar. Şimdilik bizi sadece gözetliyorlar. Ne zaman ki, korkunç günahımızdan arınacağız, o zaman bize şefkatli bakışlarını çevirecek ve ellerini uzatacaklar. Sonra diriliş başlayacak. Görünmeyen gözlemcilere inanalar böyle diyorlar.” Yevgeni Dimitriyevitç kokulu tütünden bir nefes daha çekti.

“Ama insanlar günahlarından nasıl arınabilecekler?”

“Görünmeyen gözlemcilerin dışında bunu hiç kimse bilmiyor. İnsanlar bunu kavrayamıyorlar, çünkü gözlemcilerin ne yapacağı bilinmiyor.”

“O zaman insanlar kendi başlarına hiçbir zaman günahlarını affettiremeyecekler mi?”

Yevgeni Dimitriyevitç omuzlarını silkti. “Bu seni rahatsız mı etti?” Tütünüyle havada iki güzel duman halkası daha çıkardı, sonra da birini diğeriyle üfledi.

Bir sessizlik oldu. Önce hafif ve belirgin, daha sonra giderek yoğunlaşan ve boğucu bir sessizlik sardı etrafı. Artyom aniden boğucu sessizliği bozmak istedi, gelişigüzel bir cümle ya da anlamsız bir sözle, ne olursa olsun, yeter ki sessizlik bozulsun. Ve sordu:

“Siz nerelisiniz?”

“Önce Smolenskaya istasyonunda yaşıyordum” diye Yevgeni Dimitriyevitç yanıtladı. “Metroya sadece beş dakikalık mesafede.”

Artyom anlamamış gibi baktı. Bununla ne demek istemişti? Yani kendi istasyonundan mı uzakta değildi? Tünelde miydi?

“Hep Çebureki’nin[51] satıldığı stantların önünden geçmek zorundaydık. Bazen oradan bira da alıyorduk. Orada hep sokak kadınları vardı, onların... ah karargâhları oradaydı.”

Artyom, Yevgeni Dimitriyevitç’in çok eski zamanlardan söz ettiğini anlamıştı, bundan önceki zamandan.

“Evet... Ben de zaten oraya yakın oturuyordum” diye Sergey Andreyeviç ekledi. “Kalinin Prospekt’te[52] gökdelenlerden birinde. Yaklaşık beş yıl kadar önce biri bana anlatmıştı, o da bir ştalkerden duymuş, o gökdelenlerden şimdi geriye sadece bir enkaz kalmış. Kitabın Evi[53] hâlâ yerinde duruyor, bir düşün hele etraftaki kâğıtlar, hâlâ hiç ellenmemiş. Ama gökdelenlerden geriye moloz ve birkaç beton parçasından başkaca bir şey kalmamış. Garip.”

“Peki eskiden nasıldı?” diye Artyom sordu. Annesiyle babasına bu soruyu sormaktan her zaman pek hoşlanırdı, sorusunu yanıtlamak için ikisinin de ellerindeki bütün işi bırakmalarını zevkle izlerdi. Gözleri hayale dalar, sesleri farklı bir renk alırdı adeta, yüzleri de bir on yıl daha gençleşirdi. Hayallerindeki fotoğraf, Artyom’un düşündüğünden mutlaka

çok farklıydı, yine de anlattıkları her şey inanılmaz heyecanlı ve zevkli olurdu. Onlar anlatırken Artyom'un da yüreğine garip, acıtan, tatlı bir özlem dolardı.

Yevgeni Dimitriyevitç tekrar nargilesinden bir nefes çekti.

"Nasıl söylesem bilmem ki... Çok güzeldi. Eskiden... Hepsini tam anlamıyla yok ettik."

Artyom bununla ne demek istediğini anlamadı.

Sergey Andreyeviç onun duraksadığını fark etti, hemen açıkladı: "İyi ve güzel zamanlardı, zevk alıyorduk."

"Evet, çok doğru. Yok olmasına göz yumduk" diye Yevgeni Dimitriyevitç onayladı. "Benim bir yeşil Moskovitç-2141'im vardı. Bütün maaşım ona giderdi, yağını değiştirmek ve diğer işlemler için. Bir keresinde kendim bir karbüratör yaptım ve içine nitro ekledim." Yine eski mutlu günlere dönmüştü, yüzünde, Artyom'un her zaman pek sevdiği bir ifade belirmişti.

Ama Sergey Andreyeviç arkadaşını bu tatlı anılarından kopardı.

"Artyom herhalde bir Moskovitç nedir bilmiyordur, tabii bir karbüratörü de."

"Ne, bilmiyor mu?" Yevgeni Dimitriyevitç küskün bir bakış fırlattı Artyom'a.

Artyom'sa, tavanı tarıyordu gözleriyle, bir yandan da hararetle ne söyleyeceğini düşünüyordu. Sonunda karşı atağa geçti:

"Peki burada kitapları neden yakıyorlar?"

"Onların hepsini çoktan okuduk" diye Yevgeni Dimitriyevitç cevap verdi, Sergey Andreyeviç de açıklayıcı eklemesini yaptı:

“Kitaptakilerin hiçbiri gerçek değil. En iyisi sen şu sırtındaki kıyafeti neden giyiyorsun onu anlat? Bir tarikattan mısın?”

“Yok canım, nereden çıktı şimdi bu?” diye Artyom aceleyle onu yatıştırmaya davrandı. “Ama çok kötü bir durumdaydım, o halimle beni aralarına aldılar, bana yardım ettiler.”

Yevgeni Dimitriyevitç başını salladı. “Tabii tabii hep böyle çalışırlar. Elyazmalarını biliyorum. ‘Bütün yetimler ve yoksullar...’ diye başlar ya da ona benzer bir şey.”

“Çok garip şeylerin konuşulduğu toplantılarından birindeydim. Örneğin, şeytanın en büyük kötülüğü, kendisi için şöhret ve hâkimiyet istemesiymiş. Acaba asıl neden bir kıskançlık mı? Dünya, sadece birinin şöhret ve unvanını paylaşmak isteği etrafında mı dönüyor?”

“Asla öyle değil” diye Sergey Andreyeviç kesin bir biçimde konuştu, arkadaşının elinden nargileyi alarak kendisi de bir nefes çekti.

“Bir şey daha var. Söylediklerine göre, tanrının en önemli özellikleri merhamet, iyilik ve şefkatmiş, o sevginin yüce tanrısıymış. Ama daha ilk itaatsizlikte insanı cennetten attı ve onu ölümlü yaptı. Sonra bir sürü insan daha ölüyor, sonunda tanrı, insanları günahlarından kurtarması için oğlunu gönderiyor. Ama bu oğul da feci bir şekilde ölüyor. Ölmeden önce de babasına, neden onu terk ettiğini soruyor. Peki bütün bunlar ne için? Kendi kanını vererek ilk insanın günahını affettirmek için mi? İnsanlar cennete dönsünler ve yine ölümsüz olsunlar diye mi? Neden her şey bu kadar dolambaçlı, karmaşık peki? Bu insanlar daha hafif cezalandırılabilirdi, sonuçta kendileri günaha ortak olmadılar ki. Hatta ceza zamanaşımına uğradığı için kaldırılırdı bile... Neden sevgili oğul feda ediliyor ve ona da ihanet ediliyor? O zaman sevgi, şefkat, yücelik nerede kaldı?”

“Biraz kaba ve basit açıkladın ama genel olarak doğru” diye Sergey Andreyeviç yorumunu yaptı ve nargileyi arkadaşına uzattı.

“Buna ek olarak şunu söyleyebilirim...” Yevgeni Dimitriyevitç nargilesinden derin bir nefes çekti, içten bir gülümsemeyle devam etti.

“Tanrının bazı, belli karakteristik özellikleri olsa da bunlar kesinlikle sevgi, adalet ya da şefkat değildir. Yaratıldığı günden beri yeryüzünde olanlara bakarsak, tanrı sadece bir çeşit sevgiyi getirdi: İlginç hikâyelere duyulan sevgi. Önce birinin içine bir şeyler ufalayıp koyuyor, sonra da ne oluyor diye bakıyor. Çok yavansa, içine biraz biber ekiyor. Bu bağlamda Shakespeare çok doğru söylemiş: Dünya bir tiyatro sahnesidir. Yalnız bu sahne onun demek istediğinden çok daha farklı.”

“Sadece bu sabah” diye Sergey Andreyeviç konuya dikkat çekti. “Yaptığın konuşmalarla birkaç yüzyıllık cehennemi hak ettin.”

“O zaman orada hiç değilse sohbet edebileceğin biri oldu demektir.”

“Ayrıca bir sürü ilginç insanla da tanışma imkânı olabilir.”

“Örneğin Katolik kilisesinin önde gelen temsilcileriyle.”

“Ah onlarla mutlaka. Ama aslına bakılacak olursa bizim de çoktan...”

İkisi de, bu sözlerinden dolayı bir gün gerçekten cezalandırılacaklarını ummuyorlardı herhalde. Yevgeni Dimitriyevitç’in, insanın yazgısı ilginç bir öyküden başka bir şey değildir, şeklindeki açıklaması, Artyom’u başka bir şeyi düşünmeye yöneltti. Söze girdi.

“Oldukça çok kitap okudum. Ve orada neden hiçbir şeyin gerçek hayattakine benzemediğine hep hayret ettim. Anladınız mı, orada bütün olaylar bir çizgide sıralanmış, her şey birbiriyle bağlantılı, birinden bir diğeri ortaya çıkıyor, hiçbir şey öyle basit olmuyor. Oysa gerçek hayat çok farklı! Hayat birbiriyle ilişkisi olmayan, birbirinden bağımsız oluşan bir sürü olayla dolu. Mantıksal bir sıra takip etmiyor. Buna karşılık kitaplarda bir mantık silsilesi var: Önce bir giriş, sonra bir şeyler gelişmeye başlıyor, bir süre sonra doruğa çıkıyor ve son buluyor.”

“Doruk değil, en yüksek nokta, zirve” diye Sergey Andreyeviç düzeltti.

“Tamam en yüksek nokta” diye Artyom pek emin olmadan devam etti. “Her neyse, hayatta her şey çok farklı. Olaylar silsilesi bazen mantıksal

sonuçlanmıyor, sonuçlansa da, daha epey bir süre yine de son olmuyor, yani bitmiyor.”

“Hayatın bir duruşu, mantalitesi yok, demek istiyorsun.”

Artyom biraz düşündü, sonra başını salladı.

Sergey Andreyeviç başım yana eğerek Artyom’u süzdü.

“Peki kadere ne diyorsun, inanıyor musun?”

“Hayır. Kader yok, sadece rastlantısal olaylar var ve ancak içine girince anlamını buluyoruz, anlıyoruz.”

“Yazık, çok yazık...”

Sergey Andreyeviç düş kırıklığıyla içini çekti. “Şimdi sana küçük bir kuram betimleyeceğim. Hayatına uyuyor mu, buna kendin karar vereceksin. Tabii ben de hayatın boş ve anlamsız olduğuna, kader diye bir şeyin de olmadığına inanıyorum, en azından insanın doğduğu andan itibaren bildiği, tanıdığı belirli, net bir yazgısının olmadığına. Demek istediğim bu değil. Ama bazen, belli bir süre yaşadıktan sonra, nasıl söyleyeyim, o zaman, bir an gelir ve öyle şeyler olur ki, bazı şeyleri yapmaya ve bazı kararları almaya mecbur olursun. Karşında hep bir seçenek vardır, onu mu yoksa başka bir şeyi mi yapmalıyım diye. Ve sonunda doğru kararı aldığın zaman, sonra olacaklar artık rastlantı değildir, daha önce yaptığın seçimin sonucudur. Senin bundan sonraki yazgının bununla belirlenmiş olduğunu söylemek istemiyorum. Ama diyelim ki yeniden bir yol ayrımındasın, o zaman bu karar artık tamamen rastlantıyla gelmeyecektir. Tabii eğer seçimini bilinçli yapmışsan. O zaman hayat artık rastlantılar silsilesi değildir, aksine, mutlaka doğrudan bağlantıları olmasa da, her şeyin birbiriyle mantıksal bir şekilde kenetlendiği belli bir eylemi sergileyecektir. O zaman bu senin kaderindir. Kaderin öyle tek başına sana geleceğini sanmıyorum, kadere sen kendin gitmelisin. Ama eğer hayatındaki olaylar bir eylemde yoğunlaşırsa, o zaman bu seni çok uzaklara götürebilir. Ama burada asıl ilginç olan, kişinin bunu bazen hiç fark etmemesidir. Ya da

olayları hep kendi penceresinden gördüğü için, çok yanlış yorumlaması. Yazgının yine de kendine ait bir mantığı vardır.”

Artyom bu garip teori için önce tamamen zırva diye düşündü ama Sergey Andreyeviç ayrıntılara inince ve o Hunter’ın kendisine verdiği görevi üstlenmesinden bu yana yaşadıklarını düşününce, bakış açısının yavaş yavaş değiştiğini hissetti.

Bugüne kadar başından geçen serüvenler, hedefe ulaşmak için boşuna ve umutsuzca çabaları -hatta ara sıra bunu ne için yaptığını hiç anlamasa da- şimdi ona, karmaşık kurgulanmış bir sistem gibi görünüyordu. Gerçi belki biraz üst üste istif edilmişti ama son derece iyi tasarlanmış bir yapıydı.

Artyom’un görevi kabul etmesi yola atılmış ilk adımsa, o zaman onu takip eden olaylar da -Rişskaya gezisi, Burbon’la karşılaşması- diğer adımlardı. Sonra Han karşısına çıkmıştı, oysa aslında Suharevskaya istasyonunda kalabilirdi. Bütün bunlar tabii başka şekilde de açıklanabilirdi. Örneğin Han davranışıyla ilgili çok başka nedenler göstermişti. Ama Artyom sonradan faşistlerin eline düşmüştü. Az kalsın asılacaktı ama beklenmedik bir rastlantıyla aynı gün tugay Tverskaya istasyonuna saldırmıştı. Devrimciler bir gün önce ya da sonra gelmiş olsalardı, Artyom’un ölümü kaçınılmazdı ve yolculuğunun da sonu olurdu.

İnatla ve ısrarla yoluna devam etmek istemesinin gelecekte olacak diğer olayları etkilediği gerçek olabilir miydi? Sahiden de kendi kararlılığı, öfkesi ve umutsuzluğu muydu gerçeği böyle mucizevi bir şekilde etkileyen, bir yığın, oluşum, eylem ve düşüncelerin karmaşık bileşiminden düzenli bir sistemi meydana getiren ve Sergey Andreyeviç’in söylediği gibi hayatına anlamlı bir duruş veren?

İlk bakışta bunlar ona imkânsız görünüyordu. Ama üzerinde düşünüp kafa yordukça... O zaman Mark’la karşılaşması başka ne şekilde açıklanabilirdi? Ona Hansa bölgesine girme olanağını sağlayan bu karşılaşma rastlantı olabilir miydi? Sonra, onu kenef temizleyicisi yapan yazgısıyla buluştuğunda, gözü kapalı oradan kaçmış, böylece bir imkânsızı daha gerçekleşmişti: Nöbetçi görev noktasında durması gerekirken ortadan

yok olmuştu, onu takip eden bile çıkmamıştı. Yani dolambaçlı bir yan yoldan kendi yoluna mı dönmüştü? Hayatının gidişatına yine boyun mu eğmişti, önünde hiçbir engel olmadan kader çizgisini ileriye doğru geliştirebilmek için gerçeği deforme mi etmişti? Belki “düzeltti” demek daha doğru olurdu.

Eğer bunların yanıtı evetse, bunun tek bir anlamı vardı: Artyom hedefe ulaşmayı gözden çıkarıp yolundan vazgeçtiği anda kader ondan yüz çevirmiş, onu ölümden koruyan görünmez zırh binlerce parçaya bölünmüş, itinayla elinde tuttuğu Ariyan ipliği kopmuş ve arsızca saldırarak gücendirdiği, darılttığı ve hatta öfkelendirdiği gerçekle bir başına kalmıştı. Biri kaderi tam yanıltmaya çalışırken, üzerinde uğursuz bulutlar toplandığı halde, hâlâ devam etmeye cesaret edecek kadar kuş beyinliyse, o zaman hırsız gibi yavaşça oradan kaçıp gitmek belki de artık hiç mümkün olamazdı. Belki de bundan hiç yara almadan, incinmeden kurtulurdu. Ama sonra yine sıradan ve sıkıcı bir hayatı olurdu, kendisini ilgilendiren olağanüstü, heyecan verici, büyüleyici, farklı şeyler asla olmazdı, hayatının eylemine ara verir ve başaktörü yani kendisini de bir güzel toprağa gömerdi.

Peki bu ne anlama geliyordu? Yani Artyom’un gideceği yoldan vazgeçmeye hem hakkı yoktu hem de zaten vazgeçmesi mümkün değildi, öyle mi? Kaderi bu muydu? Bir türlü inanmadığı kaderi bu muydu? Bunun kendi kaderi olduğuna inanmamıştı, çünkü başına gelenleri tam idrak edememişti, yol kenarlarında önüne çıkan sembollere bir anlam verememişti ve onun için belirlenen yolu, farklı yönlere uzanan terk edilmiş bir patikadaki karmaşa olarak algılamıştı.

Yani her şeye rağmen yine de doğru yoldaydı. Hayatında karşılaştığı olaylar gerçekten de insan iradesi ve mantığıyla uyum içinde, birbiriyle ilintili bir eylem içinde gelişmişti. Eylem düşmanlarının gözlerini köreltmiş, dostlarının ise, ona tam zamanında yardıma koşmaları için görmelerini sağlamıştı. Sanki görünmeyen bir eli öyle yönlendirmişti ki, bozulamaz olan yasalar hamur gibi yoğrulmuş ve şekillenmişti. Ve şayet gerçek böyleyse, o zaman eskiden somurtkan bir suskunlukla dişlerini gıcırdatarak cevap verdiği “Neden?” sorusu şimdi bir anda geçersiz oluyordu. O zaman

artık, “Öngörü diye bir şey yok, dünya da yasaları ve adaleti tanımıyor” diye eskiden olduğu gibi itiraf etmek zorunda kalmayacaktı.

Artyom yüksek ve kesin bir sesle “Artık burada kalamam” diyerek yerinden doğruldu. Kaslarının yeniden güçlenip canlandığını hissediyordu. Yüreğinin sesine bir kez daha kulak verdikten sonra yineledi: “Artık burada kalamam. Gitmeliyim. Bu benim görevim.”

Arkasına bir kere bile bakmadan rayların üzerine atladı ve karanlığın içine daldı. Onu kamp ateşine sürükleyen bütün korkuları unutmuştu. Kuşkuları da artık onu terk etmiş, yerini, doğru yolda olmanın rahatlığı ve inancına bırakmıştı. Rotasından sapmıştı ama şimdi nihayet yazgısının rayına girmişti. Üzerinde koştuğu traversler, onu hiç yormadan, adeta ayaklarının altında kendiliğinden kayıyordu. Birkaç dakika sonra iyice zifiri karanlığın içinde kaybolmuştu.

Sergey Andreyeviç yeniden nargilesinden bir nefes çekti. “Güzel bir kuram, değil mi?”

“Duyan da bu kurama senin de inandığını zannedecek” diye Yevgeni Dimitriyevitç mırıldandı, bir yandan kedinin kulaklarını okşuyordu.

## 12

## POLİS

Yalnızca bir tünel kalmıştı. Bir tünel ve sonra Artyom, Hunter'ın ona gösterdiği, kendisinin de inatla, umutsuzca peşinden gittiği hedefine nihayet varmış olacaktı. İki, belki de üç kilometrelik sıkıcı ve sakin bir yoldan sonra, Borovizkaya'daydı. Artyom artık kendi kendine sorular sormuyordu. Beyni tünel kadar boştu, tıpkı onun gibi çınlıyordu. Önünde daha 40 dakikası vardı. 40 dakika ve sonra yolculuğu sona erecekti.

Yoğun bir karanlığın içinden geçtiğinin farkında bile değildi. Bacakları bir traversten diğerine, kendinden emin koşuyorlardı. Nasıl büyük tehlikeler atlattığını artık düşünmüyordu bile, savunmasız olduğu, yanında ne belge ne cep lambası ne de silah taşıdığı aklına bile gelmiyordu. Tüneli ve içindeki tehlikeleri de bilmiyordu ama bu artık onun kafasını kurcalamıyordu.

Kendi yolundan gittiği sürece, hiçbir şeyin olmayacağına, başına kötü bir şey gelmeyeceğine olan inancı artık iyice belleğine yerleşmişti. Eskiden bir türlü üzerinden atamadığı tünel korkusu nereye gitmişti? Yorgunluğu ve umutsuzluğu nerede kalmıştı?

Tüneldeki yankı bütün bunları yok etmişti.

Bu boş tünelde, adımlarının çıkardığı sesler öne ve arkaya yansıyordu. Ses gümbürtüyle duvarlara vuruyor, yavaşça uzaklaşıp küçük bir hışırtıyla sönüyordu. Yankılanma belli aralıklarla duyuluyordu. Bir süre sonra Artyom, tünelin içinde sanki sadece kendisi değil de, bir başkası daha gidiyormuş hissine kapıldı. Az sonra bu kuşkusu öyle arttı ki, en iyisi durup kulak vermek, diye düşündü. Acaba kendi adımları mı yankılanıyordu?

Birkaç dakika kendiyle mücadele etti. Şimdi adımlarını daha sessiz atıyor, sonra da yankılanmadaki ses düzeyini etkileyip etkilemediğine kulak veriyordu. Sonunda durdu. Hava akımı, uzaktaki en küçük bir gürültüyü

bile bastırmasın diye, sessizce soluk aldı, dipsiz karanlıkta öylece durup bekledi.

Sessizlik.

Şimdi hiç hareket etmediği için, mekân duygusunu yeniden kaybetti. Tekrar yürümeye başladığında, tabanlarının yerle teması sayesinde gerçekle bağlantı kurabildiğini hisseti ama tünelin kapkara derinliğinde durduğu sürece, nerede bulunduğunu artık kestiremiyordu.

Sonra, yeniden yürümeye başlayınca, ayağı henüz beton zemine değmeden, adımının hafif yankısını duyar gibi oldu.

Yüreği şimdi daha hızlı çarpıyordu. Tüneldeki en küçük sese bunca önem verip dikkat kesilmenin ne kadar aptalca ve anlamsız olduğuna kendini ikna etti. Bir süre yankıya aldırış etmemeye çalıştı. Sonra, son yankılanma, çok hafif bir şekilde yavaş yavaş ona yaklaşıyormuş gibi geldi. Elleriyle kulaklarını kapatarak yürümeye devam etti.

Ama birkaç dakika sonra, yürümesine ara vermeden ellerini kulaklarından çekince, tüneldeki yankının gerçekten daha kuvvetli bir şekilde duyulduğunu dehşetle fark etti. Ama olduğu yerde henüz durmuştu ki, birkaç saniye geçmeden gürültüler de kesildi.

Bu tünel, Artyom'un korkusuna karşı koyma yeteneğini sınıyordu. Ama bu kadar kolay teslim olmayacaktı. Karanlıktaki bir yankıdan korkmamak için kendini çoktan eğitmişti.

Sahiden bir yankı mıydı?

Yaklaşıyordu, hiç kuşku yoktu. Hayali adımların kendisinden yaklaşık 20 metre ötede olduğunu tahmin edince, bir kez daha olduğu yerde durdu. Öyle anlaşılmaz ve esrarengiz bir şeydi ki, kendini daha fazla tutamadı. Alnına biriken soğuk terleri sildi. Boşluğa doğru seslendi:

"Orada biri mi var?"

Sesi ürkütücü bir yakınlıkta yankılandı. Artyom kendi sesini tekrar duymadı; tünelin derinliklerinde titrek bölük pörçük sözcükler birbirini kovaladı, sonra da giderek sessizleşti.

“...Orada biri... Biri... iri...”

Artyom’un sesleniişine kimse cevap vermedi. Sonra birden inanılmaz bir şey oldu: Yankı geri geldi. Bu sefer daha kuvvetliydi; tahminen 30 adım kadar uzaktan biri, sözcüklerde kaybolan heceleri yerli yerine koyarak ürkek bir sesle sorusunu tekrarladı.

Bu kadarı fazlaydı. Artyom geri dönüp geldiği yöne doğru koşmaya başladı. Korkuya asla teslim olmamak gerektiğini tamamen unutmuştu.

Çok geçmeden, adımlarının yankısının aynı uzaklıktan yine çınladığını fark etti. Demek görülmeyen takipçisi onun koşmasını engelliyordu. Soluyarak koştu, ta ki iki tünel kavşağındaki bağlantı noktasında ayağı tökezleyip düşene kadar.

Yankı anında söndü, kayboldu. Aradan bir süre geçti, sonra Artyom cesaretini toparlayıp yerinden doğruldu ve Polis yönüne doğru bir adım daha attı. Ve arkasından gelen adımlar her metrede biraz daha yaklaştı. Şimdi kulaklarındaki çınlama bu uğursuz gürültüyü bastırıyordu. Durduğu anda, takipçisi de duruyor, karanlıkta bekliyordu. Bunun artık bir yankı olmadığına şimdi iyice inanmıştı.

Ardından gelen adımlar bir taş adımlık uzaklığa kadar yaklaşana dek yürümeye devam etti. Ve sonra, sağa sola çılgın gibi yumruklar atıp bağırarak, düşmanını bulacağına emin olduğu yere doğru atıldı.

Yumrukları havada tısladı. Yumruklarına karşı kimse savunmaya geçmemişti. Boşluğa doğru uzandı, bağırdı, geriye sıçradı, karanlıktaki görünmeyen düşmanını yakalamak için kollarını iki yana açtı. Hiçbir şey yoktu. Kimse yoktu orada. Ama yeniden soluklanıp bir adım atmıştı ki, adımların boğuk sesi yeniden duyuldu, bu kez tam arkasındaydı. Tekrar üzerine doğru yürüdü ama boşuna. Aklını kaçırdığına inanmaya başlamıştı. Gözleri acıyana kadar karanlığa baktı, umutsuz bir çabayla bir şeyler

görmeye çalıştı. Diğerinin soluğunu duymak için kulaklarını dikti. Ama kimsecikler yoktu.

Birkaç saniye öyle hareketsiz kaldıktan sonra Artyom, bu görüntünün, her zaman açıklandığı gibi bir tehlike yaratmadığı görüşüne vardı. Belki sadece akustik bir olaydı. “Eve döndüğümde bunu Suhoy’a sorarım” dedi kendi kendine. Tam bir adım daha atacaktı ki, biri kulağına fısıldadı: “Bekle. Henüz gitme.”

“Kim var orada?” diye Artyom bağırdı. Derin soluklandı. Kimse yanıt vermedi. Çevresinde boşluktan başka bir şey yoktu. Elinin tersiyle alnını sildi, sonra hızla Brovizkaya’ya doğru yöneldi. Takipçisinin gizemli adımları aynı hızla aksi yönden uzaklaştı, zamanla daha hafif duyulur oldu, sonra da derinlerde iyice kayboldu. Artyom ancak o zaman durdu. Ne olduğuna dair hiçbir fikri yoktu. Buna benzer bir olayı o güne kadar hiç duymamıştı, ne arkadaşlarından ne de üvey babasının kamp ateşinin yanında akşamlan kendisine anlattıklarından dinlemişti. Ama orada ona kim seslendiyse seslensin, “Kal ve bekle” şeklindeki öğüdü, Artyom’a, şimdi düşünecek zamanı olduğu için inandırıcı gelmişti.

Bu yüzden rayların üzerine büzülüp oturdu, sonraki 20 dakika sarhoş gibi oraya buraya sallanıp durdu. Az önceki garip, insana benzemeyen sesi düşündükçe bedenini saran ani ürpertiyi üzerinden atmak için epey mücadele etti. Sonunda titremesi azalıp beynindeki korkunç fısıltı tünelden esen rüzgârın hafif tıslamasında eriyip kaybolunca yerinden doğruldu ve yoluna devam etti.

Yol boyunca hiçbir şey düşünmemeye gayret ederek mekanik bir şekilde yürüdü. Sık sık yere döşeli kabloların üzerinde tökezliyordu. Ne kadar olduğunu kesin olarak bilmiyordu. Dakikaları birbirinden ayırmak mümkün değildi ama aradan çok uzun zaman geçmemiş olmalıydı.

Sonunda tünelin sonunda ışığı gördü.

Boroviskaya istasyonu. Polis.

Aynı anda bağırışlar ve silah sesleri kulağına geldi. Ürkerek bir duvar kovuğuna saklandı. Uzaktan, uzayıp giden inlemelerle küfürler duydu. Ardından, tünelin içinden yankılanmayla daha da güçlenen bir makineli tüfeğin yaylım ateşi gürledi.

Bekle!

Sonra her şey yeniden sakinleştiğinde Artyom, dışarıya çıkmaya cesaret etmeden, 15 dakika kadar gizlendiği yerde bekledi. Sonra, iki kolunu birden yukarı kaldırıp ağır ağır ışığa doğru yürüdü.

Gerçekten de istasyonun girişiydi. Borovizkaya'nın önüne nöbetçi noktaları yığılmamıştı, anlaşılan insanlar burada kendini Polis'in dokunulmazlığına terk etmişti. Bir kontrol noktasının çimento blokları ta tünel kubbesinin bittiği yerin beş metre önündeydi. Hemen önündeki kan birikintisinde, kolları iki yana açılmış, cansız bir beden uzanmış yatıyordu.

Artyom, yeşil üniformalı sınır nöbetçilerinin görüş mesafesine gelmişti ki, hemen yüzünü duvara dönüp yaklaşmasını emrettiler. Acele üstünü aradılar, pasaportunu sordular, kollarını arkaya çevirip istasyona götürdüler.

Işık. Bu gerçek demekti, herkes gerçeği söylemişti, bunlar uyduruk masallar değildi. Bu ışık o kadar keskindi ki, kör olmamak için, Artyom gözlerini kısmak zorunda kaldı. Kapalı gözkapaklarının arasından bile bu parıltı gözbebeklerini kamaştırıyordu, sınır nöbetçileri gözlerini bantlayınca, yanması azalmaya başladı. Kendinden önceki kuşakların yaşamış oldukları bu hayata dönüş, Artyom'a tahmin ettiğinden de acı geldi.

Gözlerindeki bandı ancak nöbetçi kulübesine geldikleri zaman çıkardılar. Kırık fayanslarla döşenmiş, her zamanki gibi küçük bir hizmet ofisiydi. Karanlıktı. Sadece aşı boyalı bir tahta masanın üzerinde bir mumun titrek ışığı aydınlatıyordu. Nöbetçi amir tıraşsız, göbekli biriydi, boynunda kordonla bağlı bir kravatı vardı, kolları yukarı kıvrılmış yeşil bir subay gömleği giymişti, donmuş balmumu topağım parmağından kazımakla meşguldü. Uzun uzun Artyom'u süzdü, sonra sordu: "Nereden geliyorsunuz? Pasaportunuz nerede? Ve gözünüze ne oldu?"

Artyom kendini tanıtmayı anlamsız buldu. Faşistlerin pasaportunu nasıl elinden aldıklarını anlattı, orada az kalsın gözünü kaybedeceğini söyledi.

Yüzbaşının iyi niyetli tepkisine hayret etti. “Tabii bunları çok iyi biliriz. Öte taraftaki tünel doğru Çehovskaya’ya gider. Orada sağlam, tam donanımlı bir kalemiz var. Henüz savaş yok ama kimi iyi niyetli insanlar dikkatli olmamızı tavsiye ediyorlar. Ne kadar güzel söylemişler: *Si vis pacem, para bellum*.” Artyom’a göz kırptı.

Artyom son cümleyi anlamamıştı, sormak da istemedi. Yüzbaşının dirseğindeki dövme dikkatini çekti. İki yana açılmış kanatlarıyla, kanca gagalı iki kafalı -radyoaktif ışınların etkisiyle olmalı- bir kuştu. Bir şeyi andırıyordu ama neyi olduğunu kestiremedi. Nöbetçi amiri askerlerden birine doğru döndüğünde, Artyom aynı işareti onun sol şakağında da gördü.

“Peki bu şerefi neye borçluyuz?” diye yüzbaşı sordu.

“Melnik adında birini arıyorum. Galiba lakabı öyle. Ona önemli bir haberim var.”

Sınır nöbetçisinin yüzündeki ifade anında değişti. Dudaklarındaki umursamaz, uysal gülümseme kayboldu, gözleri mumun ışığında hayretle parıldadı. “Bana söyleyin, ben iletirim.”

Artyom başını salladı. Özür dileyerek, bunun gizli bir bilgi olduğunu ve Melnik’ten başka hiç kimseye söylenmemesi için kendisine bir görev verildiğini anlatmaya başladı.

Yüzbaşı onu yeniden süzdükten sonra, askerlerinden birine işaret etti; asker, kablosu istenilen yere kadar uzayabilen siyah bir telefonu ona uzattı. Yüzbaşı parmağıyla birkaç kez numaraları çevirdikten sonra ahizeye “Burası Bor-Güney, ben Ivaşov” dedi. “Beni Albay Melnikov’a bağlar mısınız?”

Artyom yanıtın gelmesini beklerken, kendisiyle birlikte odada bulunan iki askerin şakaklarında da aynı dövmenin olduğunu gördü.

Nöbetçi, ahizeyi yanağıyla omzu arasına sıkıştırarak Artyom’a sordu: “Sizi nasıl tanıtmam gerekiyor?”

“Ona Hunter’ın bir mesajı deyin. Acil bir mesaj.”

Nöbetçi başını salladı, kablonun diğer ucundaki kişiyle birkaç cümle daha konuştuktan sonra ahizeyi yerine koydu. “Yarın saat dokuzda Arbatskaya’da, istasyon müdürünün yanına gideceksiniz. O zamana kadar serbestsiniz.” Askerlerden birine eliyle işaret etti, asker kapıyı açarak ona yol verdi. Sonra da bir kere daha Artyom’a döndü:

“Bizim onur konuğumuzsunuz, ayrıca buraya da ilk kez geliyorsunuz. Bunu alm ama ödünç olarak.” Artyom’a hafif eğrilmiş metal çerçevesi olan koyu camlı bir gözlük uzattı.

Ancak ertesi sabah! Artyom uğradığı hayal kırıklığını, hatta incindiğini saklayamadı. Bunun için mi koca yolu geri gelmiş, kendi hayatıyla birlikte başkalarınkini de tehlikeye atmıştı? Bunun için mi bunca telaş etmiş, ayakları birbirine dolanarak koşup gelmişti? Bu kahrolası Melnik’in ona ayıracak beş dakikası bile yok muydu?

Yoksa Artyom çok geç mi gelmişti ve aradığı adam her şeyi önceden biliyor muydu? Hatta Melnik belki de Artyom’un tahmin etmediği şeyleri de biliyordu. Belki de o kadar geç kalmıştı ki, üstlendiği görevin artık hiçbir anlamı kalmamıştı. “Ancak yarın mı görüşebileceğim?” diye sonunda dayanamayıp sordu.

“Albayın bugün halletmesi gereken bir görevi var. Yarın sabah erkenden gelecek” diye nöbetçi amir açıkladı. “Şimdi git ve biraz dinlen.” Ona hizmet bürosundan çıkana kadar eşlik etti.

Rahatlamış ama hâlâ biraz incinmiş bir halde, Artyom gözlüğünü taktı. Camların üzeri çizilmişti, bu yüzden görüşünü biraz bozuyordu ama gözlüksüz kendini kaybolmuş hissederdi, bunu hemen fark etti. Cıvalı lambaların yaydığı ışık ona fazla aydınlık geliyordu. Artyom, sadece kendisinin değil, buradaki birçok insanın gözlerini koyu camların arkasında

koruduğunu, gizlediğini görmüştü. Hatta yabancılar bile bu gözlüğü kullanıyor olmalıydı.

Baştan başa aydınlatılmış bir metro istasyonu Artyom için biraz yeni ve yabancıydı. Burada hiçbir yerde en ufak bir gölge bile yoktu. WDNCh ve bildiği diğer bütün istasyonlarda olan ölgün ışık kaynakları, alanları tamamen aydınlatmıyorlardı. Bu yüzden her yerde gölgeler vardı. Biri mumların yaydığı solgun, mahzun gölge, İkincisi idare lambasının kan kırmızısı gölgesi, bir üçüncüsü -köşeli ve siyah renkli- cep lambasının gölgesi. Bu gölgeler birbirine karışıyor, yabancı gölgelerle birlikte, bazen zeminin üzerinde metrelerce yayılarak insanları ürküten, yanıltan hayaller ve sezgilere alıp götürüyordu. Oysa Polis'te gün ışığı lambaları bütün gölgeleri yok etmişti.

Artyom büyülenmiş gibi olduğu yerde kalıp çevresine bakındı. Borovizkaya şaşılacak kadar iyi durumdaydı. Ne mermer duvarlarda ne de badanalı tavanda en ufak bir kurum izi vardı. Her şey belli bir düzen içindeydi. Arkalarda bir kadın zamanla hafif kararmış olan bir duvar resminin üzerinde çalışıyordu. Elindeki sünger ve temizlik malzemesiyle rölyefi kazıyordu. Burada oturma alanları yuvarlak kemerlerin altına yapılmıştı. Kemerlerden sadece ikisi raylara geçiş için serbest bırakılmıştı, diğerleri iki taraftan tuğla duvarlarla örülerek gerçek oturma mekânlarına dönüştürülmüşlerdi. Hepsinin bir girişi vardı, hatta bazılarında ahşap kapılar ve camlı pencereler görülüyordu. Bir evden müzik sesi geliyordu, bazı kapıların önüne de ayakkabıları silmek için minik kilimler konulmuştu. Artyom o güne kadar hiç böyle bir şey görmemişti. Evlerden öylesine sıcak ve güvenilir hava esiyordu ki, Artyom'un yüreğine bir şey saplanır gibi oldu, birden çocukluğundan bir tablo gözünün önünden geldi geçti.

Ama en şaşılacak şey, evlerin arasından uzanan orta geçidin duvarlarında boydan boya uzanan kitap raflarıydı. Bu istasyona muhteşem, hatta inanılmaz, gerçekdışı bir görünüm veriyordu. Bunlar, Artyom'un evde bir kitapta okuduğu, ortaçağdaki üniversite kütüphaneleri hakkında yazılanları anımsatıyordu.

Salonun sonundaki yürüyen merdivenler Arbatskaya istasyonunun ara geçidine çıkıyordu. Güvenlik kapısı açık duruyordu, önünde de küçük bir nöbet noktası yerleştirilmişti. Askerler geçen yolculara sadece el sallıyorlar, belgelerini kontrol bile etmiyorlardı.

Buna karşılık diğer uçta, büyük rölyefin biraz aşağısında, askeri bir kamp bulunuyordu. Sahra çadırları açık duruyordu, Artyom tentenin üzerinde sınır nöbetçilerinin şakaklarındaki aynı işareti gördü. Tekerlekli bir sehpanın üzerine kocaman bir silah monte edilmişti, silahın huni şeklinde nişangâhı olan uzun namlusu tavandan çıkıp yukarıya uzanmıştı. Silah, başlarında miğferleriyle kurşun geçirmez yelekli, koyu yeşil üniformalı iki askerin korumasındaydı. Kamp, raylardan birine çıkan geniş bir merdivenin çevresinde toplanmıştı. Yine oraya giden ikinci bir merdiven tamamen, kocaman çimento bloklarıyla örülerek kapatılmıştı. Artyom, üzerine asılan ışıklı tabelada ŞEHRE ÇIKIŞ yazısını okuyunca, bu güvenlik önleminin nedenini anladı.

İstasyonun ortasında birkaç sabit tahta masa vardı, etrafında sağlam kumaştan yapılmış uzun gri kıyafetleriyle birkaç adam oturmuş, hararetli bir şekilde sohbet ediyorlardı. Artyom yanlarına yaklaştığında, onların da şakaklarının dövmeli olduğunu görünce hayret etti ama bu dövmede kartal sembolü yoktu, stilize edilmiş açık bir kitap resminin üzerinde, sütunları andıran sıra sıra dikey çizgiler vardı. Adamlardan biri Artyom'un baktığını fark edince, gülümseyerek sordu: "Bir ziyaretçi mi? İlk kez burada bir ziyaretçi?"

Ziyaretçi sözünden Artyom önce bir irkildi ama hemen rahatlayıp başını salladı. Konuşan, kendisinden yaşça pek büyük değildi, hatta elbisesinin geniş kollarından elini çıkarıp ona uzatmak üzere ayağa kalktığında, hemen hemen aynı boyda olduklarını gördü, sadece o biraz daha narin yapılıydı.

Artyom'un yeni tanıştığı kişinin adı Danila'ydı. Hemen Artyom'u soru yağmuruna tuttu, Polis'in dışında neler olup bitiyordu, çevre hatlarında ne gibi yenilikler vardı, faşistlerle Kızıllar'la ilgili yeni haberler var mıydı?

Yarım saat sonra Danila'nın evindeydiler. Yuvarlak kemerlerden birinin altında küçük bir evdi, çay içtiler; çay büyük bir olasılıkla bir sürü yeri dolanarak WDNCh'dan gelmiş olmalıydı. Evin eşyası, üzerine kitap yığılı bir masa, tavana kadar uzanan ve yine kitaplarla dolu demir dökme bir kitaplıkla bir yataktan ibaretti. Tavandan aşağı sarkan donuk ışıklı bir ampul, bir sanat tablosunu aydınlatıyordu, tabloda muazzam antik bir mabet resmedilmişti. Artyom bunun bir kütüphane olduğunu ancak bir saat sonra keşfedebildi. Kütüphane Polis'te bir yerde olmalıydı.

Ev sahibinin soruları bitince, sorma sırası Artyom'a geldi: "Neden hepinizin kafasında bu dövme var?"

"Bizim kastlarımızı hiç duymadınız mı?" diye Danila hayretle sordu. "Polis'teki konseyden de mi haberiniz yok?"

Artyom'un aklına birden Porfiryevitç'in anlattıkları geldi. Başım salladı. "Evet. Subaylar ve kütüphaneciler. Öyleyse sen kütüphanecisin?"

Danila ona dehşetle baktı, yüzü sarardı ve öksürmek zorunda kaldı. Kendini toparlayınca alçak bir sesle: "Hiç bugüne kadar kanlı canlı yaşayan bir kütüphaneci gördün mü? Hiç tavsiye etmezdim! Çünkü kütüphaneciler yukarıda oturuyorlar. Burada, siperlerimiz nasıl gördün değil mi? Onların buraya gelmesi olasılığına karşı yaptık... Lütfen bunları birbirine karıştırma. Ben kütüphaneci değilim, bir korucuyum. Bize 'Brahmanlar' diyorlar."

"Ne garip bir isim öyle?" "Burada bir tür kast sistemimiz var. Eski Hindistan'da olduğu gibi bir kast, yani bir çeşit sınıf. Rahiplerin kastı var, sonra bilim koruyucularının ve kitap koleksiyonu yapanların ve onlarla çalışanların kastları var. Ve sonra bizi korumak ve savunmakla görevli olan savaşçıların kastı. Aynen Hindistan'daki gibi. Orada bunların dışında tacirlerin ve hizmetkârların kastları da vardı. Bizde onlar da var. Bu yüzden Hint sembollerini kullanıyoruz. Rahipler için Brahmanlar, savaşçılar için Kşatriya, satıcılar için Vaishya, hizmetkârlar için de Şudra kastlarımız var. Bir ritüelden geçtikten sonra ömür boyu bir kastın üyesi oluyorsun, bu özellikle Brahmanlar ve Kşatriyalar'da böyle oluyor. Hindistan'da aileden verasetle alıyorsun üyeliği. Bizde ise 18'ine geldi mi, herkes kendisi seçiyor

hangi kasta gideceğini. Brovizkaya’da genellikle Brahmanlar var. Okulumuz burada, kütüphanelerle öğrenim için dershaneler de burada. Hemen yandaki Kütüphane istasyonunun özel bir statüsü var, çünkü Kızıl hattın oradan transit geçme hakkı bulunuyor. Bu yüzden orayı özel koruma altında tutmak zorundayız. Savaştan önce bizden çok insan Kızıl haftaydı, çoğu daha sonra Aleksandrovski Sad’a taşındı. Arbatskaya’da ise sadece Kşatriya kastına üye olanlar bulunuyor.”

Artyom içini çekti. Bütün bu karmaşık Hintçe adları bu kadar çabuk aklına tutamazdı. Danila ise teklemeden, şaşırmadan devam etti:

“Konseye tabii sadece iki kast üye, bizimki ve Kşatriyalılar’ın ki!” Artyom’a göz kırptı: “Biz onlara daha çok ‘Kabadayılar’ diyoruz.”

“Peki bu kuşu neden çizdiriyorsunuz? Sizinki kitap, bunu anladım ama kuş ne oluyor?”

Danila omuzlarını silkti. “Bu onlar için bir çeşit totem oluyor. Sanıyorum bu kuş önceleri radyoaktif koruma askeri gücünün bir tür evliyası, azizi olarak kabul edilmişti. Yanılmıyorsam bir kartaldı. Tabii onların da bazı komik inançları oluyor. Gördüğün gibi bizim kastların arasındaki ilişkiler de pek öyle ahım şahım değil. Hatta eskiden birbirimizle savaşıyorduk.”

Perde aralığından istasyondaki ışığın azaldığı fark ediliyordu, anlaşılan burada artık gece olmuştu. Artyom vedalaşmak için hareketlendi. “Burada bir konuk eviniz var mı?” diye sordu. “Geceyi geçirebileceğim bir yer? Yarın sabah saat dokuzda Arbatskaya’da biriyle randevum var ama nerede uyuyacağımı henüz bilmiyorum.”

“İstersen burada kal. Ben yerde yatarım, buna alışığım. Nasılsa kendim için yemek hazırlayacaktım. Bana yolda başka neler gördüğünü anlatabilirsin. Biliyor musun, buradan dışarı adımımı atamıyorum, korucuların vasiyetidir, buna izin vermiyorlar, bir istasyondan daha uzağa gidemiyoruz.”

Kısa bir duraksamadan sonra Artyom kabul etti. Oda cazip ve sıcacıktı, ev sahibi de ona aynı sıcaklıkta son derece sempatik davranmıştı. Sanki ikisinin ortak yanları vardı. 15 dakika sonra, Danila domuz etini küçük küçük dilimlerken, kendisi de mantarları temizliyordu.

“Kütüphane’yi hiç gördün mü?” diye Artyom ağzı dolu dolu sordu.

“Büyük Kütüphane’yi demek istiyorsun” diye Brahman sert bir bakışla Artyom’u düzeltti.

Artyom çatalıyla tavanı gösterdi. “Yukarıda olanı. Hâlâ orada değil mi?”

“Büyük Kütüphane’ye ancak ve sadece bizim yaşlılarımız çıkabilir. Bir de Brahmanlar için çalışan ştalkerler.”

“Yani, Kütüphane’den buraya kitapları getiren onlar mı?”

Artyom, Danila’nın yine kaşlarını çattığını fark etti. “Büyük Kütüphane’den demek istedim.”

“Evet, bunu onlar yapıyor ama bizim en yaşlılarımız onları bu iş için görevlendiriyor. Biz kendimiz yapamayız, bu yüzden ücretli askerlerimizi bu işte kullanıyoruz. Vasiyete göre, bilgiyi korumak ve arayanlara onu iletmek aslında bizim görevimizdi.” Danila içini çekti ve gözlerini yukarıya kaldırdı.

“Zaten bizlerden acaba kim oraya çıkmaya cesaret edebilirdi?”

“Radyasyon yüzünden mi?”

“Bu da var.” Danila sesini alçalttı. “Ama her şeyden önce kütüphaneciler yüzünden.”

“Bunu anlamıyorum. Siz kütüphaneciler değil misiniz? Ya da onların varisleri? Bana böyle anlatmışlardı.”

“Ne, biliyor musun? Bunları yemekte konuşmayalım. Bu konudan pek hoşlanmıyorum.”

Danila sofrayı toplamaya başladı. Birden bir saniye kadar duraladı, kitap raflarına doğru yürüdü, bazı kitapları yana iteledi. Arka sırada, iki kitap arasındaki boşlukta, içinde ev yapımı içki olan şişman bir şişe ortaya çıktı. Yanında iki kristal bardak duruyordu.

İçkilerini yudumlarlarken, Artyom ilgiyle kitap raflarını gözden geçiriyordu. “Ne çok kitabın var! Bizim WDNCh’daki kitaplığımızda bu kadar kitap yoktur herhalde. Oradakilerin hemen hepsini okudum. Zaten sırf bunun için de Polis’e gelmek istiyordum. Büyük Kütüphane için. Bu kadar devasa bir bina yapmak zorunda kaldıklarına göre, kim bilir yukarıda ne kadar çok kitap vardır, bunu hayal bile edemiyorum.” Başıyla duvardaki resmi işaret etti.

Artyom’un sözleriyle gururu okşanan Danila hafifçe başını eğdi. “Bütün bu kitapların hiçbir anlamı yok. Büyük Kütüphane de bunun için inşa edilmedi. Kitapları korumak için yapılmadı.”

Artyom ona şaşırarak baktı. Brahman’ın yine dili çözülmüştü, birden yerinden kalkarak kapıya gitti, yavaşça açarak dışarıya kulak verdi. Sonra kapatıp tekrar yerine oturdu, fısıltıyla devam etti.

“Büyük Kütüphane sadece bir tek kitap için inşa edildi. Orada, çok gizli bir yerde saklı duruyor. Diğer kitaplar sadece onu gizlemeye yarıyor. Herkes bu kitabın peşinde, onu arıyor. Ve orada sadece bu kitabı koruma altına aldılar.” Ürperdi.

Artyom da aynı alçak sesle, “Peki nasıl bir kitap bu?” diye sordu.

“Eski, büyük bir kitap. Kömür kadar siyah sayfalara, yaldızlı harflerle koca bir tarih yazılmış. Sonuna kadar.”

“Peki neden onu arıyorlar?”

“Anlamadın mı? ‘Sonuna kadar’ dedim. Ama bu daha çok uzakta. Bu bilgiye sahip olan...”

Perdenin arkasında bir an için bir gölge belirdi. Artyom o sırada Danila’ya baktığı halde gölgeyi fark etmişti, hemen ona işaret etti. Danila sözünü yarıda kesip kapıya atıldı. Artyom da peşi sıra seğirtti.

Görünürde kimseler yoktu. Sadece Arabastkaya’ya giden üst geçitte hızlı adımların uzaklaştığı duyuldu. Yürüyen merdivenin iki yanındaki nöbetçiler mışıl mışıl uyuyorlardı.

Odalarına geri döndüklerinde Artyom, Brahman’ın hikâyesine devam edeceğini sanmıştı ama o kendine gelmiş, ayılmıştı, somurtkan bir yüz ifadesiyle başını salladı: “Bunu anlatmamız doğru değil. Vasiyetimizin bu kısmı sadece takdis edilenlerimiz içindir. Fazla gevezelik ettim. Şunu aklına iyice koy: Burada duyduklarını hangi koşulda olursa olsun, hiçbir şekilde başkalarına anlatmayacaksın. Eğer biri senin bu kitabı öğrendiğini duyarsa, bir yığın sorunla karşılaşırsın. Tabii ben de.”

Artyom, Danila ona kitaptan söz ederken, ellerinin neden terlediğini birden anladı. Kalbi çarparak sordu: “Ama bu kitaptan birkaç tane var değil mi?”

Danila kuşkuyla gözlerinin içine baktı. “Ne demek istiyorsun?”

“Bir kitap... Eski kitaplarda yazılı gerçekler... Bu gerçeklerden kork... Kitaptaki kelimeler altın varakla basılmış ve kâğıt... Arduvaz kadar siyah, parçalanmıyor.”

Bu garip, yabancı ve anlaşılmaz sözleri mekanik bir şekilde kendi kendine mırıldanan Burbon’un sisli bir bulutun arkasından bakan anlamsız yüzü birden gözlerinin önüne geldi.

Brahman ona gözlerini dikerek hayretle baktı.

“Bunları nereden biliyorsun?”

Artyom büyülenmiş gibi kütüphane resmine bakıyordu. “Bir vahiy. Yani sadece bir kitap yok. Diğer kitaplarda ne var?”

“Geriye sadece bir tane kaldı. Aslında üç taneydi: Geçmiş, Şimdi ve Gelecek. Geçmiş ve Şimdi onlarca yüzyıl önce kaybolup gittiler. Şimdi sadece sonuncu kitap kaldı. En önemli olanı.”

“Peki o nerede?”

“Ana depoda bir yerlerde. Orada 40 milyondan fazla cilt yığılı duruyor. İçlerinden biri de bu, alelade ciltlenmiş sıradan bir kitap. Onu tanımak için kapağını açıp bakmak, sayfalarını çevirmek gerekiyor; söylenildiğine göre büyük kitabın sayfalan gerçekten de siyahmış. Ama ana depodaki bütün kitapların tek tek sayfalarını çevirmek bir insanın hiç uyumadan aralıksız 70 yılını alır. Oysa insan orada bir günden fazla dayanamaz, kalsa bile bütün bu ciltleri sakin sakin gözden geçirmesi mümkün değil. Ama şimdilik bu kadar yeter!”

Danila, uyumak için kendine yerde bir yer hazırladı, masada bir mum yakıp ışığı söndürdü. Artyom istemeyerek de olsa uzandı. Son olarak nerede dinlendiğini anımsamadığı halde hemen uyuyamadı. Danila ise, Artyom “Acaba Kütüphane’den Kremlin görünüyor mu?” diye seslendiğinde, çoktan horlamaya başlamıştı. Brahman buna rağmen güçlükle mırıldanarak, “Tabii görünüyor” diye cevap verdi, “ama oraya bakmak doğru değil, çünkü insanı çekiyor”.

“Nasıl yani?”

Danila dirseklerinin üzerinde doğruldu. Mumun sarı ışığında Artyom onun öfkeli yüzünü seçebiliyordu. “Ştalkerler yukarıya, dışarı çıktığınız zaman Kremlin’i seyretmenin doğru olmadığını söylüyorlar. Özellikle de kulelerinin üzerindeki yıldızlara bakmamak gerekiyor. Çünkü bir kere baktın mı, gözlerini ondan alamıyorsun. Ve uzun süre seyrettiğin zaman da seni kendilerine doğru çekiyorlar. Kremlin’deki bütün kapıların açık durması rastlantı değil. Bu yüzden ştalkerler de Büyük Kütüphane’ye hiçbir zaman tek başlarına gitmiyorlar. Biri Kremlin’i biraz uzun süre seyretmeye kalkıştığı anda, İkincisi onu hemen gerçeğe döndürüyor.”

Artyom yutkundu. “Peki orada, Kremlin’de ne var?”

“Kimse bilmiyor, gerçi içeriye giriyorlar ama bugüne kadar kimse dışarı çıkamadı. Daha çok şey öğrenmek istiyorsan, rafta bir kitap duruyor. Kremlin kulelerindeki yıldızlar ve gamalı haçlarla ilgili ilginç bir hikâye var.” Danila ayağa kalktı, sözünü ettiği kitabı raftan çekti aldı, bir sayfasını açıp Artyom’a uzattı, sonra da yeniden yorganın altına büzüldü.

Birkaç dakika sonra uykuya daldığında, Artyom da mumu kendine doğru çekip okumaya başladı.

**...Rusya’daki ilk devrimin ardından iktidar ve egemenlik kurmak amacıyla savaşan siyasi gruplar içinde en küçüğü ve önemsizi olan Bolşevikler, düşmanları tarafından ciddi bir rakip olarak görülmemişlerdi. Köylülerin desteğini almadıkları gibi, işçi sınıfı ve donanmada da pek az yandaşları vardı. İsviçre’nin gizli okullarında, simya ve büyücülük sanatını okuyan Vladimir îlyiç Lenin en güçlü müttefiklerini iki dünya arasında kalan sınırların ötesinde bulmuştu. Komünist hareket ve Kızıl Ordu’nun sembolü “pentagram” ilk olarak o dönemde ortaya çıktı.**

**Pentagram, cinleri dünyamıza çağıran büyük kapının en yaygın ve büyücülüğe yeni başlayanlar için en uygun şekli olarak biliniyor. Eğer bu sembolün yaratıcısı ondan akıllıca yararlanmayı becerirse, o zaman dünyaya getirdiği cinleri kontrol edebilecekti. Ve çağrılan cini daha iyi kontrol altında tutabilmek için, beş köşeli yıldızın çevresine bir de daire çizilmişti. Cin bu daireyi geçemezdi.**

**Komünist hareketin öncüleri, bütün zamanların en büyük büyücülerinin neyin peşinde olduklarını nasıl ortaya çıkaracaklardı, bilinmiyor? Acaba bu ruh falcıları, sayıca daha az olan cin sürüsünü emri altında tutan karanlıkların hâkimleri, yani kudretli cinlerle bir bağlantı kurmanın mı peşindeydiler? Bazı uzmanlar şunu kabul etmişlerdi: Karanlıkların hâkimleri savaşların yaklaştığını ve insanlık tarihinin en korkunç ve kanlı olaylarının yaşanacağını önceden görüyorlardı; bu nedenle iki dünya arasındaki sınıra yaklaşarak insan hayatını kurtaracak zengin bir mahsulü alıp depolayacak olanlara**

**çağrıda bulunuyorlar ve onlara karşılık olarak destek ve koruma vaat ediyorlardı.**

**Bolşevik yönetimine parasal desteğin Alman istihbaratından geldiği aslında doğrudur ama Lenin'in sadece yurtdışındaki ilişkileri ve mücadele arkadaşları sayesinde, terazinin kefesini kendi lehine çevirdiğini düşünmek aptallık ve yüzeysel bir iddia olurdu. Çünkü geleceğin komünist liderlerinin o tarihlerde, Kayzer Almanya'sının askeri gizli servisinden çok daha güçlü ve akıllı destekçileri vardı.**

**Karanlığın hâkimleriyle yapılan anlaşmanın ayrıntılarına günümüz bilim adamları artık giremiyor. Ama sonuç apaçık ortada: Çok geçmeden Kızıl Ordu'nun sancaklarında, askerlerinin kalpaklarında, hatta o tarihlerde henüz pek zayıf olan savaş tekniğinin bütün zırhlı donanımında beş köşeli yıldızlar (pentagram) görülmeye başlandı. Her sembol bir koruyucu şeytana bu dünyaya giriş kapısını açıyordu, böylelikle de pentagramı üzerinde taşıyan, dışarıdan gelecek her türlü saldırıdan korunmuş oluyordu. Cinlerin verdiği bu hizmetin karşılığı ise -böyle durumlarda her zaman olduğu gibi- kanla ödeniyordu. Yani hizmetin bedeli kanla ödeniyordu.**

**Ülke, bu alışverişe sadece 20. yüzyılda 30 milyonun üzerinde yurttaşını feda etmişti.**

**Ruhlar âleminin egemen güçleriyle yapılan bu anlaşmanın karşılığı çok geçmeden alındı: Bolşevikler iktidarı ele geçirdiler ve kısa zamanda da genişlettiler, iki dünya arasındaki bağlayıcı unsur olan Lenin, daha fazla dayanamayıp -yüreğinde cehennem alevleri yanıyordu. 54 yaşında öldüğü halde, arkasından gelenler hiç duraksamadan onun başlattığı davayı yürütmeye devam ettiler. Çok geçmeden bütün ülkenin şeytanlaşmasına sıra geldi. Çocuklar okula giderlerken beş köşeli yıldızı[54] ritüelinde kullanılacağı, yani sembolün göğüslerine iliştiriyorlardı. Bu sembolün Ekim Çocukları iğnesinin çocuğun tenine batırılacağı, acaba daha önce düşünülmüş müydü, bugün bunu kimse bilmiyor... Böylece şeytan "her bir küçük Ekim yıldızının" gelecekteki hâkiminin kanma mal oluyor, böylelikle onunla**

**ebediyen lanetli bir bağlantı kuruyordu. Çocuk büyüyüp de bir öncü örgütün üyesi olunca, kendisine yeni bir pentagram veriliyordu, bu pentagramın üzerinde yeni yetişenlere anlaşmayı yapanın kişiliği tanıtılıyordu: Orada altın yaldızla kazılmış Lenin portresi vardı, portrenin çevresinde onun ölümü anlamına gelen alevler titreşiyordu. Böylece yeni yetişen kuşağa, kendini feda ederek yaptığı kahramanlık anımsatılmış oluyordu. Arkadan Komsomol ve nihayet birkaç seçkin kişiye sıra geliyordu, yani başrahiplere kendi kastlarına giden yolu açacak olan komünist partiye.**

**Binlerce, on binlerce çağrılı ruh Sovyet Devleti'nde her şeyi ve herkesi koruyordu: Çocukları, yetişkinleri, binaları, makineleri... Karanlıkların hâkimleri ise Kremlin Sarayı'nın kulelerindeki devasa büyüklükteki beş köşeli yıldızların içinde yerlerini almışlardı. Güçlerini daha da artırmak amacıyla, kendi iradeleriyle buraya hapsolmuşlardı. Bütün ülkeyi karmaşadan ve çöküşten koruyan, insanları da Kremlin'in istekleri doğrultusunda yönlendiren görünmeyen güçlerini buradan gönderiyorlardı. Böylece Sovyetler Birliği bir anlamda kocaman, devasa bir beş köşeli yıldıza dönüşmüştü, yani ülkenin tamamı bir pentagram olmuştu, ülkenin sınırı da dışa karşı bir güvenlik hattıydı.**

Artyom okumasına ara vererek çevresine göz gezdirdi. Mum neredeyse sonuna gelmişti, tükenmek üzereydi. Danila yüzü duvara dönük uyuyordu. Artyom gerindi, sonra okumaya devam etti.

**Nazi Almanyası'yla düştüğü uyuşmazlık, Sovyet iktidarı için önemli bir sınav olmuştu. Zırhlı Tötonlar arkalarına eski ve güçlü iktidarların desteğini alarak bir yüzyıl içinde ikinci kez ülkemize saldırdılar. Sancaklarında bu kez güneş, ışık ve refahın değiştirilmiş bir sembolünü taşıyorlardı. Toplarının üzerinde beş köşeli yıldız olan zırhlılar, çelik gömleklerinde gamalı haç taşıyanlara karşı 50 yıl sonra bugün bile hâlâ ezeli savaşını sürdürüyorlar. Televizyon ekranlarında, okul defterlerinden yırtılmış kareli sayfalarda, her yerde bu savaş devam ediyor...**

Mum son kez titredikten sonra söndü.

Uyuma vakti gelmişti.

Artyom eğer sırtını heykele verseydi, yan yıkılmış iki ev arasında kalan boşluktan, yüksek duvarın bir bölümüyle yukarıya doğru yükselen sivri kulelerin siluetini görebilecekti. Ama dönüp oraya bakmak yasaktı, bunu ona sıkı sıkı tembih etmişlerdi. Ayrıca kapılarla basamaklara da her an dikkat etmeliydi, çünkü düştüğü anda mutlaka tehlike işareti vermek zorundaydı. Buna karşılık eğer kendini tamamen kulelerin çekimine bırakırsa, iş işten geçmiş olacaktı: Çünkü bu durumda üzerine giderse, diğerleri zor durumda kalacaktı.

Böylece olduğu yerde kaldı, oysa dönüp bakması için bir şeyler onu kendine çekiyordu sanki. Düşüncelerini dağıtmak için kaidesi yosunlanmış boy heykelini seyretmeye koyuldu. Gözleri hüzünlü bakan yaşlı bir adamı betimliyordu, bir koluna abanmış, alçak bir taburede oturuyordu. İyice derine gömülü göz yuvalarından aşağı, sıvıya benzeyen bir şey yavaşça süzülüyor, heykele ağlıyor izlenimi veriyordu.

Artyom uzun süre bakışını ondan ayıramadı. Heykelin çevresini dolandı, giriş kapılarını yokladı. Her yer sakindi, tam bir sessizlik vardı, sadece eğilmiş bina iskeletlerinin arasından esen rüzgârın çaldığı hafif ıslık duyuluyordu. Kendisine eşlik edenler çoktan gitmişlerdi. Giderken Artyom'u yanlarına almamışlardı. O, burada nöbet tutma görevini üstlenmişti. Bir şey olursa istasyona dönüp diğerlerini uyaracaktı.

Zaman ağır ilerliyordu. Heykelin çevresinde dönerken adımlarını saydı: Bir, iki, üç... 500'üncü adıma gelince olan oldu. Bakmaması gereken yerden, arkalardan, yere vuran pat pat sesleriyle tıslamalar duyuldu. Orada bir şey vardı ve her an Artyom'un üzerine yuvarlanabilirdi. Olduğu yerde durdu, kulak verdi, sonra kendini yere atarak heykelin kaidesine dayandı ve silahını ateşleyecek konuma getirdi.

Şimdi çok yakınındaydı, heykelin öte yanında olabilirdi. Kaidenin etrafından yavaşça kendisine doğru yaklaşırken, Artyom onun boğuk,

hayvani soluklarını duyabiliyordu. Umutsuzca titreyen ellerine hâkim olup yaratığın olduğu yerde siper almaya çalıştı.

Ama birden gürültüler uzaklaşmaya başladı. Artyom, düşmanının sırtına yaylım ateşe açmak üzere heykelin arkasından ortaya çıktı. Ama bir anda etrafında olup bitenleri unutuverdi.

Kremlin kulesindeki yıldız bu mesafeden bile net bir şekilde görülüyordu. Kulenin kendisi ise bulutların arasında kalan ayın solgun ışığında bulanık bir çizgi halindeydi ama yıldız, oraya bakan birinin dikkatini büyülercesine çekiyordu. Parlıyordu... Artyom gözlerine inanamadı. Hemen sahra dürbününe davrandı.

Yıldız, keskin kızıl renkte çılgınca bir parıltıyla metrelerce alanı aydınlatıyordu. Artyom biraz yaklaşıp bakınca, bunun sıradışı bir aydınlık olduğunu fark etti. Sanki devasa yakutun içine bir kasırga hapsedilmişti: Vahşi alevler yükseliyor, bir şeyler oraya buraya akıyor, ışık kaynıyor ve çekiliyordu. Görüntü insanı alt üst eden, olağanüstü bir güzellikteydi ama bu mesafeden biraz zor seçiliyordu. Artyom biraz daha yakma gitmeliydi.

Silahını omzuna attı, merdivenlerden aşağıya inip yarılmış olan asfaltın üzerinden yola atladı. Kremlin'in bütün duvarını ve kulelerini görebilmek için binanın köşesinde durdu. Her bir kulenin üzerinde kırmızı bir yıldız parlıyordu. Artyom soluğu kesilmiş bir halde yine dürbünü gözlerinin önüne getirdi. Şimdi bütün yıldızlar adeta fışkırırcasına alev alev parlıyor ve Artyom gözlerini onlardan alamıyordu.

Bakışlarını, yıldızlardan kendisine en yakın olanın üzerine yoğunlaştırdı, fantastik alev oyununu zevkle içine çekti ve kristal yüzeyin altında neyin hareket ettiğini birden anlayıverdi.

Gizemli kontürleri daha iyi seçebilmek için biraz daha yaklaştı. Olası tehlikeleri umursamadan, caddenin ortasında durup dürbünüyle bakmaya devam etti. Orada ne görmüştü?

Karanlığın hâkimleri, cinler ordusunun mareşalleri, Sovyet devletini korumaya çağrılmışlardı. Ülke, hatta bütün dünya o günden sonra çöküşe

geçmişti ama Kremlin kulelerindeki yıldızlara hiçbir şey olmamıştı. Cinlerle anlaşma yapan yöneticiler çoktan ölmüşlerdi, bu yüzden artık kimse onları kurtaramazdı. Kimse mi? Eğer...

Kapıyı bulmalıyım, diye aklından geçirdi Artyom. “Girişi mutlaka bulmalıyım.”

“Uyan artık, gitmen gerekiyor!” Danila onu sarsıyordu. Yine uyuya kalmıştı.

Artyom gerindi, gözlerini ovuşturdu. Az önce ilginç şeyler görmüştü rüyasında ama şu anda hepsi yok olmuştu, şimdi hiçbir şey anımsamıyordu. İstasyon aydınlanmıştı, dışarıdan çöp bidonlarının kapakları ile keyfi yerinde olduğu anlaşılan temizlikçi kadınların sesleri geliyordu, birbirleriyle esprili küfürlerle şakalaşıyorlardı.

Artyom güneş gözlüğünü taktı, ev sahibinden pek de temiz olmayan bir bez aldı ve yıkanmak üzere dışarıya süzüldü. Tuvaletler büyük duvar rölyefine yakın, istasyonun arkasında, en sondaydı. Artyom uzun kuyruğa girdi, gerinirken gördüğü rüyanın hiç değilse birazını hatırlamaya çalıştı.

Sırada bekleyenler birden huzursuzlandılar, birbirleriyle heyecanla konuşmaya başladılar. Artyom çevresine bakındı. Bütün gözler o anda açılan ağır demir kapıya çevrilmişti. Açık kapının ağzında boylu boslu bir adam duruyordu. Artyom ona bakınca, neden burada olduğunu tamamen unuttu.

Adam bir ştalkerdi.

Aynen üvey babasının ve satıcıların anlattıklarına benziyordu. Sırtında, birkaç yeri yıpranmış, korunaklı kirli bir elbiseyle kurşun geçirmez uzun hantal bir yelek vardı. Sağ omzunda, etkileyici büyüklükte bir makineli tüfeği gelişigüzel tutmuştu. Sol omzunda ise göğsünden aşağıya çapraz bir fişeklik asılıydı. Pantolonunu, bağlı çizmelerinin içine sokmuştu, arkasında da yırtılmaz kumaştan koskoca bir sırt çantası vardı.

Ştalker yuvarlak miğferini çıkardı, göz maskesini, kırmızı terli yüzünden çekip aldı ve nöbetçi komutanla birkaç şey konuştu. Pek genç sayılmazdı. Adamın yanaklarında ve çenesinde griye çalan kıllarla, kısa kesilmiş saçlarının arasında, parıldayan gümüşi birkaç tel saç Artyom'un dikkatini çekti. Yine de güçlü kuvvetli, sert bir görünüşü vardı, istasyon son derece sakin ve aydınlıktı ama adamın sanki her an tehlikeyle karşılaşacakmış gibi tetikte bekleyen bir hali vardı.

Artyom da yeni gelene çekinmeden gözlerini dikerek baktı. Diğer bekleyenler yoldan çekilmesi için homurdanarak ştalkeri uyarsalar da, şimdi önlerinden geçmesi için yana çekilmişlerdi.

"Hey Artyom!" Danila yanına gelmişti. "Orada o kadar oyalanıp durma! Geç kalacaksın."

Ştalker Artyom'un adını duyunca ondan yana döndü, dikkatle süzdü, kocaman bir adımla yaklaştı. Gırtlaktan gelen güçlü bir sesle sordu: "WDNCh istasyonundan mısın?"

Artyom sessizce başını eğdi. Dizlerinin titrediğini hissediyordu.

"Yoksa Melnik diye birini mi arıyorsun?"

Artyom yine başını eğdi. Ştalker doğrudan gözlerinin içine bakarak konuştu: "Melnik benim. Bana verecek bir şeyin mi var?"

Artyom telaşla parmaklarıyla fişek kovanının ipini çözdü. Ondan ayrılmak şimdi biraz garip geliyordu, çünkü bir muska, tılsım gibiydi onun için. Sonra ştalkere uzattı.

Adam deri eldivenini sıyırdı, fişek kovanının kapağının vidasını söktü, içindeki şeyi dikkatle avcunun içinde salladı. Küçük, katlanmış bir kâğıt parçasıydı. Bir nottu: "Hadi gidelim. Dün gelemediğim için özür dilerim. Telefon, tam yukarıya giderken, yolda geldi."

Artyom Danila'yla vedalaşarak ona teşekkür etti, sonra da hızla Malnik'in peşi sıra Arbatskaya'ya çıkan yürüyen merdivenlere yöneldi. Ona

yetişemiyordu, yine de sormadan duramadı: “Hunter’dan haber yok mu?”

“Hiçbir şey yok” diye Melnik yanıtlarken, bir yandan da arkasına dönüp Artyom’a baktı. “Korkarım bunu sizin Karaderililer’e sormamız gerekecek. WDNCh’da bilmediğimiz bir sürü yeni şeyler duyuyoruz çünkü.”

Artyom kalp atışlarının hızlandığını hissetti. “Ne gibi yeni şeyler?”

“Pek iyi şeyler değil. Karaderililer yine saldırıya geçmişler. Daha bir hafta önce bir çatışma oldu, beş kişi öldü. Galiba Karaderililer’in sayısı durmadan artıyor. Sizin istasyondan ilk kez insanlar kaçtı. Korku ve dehşete daha fazla dayanamadılar. Hunter, sizin orada korkunç şeyler olduğunu söylerken haklıydı. Bunu sezmişti.”

“Ölenlerin adlarını biliyor musunuz?” diye Artyom korkuyla sordu. Bir hafta önce nöbette kimin durduğunu anımsamaya çalışıyordu. Hangi gündü acaba? Şenya mıydı? Andrey miydi? Şenya olamazdı.

“Nereden bileyim? Bu canavarların sizi sıkıştırmaları bir yana, Prospekt Mira çevresindeki bütün tünellerde de belalı işlerin döndüğü anlaşılıyor. İnsanlar aklını kaybediyor, bazıları hayatlarını da.”

“Ne yapılabilir?”

“Bugün konsey toplanıyor. En yaşlı Brahmanlar’ın ve generallerin görüşlerini alacağız. Gerçi hiçbiri WDNCh’ya yardım edemez. Hiç değilse şimdilik Polis’i elimizde tutuyoruz, o da kimse ciddi olarak oraya saldırmaya cesaret edemediği için.”

Arbatskaya’ya gelmişlerdi. Burası da cıvalı lambalarla aydınlatılmıştı ve burada da, tıpkı Brovizkaya’daki gibi perona uzanan geçitler kiremitten duvarlarla örülerek evlere dönüştürülmüştü. Birkaçına nöbetçi konmuştu, zaten etrafta alışılmışın çok üzerinde asker olduğu görülüyordu. Beyaz duvarlara resmi geçitlerde kullanılan sancaklar asılmıştı, hayret edilecek kadar iyi korunmuşlardı, üzerlerinde sırmayla işlenmiş kartallar vardı. Canlı, kıpır kıpır bir yaşam göze çarpıyordu: Uzun giysileri içinde saygın Brahmanlar etrafta dolaşırlarken, kavgacı temizlikçi kadınlar da yeni

silinmiş, henüz ıslak yerlere ayaklarıyla basanları tersliyorlardı. Bazılarının yabancı oldukları ya taktıkları güneş gözlüklerinden ya da kamaşan gözlerinin önüne koruyucu kasket gibi ellerini tutmalarından fark ediliyorlardı. Arbatskaya'da sadece oturma ve yönetim salonları vardı, alışveriş stantlarıyla lokantaları üst geçitlere koymuşlardı.

Melnik, Artyom'u peronun sonuna kadar götürdü, buradan sonra bürolar başlıyordu. Yüzlerce yolcunun gelip geçerken oturarak yüzeylerini parlattığı ahşap kaplı, mermer bir banka onu oturtup beklemesini söyledikten sonra kayboldu.

Artyom tavandaki süslemeleri seyrederken, Polis'in kendisini hayal kırıklığına uğratmadığını düşünüyordu. Hayat burada gerçekten çok farklıydı, insanlar diğer istasyonlara göre daha az karamsar, daha az sinirli ya da daha az endişeli görünüyordu. Bilginin, kitapların ve kültürün burada önemli bir rolü olduğu seziliyordu. Boroviskaya'dan Arbatskaya'ya giden yolun üzerinde en az beş kitap standı geçmişlerdi, afişlerde de yarın bir Shakespeare gösterisinin yapılacağı duyuruluyordu.

Borovizkaya'daki gibi burada da her yerden müzik sesi geliyordu.

Hem üst geçit hem de iki istasyon çok bakımlıydı, gerçi duvarlarda yarıklar ve nemlenmiş bölgeler göze çarpıyordu ama, Artyom'un pek çok yerde işbaşında gördüğü onarımdan sorumlu komutanlar, hasar görmüş yerlerin olabildiğince çabuk onarılacağını ima etmişlerdi. Merakla, tünellerden birinin içine göz attı. Orada da tam bir düzen göze çarpıyordu. Rutubet yoktu, temizdi, görülebilir uzaklığa kadar her 100 metreye elektrikli ışıklandırma konulmuştu. Arada bir sandık yüklü drezinler geliyordu, bir yolcuyu ya da Polis'in diğer istasyonlara gönderdiği kitap dolu bir sandığı alıyorlardı.

Ama Artyom, burada her şeyin pek yakında sona ereceğini, WDNCh istasyonunun bu canavarlara daha uzun süre karşı duramayacağını düşündü. Şayet Melnik bugün kendisine görevini yerine getirdiğini, yapacak başka bir işi kalmadığını söylerse, hemen geri döneceğine dair kendi kendine yemin etti. Eğer kendi istasyonu, Karaderililer'in önünde tek engelse ve

şayet dostları sırf istasyonu korumak uğruna hayatlarını feda ediyorlarsa, bu cennette saklanmaktansa, o da onların yanına gitmeliydi, doğru olan buydu. Evet, evine dönmek istiyordu, tekrar asker çadırlarına ve çay fabrikasına. Dönmeliydi. Şenya'yla sohbet edip ona başından geçenleri anlatmalıydı. Hâlâ hayatta ve yaşıyorsa, belki de anlattıklarının yarısına bile inanmayacaktı.

"Hadi gidelim Artyom" dedi Melnik. "Seni görmek istiyorlar." Korunaklı elbisesini çıkarmıştı, sırtında yakalı bir kazak ve başında kokartsız siyah bir seyahat kasketi vardı, cepleri torbalanmış pantolonları da aynen Hunter'ınkilere benziyordu. Zaten her haliyle Artyom'a tamamen Hunter'ı anımsatıyordu. O da aynen Hunter gibi, yaptığı işe odaklanmıştı, her an yay gibi gergindi, kısa, net cümlelerle konuşuyordu.

Duvarları meşe ağacıyla kaplı bir odaya girdiler. İki yanda büyük boy iki yağlıboya tablo asılıydı. Artyom tablolardan birinde Kütüphane'yi hemen tanıdı, diğerinde cephesi beyaz yüksek bir bina görülüyordu, üzerinde RF SAVUNMA BAKANLIĞI BAŞKOMUTANLIĞI yazılıydı.

Odanın ortasında ahşap, büyük bir masa duruyordu, çevresinde on kişi oturmuş, gözleriyle Artyom'u tetkik ediyorlardı. Adamların yarısı Kütüphane resminin hemen altına oturmuştu, üzerlerinde Brahmanlar'ın kıyafetleri vardı, diğerleri Başkomutanlık resminin altındaydı ve subay üniforması giymişlerdi.

Masanın başını, davetkâr bakışlı, koyu gözlük takmış, kel kafalı, ufak tefek bir adam almıştı. Kravatlıydı, takım elbise giymişti. Artyom, adamın dövmesinin olmadığına şaşırmıştı.

"Konuya girelim" dedi adam kendini tanıtmadan. "Ne biliyorsanız bize hepsini anlatın, sizin istasyonunuzla Prospekt Mira arasındaki tünellerde neler gördüğünüzü de... Hepsini anlatın."

Artyom, WDNCh'daki Karaderililer'le olan savaştan başlayarak ayrıntılı bir şekilde anlatmaya koyuldu. Sonra Hunter'ın kendisine verdiği görevi ve Polis'e yolculuğundan söz etti. Sıra Alekseyevskaya ile Rişskaya tünelleri arasında olanlara gelince, subaylarla Brahmanlar birbirlerine bir

şeyler fısıldadılar, bir kısmı inanmamış gibiydi, diğerlerinde bir hareketlenme oldu. Köşede, protokolü yürüten subay ona birkaç kez soru sordu.

Tartışmalar hızını kaybedince, Artyom'un gitmesine izin verdiler ama Polyanka'ya kadarki yolculuğu ve oranın iki sakiniyle ilgili anlattıklarına gelene kadar dinleyenler pek ilgilenmemişti.

Kısa boylu, tıknazca, 50 yaşlarında bir subay, "Özür dilerim ama" diye söze girdi, saçları düzgün bir şekilde arkaya taranmıştı, çelik çerçeveli ağır gözlükleri etli burnunu iyice eziyordu. "Polyanka'da kimsenin oturmadığı herkesçe biliniyor. Orası çoktan terk edilmiş bir istasyon. Gerçi her gün oradan bir düzine insan geçiyor ama kimse orada yaşamıyor. Devamlı gaz sızıyor ve her yerde tehlikeye karşı uyarı tabelaları asılı. Uzun süredir orada ne kedilere ne de eski kâğıtlara rastlanıyor. Bomboş bir peron. Bizi fantezilerinizle oyalamayın."

Öteki subaylar başlarını eğdiler. Artyom şaşkın bir halde sustu. Kendisi de Polyanka'ya geldiğinde oradaki sakin havanın metro için alışılmadık bir şey olduğunu bir an aklından geçirmişti ama istasyondaki iki kişi bu kuşkusunu silmişlerdi.

Brahmanlar, subayın öfkeli iddiasını pek desteklememiş görünüyorlardı. İçlerinde en yaşlısı, uzun, gri sakallı, kel kafalı bir adam, ilgiyle Artyom'a baktıktan sonra, yanındaki meslektaşıyla yabancı dilde bir şeyler konuştu. Sonra, sağ yanında oturan, barışçıl bir ses tonuyla, "Bildiğiniz gibi bu gaz havada belli bir şeyle karışınca halüsinasyon yaratıyor" dedi.

Subay Artyom'u kuşkuyla süzdü. "O zaman, hikâyesinin geri kalanına inanabilir miyiz?"

Subay olmayan biri, "Verdiğiniz bilgiler için size teşekkür ederiz" diyerek tartışmayı kesti. "Konsey bunun üzerinde görüşüp size sonucu bildirecek. Şimdi gidebilirsiniz."

Artyom yavaşça odayı terk etti. Nargile tüttüren iki adamla yaptığı sohbet acaba gerçekten halüsinasyon muydu? O zaman bu şu anlama

geliyordu: Seçilmiş biri olarak, çizilmiş yazgısını izlediği sürece gerçeğe yön vereceği tamamen bir hayalden ibaretti, olsa olsa kendini teselli etmek için giriştiği bir denemeydi. Polyanka ile Borovizkaya arasındaki tünelde yaşadığı o gizemli karşılaşma şimdi ona bir mucize gibi gelmiyordu. Gaz mı? Evet, tabii gazdı! Onu hayal âlemine sürükleyen, halüsinasyon yaratan gazdı.

Kapının yanındaki bir sırada oturmuştu, tartışmaya devam eden konsey üyelerinin seslerine kulak asmıyordu. Önünden insanlar, istasyondan da drezinlerle küçük lokomotifler geçiyordu. Bir süre oturduğu yerde olanları düşündü. Acaba gerçekten bir misyonu var mıydı, yoksa bunu sadece kafasında mı kurgulamıştı? Şimdi ne yapmalıydı, nereye gitmeliydi?

Biri omzuna dokundu. Raporunu kaleme alan subaydı. “Konseyin üyeleri, Polis’in sizin istasyona yardım edecek durumda olmadığına karar verdiler. Yeraltında olanlarla ilgili verdiğiniz ayrıntılı raporunuza teşekkür ediyorlar. Artık gidebilirsiniz.”

Hepsi bu kadardı. Polis yardım edecek durumda değildi. Her şey boşuna olmuştu. Elinden geleni yapmış ama hiçbir işe yaramamıştı. Şimdi, istasyonu savunanlarla omuz omuza vererek savaşmak üzere, WDNCh istasyonuna geri dönmekten başka yapacak işi kalmamıştı. Yerinden doğruldu ve nereye olduğunu bilmeden, ağır ağır uzaklaştı.

Borovizkaya’ya giden üst geçide henüz gelmişti ki, arkasında birinin hafifçe öksürdüğünü duydu. Döndü, toplantıda en yaşlı kişinin sağında oturan Brahman’ı gördü. Adam nazik bir şekilde ona gülümseyerek, “Lütfen bir dakika bekleyin. Galiba bazı şeyleri konuşmamız gerekiyor... Ama özel olarak. Konsey sizin için bir şey yapacak durumda değilse, belki benim mütevazı hizmetimin size bir yararı olabilir” dedi.

Artyom’u dirseğinden tutarak yuvarlak kemerlerin altındaki barınaklardan birine doğru götürdü. Barınağın penceresi yoktu, lamba da yanmıyordu, sadece minik bir mumun alevi küçük odada toplanmış olan insanların siluetlerini aydınlatıyordu. Artyom, adamların yüzünü

incelemeye fırsat bulamadan, Brahman mumun alevini üfleyip söndürdü ve oda karanlığa gömüldü.

Boğuk bir ses duyuldu: “Toplantıda, Polyanka’yla ilgili söylediklerin doğru mu?”

“Evet” diye Artyom kesin yanıt verdi.

“Polyanka’nın biz Brahmanlar’daki adı ne biliyor musun? Yazgı istasyonu. Kşatriyalar istedikleri kadar halüsinasyona bir gazın yol açtığına inansınlar... Bu bizi ilgilendirmiyor, daha düne kadar düşmanlarımız olan insanların gözlerini açıp onları kör olmaktan kurtarmaya hiç niyetimiz yok. Bize göre, o istasyonda yaşayan insanlar kehanetin elçisiyle karşılaşmış olmalılar. Gerçi oradakilerin pek çoğuna bu kehanet hiçbir şey ifade etmiyor, bu yüzden de istasyon boş ve terk edilmiş gibi geliyor onlara. Ama kim orada birisine rastladıysa, mutlaka, bu karşılaşmaya büyük önem vermelidir, öğrendiklerini de ömrü boyunca hatırlamalıdır. Örneğin sen ne olduğunu hatırlıyor musun?”

“Hayır” diye Artyom yalan söyledi. Bu adamlara pek güvenmiyordu, sanki bir tarikata mensup kişilerdi, öyle bir izlenim edinmişti.

“En yaşlılarımız, senin bize tesadüfen gelmediğine inanıyorlar. Sen sıradan bir insan değilsin, seni yol boyunca kurtaran özel yeteneklerin, bizim için de son derece yararlı. Bunun için, istasyonuna yardım elimizi uzatacağız. Bizler, yani bilimin koruyucuları, WDNCh’yi kurtarabilecek bilgilere sahibiz.”

“WDNCh’nın bununla ne ilgisi var?” diye Artyom öfkeyle çıkış yaptı. “Hepiniz sadece WDNCh’dan söz ediyorsunuz. Burada sırf kendi istasyonum için bulunmadığımı sanki bilmiyor gibi davranıyorsunuz. Hepinizi büyük bir tehdit bekliyor! Önce WDNCh çökecek, sonra bütün hat ve sonunda da bütün metro!”

Kimse ona yanıt vermedi. Sessizlik yoğunlaştı, orada bulunanların hafif soluklarından başka bir ses duyulmuyordu.

Artyom bekledi, sonunda kendini tutamayıp “Ne yapmam gerekiyor?” diye sordu.

“Yukarıya tırman ve büyük depoya git. Orada aslında bize ait olan şeyi arayacaksın. Eğer bulursan, tehlikeden nasıl kurtulacağını sana göstereceğiz. Yalanım varsa, Büyük Kütüphane alevler içinde kalsın!”

## 13

## BÜYÜK KÜTÜPHANE

Artyom dışarıya çıkarak şaşkınlıkla çevresine baktı. Az önce son derece garip bir anlaşma yapmıştı. Ona bu görevi verenler, kütüphanenin deposunda tam olarak neyi araması gerektiğini açıklamak istememişlerdi, ayrıntıları ona yolda söyleyeceklerdi. Tabii ilk aklına gelen Danila'nın bir önceki gün kendisine söz ettiği kitaptı ama bunu sormaya cesaret etmemişti.

Brahmanlar yüzeye tek başına çıkmak zorunda kalmayacağına dair ona güvence vermişlerdi. Kendi kastlarından en az bir üye ve iki ştalkerden oluşan bir çeşit yedek komuta birliğini yanına vermeyi kararlaştırmışlardı. Keşif gezisi başarıyla gerçekleşirse, bulduğu şeyi koruyucuya teslim edecekti. Koruyucu da bunun karşılığında ona, WDNCh'daki tehlikeyi yok edebilmesi için bir şey verecekti.

İstasyonun aydınlığına çıkınca, yaptığı bu anlaşmanın şartları ona birden aptalca geldi. Bu, ona eski bir Rus masalını anımsatmıştı: ***Bilmediği bir yere gidip bilmediği bir şey getirecekti.*** Yapacağı iş karşılığında ona harika bir kurtuluş vaat etmişlerdi ama ne olduğu belli değildi. Başka çaresi var mıydı? Elleri boş mu dönecekti? Hunter ondan bunu mu bekliyordu?

Artyom, esrarengiz partnerine, kütüphanenin devasa deposunda aradıkları şeyi nasıl bulabileceğini sorduğunda, zamanı geldiğinde her şeyi kendisinin anlayacağını söyleyerek yanıtlamışlardı. Söylediklerine göre bunu kendiliğinden hissedecekti. Adamlar, onun olağanüstü yeteneklerle donanımlı olduğuna inanmışlardı, bu inançlarını kaybetmemeleri için daha fazla bir şey sormamıştı, aslında kendisi de bundan pek emin değildi. Vedalaşırlarken, bir tek subaya bile hiçbir şey anlatmamasını sıkı sıkı tembihlemişlerdi, aksi halde yaptıkları anlaşma geçersiz olurdu.

Artyom salonun ortasındaki bir bankın üzerine oturup düşünmeye başladı. Bugüne kadar sadece bir kez başarabildiği yukarıya gitme şansını şimdi tekrar yakalamıştı, bu muhteşem bir şeydi, üstelik bu sefer cezalandırılma korkusu da yoktu. Hem de yalnız değil, gerçek ştalkerlerin

eşliğinde, koruyucu kastlarının ona verdikleri gizli görevi yerine getirmek üzere yukarı çıkacaktı. “Kütüphaneciler” tanımından neden pek hoşlanmadıklarını onlara sormaya çekinmişti.

Melnik, vücudunun ağırlığıyla kendini sıraya bıraktı. Yorgun ve gergin görünüyordu.

“Neden onlara yanaştın?” diye ruhsuz bir sesle sordu, Artyom’a gözlerini dikip baktı.

“Nereden biliyorsunuz bunu?” diye Artyom hayretle sordu. Brahmanlar’la görüşmesinin üzerinden henüz 15 dakika bile geçmemişti.

Melnik soruyu duymazlıktan gelerek, aldırmaz bir sesle sordu: “Şimdi seninle gitmek zorundayım, senden ben sorumluyum. Hunter’ın başına ne geldiyse, suçlusu benim. Ayrıca Brahmanlar’la yapılan bir anlaşma asla bozulamaz. Bunu bugüne kadar kimse beceremedi. Ama sakın subaylara bundan söz etme.” Yerinde doğruldu, başını sallayarak ekledi: “Burada başına nasıl bir iş bulaştırdığını bir bilseydin... Uyumaya gidiyorum. Bu akşam yukarıya çıkıyoruz.”

“Siz yoksa subay değil misiniz?” diye Artyom arkasından seslendi. “Sizi ‘Albay’ diye çağırdıklarını işittim de.”

“Albay olduğum doğru ama benim örgütüm farklı” diye Melnik biraz çekinerek yanıtladıktan sonra kayboldu.

Artyom günün geri kalanını Polis’i gezerek değerlendirdi. Merdivenler ve üst geçitlerden oluşan bu sonsuz labirentte öylece amaçsız dolaştı, sıra sıra dizilen görkemli sütunları seyretti, bu yeraltı şehrinde ne kadar nüfusun barınabileceğim kendi kendine sordu, sokak çalgıcılarını dinledi, standarda sergilenen kitapları karıştırdı, satılığa çıkarılan kurt köpekleriyle oynaştı, etrafta dolanan yeni söylentilere kulak verdi ve bütün bunları yaparken biri tarafından gözlendiği duygusu bir türlü peşini bırakmadı. Birkaç kez aniden dönerek arkasındaki meraklı bakışı keşfetmeye çalıştı ama boşuna. Çevresinde kendi işleriyle uğraşan insan kalabalığı devinim halindeydi, kimsenin onunla ilgilendiği yoktu.

Yeraltı geçitlerinden birinde keşfettiği otele benzer bir yerde birkaç saat uyuduktan sonra kararlaştırıldığı gibi, akşam saat onda Borovizkaya istasyonundaki, yukarıya çıkışın bulunduğu kontrol noktasına geldi. Melnik anlaşılan biraz gecikmişti ama nöbet noktasının haberi vardı, Melnik'i beklemek üzere Artyom'u içeriye çay içmeye davet ettiler.

Yaşlı nöbetçi konuşmasını keserek Artyom'a çayı için sıcak suyu verdikten sonra, hikâyesine devam etti: "Yani diyeceğim, o tarihlerde görevim telsizle haberleşmeyi kontrol etmekti. Herkes, Ural Dağları'nın arkasındaki hükümet sığınaklarından bir sinyal gelecek diye umutla bekliyordu. Tabii boşuna, çünkü stratejik noktalar fena hasar görmüştü. Ramenki kentiyle hükümete ait villaların 30 metre derinlikteki bodrumları da yerle bir olmuştu. Ramenki kentini belki hasar görmeden kurtarabilirlerdi, çünkü sivil halkı mümkün olduğu kadar korumak zorundaydılar. O günlerde bu savaşın feci bir şekilde son bulana kadar süreceğinin, yapılan her şeyin de boşuna olduğunun henüz kimse farkında değildi. Her neyse ama eğer hemen yanı başında bir kumandanlık üssü bulunmasaydı, Ramenki'yi korumak zorunda kalmayacaklardı, tabii üssü yerle bir ettiler. Sonuçta siviller karşı bir saldırının kurbanı olarak kabul edildiler, ne güzel değil mi? Sloganları da şuydu: 'Çok üzgünüz ama..Neyse, daha kimse henüz ne olduğunu bilmeden bana telsizi kontrol etmem emredildi. Ben o sırada Arbatskaya'da bir sığınaktaydım. Başlangıçta telsizle garip şeyler almaya başladım. Sibirya'dan hiçbir ses gelmiyordu, buna karşılık denizaltılar, hatta stratejik ve reaktörlerle çalışanlar sürekli haber gönderiyorlardı, saldırıya geçip geçmeyeceklerini öğrenmek istiyorlardı. Artık Moskova diye bir yerin kalmadığına bir türlü inanamıyorlardı. Hâlâ telsiz alıcılarının başında oldukları halde, neredeyse çocuklar gibi ağlayan üst rütbeli kaptanlar vardı. Biliyor musun, bu kadar katı yürekli deniz subaylarını, gözyaşları içinde senden karılarını ve çocuklarını aramalarını rica ederken görmek öyle komik bir durum ki. Sanki onları bulmak için bir olanağım varmış gibi... Daha sonra herkes kendine göre tepki gösterdi. Kimi, göze göz dişe diş, hepsinin canı cehenneme, diyerek rotayı onların sahillerine çevirdi ve yanlarında ne kadar patlayıcı varsa, hepsini oradaki kentlerin üzerine yağdırdı. Bazılarıysa, savaşmanın anlamsız olduğunu düşünüyorlardı. Neden daha çok insanı öldürsünlerdi ki? Ama bu hiçbir şeyi değiştirmedi. Denizaltılar zaten daha

epey uzun bir süre bize karşılık verdiler. Çünkü dalış istasyonunda gerektiği durumlarda altı aya kadar kalabiliyorlardı. Tabii birkaçını yakaladılar ama hepsini bulamıyorlardı. Öyle hikâyeler duydum ki bugün bile anımsadıkça sırtım buz kesiyor. Aslında niyetim başka şeyler anlatmaktı. Bir keresinde telefon hattımda bir zırhlının mürettebatını yakalamıştım, çatışmadan mucizeyle yakayı kurtarmıştı. Üstlerinden henüz ayrılmışlardı ya da öyle bir şey Zırhlılarda geliştirilen yeni teknik, radyoaktif ışınlara karşı korunaklı olduğundan, Moskova'dan Doğu 'ya tam yol hızla ilerlemeyi başardılar, yanan köylerin arasından geçtiler, birkaç kadını bulup yanlarına alarak yollarına devam ettiler. Yakıt almak üzere bir ara yol üstünde durduktan sonra tekrar yollarına devam ettiler. Hiç bombalanmamış, iyice ıssız bir yerden geçtikleri sırada, birden benzinleri bitti. Arkadan gelen radyoaktif ışınlar orada tabii oldukça yüksekti ama kentlere yakın bölgelerdeki kadar kötü de değildi. Orada kendilerine bir kamp kurdular ve toprağı kazarak zırhlıyı yarıya kadar içine gömerek kendilerine bir çeşit tahkimat yaptılar. Sonra yanına çadırlarını kurdular, toprakta çukurlar kazdılar, bir yerden bir el jeneratörü bulup zırhlının yanına yerleştiler ve burada uzun zaman yaşadılar. Yaklaşık iki sene kadar onlarla her akşam telefonla bağlantı kurdum. Sonunda hepsinin aile hikâyelerini artık ezbere biliyordum. Önceleri her şey son derece sakindi, kendi evlerinde gibi yaşıyorlardı. Kadınlardan ikisi normal çocuklar bile doğurdu. Yeteri kadar cephaneleri de vardı. Bağlantıda olduğum yüzbaşı, orada neler gördüklerini, ormanlardan gelen hayvanları bir türlü doğru dürüst anlatamıyordu. Bir gün hepsi birden ortadan kayboldular. Altı ay onları bulmaya çalıştım ama herhalde bir şeyler olmuştu. Belki de jeneratör ya da telsiz alıcısı bozulmuştu veya cephaneleri bitmişti."

Meslektaşı damdan düşer gibi söze karıştı: "Ramenki'nin nasıl bombalandığından söz ederken birden şunu düşündüm: Yıllardır bu görevdeyim ama Kremlin'in nasıl hâlâ ayakta kalabildiğini, bugüne kadar bana kimse açıklayamadı. Ona neden dokunmadılar? Üstelik bir sürü sığmak da oradayken..."

"Ona dokunmadıklarını kim söyledi ki? Sadece onu tamamen yok etmek istemediler, mimarisi nedeniyle. Onun yerine en yeni teknik gelişmelerini orada denediler. Şimdi bırakalım artık bunları, salatamız geldi.

Yerle bir etselerdi daha iyi olurdu.” Yaşlı adam yere tükürdükten sonra sustu.

Artyom yerinde sessizce oturmuş, eski muhariplerin anılarını bölmekten çekiniyordu. Eskiden olanlarla ilgili bu kadar ayrıntılı bilgiyi öğrenmek için pek az fırsatı olmuştu ama nöbetçi susuyordu, düşüncelere dalmıştı. Artyom biraz bekledikten sonra, epeydir kafasını kurcalayan bir soruyu sormaya cesaret etti.

“Diğer şehirlerde de metrolar vardı değil mi? Oralarda sağ kalanlar olmadı mı? Telsiz memuru olarak herhangi bir sinyal almadınız mı?”

“Hayır, orada hiçbir şey yoktu. Ama haklısın. Petersburg’da insanlar kurtulmuş olmalılar, oradaki metro istasyonları[55] çok derindedir, hatta bizdekilerden de daha derinde. Konumları da aynen bizimkilere benziyor. Genç bir delikanlıyken bir kez orada bulunmuştum. Hâlâ hatırımdadır. Bir hat üzerindeki raylardan hiç geçiş yoktu, oraya büyük demir kapılar koymuşlardı. Tren geldiği zaman bu kapılar trenin kapılarıyla aynı anda açılıyordu. Ne kadar insan varsa hepsine sordum ama kimse bana bunun neden böyle olduğunu açıklayamadı. Biri sele karşı bir önlem olduğunu söyledi, bir başkası sadece içeride yapılan inşaat işlerinden para tasarruf etmek istediklerini ileri sürdü. Ama daha sonra metroyu yapan inşaat ustalarından biriyle tanıştım, bana hattın inşası sırasında, kendi tugayından yaklaşık yansının, bir şeye diri diri yem olduğunu söyledi. Diğerlerinin de başına aynı şey gelmiş. Geriye sadece kemirilmiş kemik parçalarıyla inşaat aleti kalmış. Tabii ora halkına hiçbir şey söylenmemiş ama bazı tatsız olayları önlemek için hattın tamamına bu demir kapıları koymuşlar. Şimdi geriye dönüp bir düşün, bu ne zaman oldu? Bu radyoaktif ışınların daha sonra nelere yol açtığını tahmin etmek zor değil.”

Tam o anda Melnik kontrol noktasına yaklaştı. Yanında, geniş çeneli, gözleri yuvalarına iyice gömülmüş, ufak tefek, tıknaz bir adam vardı. İkisi de koruyucu elbise giymiş, omuzlarına sırt çantalarını asmışlardı. Melnik Artyom’a sessizce bakarak ayaklarının dibine büyük, siyah bir çanta koydu ve asker çadırlarından birini işaret etti.

Artyom çadıra girerek çantayı açtı, içinden Melnik’le yanındaki adamın giydiklerine benzer bir koruyucu elbise çıkardı. Altından sırayla, çapraz yerleştirilmiş iki filtreli, büyük, cam gözlükleri olan, biraz değişik bir gaz maskesi ile bağcıklı kocaman çizmeler ve lazer odaklı, askılıklı bir kalaşnikov ortaya çıktı. Artyom böyle bir silaha ilk defa Hansa’da, Çevre hattında demiryolu araçlarıyla devriye gezen seçkin birliklerde rastlamıştı. Çantada, ayrıca uzun saplı bir cep feneriyle kumaşla kaplı yuvarlak bir miğfer de vardı.

Çadırın bir kanadı açılıp Danila elinde aynı büyüklükte bir çantayla içeri girdiğinde Artyom henüz üstünü değişmemişti. Şaşkınlıkla bakıştılar. Ne olduğunu ilk anlayan Artyom oldu ve iğneleyen bir ifadeyle sordu:

“Ah, sen de bizimle mi geliyorsun? Ne aradığımı bilmiyorum, öyle mi?”

“Ne olduğunu biliyorum” diye Danila onun sözünü kesti. “Ama bilmediğim, onu nasıl bulacaksın, işte benim için asıl bilmece bu.”

“Benim için de bilmece” diye Artyom itiraf etti. “Bunu bana açıklayacaklarmış, öyle söylediler. Hâlâ bekliyorum.”

“Bana da, bir kâhine eşlik edeceğim söylendi, nereye gideceğimizi o hissedip söyleyecekmiş.”

Artyom öfkeyle burnundan soludu. “Ne? Anlamadım! O kâhin yoksa ben miymişim?”

“İhtiyarlar senin özel bir yeteneğinin olduğuna inanıyorlar. Bizim kitaplarımızın bir yerinde yazılı bir kehanete göre, kaderin yönlendirdiği genç bir adam, Büyük Kütüphane’de saklı sırları çözecekmiş. İhtiyarlar o insanın sen olduğuna eminler.”

“Bu kitap senin sözünü ettiğin kitap mı?”

Danila uzun süre sustu, sonra başım eğdi. “Bunu sen hissedeceksin. Eğer ‘kaderin yönlendirdiği kişi’ gerçekten sen isen, depolarda öyle uzun

zaman dolaşmana gerek kalmayacak.

Kitap seni bulacak.” Artyom’a dikkatle baktı. “Bunun karşılığında ne alıyorsun?”

Saklamaya kalkışmak şimdi anlamsızdı ama Danila’nın WDNCh’yı tehdit eden tehlikeden ve konseyle yaptığı anlaşmanın koşullarından haberi olmaması, onu bir an tereddüde düşürdü. Anlaşmada neler olduğunu ve nasıl bir felaketi yok etmeye çalıştığını kısaca anlattı. Danila onu sonuna kadar büyük bir dikkatle dinledi, Artyom çadırdan dışarı çıkarken, o hâlâ bir şeyler düşünüyordu.

Melnik’le sakallı ştalker tepeden tırnağa giyinmiş, iş üniformalarıyla onu bekliyorlardı, sadece gaz maskeleriyle miğferlerini ellerinde tutuyorlardı. Makineli tüfeği şimdi Melnik’in partneri taşıyordu, kendi elindeyse Artyom’unkine benzer bir kalaşnikovu vardı, boynunda da gece görüş aleti asılıydı. Birbirlerine baktılar. Sonra Brahman Artyom’a göz kırptı, ikisi de güldüler, halis muhlis ştalker olmuşlardı.

“Şansımız var” diye Danila Artyom’a fısıldadı. “Ştalkerler genelde, bu görevde yeni olanlara, önemli bir keşif için onları yanlarına almadan önce iki yıl süreyle odun taşıtırlar. Oysa ikimiz bir çırpıda en üst sınıfa yükseliverdik.”

Melnik ikisini de onaylamayan bir bakışla süzüp sustu. Sonra kendisini takip etmeleri için işaret etti. Yukarıya çıkan basamakları tırmandılar ve iki nöbetçi tarafından kontrol edilen küçük, zırhlı bir kapının önünde durdular. Ştalker selam verdi, kapıyı açmalarını işaret etti. Askerlerden biri yerinden doğruldu, kapıya doğru giderek ağır bir sürgüyü çekti. Kaim çelik kapı kolayca yana açıldı. Melnik diğer üç kişinin geçmesine izin verdi, son olarak da kendisi girdi.

Kapının arkasında, beton duvarlarla esrarengiz, büyük kapı arasında belki üç metre uzunluğunda, kısa bir tampon bölge vardı. Orada, ağır silahla donanımlı iki askerle bir subay nöbet tutuyorlardı. Melnik, demir sürgüyü açmaları için emir vermeden önce, yanındaki acemi gençlere uymaları gereken talimatları iletti: “Şimdi iyi dinleyin, yolda konuşmak yok.

İçinizden biri daha önce hiç yukarıya çıktı mı? Önemi yok.” Subaya döndü: “Bana kartı ver. Tamam, giriş avlusuna kadar adım adım beni takip edin, yoldan sapmadan. Ve hep ileriye bakın. Çıkışta, turnikenin etrafında büyük bir daire yapacaksınız, aksi halde bacaklarınız kökünden gider, haberiniz olsun. Hep arkamda kalın, fazladan adım atıp turlamayın, anlaşıldı mı? Önce ben dışarı çıkıyorum, on numara...” Sakallı ştalkeri işaret etti. “Çıkışta güvenliği sağlayacak. Her şey yolundaysa, hemen sola sapacağız. Henüz o kadar karanlık değil, bu yüzden cep lambalarımızı yakmıyoruz, ters bir şey olmaması için. Kremlin’de olanları size anlattılar mı? Şu anda hemen sağımızda bulunuyor ama kulelerden biri evlerin üzerinden yükseliyor, metroyu terk ettiğimiz andan itibaren görülebilir, ancak hiçbir şekilde oraya bakmayacaksınız! Bunu kim yaparsa, önce benden ağzının payını alır!”

Demek Kremlin’e bakılmaması gerektiği doğruymuş, diye Artyom düşündü, şaşırmıştı. İçinde bir şeyler kıpırdadı, bir yığın düşünceyle kopuk kopuk görüntüler bir anda aklından geçti, sonra tekrar kayboldu.

“Yukarıya çıktığımızda hemen Kütüphane’ye gideceğiz. Öndeki uzun merdivenlerden çıkarak giriş kapısına geleceğiz. İlk ben gireceğim. İçeride bir merdiven daha var. On numara, ‘merdiven serbest’ deyince yukarı çıkıyoruz, sonra bizim korumamız altında, arkamızdan o gelecek. Yukarıya çıkarken tek kelime konuşmak yok. Bir tehlike hissettiğiniz anda, fenerle sinyal verirsiniz. Çok acil bir durum olmazsa ateş etmeyin. Silah sesi dikkatlerini çekebilir.”

“Kimin?” diye Artyom sordu.

“Nasıl kimin? Bir kütüphanede kime rastlarsınız? Tabii kütüphanecilere.”

Danila yutkundu, yüzü ölü gibi bembeyaz oldu. Artyom önce ona, sonra da Melnik’e baktı. Her şeyi bildiğini söylemek için gerçekten uygun bir zaman değildi.

“Peki onlar kim?”

Melnik hayretle kaşlarını kaldırdı. Sakallı partneri eliyle gözlerini örttü. Danila yere baktı.

Ştalker uzun bir süre gözlerini Artyom'dan ayırmadı. Sorunun espri olsun diye sorulmadığını anlayınca, aldırışsız yanıtladı: "Bunu sen kendin anlayacaksın. Sadece bir tek şeye dikkat et: Üzerine doğru geldikleri zaman, gözlerinin içine bakarak onları engelleyebilirsin. Dosdoğru gözlerine bakacaksın, anlaşıldı mı? Ve asla arkandan gelmelerine izin verme. Hadi şimdi marş, gidiyoruz." Yüzüne gaz maskesini geçirdi, miğferini başına koydu ve başparmağı yukarıda nöbetçilere işaret etti.

Subay birkaç kolu yerinden oynatarak kapının sürgüsünü açtı. Demir kepenk yavaşça yukarıya kalktı.

Oyun başlamıştı.

Yukarıya vardıklarında, Melnik önce istasyonun durumunu kısaca gözden geçirdi, sonra bir el hareketiyle arkasından gelmelerini işaret etti. Artyom silahını kaldırdı, camlı kapıyı iterek dışarıya süzüldü. Ştalker, adım adım kendisini takip etmelerini ve asla geride kalmamalarını söylediği halde, Artyom bu uyarıya uymakta zorlanıyordu. Gökyüzü eskiden gördüğünden çok farklıydı. Sonsuza uzanan şeffaf bir mavilik yerine tepelerde gri bulutlar asılıydı, pamuk yumağına benzeyen bu tavandan yağmur damlaları düşüyordu. Üstlerine esen soğuk fırtınalı rüzgâr, korunaklı elbisesinden içine, iliklerine kadar işliyordu. Önlerinde, sağda solda her yerde alabildiğine geniş boş alan vardı. Göremedikleri bu sonsuz uzaklığı duygulu bir biçimde seyrederken aynı zamanda garip bir sıkıntı da hissediyordu. Keşke birkaç dakika içinde Brovinzkaya istasyon binasına dönebilse ve yerin altına, yakınındaki duvarlarla korunmuş kapalı bir salonun sıcacık güvenli havasına sığınabilseydi, ne iyi olurdu. Kendini boğan bu duygudan bir an önce kurtulmak için bakışlarını çevresindeki binalara çevirdi.

Güneş yeni batmıştı, şehir kirli bir alacakaranlığa gömülmüştü. Alçak evlerin, yarı yarıya harap olmuş ve asit yağmurlarıyla yıpranmış iskeletleri, kırık pencere camlarının boşluklarından ona bakıyorlardı.

Kent... Hüzün veren ama yine de muhteşem bir görüntü. Artyom, gelen seslere aldırmadan, kendinden geçmiş bir halde çevresine bakındı. Nihayet, çocukluğunun hayalleriyle sisler içinde kalan anılarını şu anda karşı karşıya olduğu gerçekle kıyaslayabiliyordu. Hemen yanında -o da kendisi gibi hareketsiz- Danila duruyordu. Anlaşılan o da hiç yukarıda olmamıştı.

Giriş koridorunu en son on numara terk etti. Artyom'u dalgınlığından uyandırmak için omzuna vurarak sağda epey uzaktaki büyük bir katedralin yukarıya doğru yükselen siluetini gösterdi. Gaz maskesinin filtresinden çıkan sesi duyuldu: "Haça bak."

Artyom önce olağanüstü bir şey görmedi. Kubbenin üzerindeki haçı bile fark edemedi. Kubbenin taban kirişinden devasa bir gölge, iliklere işleyen uzun bir haykırışla havaya yükselince, on numaranın ne demek istediğini anlayabildi. Yaratık, kanatlarını bir iki kere çırparak yükseklere doğru uçup, avını aramak üzere geniş daireler çizerek dolanıyordu.

"Orada yukarıda yuvalan var. Tam Kurtarıcı İsa Katedrali'nin[56] üzerinde" diye on numara açıkladı.

Duvar boyunca Kütüphane'nin girişine doğru ilerlediler. Melnik hâlâ birkaç adım ilerden gidiyordu, on numara paravan göreviyle biraz geriden geliyordu. Bir heykele yaklaşırlarken -oturan bir adam heykeli- iki ştalker de dikkatle çevreyi kolluyorlardı.

Heykeli görünce Artyom beyninden vurulmuşa döndü. Birden her şey netleşti. Dün gördüğü rüyanın bir bölümünü yeniden hatırladı ama şu anda artık ona bir rüya gibi gelmiyordu. Şu anda gördüğü Kütüphane'nin sütunlu galerisi tıpatıp rüyasındakine benziyordu. Acaba Kremlin'de rüyasında gördüğü gibi miydi?

Kimse Artyom'a dikkat etmiyordu. Danila da onun nerede olduğunun farkında değildi, on numaranın yanında, iyice gerilerde kalmıştı.

Ya şimdi ya hiç!

Artyom'un gırtlağı kurumuştu, şakakları zonkluyordu.

Kulenin üzerindeki yıldız gerçekten parlıyordu.

“Hey Artyom, Artyom!” Biri omuzlarından tutmuş sarsıyordu.

Artyom bilincinin donukluğundan ağır ağır koptu, uzaklaştı. Gözlerine bir cep fenerinin keskin ışığı vurdu, Artyom’un gözleri kamaştı, elini yüzüne doğru tuttu. Sırtını heykelin taş basamaklarına dayamış, yerde oturuyordu. Danila’yla Melnik eğilip ona endişeyle baktılar.

“Gözbebekleri küçülmüş” diye Melnik saptamasını yaptı.

Sonra biraz uzakta durmuş ilgisizce caddeyi gözleyen on numaraya dönerek öfkeyle söylendi. “Uykuda mıydın da fark etmedin?”

“Arkada bir gürültü duyunca, dikkatimi zorunlu ona verdim” diye ştalker kendini savundu. “Bu kadar hızlı yürüyeceğini kim bilebilirdi? Bir dakikada neredeyse Manege’ye[57] kadar geldi. Bizim Brahman dikkat etmeseydi, yok olması işten bile değildi.” Brahman, söylediğini doğrularcasına Danila’nın sırtını sıvazladı.

Artyom hafif bir sesle, “Parlıyor” dedi. Sonra Danila’ya dönerek tekrarladı: “Parlıyor.”

“Evet öyle” diye diğeri onu yatıştırarak yanıtladı.

Melnik, tehlikenin geçtiğine emin olunca, öfkeyle Artyom’un üzerine yürüdü. “Sizi niye uyardım, seni salak herif! Hiç değilse senden büyüklerin sözünü dinle!” Ensesine hoyratça bir şamar indirdi.

Başındaki miğfer, onu bu didaktik uyarıdan neyse ki biraz korumuştu. Artyom yerinden kalkmadı, önüne bakarak gözünü kırpıştırdı. Ştalker ağır bir küfür savurarak onu omuzlarından tuttu ve şiddetle sallayıp ayağa kaldırdı.

Artyom yavaş yavaş kendine geldi. Şeytana karşı gelemediği için kendinden utanmıştı. Canı sıkkın bir halde ayaklarına bakıyor, Melnik’le göz göze gelmeye cesaret edemiyordu. Allah’tan onun da artık ona zılgıt

atacak zamanı yoktu, çünkü o sırada kavşağı kontrol eden on numara, bir eliyle ona gelmesi için işaret ederken diğer eliyle de gürültü yapmamaları için uyarıyordu.

Melnik on numaranın yanına gelince, karşısındaki yerinde donmuş gibiydi. Sakallı, Kremlin'e sırtını vermiş, Kalinin Caddesi'ndeki çürümüş dişler gibi yukarıya tırmanan hasar görmüş gökdelenlerin bulunduğu yönü gösteriyordu. Artyom yavaşça iki adamın yanına yaklaşıp omuzlarının üzerinden ileriye bakınca, ne olduğunu anladı.

Görüntünün ortasında, yaklaşık 600 metre kadar ileride, şimdi iyice yoğunlaşan alacakaranlığın içinde hareketsiz üç insan silueti duruyordu. Acaba sahiden insan mıydılar? Bu uzaklıktan Artyom bunu iddia edemezdi. Ama göründükleri kadarıyla, orta boyluydular ve en azından iki ayaklarının üzerinde duruyorlardı. Hiç değilse bu umut verici bir şeydi.

"Kim bunlar?" diye Artyom boğuk bir sesle fısıldadı. Gaz maskesinin buğulanmış camlarından şekilleri sadece çizgi halinde seçebiliyordu. Eğer insan değillerse, o zaman yeni duyduğu, insana benzer gulyabanilerdi.

Melnik konuşmadan başını salladı. Anlaşılan o da pek bir şey bilmiyordu. Cep fenerinin ışığını hareketsiz duran yaratıkların üzerine doğrulttu, üç kez daire çizdikten sonra söndürdü. Yanıt olarak oradan da parlak bir ışık geldi, üç daire çizdikten sonra tekrar söndü.

Ştalkerlerin gerginliği birden kayboldu. Melnik uyardı. "Bunlar ştalkerlerdir. Şimdi iyice dikkat edin: Lambayla üç daire; bu bizim işaretimizdir. Böyle yanıt verirlerse, oraya gidebilirsin, sana bir şey yapmazlar. Ama biri hiç ışık yakmaz ya da başka bir yanıt verirse, o zaman kaç, koş. Hem de hiç durmadan, hemen!"

"Ama cep fenerleri olduğuna göre, canavar değil, insan olmalılar" diye Artyom cevap verdi.

"Neyin daha kötü olduğunu söylemek zor" diye Melnik kısa kesti ve başka bir açıklama yapmadan Kütüphane'nin girişine giden merdivenlere yöneldi.

Meşe ağacından yapılmış iki insan boyundaki kapı yavaşça açıldı, paslanmış menteşeleri isterik bir sesle gıcırdadı. Melnik içeri süzüldü, gece görüş aletini gözlerinin önüne, kalaşnikovunu da hazır duruma getirdi. Bir dakika sonra diğerlerine işaret etti. Yol serbestti.

Önlerinde uzun bir koridor duruyordu, yanına eğrilmiş metal çerçeveler yığılmıştı; eskiden gardırop olmalıydı. Arka tarafta, uzakta kaybolmakta olan gün ışığında, yukarıya giden geniş bir merdivenin beyaz mermer basamakları görülüyordu. Tavanın yüksekliği iyi bir tahminle 15 metre kadar vardı, yarıdan yukarısında, birinci kattaki galerinin dökme demirden parmaklıkları göze çarpıyordu. Salonda ürkütücü bir sessizlik vardı, öyle ki her adım gürültüyle yankılanıyordu.

Girişteki avlunun duvarlarını yosun kaplamıştı. Yosunlar sanki soluk alıyormuş gibi hareket halindeydiler. Tavandan aşağıya, neredeyse yere kadar, sarmaşığa benzer garip bitkiler sarkıyordu, kol kalınlığındaki dalları cep fenerinin ışığında ışıl ışıl parlıyordu. Görünümleri itici iri çiçeklerinden, çevreye boğucu, baş döndüren bir koku yayılıyordu. Onlar da belli belirsiz, sağa sola hareket halindeydiler. Artyom, birinci kattaki kırık pencerelerden giren rüzgârla mı, yoksa kendiliğinden mi kımıldadıklarından pek emin değildi.

Artyom bir sarmaşığa dokunarak on numaraya sordu:

“Bu nedir?”

“Ne mi? Belki de bir yeşillendirme projesidir, kim bilir?” diye alaycı bir tavırla cevap verdi. “Radyoaktiviteyle ev bitkileri yetiştirmek. Bitki yetiştirmede müthiş bir başarı, değil mi?”

Sol duvara yaslanarak merdivenlere kadar Melnik’i takip ettiler ve yukarı tırmanmaya başladılar, on numara hâlâ onlara siper oluyordu. Melnik önlerindeki siyah kare alanı sürekli göz hapsinde tutuyordu, Kütüphane’nin salonlarına giden koridor oradaydı. Diğerleri de lambalarıyla mermer duvarları ve çürümüş yosunlardan zedelenmiş tavanı tarıyorlardı.

Üzerlerinde bulundukları mermer merdiven, giriş holünün üst katına gidiyordu. Merdivenin üzeri kapalı olmadığından, her iki kat muazzam büyüklükte tek bir salonda birleşiyordu. Üst kat, merdivenin çevresini nal şeklinde dolanıyordu. Yanlardaki düzlük alanlarda, çoğu yanmış ya da çürümüş ahşap dolaplar duruyordu, bazılarının ise yüzlerce küçük çekmecesi sanki daha dün kullanılmış gibiydi.

Danila alçak bir sesle “Kartoteks” diyerek büyük bir huşuyla çevresine bakınıp devam etti: “Bu çekmecelerle geleceği görebilirsin. Bunu da sadece işin sırrını bilen uzmanlar yapabilir. Bir ritüele göre, bu dolaplardan birinin önüne gözlerin bağlı geleceksin, çekmecelerden birinde karar kılıp içinden herhangi bir kartı seçeceksin. Eğer ritüeli kurala uygun yaptıysan, seçilen kartın üzerindeki kitabın adı sana geleceği okuyacak, seni ya uyaracak ya da başarılı olacağını söyleyecek.”

Artyom bir an içinden gelen bir istekle, en yakınındaki dolabın yanına gidip kaderi belirleyen bu kartoteksin hangi bölümünün kendisine yararlı olacağını görmek istedi. Ama birden arkadaki kırık pencerelerden birine gözü ilişti. Orada çapı metrelerce uzunlukta bir örümcek asılıydı. İncecik ama göründüğü kadarıyla oldukça sağlam olan ağlarına büyük bir kuş yakalanmıştı. Hâlâ yaşıyordu, çünkü oraya buraya çırpınıp duruyordu. Onu bu devasa ağın içine hapseden hayvansa Allah’tan ortalıkta görünmüyordu.

Melnik’in bir işaretiyle hepsi olduğu yerde durdu. Ştalker Artyom’a döndü. “Dene bakalım, bir şeyler hissediyor musun? Ama dışarıdan gelen seslere kulak verme, sadece içindekini, kafandakini dinle. Kitabın sana seslenmesi lazım. İhtiyar Brahmanlar, kitabın büyük bir olasılıkla ana deponun derinlerinde bir yerde bulunabileceğine inanıyorlar. Ama her yerde olabilir: Okuma salonlarından birinde, köşede unutulmuş bir kitap arabasının içinde, herhangi bir koridorda, kontrol masasının üzerinde... Bu yüzden, depoya gitmeden önce, kitabın sesini duyup duymadığını bir dene. Gözlerini kapa. Gevşe.”

Artyom gözlerini kapadı ve merakla kulak verdi. Sessizlik karanlığın içinde, minik minik onlarca gürültüyle bölünüyordu: Ahşap kitap raflarının gıcırtısı, koridorlardaki hava akımları, dışarıda caddeden gelen rüzgârın

uğultusu ve yaşlı bir adamın okuma salonlarından gelen öksürmesi. Ama herhangi bir ses ya da seslenmeye benzer bir şey duyulmuyordu. Beş, on dakika kadar öylece durdu, bir sürü cansız kitabın arasında yaşayan bir kitabın sesini kaçırmamak için soluğunu bile tuttu.

“Hayır” dedi sonunda gözlerini açarak. “Burada hiçbir şey yok.”

Melnik cevap vermedi, Danila da konuşmadı ama Artyom onun bakışındaki hayal kırıklığını yakalamıştı.

Bir dakika sonra ştalker kararını açıkladı. “Belki burada gerçekten bir şey yoktur. Öyleyse depoya gidelim. Daha doğrusu gitmeyi deneyelim.” Kendisini takip etmelerini işaret etti.

Melnik geniş eşiğin üzerinden geçti. Kanatlı iki kapıdan sadece biri rezesine asılıydı, pervazı kömürleşmiş, üzerine anlaşılmayan birtakım semboller karalanmıştı. Kapının arkasında küçük, yuvarlak bir salon vardı, yaklaşık altı metre kadardı ve dört çıkışı vardı. On numara da kanatlı kapıya yöneldi, tam o anda içeri Danila girdi, kimsenin fark etmediğini düşünmüş olmalı ki, yakınındaki bir kartoteks dolabına yöneldi, bir çekmeceyi çekip kartlardan birini aldı. Aceleyle içindekileri okudu, yüzü gerildi, koruma elbisesinin en üst düğmesini güçlükle açtı ve kartı göğsünün içindeki cebe koydu. Artyom’un her şeyi gördüğünü fark edince parmağını ‘Sakın sesini çıkarma’ dercesine dudaklarına götürerek aceleyle ştalkerlerin arkasından seğirtti.

Yuvarlak odanın duvarları yazılar ve çizimlerle süslüydü, bir köşede de iyice zedelenmiş suni deriyle kaplı, içi doldurulmuş bir kanepe duruyordu. Çıkış kapılarından birinin aralığında, yerde devrilmiş bir kitaplık, yanında da bir yığın broşür görülüyordu.

“Hiçbir şeyi ellemeyin!” diye Melnik uyardı.

On numara kanepeye oturdu. Danila da onu izledi. Artyom transa girmiş gibi yerlere dağılmış kitaplara gözlerini dikmişti, mırıldandı: “Orada hiç ellenmemiş bir halde duruyorlar. Bizde olsa fareler kemirmesin diye üzerlerine zehir sürülürdü. Acaba burada sıçan yok mu?” Burbon’un sözleri

aklına geldi: “Şayet sıçan kaynıyorsa, korkmana gerek yok. Sıçan olmayan yerde ise başına gelebilecek en kötü şeyden korkmalısın!”

“Ne sıçanı? Sen neden söz ediyorsun?” Melnik öfkeyle kaşlarını çattı. “Onları yüzlerce yıl önce çoktan yediler.”

“Kim yedi?” diye Artyom şaşırarak sordu.

“Kim mi? Tabii kütüphaneciler” diye Danila açıkladı.

“Bu kütüphaneciler hayvan mı yoksa insan mı?”

Melnik düşünceli kafasını salladı. “Herhalde hayvan değiller.”

Ara geçitlerin birindeki masif bir ahşap kapı birden, gürültüyle gıcırdamaya başladı. İki ştalker hemen birbirlerinden ayrılarak koridorun yanındaki duvarlardan yarısı görünen sütunların arkasını kendilerine siper aldılar. Danila da kanepeden yavaşça yere kayıp yana çekildi. Artyom da onu izledi.

“Arkada Büyük Okuma Salonu var” diye Brahman fısıldadı. “Bazen orada ortaya çıkıyorlar.”

“Sessiz ol!” diye Melnik öfkeyle onu uyardı.

“Kütüphanecilerin gürültüye tahammülleri olmadığını mutlaka biliyorsundur. Boğalar nasıl kırmızıya tepkiliyse, onlar da gürültüye tepkilidir.” Alçak sesle küfür etti, tekrar on numaraya dönerek Okuma Salonu’na girmesi için işaret etti.

On numara başını salladı. Ştalkerler sırtlarını duvara vererek devasa meşe kapıya doğru yavaş yavaş yaklaştılar. Artyom’la Danila hemen onların arkasındaydılar. Melnik, sırtı kapılara dönük, silahını kaldırdı, derin bir soluk alıp verdi ve sert bir hareketle kapıyı yana iterek silahın namlusunu ana salonun karanlık dehlizine doğrulttu.

Bir saniye sonra hepsi içerdeydi. İnanılmaz büyük bir salondu. Tavan 20 metre yükseklikte adeta kaybolmuştu. Girişteki avluda olduğu gibi burada da yukarıdan aşağıya çiçek açmış sarmaşıklar sarkıyordu. Salonun iki tarafında kocaman altışar pencere vardı, hatta içlerinden birkaçı işler durumdaydı. Yine de aralarından pek az ışık geliyordu. Ay, sarmaşığın parıldayan dalları arasından ölgün ışıyordu.

Eskiden sağda ve solda ziyaretçiler için sıra sıra masalar duruyor olmalıydı. Eşyanın büyük bir kısmı götürülmüştü, birkaçı yanmış ya da parçalanmıştı ama yine de yaklaşık on kadar masa yerinde sağlam kalmıştı. Masalar boyaları pul pul dökülmüş bir tablonun asılı olduğu bir duvarın yakınına dizilmişlerdi. Hemen önünde, ortada, kitap okuyan bir insanın belli belirsiz heykeli vardı. Salonun her tarafına SESSİZLİK LÜTFEN yazılı levhalar asılmıştı.

Buradaki sessizlik, giriş avlusundan çok farklıydı. Elle tutulacak denli yoğundu, antik çağın kiklopsları boyutundaki salonu öylesine sarmıştı ki, insan adeta bozmaktan ürküyordu.

Cep lambalarından yayılan ışık huzmelerini yavaşça salonda gezdirdikten sonra, Melnik durumu özetledi: “Herhalde duyduğumuz rüzgârdı.”

Ama tam o anda, Artyom, ileride uzakta, kırık iki masa arasında gri bir gölgenin belirdiğini, sonra da kitap raflarının aralığında tekrar kaybolduğunu fark etti. Melnik de onu görmüştü. Gece dürbününü gözlerinin önünde tutarak silahını yukarıya kaldırıp yosun tutmuş zemin üzerinde ağır ağır oraya doğru yürümeye başladı. On numara onu takip etti. Durmaları emredildiği halde, Artyom’la Danila da peşlerine takıldılar. Arkada yalnız kalmaktan korkuyorlardı. Ama Artyom, eskinin ihtişamından hâlâ çok şey anımsatan salonda gözlerini merakla gezdirmekten kendini alıkoyamadı.

Birkaç metre yüksekte, duvarın üzerinden bir galeri uzanıyordu. Ahşap bir parmaklıkla çevrilerek güvenliği sağlanmış, fazla geniş olmayan bir koridordu. Oradaki pencerelerden dışarısı seyredilebiliyordu, ayrıca orada

hizmet ofislerine uzanan ara geçitler de olmalıydı. Heykelin her iki yanıyla salonun girişinden yukarıya çıkan iki merdivenden sonra galeriye giriliyordu. Ve tam arkalarında iki büklüm olmuş gri figürler, bu merdivenlerin üzerinden şimdi sessizce ve usulca aşağıya doğru kayıyorlardı. Bir düzine kadar yaratıktı, her biri en az Artyom kadar iriydi, alacakaranlıkta güçlükle seçiliyorlardı. Öyle iki büklüm olmuşlardı ki, şaşılacak şekilde ele benzeyen uzun ön ayakları neredeyse yere değiyordu. Arka ayaklarıyla da, hafif yalpalayarak ama inanılmaz bir ustalıkla ve sessizce yürüyorlardı. Uzaktan baktığında, Artyom'a, üvey babasının biyoloji kitabındaki gorilleri anımsatmıştı.

Bunları düşünecek bir saniye bile zamanı yoktu çünkü cep fenerinin ışığı bu kambur şekillerden birini tam yakalamıştı ki dört bir yanda cehennemi bir haykırış çınladı. Yaratıklar, artık kendilerini saklamaya gerek duymadan merdivenlere saldırdılar.

“Kütüphaneciler!” diye Danila var gücüyle bağırdı.

“Yere yatın!” diye Melnik emir verdi.

Artyom'la Danila kendilerini yere attılar. Ateş etmeye cesaretleri yoktu, Melnik'in uyarısını unutmamışlardı ama Melnik düşündüklerini bir anda altüst etti. Yanlarına gelip kendini yere atar atmaz hemen silahını ateşledi. Birkaç yaratık gürleyerek yere yıkıldı, diğerleri aceleyle kendilerini sakladılar ama niyetleri bir başka taraftan süzülerek yaklaşmaktı. Birkaç saniye sonra bu yaratıklardan birkaçı iki metre ötede önlerine çıktı, kocaman bir sıçrayışla, on numaranın boğazına saldırmak istedi ama on numara, yaylım ateşiyle yaratığı yere serdi.

“Koşun!” diye Melnik seslendi. “Yuvarlak odaya geri dönün ve depoya girmeye çalışın!” Brahman nereye gitmeniz gerektiğini biliyor, size yardım edecek. Biz burada kalıp sizi koruyacağız ve buradakilerden kurtulmaya çalışacağız.” Artyom'a bakmadan, sürünerek arkadaşına doğru ilerledi.

Artyom, Danila'ya işaret etti, iki büklüm birlikte çıkışa yöneldiler. Birden karanlığın içinden kütüphanecilerden biri fırlayarak üzerlerine atıldı ama aynı anda açılan yaylım ateşiyle yere yığıldı. Ştalkerler gençleri

kollamışlardı. Danila okuma salonundan fırladı, geldikleri yere, giriş avlusuna doğru hızla koşmaya başladı. Artyom bir an için arkadaşının kütüphanecilerden korkarak kaçtığını düşündü ama Danila büyük merdivenden aşağıya ineceği yerde, yandaki kartoteks dolaplarının önünden geçerek tam aksi istikamete, avlunun sonuna doğru koşuyordu. Salon orada daralıyor, ikisi yanda biri ortada olmak üzere iki kanatlı üç kapıyla son buluyordu. Danila sağdaki kapıya yöneldi, kapının arkasında zifiri karanlık bir merdiven karşısına çıktı. Brahman ancak buraya gelince soluklanmak için durdu. Birkaç saniye sonra Artyom ona yetişti, Danila'nın bu kadar hızlı olmasına şaşırmıştı. Hareket etmeden öylece durup çevreye kulak verdiler. Salondan silah sesleri ve bağrışmalar geliyordu, anlaşılan çatışma henüz bitmemişti. Kimin üstün geldiği ise bilinmiyordu.

"Neden geri dönüyoruz?" diye Artyom nefes nefese sordu. "Neden önce öbür yöne gittik?"

Danila omuzlarını silkti. "Onun bizi nereye götürdüğünü bilmiyorum, belki başka bir yoldan gitmek istiyorlardı. İhtiyarlar bize sadece bir yolu gösterdiler, o da giriş avlusunun bu yanından doğru depoya iniyor. Merdivenle bir kat yukarıya çıkmamız gerekiyor, sonra koridor boyunca yine bir merdivenden çıkarak yedek kartotekslerin bulunduğu yerden geçeceğiz ve oraya varmış olacağız." Silahını karanlığa doğrultarak merdiven sahanlığına geldi. Cep feneriyle yolu aydınlatan Artyom onu takip etti.

Merdivenin ortasında, her kata inip çıkan asansör haznesi vardı. Önceleri etrafı camla kaplı olmalıydı, çünkü onlarca yılın tozuyla rengi donuklaşmış demir iskeletinden dışarıya fırlamış cam parçacıkları hâlâ duruyordu. Asansörün dört köşe haznesinin çevresini hafif küflü ve çürümüş ahşap merdivenler dolanıyordu, üzerleri cam parçacıkları, fişek kovanları, kurumuş dışkı topaklarıyla kaplanmıştı. Merdivenin korkuluğu yoktu, Artyom boşluğa yuvarlanmamak için sırtını duvara verdi.

Yukarıda küçük, kare bir odaya geldiler. Burada da üç geçiş vardı, Artyom artık yavaş yavaş sezmeye başlamıştı, yanında partneri olmaksızın bu labirentte asla yolunu bulamazdı. Soldaki kapı geniş, karanlık bir

koridora açılıyordu ve cep fenerleriyle koridorun en sonunu görmek mümkün değildi. Sağ kapı kapalıydı, üstelik çapraz yerleştirilen tahtalarla çivilenmişti. Hemen yanındaki duvara biri, kil toprağıyla, AÇMAYIN! HAYATİ TEHLİKE! yazmıştı.

Danila, Artyom'u biraz daha ileriye, köşedeki geçide doğru götürdü, burası bir diğer koridora bağlanıyordu. Koridor daracıktı ve bir sürü kapı vardı. Brahman burada acele etmiyor, sık sık durup etrafı dinliyordu. Yer parke döşenmişti, sarı badanalı duvarlara -Kütüphane'nin her yerinde olduğu gibi- LÜTFEN SESSİZ OLUN yazılı tabelalar asılıydı. Nerede kapı yoksa ya da açık duruyorsa, Artyom orasının eskiden çalışma odaları olarak kullanıldığını görüyordu, şimdiyse hepsi berbat bir durumdaydı. Kapalı kapılardan ise zaman zaman hışırtılar duyuluyordu, hatta Artyom'a bir ara ayak sesleriymiş gibi geldi. Yanındakinin yüz ifadesine bakılırsa bu sesler pek iyiye alamet değildi, yollarına devam etmek için olabildiğince acele ediyorlardı.

Nihayet, Danila'nın önceden söylediği gibi, sağ tarafta bir diğer merdivene açılan kapı göründü. Salonların karanlığıyla kıyaslandığında burası daha aydınlık sayılırdı, çünkü her merdiven aralığında bir pencere vardı. Pencerelerden yönetim binalarıyla, teknik tesislerin yanmış iskeletlerinin bulunduğu iç avlu görülebiliyordu. Ama manzaraya bakacak zamanları olmadı, çünkü bir köşede birden bire iki büklüm olmuş iki gri gölge belirdi. Sanki bir şeyler arıyormuş gibi, ağır ağır avluya doğru hareketlendiler. İçlerinden biri aniden durup başını yukarıya kaldırdı, Artyom'a, sanki kendisinin durduğu pencereye bakıyormuş gibi geldi. Artyom titreyerek geri çekildi, hemen yere çömeldi.

"Kütüphaneciler mi?" diye fısıldayan Danila da korkuyla aynı şekilde yere eğildi.

Artyom sessizce başını salladı.

Danila nedendir bilinmez, eliyle gaz maskesinin plastik camını sildi, sanki heyecandan ter boşanan alnını kurutmaya yardım edebilirmiş gibi. Hızla merdivenlere yöneldi, eliyle de kendisini takip etmesi için Artyom'a

işaret etti. Yine bir merdiven sahanlığı ve tekrar iç içe geçmiş koridorlar. Brahman nihayet birkaç kapının önüne gelince kararsız bir halde durdu. “Burasını hatırlamıyorum” dedi. “Burada aslında yedek kartotekse giden geçiş olması gerekiyordu. Ama bir sürü geçiş olacağını bize söylemediler.” Biraz düşündükten sonra, duraksayarak kapı mandallarından birini çevirdi. Kilitliydi. Diğer kapılar da aynı şekilde kapalıydılar. Danila şaşırmıştı, bir kez daha kollara asıldı.

Artyom da denedi ama boşunaydı. “Kilitli” diye fısıldadı.

Danila titremeye başladı. Artyom ona baktı ve korkuyla bir adım geri çekildi. Ama Danila sadece gülüyordu.

“Kapıyı tıkla” diye Artyom’a önerdi, içini çekerek ekledi: “Özür dilerim, galiba biraz sinirlerim boşaldı.”

Artyom da hırçın kahkahaların adeta içinden taştığını hissediyordu. Son saatlerde yaşadıkları gerginliklerin belirtisiydi bu. Önce gülmesini bastırmayı denedi ama sonra o da anlamsızca kıkırdamaya başladı. İkisi de sırtlarını duvara dayayarak en az bir dakika yüksek sesle güldüler.

Artyom, “Kapıyı çal” diye tekrarladı ve gülmekten ağrıyan karnını tuttu, gözyaşlarını silmek için gaz maskesini yüzünden çekip alamadığına hayıflandı. Bir sonraki kapıya giderek parmağıyla üç kere ahşap kapıyı tıklattı.

Aynı anda, öbür taraftan üç vuruşla yanıt geldi. Artyom’un gırtlağı sanki kurumuştu, kalbi çılgın gibi çarpmaya başladı. Kapının arkasında gülmelerini duyan biri durmuş bekliyordu. Neyi bekliyordu? Danila korkudan yarı çıldırmış bir halde, ona bakarak geri çekildi. Arkadan, tekrar kapıya vuruldu, bu kez daha şiddetli ve cüretkâr.

Artyom’un, Suhoy’un bir zamanlar kendisine öğrettiği şey aklına geldi. Duvardan biraz uzaklaştı, sonra da yandaki kapının kilidine ayağıyla şiddetle vurdu. Becereceğini sanmıyordu ama kapı gürültülü bir gıcırtıyla açıldı. Çelik kilit, çürümüş tahtasından tamamen ayrıldı.

Kapının açılmasıyla ortaya çıkan küçük oda Kütüphane’nin diğer odaları ve koridorlarına hiç benzemiyordu. Odanın boğucu bir havası vardı ve nemliydi, cep fenerinin ışığında, baştan başa garip bitkilerle kaplanmış olduğunu gördüler. Kalın dallardan, kaygan, parlak, hantal yapraklardan etrafa yayılan koku öyle yoğun ve ağırdı ki, gaz maskelerinin filtresinden içeriye kadar sızıyordu, zemin, sarmaşık kökler, dikenler, küçük ağaç gövdeleri ve çiçek tohumlarıyla örtülüydü. Bazı bitki kökleri de, kısmen kırılmış toprak çanaklar ve ahşap çiçek teknelerinin içindeydi. Sarmaşıklar, giriş holündekilerin benzeri ahşap dolapları sarmalamış, kimine de destek vermişti ama Danila, bu dolaplardan birinin çekmecesini açmayı denediğinde, nemden tamamen çürümüş olduklarını gördü.

“Yedek kartoteks dolabı” diye rahatlamış bir halde soluklandı. Artyom’a dönerek, “Şimdi çok uzağımızda değil” diye sözünü tamamladı.

Biri yine kapıya vurdu. Ardından denemek amacıyla yavaşça kapının kolunu oynattı. Hemen silahların namlularıyla sarmaşıkları yana itip zemine dolanan bitki köklerinin üzerine basa basa kendilerine yol açarak esrarengiz bahçeyi geçtiler. Bahçenin hemen karşı tarafında yine bir kapı vardı. Şanslarına kilitli değildi. Son bir koridor daha, sonra durdular.

Depoya gelmişlerdi, Artyom hemen hissetti. Havada onlarca kitaptan yayılan toz kokusu vardı. Kütüphane sessizce soluk alıyor, milyarlarca sayfaların belli belirsiz hışırtıları duyuluyordu. Artyom çevresine bakındı. Çocukluğunda pek sevdiği kokuyu yeniden duyar gibiydi sanki. Soran gözlerle Danila’ya baktı.

“Evet, geldik” diye Danila onayladı, sesinde bir umut ışığıyla ekledi. “Peki şimdi?”

“Evet... Tekin değil, korkutucu.” Artyom onun ne dediğini pek anlamamıştı aslında.

“Kitabı hissediyor musun? Burada onun sesini daha iyi duyabilmen lazım.”

Artyom gözlerini kapadı, düşüncelerini yoğunlaştırmayı denedi. Kafası, terk edilmiş bir tünel kadar bomboştu. Bir süre sonra Kütüphane binasını dolduran küçük gürültüleri yeniden birbirinden ayırt etmeye başladı ama sese benzer, seslenişe benzer bir şey algılayamadı. Daha kötüsü, hiçbir şey hissetmedi. Brahmanlar'ın söylediğine göre, ses çok başka bir duygu yaratacaktı, oysa hiç öyle olmamıştı. Çaresiz, kollarını iki yana açarak "Hiçbir şey duymuyorum" dedi.

Danila ses çıkarmadı, sonra içini çekerek "Pekâlâ öyleyse. Başka bir yerde deneyelim. Burada 12 yer daha var. Bulana kadar arayacağız. Eli boş dönemeyiz" dedi.

Merdivenin beton basamaklarından birkaç kat yukarı çıktılar. Yukarıdaki oda da aynen ilkine benziyordu: Orta büyüklükteydi, camlı pencereler, birkaç büro masası, tavanda ve köşelerde her zamanki bitkiler ve iki farklı yöne uzanan dar koridorlar; koridorların iki yanında da uzayıp giden sıra sıra kitap rafları. Odayla koridorların tavanları alçaktı, iki metreden biraz yüksekçeydi. İnanılmaz büyüklük ve genişlikteki giriş avlusuyla okuma salonlarından sonra, Artyom burada sanki kafasını devamlı eğmek zorundaymış gibi bir duyguya kapıldı. Hatta soluk almakta bile zorlanıyordu.

Raflar binlerce kitapla doluydu. Bazıları iyi korunmuştu. Anlaşılan Kütüphane, terk edilmiş bir durumda olsa bile, özgün ve özel havasını yine de koruyacak şekilde yapılmıştı. Zengin kitaplık Artyom'un öylesine gözlerini kamaştırmıştı ki, bir an için buraya neden geldiğini unuttu. Kitap sırtlarına bakarak adlarını okumaya çalıştı, hayranlıkla elini üzerlerinde gezdirdi. Danila, her seferinde arkadaşının buraya gönderilme nedenini bulduğunu sanarak önceleri onu rahat bırakıyordu. Ama ne olduğunu anlar anlamaz, ani bir hareketle Artyom'u kolundan yakalayıp ileriye doğru sürükledi.

Üç, dört, altı koridor... 100-200 kitap rafı... Binlerce, yine binlerce kitap, zifiri karanlıktan sonra minicik sarı bir ışık huzmesinden geçerek bir sonraki platoya ve daha ilerisine kadar geldiler. .. Ama hepsi boşunaydı. Artyom en ufak bir şey hissetmiyor, sese benzer hiçbir şeyi algılamıyordu.

Olağandışı hiçbir şey duymuyordu. Brahmanlar'ın konsey toplantısında kendisine söylediklerini hatırladı birden, ona özel bir yeteneği olduğunu ve kaderin onu yönlendirdiğini söylemişlerdi, subaylar ise böyle düşünmüyorlardı. Onlara göre bu sadece bir "fanteziydi".

Ancak son katlara geldiklerinde Artyom bir şeyler hissetmeğe başladı, ne yazık ki, beklediği ve istediği bu değildi. Orada biri varmış gibi, yabancısı olmadığı tünel korkusuna benzeyen belirsiz bir sezgiydi bu. Yokladıkları yerlerin hepsi, kendilerine tamamen terk edilmiş gibi geldiği, kütüphanecilerle diğer yaratıklara benzer birini görmedikleri halde, yine de içgüdüsel bir zorlamayla sürekli arkasına dönüp bakıyor, birinin kitap raflarından kendisini dikkatle gözlediği hissine kapılıyordu.

Danila elindeki cep fenerini çizmelerine doğrulttu. Doğru dürüst düğüm atamadığı uzun bir kordon, arkasından yerde sürünüyordu. "Şu ayakkabımı bir bağlayayım" diye Artyom'a fısıldadı. "Sen de bu arada biraz ilerle, bak bakalım bir şeyler hissediyor musun?" Sonra dizinin üstüne eğilip çizmesini bağlamaya koyuldu.

Artyom "Peki" anlamına başını sallayıp adım adım ilerledi. Saniyede bir dönüp Danila'ya bakıyordu, işi uzun sürmüştü, çünkü kaygan bağ, kalın parmaklarının arasından ikide bir kayıyordu. Artyom önce aşağıda, sağ tarafında uzanan raf sıralarını aydınlattı. Sonra ışığı aceleyle sola doğrultarak tozlanmış kitap sıralarının arasında kütüphanecilerin iki büklüm olmuş gri gölgelerini görme ümidiyle, aşağıya, derinlere baktı. Arkadaşından yaklaşık 30 metre uzaklaşmıştı ki, tahminen iki sıra uzaklıkta, birden çok net bir hışırtı duydu. Cep fenerini silahın namlusuna bastırdı, bir sıçrayışta, birinin gizlendiğini sandığı koridordaydı.

Tepeden zemine kadar tıklım tıklım kitapla dolu iki sıra raf daha... Bunun dışında hiçbir şey yoktu. Işık aceleyle sola kaydı, düşman bu ucu bucağı belirsiz rafların diğer tarafına saklanmış olabilirdi. Hayır, yoktu, her yer boştu.

Artyom soluğunu tuttu, en küçük bir gürültüye kulak verdi. Hiçbir şey duymadı, sadece kitap sayfalarının esrarengiz hışırtılarıydı. Geri döndü,

Danila’nın ayakkabılarını bağladığı koridoru lambasıyla aydınlattı. Her yer bomboştu.

Boş mu?

Artyom, önüne dikkat etmeden ileriye fırladı. Nokta halindeki ışık huzmeleri hızla sağa sol sıçrıyor, karanlıkta birbiri ardına sıralanıyordu. Danila nerede kalmıştı? 30 metre. Yaklaşık 30 metre gerideydi, yani tam burada olmalıydı. Hayır, kimse yoktu. Artyom’a haber vermeden nereye gitmiş olabilirdi? Saldırıya mı uğramıştı? Neden karşı koymamıştı? Ne olmuştu?

Hayır, fazla geriye gitmişti, Danila çok daha yakında olmalıydı. Ama hiçbir yerde yoktu! Artyom düşünemiyordu artık, paniğe kapılmak üzereydi. Sonunda, Danila’yı bıraktığı yere gelince durdu, bitik bir halde sırtını kitap rafının alınlığına dayadı. Birden arkadan, hafif, insanınkine benzemeyen bir ses duydu, ses az sonra yırtıcı kuşlarınkine benzeyen korkunç bir haykırışa dönüştü: “Artyom!”

Artyom’un korkudan nefesi tutuldu. Çırpınan sese doğru döndü. Gaz maskesinin buğulanmış camlarından pek bir şey göremediği halde, kalaşnikovun elinde titreyen nişangâhıyla koridoru hedef aldı. Sese doğru yürüdü.

“Artyom...”

Ses şimdi iyice yakınındaydı. Birden, aralıklı duran kitapların arasından incecik bir ışık düşüverdi. Işık huzmesi, sanki biri cep feneriyle solu-sağı, solu-sağı işaret ediyormuş gibi, öne arkaya gidip geliyordu. Ardından Artyom, çığırtkan, metalik bir ses duydu.

“Artyom… Zor duyulabilir bir fısıltıyla da olsa, bu sefer bildik bir sesti, % 100 Danila’nın sesiydi.

Artyom heyecanla kocaman bir adımla ileriye atılmıştı ki, yine az önce duyduğu, o gırtlaktan gelen uğursuz ses çınladı.

“Artyom.” Cep fenerinin ışığı, hâlâ deli gibi oraya buraya dolanıyordu.

Artyom bir adım daha attı, sağa baktı, aynı anda saçlarının diken diken olduğunu hissetti.

İki kitap arasındaki bir nişin kovuğunda, Danila kanlar içinde yerde yatıyordu. Gaz maskesiyle miğferi yanındaydı. Yüzü ölü gibi beyaz olduğu halde, gözleri uyanık bakıyor, bir şeyler söylemeye çalışıyordu. Hemen arkasında, gri renkli iki büklüm bir karaltı, yere çömelmiş yan karanlıkta saklanıyordu. Uzun, gümüşi bir posta bürünmüş, koca kemikli eliyle -hayır, ayak değildi, kocaman, bükük pençeleri olan bir eldi- Danila’nın yerde duran cep fenerini dalgın bir halde oraya buraya yuvarlıyordu. Diğer eli, Brahman’ın yanmış karnının içindeydi.

“Buradasın...” diye Danila fısıldadı.

“Buradasın...” diye arkasından aynı ses tonuyla biri hırıldadı.

“Bir kütüphaneci” dedi Danila, giderek zayıflayan, yalvaran bir ses tonuyla. “Benim işim nasılsa bitik... Öldür onu.”

“Öldür onu” diye gölge tekrarladı.

Cep lambası yine yavaşça sola, sonra tekrar geriye döndü, öylece devamlı gidip geliyordu. Artyom aklını kaçırdığını sandı. Kafasında Melnik’in sözleri dolanıyordu, ateş ederse, diğer korkunç yaratıkları kışkırtacağını söylemişti.

Söylediklerini anlayacağını pek ummuyordu ama yine de “Git buradan” dedi kütüphaneciye.

“Git buradan” diye nazik bir cevap geldi. Kemikli el Danila’nın kamını içinde dolaşıyordu, sonunda hafif bir inlemeyle, Danila’nın ağzından kan fışkırdı.

Brahman son bir gayretle, bu kez biraz daha yüksek bir sesle “Artık ateş et!” dedi.

“Artık ateş et!” diye kütüphaneci arkalardan seslendi.

Artyom yeni arkadaşını öldürüp diğer canavarları kışkırtmalı mıydı? Yoksa Danila’yı öylece bırakıp vakit geçirmeden buradan kaçmalı mıydı? Onu kurtarmanın artık bir anlamı kalmamıştı, yarılmış karnı ve dışarıya fırlamış bağırsaklarıyla Brahman’ın bir saatlik ömrü bile kalmamıştı.

Danila’nın arkaya devrilen kafasının arkasından şimdi sivri, gri bir kulak göründü, ardından lambanın ışığında parlayan kocaman yeşil bir göz. Ölmekte olan Brahman’ın arkasından kütüphaneci yavaş ve ürkek bir bakışla ortaya çıktı, gözleri Artyom’unkileri arıyordu. Sakın dönme. Ona doğru bak, ona bak, doğru gözbebeklerinin içine. Gözbebekleri hayvansıydı, dikeydi. Ve bu inanılmaz korkunç gözlerde, aklın zayıf bir yansımasını fark etmek ne garip bir şeydi!

Kütüphaneci yakından bakınca kesinlikle gorile benzemiyordu, hatta maymuna bile. Yırtıcı hayvana benzeyen ağzıyla burnu, kalın bir postla kaplıydı, uzun, sivri dişlerinin göründüğü ağzı kulaklarına kadar uzanıyordu, gözleriyse hiçbir hayvanda görülmedik kadar iriydi, Artyom böylesine ne canlı olarak ne de resimlerde rastlamıştı.

O bir dakika ona ebediyet kadar uzun geldi. Canavar onu göz hapsine almıştı. Ancak Danila’nın boğuk inlemesiyle Artyom tekrar kendine gelebildi ve lazerli silahının kırmızı hedef noktasını kütüphanecinin kılla kaplı alnına doğrulttu, tetik kolunu bir atımlık ateşe ayarladı.

Yaratık, metalik sesi duyunca, kötü kötü homurdanarak tekrar Danila’nın arkasına sığındı. Birden Artyom’un az önceki ses tonuyla “Git buradan” diye tısladı.

Artyom şaşkın bir halde dondu kaldı. Kütüphaneci az önce ne söylediğine dikkat etmiş, anlamını da kavramıştı. Bu nasıl mümkün olabilirdi?

“Artyom... Hâlâ konuşabiliyorken...” diyen Danila’nın sözcükleri ağzından zorla çıkıyordu, bulanık bakan gözlerini Artyom’dan ayırmamaya

çalışarak “Göğsümün üzerindeki cepte bir zarf var. Kitabı bulduğunda bunu sana verecektim...” dedi.

Artyom başını salladı. “Hiçbir şey bulmadım.”

“Ziyanı yok. Kendini bu göreve neden adadığını şimdi anladım, bunu kendin için yapmıyorsun. Görev yerine getirilmiş, getirilmemiş, benim için önemi yok... Ama şunu aklından çıkarma: Polis’e asla geri dönmemelisin. Hiçbir şey bulmadığını anlarlarsa... Ve eğer subaylar bunu öğrenirlerse... Yolunu değiştir. Şimdi artık beni vur, acım çok... Artık dayanamıyorum...”

“Artık dayanamıyorum, acım...” diye kütüphaneci ıslık gibi bir sesle tekrarladı. Danila’nın karnının içindeki elini hızlı bir hareketle çevirince, Brahman kasılarak yerinde büzüldü ve var göçüyle haykırdı.

Artyom artık bakamıyordu. Bir an bile düşünmeden tetiği yaylım ateşe ayarladı, gözlerini kapadı ve tetiğe bastı. Muazzam bir gümbürtü Kütüphane’nin sessizliğini yırttı, ardından ilikleri titreten haykırışlar duyuldu. Sonra bütün gürültüler bir anda kesildi. Tozlu kitaplar yankıyı sünger gibi emmişlerdi. Artyom tekrar gözlerini açtığında her şey çoktan bitmişti.

Artyom kütüphaneciye doğru bir adım attı. Bulamaca dönmüş kafası kurbanının omuzlarının üzerindeydi, ölürken bile kendini onun arkasına saklamıştı. Artyom bu iğrenç manzarayı feneriyle aydınlattı, damarlarında kanın donduğunu, gerginleşen ellerinin de terlemeye başladığını hissediyordu. Çizmesinin ucuyla kütüphaneciyi hafifçe arkaya iteledi, bedeni hantal bir şekilde arkaya devrildi. Ölmüştü, hiç kuşku yoktu.

Artyom, Danila’nın kan içinde kalan çarpılmış yüzüne bakmamaya çalışarak telaşla koruyucu elbisesinin düğmelerini açmaya koyuldu. Brahman’ın elbisesi simsiyah kana bulanmıştı, deponun nemli havasında yavaşça buharlaşıyordu. Artyom tiksintiyle öğürdü. Göğsünün üzerindeki cebi bulmalıydı. Koruyucu eldivenleriyle beceriksizce düğmeyi açmaya uğraştı.

Birden uzaktan, bir şeylerin hışırdadığını ve koridor boyunca zemine çarpan çıplak ayakların vuruşlarını duydu. Hızla arkasına dönüp ışığı koridorlarda gezdirdi. Yakınında kimsenin olmadığına kanaat getirince, tekrar düğmeyle boğuşmaya girişti. Sonunda başardı, nemli parmaklarıyla cebin içinden ince, gri bir zarf çıkardı. Zarf, üzerinde bir mermi deliği olan plastik bir ambalaja sarılıydı.

Zarfın yanında bir de, kana bulanmış dört köşe bir karton buldu, Danila'nın giriş avlusunda kartoteksten çekip aldığı kart olmalıydı. Üzerinde daktiloyla şunlar yazılıydı: Şnurkov, N. E.: ***Tacikistan SSC'de Tarım Sulama ve Perspektifleri,*** Duşanbe, 1965.

Ayak sesleri ve belli belirsiz homurtular şimdi çok yakından duyuluyordu. Fazla zamanı kalmamıştı. Artyom Danila'nın silahını ve cep fenerini aldı, sıçrayarak doğruldu, gittiği yola dikkat bile etmeden geriye doğru koşmaya başladı, uzayıp giden kitap raflarının önünden geçerek olabildiğince hızlı koşuyordu. Takip edilip edilmediğinden emin değildi. Çizmelerinden çıkan seslerle kulaklarındaki uğultu, arkasındaki bütün gürültüleri bastırıyordu.

Tam merdiven boşluğuna gelip beton basamaklardan paldır küldür inmeye başlamıştı ki, birden, depo çıkışının hangi katta olduğunu bilmediği aklına geldi. Belki zemin kata kadar inmeyi başarırsa, merdiven sahanlığı üzerindeki pencereyi açıp oradan avluya atlayabilirdi.

Artyom bir an için durakladı ve dışarıya baktı. Avlunun ortasında bu gri canavarlardan bir sürüsü hareketsiz duruyordu. Burunlarını havaya kaldırmış, sanki Artyom'un durduğu pencerelere bakıyorlardı.

Artyom yan duvara yaslanarak yavaşça inmeye devam etti.

Şimdi çizmeleri ses çıkarmadığı için, yukarıda betonun üzerinde yürüyen çıplak ayakların giderek yaklaştığını daha iyi duyuyordu. Panik içinde aşağıya inmeye devam etti. Her yeni kata geldiğinde güvenli bir kapı bulmak için çırpınıyor, bulamayınca da tekrar merdivenlere saldırıyordu. Her ayak sesi duyar gibi olduğunda duruyor, karanlık köşelere sığmıyor, penceresiz, tavanı basık geçitlerin içinde umutsuzca çevresine bakmıyor,

sonra da, bir alttaki kata inmek üzere yeniden geriye, merdivenlere koşuyordu. Öte yandan, bu labirentten çıkış yolunu umutsuzca ararken çıkardığı gürültünün, Kütüphane'deki bütün canavarları kışkırttığının da tamamen bilincindeydi. Yine de heyecanla boş yere ve anlamsızca oraya buraya koşturuyordu. Sonunda bir merdiven sahanlığına geri döndüğünde, birden camı kırılmış pencerelerden birinin önünde yan bükülmüş bir siluet gözüne ilişti.

Artyom hemen geriye kaçtı, karşısına çıkan ilk koridora daldı ve duvara yaslandı. Silahını her an kütüphanecinin çıkacağı kapı ağzına doğrulttu, soluğunu tuttu.

Canavar ya Artyom'u tek başına takibe cesaret edememişti ya da onun saklandığı yerden çıkmasını bekliyordu. Koridor arkaya doğru devam ediyordu. Artyom bir saniye kadar düşündükten sonra, gözünü kapıdan ayırmadan yavaşça arkaya doğru çekilmeye başladı.

Koridor köşede kıvrılıyordu. Tam orada, duvarda kara bir delik açılmıştı, hemen yanında yerde kırılmış bir tuğla yığını vardı, zemini ince bir kireç tabakası kaplamıştı. Artyom ani bir içgüdüyle, yığının arasından geçti ve kendini eşyasız bir odada buldu. Zemine yırtılmış fotoğraf negatifleri ve film şeritleri yayılmıştı. Biraz ileride, önde, aralık duran kapıdan mehtabın jilet gibi incecik solgun huzmesi sızıyordu. Gıcırdayan parkede dikkatle yürüyerek kapının aralığından baktı.

Artyom öteki ucunda olduğu halde, odayı tanıyamadı, oda tanınmaz haldeydi. Okuyan insan heykeli, inanılmaz yükseklikteki tavam, devasa pencereleri, tuhaf görünümlü ahşap kapıya uzanan daracık koridoru ve her iki yana sıralanmış, kırık dökük masaları... Yine Büyük Okuma Salonu'ndaydı. Salonu yaklaşık dört metre yükseklikte çepeçevre dolanan dar galerinin üzerindeydi şimdi. Kütüphaneciler, burada yukarıdan içeriye süzülmüşlerdi. Kendisinin buradan nasıl çıkabileceği ise, tam bir bilmeceydi. Ama düşünecek zamanı yoktu. Kütüphaneciler mutlaka peşindeydiler.

Heykelin kaidesinin hemen dibinde son bulan en yakınındaki merdivenden aşağıya inerek hızla kapıya yöneldi. Oymalarla süslü çıkış kapısına yakın bir yerde birkaç kütüphanecinin cesedi yatıyordu. Artyom çatışmanın olduğu yerlerden geçerken, kan gölüne basıp neredeyse yuvarlanacaktı.

Sonunda önüne gelen ağır kapıyı güçlükle açtı, gözlerine keskin beyaz bir ışık vurdu. Melnik’in uyarısı aklına geldi. Cep fenerini yukarı kaldırıp ışığıyla havada üç daire çizdi. Göz kamaştıran ışık hemen yana kaydı. Artyom, barışçıl niyetinin işareti olarak, silahını omzuna astı, karşısına kimin çıkacağını bilmeden, sütunlu yuvarlak odaya doğru ağır ağır ilerledi.

Makineli tüfek iki ayaklığı açılmış olarak yerde duruyordu. Melnik kendisiyle beraber olan partnerinin üzerine eğilmişti. On numara, gözleri kapalı sedirin üzerinde yatıyordu, kısa aralıklarla inliyordu. Sağ bacağı acayip şekilde burkulmuştu, Artyom yakından bakınca, ayağın kırılmış ve arkaya değil öne doğru bükülmüş olduğunu fark etti. Nasıl olmuştu bu? Bu, iriyarı dev gibi ştalkeri bu hale getiren, nasıl büyük bir güçtü?

Melnik kafasını kaldırıp sordu: “Arkadaşın nerede?”

“Kütüphaneciler...” diye Artyom açıklamaya çalıştı. “Depoda... Ona saldırdılar.” Nedense sonunu getiremedi, acıdığı için bile olsa, Danila’yı kendisinin öldürdüğünü söyleyemedi.

“Kitabı buldun mu?”

Artyom kafasını salladı. “Hayır, hiçbir şey hissetmedim.”

“Onu kaldırmama yardım et... Hayır, bekle önce onun sırt çantasını al, benimkini de. Bacağının ne halde olduğunu görüyorsun. Az kaldı kökünden koparacaklardı. Onu sırtımda taşımak zorundayım.”

Artyom bütün alet edevatı aldı. Sırt çantaları, iki kalaşnikov ve makineli tüfek, hepsi en az 30 kilo ağırlığındaydı. Yerden kaldırırken bile zorlandı. Ama Melnik’in ağırlığı daha çoktu.

Arkadaşının laçkalaşmış bedenini güç bela omuzlarına almıştı. Aşağıya inen merdivenlere kadar olan kısacık yolu bile birkaç dakikada alabildiler.

Çıkışa kadar karşılarına kimse çıkmadı ama Artyom Melnik'in geçmesi için büyük ahşap kapıyı tam açmıştı ki, binanın derinlerinden nefret kusan melankolik canhıraş bir inilti duyuldu. Artyom yine sırtının buz kestiğini hissetti, hemen kapıyı kapadı. Şimdi olabildiğince çabuk metroya geri dönmeleri gerekiyordu.

Dışarıya çıkar çıkmaz Melnik "Gözlerini yere çevir!" diye emretti. "Yıldız şimdi tam karşında. Sakın çatılara doğru bakma!"

Artyom uslu uslu gözlerini yere çevirdi, bir bacağını diğerinin önüne mekanik bir şekilde atarak yürüyordu. Adımları her metrede biraz daha ağırlaşıyordu, şu anda tek düşüncesi Kütüphane'den Borovizkaya istasyonunun girişine kadar olan 200 metrelik mesafeyi mümkün olduğu kadar çabuk arkasında bırakmaktı.

Sonunda metroya ulaştıklarında, Melnik yolunu kesti. Yavaşça arkadaşını yere bıraktı, soluk soluğa konuştu:

"Polis, şimdi sana yasaklanmış bir bölgedir. Kitabı bulamadın, üstelik yanındaki arkadaşını da kaybettin. Bu Brahmanlar'ın hiç hoşuna gitmeyecektir. Çünkü bu senin seçilmiş biri olmadığını gösteriyor. Sırlarını yanlış birine vermiş oldular. Eğer şimdi Polis'e geri dönersen, arkanda iz bırakmadan ortadan kaybolacaksın. Onların bu konuda uzmanları var, boşuna ajan olmadılar. Ben de seni onlardan koruyamam. Şimdi buradan uzaklaş. En iyisi Smolenskaya'ya git. Oraya giden yolda pek az ev var, dar sokaklara girmek zorunda kalmayacaksın. Zamanında davranırsan, belki oraya kadar gitmeyi başarırsın."

"Zamanında mı?" diye Artyom şaşırarak sordu. Yukarıdaki bir sonraki istasyona kadar tek başına gitmek zorunda olması -haritaya göre yaklaşık iki kilometreydi- onu beyninden vurulmuşa döndürdü.

"Zamanında derken, güneş çıkmadan önce demek istedim. Biz insanlar gece hayvanlarıyız. Yukarıdayken gündüz saatlerinde görünmemiz

gerekiyor. Güneşte ısınmak üzere harabelerin arasından çıkanları gördüğün zaman bu aptalca merakın yüzünden bin kere pişman olursun. Işık bir yana, güneş gözlüğü bile işine yaramaz, anında kör olursun."

"Peki ama tek başıma nasıl becereceğim?" Artyom hâlâ duyduklarına inanamıyordu.

"Sadece korkma, Kalinin Caddesi boyunca hep dümdüz devam et, bir yere sapmana gerek yok. Seni caddenin ortasında görmemelerine dikkat et ama evlere de pek yanaşma, hepsinde oturan var çünkü. İkinci büyük dönemece kadar git, orada Bahçe Bulvarı'nı[58] göreceksin. Oraya gelince önce sola sap, sonra beyaz cephesi olan dört köşe bir binaya gelene kadar ilerle. Orası bir zamanlar moda eviydi. Binayı kolay bulacaksın, çünkü tam karşısında, bulvarın karşı tarafında, yarısı yıkık, oldukça yüksek bir bina var, alışveriş merkezidir. Moda evinin hemen arkasında, üzerinde "Smolenskaya Metro İstasyonu" yazan sarı bir kemer var. Oraya sapınca, iç avluya benzer bir yere geliyorsun, orada istasyonu zaten göreceksin. Her yer sakinse, aşağıya inmeyi dene. Geçiş kapılarından birini açık bıraktılar. Nöbetçi var ama kendi ştalkerleri için açık tutuyorlar. Büyük kapıyı tıklayacaksın, şöyle, üç kere hızlı, üç kere yavaş, üç kere yine hızlı. Sonra kapıyı açmaları gerek. Benim adımı ver ve orada beni bekle. On numarayı askeri hastaneye götürdükten sonra arkandan geleceğim. Öğleden önce orada olurum. Seni bulurum. Silahları yanına alabilirsin, ne olacağını kimse bilemez."

"Ama kartın üzerinde daha yakında olan başka bir istasyon yazılı..." Artyom biraz düşündükten sonra istasyonunu adını çıkardı. "Arbatskaya istasyonu."

"Doğru, böyle bir istasyon var. Ama ona çok fazla yaklaşmamalısın. İstasyonu geçince, caddenin öbür tarafında dur, hadi çabuk ama koşmadan." Melnik Artyom'u caddeye doğru iteledi. "Hadi vakit kaybetme."

Artyom çaresiz kaderine boyun eğdi. Silahlardan birini omuzladı, İkincisini eline aldı, geriye dönerek, Kütüphane'nin önündeki heykele

doğru yola koyuldu. Kremlin kulelerindeki yıldızların parıltısını görmemek için sağ eliyle gözünü kapattı.

**14**

## ORADA YUKARIDA

Artyom, eski taş heykelin yanından sola saptı ve aradan geçti, Kütüphane'nin merdivenlerinin üzerinden çapraz geçerek yürüdü. Görkemli binanın önünden yürürken o tarafa bir kez daha göz attı. İçinde yaşayan o uğursuz sakinleri aklıma gelince ürperdi. Kütüphane şimdi tekrar eski koyu sessizliğine bürünmüştü, bu sessizliğin bekçileri anlaşılan tekrar karanlık köşelerine çekilmiş, yaralarını yalıyorlar, bir sonraki serüvenlerinde, başlarına gelen belanın iki misli acısını çıkarmaya hazırlanıyorlardı.

Danila'nın bembeyaz yüzü yeniden gözlerinin önüne geldi. Brahman, bu yaratıklardan korkmakta çok haklıydı. Acaba kaderin ona ne getireceğini sezmiş miydi? Acaba öleceğini kâbuslu rüyalarında görmüş müydü? Cesedi şimdi, katilinin kolları arasında, sonsuza kadar depoda kalacaktı. Ve bu canavarlar leşe tenezzül ederler miydi? Artyom irkildi. İki gün içinde dost olduğu bu adamın ölümünü acaba bir gün gelecek unutacak mıydı? Hayır, Danila ona daha uzun süre rüyalarında görünecekti, orada uzanmış yatarken, kanlı dudaklarıyla bir şeyler söylemeye çalışırken görecekti onu rüyalarında.

Artyom geniş caddeye girerken, hâlâ Melnik'in talimatlarına göre hareket ediyordu: Hep dümdüz gidecek, Bahçe Bulvarı'na gelene kadar hiçbir yere sapmayacaktı. İnşallah Bahçe Bulvarı'nı görünce tanırdı. Asıl önemli olan güneş çıkmadan önce Smolenskaya'ya varmaktı.

Yeni Arbat diye[59] de adlandırılan Kalinin Caddesi'nin ünlü gökdelenlerini, sararmış kartpostallardan biliyordu. Şimdiyse 500 metre kadar ileride önünde duruyorlardı. Şehrin etekleri hâlâ dizi dizi alçak villalarla çevriliydi. Cadde hafif bir dirsek yaparak Yeni Arbat'ta bitiyordu. Yakından binaların siluetleri iyi seçiliyordu ama Artyom uzaklaştığı anda yeniden alacakaranlıkta kayboluyorlardı. Ay, alçak bulutların arkasına gizlenmişti, sisli bir perdenin arasından hafif, buğulu ve donuk ışıldıyordu.

Sis perdesi arada bir çözülüyor ve evlerin gizemli siluetleri bir süre için yeniden belirginleşiyordu.

Artyom, sol tarafındaki ara sokaklara baktığında, aydınlığın az olmasına rağmen, eski katedralin görkemli siluetini fark ediyordu. Uzakta kubbenin haçı üzerinde yine kocaman kanatlı bir gölge dönüp duruyordu.

Artyom'un, uçmakta olan yaratığı görmek üzere durmasının asıl gerçek nedeni, belki de yanı sıra başka bir şeyi de fark etmiş olmasıydı. Yarı karanlıkta önce pek emin olamadı. Kısmen yıkık ev duvarlarının gölgesine karışmış, yan caddelerden birinde hareketsiz duran garip figür, acaba beyninin kurguladığı bir fantezi miydi? Daha dikkatli bakınca, sanki bu koyu leke ona hareket ediyormuş ve kendi iradesi varmış gibi geldi.

Uzaktan şeklini ve büyüklüğünü tahmin etmek zordu. Ama her haliyle iki ayağın üzerinde duran bir şeydi; sonunda Artyom, ştalkerin ona öğrettiği gibi o tarafa gitmeye karar verdi. Cep fenerini yaktı, ışığını caddeye doğrultarak havada üç daire çizdi.

Yanıt gelmedi. Artyom bir dakika kadar bekledikten sonra, burada daha uzun kalmanın tehlikeli olacağını anladı. Dönüp gitmeden önce lambasıyla hareketsiz karaltıyı bir kez daha aydınlattı.

Gördüğü şey üzerine hemen lambayı söndürdü.

Kesinlikle bir insan değildi, karaltı garanti iki buçuk metre büyüklüğündeydi. Boynu ve omuzlan yoktu, yuvarlak kafası heybetli bedeninin üzerinden çıkmıştı. Yaratık hâlâ hareketsiz duruyordu, kararsız göründüğü halde Artyom ondan bir tehlikenin geleceğini seziyordu.

Bir sonraki ara sokağa kadar olan yaklaşık 150 metreyi bir dakikada aldı. Ama yakınına geldiğinde, buranın bir ara sokak değil, içine evlerin yıkıldığı devasa bir gedik olduğunu gördü. Evler ya bombalanarak yıkılmış ya da zorlu bir askeri teknikle temellerinden sökülmüştü. Artyom gözleriyle yarı yıkık evleri tararken, yine hareketsiz duran bir gölgeye gözü takıldı. Bir saniye kadar gölgeyi aydınlattığında kuşkusu kalmadı; aynı yaratıktı ya da yine kendi türünden bir başka yaratıktı. Şimdi bir ev bloku kadar uzaklıkta,

gediğin tam ortasında durmuştu, kendini saklamaya da gerek duymuyordu. Eğer aynı hayvansa, o zaman buraya paralel bir caddeyi geçerek gelmiş olmalıydı. Görünüşe bakılırsa Artyom'dan daha hızlı hareket ediyordu, çünkü bir sonraki kavşakta yine onu bekliyordu. Ama daha kötüsü, sağda, tam karşıdaki yan caddede Artyom bir başka karaltı daha gördü. Bu da heykel gibi hareketsiz duruyordu. Artyom bir an için bunların canlı hayvan olmayıp korkutmak ya da uyarmak amacıyla buraya yerleştirilmiş semboller olduğunu düşündü.

İkinci kavşağa koşar adımlarla ulaştı. Son evin önüne gelince durdu ve dikkatle köşeye baktı; esrarengiz, uğursuz takipçileri yine onu geçmişlerdi. Bu devasa karaltılar bir sürüydüler, bulutlar gidince şimdi daha da net görünüyorlardı.

Önceki gibi yine hareketsiz duruyorlar, sanki Artyom'un evlerin arasındaki geçişte görünmesini bekliyorlardı. Yoksa gördükleri sahiden hayal değil miydi? Belki de canlı zannettiği varlıklar taş ya da beton parçalarıydı. Aşağıda, metrodayken keskin sezileri ona yardım ediyorlardı. Burada, yukarıda ise tanımadığı, aldatıcı bir dünyadaydı, her şey çok farklıydı, hayatın kuralları çok başkaydı. Kendini beş duyusuna ve inisiyatifine teslim etmek tehlikeli ve riskliydi.

Artyom olabildiğince hızlı ve sezdirmeden bir sonraki caddeye geçmeyi denedi. Öbür tarafa geçince, sırtını bir evin duvarına dayayarak bir saniye kadar bekledikten sonra tekrar köşeye baktı. Soluğu kesildi. Figürler hareket halindeydiler, hatta garip bir şekilde hareket ediyorlardı. Hayvanlardan biri, sanki bir koku almış gibi kafasını arkaya atıyor, sonra muazzam bir sıçrayışla bir sonraki caddenin köşesinde kayboluyordu. Birkaç saniye sonra diğerleri onu izliyorlardı. Artyom başını geri çekip yere çömeldi ve derin bir soluk aldı.

Artık hiç kuşku yoktu: Onu takip ediyorlardı. Dahası caddenin iki yanından paralel olarak kendisine doğru gelerek onu yönlendiriyorlardı. Artyom'un bir sonraki blokları geçmesini bekliyorlar, yolun dışına çıkmadığına emin olmak için ara sokakta yeniden ortaya çıkıyorlar, sonra

yine sessizce ava devam ediyorlardı. Peki neden karanlık yan sokaklara saklanıyorlardı? Artyom, bu yan sokaklardan birine bile sapmaması için

Melnik'in kendisini uyardığını hatırladı. Acaba nedeni bu muydu?

Biraz sakinleşmek için, silahının şarjörünü değiştirdi, emniyet tetiğini sürdü, lazere odaklı mekanizmayı açtı, tekrar kapadı. İyi silahlanmıştı, Kütüphane'dekinden farklı olarak, burada tehlikesizce ateş edebilirdi. Bu hayvanlardan kendini korumak çok kolaydı. Derin bir soluk aldı, yerinden doğruldu. Ştalker her ne olursa olsun, uzun süre durup tereddüt etmemesi gerektiğini söylemiş, onu uyarmıştı. Bu yüzden acele etmeliydi. Burada, yukarıdayken özellikle buna dikkat etmeliydi.

Bir sonraki blok evlerin sonuna geldiğinde Artyom adımlarını yavaşlattı ve çevresine bakındı. Cadde burada genişliyor ve meydana benzer bir yere açılıyordu. Meydanın bir kısmı çitle bölünmüştü, bir parka benziyordu. Ağaçların dallı budaklı, heybetli gövdelerinin üzerinden yayılan geniş dalları hemen yanındaki binanın beşinci katına kadar uzanmıştı. Ştalkerler, metronun büyük bir bölümünün ısıtılmasında ve aydınlatılmasında kullanılan ağaçları muhtemelen bu parklardan getiriyorlardı. Ağaç gövdelerinin arasındaki boşluklarda belli belirsiz garip gölgeler göze çarpıyordu, arkada, uzaklarda ise hafif bir ışık titreşiyordu, garip şekilde yeşil yanan bir ışık olmasaydı Artyom bunu bir kamp ateşinin alevi zannedebilirdi. Binanın esrarengiz bir görünüşü vardı. Şiddetli ve kanlı çatışmalara sahne olmuş izlenimini veriyordu. Üst katlar yıkılmıştı, çok yerinde kara mermi delikleri vardı, bazı odaların da sadece duvarları kalmıştı, camsız pencerelerinden bulutlu gece göğü seyredilebilirdi.

Alanın diğer yanındaki binalar birbirlerinden epey uzakta sıralanmışlardı. Caddeyi geniş bir bulvar kesiyordu. Arkada karanlığın içinden, Yeni Arbat'ın ilk gökdelenleri tıpkı nöbetçi kuleleri gibi yükseliyordu. Arbatskaya metro istasyonunun girişi hemen yakında, sol tarafta olmalıydı. Artyom gözlerini yeniden kasvetli parkın üzerinde gezdirdi. Melnik haklıydı: Bu labirentte metroya girişi aramak iyi bir fikir değildi. Kara çalılıkları seyrettikçe, daha önce kendisini takip eden

esrarengiz şekillerin bir benzerlerinin bu dev ağaçların kökleri arasında onu daha kolay avlayacaklarını düşünüyordu.

Ağaçların tepelerinde esen şiddetli rüzgârın etkisiyle, heybetli dallar ağır ağır hışırdamaya başladılar. Uzaklardan uzayıp giden bir feryat duyuldu. Orman sessizleşti ama cansız olduğundan değildi. Bu sessizlik Artyom'un esrarengiz takipçilerinin suskunluğuna benziyordu, orman da bir şeyleri bekliyor gibiydi.

Artyom, böyle pervasızca parkı gözlemeye devam ederse, bunun cezasız kalmayacağını hissetti. Silahını alıp yaratıklar yakınına geldiler mi, diye çevresine bakındıktan sonra aceleyle yoluna devam etti.

Ama birkaç saniye sonra önündeki manzaradan büyülenmiş bir halde yeniden durdu. Birkaç geniş caddenin kesiştiği noktadaydı. Alışılmadık bir kavşaktı çünkü ara sokağın bir kısmı bir tünelin içine giriyor, sonra öbür tarafta yeniden yüzeye çıkıyordu. Sağ kolda, Artyom'un kara çalılıkların ve devasa yüksek ağaçların arasından gördüğü geniş bir bulvar uzanıyordu. Solda geniş, asfaltlanmış bir meydan vardı, çok şeritli otoyol ağı ve hemen arkasında yine sık fundalık bir arazi. Artyom şimdi iyice uzağı seçebiliyordu; acaba bu, katil güneşin az sonra yükseleceği anlamına mı geliyordu?

Caddeler yanmış ve yamulmuş enkazla doluydu. Artyom bunların araba enkazı olduğunu gördü. Hiçbir parça işe yarar durumda değildi. Parçalanmış ne varsa ştalkerler çoktan alıp götürmüşlerdi. Depolardaki benzinler, aküler, jeneratörler, projektör lambaları, araba koltukları, bunların hepsi metrodaki diğer büyük marketlerde olduğu gibi, WDNCh istasyonunda da bulunuyordu.

Asfaltın pek çok yerinde irili ufaklı bir sürü çukur açılmıştı. Çukurların içindeki yarıklardan, çimenler ve dalları doygun yuvarlak meyvelerinin ağırlığı altında eğilmiş çeşitli bitkiler fışkırıyordu.

Artyom, tam önünde Yeni Arbat'ın kasvetli girişini gördü. Şehir burada başlıyordu, kapakları ardına kadar açılmış devasa kitaplara benzeyen ünlü evler karşısındaydı. Bir yanda, bir mucizeyle olmalı, sağlam kalmış 20 katlı

binalar yükselirken, diğer yanda yarısı yıkık evler görünüyordu. Hemen arkada, Kütüphane ve Kremlin'e uzanan cadde göze çarpıyordu.

Artyom, uygarlığın kraliyet mezarlığının ortasında durmuş, kendini, yüzyıllarca sonra bile güzelliği ve haşmetiyle seyredenlerde saygın bir ürperti yaratan antik kentin kazısından sorumlu bir arkeolog gibi hissediyordu. Bir yandan da bir zamanlar insanların bu efsanevi yapılarda nasıl yaşadıklarını hayal etmeye çalışıyordu, insanlar mutlaka az önce enkazına rastladığı o araçlarla yolculuk yapmışlardı. Araçların hepsi de eskiden, birbirinden farklı renkleriyle mutlaka pırıl pırıl olmalıydı ve dümdüz otoyolda yumuşak bir hışırtıyla yol alırken, sert asfalt bile teker lastiklerinin dokunuşuyla ısınıyordu. Metroyu ise bu uçsuz bucaksız şehirde bir uçtan diğer uca sadece daha çabuk gidebilmek için kullanmışlardı. İnsan hayal edemiyordu. Acaba her gün ne düşünmüşler, neleri akıllarından geçirmişlerdi? Sıkıntıları, dertleri neydi? Hayatı için her saniye korku içinde yaşamayan, ömrünü hiç değilse bir gün uzatmak uğruna savaşmak zorunda kalmayan bir insanın ne gibi dertleri olabilirdi ki?

Tam o anda bulutlar dağıldı, henüz dolunay olmayan -sanki biri bir parçasını koparıp almıştı- ay göründü. Artyom, hayretle ayın yüzeyinin düz olmadığını fark etti, üzerinde garip çizgiler vardı. Ay ışığının aydınlığında, ölü kentin hüzünlü ihtişamı 100 misli çoğalmıştı. Artyom'a o ana kadar sadece düz ve gövdesi olmayan çizgiler gibi görünen ağaçlarla evler birden hayat bulmuşlar, şekillenmişlerdi. Daha önce fark edilmeyen ayrıntılar şimdi ortaya çıkmışlardı.

Artyom, yerinden kımıldamadan, büyülenmiş bir halde dört bir yanına bakıyor, bir yandan da yüreğini saran fırtınayı zor bastırıyordu. İhtiyar Brahmanlar'ın anlatırken seslerinin neden özlemle dolu olduğunu ancak şimdi anlayabilmişti. İnsanoğlunun bir zamanlar elinde olan nimetlerinden ne kadar uzakta olduğunun bilincine ancak şimdi varabiliyordu. İnsan muhteşem bir kuşa benziyordu, bir zamanlar gururla gökyüzünde dolanırken, şimdi ölümcül yaralarla, korunaklı bir köşeye çekilip orada sessizce ölmek üzere yeryüzüne inmişti. Artyom ister istemez Hunter'la üvey babası arasında geçen konuşmayı anımsadı. Acaba insan sağ kalmayı başaracak mıydı? Başardı diyelim, peki acaba, bir zamanlar dünyayı

avcunun içinde tutan, ona hükmeden aynı insan mı olacaktı? Ama insanlığın hangi ve nasıl bir yükseklikten uçuruma yuvarlandığına şimdi kendi gözleriyle tanık olan Artyom, muhteşem bir geleceğe olan inancını büsbütün kaybetmişti.

Kalinin Caddesi önünde geniş ve dümdüz uzanıyor, uzakta daralıyor ve sonunda karanlıkta kayboluyordu. Artyom, geçmişin gölgelerine sarmalanmış öylece tek başına duruyordu. Eskiden bu asfaltlarda gece gündüz kim bilir kaç insanın dolaştığını, kaç arabanın inanılmaz bir hızla yol aldığını, bu pencerelerin bir zamanlar sıcak bir dostlukla aydınlatıldığını hayal etmeye çalışıyordu. Bütün bunlar nereye gitmişlerdi? Dünya burada boşalmış ve terk edilmiş gibiydi ama Artyom biliyordu; bu sadece bir hayaldi. Dünya ne terk edilmiş ne de ölüydü, sadece buraya hükmedenler şimdi başkalarıydı. Kafasında bu düşüncelerle, dönüp Kütüphane'nin olduğu tarafa baktı.

100 metre kadar uzakta, caddenin ortasında hareketsiz duruyorlardı. En az beş yaratıktı. Gizlenmekten vazgeçmişlerdi ama Artyom'un dikkatini çekmek için de uğraşmıyorlardı. Nasıl bu kadar çabuk ve sessizce yakına gelebildikleri, Artyom için bir sırdı. Ay ışığında heybetli şekillerini şimdi daha iyi seçebiliyordu. Arka bacakları özellikle dikkat çekiyordu, hatta önce tahmin ettiğinden de büyüktüler. Artyom uzaktan onların gözlerini fark edemiyordu ama bu gözlerin hâlâ kendisini bekler gibi ona baktıklarına, nemli havadan onun kokusunu aldıklarına emindi. Havada, kendilerine hiç de yabancı olmayan barutun nahoş kokusunu almış olmalıydılar, hayvanlar bu yüzden ona saldırmakta tereddüt ediyorlardı. Hâlâ Artyom'u gözlüyorlardı, halinden bir güvensizliği ve çaresizliği sezmeye çalışıyorlardı. Belki de kendi bölgelerinin sınırına kadar ona eşlik edecekler, bir kötülük de yapmayacaklardı. Evrim yasalarını yıkarak yeryüzünde birden bire ortaya çıkan bu yaratıkların nasıl davranacaklarını nereden bilebilirdi?

Artyom kendine güçlükle hâkim olmaya çalıştı. Sakin görünmeye gayret ederek döndü ve ilerledi, emin olmak için iki adımda bir omuzlarının üzerinden arkaya bakıyordu. Yaratıklar önce, sanki oldukları yerde kalacaklarmış gibi durdular ama sonra Artyom'un aklına gelen en kötü şey

oldu: Dört ayaklarını birden koyuverip yavaşça onu takibe koyuldular. Yine yaklaşık aradaki 100 metre uzaklığı koruyarak ilerliyorlardı. Gerçi Artyom bu garip refakate alışmaya başlamıştı ama yine de onları göz hapsinde, kalaşnikovunu da hazır vaziyette tutuyordu. Böylece ayın aydınlattığı boş caddeyi geçtiler. Önde, her yarım dakikada bir durup arkaya bakan dikkatli ve gergin bir insan; arkada ona acele etmeden yaklaşıp sonra da onun önce aldığı mesafeyi tekrar alabilmesi için duran beş ya da altı garip varlık.

Artyom bir an aradaki mesafenin azaldığı hissine kapıldı. Üstelik şimdi hayvanlar sanki onu iki taraftan kuşatmak istiyorlarmış gibi, yelpaze biçiminde dağılmaya başlamışlardı. O güne kadar hayatında vahşi hayvanlara hiç ilgisi olmamıştı ama şimdi takipçilerinin ona saldırmaya hazırlandıklarına emindi. Harekete geçme zamanıydı. Ani bir hareketle döndü, silahını kaldırdı ve karanlık şekillere doğrulttu.

Bu kez yaratıklar onun uzaklaşmasını beklemediler, iyice yaklaşıp yarım daire yaparak onu kuşatmaya aldılar. Arayı kısaltarak saldırıya geçmeden önce onları ürkütmeyi denemeliydi.

Artyom namlusunu kaldırıp havaya ateş etti. Silah sesi büyük bir gürültüyle gökdelenlerin duvarlarına çarparak caddenin öbür ucunda yankılandı. Barut kovanları çınlayarak asfaltın üzerine düştüler. Boğuk, öfkeli bir homurtuyla yaratıklar ileriye atıldılar. Birkaç saniyede onunla aralarındaki kısa mesafeyi alabileceklerdi ama Artyom kendini buna hazırlamıştı. Siper alarak en yakınındaki canavara nişan alıp ateş etti, sonra da hızla evlere doğru koşmaya başladı. Arkasından gelen vahşi haykırışlara bakılırsa, isabet etmişti. Bu diğer hayvanları engeller miydi yoksa daha da mı kışkırtırdı, belli değildi.

Birden yeni bir bağırış duyuldu ama bu, canavarların tehditkâr haykırışı değildi, insanın damarlarındaki kanı donduran acı, keskin, uzayıp giden bir ciyaklamaydı. Yukarıdan aşağıya doğru geliyordu. Artyom sahneye yeni bir oyuncunun geldiğini anladı. Anlaşılan, silah sesleri bu kanatlı canavarlardan birini kışkırtmış olmalıydı, aynen katedrale yuvasını yapan canavarda olduğu gibi.

Kocaman bir gölge ok gibi üzerinden uçup gitti. Artyom arkaya göz atınca, yaratıkların çil yavrusu gibi dağılarak cinnet getirmiş gibi bağrıştıklarını gördü. Hayvanlardan sadece biri, o da herhalde yaralanmış olduğu için hâlâ yerde yatıyordu. Yine de acı içinde haykırarak sığınmak üzere evlerden birine doğru sürünüyordu ama şansı yaver gitmedi. Dev gibi canavar yerden yaklaşık 30 metre kadar yüksekte, havada bir kez daha daire çizerek kocaman kanatlarını açıp aşağıya, kurbanının üzerine atıldı. Kanatlı dev, son kez haykıran hayvanı yakaladığı gibi, hiç zahmetsiz, avıyla birlikte havada süzüldü ve gökdelenlerden birinin tepesine taşıdı.

Artyom'un takipçileri hâlâ gizlendikleri yerden çıkmaya cesaret edemiyorlardı, kanatlı canavarın tekrar geri gelmesinden korkuyor olmalıydılar. Artyom'un ise kaybedecek hiçbir şeyi yoktu. Evlerin duvarlarına sırtını dayayarak Bahçe Bulvarı'nın olduğunu sandığı yere doğru koştu. Yarım kilometreyi arkasında bıraktıktan sonra soluk almak için durdu, takipçisi avcıların dışarıya çıkmaya cesaret edip etmediklerini kontrol için arkasına dönüp bakındı. Cadde boştu. Birkaç metre sonra önüne bir yan sokak çıktı, köşeye bakınca, aynı hareketsiz gölgeleri fark etti. Bu yaratıkların, ganimetlerini neden boş bir caddede toplamadıklarını Artyom şimdi anlamıştı. Çünkü kendilerinden daha güçlü haydutların kurbanı olmaktan korkuyorlardı.

Artyom koşarken yine sık sık arkasına bakmaya devam etti. Yeniden onu takibe geçerek çevresini kuşatmaya başladıkları sırada caddenin sonu göründü. Artyom bir kez daha havaya ateş etti, böylelikle kanatlı yaratığı yeniden kışkırtıp canavarları ürkütmeyi umuyordu. Gerçekten de yaratıklar kısa bir süre arka bacaklarının üzerinde durup beklediler ve boyunlarını ileriye doğru uzattılar. Ama gökyüzünde bir hareket olmadı. Kanatlı canavar anlaşılan henüz ilk porsiyonunu bitirmemişti. Artyom bunu takipçilerinden önce sezmişti. Sağ tarafa doğru koştu, evlerden birinin etrafını dolandıktan sonra ilk gördüğü kapıya atıldı. Melnik evlerde insanların oturduğunu söyleyerek onu uyardığı halde bu kadar güçlü bir düşmana ortalık yerde karşı koymak akıl kârı değildi. O daha silahına davranmaya fırsat bulamadan, canavarlar onu lime lime ederlerdi.

Merdiven sahanlığı karanlıktı. Artyom zorunlu olarak cep fenerini yaktı. Işık berbat bir duvarı aydınlattı, biri yıllar önce üzerine iğrenç, açık seçik çizimler karalamıştı, merdiven de pislik içindeydi, açık duran kapıların arkasında yanmış ve yıkık odalar göründü. Birkaç sıçan korkusuzca etrafta dolanıp duruyordu.

Doğru bir girişi seçmişti. Merdiven boşluğundaki pencereler caddeye bakıyorlardı, üst katlardan birinden, yaratıkların onu takip etmekte kararsız kaldıklarını görebiliyordu. Gerçi kapının yanına kadar gelmişlerdi ama içeri girmek yerine, arka ayaklarının üzerinde doğrularak taş heykellere gözlerini dikmiş bakıyorlardı. Ama Artyom, onların ganimetlerini öylece bırakıp geri çekilmeyeceklerinden emindi, er geç kendisini dışarıya çıkarmayı deneyeceklerdi. Tabii şayet merdiven boşluğunda Artyom'u kaçmaya zorlayacak herhangi bir şey saklanmamışsa.

Bir kat daha çıktı ve daire kapılarından birinin kapalı olduğunu fark etti.

Omuzlarıyla kapıya asıldı ama kilitliydi. Fazla düşünmeden, silahın ucunu kilide doğru bastırdı ve ayağıyla kapıyı itti. Dışarıdan gelen kuşatmaya hangi daireden karşı koyacağı önemli değildi, şu anda tek istediği, geçmiş dönemdeki insanların bozulmadan korunmuş bir dairesini görmekti, bu fırsatı kaçırmak istemiyordu.

İçeri girince arkasından kapıyı kapatarak koridordaki bir dolabı da önüne dayadı. Bu barikat gerçi gelecek herhangi bir saldırı için garantili bir güvence değildi ama hiç değilse birisi kapıyı kurcalamaya kalktığında en azından fark edebilecekti. Sonra pencerenin yanına giderek yavaşça dışarıya baktı. Ateş etmek için mükemmel bir pozisyondaydı. Üçüncü kattan girişi ve şimdi yarım daire halinde önünde duran yaklaşık on hayvanı göz hapsine alabiliyordu. Durum şimdi onun lehineydi, hiç tereddüt etmeden bundan yararlandı. Silahındaki lazer odaklı mekanizmayı açtı, kırmızı ışığı içlerindeki en büyük canavarın kafasına yöneltti, derin bir soluk aldı ve tetiği çekti. Kısa bir salvonun ardından hayvan yana devrildi. Diğer hayvanlar yıldırım hızıyla dağıldılar ve cadde birden boşaldı. Artyom, bir süre beklemeye karar verdi, hemcinslerinin ölümü acaba gerçekten diğerlerini korkutup kaçırmış mıydı, bekleyip görecekti.

İçinde bulunduğu daireyi inceleyecek kadar zamanı vardı.

Pencere camları, evin tamamında olduğu gibi, epey öncesinden kırılmış olduğu halde, mobilyalar ve diğer eşya şaşılacak kadar iyi durumdaydı. Yerde, WDNCh’da kullanılan fare zehirlerine benzer küçük topaklar vardı. Büyük olasılıkla gerçekten de zehirdiler çünkü Artyom odaların hiçbirinde bir tek sıçana bile rastlamamıştı. Daireyi gezdikçe, içinde oturanların, dairelerini düzenli bırakabilmek için yeterli zamanları olduğu daha iyi anlaşılıyordu. “Belki bir gün döneriz” umuduyla her şeyi özenle paketlemişlerdi. Odalar son derece düzenliydi, mutfakta kemirgen hayvanlarla sineklerin iştahını kabartacak tek bir yiyecek maddesi bile bırakılmamış, eşyanın büyük bölümü de plastiklerle örtülmüşü.

Artyom bir odadan diğerine geçerken ev sakinlerinin günlük yaşamını hayal etmeye çalışıyordu. Acaba burada kaç kişi oturmuştu? Sabahları kaçta kalkıyorlardı, işten ne zaman dönüyorlardı, akşamları yemek yiyorlar mıydı? Sofranın baş köşesinde kim oturmuştu? Eski zamanların adet ve yaşayışlarım sadece kitaplardan biliyordu. Şimdi ilk kez bir evdeydi ve her şeyi kafasında çok farklı kurguladığını açıkça itiraf ediyordu.

Kitap rafının önündeki yan şeffaf plastik örtüyü kaldırdı. Metrodaki kitap stantlarında sıkça gördüğü polisiye romanlarla, renkli çocuk kitapları vardı. İçlerinden birini sırtından tutup çekti. Neşeli hayvan resimleri çizili sayfalan çevirirken, aralarından sert bir kâğıt parçası düştü. Artyom eğilip kâğıdı aldı. Kollarında küçük bir çocuğu tutan, gülümseyen bir kadının sararmış fotoğrafıydı.

Artyom donup kaldı, o ana kadar düzenli çarpan kalbi birden güm güm atmaya başladı. Yüzünü sıkan gaz maskesini çıkarıp taze havayı içine çekme ihtiyacını duydu. Dikkatle ve yavaşça -sanki fotoğrafın dağılmasından korkuyordu- onu biraz daha yüzüne yaklaştırdı.

Kadın belki 30 yaşlarındaydı, kollarında tuttuğu çocuk ise en çok iki yaşında olmalıydı. Kafasında sevimli bir kasket vardı, Artyom çocuğun oğlan mı kız mı olduğunu kestiremedi. Çocuk direkt olarak objektife bakıyordu. Artyom’a ciddi ve yetişkin biri gibi gelmişti. Fotoğrafın arkasını

çevirdiği anda, gözlerinin önündeki her şey bir anda bulanıklaştı. Biri mavi bir tükenmez kalemle şöyle yazmıştı: Artyomka, 27 aylık.

Sanki biri içinden bir şey koparıp almıştı. Dizleri kesildi, hemen yere oturdu.

Fotoğrafı, pencereden içeriye sızan ay ışığına doğru tuttu. Kadının gülümsemesi ona neden hiç yabancı gelmemişti? Ona bakınca neden soluğu kesilmişti?

Bu kent yok olmadan önce, burada on milyondan fazla insan yaşıyordu. Gerçi Artyom pek özel bir isim değildi ve bu milyonluk şehirde aynı adla mutlaka on binlerce çocuk yaşamıştı. Bu, metronun şimdiki nüfusu kadardı. Dolayısıyla ihtimal çok azdı. Peki ama kadının gülümseyişi neden ona tanıdık gelmişti?

Çocukluğunun bazen rüyalarına giren ya da bir saniye kadar belleğinde yanıp sönen bölük pörçük anılarını anımsamaya çalıştı. Sıcacık küçük bir oda, hafif bir ışık, kitap okuyan bir kadın, geniş bir yatak. Yerinden sıçrayarak doğruldu, rüyasında gördüğü odanın benzerini bulmak üzere deli gibi odaları dolaşmaya başladı.Ve gerçekten de bir oda, bir anda ona aynı eskiden bildiği şekliyle döşenmiş gibi geldi; sedir biraz farklıydı, pencere de bir başka taraftaydı ama bunun ne önemi vardı ki, sonuçta bu fotoğraf üç yaşındaki bir çocuğun belleğine biraz bozulmuş şekliyle işlenmiş olabilirdi.

Üç yaşındaki bir çocuğun mu? Oysa fotoğrafta başka bir yaş yazılıydı ama bunun da bir önemi yoktu. Yanına tarih yazılmamıştı. Fotoğraf herhangi bir tarihte çekilmiş olabilirdi, mutlaka ailenin evi terk etmesinden birkaç gün önce olması gerekmiyordu. Belki altı ay, hatta bir yıl önce de olabilirdi. O zaman çocuğun resimdeki yaşıyla kendisininki örtüşüyordu. Ve fotoğrafta, annesiyle birlikte kendisinin olması bu durumda daha da güçlü bir olasılıktı. Ama fotoğraf üç ya da beş yıl önce de çekilmiş olabilirdi, evet bu da mümkündü.

Sonra aklına başka bir düşünce takıldı. Banyonun kapısını ardına kadar açtı ve çevreye göz gezdirdi, sonunda aradığını buldu. Ayna, kalın bir toz tabakasıyla kaplanmıştı, öyle ki cep fenerinin ışığı bile görünmüyordu. Ev

sakinlerinin bir çengelde asılı bıraktıkları küçük bir el beziyle aynanın bir köşesini sildi. Açılan temiz köşede, gaz maskeli ve miğferli yansımasına baktı.

Sentetik kumaştan yapılmış gaz maskesinin arkasındaki zayıf ve halsiz yüzünü göremedi ama iyice derine gömülü koyu renkli gözleri, ona sanki çocuğunkine benziyormuş gibi geldi. Artyom fotoğrafı gözünün önünde tuttu, çocuğun yüz hatlarını dikkatle inceledi, sonra tekrar aynaya baktı. Yeniden fotoğraftaki surete bakıp gaz maskesinin arkasındaki yüzle bir kez daha kıyasladı. Aynanın karşısındaki en son görüntüsünü hatırlamaya çalıştı. Acaba ne zamandı? WDNCh'dan yola çıkmadan az önce miydi? O günden sonra aradan ne kadar zaman geçmişti? Aynada kendini gördüğünden bu yana yıllar geçmiş olmalıydı. Hele şu Allah'ın belası maskeyi yüzünden bir alabilseydi! Tabii insanlar da zamanla tanınmayacak halde değişiyorlardı ama çocukluk yıllarından kalma bir şeyleri yine de anımsatıyordu.

Geriye yapacak sadece bir şey kalmıştı: WDNCh'ya geri dönüp Suhoy'a sormalıydı, acaba bir kâğıt parçası üzerinde görünen bu kadın, yıllarca önce -istasyonları yerle bir olurken- çocuğunun hayatını kendisine teslim eden kadına benziyor muydu? Yani Artyom'un annesine. Suhoy onu mutlaka tanırdı. Müthiş bir hafızası vardı. Fotoğraftaki kadının o olup olmadığını söyleyebilirdi.

Artyom fotoğrafa bir kez daha baktı, sonra nasıl yapabildiğine kendisi de hayret ederek, kadının yüzünü şefkatle okşayıp fotoğrafı yine kitabın arasına koyarak sırt çantasına soktu. Garip, diye aklından geçirdi, birkaç saat önce kıtanın en büyük bilginlerinin arşivindeyken, bir bölümü inanılmaz değerdeki, birbirinden farklı milyonlarca kitap arasından özgürce seçim yapacak durumdaydı. Oysa bu kitapları yine kendi raflarında tozlanmaya terk etmişti, hatta Kütüphane'nin zengin arşivinden yararlanmak aklına bile gelmemişti. Şimdiyse sıradan, basit bir resimli kitabı çantasına koyuyor ve kendini sanki yeryüzündeki en büyük hazineye sahip olmuş gibi hissediyordu.

Raflardaki diğer kitapları da karıştırmak, belki de dolaplarda başka fotoğraf albümlerini aramak üzere koridora geri döndü. Ama pencereden dışarıya bakınca bazı değişikler gözüne çarptı. İçini bir huzursuzluk kapladı. Bir şey yolunda gitmiyordu. Daha yakma gitti ve hemen anladı: Gece farklı bir renge bürünmüş, grilikler sarı-pembe tonlarla karışmıştı. Etraf yavaş yavaş aydınlanıyordu.

Hayvanlar yine girişte toplanmışlardı ama içeriye girmeye cesaret edemiyorlardı. Hemcinslerinin kadavrası ortalıkta görünmüyordu. Belki de kanatlı hilkat garibesi onu alıp götürmüştü ya da onu kendileri parçalamışlardı. Artyom, onların bu daireye saldırmalarım önleyen şeyin ne olduğunu bir türlü kestirememişti ve bu onun işine geliyordu.

Güneş doğmadan önce Smolenskaya'ya kadar gitmeyi başarabilecek miydi? Takipçilerini atlatabilecek miydi? Önüne barikat yerleştirilmiş evde öylece kalıp bekleyemezdi. Güneşin ilk ışınları görününceye kadar banyoda saklanabilirdi. Ortalık aydınlanıp vahşi hayvanlar gidince, karanlık bastığı anda yola çıkabilirdi. Ama koruyucu elbisesi daha ne kadar dayanacaktı? Gaz maskesinin filtresi daha ne kadar çalışacaktı? Ve eğer Melnik kararlaştırılan saatte onu orada görmezse, ne yapacaktı?

Artyom bulunduğu dairenin kapısına yanaşarak kulak verdi. Sessizlik. Dolabı yavaşça yana çekip usulca kapıyı açtı. Merdiven boşluğunda kimseler yoktu ama cep feneriyle basamakları tarayınca, daha önce orada olmayan bir şey dikkatini çekti. Acaba daha önce gözünden mi kaçmıştı?

Basamaklar balgamla kaplanmıştı. Az önce oradan birisi sürünerek geçmişe benziyordu. Allah'tan izler, Artyom'un bulunduğu dairenin kapısının önünden geçmiyordu ama bu boş bir teselliydi.

Demek bu ev de sandığı gibi boş değildi. Artyom'un o anda keyfi kaçtı, bir süre daha bu dairede kalması ya da uyuması mümkün değildi. Şimdi tek bir çıkar yolu kalmıştı: Aç canavarları kovalayıp bir an önce Smolenskaya'ya varmak. Bunu da güneş yükselip gözlerini yakmadan ve Melnik'in sözünü ettiği canavarları uyandırmadan önce yapmalıydı.

Bu kez tek bir hayvanı hedef almak yerine olabildiğince çok yaratığı vurmak üzere harekete geçti. Yaratıklardan ikisi bağrışarak yere yığıldı, diğerleri sokaklara kaçışarak kayboldular. Yol serbest görünüyordu.

Artyom aşağıya merdivenlere doğru atıldı, arkada birisi pusu kuruyor mu, diye kapı aralığından yavaşça baktı. Sonra da olabildiğince hızlı Bahçe Bulvarı'na doğru koşmaya başladı. Arbatskaya'daki sıra sıra incecik ağaçlar, buradaki gibi iç karartan fundalığa dönüşseydi, ne ürkütücü bir labirent ortaya çıkardı kim bilir, diye Artyom aklından geçirdi.

Takipçiler arkasında yine bir araya gelerek toparlanmaya başladığı sırada, Artyom çoktan caddenin sonuna ulaşmıştı.

Etraf giderek aydınlanıyordu ama hayvanlar anlaşılan güneş ışığına duyarsızdılar. Evlerin önünden sessizce ve hızla geçerek arayı her saniye biraz daha daraltıyorlardı. Şimdi açık alanda durum onların lehineydi, çünkü Artyom'un hedefe nişan alması için durması gerekecekti. Üstelik dört ayaklarının üzerinde hareket ettikleri ve sadece boylarıyla bir metreye kadar sıçrayabildikleri için doğru dürüst görülmüyorlardı da. Ve Artyom, üzerindeki koruyucu elbisesi, sırt çantası, iki silahı ve yorgunluğuyla ne kadar hızlı koşmaya gayret etse de, bu sonu gelmeyecek gibi görünen gecede yaratıklar her adımda biraz daha belirginleşiyorlardı.

Çılgınca koşan bu hayvanlar çok geçmeden ona yetişecekler ve sonunu getireceklerdi. Birden giriş kapısının önünde kendi kanına bulanmış yatan iğrenç, dev kadavranın görüntüsü gözlerinin önüne geldi. Koyu kahverengi, parlak bir post, kocaman, tostoparlak bir kafa ve sıra sıra dizili, düzinelerce keskin dişle dolu bir ağız. Artyom radyoaktif ışınlarla böyle yaratıklara dönüşmüş tek bir hayvan bile görmemişti.

Şansına Bahçe Bulvarı'nda -eğer burası oysa- hiç ağaç yoktu. Göz alabildiğine sağa ve sola uzanan çok geniş bir caddeydi. Koşmaya devam etmeden önce, canavarların üzerine bir kez daha silahını boşalttı. Şimdi 50 metre kadar yaklaşmışlardı. Yine çevresinde yarım daire oluşturdular, içlerinden ikisi neredeyse Artyom'la aynı hizada koşuyordu.

Bahçe Bulvarı’nda, beş-altı metre derinlikte iki çukurun arasından koşarak geçti ve derin bir yarığın etrafında büyük bir dönüşle anayola çıktı. Buradaki evlerin görünüşü biraz garipti. Yanmamışlardı, daha çok erimişlerdi. Başka, özel bir şeyler olmuştu anlaşılan; burası Kalinin Caddesi’nden daha ağır hasar görmüştü. İnsanı tedirgin eden bu görüntünün haşmetli ama bir o kadar da hüzünlü manzaranın arkasında, belli bir uzaklıkta birkaç yüz metre yükseklikte devasa bir gökdelen[60] yükseliyordu. Bir ortaçağ şatosuna benziyordu. Göründüğü kadarıyla pek çok saldırıya, zamanın acımasız çürümüşlüğüne karşı sapasağlam kalmayı başarmıştı. Artyom binaya aceleyle göz atınca, rahatlayarak içini çekti. Şatonun üzerinde ürkütücü bir gölge dolanıyordu. Bu onun kurtuluşu olabilirdi. Şimdi onun dikkatini çekmeliydi, o zaman gölge takipçilerine tırpanını atacaktı. Artyom bir eliyle silahını havaya kaldırıp namluyu kanatlı canavara doğrultarak tetiğe bastı.

Hiçbir şey olmadı.

Silahın haznesi boştu.

Koşarken yedek tüfeğini arkasından alması imkânsızdı, bunun üzerine hemen yan sokaklardan birine daldı, sırtını duvara dayayarak silahını değiştirdi. Şimdi diğer hazne de boşalana kadar canavarları en azından kendinden uzak tutabilirdi.

İlk hayvan köşede görünmüştü bile, yine tipik bir hareketle, arka bacaklarının üzerine oturarak koca gövdesiyle doğruldu. Öyle yakınma gelmişti ki Artyom, iri kemikli kemerlerin altına gömülü küçük gözlerinde, kötü yeşil bir kıvılcımın parladığım gördü, parktaki esrarengiz alevin bir tür aksiydi sanki.

Danila’nın kalaşnikovunda lazerli nişangâh yoktu ve bu mesafeden Artyom hayvanın yanına bile ateş edemezdi. Telaş etmeden, hareketsiz duran canavarı siper aldı, silahını sıkıca omzunda tutarak tetiğe bastı ama silahın mekanizması sıkışmıştı.

Ne olmuştu? Acaba telaşla silahları mı karıştırmıştı? Hayır, kendi silahı lazerliydi. Artyom silahını tekrar doldurmayı denedi. Boşuna...

Kafasında bir yığın düşünce uçuşuyordu. Danila. Kütüphaneciler. Belki de bu yüzden onu bu kadar kolay ele geçirmişlerdi. Silahı çalışmamıştı. Kütüphaneci rafların arasından arkasına sokulurken Danila'nın silahın emniyetini çıkartamaya uğraşması Artyom'un bir an gözlerinin önüne geldi.

İlk canavarın yanına şimdi diğerleri de sessizce gelmişlerdi. Hâlâ umutsuzca Danila'nın silahını kurcalayan Artyom'a merakla bakıyorlardı. Sonra sonuç almak üzere harekete geçtiler. Liderleri olduğu anlaşılan ilk hayvan büyük bir sıçrayışla Artyom'un beş metre uzağına atladı.

Tam o anda, üzerlerinden devasa bir gölge geçince, bütün hayvanlar çömelerek yukarıya baktılar. Artyom bu şaşkınlıklarını fırsat bilip bir sonraki kapı kemerinden geçerek ileriye atıldı. Bu kıskaçtan sağ kurtulacağını artık pek ummuyordu, öleceği anı mümkün olduğu kadar geciktiren sadece içgüdüsüydü. Bu arka sokakta en ufak bir şansı yoktu, Bahçe Bulvarı'na giden yol ise kesilmişti.

Dört köşe boş bir avluda buldu kendini. Avlunun çevresindeki evlerin duvarlarında yine geçitler ve kemerler vardı, bir binanın arkasında, bulvardayken onu büyüleyen o hüzünlü şato yükseliyordu. Artyom gözlerini hemen çevirdi, çünkü binanın üzerinde şu yazıyı okumuştu: MOSKOVA VI. LENİN YERALTI METROSU ve altında SMOLENSKAYA İSTASYONU. Büyük meşe kapılar hafif açık duruyordu.

Bu sefer beladan kurtulması tam bir mucizeydi: Vahşi hayvanın kurbanına tam saldırmadan önce buraya gelmesi, içgüdüsel bir sezgiyle hafif hava akımının garip karışımı bir duygu olmalıydı. Canavar, Artyom'un yarım metre yakınına geliverdi. Artyom biraz yana kaydı ve var kuvvetiyle metro girişine koştu. Orası eviydi, orası yerin altı, kendi hükümranlığıydı, orada duruma hâkim olan oydu. Smolenskaya istasyonunun giriş holü, Artyom'un hayal ettiği gibiydi; karanlık, nemli ve boş... İnsanların yüzeye buradan çıktıkları anlaşılıyordu. Hizmet ofisleriyle gişeler açık duruyordu ve boşaltılmıştı. Değerli ne varsa, hepsi yıllar önce

yeraltına götürülmüştü. Turnikelerle kontrolörün minik kulübesinden geriye sadece beton duvarlar kalmıştı. Arkada, aşağıya inen yürüyen merdivenlerle tünelin yarım kubbesi görünüyordu. Artyom'un tuttuğu ışık nedense yolun yarısında kaybolunca, tünelin sonunda gerçekten istasyonun girişinin olup olmadığını anlayamadı. Ama hayvanlar onu giriş avlusuna kadar izlemişlerdi, kapıların gıcırtısından bunu fark etmişti. Birkaç dakika sonra merdivenlere gelebilirlerdi ve o zaman bu ufak avantajı da kaybederdi.

Ayağındaki hantal çizmelerle bocalayarak, sallanan basamaklardan aşağıya inmeye başladı. Birkaç basamak birden inmek isterken, ayağı kaygan zeminde ileri kaydı ve gürültüyle yuvarlanarak kafasının arkasını basamağın kenarına çarptı. Başında kaskı ve sırt çantasıyla, en az 12 basamak yuvarlandıktan sonra durabildi. Cep feneriyle yukarısını aydınlattı, ne kadar kısa bir mesafe almıştı! Korktuğu şeyi görmekte gecikmedi: Hareketsiz, koyu karaltılar aşağıya, ona bakıyorlardı. Her zaman olduğu gibi, saldırıya geçmeden önce durumu gözden geçiriyorlardı ya da aralarında sessizce görüşüyorlardı. Artyom bütün gücüyle kendini toparladı ve inmeye devam etti. Yine iki basamak birden atladı, bu kez başarmışı. Sağ eliyle kauçuk tırabzanın üzerinde kayarken, sol elinde cep feneriyle, yaklaşık 20 saniye kadar, ayağı yeniden tökezleyene dek aşağıya indi.

Arkasından müthiş bir patırtı duyuldu. Hayvanlar sonunda karar vermişlerdi.

Artyom içten içe kendi ağırlığıyla bile gıcırdayan bu yıpranmış basamakların takipçilerinin cüssesi altında çökeceğini umut ediyordu. Ama giderek daha da güçlü gelen ayak sesleri pek iyiye alamet değildi.

Cep fenerinin aydınlığında, ortasında büyük bir kapı olan, tuğladan bir duvar fark etti. Artyom tökezlendiği yerden güçlükle doğruldu ve ona ebediyet kadar uzun gelen son mesafeyi de 15 saniyede aldı.

Kapı çelik saçtan yapılmıştı. Artyom'un yumruklamasıyla koca bir çan gibi ses çıkardı. Yarı karanlıkta ancak seçebildiği ve giderek yaklaşan gölgelerin korkusuyla, kapıyı var gücüyle yumrukladı. Ancak birkaç saniye sonra ne büyük bir yanlış yaptığını fark etti ve birden damarlarındaki kan

dondu: Anlaşmalı şifreyi verecek yerde, nöbetçileri korkutmuştu. Şimdi ona kesinlikle kapıyı açmayacaklardı; metroya yukarıdan kimin sızdığını kim bilebilirdi ki?

Sinyal nasıldı? Üç kere hızlı, üç kere yavaş, üç kere hızlı mı? Hayır bu S.O.S işaretiydi. Mutlaka önce üç ve sonunda üç kere olmalıydı ama yavaş mı hızlı mı, Artyom artık kestiremiyordu. Şimdi denemeye kalksa, en ufak şansı bile kalmayacaktı. O zaman en iyisi S.O.S sinyalini vermekti. Nöbetçi en azından, kapının diğer yanında bir insan olduğunu anlardı.

Artyom çelik kapıyı bir kez daha yumrukladı, omzundan diğer silahı alarak titreyen parmaklarıyla içine Danila'nın şarjörünü yerleştirdi. Sonra cep fenerini silahın namlusuna doğru tutarak sinirli bir şekilde yukarıdaki kubbeyi aydınlattı. Aydınlanan yerde eskiden kalma lamba dirseklerinin üst üste binmiş uzun gölgeleri göründü. Artyom, arkada kara bir şeklin saklı olup olmadığından pek emin değildi.

Çelik kapının arkasında ise hâlâ tam bir sessizlik vardı. Aman tanrım, diye Artyom aklından geçirdi, yoksa burası başka bir Smolenskaya mıydı? Bu kapı, artık kimse kullanmadığı için, belki onlarca yıl önce sürgülenmişti. Sonuçta, Melnik'in talimatlarına uymamış, aksine buraya tamamen rastlantıyla gelmişti. Yanılmış olabilirdi.

Hemen yakınında, belki 15 metre kadar ileride bir basamak gıcırdadı. Artyom kendine daha fazla hâkim olamadı ve gürültünün geldiği yere gözü kapalı ateş etti. Ses kulaklarında acılı bir yankılama yapıp merdivenlerden yüzeye dağıldı. Ama yaralanmış bir canavarın gürlemesine benzer herhangi bir şey duyulmadı. Mermiler boşa gitmişti.

Artyom gözünü ayırmadan tekrar yumruğuyla kapıya vurdu; üç kez hızlı, üç kez yavaş, üç kez hızlı. Birden kapının diğer yanından metalik bir gıcırtı duyuldu. Ve tam o anda, karanlığın içinden vahşi hayvanlardan birinin gölgesi çılgın bir hızla üzerine geldi.

Artyom silahını sağ elinde tutuyordu, içgüdüsel bir hareketle geriye sıçrarken, yanlışlıkla tetiğe bastı. Merminin sarsıntısıyla yaratığın vücudu havada döndü, Artyom'un boğazına sıçrayacak yerde, iki metre kadar

önüne düştü. Ama aynı anda tekrar doğruldu, hafif yalpaladı, yeniden sıçradı ve Artyom'u soğuk çelik kapıya doğru itti. Ama Artyom o sırada silahındaki son mermiyi çoktan onun kafasına boşaltmış ve canavar da son sıçrayışında ölmüştü. Şayet Artyom'un kafasında kaskı olmasaydı, canavarın üzerine hırsla atılmasıyla kafasının yarılması işten değildi.

Kapı açıldı, dışarıya aydınlık yayıldı. Yürüyen merdivenlerden korkulu homurtular duyuluyordu. Gelen seslere bakılırsa, hayvanlardan en az beşi daha oradaydı. Güçlü eller Artyom'u yakasından tutup duvarın arkasına çekti, ardından yeniden metalik bir ses duyuldu. Biri kapıyı kapatmış ve sürgülemişti.

"Yaranız yok ya?" diye yanı başındaki ses sordu.

"Yanında kimleri getirdiğini gördün mü?" diye bir diğer ses sordu. "Son defasında, onlardan kurtulmuştuk, bunu da sırf gazı kullandığımız için başarmıştık. Bütün istedikleri Smolenskaya'ya yerleşmek, bir bu eksikti. Arbatskaya bize yeter. Yapabilselerdi eğer. İnsan etini seviyorlar."

"Onu rahat bırak. O bana ait. Artyom! Hey Artyom! Kendine gel!"

Üçüncü ses Artyom'a tanıdık geldi. Güçlükle gözlerini açtı.

Üç adam üzerine eğilmişti. İkisi kapı nöbetçileri olmalıydı, gri ceketleri ve yün kasketleri vardı, kurşun geçirmez yelek giymişlerdi. Üçüncüyü görünce rahatladı, Melnik'ti. "Ah demek oymuş?" diye nöbetçilerden biri hayal kırıklığına uğramış bir sesle konuştu. "Hadi öyleyse götürün ama önce karantinaya alınmalı."

"İlkyardım dersi için teşekkürler" diye ştalker sırıtarak cevap verdi ve Artyom'a elini uzattı. Ayağa kalk Artyom. Uzun zamandır yoldasın."

Artyom doğrulmaya çalıştı ama bacakları ona yardım etmiyordu. Her şey gözlerinin önünde dönüyordu, kendini kötü hissediyordu.

"Hastaneye götürün" diye Melnik emretti.

Doktor, Artyom'u muayene ederken o da ameliyat salonunun duvarlarındaki beyaz fayansları inceliyordu. Salon pırıl pırıldı, havayı keskin bir klor kokusu sarmıştı, tavandan bir sürü lamba sarkıyordu. Bir sürü de ameliyat masası vardı, masaların yanındaki dolaplarda kullanılmaya hazır cerrahi aletler asılıydı. Küçük hastanenin düzeni çok etkileyiciydi ama Artyom hastanenin neden özellikle Smolenskaya'da olduğuna akıl erdirememişti, çünkü bildiği kadarıyla burası barışçıl bir istasyondu.

Doktor, "Allah'tan kırık yok, sadece birkaç yerde zedelenme var" dedi ve ellerini temiz bir elbeziyle kuruladı. "Tırmık yerlerini her ihtimale karşı dezenfekte ettik."

"Bizi biraz yalnız bırakır mısınız?" diye Melnik rica etti. "Biz bize biraz konuşacaklarımız var."

Doktor anlayışla başını eğdi ve dışarı çıktı, Melnik Artyom'un yatağının kenarına oturarak ondan her şeyi ayrıntılarıyla anlatmasını istedi.

Melnik'in hesabına göre, Artyom'un Smolenskaya'da iki saat önce olması gerekiyordu, geç kaldığı için, yukarıya çıkıp onu aramak üzereydi. Artyom'un takipçileriyle ilgili hikâyeyi sonuna kadar dinledi ama fazla ilgilenmedi. Uçan yaratıkları da bilimsel bir sözcükle tanımladı: Pterodaktilus. Daha çok merdiven boşluğunda olanlardan etkilenmiş göründü. Artyom, dairenin içinde beklerken, merdivenlerden birinin yukarıya sürünerek çıktığını tahmin ettiğini söyleyince, ştalker kaşlarını çattı ve başını salladı: "Merdivenlerdeki balgama basmadığına emin misin? Bu pisliği istasyona yaymaktan tanrı bizi korusun. Sana evlerden uzak durmanı söylemiştim! Bulunduğun daireyi ziyaret etmedikleri için şanslı olduğunu söyleyebilirsin." Melnik doğruldu, Artyom'un kapının hemen yanında duran çizmelerine doğru giderek, tabanlarını iyice gözden geçirdi. Kuşkulanacak bir şey görmemiş olmalı ki tekrar yerlerine koydu.

"Daha önce de söylediğim gibi, senin için Polis'e artık geri dönüş yok. Brahmanlar'ın önlerine güzel bir hikâye koymalıyım. İkinizin Kütüphane'de kaybolduğunuzu, benim de sizi aramak için yola çıktığımı sanıyorlar. Peki tam olarak ne oldu?"

Artyom bütün hikâyeyi tekrar başından sonuna kadar anlattı. Bu sefer, Danila’nın nasıl öldüğünü doğru olarak anlattı.

Ştalkerin yüzü yeniden ekşidi. “Hikâyenin sonunu en iyisi sen kendine sakla. Doğrusunu istersen, ilk anlattığın daha hoşuma gitmişti. İkincisinde Brahmanlar’ın soracak epey soruları çıkabilir. Kendilerinden birini öldürdün, kitabı bulmadın ve buna rağmen ödülü cebine koydun.” Artyom’a kuşkuyla baktı. “Ha, gerçekten neydi o?”

Artyom dirseklerinin üzerinde doğrularak yerinden kalktı, cebinden kuru kana bulanmış bir kesekâğıdını çıkardı. Dikkatle Melnik’e baktı, sonra paketi açtı.

## 15

## PLAN

Bir okul defterinden yırtılmış ikiye katlı bir kâğıtla üzerine kurşun kalemle birkaç tünel resminin çizilmiş olduğu bir karton parçasıydı. Artyom Smolenskaya'ya giderken, Danila'nın kendisine verdiği torbanın içinde ne olduğunu hiç düşünmemişti: Çözümsüz gibi görünen bu problemin mucizevi çözümü neredeydi, WDNCh'ya ve bütün metroya yönelen bu amansız tehdit Demokles'in kılıcıyla nasıl yok edilebilirdi? Bunları hiç düşünmemişti.

Bazı açıklamaların yazılı olduğu kâğıdın ortasına kızıl-kahverengi bir leke yayılmıştı. Bu, Brahman'ın kanıydı. Artyom, minicik yazılara zarar vermemek için katlanmış kâğıdı açarken biraz ıslatmak zorunda kalmıştı.

"Kısım No... Tünel... D-6... 400 bin metrekareye kadar... Tesisler çalışmıyor... Belirsiz..."

Artyom heyecandan yazılanları kopuk kopuk okuyabildiği için bir şey anlamamıştı. Sonunda mektubu metni doğru dürüst okuması için Melnik'e uzattı.

Melnik kâğıdı dikkatle alarak uzun uzun harfleri inceledi. Bir süre hiçbir şey söylemedi, sonra kaşlarını inanmamış gibi yukarıya kaldırdı. "Bu mümkün değil" diye fısıldadı. "Düpedüz yalan! Onlardan asla kurtulmuş olamazlar." Kâğıdın arkasını çevirip bu kez öbür yanını inceledi. "Kendileri için alıkoymuşlar... Ve subaylara da tek kelime söylememişler. Şaşılacak bir şey yok. Aksi halde yine eski hikâyelerine başlarlardı. Peki gerçekten bakmışlar mı? Yanlış bu... Diyelim ki doğru... Yani buna gerçekten bakmışlar demek ki!"

Deminden beri kendisine bir açıklama yapılmasını bekleyen Artyom, sonunda soruyu patlattı: "Şimdi bu kâğıt bize yardım edebilir mi?"

Ştalker başını eğdi. “Burada yazılı olanlar doğruysa, en azından bir şansımız var.”

“Söz konusu olan nedir? Hiçbir şey anlamadım.”

Melnik hemen yanıtlamadı. Mektubun ön sayfasını ve arkasını tekrar okudu, birkaç saniye düşündükten sonra anlatmaya koyuldu: “Daha önce de bir kere dinlemiştim. Metrodaki binlerce söylenceden biri. Üniversite, Kremlin ve Polis’le ilgili söylenceler gibi örneğin, neyin doğru olduğunu ve Ploştşad İlyitşa istasyonundaki kamp ateşinin başında nelerin tasarlandığını kimse bilmiyor. Tıpkı bu anlatılanlarda olduğu gibi. Aslında her zaman, Moskova’nın bir yerinde ya da Moskava yakınlarında hâlâ sapasağlam bir roket üssü bulunduğunu söylüyorlardı. Tabii bu asla mümkün değil. Askeri objeler her zaman için bir saldırının ana hedefleri olmuşlardır. Ama anlaşılan bu üssü yok etmeyi beceremediler, görmediler ya da unuttular. Her neyse, sonunda sapasağlam kalmış. Biri de oraya gidip onu görmüş olmalı. Söylentilere göre, roket fırlatma tesisleri hâlâ dev hangarlarda, yepyeni ve ambalajlanmış olarak duruyormuş. Tabii metroda bu roketler hiçbir işte kullanılamaz, sonuçta bu kadar derinde hiçbir düşmana ulaşmak mümkün değil.”

Artyom şaşkınlıkla ştalkere baktı, oturduğu sedirden ayaklarını aşağıya sallandırdı. “Peki bu roketlerin bizim meseleyle ne ilgisi var?”

“Karaderililer WDNCh istasyonuna Botanik Bahçesi’nden saldırıya geçiyorlar. Hunter, onların orada bir yerden metroya sızdıklarını tahmin ediyor. Bu durumda orada yaşadıkları insana mantıklı geliyor. Aslında iki olasılık var: Ya onların içeri sızdıkları yer -arı kovanı- metronun girişinden pek uzakta değil ya da böyle bir yer yok ve Karaderililer daha uzaklardan şehre geliyorlar. Ama öyleyse neden onları hiçbir

yerde fark etmediler? Mantıksız bir şey. Belki bu bir zaman sorunudur, kim bilir? Her neyse, şu anda görünen durum şu: Eğer şehrin dışından bir yerlerden geliyorlarsa, onlara karşı hiçbir şey yapamayız. WDNCh tünelini havaya uçurduk diyelim, hatta bana göre Prospekt Mira’nın arka tarafındaki tüneli de uçurduk diyelim, bu durumda er geç yeni giriş yolları

bulacaklardır. O zaman tek yapabileceğimiz, metroda barikatlar kurup her yeri yoğun, sıkı güvence altına almak. Ama sonra da yukarı çıkmaya ebediyen veda etmemiz gerekiyor, sadece elimizdeki domuzlarımız ve mantarlarımızla yetineceğiz. Bir ştalker olarak sana şunu söyleyebilirim: Buna daha uzun süre karşı koymamız mümkün değil. Ancak, herhangi bir yerde büyük bir merkezleri varsa ve bu Hunter'ın dediği gibi, yakında bulunuyorsa...”

Artyom anlamaya başlamıştı: “Roketler mi?”

Melnik önündeki kâğıttan okumaya başladı: ***“12 difüzyon bombası - parça tesirli roket başlıkları- ve patlayıcı cephane 400 bin metrekarelik bir alana kadar etkili oluyor.”*** Artyom'a bakarak ekledi: “Bu cins roketlerle sadece birkaç atımlık ateş bile yeterli oluyor. Botanik Bahçesi ya da nerede yaşıyorlarsa, orası yerle bir olur.”

“Ama siz bunların hep söylence olduğunu söylediniz.”

Ştalker elindeki kâğıdı sallayarak cevap verdi: “Brahmanlar aksini iddia ediyorlar. Burada savaş durumuna nasıl gelindiği bile anlatılıyor. Aslında, bazı tesislerin kısmen hasar gördüğü de yazılı.”

“Peki oraya nasıl gidiliyor?”

“D-6'dan. Burada bir D-6'dan söz ediliyor. Metro-2. Girişlerden birini anlatıyorlar ve tünelin bu noktadan roket üssüne uzandığını iddia ediyorlar. Ama diğer yandan, Metro-2'ye giden yol üstünde hiç beklenmedik bazı engellerin ortaya çıkabileceğinden de söz ediyorlar.”

Artyom epey önce yapılan -ona çok uzun gelmişti- bir konuşmayı anımsadı: “Yoksa görünmeyen gözlemciler mi?”

Melnik kaşlarını çattı. “Gözlemcilerle ilgili bir sürü aptalca söylenti dolanıyor.”

“Ama roket üssü de sadece bir söylence.”

“Ve ben kendi gözlerimle görene kadar öyle kalacak.”

“Peki, şu Metro-2’nin girişi nerede?”

“İşte burada duruyor: Mayakovskaya’da. Çok komik, defalarca bu istasyona gittiğim halde buna benzer bir şey duymadım.”

“Peki şimdi biz ne yapacağız?”

“Önce bir şeyler ye ve dinlen, ben de bu arada biraz düşünürüm. Yarın tekrar konuşuruz.”

Melnik yemekten söz edince, Artyom ne kadar aç olduğunu fark etti. Yerinden doğrulup fayans döşeli soğuk zemine basarak giymek üzere çizmelerine yönelince, Melnik onu bir el işaretiyle durdurdu.

“Çizmelerini ve elbiselerini burada bırak. Hepsini sandığa koy. Temizlenip dezenfekte edilecekler. Sırt çantan da kontrol edilmeli. Orada, iskemlenin üzerinde bir pantolonla ceket asılı, şimdilik onları giy.”

Alçak tavanı, daracık kemerli geçitleri ve bir zamanlar beyaz olduğu anlaşılan mermerle kaplanmış heybetli duvarlarıyla Smolenskaya istasyonu, insanda hüzünlü bir etki bırakıyordu. Yuvarlak kemerlerin her iki yanına sıralı klasik stildeki sütunlar ve duvarların üst taraflarında iyi korunmuş görünen kabartma süsler, bu görüntüyü daha da hüzünlendiriyordu. İstasyon, Artyom’a sanki çok önceden kuşatılmış bir kale gibi gelmişti, burayı savunanların zevklerine uygun döşedikleri dekor, kaleyi iyice karamsar yapıyordu. Heybetli büyük kapının yanındaki beton duvarlar ile masif çelik kapılar tünel girişlerinin hemen önündeki çatışma mahalleri; bütün bunlar, istasyon sakinlerinin, güvenliklerinden endişe etmeleri için pek çok neden olduğunu açıkça gösteriyordu. Burada hemen hemen hiç kadın yoktu, Artyom’un gördüğü bütün erkekler de silahlıydı. Melnik’e bunu sorunca, o da “Bilmiyorum” anlamında başını sallamakla yetindi ve burada alışılmadık hiçbir şey göremeyeceğini söyledi.

Ama Artyom’un içindeki acayip gerginlik geçmemişti. Burada herkes sanki bir beklenti içindeydi, bu duygu ister istemez onu da sarmıştı.

Çadırlar salonun ortasında sıralanmıştı, kemerlerin altları, istasyonun boşaltılması ihtimaline karşı özellikle iskân edilmemişti. Barınakların tamamı, geçitlerin arasında kalan alana yerleştirilmişti, böylece bir raydan diğeri rahatlıkla görülebiliyordu. Raylara inen her peronun ortasına devamlı bir nöbet ekibi konulmuştu, tüneli her iki yandan sürekli göz hapsinde tutuyorlardı. Bu görüntü, istasyonu saran hissedilir bir sessizlikle tamamlanıyordu. İnsanlar burada alçak sesle, hatta bazen fısıltıyla konuşuyorlardı, sanki seslerinin, tünellerden gelecek bazı gürültülerle bastırılmasından korkuyorlardı.

Artyom Smolenskaya hakkında bildiklerini anımsamaya çalıştı. Burada tehlikeli komşular var mıydı? Raylar bir tarafta, diğerlerine göre çok daha gelişmiş bir istasyon olan ve “metronun kalbi” diye bilinen aydınlık Polis’e gidiyordu, diğer tarafta ise Kievskaya’ya uzanıyordu. Artyom, burada sadece Kafkaslar’ın yaşadığını biliyordu, onları Kitai-gorod ve Puşkinskaya istasyonlarında faşistlerin hapishane hücrelerinde görmüştü. Ama bildiği kadarıyla, Kafkaslar son derece normal insanlardı, onlardan korkmak için bir neden yoktu.

Yemek odası, tam ortadaki çadırın içindeydi. Öğle saati geçmiş olmalıydı çünkü hantal büyük masaların çevresine sadece birkaç kişi kalmıştı. Melnik, Artyom’u bu masalardan birine oturttuktan sonra, içinde iştah kesen, dumanlı, gri bir lapa olan bir kapla geri geldi. Ştalkerin cesaretlendirici bakışı altında, Artyom cesaretle lapadan bir kaşık denedikten sonra kabın içindekilerin hepsini bitirip kaşığı bıraktı. Bu özel yemek tahmin ettiğinin aksine ona pek lezzetli gelmişti, yine de lapanın neden yapıldığını söyleyemezdi. Ama bir şey kesindi, aşçıbaşı etten tasarruf etmemişti.

Yemeği bitince Artyom peçeteyi yanı başına koyup keyifle çevresine göz gezdirdi. Komşu masada hâlâ iki adam oturmuş, hafif sesle konuşuyorlardı. Sırtlarında bildik muflonlu ceketler vardı ama Artyom yine de onları omuzlarında makineli tüfeklerle, koruma elbiseleri giymiş olarak hayal etti.

Adamlardan birinin, tek kelime söylemeden merakla Melnik'e baktığını fark etti. Artyom'u da dikkatle tepeden tırnağa süzdükten sonra adamı, sakin bir şekilde tekrar yanındaki arkadaşına döndü.

Bir süre sessizlik oldu. Artyom, Melnik'le konuşmayı denediyse de, ondan kısa ve çekimser yanıtlar alınca vazgeçti.

Sonra sırtında ceketi olan adam kalkarak masalarına geldi ve Melnik'e doğru eğildi: "Kievskaya'yı ne yapacağız? Artık zamanı geliyor..."

"Pekâlâ. Hadi Artyom, sen şimdi biraz dinlen" diye ştalker Artyom'a dönerek konuştu. "Bundan sonraki üçüncü çadır konuklara ayrılmıştır. Senin için orada bir yatak hazırlandı. Ben burada biraz daha kalacağım, bazı konuşacaklarımız var."

Konuşmalarını dinlemesin diye kendinden büyüklerinin onu odadan dışarıya göndermelerine alışık olan Artyom, yerinden doğrularak dışarıya yollandı. En azından tek başına istasyon hakkında bilgi edinebilecekti.

Bir dizi garip ayrıntıyı keşfetmekte de gecikmedi böylece. İstasyonda mükemmel bir düzen kurulmuştu. Çoğu istasyonda görülen, oraya buraya saçılmış pılı pırtılarla, kırık dökük eşya yığınlarına burada rastlanmıyordu. Smolenskaya genel olarak insanların yaşadığı bir istasyon izlenimini vermiyordu. Artyom'a, nedense bir tarih kitabındaki Romalı lejyonerlerin savaş çadırının resmedildiği bir illüstrasyonu anımsattı. Her yönden bakıldığında görülebilen, sistematik bir yerleşimi olan, kare şeklinde bir alandı. Fazladan hiçbir şey yoktu, ne gereksiz nöbet yerleri ne de gözetim altında tutulan giriş çıkışlar.

Gezintisi uzun sürmedi. Birkaç dakika sonra istasyon sakinlerinin kuşkulu bakışlarını fark etmeye başlamıştı bile. Hemen konuk çadırına döndü, gerçekten de kendisi için hazırlanmış bir yatak onu bekliyordu. Bir köşede, üzerine adı yazılı bir kâğıt iliştirilmiş, plastik bir torba duruyordu. Artyom gıcırdayan yatağın üzerine oturarak torbayı açtı. Sırt çantasındaki kendine ait eşyaydı. İçini biraz karıştırdıktan sonra çocuk kitabını çıkardı. Acaba küçük hazinesini ***geiger*** sayacıyla kontrol etmişler miydi? Aygıt mutlaka ötmüştür diye aklından geçirdi. Artyom kafasındaki düşünceleri

kovdu, kitabın birkaç sayfasını çevirdi, sararmış birkaç fotoğrafa baktı. O malum fotoğrafa yeniden bakmaya çekindi.

Fotoğraf...

WDNCh'ya, kendisine ve bütün metroya ne olacaksa, hepsini bir anda bırakıp kendi istasyonuna geri dönmeli ve Suhoy'u bulmalıydı. Artyom, dudaklarını fotoğrafın üzerinde gezdirdikten sonra yerine koydu, kitabı da sırt çantasının içine yerleştirdi. Bir an için hayatında bazı şeylerin yavaş yavaş yerli yerine oturduğu duygusuna kapıldı. Az sonra uykuya daldı.

Artyom gözlerini açıp çadırdan dışarıya çıkınca önce nerede olduğunu anlayamadı. İstasyon şimdi tamamen değişmiş görünüyordu. Sağlam kalan sadece on çadır vardı, diğerleri ya yıkılmış ya da yanmıştı. Duvarlar isten kararmış kurşun delikleriyle doluydu. Tavandaki süslemeler tabakalar halinde yere düşmüştü. Peronların kenarlarından aşağıya akan siyah sızıntılar, gelmekte olan bir su baskının uğursuz habercisiydiler. Salon bomboştu, sadece küçük bir kız çocuğu, bir çadırın yanında, yerde oturmuş oyuncağıyla oynuyordu. Salonun yukarıya bir merdivenle çıkılan öbür ucundan boğuk haykırışlar duyuluyordu, duvarlarda bir ateşin yansımaları titreşiyordu. Karanlığı hasarsız kalmış iki idare lambası aydınlatıyordu sadece.

Artyom'un yatağının başucunda bıraktığı silahı yok olmuştu. Bütün çadırı didik didik aradı. Sonunda, silahı olmadan yoluna devam etmeye karar verdi.

Ne olmuştu? Artyom, kıza sormak istedi ama kızın yüzüne bakınca kızcağız birden ağlamaya başladı, ağzından tek kelime alamadı.

Artyom hıçkıran kızı bıraktı ve kemerlerden birinin altından yavaşça geçip perona çıktı. Orada büyülenmiş gibi kalakaldı. Mermer kaplı duvara bronzdan bir yazı asılıydı: WNCh. D harfi olması gereken yerde, duvarda kocaman bir yarık açılmıştı.

Tünelde nelerin olduğunu görmeliydi. Belki biri istasyonu ele geçirmişti. Yardım getirmeden önce, durumu etraflı bir şekilde

öğrenmeliydi, ancak o zaman güneydeki müttefiklere tehlikeyi ayrıntılarıyla anlatabilirdi.

Tünele henüz ayağını atmıştı ki, birden karanlık yoğunlaştı. Artyom ancak dirseklerini seçebiliyordu. Tünelin derinliklerinden şapırtılı sesler geliyordu. Silahsız oraya gitmek tam bir çılgınlıktı.

Sonra kısa bir süreliğine gürültüler kesildi, Artyom zeminin üzerinden suyun şırıldadığını duydu. Sular çizmelerinin yanından WDNCh istasyonuna akıyordu.

Titreyen bacakları sanki onun değildi. Beyninde bir ses, daha ileri gitmemesi için uyarıyordu, tehlike büyüktü, zifiri karanlıkta nasılsa hiçbir şey göremeyecekti. Ama mantığına karşın bedeninin bir yanı da onu karanlığın daha da derinlerine çekiyordu. Mekanik bir şekilde bir adım daha attı. Çevresindeki karanlık şimdi büsbütün yoğunlaşmıştı, hiçbir şey göremiyordu, sanki bedeni yokmuş gibi bir duyguya kapıldı. Sadece duyduklarıyla yetiniyordu, zihni tamamen ona yoğunlaşmıştı. Bir süre daha böylece yürüdü ama daha önce duyduğu sesler yakma gelmiyordu. Onun yerine başka sesler duyuldu: Yerde sürüklenen adımlar. Daha önce, bir başka karanlık yerde, aynı buna benzer sesler kulağına gelmişti... Artyom kendini zorladıysa da nerede ve hangi koşullarda bu sesi duyduğunu çıkaramadı. Tünelin derinlerinden adımlar yaklaştıkça, Artyom kalbinin biraz daha sıkıştığını hissediyordu. Sonunda fazla dayanamadı, döndü palas pandıras istasyona doğru koşmaya başladı. Karanlıkta bir traversin üzerinde tökezledi. Daha düşerken anladı: Kaçınılmaz sona gelmişti artık.

Ter içinde uyandı. Yataktan düştüğünü ancak birkaç dakika sonra fark etti. Başı feci ağırlaşmıştı, şakakları içeriden gelen bir sancıyla zonkluyordu. Kendini toparlayıp kalkana kadar birkaç dakika öylece yerde serilip kaldı.

Zihni tam berraklaşmıştı ki kâbuslu rüyasının görüntüleri gözlerinin önünde buharlaştı, içeriğini anımsamaya cesaret edemedi. Çadırın tentesini açıp dışarı çıktı. Birkaç nöbetçinin dışında görünürlerde kimse yoktu. Anlaşılan gece bastırmışı. Yabancısı olmadığı havayı birkaç kez içine

çektikten sonra tekrar çadırına döndü, yeniden yatağa uzandı. Bu kez rüyasız bir uykuya daldı.

Melnik onu uyandırdı. Ştalker, siyah, kalkık yakalı muflon bir ceketle asker pantolonu giymişti, her an istasyonu terk etmeye hazır bir hali vardı, başında hâlâ aynı siyah havacı kasketini taşıyordu.

Yatağın yanında, Artyom'a tanıdık gelen iki büyük çanta duruyordu. Melnik, birini çizmesiyle Artyom'un önüne itti ve "Burada ayakkabılar, elbiseler, bir sırt çantası ve silah var. Üstünü değiştir. Koruma elbisesini şimdilik çantada bırakabilirsin, ona sonra ihtiyacımız olacak. Bir saat içinde yola çıkıyoruz" dedi.

Artyom uykulu uykulu gözlerini kırpıştırdı, esnemesini bastırmaya çalışarak sordu: "Nereye gidiyoruz?"

"Kievskaya'ya. Eğer orada her şey yolundaysa, çevre hattı üzerinden Beloruskaya'ya, oradan da Mayakovskaya'ya gideceğiz. Sonrasına bakacağız. Şimdi eşyanı toparla."

Ştalker köşedeki bir tabureye oturdu, cebinden bir gazete kâğıdı parçası çıkarıp bir sigara sardı. Çantasını yapmakta olan Artyom, Melnik'in meraklı bakışları yüzünden, her defasında yere bir şeyler düşürüyordu, eşyasını toplaması bu nedenle epey zaman aldı.

20 dakika sonra her şey hazırdı. Melnik tek kelime söylemeden yerinden kalktı, çantasını alarak dışarı çıktı. Artyom bir kez daha çevreye göz atıp peşi sıra seğirtti.

Perondan ahşap bir merdivenle demiryoluna indiler. Melnik nöbetçilerden birine işaret ederek tünele girdi. Artyom bu tünel girişlerinin her zamankinden farklı olduklarını o anda fark etti. Kievskaya'ya giden rayın üzerinde, tünelin yaklaşık yansını, daracık atış mazgalları olan betonarme bir savaş mahalli kaplamıştı. Geçidin geri kalan kısmı ise çelik bir parmaklıkla kapatılmıştı, önünde iki görevli nöbet tutuyordu. Melnik onlarla birkaç kelime konuşunca nöbetçilerden biri asma kilidi açarak parmaklığı yana çekti.

İçerideki tünel duvarında boylu boyunca kara yalıtım bandına sarılmış bir kablo uzanıyordu, kablonun üzerinde her beş metrede bir zayıf ışık veren lambalar asılıydı. Bu ışıklandırma bile Artyom'a büyük bir lüks gibi göründü. Yaklaşık 300 metre kadar sonra kablo son buluyordu. Burada yine bir nöbetçi bekliyordu. Smolenskaya'daki nöbetçiler üniforma giymiyorlardı ama genelde Polis'teki askerlerden daha tehlikeli bir görünüşleri vardı nedense. İçlerinden biri Melnik'i tanıyor olmalıydı ki eliyle ona işaret ederek geçmelerine izin verdi. Aydınlık alanın sonuna geldiklerinde ştalker, cep fenerini çıkararak yaktı.

Bir ses duyup uzaktan bir cep fenerinin yansımasını gördüklerinde birkaç yüz metre yol almışlardı. Melnik'in kalaşnikovu sessizce omzundan aşağıya ellerine kayıverdi, Artyom da onun gibi yaptı.

Anlaşılan burası Smolenskaya istasyonunun en dışındaki nöbet noktasıydı. Sırtlarında sentetik kürkten yakalı ceketleri, başlarında yün kasketleriyle, güçlü kuvvetli iki silahlı adam, çarşı esnafından üç satıcıyla tartışıyordu. İkisinin de boynunda gece dürbünü asılıydı. İki satıcı da aynı şekilde silahlı oldukları halde, Artyom onların tüccar olduğunu hemen anladı. Eski elbiselerden derlenmiş koca koca balyalar, elinde bir tünel kartı, özellikle de kurnaz, hilekâr bakan gözler; bunlara çok sık rastlamıştı. Hansa dışındaki bütün istasyonlardan gelen satıcılara normal koşullarda kolayca geçiş izni veriyorlardı. Ama anlaşılan Smolenskaya'da onlara pek iyi gözle bakılmıyordu.

Satıcılardan kısa ceket giymiş, boylu boslu, sakallı olanı "Şimdi burada bir dur bakalım, adamım" diye nöbetçiye doğru konuştu. "Smolenskaya bizi hiç ilgilendirmiyor. Sadece buradan geçmek istiyoruz, o kadar."

Yanındaki meslektaşı, yapılı bir genç, "Yanımızda eski püskü şeyler var" diye arkadaşının söylediklerini onayladı. "İsterseniz siz de bakın. Bunları Polis'te satmak istiyoruz."

Sonra üçüncüsü araya girdi. "Niyetimiz kavga etmek değil, aksine. Hele şu kotlara bir bak, hepsi gıcır gıcır, yeni gibiler, tam senin ölçüne göre, hadi al, benden sana armağan olsun."

Nöbetçi sessizce kafasını salladı ve geçişi kapattı. Satıcılardan biri nöbetçinin konuşmamasından durumu onayladığını sanıp bir adım öne ilerledi. Nöbetçiler hemen silahlarının emniyetini açtılar. Melnik'le Artyom, onlardan yaklaşık beş adım geride duruyorlardı, ştalkerin silahı aşağıdaydı ama Artyom onun iyice gerildiğini fark etmişti.

Nöbetçilerden biri, "Olduğunuz yerde kalın" dedi. "Beş saniyede burayı terk edin.

Bu istasyonda güvenliğin en üst aşaması uygulanır. Kimse içeri giremez. Sayıyorum... Beş... Dört..."

"Peki biz nasıl yolumuza devam edeceğiz, önce geri dönüp sonra şehir çevre hattı üzerinden mi gideceğiz?" diye satıcılardan biri öfkeyle bağırdı. Diğeriyse çaresiz bir halde başını sallayarak meslektaşını kolundan çekiştirdi. Üç satıcı torbalarını yerden alıp uzaklaştılar.

Melnik bir dakika bekledikten sonra Artyom'a işaret etti. Sonra ikisi de satıcıların arkasından Kievskaya'ya doğru yollarına devam ettiler. Nöbetçileri geçtikten sonra, satıcılardan biri sessizce Melnik'e işaret edip iki parmağını şakaklarına koydu.

Nöbetçileri arkalarında bıraktıktan sonra Artyom, Melnik'e "Güvenliğin en üst aşaması ne demek?" diye sordu.

"Geri dön ve kendin sor" diye Melnik kuru bir sesle cevap verince, Artyom onu sorularıyla daha fazla yormaya cesaret edemedi.

Artyom'la Melnik, satıcılarla aralarında mesafe bırakmak istedikleri halde sesleri nedense giderek yaklaşıyordu. Sonra sesler birden kesildi. 20-30 adım atmışlardı ki üzerlerine gelen keskin bir ışıkla gözleri kamaştı.

Sinirli bir ses duyuldu: "Kim var orada? Ne istiyorsunuz?"

"Sakin olun" dedi ştalker, alçak ama anlaşılır bir ses tonuyla. "Bırak geçelim, size bir şey yapmayacağız. Kievskaya'ya gitmek istiyoruz."

Satıcılar aralarında görüştükten sonra karanlıktan bir ses duyuldu. “Pekala, ama önümüze geçin. Ensemizde birinin olması hoşumuza gitmiyor.”

Melnik omuzlarını silkip ilerledi. Yaklaşık 30 metre sonra satıcılarla burun buruna geldiler. Nazik bir şekilde silahlarını aşağıda tutuyorlardı, Artyom’la Melnik yaklaşınca yana çekilip yol verdiler. Ştalker sanki bir şey olmamış gibi yürüyordu ama Artyom tavrının değiştiğini fark etti. Arkalarında ne olup bittiğini fark ediyor, görünmemek için çıt çıkarmadan yürüyordu. Satıcılar onları hemen arkalarından takip ettikleri halde, Melnik bir kez bile dönüp bakmadı.

Arkadan hafif gergin bir ses duyuldu: “Hey! Bekle biraz!”

Ştalker durdu. Artyom, arkadaşının sıradan bir satıcının isteklerine neden böyle uysal itaat ettiğini anlayamadı.

Yanlarına gelen, uzun boylu adamdı. “Oradakiler bunca tiyatroyu Kievskaya için mi yaptılar, yoksa Polis’i mi kontrol ediyorlar?” diye sordu.

“Tabii ki Kievskaya için” diye Melnik düşünmeden yanıtladı. Artyom’un içini birden kıskançlık kapladı. Ştalker kendisine bu konuda hiçbir şey anlatmak istememişti nedense.

“Pekâlâ, bunu anlamak mümkün” diye uzun boylu mırıldandı. Ştalkerle mi yoksa kendi kendiyle mi konuştuğu pek anlaşılmadı. “Yavaş yavaş dayanılmaz olmaya başladı bu durum. Sizin o arkada duran müthiş nöbetçilerin suyu nasılsa yakında ısınacak. Hansalar paydos borusunu çaldılar mı, Kievskaya’dakiler koşa koşa size gelecekler. Çok doğal, kim böyle bir istasyonda yaşamak ister ki? Vurulmayı bile göze alırlar.”

“Tıpkı daha önce senin yaptığın gibi, değil mi?” diye meslektaşı görüşünü açıkladı. “Kahramanlık taslama şimdi!”

“Sende de pek bir iş yoktu ama...” diye uzun boylu cevap verdi.

Artyom sonunda dayanamadı: “Neler dönüyor?”

İki satıcı dönüp ona baktılar, bu aptalca soruyu bir çocuk bile yanıtlardı. Melnik konuşmadı. Satıcılar da bir şey söylemeden sessizce yollarına devam ettiler. Artyom sorusuna yanıt almaktan umudun kesmişti ki uzun boylu isteksizce konuştu: Park Pobedy'ye[61] giden tüneller orada."

Bu istasyonun adını duyunca yanındakiler ürperdiler. Nemli hava ani bir rüzgâr esintisiyle sarmalandı, Artyom'a, sanki tünel duvarları çekiliyormuş gibi geldi. Melnik bile ısınmak ister gibi omuzlarını oynattı. Artyom, gerçi Park Pobedy -Zafer Parkı İstasyonu- hakkında herhangi kötü bir şey işitmemişti. Bununla ilgili tek bir hikâye bile aklına gelmedi.

Melnik "Orada durum daha mı kötü?" diye sorarken sesi endişeliydi.

"Nereden bilelim ki?" diye uzun boylu mırıldandı. "Biz oradan arada bir geçiyoruz. Anlamak için kalmak gerek."

İri yapılı satıcı fısıldayarak cümleyi tamamladı: "Orada insanlar ortadan kayboluyorlar. Birçok insan korkuyor ve kaçıyor. Kalanlar daha çok korkuyor."

Uzun boylu tükürdü. "Onların tünelinin üzerinde bir lanet dolaşıyor."

"Ama her yandan bloke edilmiş durumdalar" diye Melnik sorar gibi başını çevirdi.

"Ta yüzyıllar öncesinden. Ama ne işe yaradı ki? Bunu senin de bilmen gerekir. Herkes korkunun tünelin içinden geldiğini biliyor, isterse üç kez havaya uçurulmuş ya da önüne barikat konulmuş olsun. Burnunu soktuğun anda korkuyu hemen hissediyorsun." Uzun boylu, sakallı refakatçisini işaret etti. "Hatta Sergeyitç'te bile aynen böyle olmuştu!"

"Aynen" diye sakallı onayladı ve eliyle istavroz çıkardı.

"Ama tüneller devamlı kontrol edilmiyor mu?" diye Melnik araya girdi.

"Her gün."

“Peki bugüne kadar hiç birini yakaladılar mı? Ya da gördüler mi?”

“Bunu nereden bileyim? En azından hiçbir şey duymadım. Zaten yakalayacak bir şey de yok.”

“Peki oradaki insanlar ne diyorlar?”

Sergeyitç çevresine bakındı ve fısıldadı: “Ölüler şehri, diyorlar.” Sonra tekrar istavroz çıkardı.

Metrodaki ölülerin yerleşim yerleriyle ilgili ne kadar çok hikâye, masal ve söylence vardı ve Artyom aslında bunlarla dalga geçip eğlenebilirdi. Ölülerin ruhları bazen borulara saklanıyor, diğerleri cehennemin kapısına gömülmek istiyordu. Şimdi de karşısına bir ölüler kenti çıkmıştı: Park Pobedy. Ama esrarengiz bir hava akımı birden Artyom’un gülmesini boğazına tıkadı, sırtındaki kalın giysisine rağmen ürperdi. Asıl kötü olan ise Melnik’in artık hiç konuşmamasıydı. Artyom, ştalkerin alay ederek bütün bu hayallerin aptalca olduğunu söylemesini diye ummuştu.

Yolun geri kalan kısmını, her biri kendi düşüncelerine dalmış olarak konuşmadan yürüdüler. Tünel Kievskaya’ya kadar sakin, boş, rutubetsiz ve temizdi. Ama yine de onları belalı bir şeylerin beklediğine dair sezileri her adımda biraz daha güçleniyordu.

Az sonra istasyona girer girmez, tıpkı yukarıdan aralıksız akan, bulanık ve soğuk musluk suyu gibi uğursuz bir şeyin bedenlerini sardığını hissettiler. Buraya egemen olan sadece korkuydu, bu ilk bakışta fark ediliyordu. Artyom’un Kafkasyalı hücre arkadaşının, “güneşli” diye tanımladığı Kievskaya acaba sahiden burası mıydı? Yoksa Kafkasyalı, ona komşu Filyovskaya hattındaki aynı adlı istasyonu mu ima etmişti?

Kievskaya ilk bakışta harap olmuş ya da terk edilmiş bir istasyon izlenimini vermiyordu. Hatta görünüşe göre burada epey insan da yaşıyordu ama sanki istasyon onlara ait değilmiş gibiydi. Oturma mekânları adeta üst üste yığılmıştı, bütün çadırlar salonun ortasında, arkalarını duvarlara dayamışlardı. Kurala uygun olarak orta yol çizgisi üzerinde kurulmamışlardı, çadır sakinleri herhalde yangın tehlikesinden çok başka

şeyden korkuyorlardı. Artyom, önünden geçenlere bakınca, onlar ürkerek ondan yüzlerini çeviriyorlar ve yabancının geçmesine yol açarken, kendileri de hamamböcekleri gibi köşelere kaçıyorlardı.

İstasyonun orta salonu, iki sıra halinde dizilmiş alçak kemerlerin arasında sıkışmıştı. Epey arkalarda aşağıya inen yürüyen merdivenler görülüyordu, bir başka merdiven de, ikinci Kievskaya istasyonuna giden üst geçide çıkıyordu. Artyom orada burada yanan kömür ateşleri görüyordu, havaya kızarmış etin yoğun kokusu yayılmıştı. Bir yerlerden, bir çocuğun ağlama sesi geliyordu. Kievskaya hayal ürünü bir ölü şehrin ancak dış avlusu olabilirdi; kendisi soluk alan yaşayan bir şehirdi çünkü.

Satıcılar aceleyle vedalaşarak komşu hatta giden geçitte kayboldular. Melnik etrafa göz gezdirip kararlı adımlarla diğer geçitlerden birine ilerledi. Bu istasyonu iyi tanıyordu, Artyom bunu sezmişti. Öyleyse neden satıcılara istasyon hakkında sorular sormuştu? Acaba, anlatacakları masalların gerçek durumla ilgili bazı önemli ipuçları vereceğini mi ummuştu, yoksa olası casusları yakalamak için tuzak sorular mıydı?

Az sonra görevlilerin dairelerine geldiler. Kapı, rezelerinden çıkmıştı ama girişte yine de bir nöbetçi duruyordu. Burası istasyon müdürlüğünün yeriydi. Artyom anlamıştı.

Kaytan tıraşı olmuş, saçları düzgün taranmış, yaşlıca bir adam Melnik’e doğru geldi. Sırtında, eski bir metro görevlisinin mavi üniforması vardı, gerçi aşınmış ve solmuştu ama tertemizdi. Artyom adamın tam formda olduğunu da fark etti. Melnik’in önünde selam dururken, tüneldeki diğer iki nöbetçi gibi ciddi olmasa da müstehzi bir gülümsemeyle, “İyi günler Sayın Albay’ım.” dedi, derinden gelen sıcak, hoş bir sesle. Ştalker de aynı şekilde gülümseyerek onu selamladı.

On dakika sonra sıcak bir odada oturmuşlar, mantar çayı -başka ne olabilirdi ki?- içiyorlardı. Bu kez Artyom’u dışarıya göndermemişlerdi, önünde yapılan önemli konuşmaları dinleyebilecekti. Ama Melnik’in, Arkadi Semyonovitç diye hitap ettiği istasyon müdürüyle yaptığı konuşmadan hemen hemen hiçbir şey anlamadı. Melnik önce Tretyak

denilen biri hakkında bilgi aldı, sonra tünellerde bazı değişiklikler olup olmadığını sordu. Müdür, Tretyak'ın kendi özel işleri nedeniyle yolda olduğunu ama kısa bir süre sonra döneceğini söyledi. Melnik'e, onu beklemesini önerdi. Sonra bazı anlaşmalarla ilgili ayrıntılı bir şekilde konuşmaya başlayınca, Artyom ipin ucunu iyice kaçırdı. Olduğu yerde oturup çayını yudumlarken etrafını incelemeye koyuldu, bir yandan da evini anımsatan çayın mantar kokusunu içine çekiyordu. Kievskaya mutlaka çok daha güzel günler yaşamış olmalıydı. Odanın duvarlarına güve yeniğiyle dolu kilimler asılmıştı, üzerlerindeki güzel motifler hâlâ seçilebiliyordu. Halıların bazı yerlerine, tünelin çatallı yollarını gösteren altın çerçeve içinde, kurşun kalemle çizilmiş eskizler iğnelenmişti. Çevresine oturdukları masa antikaydı. Acaba bu masayı terk edilmiş bir evden kaç ştalker tutup sürükleyerek buraya getirmişti ve acaba istasyondaki adamlar karşılığında ne kadar para ödemişlerdi, tahmin etmek zordu. Duvarda, siyah renkle patine edilmiş, eski bir pala asılıydı, hemen yanına, artık günümüzde silah olarak kullanılmayan bir tabancanın tarih öncesine ait örneği iliştirilmişti. Odanın arka ucunda yüksekçe bir komodinin üzerinde devasa büyüklükte beyaz bir kafatası ışıldıyordu. Artyom bunun nasıl bir yaratığa ait olduğunu söyleyemezdi.

Arkadi Semyonovitç kafasını salladı: "Bu tünellerde hiçbir şey yok, hiçbir şey. İnsanlar rahat uyusunlar diye nöbetçiler koyduk. Sen de oradaydın, iki hattın da yaklaşık 300 metreden sonra tamamen güvende olduğunu biliyorsun. Kimse oradan içeriye sızamaz. Anlatılanlar batıl inançtan başka bir şey değil."

Melnik kaşlarını çattı. "Ama yine de burada insanlar kayboluyor."

"Doğru. Sadece nereye kaybolduklarını bilmiyoruz. Kanaatime göre, onlar korkup kaçan insanlar. Diğer istasyonlara giden çıkışlarda nöbetçi yok." Arkadi Semyonovitç eliyle merdiveni gösterdi. "Hemen arkasında koca bir şehir başlıyor. Yeterince seçenekleri var. Buradan ya şehir çevre hattına ya da İlyovskaya hattına gidilebilir. Dediklerine göre, Hansa şu anda bizim istasyondan gidecek olan insanlara açık tutuluyor."

"Neden korkuyorlar öyleyse?"

“Neden mi?” Arkadi Semyonovitç kollarını iki yana açtı. “Devamlı biri kaybolduğu için korkuyorlar. Tam bir şeytan döngüsü senin anlayacağın.”

“Garip. Biliyor musun? Tretyak’ın gelmesini beklerken, biz de nöbet tutmaya gidelim. Sadece öğrenmek için, öylesine. Smolenskaya sakinleri yavaş yavaş tedirgin olmaya başladılar çünkü.”

Müdür başını eğdi. “Anlaştık. Üç numaralı çadırda Anton oturuyor. Bir sonraki vardiyanın yöneticisi. Ona, benim gönderdiğimi söyle.”

Üzeri 3 yazılı çadırdan gürültüler geliyordu. İçeride yaklaşık on yaşlarında iki çocuk yere oturmuş boş fişek kovanlarıyla oynuyordu. Hemen yanlarında küçük bir kız, meraktan kocaman açılmış gözlerle erkek kardeşlerini seyrediyor ama oyuna katılmaya cesaret edemiyordu. Orta yaşlarda, derli toplu bir kadın, önünde önlükle yiyecek bir şeyleri dilimliyordu. Huzur veren bir atmosfer vardı, havayı, sıcacık bir yuvanın hoş kokusu doldurmuştu sanki.

Kadın rahat bir tavırla, “Anton burada değil, oturun, onu burada bekleyebilirsiniz” dedi.

Çocuklar Artyom’a önce gözlerini dikip kuşkuyla baktılar, sonra içlerinden biri ona yaklaşıp merakla süzdü: “Kovanların var mı?”

Kadın, elindeki işi bırakmadan sert bir tavırla “Oleg” diye seslendi. “Dilenmeyi bırak!”

Melnik ise Artyom’un şaşkın bakışları arasında elini pantolonunun cebine sokarak birkaç tane fişek kovanını çıkardı, bunların kalaşnikov kovanları olmadığı açıktı. Kovanları bir süre elinde kaynana zırıltısı gibi tıngırdattıktan sonra küçük hazinesini çocuğa uzattı. Çocuğun gözleri heyecanla parlamıştı ama kovanları ellemeye cesaret edemedi.

“Korkma al!” diyen ştalker çocuğa göz kırpıp kovanları avcunun içine bıraktı.

Yaman çocuk coşkuyla, “Şimdi kazanırım!” diye bağırdı. “Hele bir bak, ne kadar büyük. Bunlar özel savaş birliklerinin kovanları.”

Artyom, çocukların oyununa daha dikkatli baktı. Çocuklar kovanları düzgün ve eşit aralıklarla dizmişlerdi. Anlaşılan onları asker yerine koyuyorlardı. Artyom, kendisinin de bir zamanlar böyle oyunlar oynadığını anımsadı ama çinko askeri olduğu için o daha şanslıydı. Çocuklar yerde savaş oyunu oynanırken, babaları çadıra girdi. Açık kahverengi, seyrek saçlı, orta boylu, zayıf bir adamdı. Yabancıları görünce konuşmadan başıyla selam verdi.

Aynı anda ikinci çocuk, adamın pantolonundan çekiştirerek sordu:

“Baba! Baba, bize yine kovan getirdin mi? Oleg’in şimdi daha çok kovanı var, üstelik uzun olanları aldı.”

“İstasyon müdüriyetinden geliyoruz” diye Melnik açıkladı.

“Sizin vardiyanızla birlikte tünele gideceğiz. Yani takviye amacıyla.”

“Ne için takviye?” diye adam homurdandı, sonra yüzündeki hatlar yumuşadı. “Adım Anton. Önce biraz yemek yiyelim, sonra gideriz.” Eliyle, sandalye niyetine kullanılan, içleri doldurulmuş torbalan gösterdi.

Konuklar önce itiraz edecek oldularsa da önlerine hemen içinde anlaşılmayan yumrular olan birer tas kondu, Artyom daha önce hiç görmemişti böyle bir yemeği. Sorar gibi Melnik’e baktı ama arkadaşı çatalına batırdığı bir parçayı hiç zorlanmadan ağzına atmış, çiğnemeye başlamıştı bile. Üstelik genelde taş gibi donuk olan yüzü şimdi sanki biraz gevşemiş gibi göründü Artyom’a, bu da onu cesaretlendirdi. Yumrular tatlı ve biraz da yağlıydı, birkaç dakika sonra hepsi doymuştu. Artyom önce ne yediklerini sormak istedi ama sonra vazgeçti. Yemek lezzetliydi ya, bu yeterdi. Sonuçta metroda sıçan beyinlerinin nefis yemekten sayıldığı bir sürü yer vardı.

Melnik’in kovanlarını verdiği çocuk, tabağındakinin yarısını çoktan bitirmiş, geri kalanını da ekmeğiyle iyice sıyırmıştı. Babasına sordu: “Baba,

bugün seninle nöbete gelebilir miyim?”

“Hayır Oleg, gelemezsin, bunu sen de biliyorsun” diye Anton kaşlarını çatarak cevap verdi.

Kadın oğlanı elinden tutup çekerek konuştu: “Oleşenka! Aklından ne geçiyor bakayım? Nöbet tutmak küçük çocuklara yasak!”

“Ama anne, ben küçük bir çocuk değilim artık.” Oleg mümkün olduğu kadar dokunaklı konuşmaya gayret etmişti. Bir yandan da konuklara kaçamak bir göz attı. Annesiyse, sesini yükselterek “Bunu aklına bile getirme! Niyetin beni deli etmek mi?” deyince, “Peki, peki...” diye homurdandı. Ama annesi çadırın öbür ucuna henüz gitmişti ki, çocuk babasını kolundan çekiştirerek yüksek sesle fısıldadı: “Ama son gittiğinde beni de yanına almıştın.”

“Artık tek kelime bile yok!” diye Anton yanıtladı.

“Ama yine...” Çocuk son kelimeleri ağzında gevelediği için Artyom anlayamadı. Anton yemeğini bitirince demir bir sandığı açtı, içinden eski bir AK-47 çıkardı ve karısına dönerek, “Bugün kısa bir vardiyam var, altı saat sonra dönerim” dedi.

Artyom’la Melnik de kalktılar. Küçük Oleg babasına umutsuzca baktı, sonra da huzursuzca yerinde büzüldü, fazla konuşmaya cesaret edemedi.

Tünelin karanlık ağzının önünde, peronun kenarında bacaklarını aşağıya sarkıtmış iki adam oturmuştu, üçüncü adam ise gözlerini karanlığa dikmiş, rayların üzerinde duruyordu. Biri duvarın üzerine ARBAT KONFEDERASYONU’NA HOŞGELDİNİZ! diye yazmıştı. Harflerin yansı silinmişti, yazıların boyalarını anlaşılan epeydir tazelememişlerdi. Nöbetçiler aralarında fısıltıyla konuşuyorlardı, ara sıra biri sesini yükseltti mi, birbirlerini uyanıyorlardı. Ştalkerle Artyom’a, Anton’dan başka istasyondan iki adam daha refakat ediyordu. İkisi de asık suratlıydı, fazla konuşkan tipler değildi. Selâmlaştıklarında, Artyom adamın adını bile doğru dürüst anlayamadı.

Nöbetçilerle birkaç kelime konuştuktan sonra, aşağıya raylara inip ağır ağır tünel boyunca yürüdüler. Yuvarlak kubbenin diğerlerinden hiçbir farkı yoktu, zemin ve duvarlar yılların hışmına uğramamışlardı. Ama yine de Artyom, daha ilk adımda satıcıların sözünü ettiği o tatsız duyguyu hissetti içinde. Tünelin derinlerinden kendilerine doğru anlaşılmadık, belirsiz bir korku süzülüyordu. Hat boyunca her yer sessizliğe bürünmüştü, sadece uzaktan tek tük sesler geliyordu. Orada ikinci bir nöbet noktası vardı.

Bu nöbet yeri, Artyom'un bugüne kadar gördüklerinin en garibiydi. Kendi yaptıkları basit bir demir sobanın etrafındaki kum torbalarının üzerine birkaç adam oturmuştu. Sobanın az ötesinde, içi yakıt dolu bir kova duruyordu. Nöbetçilerin yüzleri, sobadaki ateşin ince yarıklarından sızan alevler ile tünelin tavanına asılı bir yağ lambasından gelen titrek ışık yansımasıyla aydınlanmıştı. Ama Artyom'u en çok hayrete düşüren, adamların büyük bir rahatlıkla arkaları tünele dönük oturmalarıydı. Yeni gelenlerin cep fenerlerinden yayılan göz kamaştırıcı ışıktan kendilerini elleriyle koruyarak nöbetlerini devrettiler.

Anton bir kepçeyle kovadan aldığı yakıtla sobayı doldurduktan sonra, “Nasıldı?” diye sordu. Vardiyanın en yaşlısı, isteksizce sırıttı: “Her zamanki gibi. Boş, sakin. Fazla sakin.” Omuzlarını büzerek istasyona yöneldi.

Diğerleri kum torbalarını biraz daha sobaya yaklaştırıp üzerlerine rahatça yerleşirlerken, Melnik Artyom'a dönerek, “İleride, arkada ne var ne yok görmeye gidelim mi, ne dersin?” diye sordu.

Anton Park Pobedy yönünü işaret ederek, “Orada görecek hiçbir şey yok. Diğerlerindeki gibi bir göçük var. Belki 100 kere gezdim. Ama mutlaka görmek istiyorsan, gidebilirsin, buradan sadece 15 metre ileride” dedi.

Tünelin çöktüğü yerden önceki bölümleri de zaten acıklı bir durumdaydı. Zemin, kırılmış taşlar ve toprak parçalarıyla kaplanmıştı, tavan birkaç yerinden çökmüştü, duvarların bir kısmı yıkılmış ve daralmıştı. Sağ kolda aralık duran eğrilmiş bir kapı göze çarpıyordu, burası görevlilerin bürolarına giden giriş kapısı olmalıydı. Geçidin sonunda paslanmış raylar,

aralarına toprakla kaldırım taşlarının da karıştığı kırılmış beton yığını içinde kayboluyordu.

Melnik elindeki cep feneriyle çöken tüneli aydınlattı. Burada herhangi bir gizli geçide rastlamadığı için omuzlarını büzerek tekrar eğrilmiş kapıya geri geldi. Işığını içeriye tuttu, eşiğe basmadan çevresine bakındı.

Tekrar sobanın yanına döndüklerinde, Anton sordu: “İkinci hat üzerinde de değişiklik yok değil mi?”

“Her şey aynen on yıl öncesi gibi duruyor.”

Uzun süre konuşmadılar, fenerlerini söndürdükleri için, ışık sadece yarı kapalı demir sobadan ve yağ kandilinin kurumlanmış camının arkasındaki minicik alevlerden geliyordu. Karanlık, sanki ne kadar yabancı nesne varsa hepsini defetmek istercesine daha da yoğunlaşmıştı. Nöbetçiler belki de bu yüzden sobaya daha çok yaklaşmışlardı, çünkü sarımtırak ışık huzmeleri sadece sobanın çevresindeki karanlığı aydınlatıyor ve soğuğu biraz olsun azaltıyordu.

Artyom kendiyle epey mücadele ettikten sonra, çevresinde en azından minicik bir ses duymak için, çekingenliğini üzerinden atarak hafifçe öksürdü ve Anton’a dönerek, “Burada yeniyim” diye konuşmaya başladı. “Anlamadığım bir şey var, eğer orada ileride bir şey yoksa, burada neden nöbet tutuyorsunuz? O tarafa bakmıyorsunuz bile!”

“Yukarıdan gelen talimat böyle” diye vardiya şefi konuştu. “Dediklerine göre, biz burada nöbet tuttuğumuz için hiçbir şey olmuyormuş.”

“Peki istihkâm duvarının arkasında ne var?”

“Sanıyorum bir tünel. Taaa...” Anton sözünü yarıda kesip omuzlarının üzerinden baktı. “Taaa Park Pobedy’ye kadar giden bir tünel.”

“Orada yaşayan var mı?”

Vardiya şefi bilmezmiş gibi kafasını salladı. Bir süre sustu, sonra sordu: “Sen Park Pobedy hakkında sahiden hiçbir şey bilmiyor musun?” Artyom’un cevap vermesini beklemeden devam etti: “Şimdi orada geriye ne kaldı Allah bilir ama eskiden devasa bir çift istasyon vardı, biri en son inşa edilmişti. Hatta en yaşlılarımız birkaç kere oraya gitmişlerdi, daha önce tabii. Her neyse, orada muazzam büyüklükte bir istasyon olduğunu anlatmışlardı, diğer yeni istasyonlardan farklı olarak, güya oldukça derine inşa edilmiş. Oradaki insanların muhteşem bir yaşamları olmuş. Ama fazla uzun sürmemiş. Tünel yıkılana kadar.”

“Tünel nasıl yıkılmış?”

Anton meslektaşına bir göz attıktan sonra konuştu: “Bizimkilere bakılırsa, kendiliğinden yıkılmış. Planlama hatası ya da inşaat sırasında hırsızlık ya da ne bileyim işte. Ama o kadar uzun zaman geçti ki, kimse artık kesin bir şey bilmiyor.”

Nöbetçilerden biri yavaşça söze karıştı. “Bana anlattıklarına göre, üstlerimizin emriyle iki bölge de havaya uçurulmuş. Park Pobedy tehlikeli bir rakip olduğu için ya da başka nedenlerden ötürü. Bir zamanlar bizim Kievskaya’da kimin söz hakkı olduğunu sen de çok iyi bilirsin. Pazarda meyve satmaktan başka bir işi olmayan insanlardı. Her an kavga çıkarmaya hazır, kanı kaynayan insan tipleri işte. Bir tünele bir sandık dinamit, bizimkinden biraz uzakta ikinci tünele de bir diğer sandık koydun mu, tamam. Temiz iş, kan dökmeden, sorun halledildi bile.”

“Peki oradakilere sonra ne oldu?”

“Nereden bilelim? Buraya çok sonra geldik...” diye Anton homurdandı.

“Onlara ne mi oldu?” diye diğer nöbetçi açıkladı. “Hepsi öldü. Her şey çok açık; metroyla ilişkin kesildi mi, uzun süre sağ kalman mümkün değil. Herhalde filtreler bir ara parçalanmıştır ya da jeneratörler bozulmuştur ya da bir su baskını olmuştur. Yüzeye çıkabilmeleri de mümkün değildi. Biri bana bir zamanlar anlatmıştı, insanlar önce güya buraya gömülmek istemiş ama sonra herhalde vazgeçmişler. Burada nöbet tutanlar, borulardan bağırışlar duymuşlar. Sonra sesler birden kesilmiş.” Hafifçe öksürüp

ısınmak üzere ellerini sobaya uzattı, bir süre ısındıktan sonra Artyom'a bakarak konuşmasını sürdürdü. "Bu tam bir savaş bile değildi. Kim böyle savaşır ki? Kadınlar ve çocuklar da vardı. Yaşlı insanlar, yani bütün bir şehir. Ve ne için bütün bunlar? Paralarını bölüşmek istemedikleri için. Gerçi tam olarak kimseyi öldürmediler... Tünelin yıkıldığı yerin öte tarafında ne olduğunu bilmek mi istiyorsun? Orada ölüm var."

Anton başını salladı ama bir şey demedi. Melnik onu dikkatle gözlüyordu. Önce bir şeyler eklemek üzere ağzını açtı ama anlaşılan kafasında başka şeyler tasarlıyordu. Artyom üşümeye başlamıştı, o da sobanın kapağından yayılan sıcağın karşısına geçip uzandı. Rayların ötesinde ölüm olduğuna inanan insanlarm yaşadığı bu istasyonda nasıl bir hayat olduğunu düşününce, bu kısa tünelde tuttuğu garip nöbetin bir gereklilik değil, daha çok bir ritüel olduğunu kanaat getirdi, evet bir ritüeldi. Çünkü kimi korkutmak, ürkütmek istiyorlardı? İstasyonlarına ve bütün metroya kimin girmesini engelliyorlardı? Hâlâ üşüyordu, ne demir soba ne de Melnik'ten aldığı kalın ceketin bir yararı olmuştu.

Ştalker yıldırım hızıyla başını çevirip Kievskaya'ya giden tünele doğru baktı, yerinden kalkarak kulak verdi. Birkaç saniye sonra Artyom, Melnik'in neden huzursuzlandığım anlamıştı. Melnik'in baktığı yerden hızlı ve hafif ayak sesleri duyuluyordu, biraz daha uzaktan ise, zayıf bir ışığın sağa sola sıçradığı görülüyordu, sanki biri traverslerin üzerinden atlayarak var gücüyle bu tarafa doğru koşuyordu.

Ştalker yana çekilerek sırtını duvara dayadı, silahını ışığın geldiği noktaya doğrulttu. Anton da yerinden kalkarak karanlığa doğru baktı. Tünelin bu tarafında herhangi bir tehlikeden kuşkulanmadığı rahatlığından belliydi.

Melnik cep fenerini yakınca, önleri aydınlandı ve yaklaşık 30 adım kadar önlerinde perişan bir şekil göründü. Rayların ortasında durmuş, ellerini havaya kaldırmıştı. "Baba, baba benim, ateş etmeyin." Bir çocuğun sesiydi.

Ştalker ışığı yana doğru çevirip duvardan uzaklaştı, kollarını silkeledi. Bir dakika sonra çocuk sobanın önüne gelmişti, sıkılarak önüne, ayaklarına bakıyordu. Anton'un oğluydu, ille de nöbet yerine geleceğim diye tutturan çocuk.

Babası endişeyle sordu. "Bir şey mi oldu?"

"Yok... Sadece seninle gelmek istedim. Bütün gün annesiyle oturacak küçük bir çocuk değilim artık."

"Buraya kadar nasıl geldin? Arkada nöbetçiler var!"

"Yalan söyledim, annemin beni sana yolladığını söyledim. Orada, arkada Petya Amca vardı, beni tanıyor. Bana sadece çabuk olmamı ve yan geçitlerden hiçbirine bakmamamı tembihledi. Sonra da geçmeme izin verdi."

Anton kızgın bir sesle, "Petya Amca'na diyecek bir sözüm var" dedi. "Şimdi bunu annene nasıl açıklayacağını düşün bakalım. Yalnız geri dönmene izin vermem."

"Yanınızda kalabilirim değil mi?" Çocuk artık heyecanını gizlemeye gerek duymamış, ayaklarını yere vurarak dolanmaya başlamıştı.

Anton yana çekilerek oğlunu ısınmış bir kum torbasının üzerine oturttu. Sonra ceketini çıkarıp oğlunun omuzlarına koymak istedi ama çocuk çoktan yere oturmuş, cebinden küçük hazinesini çıkarmış ve küçük bir bez parçasının üzerine yaymıştı; bir avuç fişekle birkaç değişik şey daha. Çocuğun yanında oturan Artyom'un oyuncakları inceleyecek zamanı vardı. En çok ilgisini çeken, yanında bir kolu olan metal bir kutuydu. Oleg bir eliyle tutup kolu çevirdiğinde, kutu metalik bir sesle, mekanik bir şekilde basit bir melodiyi çalmaya başlıyordu. İşin eğlenceli yanı, kutuyu bir başka nesneye bastırınca, o da birlikte titremeye başlıyor ve melodi birkaç misli daha güçlü sesle çalıyordu. En iyi sesi demir sobayla çıkarıyordu ama kutu çabuk ısındığı için Oleg onu uzun süre sobaya tutamıyordu. Alet, Artyom'un o kadar hoşuna gitti ki bir kez de kendisi denemek için rica etti.

Çocuk ısınmış parmaklarına üfleyerek sıcak kutuyu ona uzattı. “Bu daha hiçbir şey değil. Sana daha sonra çok daha güzellerini gösteririm!”

Yarım saat öyle geçti. Melnik, Anton’la fısır fısır konuşuyordu. Çocuk yerde kovanlarıyla oynuyordu, Artyom da nöbetçilerin keyifsiz bakışlarını aldırmaksızın, durmadan kutunun kolunu çevirerek müziği dinliyordu. Bu minicik oyuncaktan çıkan melodi gerçi biraz hüzünlüydü ama onu anlaşılmaz bir şekilde büyülüyor, bu yüzden de elinden bir türlü bırakamıyordu.

“Hayır, bir türlü anlamıyorum” diyen ştalker ayağa kalktı. “İki tünel de kapatıldığı ve nöbetçileri olduğu halde nasıl oluyor da bu kadar çok insan kayboluyor?”

Anton ona döndü. “Sadece bu tünellerde olduğunu kim söylüyor? Burada, diğer iki hatta giden başka üst geçitler var, bu arada Smolenskaya’ya giden tüneli de unutma. Galiba biri bizim batıl inançlarımızdan yararlanıyor. Benim tahminim bu.”

“Ne gibi batıl inançlar?” diye öndeki nöbetçi söze karıştı. “Park Pobedy’de olanlar yüzünden bizim istasyon da lanetlenmiştir. Burada yaşadığımız sürece biz hepimiz lanetliyiz.”

Anton öfkeyle onun sözünü kesti. “Sürekli kara tablolar çizmeyi bırak artık. Burada oturanların hepsi ciddi adamlar, bir şeyler öğrenmek istiyorlar, sen de oturmuş bize masal anlatıyorsun.”

“İsterseniz şöyle bir turlayalım” diye Melnik önerdi. “Yolda gelirken birkaç kapı gördüm, bir de yan geçit, bunları bir kez daha görmek isterim. Smolenskaya’da da insanlar epeydir huzursuz. Hatta Kolpakov da bunu biliyor.”

“Ya? Nihayet o da ilgi duymaya başladı demek.” Anton üzgün bir şekilde gülümsedi. “Biraz göz boyamak bir işe yaramaz. Bizim konfederasyondan geriye sadece adı kaldı. Herkes kendine çalışıyor.”

“Evet, hatta burada neler döndüğünü Polis’te de merak ediyorlar” diye Melnik katlanmış bir gazete sayfasını çıkarıp uzattı. “Burada, oku bak!”

Artyom gazeteyi Polis’te görmüştü. Üst geçitlerden birindeki bir mağazada satılıyordu. Ama fiyatı on fişekti. Artyom, içinde bir sürü söylentinin yazılı olduğu, üstelik baskısı da kötü bir ambalaj kâğıdı parçasına bu kadar ödemek istememişti.

Pek bir gururlandıkları Metro Haberleri başlığı altındaki sararmış bir kâğıt parçasının üzerinde, sıkışık harflerle dizilmiş birkaç kısa makale göze çarpıyordu. Makalelerden biri siyah-beyaz bir fotoğrafla verilmişti:

KİEVSKAYA: YİNE İNSANLAR KAYIP

Anton yavaşça gazeteyi aldı ve katlanmış sayfayı açtı. “Acı patlıcanı kırağı çalmaz. Hâlâ bıkmadan usanmadan basıyorlar. Hadi gidelim, sana yan geçitleri göstereyim. Sonra okumam için bunu bana bırakır mısın?”

Ştalker başını salladı.

Anton yerinden doğruldu, oğluna dönerek “Az sonra buradayım. Ben yokken başıma iş açma sakın” dedi. Artyom’a döndü. “Gözünü ondan ayırma lütfen.”

Artyom da çaresiz, kabul etti.

Babasıyla ştalker, konuşulanların duyulma mesafesini henüz arkalarında bırakmışlardı ki, Oleg birden yerinden fırlayıp edepsizce Artyom’un elindeki kutuyu kaptı ve bağırdı. “Hadi beni yakala!” Sonra da tünelin yıkıldığı yere doğru koştu. Artyom, şu anda çocuğun kendi sorumluluğu altında olduğunun farkındaydı. Nöbeti bırakıp gittiği için, nöbetçiye kabahatli olduğunun bilinciyle şöyle bir göz attı ve cep fenerini yakarak çocuğun arkasından seğirtti.

Çocuk Allah’tan, Artyom’un korktuğu gibi yıkılmış olan hizmet odasına girmeye cesaret etmemişti, toprak tabyanın önünde durmuş onu bekliyordu.

“Bak, sana ne göstereceğim!” diyen Oleg, birkaç taşın üzerine tırmanarak molozların içinde kaybolan metal boruların olduğu yüksek bir yere çıktı. Sonra cebinden küçük kutucuğunu çıkarıp borulardan birinin üzerine koydu. “Şimdi dinle!” diyerek heyecanla kolu çevirdi.

Boru da kutuyla birlikte titredi ve içinden çıkan hüzünlü melodiyle birlikte çıkardığı ses çevreye yayıldı. Çocuk kulağını boruya yaklaştırmış, büyülenmiş gibi kolu çevirmeye devam ediyordu. Bir saniye kadar sese kulak verdikten sonra neşeyle gülümseyip taş yığınlarının üzerinden aşağıya atladı ve Artyom’a kutuyu uzatarak “Hadi sen de dene!” dedi. Artyom, melodinin içi boş metal bir borudan geldiği zaman nasıl farklı tınladığını şimdi anlayabiliyordu. Ama çocuğun gözleri coşku ve hayranlıkla öyle parlıyordu ki Artyom oyunbozan olmak istemedi. O da yukarıya tırmanıp kutuyu borunun zerine koydu, kulağını soğuk demire dayayarak kolu çevirmeye başladı. Müziğin sesi birden öylesine kuvvetli geldi ki, Artyom kafasını geri çekmek zorunda kaldı. Akustiğin kurallarını pek o kadar iyi bilmiyordu, ufacık bir demir parçasının, ahenkli bir melodinin sesini artırarak kat be kat güçlendirmesi kafasının almadığı bir mucizeydi. Kolu devamlı çevirerek kısa süren melodiyi üç kez daha dinledikten sonra, Oleg’e dönerek “Süper!” dedi.

Oleg güldü. “Şimdi bir kez daha kulak ver. Kolu çevirmeden, sadece dinle!”

Artyom omuzlarını büzüp Melnik’le Artyom geri döndüler mi diye nöbet noktasına doğru baktıktan sonra kulağını yeniden boruya dayadı. Şimdi orada nasıl bir ses duyuluyordu? Rüzgâr mıydı? Yoksa, Alekseyevskaya ile Prospekt Mira arasındaki tünelden kulağına gelen o garip gürültülerin yankısı mıydı?

Epey uzaklardan boğuk gürültüler duyuldu. Park Pobedy’den geliyordu, hiç kuşku yoktu. Artyom dondu kaldı, tekrar kulak verdi, olmadık bir şey duyduğuna emindi; müzik sesiydi bu.

Birkaç kilometre uzaktan biri ya da herhangi bir şey, müzik kutusundaki aynı özlem dolu müziği tekrarlıyordu; her bir notasıyla üstelik. Ve bu bir

yankı değildi. O görünmez yorumcu gerçi bazı yerlerde hata yapıyordu, bazen bir notayı ya da diğer notaları biraz uzun tutuyordu ama motif hep aynıydı, değişmiyordu. Ama asıl hayret edilecek şey şuydu: Melodi, kutunun küçük metalik dillerinden çıkmıyordu, daha çok bir vızıltıyı andırıyordu. Ya da şarkıyı mı andırıyordu? Ne söylediği anlaşılmayan çok sesli bir koro muydu? Hayır, hayır, bu bir vızıltıydı...

“Çalıyor mu?” diye Oleg, yüzünde memnun bir ifadeyle sordu. “Bırak bir de ben dinleyeyim!”

Artyom’un dudakları birbirine yapışmıştı. “Bu neydi?” diye mırıldandı.

“Müzik! Boru kendisi çalıyor!”

Bu korkunç şarkının Artyom’da yarattığı boğucu duygu, anlaşılan çocuğu etkilememişti. Onun için hepsi eğlenceli bir oyundu sadece. Kendi dışındaki dünyayla yaklaşık on yıldır hiç teması olmamış, yaşamın çoktan ölmüş olduğu bir istasyonda, bu melodiye kimin ya da neyin karşılık verebileceğini hiç aklına getirmiyordu bile.

Oleg, makineciğini tekrar çalıştırmak üzere yine taşların üzerine tırmandı. Ama Artyom birden çocuk için müthiş bir korkuya kapıldı. Oleg’i kolundan tutarak bütün direnmelerine karşın, tekrar sobanın başına sürükledi.

“Korkak! Korkak!” diye bağırdı Oleg. “Bu masallara ancak küçük çocuklar inanır.”

Artyom durup çocuğun gözlerinin içine bakarak sordu: “Hangi masallara?”

“Güya onlar, boruların sesini dinlemek isteyen çocukları çalıyorlarmış, işte o masallara.”

Artyom onu sürüklemeye devam ederken sordu: “Onlar dediğin, kim?”

“Ölüler!”

Sonra konuşmadılar. Az önce istasyonun lanetinden söz eden nöbetçi, yerinde büzülerek onlara öyle meraklı bir bakış attı ki, Artyom'un sözleri boğazına tıkandı. Küçük serüvenlerini tam zamanında bitirmişlerdi, çünkü Anton'la ştalker dönüyorlardı. Yanlarında bir üçüncü adam daha vardı, Artyom aceleyle çocuğu yerine oturttu.

Vardiya şefi, Artyom'un yanındaki bir kum torbasına kendini bıraktı. "Özür dilerim, işimiz biraz uzadı. Uslu durdu mu?"

Artyom başını salladı, inşallah çocuk gezintilerini ağzından kaçırmayacak kadar akıllıdır, diye düşündü. Ama çocuk sanki hiçbir şey olmamış gibi, bütün dikkatini kovanlarına vermiş oynuyordu.

Üçüncü adam, saçları seyrelmiş, yanakları sarkık, gözlerinin altında halkalar oluşmuş, cılız bir adamdı. Nöbetçileri selamlamak üzere sobaya yanaştı. Sonra bir şey söylemeden, keskin bakışıyla Artyom'u süzdü.

"Bu Tretyak" diye Melnik tanıttı. "Bizimle gelecek. Kendisi roket teknolojisinde uzmandır."

**16**

**ÖLÜLERİN ŞARKILARI**

‘‘Burada gizli geçitler yok, hiçbir zaman da olmadı. Bunu sen de biliyorsun!”

Tretyak, heyecandan Artyom’un anlayabileceği kadar yüksek sesle konuşmuştu. İstasyona geri dönüyorlardı. Melnik’le Tretyak biraz geride kalmışlar, heyecanla tartışıyorlardı. Artyom konuşmalarına katılmak üzere adımlarını yavaşlatınca, seslerini kıstılar. Artyom da ister istemez küçük Oleg’in ayaklarını vuraraktan yetişkinlere ayak uydurmaya çalıştığı kafileye katıldı. Oleg, babasının kendisini omzunda taşımasını istememişti. Büyük bir keyifle Artyom’un elinden tutup gururla, “Ben de roket uzmanıyım” dedi.

Artyom ona hayretle baktı. Melnik, Tretyak’ı kendisine tanıştırdığı sırada Oleg de yanlarındaydı. Acaba onun ne dediğini anlamış mıydı?

“Ama sakın kimseye söyleme” diye Oleg ekledi. “Diğerleri bunu bilmemeli. Bu bir sır. Oradaki amca herhalde senin dostundur, eğer bundan sana söz ettiyse...”

“Tamam, söylemem” diyen Artyom, küçük çocuğun oyununa katılmış oldu böylece.

Çocuk açıklamaya devam etti. “İnsan bundan utanmamalı. Hatta gurur duymalı! Ama eğer diğerleri öğrenirlerse, hakkında kötü şeyler söyleyebilirler.”

Artyom on adım ileriden yürüyerek yolu aydınlattı. Çocuk, başıyla babasının çelimsiz bedenini işaret ederek fısıldadı: “Babam kimseye anlatmamamı tembihledi. Ama zaten sen söylemezsin. Şuna bir bak!” İç cebinden bir şey çıkardı.

Lambanın ışığında, Artyom yaklaşık yedi santimetre çapında kalın kauçuktan yuvarlak bir şekil gördü. Bir tarafı siyahtı, diğer yüzünde koyu zemin üzerine, üzerleri çapraz işaretli üç uzun garip şekil çizilmişti, WDNCh istasyonunda yeni yıl süslemelerinde kullanılan, altı köşeli, kâğıttan yıldıza benziyordu. Artyom dikkatle bakınca, dik duran şeklin fişek olduğunu fark etti, bir makineli tüfek ya da hassas bir silahtan alınmıştı ama ucuna hangi nedenle bilinmez, küçük kanatlar monte edilmişti. Aynı şekilde sarı olan diğer işaretlerin de her iki ucu şişkindi ama Artyom bunların neyi ifade ettiğini çıkaramadı. Bu garip yıldız, bildik kokartlardaki gibi, saçaklı bir daireyle çevrilmişti, yuvarlak kenarında küçük bir yazı göze çarpıyordu. Ama rengi soluk olduğu için Artyom ancak ...BÖLÜK VE OR... ile ...USYA sözcüklerini sökebildi. Zamanı olsaydı belki çocuğun ne gösterdiğini tam olarak çıkarabilecekti ama tam o sırada Anton oğlunu çağırdı. “Hey Oleşka! Buraya gel, seninle konuşacaklarımız var!”

“Nedir bu?” diye Artyom sormuştu ki çocuk onu elinden alıp hemen cebine soktu.

“B.O.R.” diye Oleg yüksek sesle ve net bir şekilde sözcükleri açıklarken, bir yandan da gururla gözleri parlıyordu. Sonra Artyom’a göz kırparak hemen babasına doğru uzaklaştı.

İstasyona geldiklerinde nöbetçiler perona tırmanarak kendi yollarından devam ettiler. Tünelin girişinde Anton’un karısı bekliyordu. Yaşlı gözlerle Oleg’e doğru koşarak elinden yakaladı, sonra da kocasına bağırdı: “Beni deli mi edeceksin? Çocuk evden uzak kalınca ne kadar endişelendiğimi bilmiyor musun? Onu geri getiremez miydin?”

“Lena, lütfen adamların önünde yapma...” diye Anton homurdandı ve sıkılarak çevresine bakındı. “Oradan ayrılamazdım. Lütfen düşün, kumandan olarak öyle keyfi nöbeti terk edemem.”

“Kumandan olarak mı? Bırak da güleyim bari! O zaman en azından kumandan gibi davran! Sanki burada neler olduğunu bilmiyormuşsun gibi. Komşularımızın en küçük çocuğu bir haftadır ortada yok!”

Melnik’le Tretyak acele uzaklaştılar. Artyom da arkalarından seğirtti, uzaklaşırken tek tek sözleri anlamasalar bile, Lena’nın ağladığını ve küfrettiğini hâlâ duyuyorlardı.

Üçü, istasyon müdürünün ana karargâhına doğru yürüdüler. Az sonra, duvarlarına kilim asılı odadaydılar, Melnik’in ricası üzerine Arkadi Semyonovitç onları yalnız bıraktı.

Melnik Artyom’a döndü. “Hâlâ pasaportun yok değil mi?” Sorudan çok bir saptamaydı bu.

Artyom başını salladı. Faşistlerin el koyduğu dokümanlar yanında olmadıkça -sınır dışı edilmiş biriydi- ister az ister çok uygar olsun, hiçbir istasyona artık giremezdi. Ştalker yanında olduğu sürece ona gereksiz sorular sormuyorlardı ama birbirlerinden ayrıldıkları anda, terk edilmiş duraklarda ya da Kievskaya gibi yabani istasyonlar arasında tek başına dolanıp duracaktı. O zaman WDNCh istasyonuna dönme hayalini de unutabilirdi.

Melnik, Artyom’un kafasından geçenleri doğrularcasına devam etti: “Seni pasaportsuz Hansa’dan geçirememem ama Mayakovskaya’ya en kısa yol çevre istasyonundan gidiyor. Yeni bir yol bulmalıyız ama bu da epey zaman alır. Ne yapalım dersin?”

Artyom omuzlarını silkti. Ştalkerin sözü nereye getirmek istediğini sezmişti. Hansa’nın etrafından dolanarak Mayakovskaya’ya kadar gidemezdi. Hansa’nın diğer yanından oraya uzanan tünel, doğru Tverskaya’dan geliyordu. Faşistlerin inine geri dönmek tam bir çılgınlık olurdu. Ümitsiz bir durumdu.

“En iyisi önce Tretyak’la ikimiz Mayakovskaya’ya gidelim” diye Melnik düşüncesini açıkladı. “Orada D-6’ya girişin nerede olduğunu ararız. Bulursak, daha sonra gelir seni alırız. Belki o zamana kadar bir pasaport edinebilirsin; bir örnek hazırlaması için birine rica ederim. Çevre hattını iki kişi çabuk geçeriz, bir gün içinde bunu becermemiz şart. Bizi beklersin değil mi?” Artyom’u süzdü.

Artyom yine omuzlarını kaldırdı. Evet demek ya da onayladığını açıklamak ona şu anda olanaksız görünüyordu. Çünkü kendisini kullandıkları hissinden bir türlü kurtulamıyordu. Asli görevini -tehlikeyi haber vermek- yerine getirdiğine göre, top şimdi yine büyüklerin elindeydi. Ayak altında dolaşmasın diye onu kenara itelemişlerdi.

‘Tamam” diye ştalker kararlı konuştu. “Zaman kaybetmeden hemen yola çıkıyoruz. Yarın erken saatlerde yine buradayız. Arkadi Semyonovitç’le birlikte senin yerleşme işini ayarlayacağız. Sakın dert etme, iyi bir ev sahibidir. Hepsi bu kadar. Sadece biraz daha sabret.” Üzerinde planın çizili, yanında da söylencenin yazılı olduğu kanla lekelenmiş kâğıt parçasını çıkardı. “Al bunu, ben kendim için kopyaladım, olayların nasıl seyredeceğini bilemeyiz. Yalnız bunu başkalarına gösterme.”

Bir saat sonra Melnik’le Tretyak yola çıkmışlardı. Önemli konuları önceden istasyon müdürüyle görüştüler. Arkadi Semyonovitç nazik bir şekilde Artyom’a çadırına kadar eşlik etti, onu birlikte akşam yemeğine davet etti, sonra da biraz dinlenmesi için yalnız bıraktı.

Konuk çadırı biraz ötedeydi, mükemmel görünüşüne rağmen Artyom, içinde kendini rahat hissetmedi. Dışarıya bakınca, tünel girişlerinden oldukça uzak olan barınakların yan yana, sıkışık bir halde dizildiklerini gördü. Ştalker gitmişti ve Artyom bu yabancı istasyonda yine yalnızdı, tekrar o sıkıntı çöreklendi içine: Kievskaya’da ona her şey korkutucu geliyordu, görünür bir nedeni yoktu ama korkutucuydu. Geç olmuştu, çocuklar seslerini kesmişlerdi, yetişkinler de tek tük çadırlarından çıkıyordu. Peronun üzerinde gezinmek Artyom’a pek cazip gelmiyordu Danila’dan aldığı kâğıdı üç kere daha okuduktan sonra, artık daha fazla yerinde duramadı ve Arkadi Semyonovitç’le yiyeceği akşam yemeğine yarım saat erken gitti.

Hizmet odasının girişi, mutfağa dönüştürülmüştü. Artyom’dan az büyük, çekici bir kadın yemek hazırlıyordu. Büyük bir tavanın içinde, birtakım bitki kökleriyle bir tür eti buharda pişiriyordu, yanında, Artyom’un daha önce Anton’un çadırında yediği beyaz yumrular kaynıyordu. İstasyon müdürü ocağın yanında bir tabureye oturmuş, yırtılmış bir kitapçığın

sayfalarını çeviriyordu, kitabın kapağında bir tabancayla bir kadının uzun siyah külotlu çoraplı bacakları resmedilmişti. Artyom'u görünce, kitabı bıraktı. “Burası size eminim sıkıcı gelmiştir” diye yüzünde anlayışlı bir ifadeyle gülümsedi. “Benim büroya gidelim. Katerina bize orada sofrayı hazırlar.” Artyom'a göz kırptı. “Şimdi az içelim.”

Ölü kafataslarıyla süslü kilimli oda şimdi daha farklı görünüyordu: Yeşil abajurlu masa lambasından insana huzur veren bir ışık yayılmıştı odaya. Artyom'un dışarıdaki gerginliği birden yok oldu. Arkadi Semyonovitç dolaptan küçük bir şişe çıkardı, kokusu kafayı bulandıran kahverengimsi bir sıvıyı, şişman gövdeli bir kadehe koydu. Azıcık, belki bir parmak kalınlığında kadardı. Artyom, bu şişenin Kitai-gorod'da içtiği şarabın bir kasa dolusundan bile daha pahalı olduğunu tahmin etti.

Arkadi Semyonovitç, Artyom'un meraklı bakışlarından anlamıştı, açıkladı: “Konyak. Gerçi Ermeni konyağı ama en az 30 yılı var. Yukarıdan aldık.” Özlemle tavana gözlerini dikti. “Zehirli değil, korkma. Ben denedim.”

Artyom'un tanımadığı bu içkinin alkolü sertti ama hoş lezzeti ve buruk aroması alkol etkisini yumuşatıyordu. Artyom da ev sahibini taklit ederek, içkiden aldığı her yudumu bir süre ağzında yuvarlıyordu. Aynı anda vücudunu saran bir ateş, geriye tatlı bir sıcaklık bıraktı. Odanın havası daha da rahatlamış, Arkadi Semyonovitç de daha sempatik olmuştu.

Artyom keyifle gözlerini kapadı: “Müthiş.”

“Mükemmel, değil mi? Yaklaşık bir buçuk yıl kadar önce Krasnopresnenskaya'daki ştalkerler hiç el değmemiş, gıda malzemesi satan yepyeni bir mağaza açmışlardı. Eskiden olduğu gibi bir bodrum katında. Mağazanın tabelası düşmüştü, bu yüzden kimse onun nerede olduğunu bilmiyordu. Ama ştalkerlerden biri, bir zamanlar oradan geçtiğini hatırlamış ve içeri girip bakmaya karar vermiş. Yıllar geçince konyak tabii şimdi çok daha iyi oldu. Şahsi ilişkilerim sayesinde 100 mermi karşılığında iki şişe aldım. Kitai-gorod'da buna 200 ödersin.” Arkadi Semyonovitç kadehine biraz daha koydu, sonra da düşünceli bir halde kadehini ışığa tuttu.

“Ştalkerin adı Vassya’ydı. Müthiş bir adam. Yukarıdan sadece odun, tahta taşıyan kolaycılardan biri değildi, gerçekten değerli şeyler getiriyordu. Yukarıya her çıkışından sonra ilk önce bana gelirdi.”

Müdür hafifçe gülümsedi. “Bana hep ‘Semyonovitç’ derdi. ‘Sana yeni bir teslimatım var.’”

“Başına bir şey mi geldi?”

“Krasnopresnenskaya’yı özellikle çok severdi. Her zaman orasının gerçek bir El Dorado olduğunu söylerdi. Anlattığına göre her şey orada yepyeniydi, sadece Stalin’in gökdeleni[62] bile altın değerindeydi. Tabii kimse oraya el sürmedi, caddenin öbür tarafındaki hayvanat bahçesi hâlâ olduğu gibi duruyor.

Krasnopresnenskaya’ya gitmeye kim cesaret edebilir ki? Tam bir dehşet! Ama Vassya cesurdu, risk almayı, tehlikeyi severdi. Gösterdiği cesaretin karşılığını da aldı. Ama yine de günün birinde onu yakaladılar: Bir şey onu tuttuğu gibi hayvanat bahçesine sürükledi. Yanındaki arkadaşı kurtuldu.” Arkadi Semyonovitç derin bir iç çekti, kendisine ve Artyom’a birer içki daha koydu. “Onun şerefine içelim.”

Artyom, konyağın inanılmaz fiyatım düşünerek itiraz etmek istediyse de müdür, eğer reddederse, bu tanrısal içkiyi kendisine getiren korkusuz ştalkerin anısını zedeleyeceğini ima ederek göbekli kadehi zorla eline tutuşturdu.

Bu arada kız sofrayı hazırlamıştı, Artyom’la Arkadi Semyonovitç eski bildik ev yapımı içkilerini şimdi masada yudumluyorlardı. Et olağanüstü hazırlanmıştı, içki yanında çok daha keyifli ve kolay içiliyordu.

Yaklaşık bir buçuk saat sonra Artyom’un dili çözüldü. “Sizin istasyon hoşuma gitmiyor. Sanki burada bir şeyler tekin değil, bir şey havayı bozuyor.”

“Alışkanlık meselesi.” Arkadi Semyonovitç belirsizce kafasını salladı. “Burada da insanlar yaşıyor. Durumları diğer istasyondakilerden hiç de kötü

sayılmaz.”

“Hayır, beni yanlış anlamayın” diye Artyom telaşla onu yatıştırmak istedi. “Elinizden geleni mutlaka yapıyorsunuz. Ama dediğim gibi. Herkes burada sürekli insanların kaybolduğundan söz ediyor.”

“Hepsi saçmalık” diye Arkadi Semyonovitç öfkeyle yanıtladı. Ama ikinci kadehten sonra “Herkes değil, sadece çocuklar kayboluyor” diye düzeltti.

Artyom ürperdi. “Onları ölüler mi götürüyor?”

“Kimin götürdüğünü kim bilir ki? Ben ölüler hikâyesine inanmıyorum. Hayatımda yeteri kadar ölü gördüm. Birini nasıl alıp götürürler? Öylece etrafta yatıyorlar. Ama tünelin yıkıldığı yerin arkasında...” Arkadi Semyonovitç, eliyle Park Pobedy’yi gösterirken, neredeyse iskemlesinden yuvarlanacaktı. “Orada bir şey var. Bu muhakkak. Ama oraya gitmemiz yasak.”

“Neden?” Artyom sürekli elindeki kadehe yoğunlaşmayı deniyordu ama kadeh gözlerinin önünde bulanıklaşıyor, devamlı başka yerlere kayıyordu.

“Bekle, sana bir şey göstereceğim.” İstasyon müdürü gürültüyle iskemlesini arkaya iterek zorla ayağa kalktı, sallanarak dolaba doğru yürüdü. Bir süre karıştırdıktan sonra uzun, metal bir iğneyi dikkatle eline alıp ışığa doğru tuttu. Körlenmiş ucunda birkaç tüy vardı.

Artyom kaşlarını çattı. “Nedir bu?”

“Ben de bilmek isterdim.”

“Nereden aldınız?”

“Bizim nöbetçilerden birinin boğazından, sağdaki tünelde nöbet tutuyordu.

Boğazından kan gelmedi ama yüzü morardı ve ağzından köpük geldi.”

“Park Pobedy’den biri mi yaptı?”

“Nereden bileyim?” Arkadi Semyonovitç, kadehindeki son yudumu da yuvarladıktan sonra iğneyi dolaba geri koydu. “Ama dikkat et! Sakın kimseye bir şey söyleme.”

“Siz neden bunu açıklamak istemiyorsunuz? Size yardım ederlerdi, insanlar da sonunda rahatlardı.”

“Kimse rahatlamazdı, aksine hepsi sıçanlar gibi kaçardı! Zaten şimdi de aynı şeyi yapıyorlar. Bu iğneyi onlara gösterirsem, bir şeyin değişeceğini mi zannediyorsun? Beni güldürme! Herkes toz olur, ben de yalnız kalırım! Burada kimse kalmayınca, o zaman istasyon müdürü olarak benim burada işim ne? Gemisi olmayan bir kaptan.” Arkadi Semyonovitç o ana kadar öfkeli konuşmuştu, şimdiyse sesi yavaştı, sustu.

Endişeyle yanına oturan genç kadın, “Arkaşa, Arkaşa, yapma, her şey yolunda” diyerek şefkatle adamın başını okşadı. Zihni biraz bulandıysa da Artyom, kadının müdürün kızı olmadığını anlamıştı.

Arkadi ise yeniden konuşmaya başladı. “Sıçanlar batan gemiyi terk ettiler! En son, bir ben kalacağım. Ama pes etmeyeceğim.”

Artyom güçlükle yerinden doğrulup çıkışa yürüdü. Kapının önündeki nöbetçi parmağıyla yüzüne dokunup[63] soran gözlerle Arkadi Semyonovitç’in bürosuna doğru baktı.

“Kafasında bir sürü şey dolanıyor” diye Artyom dili dolanarak konuştu. “En iyisi onu sabaha kadar rahat bırakın.” Sonra sallanarak çadırına doğru yürüdü.

Yolu bulmakta zorlanıyordu. Birkaç kez yabancı çadırlara daldı, biri kabaca küfrederek isterik bir sesle bağırmaya başlayınca, ancak o zaman yanlış çadırda olduğunu anlıyordu. Ev yapımı içki, ucuz şaraptan bile daha sinsi bir içecekti, çünkü etkisini şimdi tam belli ediyordu. Kemerler ve sütunlar Artyom’un gözlerinin önünde gidip geliyordu, giderek daha da kötüleşiyordu. Normal zamanlarda çadıra kadar mutlaka biri ona eşlik

ederdi ama şimdi istasyon tamamen boştu, tünel çıkışlarındaki nöbet yerleri bile terk edilmiş izlenimini veriyordu.

Bütün istasyonda, tavandan solgun ışık veren sadece üç ya da dört lamba sarkıyordu, aydınlatamadıkları yerlerde salon karanlığa gömülmüştü. Artyom birden durdu. Hafif hareket halinde bir şey alacakaranlıkta saklanıyor gibi gelmişti. Gözlerine artık pek güvenemediğinden, sarhoş cesaretiyle kuşkulu yere yöneldi: Filyovskaya hattına giden üst geçidin az uzağındaki yuvarlak kemerlerden birinin yanında, karanlık lekelerden biri her zaman olduğu gibi düzensiz bir şekilde sağa sola değil de, aksine sanki bilerek ve aynı anda hızla hareket ediyordu.

Artyom 15 adım kadar yaklaşarak seslendi: “Hey! Kim var orada?”

Kimse yanıt vermedi ama şekilsiz, koyu lekede uzunca bir gölge belirdi. Gölge zifiri karanlığın içinden fark edilmiyordu ama Artyom birinin karanlıktan ona baktığına emindi. Durduğu yerde sallandı ama ayaklarına hâkim olup bir adım daha attı.

Gölge bir anda büzüldü, yumak haline gelerek ileriye kaydı. Artyom’un burnuna şiddetli, iğrenç bir koku geldi, ürkerek geri sıçradı. Koku neyi andırıyordu? Tünelde, Dördüncü Rayh’ta önüne çıkan manzara aklına geldi birden: Kolları arkalarına kelepçelenmiş, üst üste yığılı cesetler. Çürüme kokusu mu?

Aynı anda gölge, şeytani bir hızla, ok gibi üzerine atıldı. Bir saniye kadar önünde bir yüz belirdi, gözleri çukura gömülü, solgun, garip lekeleri olan bir yüz.

“Bir ölü bu!” diye Artyom haykırdı. Sonra kafası sanki bin parçaya bölünür gibi oldu, tavan dans etmeye başladı, dönüyor ve her şey karanlığa gömülüyordu. Sessizliğin koyu karanlığından sesler geldi, sonra tekrar duruldu, görüntüler parladı, sonra tekrar kayboldular.

Annem bana izin vermiyor, sonra üzülecek” diye uzaktan bir çocuğun konuşması duyuldu. “Kesin bugün olmaz artık, bütün gece ağladı. Hayır, ben korkmuyorum, sen kötü biri değilsin, öyle güzel şarkı söylüyorsun ki.

Sadece annemin yine ağlamasını istemiyorum. Kızma sakın! Yalnız biraz bekleyeceksin. Yarın sabaha kadar geri döner miyiz?”

“...zaman kalmadı, zaman kalmadı” diye derinden gelen boğuk bir erkek sesi duyuldu. “Zaman daraldı. Çok yakındalar. Ayağa kalk, yerde yatma, kalk ayağa! Umudunu kaybeder, tereddüt edersen ya da pes edersen, başkaları senin yerini alacaklardır. Bunun için savaşmaya devam edeceğim. Bunu sen de yapmalısın. Hadi kalk ayağa! Anlıyorsun değil mi?”

Sonra bir başka sesi duyuldu: “... Peki kim o? Şefe mi gidelim? Ah tabii, konuk çadırına. Tabii, elbette onu tek başıma taşırım! Şimdi sen de yardım et, en azından bacaklarını tut. Epey ağır... Ceplerinde şıngırdayan da ne? Tamam, tamam, sadece şaka yaptım. Orada olacaktık. Hayır, hayır, yapmayacağım. Gidiyorum.”

Çadırın kapısı hızla açıldı, bir cep fenerinin ışığı Artyom’un yüzüne vurdu.

“Sen Artyom musun?” Soranın yüzü görünmüyordu ama sesi genç geliyordu.

Artyom yataktan fırladı, beyninin içinde her şey dönüyordu. Ensesinde bir ağırlık hissetti, dokunduğu her yer yanıyordu. Saçlarının bir kısmı yapışmıştı, kurumuş kandan olmalıydı. Ona ne olmuştu?

Gelen kişi “Girebilir miyim?” diye sorduktan sonra, yanıt beklemeden içeri girdi, çadırın kapı kanadını kapattı, sonra da Artyom’un eline minicik bir metal nesneyi tutuşturdu.

Artyom sonunda cep fenerini yakınca, gözlerine inanamadı: Otomatik bir silahın fişek kovanıydı, ağzı vidalanmış bir kapsül haline getirilmişti, aynı Hunter’ın kapsülü gibi. Artyom sürgüyü açmayı denedi ama heyecandan her seferinde ellerinden kayıyordu. Sonunda içinden minicik bir kâğıt parçası düştü.

***Beklenmedik zorluklar. D-6 çıkışı kapatılmış, Tretyak öldürüldü.***

***Beni bekle. Organizasyon için zamana ihtiyacım var. Olabildiğince çabuk geleceğim. Melnik.***

Artyom notu ikinci kez okudu ve bundan bir anlam çıkarmayı denedi.

Tretyak öldürülmüş?

Metro-2'ye giriş kapatılmış?

Demek bütün planları ve umutları boşa gitmişti, bunun anlamı buydu! Notu getiren adama inanmamış gibi baktı.

Karşısındaki, "Melnik, burada kalıp onu beklemeni söyledi" dedi. "Tretyak öldü, öldürüldü. Melnik onun bir iğneyle zehirlendiğini söyledi, kim yaptı bilinmiyor. Şimdi vurucu bir birlik organize etmeye çalışıyor. Gitmek zorundayım. Ona sizden bir cevap götüreyim mi?"

Artyom, ştalkere ne cevap vereceğini bilmiyordu. Şimdi ne yapacaktı? Neden medet umabilirdi? Her şeyi olduğu gibi burada bırakıp tekrar WDNCh'ya mı dönmeliydi, hiç değilse son dakikalarda arkadaşlarının, dostlarının yanında olurdu. Haberi getiren elçiye dönerek başını salladı. Ulak hiçbir şey söylemeden çadırdan çıktı.

Artyom yatağın üzerine oturup düşünmeye koyuldu. Pasaportu ve yanında hiç refakat edeni olmadan ne Çevre hattına ne de Smolenskaya'ya geri dönebilirdi. Tek umudu, Arkadi Semyonovitç'in dün olduğu gibi sonraki günlerde de kendisine aynı konukseverlikle davranmasıydı.

Kievskaya'da şimdi gündüz vaktiydi. Lambalar iki misli daha kuvvetli yanıyordu ve istasyon müdürünün evinin olduğu hizmet bürolarının yanında, cıvalı bir lamba bile vardı. Artyom yüzü asık bir halde oraya geldi, başı feci ağrıyordu çünkü. Girişteki nöbetçi el işaretiyle onu durdurdu. İçeriden Artyom'un kulağına heyecanlı erkek sesleri geliyordu.

"Şu anda meşgul" dedi nöbetçi. "İstersen bekleyebilirsin."

Birkaç dakika sonra, Anton bitkin bir halde dışarı çıktı. Arkasından istasyon müdürü göründü. Saçları yine düzgün taranmıştı ama gözlerinin altları halkalanmıştı, yüzü fark edilecek derecede şişmişti ve sakalı gri kıllarla kaplanmıştı. Artyom da istem dışı bir hareketle yanaklarını sıvazladı, kendisi de herhalde ondan daha iyi görünmüyordu.

“Peki ne yapmam lazım? Ne?” diye Anton’un arkasından bağırdı istasyon müdürü, sonra da yere tükürüp eliyle alnına vurdu. Artyom’u fark edince, yarım yamalak gülümsedi:

“Ah... Uyandın mı?”

“Bir süre daha burada kalmak zorundayım, Melnik gelene kadar.”

“Biliyorum. Biliyorum. Şimdi içeri girelim. Benden senin için bir şeyler yapmamı rica ettiler.” Eliyle davetkâr bir işaret yaptı.

“Pasaport için senin bir fotoğrafını hazırlamamız lazım. Kievskaya normal bir istasyonken, elimizde bunun için bir tekniğimiz vardı. Melnik, uygun bir vekâletname ele geçirdiği anda, yeni bir pasaport hazırlayacağız.”

Arkadi Semyonovitç, Artyom’u bir tabureye oturttu, küçük plastik bir kameranın objektifini ona doğrulttu.

Bir ışık yandı söndü. Sonraki beş dakikayı Artyom karanlıkta geçirdi.

“Özür dilerim, seni uyarmalıydım. Her neyse, aç olmalısın, çekinme gel, Katya sana yiyecek bir şeyler hazırlar. Ne yazık ki bugün senin için zamanım yok. Durum biraz zorlaştı. Anton’un en büyük çocuğu bu gece ortadan kayboldu. Bu şimdi bütün istasyonu korkutacaktır... Ne biçim hayat bu... Ah az kaldı unutuyordum, bu sabah seni peronda bulmuşlar, kafan kanıyormuş. Bir şey mi oldu?”

Artyom hafifçe öksürdü. “Hatırlamıyorum. Herhalde epey sarhoştum.”

Müdür sırıttı. “Doğru, dün ne güzel kadeh tokuşturduk... Tamam Artyom, şimdi yapacak bazı işlerim var. Sonra yine uğra!”

Artyom ayağa kalktı, Oleg’in yüzü gözünün önüne gelmişti. Acaba Anton’un en büyük oğlu o muydu? Küçük kutu aklına geldi, Oleg’in onu borunun yanına tutup söylediklerini anımsadı... Dehşetle dizleri kesildi. Acaba aradıkları gerçek bu muydu? Her şeyin sorumlusu acaba o muydu? Çaresizlik içinde Arkadi

Semyonovitç’e dönüp bir şeyler söylemek için ağzını açmışken, vazgeçti, tek kelime söylemeden odadan çıktı.

Çadırına dönünce, bir süre yere oturup gözlerini boşluğa dikti öylece. Onu bu misyon için kim seçtiyse, aynı zamanda lanetlemişti de! Kısa bir süre için bile olsa kendisine refakat edenlerin hepsi ölmüştü: Burbon, Mihayil Porfiryevitç ve torunu, Danila. Han iz bırakmadan ortadan yok olmuştu, devrimci tugayın savaşçıları bile belki çoktan hayatlarını kaybetmişlerdi. Şimdi de Tretyak. Ya küçük Oleg? Artyom küçük refakatçisine de ölüm mü getirmişti?

Artyom, ne yaptığını bilmeden yerinden sıçradı, sırt çantasıyla silahını omuzladı, cep fenerini de alarak perona çıktı. Ayakları onu kendiliğinden, dün gece saldırıya uğradığı yere götürüyordu. Yakma gelince donup kaldı. Sanki sisli bir perdenin arkasından, göz çukurlarına gömülü ölü gözbebekleri ona bakıyordu. Her şeyi anımsadı. Bu rüya değildi.

Oleg’i bulmalıydı! Oğlunu bulması için, nöbetçi komutana ne pahasına olursa olsun yardım etmeliydi. Bu kendisinin suçuydu, Artyom’un suçuydu, çocuğa göz kulak olmamış, borularla o garip oyunu onunla beraber oynamıştı, kendisi sapasağlamdı, çocuk ise ortadan kaybolmuştu. Artyom, çocuğun kendi isteğiyle kaçmadığına emindi. Son gece kötü bir şeyler, anlaşılmadık şeyler olmuştu ve Artyom iki misli kabahatliydi. Çünkü bunu önleyebilirdi.

Dün gece o musibet gölgenin saklandığı yeri gözden geçirdi. Etrafta bir yığın çöp vardı, elini sokup karıştırınca, içinden sürünerek çıkan bir kedi Artyom’u korkuttu. Peronu boşuna arayıp durdu, sonunda rayların üzerinden yoluna devam etti. Tünelin girişindeki nöbetçiler umursamaz bir

tavırla onu süzdüler ve hattı geçerken tehlikeden kendisinin sorumlu olacağını söyleyerek uyardılar.

Artyom bu kez ikinci tünelden geçti, bir gün önce teftiş ettikleri tünele paraleldi. Bu tünel hemen hemen aynı yükseklikte kapatılmıştı, bunun da sonunda birkaç adam nöbet tutuyordu. Geçici olarak soba niyetine demir bir varil kullanılıyordu, etrafına kum torbaları yığılmıştı. Rayın üzerinde, içi kömür dolu birkaç kovayla yüklü, kolla çalıştırılan bir drezin duruyordu.

Aralarında hafif sesle konuşan nöbetçiler, Artyom yaklaşınca yerlerinden fırladılar. Önce sinirli bir şekilde onu tepeden tırnağa süzdüler, içlerinden biri, tehlikenin geçtiğini işaret edince, rahatlayarak tekrar yerlerine geçtiler. Artyom nöbetçi şefi şimdi tanımıştı: Anton'du. Telaşla, birbirini tutmayan sözler mırıldanarak tekrar geriye döndü. Anton'un yüzünü ateş basmıştı. Oğlunun kaybolmasından sorumlu olan bu insanın yüzüne bakamazdı. Artyom ezilmiş bir halde, arkasından giderek fısıldadı. "Bu olayla ilgim yok. Ben yapamazdım. Ne yapabilirdim ki?" Lambanın ışığı attığı adımlarla birlikte sağa sola gidip geliyordu.

Birden iki traversin arasında tek başına duran küçük bir cisim gözüne ilişti. Daha uzaktan ona tanıdık gelmişti, kalbi daha hızla çarpmaya başladı. Eğildi, kolu dışarıya uzanan küçük bir kutuydu. Kolu çevirince, hüzünlü, metalik bir melodi duyuldu. Oleg'in müzikli kutusuydu. Burada düşürmüş ve kaybetmiş olmalıydı.

Artyom sırt çantasını yere bıraktı ve tünelin duvarlarını daha bir dikkatle incelemeye koyuldu. Buradan az uzakta bir kapı vardı, arkasına bakınca, sadece bir tuvalet gördü, içi tamamen boşaltılmıştı, boştu. 20 dakika kadar etrafı kolaçan ettiği halde hâlâ hiçbir şey bulamamıştı. Sırt çantasını bıraktığı yere döndü, yere çöktü, sırtını duvara dayayarak çaresizlikle tavana baktı.

Bir saniye sonra tekrar yerinden doğruldu. Titreyen parmaklarıyla, karanlık beton tavanda yeni beliren siyah bir yarığa dokundu. Hafifçe açılmış bir çatı deliğinin çatlağıydı, Oleg'in müzikli kutusunu bulduğu

yerin tam üzerindeydi. Tavanın buradaki yüksekliği üç metreden fazlaydı, bu yüzden çatı deliğine uzanmak mümkün değildi.

Anında karar verdi. Kutuyu eline aldı, sırt çantasını rayların üzerinde bıraktı, tekrar geriye nöbetçilerin yanına koştu. Artık Anton'un yüzüne bakmaya korkmuyordu.

Tünelin sonuna yaklaşınca, nöbetçiler korkup ateş etmesinler diye adımlarını yavaşlattı. Anton'un yanına giderek bulduğu şeyi yavaşça kulağına fısıldadı. Az sonra diğerlerinin soran bakışları arasında, ikisi drezine tırmanıp yola koyuldular.

Tam çatı deliğinin altına gelince durdular. Drezin, yeteri kadar yüksekti. Artyom, Anton'un omuzlarını destek alarak çatının kapağını itip içeriye tırmanabilirdi. Önce o çıktı, sonra Anton'un yukarıya çıkmasına yardım etti.

Yukarıdaki geçit oldukça dar ve alçaktı. Dik durarak yürümek imkânsızdı. Artyom, tünele paralel bu geçidin neden yapıldığını çözmeye çalışıyordu. Çıkış yolu olarak mı yapılmıştı? Yoksa kaçış yolu muydu? Sıçanlar için miydi? Yoksa ana tüneli yıktıktan sonra mı bu geçit buraya gömülmüştü?

Geçit, iki yönde devam ediyordu, Anton Park Pobedy'yi gideni seçti. Birkaç saniye sonra yanılmadığını anlamıştı: Yerde uzunca bir fişek kovanı parlıyordu, Melnik'in çocuğa verdiklerinden biri. Bulduklarının heyecanıyla Anton, adımlarını hızlandırdı.

Yaklaşık 20 metre kadar sonra geçit birden bitiyordu, hemen yerde yine hafif açılmış bir delik göründü. Anton tereddüt etmeden hemen kendini aşağıya bıraktı, Artyom'un itirazına fırsat vermeden, çoktan kaybolmuştu bile. Deliğin ağzından yukarıya bir şangırtı duyuldu, sonra bir küfür ve ardından boğuk bir ses: "Dikkat et, burası en az üç metre yükseklikte. Bekle, sana ışık tutayım."

Artyom elleriyle deliğin kenarına tutunup bacaklarını sağa sola salladı. Sonra kendini aşağıya bıraktı, traverslerin arasına düştü. Yerinden doğrulup

ellerini silkeledi ve sordu: “Peki sonra tekrar nasıl yukarı çıkacağız?”

Anton elini salladı. “Bir şeyler düşünürüz. Ama önce söyle, dün hayal görmediğine emin misin?” Artyom omuzlarını silkti. Ensesi hâlâ ağrıdığı halde, Kievskaya istasyonunda, kendisine canlı birinin saldırmış olduğunu düşünmek, salim kafayla ona anlamsız geliyordu.

“Park Pobedy’ye kadar gidelim” diye Anton kararlı bir şekilde konuştu. “Bizde ne belalı iş varsa, tehlike mutlaka oradan bize gelir. Bunu sen de hissetmiş olmalısın, bizim istasyonu tanıyorsun, biliyorsun.”

Anton’un adımlarına uymaya çalışan Artyom, sordu: “Neden dün bundan hiç söz etmediniz?”

“Yukarıdan emir geldi. Semyonovitç ne pahasına olursan olsun panik yaratmak istemiyor. Bu yüzden, söylentileri etrafa yaymamızı yasakladı. Görevinden olmaktan korkuyor. Ama her şeyin de bir sınırı var. Ona hep söyledim, sonsuza kadar bunu sır gibi saklayamazsm diye. Son iki ay içinde üç çocuk kayboldu, dört aile istasyondan göç etti. Sonra bizden birinin boynunda birden bu iğne peydahlandı. Ama Semyonovitç hâlâ ısrarla panik çıkarsa, bütün kontrolü kaybederiz, diyor. Korkağın biri o!” Anton öfkeyle yere tükürdü.

“Peki elinde iğnesi olan ki...” Artyom’un sözü yarım kaldı. Birden sustu, Anton da durakladı.

Nöbetçi şaşkın sordu. “Bu da ne yine? Yerdekini gördün mü?”

Artyom cevap vermedi. Gözlerini yere dikip daha yakından görebilmek için lambasıyla sağı solu taradı.

Yerde, raylara, traverslere ve traverslerin altına beyaz boyayla çizilmiş kocaman bir resim parıldıyordu: Tahminen 40 santimetre eninde, iki metre uzunluğunda, sürünen bir yılan ya da kurda benzeyen, dalgalanan bir çizgi. Çizginin sonundaki kafaya benzer şişkinlik, figürün devasa bir sürüngen olduğu izlenimini veriyordu.

“Bir yılan” dedi Artyom.

Anton sırıtmaya çalıştı. “Belki de biri sadece boyayı boca etmiştir.”

“Hayır, orada bir kafa var. Yılan bu yöne bakıyor. Park Pobedy’ye doğru sürünüyor.”

“Öyleyse onunla hedefimiz aynı.”

Yaklaşık 100 metre ileride tahminleri doğru çıktı. Ray yatağının ortasında üç fişek kovam daha duruyordu. Demek doğru yöndeydiler! Cesaretlenerek daha hızlı yürümeye başladılar.

“Ne çocuk bu bizimkisi!” diye Anton gururla konuştu.

“Arkasında iz bırakmayı nasıl da akıl etti!”

Artyom başını salladı. Ama onun kafasını asıl başka bir şey kurcalıyordu, bilmedikleri o varlık, nasıl olup da hâlâ hayatta olduğu anlaşılan bu çocuğu böyle sessizce alıp götürmeyi başarmıştı. Baygın yattığı sırada duydukları gerçekten olmuş muydu? Oleg onu kaçıran esrarengiz varlıklarla kendi isteğiyle mi gitmişti? Yolu neden ve kimin için işaretlemişti?

Artyom birkaç dakika konuşmadan kaldı. Anton da bir şey söylemedi. Ama karanlıkta traverslerin üzerinden geçip ilerledikçe neşeleri ve umutları da giderek azalıyordu. Artyom kendini yine huzursuz hissetmeye başladı. Çocuğa ve babasına karşı kabahatlerini affettirme çabası, uyarıları, fısıltıyla anlattığı bütün ürkütücü hikâyeler boşa gitmişti. Ştalkerin hangi koşulda olursa olsun, Kievskaya’yı asla terk etmemeleri yolundaki talimatını da unutmuştu. Anton, oğlunu bulmak için Park Pobedy’ye gidiyorsa, peki kendisinin bu uğursuz istasyonda ne işi vardı? Güvenliğini ve en önemli hedefini neyin uğruna tehlikeye atıyordu? Bir an Polyanka’daki o garip ihtiyarlar ve yazgısıyla ilgili söylediklerini hatırladı. Bunu anımsamak iyi geldi, yüreği ferahladı.

Ama bu kahramanlık en fazla on dakika sürdü. Ta ki ikinci yılan resmi önlerine çıkana kadar.

Bu resim öncekinden iki misli daha büyüktü, hâlâ doğru yönde gittiklerini, hedeflerine de yaklaştıklarını gösteriyordu. Ama Artyom sevinmeli miydi, buna pek emin değildi.

Tünel sonu gelmeyecekmiş gibi uzayıp gidiyordu, en az iki saattir yolda olduklarını tahmin ediyordu. Yanılmış da olabilirdi ama Anton giderek suskunlaşıyordu, karanlıkta ve sessizlikte dakikalar her zamankinden iki misli daha ağır ilerliyordu.

En az on metre uzunluğundaki üçüncü yılan, seslerin yankılandığı bir sınıra geldiklerinin işaretiydi. Anton hareketsiz kalıp bir kulağını tünelden yana tuttu, Artyom da kulak verdi. Uzaktan bir şeye vuruluyormuş gibi garip sesler geliyordu.

Önce sesleri belirleyemedi, sonra anladı: Boğuk davul vuruşlarının eşliğinde bir şarkıydı. Artyom'un borudan algıladığı sesle aynıydı.

Anton başını salladı. "Artık yaklaştık."

Ama zamanın akışı birden değişti; zaten ağırdan akıp giderken, şimdi, yoğun bir kitleye saplanıp durdu. Artyom yanındakine bakınca, dehşetle onun hâlâ başını salladığını fark etti, daha doğrusu kafası kasılmış titriyordu. Çenesi de bir türlü eski haline dönmüyordu. Anton, komik bir bez bebek gibi yana devrilirken Artyom onu tutabileceğini sandı ama omzunda hissettiği hafif bir iğnelenme onu engelledi. Artyom, şaşkın bir halde, acıyan yerine bakınca, ceketine tüylü bir iğnenin batmış olduğunu gördü. İğneyi çıkarmayı -ki niyeti oydu- beceremedi. Bütün vücudu taş kesilmişti. Dizleri, vücudunun ağırlığıyla büzüldüler ve Artyom hızla yere yuvarlandı. Bilinci yerindeydi, iğne işitme ve görme melekelerine de dokunmamıştı, sadece kolları ağırlaşmıştı ama bunun artık önemi yoktu. Ayrıca havaya da ihtiyacı kalmamıştı. Uzuvları tamamen felç olmuştu.

Yanı başında, hızlı, hafif ayak sesleri duydu. Yaklaşan varlık insan olamazdı, çünkü Artyom WDNCh istasyonunda, insanın ayak seslerini

diğerlerinden ayırt etmeyi öğrenmişti: Bir çift hantal ayak sesi, daha çok metroda en yaygın ayakkabı fabrikalarının ürünü, tabanları şıngırdayan çizmelerin çıkardığı sese benziyordu; Artyom bu sesi bilirdi.

Hâlâ traversin bir kısmını ve Kievskaya'ya giden rayı görebiliyordu. Burnuna keskin, berbat bir koku geldi.

"Bir, iki yabancı burada uzanmış yatıyor" dedi biri üzerinden bakarak.

"İyi atıştı. Boyun, omuzlar" dedi diğeri.

Garip seslerdi, melodik değildi, kuruydu. Artyom'a daha çok tüneldeki tekdüze esen rüzgârın uğultusunu anımsattı. Ama insan sesleriydi, buna kuşku yoktu.

İlk konuşan devam etti. "Evet, iyi atıştı. Dev Solucan böyle istiyor."

"Evet, birini sen al, İkincisini ben alayım, yabancıları eve taşıyalım!"

Artyom'un gözlerinin önündeki resim bir anda değişti, biri onu sırtladı. Bir an için önünde bir yüz belirdi: Koyu göz çukurları iyice derinde, zayıf bir yüz. Sonra iki cep feneri de söndü, etraf zifiri karanlığa gömüldü. Kafasına kan hücum edince, Artyom kendisini çuval gibi omuzlayıp götürdüklerini anladı.

Soluk soluğa kaldıkları için, arada bir kesilse de garip konuşmalar devam ediyordu.

"Uyuşturucu iğne, zehir iğnesi değil. Neden?"

"Şef öyle emretti. Rahip de öyle emretti. Dev Solucan böyle istiyor. Eti harcamayalım diye."

"Akıllısınız... Sen ve rahip dostsunuz. Rahip sana öğretiyor."

"Evet, yemeği öğretiyor."

“Bir, iki... Düşmanlar geliyor. Havada barut kokusu var. Bu silah demek, düşman demek. Nasıl oldu?”

“Bilmiyorum, şef ve Vartan soruşturuyorlar. Sen ve ben de yakalıyoruz. Dev Solucan’ın mutlu olması güzel bir şey. Ben, sen ödül alıyoruz.”

“Ne ödülü? Daha çok et mi? Ya da bot mu? Ceket?”

“Daha çok yiyecek. Bot ya da ceket yok.”

“Ben gencim. Düşman yakalıyorum. Çok ödül olunca mutlu oluyorum.”

“Bugün iyi bir gün. Vartan genç bir tane getiriyor. Ben, sen düşmanları yakalıyoruz. Dev Solucan seviniyor. İnsanlar şarkı söylüyor. Tam bir kutlama.”

“Kutlama. Ben sevinçliyim. Dans eder miyiz? Votka? Ben Nataşa’yla dans ederim.”

“Nataşa ile şef dans ederler. Sen değil.”

Yakından yeni sesler duyulunca, tartışma kesildi. Artyom, istasyona geldiklerini tahmin etti. Burası tünel kadar karanlıktı, -koca istasyonda sadece küçük bir ateş yanıyordu. Alevlere yakın bir yere, Artyom’u fütursuzca yere attılar. Çelik gibi parmaklar, çenesinden tutarak yüzünü yukarıya çevirdi.

Çevresinde duran insanlar acayip görünüyorlardı: Hemen hemen tamamen çıplaktılar, kafaları kazınmıştı ama yine de hiç üşümüşe benzemiyorlardı. Alınlarında, Anton’la Artyom’un tünelde gördükleri aynı dalgalı çizgi vardı. Hepsi de bodurdu, sağlıklı bir görünüşleri yoktu ama çökük yanaklarına ve toprak rengindeki ciltlerine rağmen çevrelerine inanılmaz bir enerji ve güç yayıyorlardı.

Artyom’un, Melnik’in yaralı on numarayı nasıl büyük bir güçlükle taşıdığı aklına geldi: Oysa bu bu yaratıklar ona kıyasla ne kadar da çabuk taşımışlardı onları istasyona!

Hemen hepsi yanlarında uzun, dar bir boru taşıyordu. Artyom daha dikkati bakınca ne olduğunu anladı: Elektrik kablosu direklerinin döşenmesinde ve izolasyonunda kullandıkları plastik borulardı. Bellerindeki kemerlerden kocaman süngüler sarkıyordu, Artyom bunları eski kalaşnikovlarda görmüştü.

Bu garip şekillerin hepsi yaklaşık aynı yaştaydı, içlerinde hiçbiri 30'un üstünde değildi.

Bir süre esirleri sessizce izlediler, sonra kırmızı çizgili ve sakallı olanı konuştu: "Güzel. Ben mutluyum. Bunlar Dev Solucan'ın düşmanları, makine insanları. Kötü insanlar, taze et. Dev Solucan memnun. Şarap, Vovan çok cesursunuz. Bu makine insanlarını hapse götürüp sorgulayacağım. Yarın kutlama var. Bütün iyi insanlar, düşmanları yiyecek. Hangi iğneyi alacağım? Uyuşturucu hangisi?"

"Evet. Uyuşturucu iğne..." diye alnında mavi çizgi olanı onayladı.

"Uyuşturucu iğne iyidir" diye sakallı övdü. "Et bozulmaz. Vovan, Şarap düşmanları alıp benimle beraber zindana gelin."

Görüntü yeniden bulandı, ışık uzaklaşmaya başlamıştı. Yeni sesler duyuluyordu, biri anlaşılmayan seslerle memnuniyetini açıklıyor, bir diğeri açındıran bir sesle inliyordu, sonra yine aynı şarkı duyuldu, derinden geliyordu, sanki birini tehdit ediyordu, pek de iyi anlaşılmıyordu. Gerçekten de ölü olmayanların şarkısına benziyordu, Artyom'un Park Pobedy'nin çevresinde dolanan söylentiler aklına geldi. Sonra onu yine yere yatırdılar, yanında Anton serilmişti, az sonra bilincim kaybetti.

Biri onu dürttü, ayağa kalkmasını söyledi. Gerindi, cep fenerini yaktı, ışık uykulu gözlerine gelmesin diye bir elini fenerin önüne tuttu, bulunduğu çadırda çevresine bakındı. Silahı neredeydi? Sonra dışarı çıktı. Evini bu kadar çok özlemesine rağmen, şimdi tekrar WDNCh'da olduğu halde, buna sevinemiyordu bile.

Tavan baştan başa kurumlanmıştı, çadırlar mermilerden delik deşikti, terk edilmişti, havada ağır bir yanık kokusu vardı: Burada korkunç şeyler

cereyan etmiş olmalıydı, istasyon, anımsadığı görüntüden çok farklıydı, dehşet vericiydi. Uzakta, platformun diğer ucundaki üst geçitte, biri gırtlağını yırtarcasına bağırıyordu.

İki idare lambasının zayıf ışığı ağır dumanlı havayı güç bela aydınlatıyordu. Bir çadırın yanında yere oturmuş oynayan bir kız çocuğun dışında etrafta kimse görünmüyordu. Artyom, küçük kıza burada ne olduğunu, diğerlerinin nereye kaybolduklarını sormak istedi ama kızcağız ona bakıp ağlamaya başlayınca, vazgeçti.

Tünel karşısındaydı. WDNCh istasyonundan Botanik Bahçesi'ne giden tüneldi. Kendi evi olan bu istasyonun sakinleri şayet bir yere gittilerse, ancak orası olabilirdi, bu lanetli yerin karşısındaki bahçeye, yani Botanik Bahçesi'ne. Diğerleri de merkeze kaçmış olabilirlerdi, yani Hansa hattına ama kendinden olan bu insanlar onu ve küçük çocuğu asla tek başına arkada bırakmazlardı. Mümkün değildi bu.

Artyom rayın üzerine atlayarak tünelin karanlık ağzına doğru koştu. Silahı yoktu, silahsız olmak tehlikeli, diye düşündü. Ama kaybedecek bir şeyi de yoktu artık, ayrıca durumu da öğrenmeliydi. Belki Karaderililer savunmayı yarmışlardı. O zaman insanlar bütün umutlarını ona bağlamışlardı; gerçeği öğrenmeli, güneydeki müttefiklerini durumdan haberdar etmeliydi.

Aniden üzerine karanlık çöküverdi, tabii korkuyla birlikte. Artyom hiçbir şey göremiyordu, buna karşılık kulağına sesler geldi: İğrenç bir şapırtı. Silahsız olduğuna yeniden hayıflandı, geri kaçmak için artık çok geçti.

Uzaktan ayak sesleri yaklaştı. Doğru ilerlediği zaman karşısına geliyorlar, durunca duruyorlardı. Bu bir kez daha başına gelmişti ama ne zaman hatırlamıyordu. Artyom, artan bir dehşetle görünmeyen ve bilinmedik düşmana doğru yürüdü. Acaba sahiden düşman mıydı? Dizlerinin titremesinden şimdi daha yavaş ilerliyordu. Zaman korkudan yana çalışıyordu. Her saniye biraz daha korkutucu oluyordu.

Ayak sesleri tahminen üç metre yaklaşınca, sonunda artık kendini tutamadı. Düşe kalka, tökezleyerek geriye, istasyon yönüne doğru koşmaya başladı. Üçüncü kez yere düşünce, bacakları artık isyan ettiler, anlamıştı, ölüm kaçınılmazdı.

“Bu dünyadaki her şey Dev Solucan tarafından yaratılmıştır. Bir zamanlar dünya taştan ibaretti, içinde taştan başka bir şey yoktu. Hava yoktu, su yoktu, ışık yoktu ve ateş yoktu. İnsanlar, hayvanlar da yoktu. Sadece cansız taşlar vardı. Ama sonra Dev Solucan oraya yerleşti.”

“Ama Dev Solucan nereden geldi? O nereden geldi? Onu kim dünyaya getirdi?”

“Sözümü kesme. Dev Solucan her zaman vardı. Dünyanın ortasına yerleşti ve şöyle dedi: Bu dünya benim olacak. Dünya sert taştan yapılmıştır ama ben taşlan kemirerek geçitleri açacağım. Dünya soğuk ama ben onu bedenimin sıcaklığıyla ısıtacağım. Dünya karanlık ama ben gözlerimin ışığıyla onu aydınlatacağım. Dünya ölü ama ben oraya bütün yaratıklarımı yerleştirerek onu yaşatacağım.”

“Hangi yaratıklar? Nasıl?”

“Yaratıklar, Dev Solucan’ın kendi vücudundan yarattığı hayvanlardır. Seninle ben, biz hepimiz onun yarattığı varlıklarız. Sonra Dev Solucan şöyle dedi: ‘Her şey, benim söylediğim gibi olacak çünkü bu dünya bu andan itibaren benimdir.’ Ve böylece sert taşı kemirerek geçitleri açmaya başladı ve taş onun ana rahminde yumuşadı, Dev Solucan’ın salyası ve özsuyuyla sulandı ve yumuşayan taştan dışarıya mantarlar fışkırmaya başladı. Ve Dev Solucan, taşı kemirerek açtığı geçitler yeryüzünün her yerine yayılana kadar bunu binlerce yıl yapmaya devam etti.”

“Binlerce ne kadar? Bir, iki, üç bin mi? Kaç bin yıl?”

“Senin ellerinde on parmak var. Şarap’ın da on, ah hayır, onun 12 parmağı var, olmadı. Sonra Grom’un da on parmağı var. Seni, Grom’u ve senin ellerindeki parmakların sayısı kadar insanı alacak olursak, o zaman on kere on, yani yüz. Ve bin, yani yüz kere on bin eder.”

“Çok parmak. Sayamam.”

“Zarar yok. Her neyse... Dev Solucan’ın yeryüzündeki geçitleri meydana gelince, ilk işi tamamlanmış oldu. Sonra şöyle dedi: ‘Bakın, sert taşı kemirerek binlerce geçit açtım ve taş ufalanarak parçalandı. Ve kırıntılar vücudumun içinden geçti, hayatımın özsuyunu içerek canlandı. Eskiden dünyadaki her şey taştan yapılmıştı ama şimdi bomboş bir meydan oluştu. Şimdi dünyaya getirdiğim çocuklarıma bol bol yer açıldı.’ Ve onun ana rahminden ilk varlıklar meydana çıktı, bugün artık onların adlarını kimse hatırlamıyor bile. Hepsi de güçlü kuvvetliydi ve Dev Solucan’a benziyorlardı. Ve Dev Solucan onları seviyordu. Ama içecek bir şeyleri yoktu, çünkü dünyada su yoktu. Ve susuzluktan hepsi de öldüler. Bunun üzerine Dev Solucan yas tuttu. O ana kadar yas nedir bilmiyordu, çünkü sevebileceği hiç kimsesi yoktu, yalnızlığı da henüz yaşamamıştı. Ama yeni bir hayatı yaratınca, sevmeyi öğrendi ve ondan ayrılmak çok zor geldi. Bunun üzerine Dev Solucan ağladı ve gözyaşları dünyayı doldurdu. Böylece dünyaya su geldi. Ve o şöyle dedi: ‘Şimdi içinde yaşanacak yer ve içecek su var. Ve benim vücudumun özsuyuyla doyacak olan toprak yaşayacak ve mantarları yetiştirecek. ‘Şimdi çocuklarımı doğuracağım. Kemirerek meydana getirdiğim geçitlerde yaşayacaklar, gözyaşlarımı içecekler ve ana rahmimin özsuyuyla yetişen mantarları yiyecekler.’ Ama yine de kendi suretine benzer devasa yaratıklar doğurmaya korktu, çünkü böyle yaratıklar için yeteri kadar yaşama alanı, su ve mantar yoktu. Böylece önce bitleri, sonra sıçanları yarattı, ardından kedileri, tavukları, sonra köpekleri, sonra domuzları ve en sonunda da insanları. Ama her şey onun planladığı gibi olmadı: Bitler kan içtiler, kediler sıçanları yediler, köpekler kedileri parçaladılar ve insan bunların hepsini öldürüp yedi. Ve insan ilk kez bir başka insanı öldürüp onu yiyince, Dev Solucan çocuklarının kendine layık olmadığını anladı ve ağladı. Ve ne zaman bir insan bir diğer insanı öldürse, Dev Solucan her defasında ağlıyor, gözyaşları geçitlerden akarak insanları sele boğuyor.

“İnsan iyidir, eti lezzetlidir. Tatlıdır. Ama sadece düşmanlar yenmeli. Biliyorum.”

Artyom parmaklarını sıkarak yumruk yaptı, sonra tekrar açtı. Elleri bir telle arkadan bağlanmış ve bu yüzden avuçları iyice şişmişti ama en azından hâlâ onlara hâkim olabiliyordu. Bütün vücudunun ağrıması da iyiye işaretti, zehirli iğnenin uyuşukluğu anlaşılan geçiciydi. Kafasında o aptalca düşünce dolanıp duruyordu, kimliği belirsiz anlatıcının aksine, tavukların metroya nereden geldiğini bilmiyordu. Herhalde birtakım satıcılar onları pazardan alıp getirmiş olmalıydılar. Domuzların WDNCh istasyonundan geldiğini biliyordu ama tavuklar hakkında hiçbir bilgisi yoktu.

Çevresini kolaçan etmeye çalıştıysa da dipsiz bir karanlıktan başka bir şey göremedi. Ama az uzağında biri vardı, yarım saat önce Artyom kendine gelmiş, soluğunu tutarak o garip konuşmalara kulak vermişti. Nerede olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlamıştı.

“Hareket ediyor, duyuyorum” diye boğuk bir ses çınladı kulağının dibinde. “Şefi çağır. Şef onu sorguya çeker.”

Biri yanından sürünerek uzaklaştı, sonra hiçbir şey duyulmaz oldu. Artyom bacaklarını hareket ettirmeyi denedi. Onları da telle birbirine bağlamışlardı. Sonra diğer yana kaymayı denedi ama yumuşak bir şeye çarptı. Ardından uzun acı dolu bir inleme duyuldu.

“Anton, sen misin?” diye Artyom fısıldadı.

Yanıt yok.

“Aha... Dev Solucan’ın düşmanları uyanmışlar.” Karanlıkta alaycı bir ses çınladı. “Uyanmasanız daha iyiydi.”

Bu, son yarım saat içinde Dev Solucan’ı ve yarattığı yaşamı büyük bir sükûnet içinde anlatanın akıllı uslu sesiydi. Sesin sahibinin istasyonun diğer sakinlerinden farklı olduğu her halinden belliydi. Birtakım kesik kesik, ilkel sözcükler yerine, herkesin anlayacağı bildik, bazen de dolambaçlı cümleler kullanıyordu, sesi de diğerleri gibi değildi, bildiğimiz insan sesine benziyordu.

Artyom kısık bir sesle, “Siz kimsiniz? Bizi serbest bırakın!” dedi. Dilini hâlâ zorlukla hareket ettirebiliyordu.

“Evet, evet” diye ses umursamaz bir tavırla yanıtladı. “Bunu herkes söylüyor. Ama ne yazık ki sizin yolculuğunuz burada sona erdi. Size işkence edecekler, sonra da kızartacaklar. Elimizden ne gelir ki? Onlar vahşi.”

“Siz de tutuklu musunuz?”

“Biz hepimiz tutukluyuz. Ama sizi bugün serbest bırakacaklar.” Görünmeyen kişi kıkırdadı.

Anton yeniden inledi, yerde sağa sola yuvarlanmaya başladı ve bir şeyler kekeledi ama kendine gelemedi.

“Neden mağara adamları gibi karanlıkta oturuyoruz” diye bir ses duyuldu.

Bir ateş yandı, minik bir alev konuşanın yüzünü aydınlattı: Uzun gri bir sakal, kirli, dağınık saçlar, kırışıklar içinden bakan gri, alaycı gözler. Adam en az 60 yaşındaydı. Salonu ikiye bölen demir bir parmaklığın arka tarafında bir iskemlede oturuyordu. WDNCh istasyonunda, hapishane hücresi olarak kullanılan buna benzer bir salon vardı, Artyom maymunları sadece biyoloji kitaplarıyla çocuk kitaplarından tanıdığı halde, buraya “Maymun kafesi” adını vermişlerdi.

Yaşlı adam, “Bu Allah’ın belası karanlığa alışamıyorum” diye yakınarak gözlerini kapadı. “Bu yüzden her defasında bu pisliği kullanmak zoruna kalıyorum... Peki, sizi neden buraya soktular? Yoksa öbür tarafta başka yer kalmamış mıydı?”

“Bakın” diye Artyom konuştu. “Siz serbestsiniz. Bizi de bırakın. Bu insan yiyiciler buraya gelmeden bir an önce bizi bırakın! Siz en azından normal bir insansınız.”

“Bunu yapabilirim” diye adam yanıtladı. “Ama tabii yapmayacağım. Dev Solucan’ın düşmanlarıyla bizim işimiz yok.”

“Ne biçim bir Dev Solucan bu? Neden söz ediyorsunuz? Bunu ilk kez duyuyorum, nasıl onun düşmanı olabilirim ki?”

“Onu duyup duymamanız hiç önemli değil. Siz öbür taraftan buraya geldiniz, onun düşmanlarının yaşadığı yerden. Bu da, sizin casus olduğunuz anlamına gelir.”

Yaşlı adamın alaycı ses tonu şimdi sertleşmişti. “Yanınızda ateşli silahlar ve cep lambaları var! Şeytani mekanik oyuncaklar! Öldürmek için makineler! Yanlış yolda olduğunuzu, hayatın ve Dev Solucan’ın düşmanları olduğunuzu gösteren bundan iyi kanıt mı olur? Başka kanıta ne gerek var?” Oturduğu iskemleden sıçrayarak ayağa kalktı ve parmaklığa yaklaştı. “Her şeyin suçlusu siz ve sizin gibilerdir!”

İyice korlanan ateşi söndürdü, karanlıkta yanan parmaklarına üflediği işitildi.

Ardından ıslık gibi, ürkütücü yeni sesler duyuldu. Artyom’un zihni dağılmıştı. Zehirli bir iğneyle hayatını kaybeden Tretyak aklıma geldi. “Lütfen” diye ısrarlı bir sesle fısıldadı. “Henüz geç olmadan! Bu size ne kazandırıyor?”

Yaşlı adam cevap vermedi.

Bir dakika sonra salon gürültülere boğuldu. Çıplak ayakların beton üzerinde çıkardığı sesler duyuldu, biri kısık kısık soluyor, bir diğeri burnundan havaya üfürüyordu. Artyom hiçbir şey görmediği halde gelenlerin kalabalık olduğunu, kendisini merakla incelediklerini, tepeden tırnağa süzdüklerini, kokladıklarını, gizlice kulak verdiklerini hissediyordu.

Bir ses, “Ateş adamları” diye tısladı. “Barut kokuyor, korku kokuyor. Öte tarafın istasyonu gibi kokuyor. İki yabancı. İki düşman.”

“Vartan yapmalı” diye bir diğer ses emretti.

“Ateşi yak!” dedi bir diğeri.

Çakmaktan yine bir alev yükseldi.

Salonda, elinde alevin parıldadığı yaşlı adamın dışında, kafası sıfır numara tıraşlı üç kel vahşi daha duruyordu. Ellerini gözlerinin önünde tutuyorlardı. Artyom, içlerinde güçlü kuvvetli, sakallı olanı tanıdı. İkincisi de Artyom’a garip bir şekilde tanıdık gelmişti. Adam dosdoğru Artyom’un gözlerinin içine baktı, bir adım öne çıkarak parmaklığın hemen yanında durdu. Diğerlerinden daha farklı kokuyordu. Belli belirsiz bir çürümüşlük kokusu yayılıyordu bedeninden. Artyom’u gözleriyle hapsetti, gürleyip coşan iki girdap gibi bütün dünyayı sarmalayıp adeta içine çekti. Artyom, şimdi bu yüzü nerede gördüğünü biliyordu. Kievskaya’daki gece ona saldıran yaratıktı.

Kendini yine garip bir şekilde çaresiz hissetti. Bu kez bedeni değil de zihniydi savunmasız kalan. Düşünceleri donuklaşmıştı. Sadece dış görünüşüyle insana benzeyen ve onu gözleriyle adeta içine alıp yutan bu yaratığa, bilincinin kapısını açmasına izin vermişti.

Artyom, zihnine gelen sorulara uysal bir şekilde cevap veriyordu.

“Çatı deliğinden... Çatı deliği açıktı. Çocuğu almak istemiştik. Anton’un oğlunu. Gece yarısı kaçırdıkları oğlunu. Bütün suç bende, borudan gelen müziği dinlemesine ben izin verdim. Bir drezinin üstünden oraya tırmandım. Başka hiç kimseye bundan tek söz etmedik. Sadece ikimizdik. Çatı deliğini kapatmadık.”

Karşı koymak ya da kendisinden rapor vermesini isteyen o görünmeyen sesten bir şeyler saklamak mümkün değildi. Yaratık, bir dakika içinde, ilgilendiği her şeyi Artyom’un ağzından öğrenmişti. Artyom, şişmiş ellerine yavaş yavaş his geldiğini duyumsadı, kontrolünü de yeniden kazandığım hissetti.

Sesinden sakallı komutan olduğu anlaşılan adam emretti.

“Vovan, Kulak, tünele geri dönün. Kapıyı kapatın! Düşmanlar burada kalacak, Dron düşmanları kollayacak. Yarın kutlama var. İnsanlar düşmanları yiyecek, Dev Solucan’a dua edecek.”

Artyom arkalarından seslendi. “Oleg’e ne yaptınız? Çocuğa ne oldu?”

Bir çarpma sesi; kapı kapanmıştı.

## 17

## DEV SOLUCAN’IN ÇOCUKLARI

Birkaç dakika büyük bir sessizlik içinde geçti. Artyom, kendisini orada tek başına bıraktıklarını sandı ve hiç değilse ayaklarının üzerinden doğrulmak üzere, tekrar hareket etmeye çabaladı. Kollarıyla bacakları sıkı sıkıya bağlanmaktan şişmişti ve acıyorlardı. Üvey babası bir keresinde ona bedeninin herhangi bir yerine uzun süre bant koyar ya da lastikle sıkarsa, dokunun cansızlaşmaya başladığını anlatmıştı. Ama şimdi bu ne fark ederdi ki?

“Düşman sessiz ol! Yat yere!” Kulağının dibinde birden bu sesi duydu. “Dron uyuşturucu iğne yapacak!”

Artyom dondu kaldı. “Hayır, lütfen yapmayın!” İçinde minicik bir ümit ışığı belirdi. Belki de başındaki nöbetçiyle konuşup kendisine buradan dışarıya çıkması için yardım etmeye ikna edebilirdi. Ama söylediklerinin yarısını bile anlamadığı yabanıl biriyle ne hakkında konuşabilirdi ki? Artyom içlerinde en aklı başında olanına, aklına gelen ilk soruyu sordu:

“Dev Solucan dediğiniz kim?”

“Dev Solucan toprağı yapıyor. Dünyayı yaratıyor, insanları yapıyor. Dev Solucan her şeydir. Hayattır. Dev Solucan’ın düşmanları, makine insanları ölümdür.”

Artyom usulca sordu: “Onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Hiç duymadım. Nerede yaşıyor?”

“Dev Solucan burada yaşıyor. Hemen yanımızda. Bizim çevremizde. Bütün kanalları, geçitleri kazıyor. İnsan sonradan kendi yaptığını söylüyor. Hayır. Dev Solucan yapıyor. Hayat veriyor, hayat alıyor. Yeni geçitler kazıyor, insanlar orada yaşıyorlar. İyi insanlar Dev Solucan’a dua ediyorlar. Düşmanlar Dev Solucan’ı öldürmek istiyorlar, rahipler öyle diyorlar.”

“Rahipler kimler?”

“Kafalarında saç olan ihtiyar insanlar. Yalnız onlar yapabilirler, Dev Solucan’ın isteklerini biliyorlar, dinliyorlar, insanlara söylüyorlar. İyi insanlar böyle yapar. Kötü insanlar itaat etmezler, kötü insanlar düşmanlar, iyi insanlar onları yiyorlar.”

Artyom az önce dinlediği konuşmayı hatırladı ve anlamaya başladı: Dev Solucan efsanesini anlatan yaşlı adam, anlaşılan bu rahiplerden biri olmalıydı. Anlattıklarını, karşısındaki onu anlayacak şekilde biçimlendiriyor, formüle ediyordu. Konuşan devam etti:

“Rahip şöyle diyordu: ‘İnsanları yemek doğru değil.’ Rahip, bir insan diğerini yediği zaman, Dev Solucan’ın ağladığını söylüyor. İnsanları yemek, Dev Solucan’ın istemediği bir şey. Eğer burada kalırsak, bizi yiyecekler. Dev Solucan üzülecek ve ağlayacak.”

“Tabii Dev Solucan ağlayacak” diye karanlıktan alaycı bir ses duyuldu. “Ama gıdalardaki protein miktarının yerine duyguları koyamazsınız.”

Konuşan, az önceki ihtiyardı. Artyom sesi hemen tanımıştı. Acaba hep bu salonda mıydı, yoksa fark etmeden şimdi mi içeri süzülmüştü? Ne olursa olsun, Artyom’un kaçmak için umudu artık kalmamıştı.

Birden sırtını ürperten bir düşünce geldi aklına. Allah’tan Anton henüz kendine gelmemişti.. Düşündüğü öyle korkunçtu ki, gözlerini iyice açarak karanlığa dikti ve tekdüze bir sesle sordu:

“Ya çocuk? Çaldığınız çocuklar? Onları da yiyor musunuz? Oğlan çocuğunu? Oleg’i?”

“Küçükleri yemiyoruz” diye vahşi yanıtladı. “Küçükler kötü olamazlar. Düşman olamazlar. Küçükleri alıp getiriyoruz ve nasıl yaşamak zorunda olduğumuzu anlatıyoruz. Dev Solucan’ı anlatıyoruz. Dev Solucan’a nasıl dua edileceğini öğretiyoruz.”

“Çok iyi, Dron” diye rahip konuşanı övdü. “Benim en sevdiğim öğrencimdir.”

“Dün gece kaçırdığınız çocuğa ne oldu? Şimdi nerede? Onu kaçıran bu canavardı, biliyorum.”

“Canavar mı?” diye yaşlı adam patladı. “Bu canavarları kim dünyaya getirdi? Kim ilk olarak bu dilsiz, üç gözlü, kolsuz, altı parmaklı, ölü doğan ve üreme yeteneği olmayan varlıkları meydana getirdi? Kim biçimlerini bozup çirkinleştirerek onlara cenneti vaat etti, sonra da içinde geberip gitsinler diye bu lanetli kentin kör bağırsağına hapsetti? Bütün bunların suçlusu kim ve bütün bunlardan sonra da gerçek canavar acaba kim?”

Artyom susuyordu. Yaşlı da artık hiçbir şey söylemedi. Soluk soluğa kalmıştı, rahatlamaya çalıştı.

O sırada Anton nihayet yeniden kendine gelmişti. “O nerede?” diye boğuk bir sesle fısıldadı, sonra sesi yavaş yavaş yükseldi. “Oğlum nerede? Oğlum nerede? Bana oğlumu verin!” diye haykırdı. Kendini kurtarmak için kendini sağa sola savurarak debelenmeye başladı. Bu arada bazen demir parmaklığa, bazen de beton duvara çarpıyordu.

Yaşlı, yine bildik alaycı ses tonuyla, “Kudurma nöbetine tutuldu” dedi. “Dron, onu sakinleştir!”

Garip bir gürültü duyuldu, sanki biri öksürüyor ya da kuvvetlice yere tükürüyordu. Havada bir şey tısladı, birkaç saniye sonra Anton tekrar eski sessiz haline döndü.

Rahip “Çok yararlı oldu” dedi. “Oğlanı buraya getireceğim, babasını bir kez daha görüp onunla vedalaşmalı. Aslında düzgün bir genç, afacan, babası onunla gurur duyabilir. Uyutulmaya karşı nasıl da direndi...”

Ayaklarını sürüyerek uzaklaştı, ardından kapı gıcırtıyla açıldı.

Nöbetçi hemen ardından “Korkmayın” dedi, şaşılacak yumuşak bir ses tonuyla. “İyi insanlar öldürmezler, düşmanların çocuklarını yemezler.

Çocuklar günahkâr değil. Onlara nasıl iyi yaşanacağı öğretilebilir. Dev Solucan küçük düşmanları affeder."

"Tanrı aşkına, nedir bu Dev Solucan dediğiniz? Tam bir saçmalık! Satanistlerden ve tarikatlardan, hepsinden de daha kötü! Buna nasıl inanabiliyorsunuz? İçinizden biri acaba Dev Solucan'ı hiç gördü mü? Örneğin sen gördün mü?"

Artyom bu uzun konuşmayı olabildiğince iğneleyici bir tonda yapmaya gayret etmişti ama elleri arkasından bağlı, yerde uzanmış bir halde pek de inandırıcı olmamıştı. Ve faşistlerin yanında idam edilmeyi nasıl beklediyse, şimdi de yazgısını artık umursamaz olmuştu. Başını soğuk zemine koyarak gözlerini kapadı.

Konuşmasına karşılık beklemiyordu.

Yabanıl hiddetle, "Dev Solucan'a bakmak yasak!" dedi.

"Bu mümkün değil. Solucan diye bir şey yok! Tüneller insanlar tarafından yapıldı. Hepsi de haritalarda çizili. Hatta, Hansa'nın olduğu yuvarlak tünel bile var, bunları ancak insanlar inşa edebilir. Ama harita nedir, herhalde bilmiyorsundur..."

"Biliyorum. Rahipten öğreniyorum, o gösteriyor. Haritada çok geçit yoktu. Dev Solucan yeni geçitler yaptı, haritanın üzerinde değil. Hatta burada, bizde yeni geçitler, kutsal geçitler var, haritada bunlar yok... Haritaları makine insanları yapıyor, düşünüyorlar, kendilerine geçitler kazıyorlar. Aptal, gururlu... Hiçbir şey bilmiyorlar. Bunun için Dev Solucan cezalandırıyor."

"Ne için cezalandırıyor?"

"Ki... bir... için." Dron adındaki yabanıl, "kibir" sözcüğünü bulmaya çalışıyordu.

Rahibin sesi imdadına yetişti. "Kibir için. Dev Solucan en son insanları yarattı ve insan onun en sevdiğiydi. Çünkü diğer yarattıklarına akıl vermedi

ama insana verdi. Aklın tehlikeli bir oyuncak olduğunu biliyordu, bu yüzden insana şöyle emretti: ‘Kendinle barışık ol, yeryüzü ve yeryüzündeki bütün yaratıklarla barış içinde yaşa ve bana dua et.’ Sonra da Dev Solucan yeryüzünün derinliklerine çekildi ama daha önce şöyle dedi: ‘Tekrar döneceğim gün gelecektir, her zaman senin yanındaymışım gibi davran.’ Ve insanlar yaratıcılarına itaat ettiler, birbirleriyle ve diğer yaratıklarla barış içinde yaşadılar ve Dev Solucan’a dua ettiler. Ve çocuklar doğurdular ve onların çocukları çocuklar doğurdu, babadan oğula, anadan kızma Dev Solucan’ın söylediklerini aktardılar. Ama Dev Solucan’ın verdiği görevi kendi kulaklarıyla duyanlar öldüler, onların çocukları da öldü, birçok kuşak gelip geçti ve Dev Solucan geri dönmedi. Bunun üzerine insanlar Dev Solucan’ın emirlerini göz ardı ederek istedikleri gibi davranmaya başladılar. Ve bazıları ortaya çıkıp Dev Solucan zaten hiçbir zaman olmamıştı, şimdi de yok, dedi. Diğerleriyse Dev Solucan’ın geri dönerek onları cezalandırmasını beklediler. Gözlerindeki ışıkla onları yakarak bedenlerini yemesini, sonra da içinde yaşadıkları geçitleri yıkmasını beklediler. Ama Dev Solucan geri dönmedi, sadece insanlar için gözyaşı döktü. Gözyaşları derinlerden yukarıya taşarak altta kalan bütün geçitleri sel sularına boğdu. Ama yaratıcılarına sırt çevirenler şöyle dediler: ‘Bizi kimse yaratmadı, biz zaten hep vardık, insan harikulade güzel ve güçlü bir varlıktır, bir toprak solucanı tarafından yaratılmış olması mümkün değildir. ‘Sonra da şöyle devam ettiler: ‘Bütün yeryüzü bizimdir, önceden de bizimdi ve bizim olacak, içindeki geçitleri de Dev Solucan değil, biz ve bizim atalarımız yaptı.’ Ve ateş yakarak, Dev Solucan’ın yarattığı varlıkları öldürmeye başladılar ve şöyle dediler: ‘Çevremizdeki bütün yaşam bizimdir, burada ne varsa hepsi sadece bizim açlığımızı gidermek için vardır.’ Ve böylece, daha hızlı öldürmek, ölümün tohumlarını ekmek, Dev Solucan’ın yarattığı hayatı yok etmek ve dünyaya egemen olmak için makineleri icat ettiler. Ama bütün bunlar olurken, Dev Solucan çekildiği derinlikten hâlâ yukarıya çıkmadı. Ve onlar da gülerek Dev Solucan’ın emirlerine karşı çıkmaya devam ettiler. Onu küçük düşürmek için, görünüşünü yansıtan makineler yapmaya karar verdiler. Böyle makineleri yaptılar ve içine girip gülerek şöyle dediler: ‘Şimdi Dev Solucan’ı biz kendimiz idare edebiliriz, sadece bir solucanı değil, onlarcasını.’ Bu Dev Solucan’ların gözlerinden ışıklar çaktı, süründükleri zaman da gök gürledi ve onların bedeninden insanlar çıktı. ‘Solucan bizi değil, biz solucanı yarattık.’ Ama bu bile onlara

yetmedi. Yüreklerini kin bürüdü. Ve böylece üzerinde yaşadıkları dünyayı parçalamaya karar verdiler. Ve alev püskürten, demirleri eriten, yeryüzünü parçalara bölen, birbirinden değişik binlerce makine icat ettiler. Ve yeryüzüyle birlikte üzerinde yaşayan, soluk alan ne varsa hepsini yok etmeye başladılar. Ve Dev Solucan artık daha fazla dayanamadı ve onları lanetledi. Ve onların en değerli hazinesi olan ‘aklı’ ellerinden aldı. Bunun üzerine hepsi çılgına döndü, kendi icat ettikleri makinelerle birbirlerini öldürmeye başladılar. Bunu neden yaptıklarını bilemediler ama artık kendilerini tutunamadılar. Dev Solucan da bunun üzerine, insanları bu kibirlerinden dolayı cezalandırdı.”

“Ama hepsini değil; öyle değil mi?” diye bir çocuk sesi sordu.

“Hayır, Dev Solucan’a saygı duyup ona hâlâ dua etmeyi sürdüren insanlar vardı. Onlar makinelerden ve ışıktan kendilerini azat edip yeryüzüyle barış içinde yaşadılar. Dev Solucan da onların bu sadakatini unutmadı, akıllarını onlara bıraktı, düşmanları ölür ölmez de bütün dünyayı kendilerine vermeyi vaat etti. Ve böyle de olacak.”

“Ve böyle de olacak” diye Dron’la çocuk, koro halinde cevap verdi.

Ses Artyom’a tamdık gelmişti. “Oleg?” diye seslendi.

Cevap yok.

“Bugüne kadar Dev Solucan’ın düşmanları kendi dehlizlerinde yaşadılar, çünkü başka nerede saklanabileceklerini bilmiyorlardı. Ama insanlar hâlâ onu değil de kendi makinelerini göklere çıkarıyorlar, kendi icat ettikleri makinelere tapıyorlar. Dev Solucan’ın olağanüstü bir sabrı var, insanların yaptıkları kötü şeylere yüzyıllar boyu sabır gösterdi. Ama sabır sonsuza kadar sürmez. Kehanete göre Dev Solucan, düşman ülkenin karanlık kalbine son darbeyi indirmeye hazırlanırken, kötülerin iradesi kırılacak ve dünya iyi insanlara kalacak. Yine kehanete göre, Dev Solucan’ın nehirleri, yeryüzünü ve havayı yardıma çağıracağı zaman gelecek. Ve yeryüzü katmanları çökecek, nehirler köpürecek, düşmanın karanlık yüreği hiçliğe yuvarlanacak. Ve nihayet haklı olan zafere ulaşacak,

adaleti getiren de hasta olmadan mutlu bir hayat sürecek, doya doya mantarları yiyecek, bir sürü hayvanları olacak.”

Bir alevin ışığıyla etraf aydınlanınca, Artyom biraz olsun sırtını duvara yaslayabildi; hiç değilse parmaklığın öte yanındaki insanları görebilmek için iki büklüm olmasına gerek kalmamıştı.

Yerde, sırtı ona dönük bir oğlan çocuk oturuyordu. Bağdaş kurmuştu. Oğlanın arkasında, elindeki çakmağın aleviyle aydınlanan rahibin kara kuru gölgesi uzanıyordu. Yabanıl hemen yanda duran kapı direğine yaslanmış, elinde üfleme borusunu tutuyordu. Bütün gözler az önce anlatısını henüz bitiren ihtiyara doğrulmuştu.

Artyom güçlükle başını çevirerek uyuşturucu iğnenin batırıldığı zamanki haliyle hâlâ kasılmış bir halde duran Anton’a baktı. Gözlerini köşeye dikmişti, oğlunu göremiyordu ama anlaşılan bütün konuşulanları duymuştu.

Rahip, “Ayağa kalk oğlum ve bu insanlara bir bak!” dedi.

Aynı anda oğlan yerinden sıçrayarak Artyom’a döndü. Bu Oleg’di.

“Biraz daha yaklaş. Bu ikisinden birini tanıyor musun?”

“Evet” diye çocuk başını salladı. “Oradaki babam ve bu amcayla da birlikte sizin şarkılarınızı dinledik. Tünelde.”

“Baban ve onun arkadaşı kötü insanlar. Onlar Dev Solucan’ı aşağılamak için makineler yaptılar. Bana ve Vartan Amca’ya babanın mesleğiyle ilgili neler anlattığını hatırladın mı?”

“Evet.”

İhtiyar çakmağı diğer eline aldı. “Bir kere daha anlat bakalım!”

“Babam roket birliklerinde çalıştı. O bir roket uzmanıdır. Ben de büyüyünce onun gibi olmak istiyordum.”

Artyom’un gırtlağı düğümlendi. Neden bunu hemen tahmin etmemişti ki? Bu yüzden çocuk kendisine gösterdiği o nişanı almıştı. Ve bu yüzden kendisinin de bir roket uzmanı olduğunu söyleyerek böbürlenmişti. İnanılmaz bir rastlantıydı bu. Bütün metroda, roket birliklerinde görev almış sadece birkaç kişi vardı ve şimdi bunlardan ikisi aynı anda Kievskaya’da bir araya gelmişti. Yoksa bu rastlantı değil miydi?

“Bir roket uzmanı. Bu insanlar, dünyaya diğer bütün insanlardan daha büyük ve daha çok zarar verdiler. O makineleri fırlatarak yeryüzünü, neredeyse bütün bir hayatı ateşe vererek yok ettiler. Dev Solucan, yoldan çıkan bu insanlardan çoğunu affetti. Ama dünyayı yok etme emrini verenlerle bu emirleri yerine getirenler, ondan hiç lütuf, merhamet beklemesinler.” İhtiyarın sesi yine acımasız ve keskindi. “Baban, Dev Solucan’a onulmaz acılar verdi. Baban kendi elleriyle bizim dünyamızı mahvetti. Bunun karşılığında ne kazandığını biliyor musun?”

“Ölümü mü?” diye çocuk duraksayarak sordu. Bakışları, rahiple, hâlâ kafesin içinde yerde kasılmış yatan babası arasında gidip geliyordu.

“Ölümü” diye rahip çocuğun sözünü perçinledi. “O ölmeli. Dev Solucan’a acı veren insanlar ne kadar erken ölürse, onun vermiş olduğu söz de o kadar çabuk gerçekleşecek, dünya yeniden dirilecek ve iyi insanların dünyası olacaktır.”

“O zaman babam ölmeli!”

“Aferin!” İhtiyar şefkatle çocuğun başını okşadı. “Hadi şimdi koş, Vartan Amca ve diğer çocuklarla oynamaya devam et. Ama karanlığa dikkat et, düşmeyesin! Dron, ona eşlik et, ben burada biraz daha kalacağım. Yarım saat içinde diğerleriyle tekrar gel, torbaları da getir, onları hazırlayacağız.”

Işık söndü. Az sonra uzaktan yabanılın tıpış tıpış adımlarıyla uzaklaşan çocuğun ayak sesleri duyuldu. Sonra rahip hafifçe öksürerek, “Eğer bir sakıncası yoksa, seninle biraz konuşmak istiyorum” dedi. “Normal koşullarda tutuklama yapmıyoruz, sadece çocukları alıyoruz, çünkü bizim çocuklar daha doğuştan zayıf ve hastalıklı oluyorlar. Yetişkinler onları

çoğunlukla bize baygın bir halde getiriyorlar. Aslında onlarla konuşmak isterdim, onların da buna bir itirazları olmazdı ama ne yazık ki çok kez onları vaktinden önce yani çok erken yiyorlar."

Artyom, "Ama hani siz onlara, diğer insanları yemenin kötü olduğunu öğretiyordunuz?" dedi. "Hani sonra Solucan ağlıyordu?"

"Nasıl söylesem bilmiyorum. Bu gelecek için söylenmiş bir söz. Siz ikiniz tabii bunu artık göremeyeceksiniz, ben de göremeyeceğim. Ancak biz şu anda, doğayla barış içinde yaşayacak olan gelecekteki uygarlığın temelini hazırlıyoruz. Bu uygarlık için, kötü de olsa insan yemek gerekiyor. Anlıyor musun, hayvani protein olmadan gelişmemiz, ilerlememiz mümkün değil. Ama gelenek devam ediyor, kendi benzerlerini mutlaka öldürmek, yemek zorunda kalmadıkları zaman, buna bir son verecekler. Ve sonra Dev Solucan'ı hatırlayacaklar, onu anacaklar. Ne yazık ki bu muhteşem zamanı göremeyeceğim..." İhtiyar tekrar tatsız gülümsedi.

"Biliyor musunuz, ben metroda çok şeyler yaşadım. Bir istasyonda insanlar cehennem kapısını kazıyorlar, bir diğer istasyonda, iyiyle kötü arasındaki son savaşın yeni bittiğini ve hayatta kalanların tanrının katına çıkacaklarını söylüyorlar. Bütün bunlardan sonra, Solucan'la ilgili hikâye inandırıcı gelmiyor. Siz kendiniz buna inanıyor musunuz?"

İhtiyar ağzını büzdü. "Benim ya da diğer rahiplerin buna inanması ne fark eder ki? Zaten şurada yaşayacağın sadece birkaç saatin kalmış. Şimdi sana bazı şeyler anlatacağım. Söylediklerimi az sonra beraberinde mezara götüreceksin, bu kadar açık yüreklilikle senden başka kime konuşabilirim ki?

Benim neye inandığım önemli değil. Önemli olan, insanların neye inandıklarıdır. İnsanın kendi yarattığı bir tanrıya inanması kolay değildir." Rahip biraz düşündükten sonra devam etti. "Sana nasıl anlatsam bilmiyorum. Ben, her ne kadar sana bir şey ifade etmese de, bir zamanlar felsefe ve psikoloji okudum. Profesörlerimden biri bilişsel psikoloji öğretiyordu. Son derece akıllı bir adamdı. Bir düşünce sürecinin tamamını en küçük ayrıntısına kadar çözümleyebiliyordu; olağanüstü bir dersti. O

yaşta olan herkes gibi ben de kendime hep ‘Acaba tanrı var mı?’ sorusunu soruyordum. Çeşitli kitaplar okuyordum, sabaha kadar mutfakta oturup üzerinde tartışıyordum. Daha çok, tanrının olmadığı düşüncesindeydim. Ve bir şekilde de bu sorunun tam yanıtını bana o profesörün -insan ruhunu çok iyi tanıyan biriydi- vereceğinden emindim. Bir rapor üzerinde konuşmak için bürosuna gittiğimde, kafamdaki soruyu konuşmanın arasına sokuverdim: ‘Ne dersiniz İvan Mihalitç, sizce tanrı var mı?’ Profesör o zaman beni müthiş şaşırtmıştı. ‘Bana’ diye yanıtladı, ‘bu soru hiç sorulmaz. İnançlı bir aileden geliyorum ve onun var olduğu düşüncesine alıştım. İnancı psikolojik açıdan asla irdelemek istemem. Ve zaten bu benim için temel bilim sorusundan çok gündelik yaşantıyı ilgilendiren bir sorudur. Benim inancım, daha yüksek bir iradenin varlığına tamamen kanaat getirmemden kaynaklanmıyor, inancım sadece o varlığın emirlerine itaat etmektir, uyumadan önce dua etmek ve kiliseye gitmektir. Bunları yapınca kendimi daha iyi hissediyorum ve rahatlıyorum. İşte böyle.’“ İhtiyar sustu.

Az sonra Artyom kendini tutamayıp patladı. “Peki sonra?”

“Sonrası yok. Dev Solucan’a inanıp inanmamam o kadar önemli değil. Ama tanrının ağzından çıkan emirler yüzyıllarca devam eder. Bunun için çok şeye gereksinim yok. Sadece bir tanrı yaratılmalı, ona doğru sözleri konuşmayı öğretmeli. Ve inan bana, Dev Solucan diğer tanrılardan daha kötü değil.”

Artyom gözlerini kapadı. Anlaşılan ne Dron ne de bu harikulade kabilenin lideri, hatta Vartan gibi garip yaratıklar Dev Solucan’ın varlığından kuşkuya düşmüşlerdi. Onlara göre Dev Solucan vardı, çevrelerinde gördükleri her şey onun varlığıyla açıklanıyordu, iyi ve kötünün yegâne ölçüsü de oydu ve tek yol göstericiydi. Hayatında metrodan başka hiçbir yer görmemiş olan bir insan, başka neye inanabilirdi ki?

Ama Dev Solucan efsanesinde, Artyom’un anlamadığı bir şey daha vardı. “Peki neden onları makinelere karşı kışkırtıyorsunuz? Enerji, ışık, ateşli aletler... Onlar olmaksızın halkınız nasıl hayatta kalabilir?”

“Makinelerde kötü olan ne mi?” İhtiyarın sesi az önceki gibi sabırlı ve yumuşak değildi. “Ömrünün bu son saatlerinde kalkmış bana makinelerin yararını mı vaaz etmek istiyorsun yoksa? Şöyle çevrene bir bak! İnsanlık çöküşünü sadece bir tek gerçeğe borçlu, bunu görmemek için kör olmak lazım: Makineler! Çünkü insanlık kendini makinelere haddinden çok bağımlı kıldı. Benim istasyonumda, tekniğin önemiyle ilgili atıp tutmaya nasıl cesaret edersin? Seni ayaktakımı seni!”

Artyom oldukça masum görünen bir soruya ihtiyarın böyle sert tepki göstereceğini hiç düşünmemişti. Söyleyecek bir şeyi olmadığından sustu.

Rahip karanlıkta hızlı hızlı soluk alıyor, anlaşılmaz küfürler savuruyor, sakinleşmeye çalışıyordu. Ancak birkaç dakika sonra tekrar kendine gelip gücünü topladı: “İnançsızlarla konuşmaya aslında alışık değilim. Seninle iyice lafa daldık. Çocuklar nerede kaldı bu kadar uzun zaman? Çuvalları çoktan getirmiş olmalıydılar...”

“Ne çuvalları?”

“Şimdi sizi hazırlamaları gerekiyor. Az önce işkenceden söz ettiğimde, kendimi tam ifade edemedim. Dev Solucan her türlü anlamsız vahşete karşıdır. Biri kendi isteğiyle, bütün soruları cevaplarsa, neden işkence görsün ki? Ben aslında başka bir şey demek istemiştim. Burada yamyamlık çoktan yerleşmiş bir fenomen, bunu önleyecek bir şey de yapılamayacağına göre, ben ve arkadaşlarım hiç değilse işin gurme tarafıyla ilgilenmeye karar verdik. Ve içimizden biri Kore’de köpeklerin nasıl hazırlandığını anımsadı: Köpekleri önce bir çuvala koyuyorlar ve sonra da ölünceye kadar sopayla vuruyorlar. Et böylece kaliteli oluyor. Yumuşak ve lezzetli. Lütfen bizi yanlış anlamayın. Önce öldürüp sonradan vurmayı da düşünebilirdim ama ne yazık ki o zaman mutlaka iç kanama olur. Tarifi neyse olur. Reçete reçetedir.”

İhtiyar, sözlerinin nasıl bir etki yarattığını görmek için elindeki çakmağı yaktı. Sonra başını arkaya çevirdi. “Ama gelmeleri çok uzun sürdü. Umarım önemli bir şey olmamıştır.”

Rahip cümlesini henüz bitirmemişti ki, ilikleri ürperten bir çığlık duyuldu. Artyom'un kulağına bağrışmalar, koşuşturmalar çocuk ağlamaları ve uğursuz bir tıslama sesi geldi. Dışarıda bir şeyler olmuştu. Rahip sinirli sinirli kulak verdi, sonra alevi söndürüp sessiz kaldı.

Birkaç dakika sonra traversin üzerinde çizmelerin sert vuruşları duyuldu, ardından boğuk bir ses gürledi:

"Orada biri var mı?"

Artyom var gücüyle bağırdı. "Evet! Biz buradayız! Artyom ve Anton!" İhtiyarın herhangi bir yerde zehirli oklarla üfürük tüfeği bulundurmadığını umuyordu.

"Buradalar!" diye biri seslendi. "Beni ve çocuğu koru!"

Kapıdan içeriye bir ışık süzüldü. Rahip dışarıya koşmak isterken, bir gölge önünü kesti ve boynuna indirdiği bir yumrukla onu yere devirdi. İhtiyar kısa bir inlemeyle boylu boyunca yere serildi.

"Kapı! Kapıyı tut!"

Bir şey gıcırdadı, tavandan kireçler aktı, Artyom gözlerini kırpıştırdı.

Gözlerini tekrar açtığında, odada iki adam duruyordu. Görünüşleri çok değişikti, böyle bir kıyafet hiç görmemişti.

İkisi de bedenlerini sıkı sıkı saran siyah üniformalarının üzerine uzun koruyucu yelek giymişlerdi, boyları alışıldıktan kısa lazerli otomatik silahlarla susturucular taşıyorlardı. Başlarında, Hansa'nın özel askeri birliklerinde görülen titan miğferler bu farklı görünümü daha da ilginç kılıyordu, miğferlerin yüz siperleri vardı, ayrıca üzeri delikli madeni kalkanlar da taşıyorlardı. Artyom bunların ne işe yaradıklarını anlamamıştı. Adamlardan birinde ayrıca, taşınabilir bir alev püskürtücüsü de vardı.

Kuvvetli ışık veren cep fenerleriyle odayı iyice bir taradıktan sonra, biri sordu. "Buradakiler mi?"

“Evet” diye diğeri onayladı.

Birinci adam, kafesin kapısındaki kilidi kontrol etti, birkaç adım geriye gidip çizmesiyle kafesin demir parmaklığına bir tekme indirdi. Paslanmış menteşeler gevşedi, kapı Artyom’dan yarım adım kadar uzakta yere gürültüyle devrildi. Adamlardan biri onun yanına diz çöküp miğferinin önündeki yüz siperini kaldırdı. Bu Melnik’ti, Artyom’u gözleriyle süzdü. Ştalker enli, dişli bir bıçakla Artyom’un elleriyle ayaklarındaki telleri kesti, sonra da aynı şekilde Anton’u zincirlerinden kurtardı.

“Hâlâ yaşıyorsun” diye memnun mırıldandı. “Yürüyebilir misin?”

Artyom başını salladı ama yerinden doğrulamadı. Uyuşmuş olan uzuvları direniyordu.

Odaya başka adamlar da koşarak geldiler. İkisi kapıda nöbet tutmaya gitti. Birlik topyekûn sekiz savaşçıdan oluşuyordu. Tıpkı Melnik gibi giyinmişler, aynı silahlarla donanmışlardı, içlerinde bazılarının sırtında, Hunter’ınkine benzer, uzun deri paltoları vardı. Biri, koltuğunun altında kalkanıyla koruduğu bir çocuğu tutuyordu. Sonra yavaşça onu yere bıraktı. Çocuk hemen kafese doğru koşarak Anton’un üzerine eğildi.

“Baba, baba! Onlara bilerek yalan söyledim, sanki onların tarafındaymışım gibi yaptım, sahiden, doğru söylüyorum! Amcaya senin nerede olduğunu gösterdim! Affet beni baba! Baba, bir şeyler söyle!” Oleg ağlamak üzereydi.

Anton lakayt bir şekilde donuk gözlerini tavana dikmişti. Artyom, bir gün içinde yapılan ikinci uyuşturucu iğnenin nöbetçi kumandanın sonu olmasından korkuyordu. Ama Melnik işaret parmağını Anton’un boynuna koydu, birkaç saniye sonra, “Her şey yolunda. Yaşıyor. Sedyeyi getirin!” dedi.

Artyom Melnik’e iğnelerin etkisini anlatırken, savaşçılardan ikisi yere kumaştan bir sedye açarak Anton’u üzerine yerleştirdiler.

Şimdi ihtiyar da yerinde kımıldanarak bir şeyler homurdanmaya başlamıştı.

“Bu kim?” diye Melnik sordu. Artyom’un yanıtını alınca, hemen karar verdi: “Onu canlı kalkan olarak yanımıza alalım. Durum nasıl?”

“Her şey sakin” diye savaşçılardan kapıda duranı cevap verdi.

Ştalker, “Geldiğimiz tünele dönüyoruz” diye konuştu. “Yaralıyla birlikte üsse geri dönüp rehineleri orada sorguya çekmeliyiz. Al şunu!” diyerek Artyom’a bir kalaşnikov fırlattı. “Her şey yolunda giderse, buna ihtiyacın olmayacak. Üstünde koruyucu elbisen yok, bizim arkamızda kal ve bizi siper alarak yürü. Küçüğe de göz kulak ol!”

Artyom başını salladı ve Oleg’i elinden tutu. Çocuğu babasının yattığı sedyeden güçlükle uzaklaştırabiliyordu.

“Kaplumbağa şeklini oluşturacağız” diye Melnik emir verdi.

Az sonra savaşçılar, kalkanları dışa dönük vaziyette oval bir şekil oluşturdular yukarıdan bakıldığında sadece miğferleri görünüyordu. Dördü, serbest kalan elleriyle sedyeyi kavradı. Artyom’la çocuk, kalkanların koruması altında ortadan yürüyorlardı. Tutuklu ihtiyarın ağzına tıkaç konmuş, elleri arkadan bağlanmıştı. Sonra onu baş tarafa getirerek birliğin önüne koydular. Önce kurtulmak için bir iki kez debelendiyse de sonra sakinleşip gözlerini bezgin bir halde yere çevirdi.

Öndeki iki savaşçı “kaplumbağa”nın gözü kulağı olmuştu. İkisinin de miğferlerinin üzerine özel gece görüş aleti monte edilmişti.

Bir emirle, kalkanları bacaklarını örtecek şekilde, hepsi bir anda yere çömeliyor, sonra hızla ileriye yürümeye başlıyorlardı.

Savaşçıların arasına sıkışıp kalan Artyom, adımlara ayak uyduramayan Oleg’i sürekli kendine doğru çekiştirip duruyordu. Kendisi ise hiçbir şey görmüyordu. Adamların zaman zaman kendi aralarında yaptıkları

konuşmalarda geçen kopuk cümlelerden dışarıda olanları tahmin etmeye çalışıyordu.

“Sağa üç... Kadınlar, bir çocuk.”

“Sola! Kemerde, kemerde! Dikkat, ateş!” Metal kalkanlardan birine bir sürü iğne saplandı.

“Yok edin!” verilen emir, bir otomatik silahın yaylım ateşiyle yerine getirildi.

“Bir... İki... Devam, devam!”

“Arkada! Lomov!” Tekrar silah sesleri.

“Hey, nereye gidiyorsunuz? Oradan geçiş yok!”

“İleri, dedim! Rehineleri sıkı tutun!”

“Kahretsin, tam gözümün yanından ıska geçti...”

“Durun! Olduğunuz yerde kaim!”

“Ne oldu?”

“Her yer kapatılmış. Yaklaşık 40 adam var. Ve barikatlar.”

“Uzakta mı?”

“20 metre. Ateş etmiyorlar.”

“Dikkat, yan taraftan geliyorlar.”

“Barikatları nasıl bu kadar çabuk kurdular?”

Birden üzerlerine iğne yağmaya başladı. Bir işaretle hepsi, kalkanları siper alarak dizüstü çöktü. Artyom, korumak için çocuğun üzerine kapandı.

Dört savaşçı Anton'un olduğu sedyeyi yere koydu. Şimdi savunmaları iki misli artmış oluyordu.

"Tepki vermeyin! Tepki vermeyin! Bekliyoruz..."

"Benim çizmeme geldi."

"Işığı hazırlayın... Üçte ışığı yakın ve ateş! Gece görüş gözlüğü olan, kendi hedefini seçsin. Bir..."

"Nasıl ateş..."

"İki... Üç!"

Aynı anda bir sürü cep feneri yandı ve ardından peş peşe silahlar patladı. On tarafta bir yerlerden bağırmalarla, ölümcül isabet görenlerin inleme sesleri duyuldu, sonra birden ateş kesildi. Artyom kulak verdi.

"Orada, orada beyaz bayraklı... Acaba teslim mi oluyorlar?"

"Ateşi kesin! Pazarlık edeceğiz. Rehineleri dışarı çıkar!"

"Hey! Alçak herif, bu ne demek oluyor?.. Merak etme elimde. Yaşına göre epey de hızlıymış."

"Sizin rahip elimizde. Bırakın geçelim!"diye Melnik seslendi. "Tünele geri dönmemize izin verin! Tekrar ediyorum, bırakın geçelim!"

"Peki ne oldu? Ne oldu?"

"Tepki yok."

"Yoksa bizi anlamıyorlar mı?"

"Biraz daha iyi aydınlatın bari."

"Bakalım neymiş."

Sonra konuşmalar kesildi. Savaşçılar düşünceli bir suskunluğa gömüldüler; önce önde duranlar sessizleşti, sonra arkadakiler. Etrafı gergin, uğursuz bir sessizlik kapladı.

Artyom tedirgin bir halde sordu.

“Ne oldu?”

Kimse cevap vermedi. Adamlar artık hareket etmiyorlardı. Artyom birden çocuğun heyecandan terlemiş parmaklarıyla elini sıktığını fark etti. Titriyordu.

“Hissediyorum...” diye fısıldadı. “Bize bakıyor.”

Ve birden Artyom, Melnik’in konuştuğunu duydu:

“Rehineleri serbest bırakın.”

İkinci bir savaşçı tekrarladı: “Rehineleri serbest bırakın.”

Sonunda Artyom daha fazla dayanamayıp boynunu uzatarak kalkanların ve miğferlerin üzerinden ileriye doğru baktı. Orada, onlardan on adım ileride, gözleri kamaştırtan üç ışık topağının kesiştiği yerde, uzun iriyarı, öne eğik, gözleri faltaşı gibi açılmış bir adam duruyordu, yana açtığı boğumlu elinde beyaz bir bez parçası tutuyordu. Bu uzaklıktan rahatça görülüyordu, hem de çok rahat; birkaç saat önce kendisini sorguya çeken Vartan’a benzeyen yaratıklardan biriydi. Artyom yine kalkan duvarının arkasına sindi, silahının emniyetini açtı.

Az önceki sahne hâlâ gözlerinin önündeydi. Ona, **Antik Yunan Efsaneleri** kitabını anımsatmıştı. Ürkütücüydü ama aynı zamanda heyecan vericiydi de. Efsanelerden biri, insan şekline girmiş bir canavarı anlatıyordu, canavar bakışlarıyla bütün cesur savaşçıları taşa çeviriyordu.

Artyom derin bir soluk aldı, bir noktaya yoğunlaştı, yaratığın ipnotize eden gözüne bakmayı kendine yasakladı. Kalkan duvarının üzerinden çekirge gibi sıçrayıp doğruldu, tetiğe bastı. Direnişçilerin susturuculu

silahları ve iğne püskürtücü oklarıyla sürdürdüğü garip ve sessiz çatışmanın ortasında ateşlediği kalaşnikovundan çıkan gümbürtü, istasyonun kubbesini sarstı.

Bu uzaklıktan hedefini ıskalamayacağından emin olduğu halde, en çok korktuğu şey oluverdi: Yaratık nasılsa hareketi önceden fark etmiş, Artyom'un kafası kalkanların üzerinden göründüğü anda bakışları karşısındakinin ölü gözlerinin tuzağına yakalanmıştı. Gerçi silahının tetiğini çekmeyi başarmıştı ama görünmeyen bir el namluyu yana iteklemişti. Neredeyse kovanların hepsi hedefini şaşırmış, sadece bir mermi yaratığın omzuna gömülmüştü. Ardından gırtlaktan gelen iğrenç bir ses ortalığı sardı ve yaratık sessizce karanlığın içinde kayboldu.

Bu bize birkaç saniye zaman kazandırır, diye Artyom aklından geçirdi. Sadece birkaç saniye. Melnik'in birliği istasyona saldırdığı anda, baskın yapma şansı onlardan yanaydı. Şimdiyse, vahşiler savunmalarını organize ettikleri için, önlerindeki bariyerleri aşma şansları sıfırdı. Geriye yapacak tek şey kalıyordu: Başka bir kaçış yolu bulmak. Artyom gözaltındayken, gardiyanın kendisine söylediklerini anımsadı, tüneller bu istasyondan bilinmeyen bir yöne uzanıyordu ve hiçbir haritada gösterilmiyordu. Oleg'e sordu:

"Burada başka tüneller var mı?"

"Orada, üst geçidin arkasında bir istasyon daha var, bunun aynısı, aynadaki yansıması gibi." Çocuk yönü işaret etti. "Orada oyun oynardık. Orada da tünel var ama içine girmemiz bize yasaklanmıştı."

"Geri dönüyoruz! Üst geçide!" diye Artyom gürledi, sesinin Melnik'in bas sesi gibi boğuk ve derinden çıkmasına gayret etmişti.

"Allah kahretsin ne oldu?" ştalker birden ateş püskürdü. Anlaşılan tekrar kendine gelmişti.

Artyom onu omzundan kavradı. "Acele et, orada bir ipnotizmacıları var. Bariyerleri geçemiyoruz. Ama öbür tarafta başka bir çıkış var!"

“Doğru söylüyorsun, bu istasyondan iki tane var.” Melnik adamlarına döndü. “Geri çekiliyoruz! Barikatları kontrol edin! Herkes geriye! Marş, marş!”

Şimdi diğerleri de gönülsüz ve isteksiz ağır ağır hareketlendiler. Melnik, karanlıktan üzerlerine yeni iğneler gelmeden adamları bir araya getirmek için durmadan sağa sola emirler yağdırıyordu. Üst geçide çıkan merdivenlerin başına henüz varmışlardı ki, birden, ekipte sonuncu olan savaşçı haykırarak eliyle baldırını kavradı. Artyom cep fenerinin ışığında, birkaç saniye içinde, yaralının giderek ağırlaşan bacaklarıyla traverslerde süründüğünü, sonra korkunç bir acıyla yerinde dönerek bohça gibi yuvarlandığını gördü. Adamlar durdu. Savaşçılardan ikisi arkadaşlarını yerden kaldırmak üzere kalkanların korumasında koşarak geldiler. Ama artık çok geçti, yaralının bedeni morarmış, ağzı köpüklenmişti. Artyom, bunun ne demek olduğunu biliyordu, Melnik de biliyor olmalıydı.

“Kalkanını, miğferi ve silahını al!” diye Artyom’a emir verdi. Diğerlerine de seslendi. “Devam, devam edin!”

Titan miğfer iğrenç köpüğe bulanmıştı, Artyom ölünün başından bir türlü onu çekip çıkaramadı. Sadece otomatik silah ve kalkanı almakla yetindi. Karanlıkta saklanan katilleri ürkütmek için yarım daire yaparak havaya birkaç el ateş etti, savaşçıların oluşturduğu “kaplumbağa”nın en arkasında, düzenin sonunda yerini aldı, kalkanı kendine siper ederek önündekileri takip etmeye koyuldu.

Şimdi daha hızlanmışlardı. Savaşçılardan biri havaya sis bombası attı, sis bulutları içinde raylara indiler. Bu arada bir başka adam beklenmedik bir anda bağırarak yere yuvarlandı. Artyom kalkanının arkasından oraya bakmaya cesaret edemedi. Görmeden birkaç kez ateş etti ama bir yere isabet etmedi. Ardından garip bir sessizlik sardı etrafı. Artık havada iğneler uçuşmuyordu, oysa çevrelerindeki ayak sesleri ve gürültüler, vahşilerin hâlâ peşlerinde olduğunu gösteriyordu. Artyom bütün cesaretini toplayarak kalkanın arkasından ileriyi gözetledi.

Melnik’in adamları tünel girişinden yaklaşık on metre uzaklıktaydılar. İlk savaşçılar çoktan içeri girmişlerdi bile, iki adam da, cep fenerleriyle çevreyi aydınlatıp geride kalanlara siper oluyorlardı. Ama artık buna gerek yoktu. Vahşiler onları tünelde takip etmeye niyetli görünmüyorlardı. Etraflarında yarım daire yaparak üfürük tüfeklerini aşağıya indirdiler, elleriyle cep fenerlerinin yaydığı ışığı siper alıp bir şey beklemeye başladılar.

“Dev Solucan’ın düşmanları, dinleyin!” Kalabalıktan sakallı önderleri öne çıktı. Sorgulama sırasında bütün emirleri o vermişti. “Düşmanlar, Dev Solucan’ın kutsal geçitlerine gidiyorlar. İyi insanlar onları takip etmez. Bugün oraya gitmek yasak. Büyük tehlike. Ölüm ve lanet. Düşmanlar, yaşlı rahibi bırakıp gidin!”

“Serbest bırakmak yok. Onu dinlemeyin” diyen Melnik ardından emir verdi. “Yola devam.”

Dikkatle yürümeye devam ettiler. Artyom’la diğer iki savaşçı düzenin sonunda geri geri gidiyorlar, bu arada istasyonu da gözlerinden ayırmıyorlardı. Önce peşlerinden kimse gelmedi. Ama istasyondan kulaklarına birtakım sesler geliyordu. Biri diğerleriyle tartışıyordu, önce hafif sesle, sonra birinin bağırdığı duyuldu: “Dron yapamaz! Dron gitmeli! Öğretmeni için!”

“Gitmek yasak! Kal!”

Birden karanlığın içinden cep lambalarının yaydığı ışığın ortasına karanlık bir şekil fırladı, tam göremiyorlardı. Arkasından birkaçı daha göründü.

Savaşçılardan biri, vahşiyi yakalamaya çalıştıysa da beceremedi, sonunda uyarmak zorunda kaldı: “Yere yatın! Bombalar!”

Artyom kendini traverslerin üzerine attı, kollarıyla kafasını örttü ve üvey babasının öğrettiği gibi, ağzını açtı. Kulaklarının dibinde korkunç bir patlama duyuldu; inanılmaz, kulakları sağır eden bir güç dalgası onu yere serdi. Birkaç dakika uyuşmuş bir halde öylece kaldı. Beyninin içi

uğulduyor, gözlerinin önünde rengârenk noktalar uçuşuyordu. Bilinçli olarak duyduğu ilk sesler, çaresizlikten durmaksızın tekrarlanan şu sözlerdi:

“Hayır, hayır, ateş etme, ateş etme, ateş etme, Dron silahsız, ateş etme!”

Artyom başını kaldırıp çevresine bakındı. Cep lambasının ışığında kollarını yukarıya kaldırmış adamı gördü, kendilerini kafese kapattıklarında başlarında nöbet tutan vahşiydi. Diğer adamlar yerden kalkıp üstlerini silkelediler. Havayı taşlardan oluşan bir toz bulutu sardı, istasyonun bulunduğu yönden de yanık kokusu geliyordu.

Biri sordu: “Ne oldu, tamamen çöktü mü?”

“Hem de bir tek bombayla... Sana söylüyorum, metro şimdi sadece pamuk ipliğine bağlı.”

“Neyse en azından biz onlardan kurtulduk. Onlar bütün bu taşları kaldırana kadar...”

Yanlarına gelen Melnik, “Vahşiyi bağlayın ve yanınıza alın” diye emir verdi. “Yolumuza devam ediyoruz, zaman daralıyor. Kim bilir, tekrar ne zaman kendilerine gelirler?..”

Ancak bir saat sonra mola verdiler. Bu arada tünel birçok yerde kollara ayrılıyordu, önden giden ştalker de hangi sapağı alacaklarını önceden belirliyordu. Bir yerde duvarın içinde, muazzam demir menteşeler gördüler, bir zamanlar görkemli bir kapının kanatlarını taşıyor olmalıydılar. Hemen yanında bir kapının enkazı duruyordu. Bunun dışında başka bir şeye rastlamadılar. Tünel kapkara, boş ve insansızdı, hayat yoktu.

Ağır yol alıyorlardı, çünkü tutuklu ihtiyarın bacakları tutmuyordu. Birkaç kez tökezleyip düştü. Dron da duraksayarak yürüyor ve yol boyunca durmadan yasaklar ve küfüre benzer bir şeyler mırıldanıyordu, sonunda konuşmasın diye ağzına bir tıkaç koydular.

Melnik nihayet dinlenmelerine izin verip görüş gözlüğü olan iki nöbetçiyi, iki yanda nöbet tutmaları için 50 metre ileriye gönderdi, bu arada

rahip de bitkin bir halde yere çöktü. Ağzı tıkaçlı vahşi ısrarla birtakım sesler çıkarınca, nöbetçiler sonunda dayanamayıp onu yaşlının yanına götürdüler. Yabanıl rahibin önünde diz çöküp bağlı elleriyle onun başını okşamaya başladı.

Küçük Oleg babasının yattığı sedyeye koşarak ağlamaya başladı. Anton'un uyuşukluğu geçmişti ama ilk iğneden sonraki gibi hâlâ baygındı.

Melnik bu arada Artyom'a yanına gelmesi için işaret etti. Artyom sonunda kafasını kurcalayan soruyu sordu: "Bizi nasıl buldunuz? Artık ümidi kesmiştim, bizi yiyecekler, diye düşünüyordum."

"Çok aramak zorunda kalmadık, drezini tam çatı deliğinin arkasında bırakmıştınız. Anton çay içmeye tekrar geri dönmeyince, nöbetçiler yarım saat sonra drezini buldular. Ama delikten içeriye tek başlarına girmeye cesaret edemediler, bir nöbetçiyi bırakıp sonra da istasyon şefine haber vermeye gittiler. Sen ortadan kaybolduktan hemen sonra, ben istasyona varmıştım. Önce Smolenskaya'daki üssümüzden destek güç aldım. Olabildiğince çabuk davrandık, silahlarımızla donanmak yine de epey zamanımızı aldı tabii... Her neyse, neler olduğunu ancak Mayakovskaya'da anlayabildim. Orada da kapatılmış olan bir yan tünel var. Tretyak'la ben, D-6 tünel girişini bulmak üzere yollarımızı ayırdık. Bir başımıza henüz üç dakika kadar yol almıştık ki ona seslendim. Ama cevap alamadım. Aramızdaki mesafe 50 metreden daha fazla değildi. Hemen geriye doğru koştum, mosmor, şişmiş bir halde yerde uzanmış yatıyordu, ağzı da bu pislikle doluydu. Bacaklarından tutup istasyona doğru sürükledim. O sırada aklıma Arkadi Semyonovitç'in zehirlenen nöbetçiyle ilgili bana anlattığı hikâye geldi. Tretyak'a ışığı tutunca gördüm, gerçekten de bacağına bir iğne saplanmıştı. Her şey üst üste gelmişti. Sana aceleyle bir ulak gönderdim, beni bekleyesin diye. Ama geri döndüğümde, sen çoktan gitmiştin."

"Bu vahşiler de yoksa Mayakovskaya'da mıydılar?" diye Artyom hayretle sordu. "Park Pobedy'den oraya nasıl geldiler ki?"

"Ben de tam sana bunu açıklamak istiyordum." Ştalker miğferini çıkarıp yere koydu. "Beni yanlış anlama ama sırf senin için geri gelmedik, keşif

yapmaktı geri dönmemizin nedeni. Metro2’ye buradan da bir girişin olduğunu zannediyorum, senin yamyamların Mayakovskaya’ya kadar gelmek için kullandıkları giriş. Aslında orada da durum aynı. Çocuklar gece yarısı istasyondan kayboluyorlar. Bu tiplerin nerelerde dolaştıkları, şeytanın bileceği bir şey, elimizde en ufak bir ipucumuz bile yok.”

“Yani demek istediğiniz... Söylemek istediğiniz...” Düşüncesi bile Artyom’a olanaksız göründüğü için, yüksek sesle söylemeye cesaret edemedi. “Metro-2’ye girişin burada bir yerlerde olduğuna mı inanıyorsunuz?” Metronun gizemli gölgelerine, yani D-6 girişine açılan büyük kapı, gerçekten bu kadar yakında mıydı?

Artyom şimdi Metro-2’yle ilgili bütün söylentileri, masalları, söylence ve kuramları tek tek aklından geçiriyordu. Polyanka’da o iki garip adamın, ona görünmeyen gözlemcilerle ilgili anlattığı hikâye bile yeterdi. Sanki görünmeyenleri birden karşısında görecekmiş gibi, ister istemez çevresine bakındı.

“Bir şey daha söyleyeceğim sana” diyen ştalker göz kırptı. “Galiba, içeriye girdik bile.”

Bu tamamen olanaksızdı! Artyom bir savaşçıdan cep lambasını ödünç alarak tünelin duvarlarını taramaya başladı. Diğerlerinin kendisini şaşkın gözlerle süzdüğünü fark edince, nasıl aptalca bir izlenim bıraktığını anladı ama başka türlü de yapamazdı. Bu arada ne görmeyi umduğunu kendisi de tam olarak bilmiyordu. Altından yapılmış raylar mı? Bugünkü yaşantının dehşetinden habersiz, eskisi gibi masalsı bir bereket içinde yaşayan insanlar mı? Tanrılar mı? Dış nöbet noktalan arasındaki bütün bölgeyi geçti ama olağanüstü hiçbir şey bulamadı ve tekrar Melnik’in yanına geri döndü. Melnik o sırada iki tutukluyu kontrol eden adamla konuşuyordu. Kuru bir ses tonuyla soruyordu:

“Rehinelere ne yapacağız? Gözden çıkaracak mıyız?”

“Önce bir konuşalım bakalım” diye ştalker cevap verdi. Eğilerek önce rahibin, sonra da ikinci tutuklunun ağzındaki tıkaçları çıkardı.

“Öğretmen! Öğretmen!” diye vahşi bağırmaya ve yakınmaya başladı. “Dron seninle birlikte gidiyor! Dron yasağa karşı geliyor. Kutsal geçitler gidiyor. Eğer seninle, sonuna kadar giderse, Dev Solucan’ın düşmanları tarafından hazır öldürülmeye!”

“Bütün bunlar ne demek oluyor? Ne biçim bir solucan bu? Ve hangi kutsal geçitler?” diye Melnik sordu.

İhtiyar susuyordu. Dron ise nöbetçilere korkuyla bakarak çabucak konuştu: “Dev Solucan’ın kutsal geçitleri, iyi insanlar için yasak. Dev Solucan kendini gösterebilir. İnsan görebilir ama bakmak yasak! Sadece rahiplere izin var! Dron korkuyor ama gidiyor. Dron öğretmenle gidiyor.”

Ştalker kaşlarını çattı. “Nasıl bir kurt bu?”

“Dev Solucan, hayatın yaratıcısıdır. Sonra kutsal geçitlerin. Her gün gidilmez. Yasak günler var. Bugün yasak gün, Dev Solucan’ı görürsen eğer, kül olursun. Duyarsan, lanetlenir ve hemen ölürsün. Herkes biliyor. En ihtiyarlar söylüyorlar.”

Melnik Artyom’a baktı. “Hepsi bunun gibi mi?”

“Hayır, siz rahiple konuşun.”

Melnik alaycı bir sesle, “Pek muhterem saygıdeğer cenapları” diye başladı. “Beni affedin, ben sadece eski bir askerim ve büyük laflar etmesini pek bilmem. Ama sizin devletinizde, bizim aramakta olduğumuz bir yer var. Daha iyi bir ifadeyle, orada... Ateşli okları saklıyorlar. Öfkenin tohumları...”

Melnik, ihtiyar söylediği mecazi deyişlere tepki verecek mi diye yüzünü dikkatle süzdü ama rahip inatla susuyordu. Artyom’la diğer adamlar, Melnik’in ihtiyarı konuşturmak için başka yollar aramasını şaşkınlıkla izliyorlardı: “Tanrının sıcak gözyaşları... Tanrı Zeus’un yıldırımları...”

Sonunda ihtiyar, aşağılayan bir sesle, “Tiyatro yapmayı bırakın” diye Melnik’in konuşmasını kesti. “Kirli asker postallarınızla metafizik âlemi kirletmeniz dayanılır gibi değil.”

Melnik bunun üzerine hemen esas konuya geldi. “Roketler. Moskova yakınlarındaki roket üssü. Mayakovskaya tünellerinden birinin çıkışında. Neden söz ettiğimi biliyorsunuz. Bir an önce, acilen oraya gitmemiz gerekiyor ve size tavsiyem, bize bu konuda yardım etmeniz.”

“Roketler...” Rahip, sanki tekrar keyfine varmak istermiş gibi, ağır ağır konuştu. “Roketler... 50 yaşlarında olmalısınız? O zaman hatırlamanız gerek, SS-18’ler. Batı’da onlara, ‘Şeytan’ diyorlardı. Bu ad, dünyaya kör doğan insan uygarlığının dışındaki tek aydınlanmaydı. Yaptıklarınız yetmedi mi? Bütün dünya harabeye döndü ve siz hâlâ doymadınız mı?”

“Dinleyin Sayın Kardinal” diye Melnik rahibin sözünü kesti. “Bunları konuşmak için artık fazla zamanımız yok. Size beş dakika veriyorum.” Ellerini birbirine sürterek eklemlerini tıkırdattı.

İhtiyar yüzünü astı. Ne ştalkerin üstündeki savaş kıyafeti ne de açık tehditleri onu fazla etkilemiş görünmüyordu. “Yoksa bana ne yapacaksınız? Bana işkence mi edeceksiniz? Öldürecek misiniz? Lütfen, bana iyilik edersiniz, nasılsa yaşlıyım, bizim inancımızda şehitlik yok. Diğer yüz milyonlarca insanı öldürdüğünüz gibi beni de öldürün! Benim bütün dünyamı nasılsa yok ettiniz! Bizim bütün dünyamızı! Hadi durmayın, ölüm saçan on binlerce silahın tetiğine bastığınız gibi şimdi de cehennem makinenizin tetiğine basın!”

İhtiyarın zayıf ve boğuk sesi yavaş yavaş tekrar eskisi gibi sertleşmişti. Dağınık beyaz saçlarına, bağlı ellerine ve çelimsiz vücuduna karşın hiç de acınası ve zavallı görünmüyordu. Garip bir güç fışkırıyordu sanki bedeninden, ağzından çıkan her söz inandırıcı ve bir öncekinden daha da tehditkârdı.

“Beni ellerinizle boğmanıza gerek yok, benim ölümle savaşımı da seyretmek zorunda değilsiniz. Makinenizle birlikte hepinize lanet olsun! Yaşamı ve ölümü değersiz kıldınız. Beni deli sanıyorsunuz değil mi? Oysa deli olan sizsiniz, babalarınız ve çocuklarınız! Asıl delilik, bütün yeryüzünü kendine köle yapmayı istemek değil mi ya da doğayı arabaların kölesi yapıp onu acılar içinde bırakmak delilik değil de nedir? Kendine ve benzerlerine

duyulan nefret yüzünden doğayla hesaplaşmak... Asıl delilik, çılgınlık bu değil mi? Dünya çöktüğü zaman siz neredeydiniz? Acaba bu çöküşün nasıl olduğunu gördünüz mü? Benim gördüklerimi, siz gördünüz mü? Gökyüzünün önce yavaş yavaş eriyip sonra da taşlaşmış bulutlarla kaplandığını gördünüz mü? Nehirlerin ve denizlerin nasıl kaynamaya başladığını, bedenleri yanan yaratıkların sahilde nasıl kustuklarını, sonra da tıpkı donmuş jölelere dönüştüklerini? Güneşin ufuktan yıllarca doğmadığını? Evlerin nasıl bir saniye içinde çökerek toz haline geldiğini ve içinde oturan insanların kül olduğunu? Onların yardım çığlıklarım duydunuz mu? Salgın hastalıklardan nasıl öldüğünü ve radyoaktif ışınlar yüzünden sakat kaldıklarını? Size nasıl lanetler yağdırdıklarını işittiniz mi?" Dron'u gösterdi. "Bu yaratığa bir bakın! Onun gibilere, kolsuz, gözsüz ya da altı parmaklılara! Bu halleri sayesinde yeni yetenekler edinen sakatlar bile sizi lanetliyorlar!"

Yabanıl, dizlerinin üzerine çökmüş, sonsuz bir saygıyla rahibinin sözlerini dinliyordu. Artyom'un da içinde benzer bir duygu alevlendi. Nöbetçiler bile bir adım geriye çekilmişlerdi, sadece Melnik alnını kırıştırmış bir halde, hâlâ yaşlının gözlerine bakmaya devam ediyordu.

"Kendi dünyanızın sonunu gördünüz mü?" diye rahip sözlerini sürdürdü. "Bunun suçlusunun kim olduğunu anladınız mı? Bir düğmeye basarak yüz binlerce insanın hayatını söndürenlerin adlarını kim biliyor? Göz alabildiğine uzanan yeşil ormanları kurumuş çöllere döndürenleri? Bu dünyayı ne hale getirdiniz? Benim dünyamı? Dünyayı yok etme sorumluluğunu nasıl olup da üstlenebildiniz, bu hakkı size kim verdi? Yeryüzü sizin makinelerinizin ürünü olan o lanet olası uygarlıktan daha büyük bir kötülük bugüne kadar hiç yaşamadı, doğayı cansız makinelerle karşı karşıya getiren bir uygarlık! Bu uygarlık doğayı sonsuza kadar baskı altında tutmak, onu yiyip bitirmek, hazmetmek için her şeyi denedi ama bunu yaparken fazlasıyla zorlandı ve sonunda kendi kendini yedi bitirdi. Sizin uygarlığınız bir kanser tümörüdür, kokuşmuş, zehirli atıkları bir yana ayırıp yakınında yararlı besleyici ne varsa her şeyi yutan dev bir amiptir. Ve bunlar yetmemiş gibi şimdi yine roketleriniz olsun istiyorsunuz! Yine uygarlığın ürünü o en korkunç silahlan istiyorsunuz! Ne için? Başladığınız

şeyi bitirmek için mi? İktidarı ele geçirmek için mi? Katiller! Sizden nefret ediyorum, sizin hepinizden nefret ediyorum!”

İhtiyarın çılgın haykırışı korkunç bir öksürük krizi ile sonlandı. Yeniden soluklanıp konuşmaya başlayana kadar, kimse tek kelime söylemedi.

“Ama sizin döneminiz artık sonuna yaklaşıyor... Ben bunu göremesem bile, tekniğin getirdiği lanetli tehlikeleri kavramış olup onlarsız hayatlarını sürdürenler, size geleceklerdir. Siz hepiniz yozlaştınız, çok fazla zamanınız kalmadı. Yazık ki sizin ölümle savaşınıza tanık olamayacağım. Ama yetiştirdiğimiz çocuklarımız bunu görecekler! İnsan o sonsuz kibriyle, sevdiği ve kendi için değerli olan her şeyi yok ettiğine sonunda pişman olacak. Yanılgılar ve hayaller içinde yaşadığı yüzyıllardan sonra iyiyle kötüyü, yalanla gerçeği birbirinden ayırmayı sonunda öğrenecek! Can çekişmeniz uzun sürmesin diye, merhametin hançerini kalbinizin ortasına saplayacağız. Çürüyen uygarlığınızın laçkalaşmış kalbine... O gün yakındır.” Melnik’in ayaklarının dibine tükürdü.

Ştalker hemen yanıt vermedi. Öfkeden titreyen rahibi süzdü. Sonra kollarını göğsünün üzerinde kavuşturarak hayretle sordu: “Ve bütün bunlar için kafanızda bir solucan hayal ettiniz, sonra da ona uygun masallar uydurdunuz öyle mi?” Sırf sizin yamyamlara, teknikten ve uygarlığın gelişmesinden nefret etmeyi öğretsinler diye, öyle mi?” “Susun! Sizin o lanet olası şeytani tekniğinizden nefret etmem konusunda ne biliyorsunuz ki? İnsanlardan, onların umutlarından, hedeflerinden, gereksinimlerinden ne anlarsınız ki? İnsanlık uzun zamandır böyle bir tanrıya gereksinim duyuyordu, bizim yarattığımız gibi bir tanrıya! Şayet daha önceki tanrılar insanın uçuruma yuvarlanmasına göz yumdularsa ve sonra kendileri de mahvoldularsa, onları yeniden diriltmenin ne anlamı var? Sizin sözlerinizden insanlığı uçuruma sürükleyen, bu melun kendini beğenmişliği, bu aşağılamayı, bu kibri seziyorum. Evet, Dev Solucan var olmayabilir.

Onu biz uydurmuş olabiliriz. Ama bu kurgulanmış yeraltı tanrısının, sizin göksel tanrınızdan, tahtlarından aşağıya yuvarlanıp binlerce parçaya bölünen putlarınızdan çok daha güçlü olduğuna pek yakında kanaat

getireceksiniz! Dev Solucan’a gülüyorsunuz öyle mi? Gülün bakalım! En sonunda gülen siz olmayacaksınız!”

“Yeter! Ağzını tıkayın!” diye Melnik emretti. “Ama şimdilik dokunmayın, daha sonra ona yine ihtiyacımız olabilir.”

İhtiyar hâlâ beddualar ederek direnmeyi sürdürürken, ağzına tıkacı koydular. İki savaşçının önlem olarak sıkı sıkıya tuttukları vahşi bu sefer ustasına acıdığını gösterir bir harekette bulunmadı. Omuzları düşmüş, öylece suskun kaldı, donuk bakışları rahibine dönüktü. “Öğretmen...” diye sonunda güçlükle konuştu. “Dev Solucan yok ne demek oluyor?”

İhtiyar ona bakmadı bile.

Dron önüne bakarak sessizce mırıldanıp kafasını salladı. “Demek öğretmen Dev Solucan’ı uydurdu?”

İhtiyar cevap vermedi. Artyom, ihtiyarın nutuk verir gibi konuşmasında, bütün yaşam enerjisini ve azmini sanki yitirdiğini fark etti. İçindeki nefreti, içindeki bütün zehri iyice döktüğü için, iyice bitkin düşmüştü.

“Öğretmen... Öğretmen... Dev Solucan var. Sen yalan söylüyorsun! Ama niçin?” Dron birden korkunç bir şekilde ulumaya başlamıştı.

Yarı uluyan yarı ağlamaklı sesinde öyle bir umutsuzluk vardı ki, Artyom’un içinde birden yanına gidip onu teselli etme isteği uyandı. İhtiyara gelince, yaşamdan çoktan vazgeçmiş, öğrencisiyle ilgisini büsbütün kesmiş görünüyordu.

“O var! O var! Biz çocuklarıyız! Biz hepimiz çocuklarıyız! O var, o her zaman vardı, hep olacak! Eğer Dev Solucan yoksa... Bu... Biz çok yalnız demek...” Kendi başına bırakılan vahşiye, birden korkunç bir şey oldu. Trans haline girmişti, sanki az önce duyduklarını unutmak istermiş gibi başıyla sağa sola sallanıyor, gözyaşları, ağzından fışkıran salyalarına karışıyordu. Parmaklarını kel kafatasına kenetlemişti. Nöbetçiler ondan uzaklaştılar, yabanıl yere çöktü, kulaklarını kapatıyor, sonra elleriyle kafasına vuruyor, bedeni kontrolünü kaybedene kadar sağa sola

yuvarlanmaya başlıyor, haykırışları tünelin dört bir yanında yankılanıyordu. Adamlardan birkaçı, onu sakinleştirmeye gayret ettiyse de başaramadı, ayaklarıyla dürterek iteleyince vahşi bir an için bağırmasını kesiyor, sonra tekrar haykırmaya başlıyordu.

Melnik isteriye tutulmuş yamyama kuşkuyla baktıktan sonra, belindeki kılıfından “Stetşkin”ini çekip aldı ve Dron’a doğrultarak tetiğe bastı.

Hafif bir plop sesi duyuldu, iki büklüm yere serilen yabanıl bir anda kendinden geçti. Deminden beri ağzından çıkan anlaşılmaz haykırışlar kesildi ama en son çıkardığı ses, sanki Dron’un hayatını biraz daha uzatmak istercesine, daha bir süre etrafta yankılandı:

“Yaln...”

Ve Artyom ancak şimdi, vahşinin ölmeden önce ne söylediğini anlayabildi: “Yalnız!”

Ştalker tabancasını tekrar yerine koydu. Artyom onun gözlerine bakmaya cesaret edemedi. Onun yerine, şimdi hareketsiz yerde uzanmış yatan Dron’a ve az ilerisinde oturan rahibe göz attı. Rahip öğrencisinin ölümüne en ufak bir tepki göstermemişti. Melnik ateş ettiği zaman hafifçe irkilmiş, sonra vahşinin cesedine bir bakmış ama umursamaz bir tavırla tekrar gözlerini çevirmişti.

“Yola devam ediyoruz” diye Melnik emretti. “Çıkardığımız bu gürültüyle metronun yansını ayağa kaldırdık.”

Az sonra birlik yine düzene girmişti. Artyom artçı görevi aldı, ışığı kuvvetli bir cep lambası ile, Anton’u taşıyan savaşçılardan birinin koruyucu yeleğini aldı. Birkaç dakika sonra yola çıkarak tünele doğru ilerlemeye koyuldular.

Aslında Artyom, üstlendiği bu göreve şu anda pek uygun değildi. Bacaklarını güçlükle hareket ettiriyor, traverslere takılıyor, umutsuzca ve çaresizlik içinde önünden yürüyen savaşçılara bakıyordu. Kulaklarında hâlâ Dron’un son yakarışı çınlıyordu. Umutsuzluğu, hayal kırıklığı, bu korkunç,

ıssız dünyada insanın tamamen yalnız olduğuna bir türlü inanamaması, bütün bunlar Artyom'un kafasının içinden geçiyordu. Artyom'un, bu kozmik yalnızlığı ancak bu vahşi yaratığın, kurgulanmış çirkin bir tanrısallığa duyduğu umutsuz özlemle dolu haykırışından sonra anlamaya başlaması ne kadar garipti!

İnsansız, boş tünelden geçerken, kendisi de buna benzer duygular içindeydi. Eğer ştalker söylediklerinde haklıysa ve bir saatten fazladır Metro-2'nin içinde bulunuyorlarsa, demek ki bu gizemli yapı sadece bir iaşe korunağı olarak kullanılmaktaydı, yani önceki sahipleri burayı terk etmişlerdi ve burası şimdi yoksul yamyamlar ile fanatik rahiplerin barınağı olmuştu.

Adamlar kendi aralarında fısıltıyla konuşmaya başlamışlardı. Görünümü diğerlerinden farklı boş bir istasyona gelmişlerdi. Kısa bir peron, alçak bir tavan, çelik betondan kalın sütunlar ve fayanslı duvarlar, istasyonun estetik olmaktan çok korunma ihtiyacına yanıt verecek şekilde tasarlanmış olduğu izlenimini veriyordu.

Duvara koyu bronzla kazılmış harfler yana yana gelerek ne olduğu anlaşılmayan SOVMIN[64] sözcüğünü oluşturmuştu. Bir başka yerde RF HÜKÜMET EVİ yazısı göze çarpıyordu. Artyom, bildiği metrolardan hiçbirinde bu isimleri taşıyan bir istasyon olmadığına emindi, demek ki kendi sınırlarının dışındaydılar şu anda.

Melnik burada uzun süre kalmaya niyetli görünmüyordu. Aceleyle çevreyi kolaçan etti, savaşçılardan biriyle alçak sesle durumu görüştükten sonra birlik yoluna devam etti.

Artyom tanımlamakta zorlandığı garip bir hisse kapılmıştı. Sanki üvey babasının kendisine doğum günü için verdiği gazete kâğıdı parlak bir hediye kabına dönüşmüştü ama o, içindeki hediyeyi bulamıyordu. Gözlerinin önünde görünmeyen gözlemciler ölüyorlar, tehditkâr, bilgiç ve inanılmaz bir gücün etkisiyle antik söylenceleri tasvir eden fantastik heykellere dönüşüyor, bu heykeller tünellerdeki nemin ve sürekli hava cereyanının etkisiyle zamanla ufalanıp parçalanıyordu. Yolculuğu sırasında

karşılaştığı bir yığın batıl inanç da sabun köpüğü gibi sönüp gitmişti... Önünde metronun büyük gizemlerinden biri açılmıştı: Şu anda, D-6'nın içinde bulunuyordu, birinin dediği gibi, "metronun altın efsanesi"nin içindeydi. Ama şu anda hissettiği coşkulu bir sevinç değil, garip bir burukluktu. Şimdi yavaş yavaş anlamaya başlamıştı, bazı gizemler, kimse onları çözmek istemediği için insana muhteşem geliyordu, sorular da yanıtlarım kimse bilmesin diye vardılar.

Yanağının üzerinde bir soğukluk hissetti, tünelin soluğu gözlerinden yuvarlanan yaşın üzerine değmişti. Az önce ölen vahşi gibi o da kafasını salladı. Tünelin nemiyle ıssızlığın kokusunu taşıyan hava cereyanından mı yoksa içindeki yalnızlık ve boşluktan mı bilinmez, bedenini bir titremedir aldı. Bir an için, dünyadaki her şeyin anlamını yitirdiğini sandı, üstlendiği misyonun, değişen bir dünyada insanın hayatta kalma çabasının ve her şekliyle bütün yaşamın anlamını yitirdiğini düşündü. İçeride hiçbir şey yoktu, boş ve karanlık zaman tünelinden başka hiçbir şey yoktu, o da herkese açıktı. Bu tünelden geçerken her insan yolunu şaşıracaktı, "doğum" istasyonundan "ölüm" istasyonuna kadar şaşkın şaşkın gitmek zorundaydı. İnancın peşinde olanlar onu, bu tünelin yan sapaklarında arıyorlardı. Oysa var olan sadece bu iki istasyondu, doğum ve ölüm istasyonları, tünel de sadece bu iki istasyonu birbirine bağlamak için inşa edilmişti.

Artyom düşüncelerinden kopup tekrar kendine geldiğinde diğerlerinin kendisinden epeyce uzaklaştıklarını fark etti. Onu tekrar kendine getiren şeyin ne olduğunu hemen anlayamadı. Çevreye göz gezdirince, tünel duvarındaki hafif aralık duran bir kapıdan garip bir gürültü kulağına geldi, boğuk bir uğultuydu. Diğerleri kapının önünden geçerken, herhalde bu gürültü henüz yoktu. Şimdiyse bunu duymamak mümkün değildi.

Birlik en az 100 metre ilerde olmalıydı. Artyom onların peşi sıra gitmekten vazgeçip soluğunu tutarak yanaştı, kapıyı itti ve cep lambasıyla içeriyi aydınlattı. Kapının arkasında oldukça uzun ve geniş bir koridor, bir diğer karanlık çıkışa bağlanıyordu. Uluma tam oradan geliyordu ve giderek kocaman bir hayvanın gürlemesini andırıyordu.

Artyom koridora girmeye cesaret edemedi. Trans halinde, diğer uçtaki karanlık boşluğa gözlerini dikti, uğultu birkaç misli artıp daha da güçlü bir şekilde duyulana kadar kulak verdi, ta ki cep lambasının ışığında, koridorun sonundaki açık duran geçidin önünden akıl almaz büyüklükte bir şey görünene kadar.

Artyom geriye sıçradı, kapıyı kapattı ve hızla önden gidenlerin arkasına doğru yoluna devam etti.

## 18

## İKTİDAR

Öndekiler, Artyom'un olmadığını henüz fark etmişler ve durmuşlardı. Tünelde beyaz bir ışık sağa sola titreşiyordu. Işık huzmesi sonunda Artyom'u yakalayınca, güvenlik önlemi olarak ellerini yukarıya kaldırarak seslendi:

“Benim! Ateş etmeyin!”

Işık söndü. Artyom hızla ilerledi, içinden masum bir gerekçe söylemeyi geçiriyordu ki, öndekilere yetiştiğinde, Melnik hemen sordu:

“Az önceki sesi duydun mu?”

Artyom başını salladı ama yaşadıklarını anlatmadı. Kim bilir, belki de sadece hayal görmüştü. Metroda kendi aklına güvenmenin pek doğru olmadığı düşüncesi son zamanlarda kafasına iyice yer etmişti.

Ne olmuştu? Gelip geçen bir tren miydi? Bu tamamen imkânsızdı! Metroda onlarca yıldır, bütün bir treni harekete geçirecek kadar elektrik yoktu. Ama ikinci olasılık daha da imkânsızdı: Vahşiler, Dev Solucan'ın kutsal geçitleri konusunda onları uyarmıştı. Ne demişlerdi: Bugün, yasak bir gündü. Öyle demişlerdi... Bundan başkası aklıma gelmiyordu. Emin olmak için ştalkere sordu: “Trenler artık işlemiyor değil mi?”

Stalker ona öfkeyle baktı. “Ne trenleri? Oldukları yerde kaldıkları günden beri, bir teki bile çalışmadı. Bu arada bütün trenleri parçalayıp bütün metroya dağıttılar. Bu gürültüyü mü kast ediyorsun? Ben onun yeraltından akan su olduğunu tahmin ediyorum. Nehir burada çok yakındadır, biz onun altından geçtik. Boş ver, canı cehenneme, şu anda başka sorunlarımız var. Önce buradan dışarıya çıkmak zorundayız.”

Artyom fazla kurcalamadı, ştalkere kafayı üşütmüş biri gibi görünmek istemiyordu, sonuçta ikinci tezi daha da saçma da olabilirdi.

Nehir gerçekten de onlardan fazla uzakta değildi. Herhalde, düşen su damlalarının çıkardığı tatsız gürültüyle rayların hemen yanından akan simsiyah sızıntıların fokurtusu tünelin karanlık sessizliğine kadar uzanıyordu. Duvarlar ve tavanlar nemden parlıyorlardı, her yeri beyaz küf kaplamıştı. Bazı yerlerde çamur birikintilerine bata çıka yürümek zorunda kalmışlardı. Artyom, tünellerde sudan korkmaları gerektiğini çok iyi biliyordu, çünkü nem, insanların unuttuğu ve terk ettiği yerlerde oluşuyordu. Tünel devamlı işler durumda olmazsa ve temelden gelen suyla mücadele edilmezse, bir yerde karşılarına birikintiler çıkması kaçınılmazdı. Hatta Suhoy bir keresinde tamamen su altında kalan tünellerden ve istasyonlardan söz etmişti. Çok iyi anımsıyordu. Bu tüneller çoğunlukla oldukça derindeydi ve daha ziyade metronun kenarındaydı, yani suyun yarattığı sorun bütün hat için söz konusu değildi. Duvarlardaki küçük damlacıklar ise Artyom'a, daha çok yalnız ve ölmekte olan bir adamın alnında birikmiş ter tanecikleri gibi görünüyordu.

Zaten ilerledikçe nem ve küf azalıyor, soluk almak daha kolaylaşıyordu. Tünel aşağıya doğru iniyor ve hâlâ bomboş görünüyordu. Artyom'un aklına yine Burbon'un söyledikleri geldi: Boş bir tünel daha büyük bir tehlikedir, demişti. Diğerleri de bunu sezmiş görünüyorlardı. Sık sık çevrelerine göz atıyorlar, sonra da kafilenin en sonunda yürüyen Artyom'un gözleriyle karşılaşmamak için hemen başlarını çeviriyorlardı.

Ne metal parmaklıklı yan sapakları ne de yandaki kalın demir kapıları dikkate alıyorlar, sadece önlerine bakıp dosdoğru yol alıyorlardı. Artyom, onlarca kuşak önce, bu kentin altında kazılmış olan bu labirentin akıl almaz cesametini ancak şimdi fark edebiliyordu. Metro, anlaşılan sayısız geçitler ve koridorlardan oluşan devasa bir yeraltı ağının sadece bir bölümüydü.

Önlerinden geçtikleri birkaç kapı açık duruyordu. Cep lambalarının ışığı terk edilmiş odalara ve paslanmış çift kişilik karyolalara bir saniye kadar esrarengiz bir hayatiyet verdikten sonra, iç içe girmiş koridorların karanlığında tekrar kayboluyordu. Her yerde ürkütücü bir ıssızlık egemendi. Artyom, görünmeyen insan izlerini boşuna gün ışığına çıkarmaya uğraşıyordu. Bu muazzam yapı uzun zamandır ölü ve terk edilmişti;

herhangi bir yerde birinin ölmüş artıklarını bulmuş olsalardı bile, Artyom şimdikinden daha az korkardı.

Zorlu yürüyüşleri bitecek gibi değildi. İhtiyar giderek daha yavaş yürüyordu, iyice güçten düşmüş görünüyordu, ne ayakla itip kakmalarla ne de küfürlerle adımlarını hızlandıracağa benzemiyordu. Ekip doğru dürüst bir mola da vermemişti, sedyeyi taşıyan adamlar yer değiştirene kadar en fazla yarım dakika durup biraz soluk almışlardı. Anton'un oğlu şaşılacak kadar cesurca dayanıyordu. O da yorgun görünüyordu ama bir kez bile yakınmamıştı, soluk soluğa ama bıkmadan adamlara ayak uydurarak yürüyordu.

Önden giden savaşçılar birden birbirleriyle hararetli bir şekilde sohbete başladılar. Geniş omuzlarının arasından ileriye doğru bakan Artyom, ne olduğunu anladı. Yeni bir istasyona gelmişlerdi.

Bu istasyon da hemen hemen bir öncekine benziyordu: Fil ayağı kalınlığındaki sütunlara dayalı tavanlar alçaktı. Beton duvarlar petrol renginde boyanmıştı, dekor ve süs yoktu. Peron burada alışılmıştan daha genişti, öte yanda ne olduğunu görmek mümkün değildi. İlk bakışta en az iki bin kişinin aynı anda tren bekleyebileceği kapasitede gibi görünüyordu. Ama burada da tek bir canlı bile yoktu, raylar pastan kararmışlar, çürümüş traversleri yosun bürümüştü. Artyom bronz dökümlü harfleri yan yana getirip istasyonun adını çıkardı. Burada da yine gizemli sözcük yazılıydı: GENELKURMAYLIK. Hemen Polis istasyonundaki subaylar aklıma geldi, bombardımanla yıkılmış olan Savunma Bakanlığı binasının önünde bulunan küçük meydandaki uğursuz ateş göz önüne geldi.

Melnik bir elini kaldırdı. Bir dakika sonra birlik hareketsiz yerinde kaldı.

"Ulman, benimle gel."

Bu kısa emirden sonra, ştalker peronun üzerine sıçradı. O ana kadar ştalkerin yanında yürüyen ayı endamlı bir savaşçı da platforma tırmanarak onu izledi. Ayağını sürüyerek usul usul attığı adımları az sonra istasyonun sessizliğinde kayboldu. Birliğin geri kalan elemanları emir üzerine

çatışmaya hazır vaziyette yürümeye devam ettiler ve tüneli her iki yönden göz hapsine aldılar. Artyom, arkadaşlarının koruması altında istasyonu daha iyi incelemeye koyuldu.

Çocuk birden kolunu tutup çekiştirdi.

“Babam ölecek mi?”

Artyom gözlerini yere indirdi. Oleg ona yalvarırcasına baktı, Artyom onun neredeyse ağlamak üzere olduğunu anladı. Çocuğu sakinleştirmek istercesine başını salladı ve yanağını okşadı.

Oleg hıçkırdı.

“Babamın nerede çalıştığını söylediğim için suç benim mi? Onu bu yüzden mi yaraladılar? Babam bana her zaman bunu kimseye söylememem gerektiğini tembihlemişti. Bana insanların roket birliklerinden hoşlanmadığını anlatmıştı. Babam, bunda utanılacak bir şey olmadığını, roket birliklerinin sadece kendi vatanlarını korumak istediklerini söylemişti. Ve diğerlerinin de bunu kıskandıklarını.”

Artyom çekinerek rahibe baktı. Yerde bitkin bir halde oturmuştu, konuştuklarına kulak vermiyordu.

İki dakika sonra iki gözlemci geri geldi. Birlik, ştalkerin çevresinde toplaştı, o da kısaca durumu aktardı. “İstasyon boş ama kullanımda. Birkaç yere bu solucanın tasvirleri çizilmiş. Sonra duvara elle çizilmiş bir harita var. Şayet o haritaya güvenirsek, bu hat doğru Kremlin’e gidiyor. Orada diğer hatlarla bağlantısı olan merkezi bir istasyon bulunuyor. Bunlardan biri Mayakovskaya’ya işaret ediyor. Biz oraya gitmeliyiz. Yol serbest olmalı. Yan geçitleri solumuzda bırakmamız gerekiyor. Sorusu olan?”

Adamlar bakıştılar ama kimse bir şey söylemedi. Ama ihtiyar, “Kremlin” adını duyar duymaz uyuşukluğundan sıyrılarak korkuyla yerinden sıçradı, çılgın gibi başını sallayarak inlemeye başladı. Melnik üzerine doğru eğilip ağzındaki tıkacı aldı.

“Oraya gitmeyin, hayır!” diye rahip mırıldandı. “Ben Kremlin’e gitmem, beni burada bırakın!”

“Sorun nedir?” diye ştalker öfkeyle sordu.

İhtiyar titremeye başladı ve dehşetle tekrarladı: “Kremlin’e gitmeyin! Biz asla oraya gitmeyiz! Ben sizinle gelmiyorum!”

“Böylesi daha iyi. Eğer siz oraya gitmiyorsanız, bir sorunumuz azaldı demektir. Tünel boş ve temizdir. Yan tüneller beni ilgilendirmiyor. Kremlin’e giden yolu izlemenin bizim için daha iyi olduğunu düşünüyorum.”

Savaşçılar aralarında fısıldaşmaya başladılar. Artyom’un aklına Kremlin kulelerindeki kötü ışıklar geldi ve bu yerden korkanın neden sadece rahip olmadığını anladı.

“Tamam, yeter artık” diyerek Melnik mırıldanmaları kesti. “Devam ediyoruz, fazla zamanımız yok. Bugün oradakiler için yasaklanmış bir gün, bu yüzden tünelde kimse yok. Ama daha ne kadar boş kalacak kim bilebilir ki? Onu yerden kaldırın!”

“Hayır! Oraya gitmeyin! Gitmek istemiyorum!” diye ihtiyar kendinden geçmiş bir halde bağırdı. Nöbetçilerden biri ona doğru yaklaşırken, adam belli etmeden yılan gibi kıvrılarak nöbetçinin parmakları arasından sıyrıldı, adamlar silahlarını üzerine doğrultunca da usluca itaat ediyormuş gibi yaptı. Ve birden arkadan bağlı elleri titredi ve haykırdı:

“Cehenneme kadar yolunuz var!”

Zafer kahkahası, birkaç saniye sonra gırtlaktan çıkan boğuk bir haykırışa döndü, bedeni kasıldı, ağzından aniden kocaman bir köpük fışkırdı. Kasılmayla birlikte yüz adaleleri çirkin bir maskeye dönüştü, ağzının köşesi yukarı çekilince, yüzü daha da korkutucu bir hal aldı. Bu Artyom’un bugüne kadar gördüğü en korkunç gülümsemeydi.

“Hayata veda etti” diye Melnik haberi verdi. İhtiyarın cesedinin yanına yaklaşarak çizmesinin ucuyla onu çevirdi. Donuk, aynı anda taşlaşmış bedeni yavaş yavaş pes etti ve yüzüstü düştü.

Artyom, önce ştalkerin ölünün sadece yüzünü saklamak istediğini zannetmişti ama sonra asıl nedeni anladı: Melnik cep lambasıyla ihtiyarın bağlı el bileklerini aydınlatmıştı. Rahip sağ yumruğuyla kavradığı bir iğneyi, sol koltuğunun altına saplamıştı. Rahip bunu nasıl becermişti, zehirli iğneyi bu kadar uzun zaman nerede saklamıştı ve daha önce neden kullanmamıştı? Artyom bu sorulardan hiçbirini açıklayamadı. Başını öte yana çevirerek cesedi görmemesi için Oleg’in gözlerini kapadı.

Adamlar kımıldamadılar. Yola devam emri verildiği halde, yerlerinde çakılmış gibi duruyorlardı. Ştalker adamları şöyle bir süzdü. Kafalarından neler geçirdikleri belliydi: Oraya gitmemek için rehine hayatına son verdiğine göre, Kremlin’de onları bekleyen şey ne olabilirdi ki?”

Ama tartışacak zamanlan yoktu. Melnik Anton’u taşıyan sedyenin yanına gitti, adam inliyordu, üzerine eğildi, sedyenin bir kolunu kavradı. “Ulman” diye seslendi.

Geniş omuzlu gözlemci bir an duraksadı, sonra Melnik’in yanında yerini aldı. Ani bir içgüdüyle, Artyom arkadan gelerek sedyeye yaklaştı. Sonra bir dördüncü adam daha geldi. Ştalker tek kelime söylemeden yerinden doğruldu ve yürümeye başladılar. Diğerleri onları takip etti, birlik yeniden düzene girdi.

“Artık pek uzak sayılmaz” diye Melnik alçak bir sesle konuştu. “Yaklaşık 200 metre var. Bütün mesele diğer hatta uzanan üst geçidi bulmak. Oradan da doğru Mayakovskaya’ya, sonrasını göreceğiz. Tretyak öldü, bir şeyler düşünmemiz lazım. Bizim için tek bir çıkar yol var.”

Bu sözlerle Artyom’un içinde bir şeyler kıpırdadı, kendi gideceği yolu düşünmeliydi. Melnik’in az önce söylediğinin bilincine hemen varmamıştı. Ama birden kafasında bir şimşek çaktı ve fısıldadı:

“Anton... Yaralı adam. O da roket birliklerindeydi. Yani yolu biliyor olmalı! O zaman hâlâ bir şansımız var demektir!”

Melnik, sedyede serilmiş yatan ve durumu gittikçe ağırlaşan nöbetçi komutanına kuşkuyla baktı. Uyuşukluğu çoktan geçmişti ama şimdi nöbet geçiriyordu. İnlemesine kopuk kopuk cümlelerle ara veriyor, sonra tekrar anlaşılmayan ama öfkeli emirler, umutsuz yalvarışlar, iç geçirmeler ve mırıldanmalarla devam ediyordu. Kremlin’e yaklaştıkça, daha da yüksek sesle bağırıyor, sedyenin üzerinde daha da şiddetli bir şekilde bir o yana bir o yana dönüp duruyordu.

“Söylemiştim! Tartışma yok!” Rüyasında arkadaşlarına böyle sesleniyordu. “Geliyorlar! Yere yatın! Korkaklar... Ama ne? Diğerlerine ne oldu? Kimse yapamaz bunu, kimse!”

Anton’un alnı nemlenmişti, sedyenin yanında yürüyen Oleg, adamlar pozisyon değiştirirken verdikleri kısa aradan yararlanıp bir bez parçasıyla onun alnını kuruluyordu. Melnik ışığı yüzüne tuttu: Anton’un dişlerinin nasıl birbirine geçtiğini, kirpiklerinin arkasındaki gözbebeklerinin nasıl huzursuzca gidip geldiğini görebiliyorlardı. Yumruklarını sıkıyor, bedeni bir o yana, bir bu yana dönüp duruyordu. Yelken bezinden yapılmış kayışlar onu yere düşmekten koruyorlardı ama taşımak giderek zorlaşıyordu.

50 metre kadar sonra Melnik elini kaldırdı, grup olduğu yerde durdu. Yerde yine kabaca çizilmiş bir işaret aydınlandı: Aynı yılan, burada kafasıyla kalın, kırmızı bir çizgiye vuruyordu. Ulman hafif bir ıslık çaldı, arkadan biri de sinirli bir sesle alay etti:

“Kırmızı ışığı gördüğün zaman, daha uzağa gitmeyeceksin demektir.”

“Bu, solucanlar için geçerli, bizim için değil” diye Melnik kısaca açıkladı. “İleri!”

Şimdi biraz daha ağır ilerliyorlardı. Ştalker gece görüş gözlüğünü takmış, önden gidiyordu. Ama tempoyu sadece güvenlik nedeniyle yavaşlatmamışlardı. Genelkurmaylık istasyonundan beri tünel devamlı aşağıya doğru iniyordu ve hâlâ tamamen boş olduğu halde, Kremlin’den bu

yöne doğru garip bir varlığın belirsiz ama hissedilir soluğu sızıyordu. Bu belirsiz soluk, adamları öylesine sarmalamıştı ki, sonunda orada, zifiri karanlıkta, girilemez derinlikte, açıklanmayan, devasa, kötü bir şeyin gizlendiğine iyice kanaat getirdiler.

Bu duygu, Artyom'un o güne kadar hissettikleriyle kıyaslanamazdı. Ne Suharevskaya tünelinde peşini bırakmayan karanlık anafora ne borulardan gelen seslere ne de Park Pobedy'e giden tünellerin önünde hissettiği batıl korkuya benziyordu. Bu kez, huzursuzluğunun arkasında gerçekten bir şeylerin, ruhsuz ama yine de canlı bir şeyin saklandığını hissediyordu.

Artyom, ştalkerin Ulman dediği, sedyenin diğer tarafından yürüyen güçlü kuvvetli savaşçıya baktı. Ne hakkında olursa olsun, birileriyle konuşmak için dayanılmaz bir istek kabardı içinde, önemli olan bir insan sesi duymaktı. Birden aklına, kafasını epeydir kurcalayan bir soru takıldı ve sordu:

"Kremlin'in üzerinde neden yıldızlar ışıldıyor?"

Ulman hayretle yanıtladı: "Sana yıldızların parıldadığını kim söyledi? Bu kesinlikle doğru değil. Kremlin'de durum şu: Orada herkes ne istiyorsa, sadece onu görüyor. Hatta bazıları Kremlin'in artık yerinde olmadığını, insanların kafalarında onu gördüklerini hayal ettiklerini iddia ediyorlar. Çünkü her şeyden çok kutsal kabul ettikleri Kremlin'in hâlâ var olduğunu umut etmek istiyorlar."

"Peki ona ne oldu ki?"

"Bunu kimse bilmiyor, belki senin yamyamların dışında. Ben daha çok gencim, o zamanlar belki henüz on yaşındaydım. Ama o tarihlerde savaşa katılanların söylediklerine göre, insanlar Kremlin'i yok etmek istememişler, bu yüzden de üzerine gizlice geliştirdikleri bir şeyi atmışlar. Biyolojik bir silah diyorlar. Tam savaş başlar başlamaz atmışlar. Silah hemen bulunmamış, alarm bile vermeye fırsat bulamamışlar, ne olduğu anlaşılınca da, artık iş işten geçmiş, çünkü orada olan şey, hepsini kemirmiş, hatta çevredeki insanları bile içine çekmiş. O şey bugüne kadar Kremlin duvarlarının arkasında yaşıyor ve muhteşem bir şekilde gelişiyor. "Artyom

Kremlin kulelerinin üzerindeki yıldızların nasıl uhrevi bir şekilde parıldadıklarını yeniden gözünün önüne getirdi.

“Peki insanları nasıl kendine çekiyor?”

“Biliyor musun, eskiden ‘karınca aslanı’ dedikleri bir tür böcek vardı. Kumda küçük çukurlar kazıyor, açtığı deliklerin zeminine oturuyor ve ağzını açıyordu. Bir karınca gelip de rastlantıyla çukurun kenarına yaklaştı mı olan oluyordu. Son durak. Karınca aslanı biraz çırpınınca kum aşağıya kayıyor, kumla beraber karınca da karınca aslanının açık ağzına düşüyordu. Kremlin’de olanlar buna benziyor. Çukurun kenarına ayak basman yetiyor, hemen seni içine çekiyor.” Ulman sırıttı.

“Peki insanlar neden kendiliklerinden içeri giriyorlar?”

“Ben nereden bileyim? İpnotize ediliyorlar herhalde. Şu senin insan yiyen büyücü sanatkârlarına bir bak hele. Bizim kafataslarımızı nasıl uyuşturdular... Bunu kendin yaşamadan inanmazsın. Neredeyse oradan sağ çıkamayacaktık.”

“Öyleyse neden dosdoğru aslanın inine gidiyoruz?”

“Bu soruyu sen en iyisi şefe sor. Ama eğer doğru anladıysam, şayet birini yakalayacaksa, yukarıya kulelere bakması gerekiyor. Bize gelince, biz zaten kulenin içindeyiz. Burada da insanın bakabileceği hiçbir şey yok.”

Melnik başını çevirerek onlara öfkeyle tısladı. Ulman hemen sesini kesince, o ana kadar duymadıkları bir ses kulaklarına geldi:

Hafif, boğuk bir kahkaha mı? Bir hırıltı mı? Aslında masum ve biraz da ısrarlı ve tatsız bir gürültüydü ama duydukları andan itibaren bir daha da unutamadılar.

Sonra peş peşe üç büyük, gizli kapıyı geçtiler. Kapıların hepsi ardına kadar açıktı, ağır demir bir perde tavana kadar yukarıya çekilmişti.

Kapılar, diye Artyom aklından geçirdi. Eşiğe geldik.

Duvarlar birbirinden ayrılıyordu, kocaman bir salona girdiler, o kadar büyüktü ki, en güçlü cep lambasının ışığı bile karşıdaki duvara uzanamıyordu. Tavan burada diğer gizli istasyonların aksine yüksekti, süslü ve görkemli sütunların üzerinde yükseliyordu. Tavandan aşağı, bir zamanlar altınla kaplı, şimdiyse kara pasla sıvanmış ağır avizeler sarkıyordu, cep lambalarının ışığında hâlâ eskisi kadar koket görünüyordu.

Duvarlar kocaman mozaiklerle süslenmişti, mozaiklerde sivri sakallı, kel kafalı, biraz yaşlıca, ceket giymiş bir erkekle işçi üniformalı adamlar, başlarında beyaz başörtüleriyle sade giysileri içinde genç kadınlar, kafalarında modası geçmiş kasketleriyle askerler tasvir edilmişti, hepsi yaşlı adama gülümseyerek bakıyorlardı. Bu tasvirlerin yanında göğün üzerinde uçan bombardıman birlikleri, zırhlı tümenler ve nihayet Kremlin'in kendisi resmedilmişti.

Bu müthiş istasyonun adı hiçbir yerde yazmıyordu, çevrenin bu görünümü nerede bulunduklarını zaten yeteri kadar açıklıyordu.

Sütunlarla duvarlar neredeyse iki santimetre kalınlığında toz tabakasıyla kaplanmıştı. Anlaşılan onlarca yıl buraya kimse ayak basmamıştı. Hatta korkusuz vahşilerin bile bu yere girmeye yanaşmadıkları düşüncesi insanı rahatsız ediyordu.

Rayın epey arkasında görünümü değişik bir tren duruyordu. İki vagondan oluşuyordu, zırhla kaplanmıştı, üzeri koyu yeşil koruyucu bir renkle boyanmıştı. Pencere yerine camları karartılmış mazgala benzer uzun daracık yarıklar vardı. İki vagonun da kapıları kapalıydı. Kremlin'in efendileri gizli kaçış yollarını acaba hiç kullanmamışlar mıydı?

Perona tırmanıp durdular.

"İşte burası..." Ştalker başını miğferi izin verdiği kadar geriye atarak, "Bana buradan o kadar çok söz ettiler ki... Ve anlatılanların hiçbiri doğru değil" dedi.

"Şimdi nereye gidiyoruz?" diye Ulman sordu.

“Hiçbir fikrim yok” diye Melnik açıkça itiraf etti. “Önce biraz etrafı kolaçan edelim.”

Bu sefer kendisi de birliğin yanında kaldı, adamlar ile birlikte harekete geçtiler... İstasyon yapısı itibariyle diğer istasyonlara benziyordu. Peronun iki yanında, salonu sağdan ve soldan çevreleyen raylar ve görkemli yuvarlak kemerlerin altında yürüyen merdivenler bulunuyordu. Merdivenlerden yakında olanı yukarıyı çıkıyor, diğeri aşağıya iniyordu. Burada bir yerlerde bir de asansör olmalıydı, çünkü Kremlin sakinlerinden hiçbirinin sıradan bir ölümlü gibi, perona çıkmak için yürüyen merdivenleri kullanacak zamanı yoktu.

Melnik’in duyumsadığı büyülü hava diğerlerine de geçti. Fenerleriyle yüksek kubbeleri aydınlatıyorlar, salonun ortasındaki bronz heykelleri, muhteşem duvar resimlerini inceliyorlar, yeraltında gerçek bir saray olan bu istasyonun ihtişamını büyük bir şaşkınlıkla beyinlerine nakşediyorlar ve sanki kutsal sessizliği bozmaktan çekiniyor gibi, aralarında alçak sesle fısıldaşıyorlardı. Artyom da hayranlıkla çevresini seyrediyordu, her türlü tehlikeyi, rahibin intiharını, Kremlin’deki yıldızların ipnotize eden ışıklarını, her şeyi tamamen unutmuştu. Şu anda sadece tek bir şeyi düşünüyordu: Avizelerin pırıltılı aydınlığında bu istasyon kim bilir ne muhteşem görünürdü!

Salonun diğer ucundaki aşağıya inen yürüyen merdivenlerin başladığı yere yaklaşmışlardı... Artyom aşağıda nelerin saklı olabileceğini hayal etmeye çalıştı. Acaba orada Urallar’daki gizli sığınaklara giden trenlerin bulunduğu bir ek istasyon mu vardı? Ya da orada yeraltındaki mahzenlerin koridorlarına ve zindanlarına giden başka raylar mı vardı? Bir yeraltı istihkâmı mı vardı? Silahlar, tıbbi malzeme ve gıda maddelerinin bulunduğu stratejik depolar mıydı yoksa aşağıdakiler? Ya da sadece göz alabildiğine aşağıya inen bir dizi merdiven mi vardı? Han’ın da sözünü ettiği, metronun en derin yeri dediği, burada bir yerlerde miydi?

Artyom zihnini kurcalayan bu olmayacak düşüncelerle fantezisini bilinçli bir şekilde canlandırırken, merdivenin başına gelip aşağıda gerçekte nelerin bulunduğunu görmekten belki de çekindiği için, birden duraksadı.

Bu yüzden merdivenlerden ilk inen karınca aslanlarını anlatan savaşçı oldu. Ama savaşçı aşağıya iner inmez bağırarak geriye sıçradı. Az sonra Artyom ne olduğunu anladı.

Merdivenler, tıpkı yüzlerce yıldır uykuda olup da yeniden hayata dönerek kasılmış uzuvlarını geren masal kahramanları gibi, harekete geçmişlerdi. Basamaklar aşağıya yaşlanmışlığın verdiği gıcırtıyla zorlanarak iniyorlardı, sadece bu görüntüde bile anlatılması güç, korkunç bir şeyler vardı. Burada sanki bazı şeyler doğru gitmiyordu, Artyom'un bildiği yürüyen merdivenlere benzemiyorlardı. Bunu fark ediyor ama sorunun ne olduğunu bir türlü çözemiyordu.

Basamakları atlamasına Ulman yardım etti. "Duyuyor musun, her şey ne kadar sessiz? Merdivenleri çalıştıran motor yok... Makine de sesiz, yerinde duruyor."

Evet ya, aynen böyleydi! Merdivenleri çalıştıran mekanizmanın tek gürültüsü, basamakların tıkırtısıyla yağlanmamış dişlilerin gıcırtısıydı. Acaba sahiden yalnız o gürültüler miydi? Artyom az önce tünelde dikkatlerini çeken, iğrenç ve itici şapırtıları yeniden duydu. Sesler merdivenlerin indiği yerden, aşağıdan geliyordu. Bütün cesaretini toplayarak merdivenin kenarına kadar geldi, kara-kahverengi basamakların hızlanarak aşağıya indiği çapraz tüneli lambasıyla aydınlattı.

Bir an için, Kremlin sırrını ona açıklıyor gibi geldi. Basamakların çatlaklarından, pis, kahverengi, yağlı, akıcı ve her şeyiyle canlı olduğu anlaşılan bir şeyin sızdığını gördü. Hafif bir şırıltıyla dışarıya akıyor, akıntı, senkronize bir ritimle Artyom'un görüş uzaklığına gelinceye kadar merdiven boyunca yükseliyor ve sonra alçalıyordu. Ama bu anlamsız bir kaynamadan öte bir şeydi. Bu dalga, hiç kuşku yok, basamakları büyük bir güçle harekete geçiren devasa bir bütünün sadece bir parçasıydı. Çok aşağılarda bir yerde, onlarca metre derinde, bu kirli-yağlı şey zemine yayılıyor, köpürüyor, sönüyor, akıyor ve oraya buraya seğirterek o garip, iğrenç gürültüleri oluşturuyordu. Yuvarlak kemer Artyom'a şimdi bir canavarın ağzı, merdiven tünelinin kubbesi bir yutak, merdivenler de, yeni

gelenlerin yanlışlıkla uyandırdıkları eski ve korkutucu bir tanrının açgözlü dili gibi görünüyordu.

Ve sonra sanki bir el şefkatle bilincine dokunur gibi oldu.

Kafası az önce içinden geçtikleri tünel gibi bir anda boşaldı. Ve şu anda tek bir şey istiyordu: Ayağını basamaklara atıp nihayet huzuru ve bütün sorularının yanıtlarını bulacağı aşağıya doğru hiç acele etmeden inmek. Yine gözlerinin önünde Kremlin'in yıldızları yanıp söndü.

Yanağına bir eldivenle vurulduğunu hissetti. Teni kızardı. "Artyom! Koş!"

Yerinden sıçradı ve dehşetten donup kaldı: Kahverengi bulamaç gerçekten de tünelden süzülerek geliyordu. Her saniyede kabarıyor, kaynayan domuz sütü gibi köpürüyordu. Artyom'un bacakları artık kendinin değildi. Görünmeyen antenler bir an için aklını boşaltmışlar ama şimdi onu yeniden yakalayıp karanlığın içine çekmişlerdi.

"Onu çek!"

"Önce çocuğu. Ağlamayı bırak!"

"Tanrım, ne kadar ağır. Bir de yaralı var..."

"Sedyeyi bırak! Ne işin var sedyeyle?"

"Bekle, ben yukarıya geliyorum, iki kişi daha kolay yaparız."

"Elini, elini ver bana! Hadi şimdi!"

"Şükür tanrıya. Dışarıya çıkardık."

"Sıkı tut. Bakma, oraya bakma! Duydun mu?"

"Bana! Bu bir emirdir! Yoksa ateş ederim!"

Artyom’un gözünün önünden garip görüntüler geçiyordu: Bir vagonun perçinlerle örtülü yeşil yan duvarı, kafasının üzerinde duran salon tavanı, sonra pisliğe bulanmış zemin... Karanlık... Tekrar yeşil zırhlı deri... Sonra dünya sallanmaktan vazgeçip sakinleşiyor ve donuklaşıyordu. Artyom yerinden doğrularak çevresine bakındı. Zırhlı trenin çatısında daire şeklinde oturmuşlardı. Bütün cep fenerleri söndürülmüştü, sadece biri, çok küçük olanı ortada açık duruyor ve aydınlatıyordu. Işık, salonda nelerin olup bittiğini görmeye yetmiyordu ama Artyom dört bir yandan gelen gurlamaları, boğuk gülmeleri ve hışırtıları duyuyordu.

Ve yine biri dikkatle, yoklayarak antenleri bilincine yerleştirdi ama bu sefer Artyom kafasını salladı ve hayal kayboldu.

Çevresine bakındı, çatıya çömelmiş adamları mekanik bir şekilde saydı. Hâlâ kendine gelmemiş olan Anton ve oğlu dışında, beş kişiydiler. Artyom, sersemlemiş bir kafayla, savaşçılardan birinin olmadığım fark etti, sonra düşünceleri yeniden donuklaştı. Ama kafası boşalır boşalmaz, zihni yeniden bulanık girdabın içine kaydı. Tek başına buna karşı direnmek kolay değildi. Bunun farkına vardığı anda, bir düşünceyi yakalayıp bir daha bırakmamayı denedi. Önemli olan, zihnin devamlı işlemesi için herhangi bir şeyi düşünmekti. Diğerlerinde de durum aynıydı.

Melnik, “Bütün bunlar radyoaktif ışınların marifetidir “dedi. “Ve biyolojik bir silahın olduğu da doğrudur! Ama kümülatif oluşumu hesaba katmamış olmalılar. Bunun bir duvarın arkasında olması ve şehre yayılmaması büyük şans.”

Kimse ona yanıt vermedi. Savaşçılar susup dinliyorlardı.

“Konuşun benimle! Susmayın! Yoksa buradaki rezalet küçük beyninizi de ele geçirecek. Hey, Oganesyan! Oganesyan! Ne düşünüyorsun?” Ştalker adamlarından birini sarstı. “Ulman, kahretsin! Nereye bakıyorsun öyle? Bana bak! Susmayı bırakın!”

Ulman gözkapaklarını kırpıştırdı ve konuştu: “O çağırıyor. Öyle şefkatli ki...”

“Ne dedin, şefkatli mi? Delyagin’in başına ne geldi görmedin mi?” Melnik Ulman’ın yüzüne okkalı bir şamar patlatınca, adamın donuk bakışları yeniden canlandı.

“El ele tutuşun, el ele tutuşun! Susmayın!” diye Melnik bağırdı. “Susmayın! Artyom! Sergey! Buraya bakın, bana bakın!”

Bu arada bir metre altlarındaki korkunç kitle gurulduyor ve kaynıyordu. Bütün peronu çoktan istila etmiş olmalıydı. Gittikçe daha kuvvetli bastırıyordu, çekimine karşı durmak olanaksızdı.

Melnik ise pes etmeye niyetli görünmüyordu, askerlerini kolundan tutup sarsıyor, yüzlerine vuruyor ya da şefkatli dokunuşlarla tekrar kendilerine getiriyordu. “Çocuklar! Adamlarım! Pes etmeyin! Hadi şimdi koro halinde şarkı söylüyoruz!” Yanlış ve hışırtılı bir sesle söylemeye başladı: “Kalk ayağa, sen, büyük, geniş ülke![65] Kalk ayağa son savaş için... Faşist hayvanlara karşı savaş... Karanlık iktidar saldırıyor...”

“Bizim haklı öfkemiz...” diye Ulman araya girdi. “Bize yakında zaferi getirecek”

Trenin çevresinde mırıldanan kitle şimdi iki misli bir güçle birleşmiş, daha bir büyümüştü. Artyom, sözlerini bilmediği için şarkıya katılmadı. Ama adamların şarkılarında söz ettikleri karanlık iktidarı tesadüfen seslendirmediklerine emindi.

Şarkının ilk dizesiyle nakaratını savaşçıların hepsi ezbere biliyordu ama devamını Melnik yalnız söylemek zorunda kaldı. Bu arada gözleri çakmak çakmak tehdit edercesine adamlarını kolluyor, yan çizmesinler diye dikkat ediyordu.

Biz iki farklı kutuptan Her şeyimizle birbirimize düşmanız

Biz aydınlık ve barış için savaşıyoruz

Siz karanlık için savaşıyorsunuz

Bu kez şarkının tekrarını hepsi birlikte söylemeye başladılar, hatta küçük Oleg bile denemeye kalkıştı. Kaba, tıkız erkek sesleriyle oluşan bu acınası koronun sesi, uçsuz bucaksız karanlık salonda yankılanıyordu. Şarkıları, mozaik dekorlu yüksek kubbeye yükseliyor, tavana çarpıp yeniden aşağıda uğuldayan canlı kitleye iniyordu. Bu görüntü, başka bir durumda -bir metro treninin tepesinde, el ele tutuşmuş yedi yetişkin insanla bir çocuğun anlamsız şarkılar söylemesi- Artyom'a komik ve anlamsız gelebilirdi, şimdiyse gece yaşanılan bir kâbus sahnesi gibi görünüyordu. Ve şu anda tek isteği, bu kâbustan bir an önce uyanmaktı.

Bizim haklı öfkemiz

Bize yakında zaferi getirecek

Bütün halk için savaşıyoruz

Bu kutsal bir savaştır

Artyom onlarla birlikte söylemediği halde, dudaklarını hararetle kıpırdatıyor, melodinin temposuna uyarak sallanıyordu.

İlk dizelerdeki sözleri tam anlamadığı için, ilk başlarda, şarkının ya metroda hayatta kalanlarla ya da saldırdıkları istasyonu ele geçirmek üzere olan Karaderililer'e karşı sürdürülen savaşla ilgili olduğunu düşünmüştü. Ama dizelerden birinde bir kez daha "faşistler" sözü geçince, Artyom, Kızıl Tugay'ın Puşkinskaya istasyonu sakinlerine karşı sürdürdüğü savaştan söz edildiğini anlamıştı.

Düşüncelerinden sıyrılıp yeniden gerçeğe dönmüştü ki, kororom sustuğunu fark etti. Belki Melnik de başka dize bilmiyordu ya da diğerleri şarkı söylemeyi bırakmışlardı.

"Gelin çocuklar!" Hiç değilse Kombat'ı[66] söyleyelim" diye ştalker adamlarını ikna etmeye çalışarak söylemeye başladı:

"Kombat, hey yaşlı kombat, kendini hiç saklamadın, kalbin tam bir format.. "Ama birkaç sözcükten sonra o da sustu.

Grup durdu. Erkekler birbirinin ellerini bıraktılar, daire dağıldı. Hepsi susuyordu, o ana kadar ateşli bir şekilde şarkıyı mırıldanan Anton bile sesini kesti.

Artyom, kafasındaki boşluğun, umursamazlığın ve yorgunluğun getirdiği ılık, bulanık bir belirsizlikle dolduğunu hissetti. Aceleyle bunu kafasından atmaya çalıştı, misyonunu düşündü, anımsadığı ne kadar çocuk şiiri varsa hepsini mırıldanmaya koyuldu, sonra da tekrarlamaya başladı: "Ben düşünüyorum, ben düşünüyorum, ben düşünüyorum, içime giremeyeceksin..."

Ştalkerin Oganessyan dediği savaşçı birden yerinden kalktı ve bütün ihtişamıyla dikildi. Artyom ilgisizce gözlerini kaldırdı.

"Şimdi gitmeliyim. Hoşça kalın" dedi.

Diğerleri arkadaşlarına ilgisizce baktılar ve cevap vermediler, sadece ştalker ona başını salladı. Oganessyan trenin tepesinde kenara kadar geldi, duraksamadan ileriye bir adım attı. Düşerken bağırmadı ama aşağıdan iğrenç bir ses duyuldu, gurklamakla homurdanmanın karışımı bir sesti.

Ulman "O çağırıyor. O çağırıyor" diye şarkı söylerken, yerinden kalkmaya davrandı.

Artyom ise hâlâ kafasında aynı afsun duasını tekrarlıyordu: "Ben düşünüyorum, ben düşünüyorum, ben düşünüyorum..." "Ben" kelimesinde takılıyor, sonra da kendi bile fark etmeden, yüksek sesle tekrarlıyordu. "Ben, ben, ben, ben, ben." Ve sonunda, aşağıda kaynayan kitlenin başlangıçtaki gibi hâlâ öyle iğrenç olup olmadığını görmek için birden içinde karşı koyamadığı güçlü, dayanılmaz bir arzu duydu. Belki de yanılmıştı. Yine Kremlin kulelerindeki yıldızlar aklına geldi, o kadar uzakta ama hâlâ o denli de çekiciydiler ki...

O sırada küçük Oleg yerinden sıçradı, bir hamle yapıp neşeli bir kahkaha atarak trenin tepesinden yere atladı. Çocuğun bedenini içine alan canlı bataklıktan hafif bir cuk sesi duyuldu. Artyom Oleg'i kıskandığını hissetti, onu taklit ederek arkasından gitmeye hazırlandığı sırada, Oleg'in

kafası iyice bataklığa gömüldükten sonraki birkaç saniye içinde, belki de çamur kütlesi çocuğun canını alırken, babası uyanarak bağırdı.

Anton soluk soluğa sağa sola deli gibi bakarak yerinden doğruldu, uyandırmak için diğerlerini de sarsmaya başladı. Bu arada durmadan soruyordu: “Nerede o? Ona ne oldu? Oğlum nerede? Oleg nerede? Oleg! Oleşka!”

Savaşçılar yavaş yavaş etrafta olup bitenleri anlar gibi oldular. Artyom da kendine geliyordu. Oleg’i aşağıya atlarken görüp görmediğinden bile emin değildi. Bu yüzden cevap vermedi, yine de kötü bir şey olduğunu fark etmiş olmalı ki, hâlâ tam olarak kendine gelemeyen Anton’u yatıştırmaya çalıştı. Adamın panik hali, sonunda Artyom’u, Melnik’i ve diğer adamları da etkilemişti, hepsi donuk hallerinden silkelenmişlerdi. Anton’un telaşı ve öfkeli umutsuzluğu onlara da geçmiş, bilinçlerini kıskaç gibi hapseden bu görünmeyen el aniden kendini geri çekmiş, adamların içinden fışkıran nefretle sanki bir anda yok olup gitmişti. Artyom’la diğerleri artık salim kafayla düşünme yeteneklerine yeniden kavuşmuşlardı. Bilinçlerinin istasyona girdikleri anda kaybolduğunu ancak şimdi anlamışlardı.

Ştalker, fokurdayan kitleye birkaç el ateş ettiyse de sonuç alamadı. Bunun üzerine alev püskürtücüsünü taşıyan adamına, elindeki benzin bidonunun kapağını açmasını emretti. Sonra cep fenerleri olan iki savaşçıya hazır olmalarını söyledi, kendi de ateş mevziine geçti. Melnik’in bir işaretiyle birinci savaşçı kendi etrafında bir daire çizip dönerek bidonu istasyonun ortasına fırlattı. Neredeyse kendisi de bidonla beraber uçacakken son anda trenin çatısının kenarına tutundu.

Bidon havada uçarak kendilerinden yaklaşık beş metre kadar ileriye düştü. Diğer iki savaşçı bidonun yağlı yüzeye değdiği yeri aydınlatırken, Melnik seslendi: “Yere yatın!” Sonra silahını hedefe doğrultup tetiğe bastı.

Artyom trenin tepesinde boylu boyunca uzandı. Melnik’in silahından çıkan kuru plop sesini duyunca, yüzünü dirseklerinin arasında saklayarak, var gücüyle trenin tavanının soğuk zırhlı kaplamasına yapıştı. Dehşetli bir patlama oldu, Artyom’u neredeyse aşağıya sürükleyecekti. Tren sarsıldı.

Sıkıca kapattığı gözkapaklarınm arasından, alevli yağın püskürtücüden çıkan yağlı kitlenin üzerine yayılıp yanmasıyla çıkan kirli, portakal renginde bir ışık sızdı. Bir dakika kadar hiçbir şey olmadı. Bataklığın guruldaması ve şapırtısı henüz bitmemişti. Artyom, kitlenin, kendisi için beklenmedik bu tatsız sürprizden sonra tekrar toparlanıp zihnini bulandırmaya başlayıp başlamayacağını hesaplıyordu.

Ama beklediği gibi olmadı, gürültü yavaş yavaş uzaklaşmaya, azalmaya başladı.

Ulman “Bakın!” diye seslendi. “Geri çekiliyor.”

Artyom kafasını kaldırdı. Cep fenerinin ışığında, az öncesine kadar bütün salonu dolduran kitlenin, büzülerek yürüyen merdivenlere doğru çekildiği açıkça görülüyordu.

Melnik, bacaklarının üzerinde doğruldu. “Acele edin! Kitle aşağıda kaybolur kaybolmaz, hepiniz benimle beraber tünele doğru koşun!”

Artyom, Melnik’in birden bire nasıl bu kadar emin olduğuna şaşırdı ama bir şey sormadı, az önceki kararsızlığının genel ruhsal şaşkınlığından kaynaklandığını tahmin etti. Ştalker eski haline dönmüştü. Yine, birliğinin hedeflerini koymasını bilen, akıllı kumandanı olmuştu.

Artyom’un bunu uzun uzun düşünecek ne keyfi ne de zamanı vardı. Şimdi önemli olan, Kremlin’in bodrumundaki bu acayip varlığa yem olmamak için bir an önce bu lanetli istasyonu terk etmekti. İstasyon da artık hiç şaşırtıcı ve harikulade görünmüyordu, aksine düşmanca ve son derece itici geliyordu. Duvar resimlerindeki işçilerle köylüler bile şimdi onlara sanki öfkeyle bakıyorlardı, gülümser göründükleri resimlerde de sanki numara yapıyorlardı.

Paldır küldür peronun üzerine atlayarak istasyonun karşı ucuna fırladılar. Anton bu arada kendine gelmiş onlarla birlikte koşuyordu, artık kimse onları tutamazdı.

Karanlık tünelin içinde 20 dakikalık çılgın bir koşmacadan sonra, Artyom tamamen soluksuz kalmıştı, diğerleri de yorulmaya başlamışlardı. Sonunda ştalker koşmak yerine hızlı adımlarla yürümelerine izin verdi.

Artyom Melnik'e yetişerek sordu: "Nereye gidiyoruz?"

"Tahminime göre şu anda Tverskaya Caddesi'nin hemen altındayız. Az sonra Mayakovskaya'ya varmış olacağız. Ne yapacağımıza orada karar veririz."

"Hangi tünele gideceğimizi nereden biliyordunuz?"

"Genelkurmaylık'ta gördüğümüz haritada gösteriliyordu. Ama ancak son dakikada tekrar aklıma geldi. İster inan, ister inanma ama Kremlin'e geldiğimiz anda kafam tamamen boşalmıştı."

Artyom düşündü. Yoksa, Kremlin istasyonuna, duvar resimlerine ve heykellerine, büyüklüklerine ve olağanüstü gösterişlerine karşı duyduğu hayranlık, kendi duyguları değil miydi? Bütün bunlar sadece bir yanılsama mıydı, peşlerine takılan bu acayip varlığın yarattığı yanılsama mıydı?

Sonra, kafasında kurguladığı fanteziler kaybolunca, istasyonun kendisinde nasıl bir korku ve iğrenti duygusu yarattığı aklına geldi. Bu duyguların da kendi duyguları olup olmadığından kuşku duymaya başladı. Belki de canını acıttıkları karınca aslanı onlarda bu paniğe, korkuya neden olmuştu.

Hangi duygular Artyom'un kendisine aitti ve hangilerini kafasında kurgulamıştı? O canavar artık aklını azat etmiş miydi, yoksa hâlâ düşüncelerini ve heyecanlarını yönlendiriyor muydu? Artyom ne zaman onun ipnotize etkisinin altına girmişti? Kararlarında acaba hiç özgür olmuş muydu? Artyom'un aklına yine Polyanka'nın garip sakinleriyle yaptığı konuşma geldi.

Çevresine bakındı. Anton kendinden iki adım ötede yürüyordu. Oğluna ne olduğunu artık sormuyordu, anlaşılan bu arada birileri ona bunu söylemişti. Yüzü bir ölününki kadar donuktu, içine kapanmıştı. Adamların

oğlunu belki de kurtarabileceklerini acaba anlamış mıydı? Oğlunun ölümünün talihsiz bir kaza olduğunu ama bu kazanın diğer adamların hayatını kurtardığını anlamış mıydı? Ya da bunun bir kaza olmayıp oğlunun bir kurban olduğunu?

“Biliyor musunuz, Oleg hepimizi kurtardı. Onun sayesinde tekrar kendimize geldik” diye Artyom, Anton’a dönerek konuştu.

Diğeri “Evet” diye umursamaz bir halde cevap verdi.

“Sizin roket birliklerinde olduğunuzu anlattı. Stratejik roket birliklerinde.”

“Taktik birliklerde. Totşka ve Iskander.”

Ştalker ikisinin konuşmalarına kulak vermiş ve biraz geride kalmıştı. Birden kafasında şimşek çaktı. “Ve roket atıcıları? Smertç mi,[67] Uragan mı?”

“Ben de biliyorum. Uzun süre hizmet verdim, bize de öğretmişlerdi. Ayrıca bu konu beni de hep ilgilendirmişti. Her şeyi denemek istiyordum. Ta ki roketlerin ne işe yaradığını görene kadar.”

Anton konuşulanlara ilgisiz gibiydi. Sıkı sıkıya sakladığı sırrın açığa çıkmış olmasından en ufak bir rahatsızlık duymadığı belliydi. Soruları tek heceyle, mekanik bir şekilde yanıtlıyordu.

Melnik başını sallayarak tekrar önde ilerleyen gruba katıldı.

Artyom yeniden Anton’a döndü. “Acilen yardımınıza ihtiyacımız var. WDNCh istasyonunda korkunç şeyler oluyor” dedi ve sustu. Son 24 saat içinde bütün bu yaşadıklarından sonra, WDNCh’da olup bitenler artık pek o kadar tehlikeli gelmiyordu, bütün bir metroyu ve insanları biyolojik bir tehlikeye düşürecek olağanüstü bir durum gibi görünmüyordu. Ama bu düşünce de Artyom’un artık canını sıkıyordu, çünkü bunun da yine kendi düşüncesi olmayıp dışarıdan ona zorla dikte edilmiş olabileceğini tahmin ediyordu. Kendini toparladı ve konuşmasını sürdürdü:

“Yukarıdan aşağıya birtakım yaratıklar geliyor.”

Anton sözünü bir el hareketiyle kesti. “Bana sadece ne yapılması gerektiğini söyle, yapayım” diye kayıtsız bir ses tonuyla konuştu. “Şimdi yeterince zamanım var. Oğlum olmadan hangi yüzle evime dönebilirim?”

Artyom nazik bir şekilde başını eğerek nöbetçiyi kendiyle baş başa bıraktı. Kendini kötü hissediyordu. Az önce çocuğunu kaybetmiş birinden yardım istemek doğru değildi. Üstelik Anton, Artyom’un hatası yüzünden çocuğunu yitirmişti.

Önden giden ştalkere yetişti. Adamın keyfi yerinde görünüyordu, önde tek başına yürüyor, alçak sesle kendi kendine mırıldanıyordu. Artyom’u görünce gülümsedi. Artyom melodiyi tanıdı, trenin çatısında birlikte söyledikleri kutsal savaş şarkisiydi. “Biliyor musunuz, bu şarkının önce bizim Karaderililer’le savaşımızı anlattığını düşünüyordum. Ama sonra faşistlerden söz edildiğini anladım. Bunu Kızıl haftakiler mi yazdı?”

Melnik kafasını salladı. “Bu şarkı 150 olmasa bile en az 100 yıllıktır. Önce bir savaş için yazıldı, sonra bir başka savaş için değiştirildi. Güzel olan, şarkının her savaşa uyması. İnsan ışığın, düşmanları da karanlığın gücüdür, insanlık var olduğu sürece her zaman bu anımsanacaktır.”

“Ve cephenin her iki tarafında olanlar bunu hatırlayacaklardır” diye Artyom aklından geçirdi. Acaba bu... Aklı yine Karaderililer’e takılmıştı. Acaba bunun anlamı şu muydu? Karaderililer için, insanlar ve WDNCh sakinleri kötünün ve karanlığın temsilcisidirler.

Ama Artyom’a göre, Karaderililer sıradan rakipler değildiler. Eğer merhamet gösterip onlara kapıyı açarsanız, artık hiçbir şey onları durduramazdı.

Bir süre sonra Melnik tekrar konuşmaya başladı. “Biliyor musun, yaşadığımız bu ülkede zamanlar hep birbirinin aynıdır, yani zamanla hiçbir şey değişmez. Buradaki insanlar böyle, onları değiştiremezsin. Hepsi dik kafalıdır. Dünyanın sonu geldi derler, sırtında korunaklı elbise olmadan dışarı çıkmazsın, sonra bir de bakarsın ki eskiden belki de sadece sinemada

gördüğün bin türlü hayvanla başın derde girmiş. Ama hayır, sonuç hep sıfır! Hepsi de yine aynı, değişen bir şey yok. Bazen, hiçbir şeyin değişmediği izlenimine kapılıyorum. Örneğin bugün Kremlin'deydim." Ştalker ağzını çarpıtarak sırıttı. "Ama yeni bir şey keşfedemiyorum. Hâlâ eskiden olduğu gibi hep aynı numara sürüp gidiyor. Onların bu vebayı üzerimize ne zaman saldıklarından bile emin değilim; 30 yıl mı yoksa 300 yıl önce miydi, bilemiyorum."

"Peki 300 yıl önce böyle bir silah var mıydı?" diye Artyom kuşkuyla sordu. Melnik yanıtlamadı.

Yolda iki ya da üç kere Dev Solucan'ın resmine rastladılar ama ne vahşilere ne de varlıklarına dair en ufak taze bir iz görmediler. İlk çizimi gördüklerinde savaşçılar temkinli davrandılar, üçüncüsüne geldiklerinde nispeten lakayt kaldılar ve Ulman rahatlamış bir halde saptamasını yaptı: "Demek yalan söylememişler. Bugün onlar için kutsal bir gün, istasyonlarda oturuyor ve tünellere girmiyorlar."

Melnik'in ise bu arada kafasını başka bir şey kurcalıyordu. Yaptığı hesaplara göre, metro ve roket üssüne giden tünelin çıkışına şu anda çok yakın olmalıydılar. Çizmiş olduğu plana her dakika bakıyor, kendi kendine olur olmaz konuşuyordu: "Burada bir yerde... Bu değil mi? Hayır, yanlış dönemeç, peki esrarengiz kapalı kapı nerede? Az sonra orada olmamız lazım."

Sonunda çatallanan bir yolda durdular: Solda, demir parmaklıkla kapatılmış bir çıkmaz sokak vardı, sokağın sonunda kapalı büyük kapının kalıntıları görülüyordu, sağda dümdüz bir tünel uzanıyordu, cep lambalarının ışığı derinlerde kayboluyordu.

"Burası" diye Melnik saptadı. "Geldik. Haritadaki çizimle örtüşüyor. Parmaklığın arkasında, Park Pobedy'deki gibi çökük bir yer var. Ve Tretyak'ı ele geçirdikleri geçit orası olmalı. Hadi..." Elindeki haritayı aydınlattı. "Bu çataldan tünel doğru bu tümene gidiyor, buradaki tünel de geldiğimiz yere, Kremlin'e uzanıyor. Evet, doğru."

Melnik’le Ulman, parmaklığı tırmanarak yaklaşık on dakika kadar geçidin duvarlarıyla tavanını aradılar. Geri döndüklerinde ştalker, “Her şey yolunda!” dedi. “Orada bir koridor var, bu sefer kanalizasyondaki gibi, zeminin üzerinde yuvarlak bir kapak var. Bu da doğru yerde olduğumuzu gösterir. Ama önce biraz dinleniyoruz!”

Sırt çantalarını yere atıp henüz yere oturmuşlardı ki, Artyom’a garip bir hal geldi. Rahatsız bir şekilde oturduğu halde, hemen uykuya daldı. Belki önceki günün yorgunluğuydu ama belki de etkisini sonradan gösteren uyuşturucu iğnenin zehiriydi.

Yine, rüyasında WDNCh’daki bir çadırda uyandığını gördü. Daha önceki rüyalarında olduğu gibi burada da istasyon karanlık ve insansızdı. Rüya gördüğünün tam bilincinde olmadığı halde Artyom, başına ne geleceğini önceden biliyordu. Her zamanki gibi oyun oynayan kız çocuğunu selamladı ama bu sefer ona hiçbir şey sormadı, raylara doğru yürüdü. Uzaktan gelen haykırışlar ve yalvarmalar bu sefer onu korkutmadı. Peşini bırakmayan bu rüyayı yüzlerce kere görmüş olmasının asıl nedeni bu değildi, bunu biliyordu. Nedeni tünelin içinde saklıydı. Bu tehlikenin doğasını bulup ortaya çıkarmalıydı, durumu iyice öğrenmeli, güneydeki müttefiklerine bu konuda bilgi vermeliydi. Ama tünelin zifiri karanlığı onu sarmaladığı anda bütün bu düşünceler kafasından uçup gitti.

İstasyonunun sınırlarından dışarıya tek başına çıktığı gündeki gibi, şimdi de aynı şekilde korkuyordu. Korktuğu da yine eskiden olduğu gibi, karanlık ve tünelin gürültüleri değildi, 100 metre ilerisinde ona ne gibi bir tehlikenin pusu kurduğunu önceden tahmin etmediği ve bunu bilmenin de imkânsız olduğunu bildiği için korkuyordu.

Bir başka yaşantıdaki karanlık, ona daha önce gördüğü rüyalarda ne yaptığını hatırlattı ve bu kez kendini korkuya kaptırmamaya karar verdi, karanlıkta saklanarak onu bekleyenle göz göze gelinceye kadar ilerleyecekti, buna kesin kararlıydı.

Biri ona doğru geliyordu. Artyom’un adımlarına uygun, aynı hızda, hiç acele etmeden ama korkarak değil, ağır ve emin adımlarla. Artyom durdu,

soluğunu tuttu. Karşısındaki de olduğu yerde durdu. Artyom kendi kendine yemin etti. Ne olursa olsun bu kez kaçmayacaktı. Karanlıkta saklanan dublörünün, seslerden tahmin ettiğine göre, yaklaşık üç metre uzağına henüz gelmişti ki dizleri titremekle kalmayıp şiddetle oraya buraya yalpalamaya başladı. Buna rağmen bir adım daha atacak gücü buldu kendinde. Ama diğer görünmeyenin kendisine iyice yaklaştığını haber veren hafif hava akımını yüzünde hissettiği anda, artık daha fazla kendini tutamadı. Elini kaldırdı, şiddetli bir darbeyle, görünmeyen varlığı kendinden uzaklaştırıp hızla koştu. Bu sefer tökezlemedi, uzun bir koşu tutturdu, belki bir ya da iki saat kadar durmadan koştu ama istasyon hâlâ görünürlerde yoktu, hiçbir istasyon yoktu, ucu bucağı görünmeyen karanlık, korkunç bir tünelden başka hiçbir şey yoktu.

“Hey, horlamayı kes artık, durum tartışmasını yapıyoruz, sense horlayıp duruyorsun!” Ulman omuzların tutmuş onu sarsıyordu, sonra uyumasını kıskanmış olmalı ki, hasetle ekledi. “Bunu nasıl başarıyorsun?”

Artyom gözlerini ovuşturup suçluluk duyarak diğerlerine baktı. Anlaşılan sadece birkaç dakika uyuyakalmışı. Adamlar daire şeklinde oturmuşlardı, ortadaki Melnik, haritanın üzerinde açıklıyordu. “Belirlediğimiz yere kadar yaklaşık 20 kilometre var. Bir şey değil. Hızlı bir yürüyüş temposuyla ve sürpriz bir engel olmazsa yarım günde başarırız. Askeri üs, yukarıda yüzeyde bulunuyor ama altında bir sığınak var, tünel oraya gidiyor. Boş ver, nasılsa üzerinde daha fazla kafa yoracak kadar zamanımız yok. İkiye ayrılıyoruz.” Artyom’a döndü. “İyi uyudun mu? Sen geriye, metroya gidiyorsun. Ulman sana eşlik edecek. Bizler roket tümenine doğru devam ediyoruz.”

Tam Artyom itiraz edecekken, ştalker sabırsız bir el işaretiyle onu engelledi, eğilerek yerde üst üste duran sırt çantalarını dağıtmaya koyuldu.

“Siz iki koruma elbisesi alıyorsunuz, bize geriye dört tane kalıyor. Bizi orada ne bekliyor bilinmez. Size ve bize, her birimize birer de telsiz. Şimdi gelelim talimatlara: Siz Prospekt Mira’ya kadar gidiyorsunuz. Orada sizi bekliyorlar. Önden habercileri gönderdim.” Melnik kol saatine baktı. “Tam 12 saat içinde yüzeye çıkıyorsunuz ve bizim sinyalimize göre

ayarlanıyorsunuz. Her şey yolunda gider ve bağlantıyı kurabilirsek, ikinci aşama başlayacak. Göreviniz, Botanik Bahçesi'nin mümkün olduğu kadar yakınına gitmek ve roketatar sistemleri kurabilmemiz ve kontrol edebilmemiz için de olabildiğince yükseğe tırmanmak. Smertç roketinin menzili dar ve geride ne kadar roket kaldığını da bilmiyoruz. Üstelik park da o kadar küçük değil." Artyom'a baktı. "Korkma, her şeyi Ulman yapacak. Sen sadece onunla gideceksin. Tabii sen de bize yardımcı olabilirsin, ne de olsa Karaderililer'in nasıl göründüklerini biliyorsun." Sonra tekrar adamlara döndü. "Ostankino Televizyon Kulesi'nin[68], nişan alma noktası olarak ideal olduğunu düşünüyorum. Kulenin ortasında bir küre var, içinde eskiden bir restoran bulunuyordu. Havyar dilimlerinin akıl almaz fiyatlarla servis edildiğini hâlâ anımsarım. Ama insanlar oraya yemek için değil, Moskova'yı tepeden görmek için giderlerdi. Her neyse, Botanik Bahçesi orada tam burnunuzun dibindedir. Kuleye çıkmayı deneyin. Olmazsa, hemen yanında birkaç yüksek bina var, beyaz nal şeklinde. Söylenenlere göre, evler hiç oturulmamış gibi duruyorlar. Burada size vereceğim bir şehir planı var, bir tane de bizim için. Orada her şey derli toplu, kareler içinde çizilmiş olarak belirtilmiş. Sadece oraya bakacak ve bize ileteceksiniz. Gerisini biz hallederiz. Sorusu olan?"

"Peki eğer yuvaları orada değilse, ne olacak?" diye Artyom sordu.

"İmkânsızı zaten başaramayız" diye ştalker yanıtladı ve eliyle haritaya vurdu. "Ah, bir şey daha... Sana bir sürprizim var." Artyom'a göz kırptı, sırt çantasına davrandı, içinden beyaz bir plastik kap çıkardı, üzerinde renkli, yıpranmış bir resim vardı.

Artyom plastik kabın içinde adına bir pasaport ile Kalinin Caddesi'ndeki terk edilmiş evde bulduğu fotoğraflı çocuk kitabını buldu. Artyom, Oleg'i aramaya çıktığında öyle telaşlanmış, öyle acele etmişti ki, elinde ne varsa hepsini Kievskaya'da bırakmıştı. Melnik ise onları almış, gocunmadan devamlı yanında taşımıştı. İkisinin arasındaki bu alışverişi gören ve Artyom'un yanında oturan Ulman önce ona, sonra ştalkere bir şey anlamadan baktı.

Melnik, “Şahsi eşya” diye açıkladı ve “Ne yapalım?” kabilinden gülerek kollarını açtı.

Artyom ona minnet duyduğunu göstermek için bir şeyler söylemek istedi ama Melnik çoktan yerinden kalkmıştı. Adamlarına son talimatlarını veriyordu.

Artyom da düşüncelere dalmış olan Anton’un yanına giderek ona elini uzattı ve “Bol şans!” dedi.

Anton sessizce başını sallayarak sırt çantasını omuzlarına attı. Gözleri bomboş bakıyordu. “Hepsi bu kadar!” diye Melnik seslendi. “Vedalaşmıyoruz. Ve zamana dikkat edin!” Döndü, tek kelime daha söylemeden uzaklaştı.

## 19

## SON SAVAŞ

Diğerlerinden henüz ayrılmışlardı ki, Ulman’a garip bir şeyler oldu. Sesi kesilmişti, konuşmuyordu, sadece Artyom’a talimat verdiği ya da uyarıda bulunduğu zaman konuşuyordu.

Aşağıya inişin önündeki ağır demir levhayı birlikte yana ittiler. Sonra Ulman, Artyom’a cep fenerini söndürmesini söyleyerek gece görüş gözlüğünü taktı, aşağıya ilk kendisi indi.

Dikey inen dar çukur, üst üste geçmiş beton çemberlerden oluşmuştu, her bir çemberden dışarıya çıkan metal bir çıkıntı vardı, Artyom el yordamıyla onlara tutunarak Ulman’nın peşi sıra indi. Her yerde gözüne çarpan güvenlik önlemlerine hayret ediyordu, çünkü Kremlin’e geldiklerinden beri henüz hiçbir tehlikeyle karşılaşmamışlardı. Herhalde ştalker, Ulman’a gerekli talimatları vermiş olmalıydı. Belki de bir kereliğine bile olsa liderlik rolüne soyunmuştu.

Savaşçı, Artyom’u ayağıyla iteledi. Artyom itaat edip durdu ve yeni talimatı bekledi. Ama onun yerine hafif bir çarpma sesi geldi kulağına -Ulman yere atlamıştı- ve birkaç saniye sonra da silah seslerinin boğuk ve hafif uğultusu duyuldu.

“Etraf temiz” diye Ulman fısıldadı. Aşağıda bir ışık yandı.

Çıkıntılar bitince, Artyom ellerini serbest bırakarak yaklaşık iki metre aşağıya atlayıp zemine indi. Doğrularak ellerini silkeledi, çevresine bakındı. Kısa, belki 15 adımlık bir koridordaydılar. Koridorun bir ucunda aşağıya indikleri gizli çukur, diğer ucunda da yine oluklu demir bir kapakla kapatılmış olan bir başka delik görünüyordu. Hemen yanına, yüzü aşağıya dönük ölü bir vahşinin kanları yayılmıştı. Ölüyken bile üfürük çubuğu elindeydi.

Ulman, Artyom'un soran gözlerine yanıt olarak, "Geçitte nöbet tutuyor olmalıydı" dedi. "Herhalde bu arada uyuya kalmış. Bu taraftan kimsenin geleceğini tahmin etmemiş."

"Yoksa sen onu uykudayken mi?.."

"Ne olmuş yani? Yoksa bu sana göre pek yakışıklı bir yöntem değil mi?" Ulman burnundan soluyarak konuşuyordu.

"Görevdeyken pineklersen böyle olur. Eğer kutsal yasaya uymadıysa, zaten kötü bir insandı. Sonuçta bugün bütün tüneller tabudur." Ayağıyla cesedi yana itekledi, deliği açtı ve cep fenerini tekrar söndürdü.

Bu sefer gidecekleri yol kısaydı ve daha çok bir atık deposuna benzeyen bir görev odasında son buluyordu. Çıkış yerinin önü, üst üste yığılı teneke kutular, vidalar, yaylar ve nikelajlı tırabzanlarla kapanmıştı. Burada en az bir vagon yapacak kadar hurda toplanmıştı. Parçalar tavana kadar üst üste yığılmıştı, yıkılmaması bir mucizeydi. Bu yığınla duvarın arasından daracık bir geçit uzanıyordu, demir yığınının her an üstlerine devrilmesi tehlikesi içinde, güç bela ve dikkatle geçitten geçtiler.

Yarısına kadar toprakla kapatılmış bir kapı, diğerlerinden farklı, kare biçiminde bir tünele açılıyordu. Tünel sol tarafta ya tavan çöktüğü ya da daha fazla kazmak istemedikleri için sona eriyordu. Sağda ise normal boyutlarda geniş ve yuvarlak bir tünele bağlanıyordu. Artyom hemen hissetti: Birbirine geçmiş iki yeraltı dünyasının sınırlarım aşmışlardı. Burada, metroda farklı bir soluk vardı: Hava yine nemli olduğu halde, D-6 tünelindeki gizli geçitlerdeki gibi cansız ve çürümüş gibi kokmuyordu.

Sorun, hangi yöne gitmeleri gerektiğiydi. Şansını deneyip yönlerden birini seçmek riskliydi. Bu tünelde büyük bir olasılıkla Dördüncü Rayh'ın bir sınır kontrol noktası bulunuyordu, Mayakovskaya ve Çehovskaya arası yürüyerek sadece 20 dakikaydı. Artyom doğru yönü tayin edebilmek için, hemen Danila'nın torbasını karıştırarak kana bulanmış haritayı çıkardı.

Beş dakika kadar sonra Mayakovskaya'ya gelmişlerdi. Ulman rahatlamış bir halde bir bankın üzerine oturdu, kafasındaki ağır miğferi

çekip aldı, üniformasının koluyla kızarmış, terli yüzünü silerek parmaklarını koyu sarı kısa saçlarının arasında gezdirdi. Güçlü kuvvetli bir yapısı olduğu ve yürüyüşüyle deneyimli bir tünel kurdunu andırdığı halde, Artyom'dan sadece birkaç yaş daha büyüktü.

Önce yiyecek bir şeyler bulma olanağını araştırdılar. Artyom en son ne zaman ağzına bir lokma attığını anımsamıyordu bile, midesi şimdi açıkça "Buradayım" diyordu.

Mayakovskaya'nın görünüşü ve havası, Kievskaya'ya benzemiyordu. Bir zamanların zarif istasyonundan geriye sadece gölgesi kalmıştı. İstasyonun yansı ıssızdı, pek insana rastlanmıyordu, insanlar eskimiş çadırlarda ya da peronda toplanmışlardı. Tavan ve duvarlar nemliydi, bazı yerlerden su sızıyordu. Koca istasyonda sadece minicik bir ateş yanıyordu, anlaşılan odun sıkıntısı vardı ve insanlar da sanki bir ölünün yatağının başucunda matemdeymişler gibi aralarında alçak sesle konuşuyorlardı.

Yok olmaya yüz tutmuş bu istasyonda, yine de bir mağaza vardı: Girişinde portatif bir masanın durduğu, defalarca onarım görmüş üç kişilik bir çadır, mağaza olarak kullanılıyordu. Sundukları malzeme çeşitleri kısıtlıydı: Derisi soyulmuş, yarılmış ve içleri temizlenmiş sıçanlar, kurutulmuş, buruşmuş mantarlar, kim bilir nereden gelmiş kare kare dilimlenmiş yosunlar. Bütün ürünlerin üzerine büyük kaligrafik rakamlarla, gazete kâğıdından fiyat etiketleri konmuştu.

Kendilerinin dışında, bir tek müşteri bile ortalarda görünmüyordu, sadece küçük bir çocuğun elinden tutmuş, iki büklüm, zayıf bir kadın duruyordu. Çocuk, annesini farelerin olduğu sergi standına doğru çekiştiriyor, annesiyse, "Bırak şimdi onu! Bu hafta etimizi yedik!" diye onu uyarıyordu.

Çocuk önce itaat etti ama daha fazla dayanamadı. Annesi başını öte yana çevirdiği anda, hemen ölü hayvanın yanına koştu.

"Koyla!" diye annesi ardından bağırdı. "Sana ne dedim ben?" Son anda çocuğu stanttan geri çekti. "Uslu durmazsan, tüneldeki şeytanlar seni alıp

götürür, ona göre. Saşka annesinin sözünü dinlemek istemedi, hemen alıp götürdüler."

Artyom'la Ulman, dükkânın önünde duraksadılar. Ama Artyom birden Prospekt Mira'ya kadar dayanamayacağını fark etti, oysa orada mantarlar en azından biraz daha tazeydi.

Kel kafalı dükkân sahibi gururla, "Belki biraz sıçan? Alır mısınız?" diye önerdi. "Sizin önünüzde hazırlarız. Kalite sertifikamız var!"

"Teşekkür ederim, ben yedim" diye Ulman yanıtladı. "Artyom sen ne isterdin? Yosunu tavsiye etmem, yoksa midende dördüncü dünya savaşı çıkar, karışmam ha!"

Kadın onlara küçümseyerek yan yan baktı. Elinde biraz yosun alacak kadar iki fişek tutuyordu. Artyom'un elindeki bu mütevazı sermayesine gözünü diktiğini fark edince, avcunu arkasına götürüp sakladı ve kötü bir sesle gürledi. "Ne bakıyorsun? Kendin bir şey almayacaksan, çek arabanı! Herkes milyoner değil."

Aslında Artyom'un dikkatini çeken çocuk olmuştu. Oleg'e çok benziyordu: Aynı renksiz, çapaklı saçlar, kızarmış gözler, basık burun. Çocuk başparmağını ağzına sokmuş, Artyom'a ürkek ve biraz kuşkulu gülümsüyordu.

Artyom da, istem dışı gülümsedi ve gözleri doldu.

Ama kadın onun baktığını fark edince öfkeyle kabardı, kızgın gözlerle haykırdı. "Sapık domuz! Gel Koyla eve gidiyoruz!" Çocuğu arkasından çekti.

"Bekleyin!" diyen Artyom, silahının yedek fişek yatağından birkaç fişeği alarak kadının arkasından koştu ve eline sıkıştırdı. "Bunlar sizin ve Koyla için."

Kadın ona kuşkuyla baktı, sonra ağzını büzerek sırıttı. "Peki bu beş fişek için ne yapacağımı sanıyorsun? Onun babası mı olacaksın?"

Artyom önce kadının ne demek istediğini anlamadı. Sonra anlar gibi oldu. Kendini savunmak için ağzını açtı ama bir şey söyleyemedi, sadece gözlerini kırpıştırdı.

Kadın istediğini elde etmiş olmaktan memnun, sesinde lütufkâr bir tonla, “Pekala! Yarım saat için yirmi fişek” dedi.

Artyom sarhoş gibi başını salladı, döndü ve neredeyse koşar adımlarla oradan uzaklaştı.

“Seni pinti herif!” diye kadın arkasından seslendi. “Pekâlâ, o zaman en azından 15 olsun!”

Ulman hâlâ aynı yerde durmuş satıcıyla sohbet ediyordu. Satıcı Artyom’u görünce, nazik bir şekilde sordu: “Bir sıçana ne dersiniz, düşündünüz mü?”

Şimdi kusacağım, diye Artyom aklından geçirdi, Ulman’ı arkasına doğru çekerek tanrının unuttuğu bu istasyonu hızla terk etti.

Belorusskaya[69] yönünde yol alırlarken Ulman, “Nedir bu birden bire telaşın?” diye sordu.

Artyom hâlâ kusmamak için kendini zor tutuyordu. Ulman’a olanları anlattı ama o pek etkilenmiş görünmedi. “Ne var bunda? Bir şekilde onlar da yaşamak zorunda.”

Artyom sarsıldı. “Söyler misin lütfen, böyle bir hayatı kim ister?”

Ulman omuzlarını silkti. “Başka bir seçeneğin var mı?”

“Böyle bir hayatın ne anlamı var? Bir ömür boyu hayata asılıp bütün bu pisliklere, aşağılanmalara, kendi çocuklarını satmaya, yosun yemeye tahammül etmek; bütün bunlar ne için?” Artyom sustu. Hunter aklına geldi. Onun yaşama içgüdüsünden nasıl söz ettiğini düşündü, tıpkı bir hayvan gibi, kendi hayatı ve diğerlerinin hayatta kalabilmesi için nasıl var gücüyle savaşacağını söylediğini anımsadı. O zamanlar, onun bu sözleri Artyom’u

umutlandırmış, savaşım gücünü kamçılamıştı, tıpkı toprak kabın içinde ayaklarıyla sütü tepip tereyağına dönüştüren küçük kurbağa gibi. Ama şimdi daha çok üvey babasının söylediklerinin gerçeğe uygun olduğunu düşünüyordu.

“Ne için?” diye Ulman onu taklit ederek alay etti. “Ne için yaşadığına dair elinde bir şey var mı adamım, söyle bakalım?”

Artyom böyle bir tartışmayı açtığına pişman olmuştu. Ulman müthiş bir savaşçı olabilirdi, buna kuşku yoktu ama karşılıklı konuşabileceğin biri olarak pek işe yarar biri değildi. Onunla hayatın anlamı üzerine tartışmanın hiçbir yararı yoktu. Artyom yine de alaycı bir ses tonuyla yanıt verdi. “Evet, benim var.”

Ulman yüksek sesle güldü. “Peki ne için? İnsanlığı kurtarmak için mi? Bütün bunların hepsi saçma. Eğer onları sen kurtarmazsan, biri bunu başka türlü yapar. Örneğin ben.” Artyom görebilsin diye ışığı yüzüne doğru tuttu ve kahramanca bir ifade takınıp sırıttı.

Artyom hasetle ona baktı. Ama bir şey söylemedi.

“Ayrıca...” diye savaşçı devam etti. “Herkes sadece tek bir hedef için yaşayamaz.”

“Peki anlamsız hayat hoşuna mı gidiyor?”

“Anlamsız mı? Benim hayatımın da bir anlamı var, diğerleriyle aynı olan bir anlamı var. Çoğu insan hayatın anlamını aramanın çözümünü daha ergenlik çağındayken yaptı, bu arayışın daha o zamanlar üstesinden geldi. Anlaşılan sende bu biraz uzun sürmüş. Henüz 17 yaşında olduğum günleri anımsıyorum. O zaman her şeyi bilmek istiyordum. ‘Nasıl, niye ve bunun ne anlamı var?’ diye arayış içindeydim. Bu geçti gitti. Hayatımızın, bak kardeşim, sadece bir tek anlamı var: Çocuk yapmak ve onları yetiştirmek. Sonra onlar sorunlarla boğuşurlar ve becerebilirlerse de sorunlarına cevap bulurlar. Dünyayı kendi içinde bir arada tutan da bu. Sadece böyle bir kuram işte.” Ulman yeniden güldü.

Bir süre sonra Artyom sordu. “Peki benimle neden geliyorsun? Ve hayatını tehlikeye atıyorsun? Eğer insanların hayatını kurtarmaya inanmıyorsan, o zaman bu nedir?”

“Birincisi: Emir emirdir, bunun fazla tartışılacak bir yanı yok. İkincisi: Senin de belki anımsayacağın gibi, sadece çocuk yapmak yetmez, onları yetiştirmek de gerekiyor. O zaman söyler misin bana, WDNCh’daki bu pislik çocukları yiyorsa... Bunu nasıl yapabilirim, onları nasıl yetiştirebilirim?”

Ulman, kendinden, gücünden, söylediklerinden o kadar emindi ve dünya görüşü insanı çekecek denli basit ve dengeliydi ki, Artyom onunla söz düellosuna girmek istemedi. Aksine, savaşçının birden o ana kadar kendisinde olmayan bir güveni verdiğini bile hissetti.

Mayakovskaya ile Belorusskaya arasındaki tünel Melnik’in söylediği gibi sakindi. Gerçi havalandırma menfezlerinden inleme sesleri duyuluyordu ama önlerinden sadece normal sıçanlar gelip geçiyor, bu da Artyom’u rahatlatıyordu. Aradaki mesafe şaşılacak kadar kısaydı. Henüz tartışmalarını bitirmemişlerdi ki uzaktan istasyonun ateşi görüldü.

Belorusskaya’nın, komşusu Hansalar’dan epey yararlandığı açıkça fark ediliyordu, Kievskaya ve Mayakovskaya ile kıyaslandığında, burası çok daha iyi korunuyordu. Girişe on metre kala kum torbalarının üzerine yerleştirilmiş makineli tüfeklerle, beş kişilik bir nöbet ekibinden oluşan, bir kontrol noktası vardı.

Dokümanlarını incelerlerken -iyi ki Artyom’un elinde bir pasaport vardı- bir nöbetçi nazik bir şekilde, Rayh’tan gelip gelmediklerini sordu. Hemen arkasından, burada kimsenin Rayh’a karşı olmadığı güvencesini verdi, burası bir ticaret istasyonuydu ve iktidarlar arasında çıkan çatışmalarda -Hansalar’ın nöbetçi şefi, Rayh ve Kızıl hat için böyle diyordu- tamamen tarafsızdı.

Çevre istasyonuna doğru yollarına devam etmeden önce, Ulman’la Artyom biraz dinlenip bir şeyler yemeye karar verdiler. Zengin donanımlı, hatta bir dereceye kadar da zevkli bir ayaküstü büfeye girdiler. Artyom,

nefis ve o kadar da pahalı olmayan bir pirzolanın yanı sıra Belorusskaya istasyonu hakkında bilgi de topladı. Karşıdaki masada, kendini Leonid Petrovitç diye tanıtan, yuvarlak yüzlü sarışın bir adam oturmuş, domuz yağıyla yapılmış kocaman bir porsiyon yumurtayı mideye indirmekle meşguldü. Yemekten fırsat bulunca, istasyonu hakkında bilgi vermeye koyuldu.

Belorusskaya sakinleri geçimlerini, domuz ve tavuk eti sevkiyatıyla sağlıyorlardı. Çevre istasyonunun öte yanında, Sokol hatta Voikovskaya istikametinde, her ne kadar yüzeye çok yakın olsalar da, çok iyi iş yapan devasa iktisadi işletmeler bulunuyordu. Kilometrelerce uzanan tüneller ve teknik bölümler muazzam hayvan çiftliklerine dönüştürülmüşlerdi. Hansa'nın tamamıyla, Dördüncü Rayh' ve devamlı açlık çeken Kızıl hat bu çiftliklerden besleniyorlardı. Ayrıca Dinamo istasyonunun sakinleri, atalarından terzilik mesleğini de miras almışlardı, Artyom'un Prospekt Mira'da gördüğü domuz derisinden ceketler bu terzilerin elinden çıkmıştı.

Somoskvorezkaya hattının bu ucundan sonra hiçbir tehlike yoktu ve metroda geçen bunca yılda ne Sokol ne Aeroport ne de Dinamo herhangi bir saldırıya uğramıştı. Hansa istasyonunun fazlaca bir istediği yoktu, sadece gümrük vergisiyle yetiniyor, vergi aldıkları insanları da faşistlere ve Kızıllar'a karşı korumayı garanti ediyordu.

Belorusskaya sakinlerinin hemen hepsi istisnasız ticaretle uğraşıyordu. Ne Sokollu hayvan yetiştiriciler ne de Dinamolu terziler, mallarını bizzat alıcının ayağına götürmek için uğraş veriyorlardı, çünkü toptan satış yapıyorlardı, bu konuda da epey deneyimliydiler. Bura sakinlerinin deyişiyle "diğer tarafın insanları", domuz butlarını ve canlı tavukları, elle çalışan drezinler ya da dekovil vagonlarla taşıyorlar, boşaltıyorlar -bu işlem için peronlara kendi kaldıraç sistemlerini kurmuşlardı- para hesaplarım yapıyorlar, sonra da tekrar evlerine dönüyorlardı.

İstasyonda hareketli bir yaşam vardı. Çalışkan ve hamarat tacirler -Belorusskaya'da onlara herhangi bir nedenden dolayı "menajer" adını vermişlerdi- "terminal" dedikleri depolarla boşaltım alanları arasında mekik dokuyorlar, tıngırdayan fişek dolu torbalarıyla etrafta koşuştururken, bir

yandan da malları paketleyen güçlü kuvvetli adamlara talimat yağdırıyorlardı. Sandık ve büyük ambalajlarla dolu el arabaları, satış stantlarından Çevre hattının sınırına -Hansalı tüccarların malları devralacakları yer- ya da peronun diğer ucuna -Rayh'ın gözlemcilerinin siparişleri bekledikleri yere doğru- yağlanmış tekerleklerin üzerinde sıra halinde sessizce yol alıyorlardı.

Yol üstünde faşistlerin sayısı hiç de az değildi, üstelik asker değil subaydılar. Ama burada çok farklı davranıyorlardı; gerçi büsbütün sessiz durmuyorlardı, sanki müdahaleye hazır devamlı bir bekleyiş içindeydiler. Tacirlerle, boşaltmayı yapan işçiler arasında birtakım karanlık tipleri kuşkuyla süzüyor ama onları kendi düzenlerine uymaya zorlamıyorlardı.

“Burada bankalarımız bile var” diye karşı masada oturan bu arada açıklayıverdi. “Rayh'tan çok insan bize geliyor, bazı malları almaya geldiklerini söylüyorlar ama aslında bizim bankalara tasarruflarını yatırmak istiyorlar. Bu yüzden bize herhangi bir şey yapmaları mümkün değil. Biz onlar için, bir zamanların İsviçre'siyiz.”

“Burada durumunuz iyi” diye Artyom konuştu.

Leonid Petrovitç, nazik bir şekilde sordu: “Ama neden hep sadece bizden söz ediyoruz? Asıl siz nereden geliyorsunuz, söyleyin bakalım?”

Ulman, önündeki etle uğraşıyormuş gibi yaparak soruyu duymazlıktan geldi. Artyom ona baktıktan sonra cevap verdi. “Ben WDNCh'dan geliyorum.”

“Demeyin! Ne korkunç!” Leonid Petrovitç çatalıyla bıçağını elinden bıraktı. “Orası çok kötü olmalı. İnsanların büyük güçlüklerle durumlarını korumaya çalıştıklarını duydum. İstasyon sakinlerinin yarısı ölmüş, doğru mu?”

Et lokması Artyom'un boğazında kaldı. Dostlarını bir kez daha görmek için ne olursa olsun WDNCh'ya gitmeliydi. Bu değerli zamanı yemek yemekle nasıl harcayabilirdi? Tabağını yana itti, ödemeyi yaptı ve itiraz etmeye davranan Ulman'ı da kolundan tutup kaldırdı. Et ve elbise satan

stantların, üst üste yığılmış malların, tacirlerin, malları paketleyen işçilerin, kibirli faşist subayların önünden geçerek çevre hattına giden üst geçidin demir kapısının önüne kadar geldi. Giriş kapısının üzerinde ortasında kahverengi bir çember çizili beyaz bir bez parçası asılıydı, her zamanki kahverengi kamuflaj üniformalarıyla iki silahlı adam da kâğıtlarla valizleri kontrol ediyorlardı.

Hansa'ya geçiş son derece kolay oldu. Hâlâ ağzındaki eti çiğneyen Ulman, ceketinin cebini karıştırarak bir mektup çıkarıp sınırdakilere uzattı. Nöbetçiler tartışmaya gerek duymadan demir sürgülü kapıyı açtılar ve geçmelerine izin verdiler.

"Ne yazısıydı o verdiğin?" diye Artyom öğrenmek istedi.

"Ah, sadece öyle bir şey" diye Ulman dalga geçti. "Bir madalyanın belgesi. Vatan için yapılan hizmetlerin belgesi. Bizim albaya şükran borcu olmayan tek bir kimse bile bulamazsın burada."

Çevre hattındaki sınır noktası, kaleyle antrepo karışımı bir binaydı. İkinci sınır noktası, rayların üzerinden geçen küçük bir köprünün arkasındaydı. Orada makineli tüfekler, hatta bir alev püskürtücüyle tam donanımlı bir savaş standı vardı. Daha arkada, bir grup heykelin yanında elinde otomatik bir silah tutan zeki bakışlı, sakallı bir adamla, ikisi de silahlı genç bir kız ve dalgın bakışlı bir oğlan çocuğu (Artyom, bu heykel grubu için, herhalde Belorusskaya'nın kurucuları ya da mutantlara karşı savaşta isim yapmış kahramanlar olmalı, diye aklından geçirdi) ve en az 20 askerden oluşan tam donanımlı bir garnizon bulunuyordu.

"Bunlar hep Rayh için yapılıyor" diye Ulman açıkladı. "Faşistler şöyle der: 'Güvenmek iyidir, kontrol etmek ise daha iyidir.' İsviçre'ye dokunmadılar ama onun yerine Fransa'yı ceplerine koydular."

"Tarihte bilmediğim birkaç şey var" diye Artyom sıkılarak itiraf etti. "Üvey babam onuncu sınıf için bana hiç okul kitabı vermedi. Yine de Antik Yunan hakkında biraz bir şeyler okudum."

Askerlerin önünde yük taşıyıcılardan oluşan karınca sürüsü gibi bir zincir uzayıp gidiyordu. Sokol, Dinamo ve Aeroport'un ürettiği bütün mallar, ne varsa hepsi Hansa tarafından aç kurtlar gibi emiliyordu. Ulaşım iyi ayarlanmıştı: Hamallar mallarıyla yürüyen merdivenlerden aşağıya iniyorlar, diğer bir merdivenle yukarıya çıkıyorlardı. Ortadaki üçüncü merdiven geri kalan yolculara ayrılmıştı.

Aşağıda camlı bir kabinde bir diğer silahlı asker oturmuş, merdivenleri gözlüyordu. Nöbetçi Artyom'la Ulman'ın dokümanlarını tekrar kontrol etti, üzerinde TRANSİT damgası olan o günün tarihiyle birer kâğıt tutuşturdu ellerine. Artık yol serbestti.

Bu istasyonun adı da Belorusskaya idi ama dairesel hattaki benzerinden göze çarpacak kadar farklıydı: Tıpkı, doğumdan sonra birbirinden ayrılarak biri kraliyet ailesine verilen, diğeriyse yoksul yetiştirilen ikizlere benziyordu. Birinci Belorusskaya'nın görkemli refahı ve gelişmişliği, İkincisiyle kıyaslandığında sönük kalıyordu: Beyaz badanalı duvarları pırıl pırıldı, alçı kabartmalar insanı adeta büyülüyordu, tavandaki neon borulardan keskin bir ışık yayılıyordu, topu topu üç tane olduğu halde, verdiği aydınlık yetiyordu.

Perondaki yük taşıyıcılar iki koldan çalışıyorlardı: Bir kısmı yuvarlak kemerlerden geçerek sola gidiyor, diğerleri balyaları sağ tarafa yığıyorlardı. Sonra da yeni malları almak üzere tekrar koşar adım geriye dönüyorlardı.

Her rayın üzerinde iki durak vardı: Birinde mallar küçük bir kaldıracın yardımıyla yükleniyordu, diğer istasyon ise yolculara ayrılmıştı, buradan trene binebiliyorlardı, bu nedenle oraya küçük bir kasa koymuşlardı. Her 15-20 dakikada bir, bir yük drezini geliyordu. Drezinin kollarını çalıştıran üç ila dört adamın yanında mutlaka birer nöbetçi bulunuyordu. Yolcu taşıyan drezinler pek ender geliyordu. Artyom'la Ulman 40 dakikadan fazla beklemek zorunda kalmışlardı. Kasadaki adamın dediğine göre, toplu taşıma drezinleri, gereksiz iş gücü harcanmasın diye, yeterli sayıda insan toplanana kadar durakta bekliyorlardı. Ama bir istasyondan diğerine giderken tıpkı eskiden olduğu gibi bilet almak zorunluluğu Artyom'un hoşuna gitmişti, her tünel için bir fişek ödeniyordu. Bütün sıkıntılarını ve

umutsuzluklarını bir süre unuttu, orada durup malların nasıl yüklendiklerini seyretmeye koyuldu. Manuel drezinler yerine bir zamanlar raylardan pırıl pırıl trenlerin geçtiği günlerde metroda hayat kim bilir ne muhteşemdi, diye düşündü.

Kasadaki adam, “Sizin aracınız geliyor” diye seslenerek çanı çaldı. İçinde tahta bankların olduğu bir vagonu çeken, kocaman bir drezin geldi. Artyom’la Ulman biletlerini gösterip boş yerlere oturdular. Birkaç dakika sonra yeterince yolcu alınca, drezin hareket etti.

Tahta sıraların bir kısmı gidiş yönüne, diğerleri arkaya bakıyordu. Artyom bu sıralardan birine yerleşirken, Ulman ona sırtını dönerek oturdu.

Artyom, yanında oturan 60 yaşlarında, delik deşik, yünlü bir elbise giymiş, iriyarı bir kadına sordu: “Bu oturma yerleri neden böyle yerleştirilmiş acaba?”

Kadın ellerini birbirine vurdu. “Ne sanıyorsun? Tüneli kontrol etmesinler mi yani? Hep bu akılsız gençler! Evvelsi gün olanları duymadın mı? Böyle bir sıçan...” Kollarını iki yana açtı. “Aniden bir bağlantı geçidinden fırlayarak bir yolcuyu alıp götürmüş.”

“Bu sıçan değildi” diye muflon ceketli, ufak tefek bir adam, arka sıralardan söze karıştı.

“Bir mutanttı! Kurskaya’da bu mutantlar hep ortaya çıkarlar.”

Kadın ısrarla, “Ben sıçan diyorum” diye cevap verdi.

“Komşum Nina Prokofiyevna’dan duydum. O bunu iyi biliyor.”

Bir süre daha aralarında tartıştılar ama Artyom artık dinlemiyordu. Düşünceleri tekrar WDNCh istasyonuna kaydı. Kesin kararlıydı, Ulman’la yüzeye çıkıp Ostankino Kulesi’ne çıkmadan önce, kendi istasyonuna gitmenin yollarını arayacaktı. Bunun gerekliliğine arkadaşını nasıl ikna edeceğini henüz bilmiyordu ama yukarıya çıkmadan önce, evini ve sevdiklerini bir kez daha görmek için tek şansının bu olduğu gibi tatsız bir

duygu geçiyordu içinden. Ve bu şansından mutlaka yararlanmalıydı; sonrasında ne olacağını kim bilebilirdi? Melnik her ne kadar görevlerini kolaylıkla yerine getireceklerini iddia ettiyse de Artyom arkadaşını tekrar görebileceğini pek sanmıyordu. Yukarıya bu son çıkışlarından önce kısa bir süre için bile olsa mutlaka WDNCh'ya geri dönmeliydi.

WDNCH... Melodik ve neredeyse çok yumuşak bir tınısı vardı. “Bu sesi sonsuza kadar dinleyebilirdim” diye düşündü Artyom. Belorusskaya'da rastladığı adam acaba haklı olabilir miydi, istasyonları gerçekten yok olmak üzere miydi? Yurtlarını savunanların yarısı gerçekten ölmüş müydü? Yurdundan ne kadar zaman uzak kalmıştı? İki hafta mı? Üç hafta mı? Gözlerini kapatarak, çok sevdiği kubbeyi, zarif ama girilemeyen kemerli hatları, havalandırma menfezlerinin dövme demirden parmaklıklarını ve salonda sıralanmış çadırları gözünün önüne getirmeye çalıştı. Şenya'nın çadırı vardı, onunkinin biraz yakınında da kendi çadırı...

Drezin raylara vuran tekerleklerin temposuyla hafif sarsılarak yoluna devam ederken, Artyom sonunda fark etmeden uyuyakaldı.

Rüyasında yine WDNCh istasyonundaydı. Ama bu sefer hiçbir şeye hayret etmiyor, hiçbir şeye kulak vermiyor, anlamaya da gayret etmiyordu. Rüyasında gideceği hedef bu sefer istasyonda değildi, tüneldeydi, bunu çok iyi biliyordu. Çadırından çıkarak hemen raylara yöneldi, aşağıya atlayarak kuzeye, Botanik Bahçesi'ne doğru yürümeye başladı. Onu zifiri karanlık değil, tünelde karşısına çıkacak olan şey korkutuyordu. Acaba onu orada bekleyen neydi, ne bekliyordu onu? Bütün bu olanların anlamı neydi? Neden her defasında sonuna kadar dayanma cesaretini kendinde bulamıyordu?

Nihayet uzaktan dublörü belirdi. Tıpkı son defalarda olduğu gibi, yumuşak, emin adımlar ona doğru geldiler. Artyom'un kararlılığı, kendine güveni bir anda yok oldu. Yine de sıkı durdu. Gerçi dizleri önce biraz titredi ama Artyom hemen bacaklarını güçlendirip görünmeyen yaratıkla yüz yüze gelene kadar ayakta durmayı başardı. Sırtından soğuk, yapışkan bir ter boşandı, yine de yerinden kımıldamadı, belli belirsiz bir hava teması,

esrarengiz varlığın kendisinden sadece birkaç santimetre uzakta olduğunu hissettirdiği halde kaçmadı.

“Kaçma. Kaderinin gözlerinin içine bak” diye kuru, hışırtılı bir ses kulağına fısıldadı.

Ve Artyom birden anımsadı -geçmiş rüyalarındakini nasıl unutabilirdi- yanında bir çakmak vardı. Küçük plastik şeyi eliyle yokladı, mekanizmayı işler hale getirdi ve kulağına fısıldayanın yüzünü görmeye hazırlandı.

Yerinde donup kaldı. Bacakları sanki yere yapışmıştı.

Tam önünde bir Karaderili hareketsiz duruyordu. Gözbebekleri olmayan, ardına kadar açılmış, koyu renk gözler, Artyom’un bakışlarını yakalamaya çalışıyordu.

Artyom, olabildiğince yüksek sesle bağırdı.

“Lanet olsun!” Yaşlı kadın kalbini tutarak derin bir soluk aldı: “Şimdi beni korkuttun, genç adam!”

Ulman öne dönerek özür diledi. “Affedersiniz. Kendisi biraz sinirlidir.”

“Bu kadar bağıracak ne gördün rüyanda?” Yaşlı kadın şişmiş, yarı kapalı gözkapaklarının altından ona merakla baktı.

“Bir kâbustu” diye Artyom yanıtladı. “Sizden özür dilerim.”

“Kâbus mu? Siz, gençler belki fazla hassas oluyorsunuz.” Sonra yeniden iç geçirip küfretmeye başladı.

Artyom epey uzun uyumuştu. Novoslobodskaya’daki istasyona geldiklerini bile fark etmemişti. Rüyasının sonundaki önemli bir şeyi anımsamakta zorlandı, çünkü araç çoktan Prospekt Mira’ya gelmişti.

Burası, Belorusskaya’dan oldukça farklıydı. Prospekt Mira’da ticaret diye bir şey yoktu, buna karşılık askerlerin çok sayıda olması dikkati çekiyordu, özellikle üzerlerinde öncü birlikler işaretini taşıyan subaylarla

özel birlikler vardı. Peronun diğer ucunda, raylarda, nöbetçilerin kontrolünde, tentelerle örtülmüş birtakım esrarengiz sandıklarla yüklü birkaç motorize drezin duruyordu. Salonun ortasında yerde, yoksul giyimli, yaklaşık 50 kadar adam oturmuştu. Yanlarında ellerinde, avuçlarındaki tek servetleri olan kocaman çuvalları, boş gözlerle etrafı kolaçan ediyorlardı.

“Burada ne olmuş?” diye Artyom, Ulman’a sordu.

“Burada bir şey olmadı, asıl sizin WDNCh’da oldu” diye cevap verdi Ulman. “Görünüşe bakılırsa, tünelleri havaya uçurmak istemişler. Prospekt Mira’dan Karaderililer gelince Hansa’nın sabrı taşıyor. Anlaşılan bu yüzden, ihtiyaten bir karşı vuruşa hazırlanıyorlar.”

Kaluşsko-Rişskaya hattına doğru giderlerken Artyom, Ulman’ın savında haklı olduğunu gördü. Hansalar’ın özel birlikleri, orada işleri olmadığı halde, dairesel istasyonda bile operasyona başlamışlardı. WDNCh ve Botanik Bahçe istasyonlarına giden kuzeydeki iki tünel girişleri kapatılmıştı, Hansa orada acilen kendi kontrol noktasını kurmuştu. Çarşıda hemen hemen kimsecikler yoktu, dükkânların yarısı boş duruyordu. İnsanlar, istasyonu sanki büyük bir felaket tehdit ediyormuşçasına, birbirleriyle heyecanla konuşuyorlardı. Ellerinde torbaları ve çantalarıyla onlarca insan, aileler, bir köşede toplaşmıştı. Göçmen Kayıtları yazılı bir masanın önünde uzun bir kuyruk oluşmuştu.

Ulman “Beni burada bekle, ben bizim adamı aramaya gidiyorum” dedi. Artyom’u orada bırakıp kalabalığın arasına karıştı.

Ama Artyom’un kafasında başka planları vardı. Rayın üzerine atladı, kontrol noktalarından birine seğirtti, aksi bir suratla bakan bir sınır askerine yanaşarak sordu:

“WDNCh’ya geçmek hâlâ mümkün mü?”

“Evet hâlâ mümkün ama sana tavsiye etmem” diye asker cevap verdi. “Orada neler olduğunu duymadın mı? Bazı insan yiyiciler, yani yamyamlar istasyona sızıyorlarmış. Bizim yönetim onlara bedava cephane temin etti, en azından yarma kadar idare edebilirlerse...”

“Yarın ne var ki?”

“Yarın hepsini cehenneme yollayacağız. Prospekt’in 300 metre ilerisindeki iki tünele dinamit koyup ateşleyeceğiz, sonra işleri tamam.”

“Ama onlara neden yardım etmiyorsunuz? Hansa’nın yeterli askeri gücü yok mu?”

“Sana söyledim ya, onlar yamyam. Her yerde onlardan karınca sürü kadar kaynıyor, yardımın hiçbir yararı yok, ümitsiz bir durum.”

“Peki Rişskaya’daki insanlara ne oldu? Ve WDNCh’dakilere?”

“Onları birkaç gün öncesinden uyardık. Birer birer buraya damlıyorlar. Hansa’lılar hepsini kabul ediyor, sonuçta insan düşmanı değiliz. Ama yine de acele etmeleri gerekiyor. Zaman doldu mu, her şey bitti demektir. Yani sen de bir an önce geri dönmeye bak. Orada ne yapmak istiyorsun? İş mi? Aile mi?”

Artyom “İkisi de” dedi, sınır nöbetçisi anlayışlı bir şekilde başını salladı.

Ulman bir yuvarlak kemerin altında durmuş hâlâ, uzun boylu genç bir adam ve sırtındaki şimendiferci gömleğinden istasyon müdürü olduğu anlaşılan, sert görünüşlü yaşlıca bir başka adamla alçak sesle pazarlık ediyordu.

Genç adam, “Vagon yukarıda, depo dolu” diyerek iki büyük siyah çantaya işaret etti. “Burada her olasılığa karşı kullanabileceğiniz telsizler ve korunaklı elbiselerle bir Petçeneg[70] ve Dragunov[71] var. Her an yukarı çıkabilirsiniz. Ne zaman gitmek istiyorsunuz?”

Ulman, “Sinyali her sekiz saatte bir kontrol etmek zorundayız” diye cevap verdi. “O zamana kadar oraya varmış olmamız gerekiyor.” İstasyon müdürüne dönerek sordu:

“Kapalı duran büyük kapı işliyor mu?”

“Mükemmel. Ne zaman isterseniz hazır olur. Sadece adamları önceden oradan kışkışlamamız lazım, yoksa ödleri kopar.”

“İyi, istediğim başka bir şey yok. Şimdi beş saat kadar dinlenelim, sonra yola devam. Artyom, ne dersin buna?”

Artyom yol arkadaşını kenara çekti. “Yapamam. Önce mutlaka WDNCh’ya gitmeliyim. Vedalaşalım, oranın ne durumda olduğunu görmeliyim. Sen haklıydın, Prospekt Mira’dan başlayarak bütün tünelleri havaya uçurmak istiyorlar. Yukarıdan sağ dönsek bile, benim istasyonumu bir daha göremeyeceğim. Yani oraya mutlaka gitmeliyim.”

“Dinle, eğer Karaderilililer’den var diye korktuğun için yukarı gitmek istemiyorsan...” diye Ulman söze girmişti ki Artyom’un bakışını görünce kendini tuttu. “Sadece bir şakaydı. Özür dilerim.”

“Gerçekten bunu yapmalıyım.” Artyom duygularını açıklayamazdı ama kesin bildiği bir şey varsa, o da ne pahasına olursa olsun oraya gitmek istediğiydi.

“Pekâlâ, olması gerekiyorsa, olmalı” diye savaşçı biraz şaşkın mırıldandı. “Ama geri dönemezsin artık, hele şimdiden veda etmek istiyorsan. O zaman şöyle yapalım: Ben ve Paşka -orada çantaların yanında olan- doğru kuleye gitmek istiyorduk ama şimdi yolu uzatabiliriz ve WDNCh’nın giriş kapısının önünden geçeriz. Eski girişten geriye şimdi sadece enkazı kaldı, sizinkilerin bundan mutlaka haberi vardır. Orada seni bekleriz. Beş saat 50 dakika içinde kim geç gelirse, şansını yitirir. Koruma elbisesi yanında değil mi? Saatin var mı? Benimkini al.” Kolundaki metal kayışı çözdü. “Ben şimdilik Paşka’nınkini alırım.”

“Beş saat 50 dakika sonra” diye Artyom başını salladı. Ulman’ın elini sıkıp kontrol noktalarına doğru koşarak uzaklaştı.

Sınırdaki nöbetçi onu yeniden karşısında görünce, başını salladı. Artyom’un birden aklına bir şey geldi: “Bu tünelde hâlâ garip şeyler oluyor mu?” diye sordu.

“Boruları mı kast ediyorsun? Onları onardılar. Şimdi dediklerine göre sadece önünden biri geçerken biraz başı dönüyormuş ama en azından yola çıkan kimse bu yüzden ölmüyor.”

Artyom başını sallayarak teşekkür etti, cep fenerini yakarak tünele girdi.

İlk on dakikada bütün olasılıkları bir çırpıda düşündü: Tünelde ona pusu kuran tehlikeleri, Belorusskaya’daki sağlıklı ve iyi düzenlenmiş olan yaşam koşullarını, toplu taşımacılık yapan drezinleri ve sahici trenleri. Ama tünelin karanlığı bütün bu gereksiz ve bir çırpıda zihninden geçen görüntüleri yavaş yavaş alıp götürdü. Önce sessizlik ve boşluk geldi, ardından başka şeyleri düşünmeye başladı.

Yolculuğu bir sona doğru yaklaşıyordu. Yurdundan ne kadar zaman uzak kaldığını söyleyemezdi. Belki aradan iki hafta geçmişti, belki de bir aydan fazla bir zaman. Alekseyevskaya’da oturmuş, cep fenerinin ışığında eski metro planına bakıp Polis’e giden yolu bulmaya çalışırken, gideceği yol ona ne kadar basit ve kısa görünmüştü. O zaman önünde, hakkında hiçbir şey bilmediği bir dünya vardı, bu yüzden de üzerinde fazla kafa yormadan en kısa rotayı seçmişti. Ama hayat onu çok başka bir mecraya sürüklemişti, çapraşık, zor ve kısa bir süre için kendisine tesadüfen eşlik eden insanların hayatına mal olan tehlikeli bir mecraydı bu.

Oleg aklına geldi. Polyanka’dayken Sergey Andreyeviç ona, “Herkesin bir yazgısı” var demişti. Bir çocuğun kısacık yaşamının ve korkunç ölümünün yazgısı mıydı diğer insanları kurtaran, böyle bir şey mümkün olabilir miydi? İnsanlar kendi yaşamlarına devam edebilsinler diye, onun ölmesi mi gerekiyordu?

Artyom birden kendini yalnız ve çaresiz hissetti. Eğer bu olasılığı onaylarsa, bu fedakârlığı da kabullenmiş olurdu. Demek ki diğerleri hayatlarını yitirirken ve acı çekerlerken, o kendi yolundan gitmesine izin verilmiş, seçilmiş biriydi; o zaman buna inanmak zorundaydı. Ama acaba bu salt kendi yazgısını yerine getirmek için, diğerlerininkini çiğneyebilir ya da yok edebilir anlamına mı geliyordu?

Oleg, dünyaya geliş nedenini sorgulamak için henüz çok küçüktü. Ama eğer bunun üzerinde kafa yorabilseydi, böyle bir yazgıyı kesin onaylamazdı. Çocuk, bu dünyada bilinçli ve anlamlı bir rol üstlenmeyi elbette isterdi. Ve yabancıların hayatını kurtarmak uğruna kendi hayatını feda etmek zorunda kalsa bile, bu eziyeti ancak bilerek ve isteyerek üzerine alırdı.

Artyom, Mihayil Porfiryevitç, Danila ve Tretyak'ı gözünün önüne getirdi. Onlar ne uğruna, ne için ölmüşlerdi? Kendisi neden hayatta kalmıştı?

Ona bu olanağı, bu hakkı kim ne için vermişti? Ulman'ın şu anda yanında olmadığına üzülüyordu. Olsaydı, alaycı bir ifadeyle kafasındaki bütün kuşkuları dağıtırdı. İkisinin arasındaki fark, Artyom'un yolculuğu sırasında edindiği tecrübeler nedeniyle, dünyayı bir kaleydoskoptan gözlemesiydi. Ulman ise yaşadığı acımasız, zor hayat koşulları yüzünden olayları son derece basite alıyordu, hayata mükemmel bir silahın nişangâhından bakıyordu. Kimin haklı olduğunu Artyom bilmiyordu ama her sorunun sadece tek bir gerçek yanıtı olduğuna artık inanması olanaksızdı.

Genelde hayatta ve özellikle de metroda her şey belirsizdi, olaylar değişkendi ve göreceliydi. İstasyon saatleri örneğini vererek ilk olarak Han ona bunu açıklamıştı. Peki ama bu dünyanın algılanmasındaki temel nedenlerden biri olan zaman sadece bir hayal ürünü ve diğer faktörlere bağımlı ise, o zaman hayatın değiştirilemez oluşumları için ne söylenecekti?

Her şeyin -bu tüneldeki borulardan gelen seslerden, Kremlin'deki yıldızların parlamasına ve insan ruhunun sonsuz gizemine kadar her şeyin- her zaman bir sürü açıklaması vardı. Ve özellikle de "Ne için" sorusuna da yığınla yanıt vardı. Artyom'un karşılaştığı bütün insanların -ister Park Pobedy'deki yamyamlar ya da Che Guevera Tugayı'nın savaşçıları olsun- "Niçin" sorusuna kendilerine göre birer yanıt vardı, tarikatçıların, satanistlerin, faşistlerin ve silahlı filozofların hepsinin kendince birer yanıtı vardı. Artyom da işte tam bu noktada zorlanıyordu; sadece kendisine ait

olan tek bir yanıtı bulmakta zorlanıyordu. Her gün önüne yeni varyasyonlar konduğu için, sadece tek bir şeyin doğru olduğuna artık inanması mümkün değildi. Tam biri doğru derken, ertesi gün, en az bir önceki kadar doğru ve kapsamlı olan bir başka doğruyla karşılaşıyordu.

Kime inanmalıydı? Neye inanmalıydı? Dev Solucan'a mı, insanları yiyen, elektrikli treni örnek gösterip toprağı verimsiz bir yeryüzünün gerçek yaratanı olduğunu iddia eden tanrıya mı? Öfkeli ve kıskanç Yahova'ya mı? Onun kibirli rakibi şeytana mı? Komünistlerin metronun her yerinde kazandıkları zafere mi? Kanca burunlu sarışınların, kara derili, kıvırcık saçlı tiplerden daha üstün olduklarına mı? Hangi birine inanmalıydı? Bunların hiçbirinin birbirinden farkı olmadığını, birileri Artyom'un kulağına fısıldıyordu. İnançlar, insanın yaşam yolculuğunda dayanabileceği bir bastondu sadece, ona yolunu bulmasına ve yere düşünce tekrar doğrulmasına yardım ediyordu.

Küçüklüğünde, üvey babasının ona anlattığı bir hikâyeyle pek eğlenmişti, bir maymun eline bir sopayı alıyor ve birden insan oluyordu. Şimdi şöyle düşünüyordu; o günden bu yana bu kurnaz maymun demek ki bu sopayı hâlâ elinden bırakmamıştı ama yine de hâlâ dosdoğru yürüyemiyordu.

İnsanın bu dayanağa neden ihtiyacı olduğunu anlamıştı. O olmaksızın hayat, terk edilmiş bir tünel gibi bomboştu. Vahşinin, Dev Solucan'ın, saygı duyduğu rahibinin sadece bir uydurması olduğunu öğrendiği zamanki vahşinin haykırışını Artyom hâlâ duyar gibiydi. Görünmeyen gözlemcilerin aslında hiç var olmadıklarını kendisine söylediklerinde o da aynı şeyi o da hissetmişti. Neyse ki görünmeyen gözlemcilere, Dev Solucan'a ve bütün diğer tanrılara veda etmek ona daha kolay gelmişti.

Bütün bunlar ne anlama geliyordu? Yoksa kendisi farklı biri miydi, diğerlerinden daha mı güçlüydü? Artyom kendi kendini aldatıyordu, bunun farkındaydı. Onun da elinde bir asa vardı ve bunu itiraf etmek bütün cesaretine mal olmuştu.

Onun dayanağı yaptıklarının bilincinde olmasıydı, olağanüstü önem taşıyan görevini yerine getirdiğinin, bütün metronun hayatta kalmasının bir kumar olduğunun, bu misyonun ona rastlantısal verilmediğinin bilincindeydi. Bilerek ya da bilmeyerek, Artyom bu görevi yerine getirmek için Hunter değil, daha üstün bir güç tarafından seçildiğinin kanıtını durmaksızın aramıştı. Karaderililer'i yok etmek, vatanı olan istasyonu ve dostlarını onlardan kurtarmak, Karaderililer'in metronun tamamını yok etmelerini önlemek... Bütün bunlar hayatının asıl misyonu olarak kabul edilebilirdi. Ve bütün yolculuğu boyunca Artyom'un başına gelenler, sadece bir tek şeyi kanıtlıyordu: O diğerlerine benzemiyordu; onun için çok farklı, özel bir yazgı belirlenmişti; bu yangını söndürmek, pisliği yok etmek zorundaydı, aksi halde insanlığın geri kalanı yakasına yapışacaktı. Kendi yolundan gittiği ve ona verilen işaretleri doğru yorumladığı sürece, başarıya ulaşma azmi gerçeğe egemen oluyor, birtakım matematiksel olasılıkları boşa çıkarıyor, mermilerin yolunu değiştiriyor, canavarların, düşmanların gözlerini körletiyor ve müttefiklerin doğru zamanda, doğru yerde ortaya çıkmalarını sağlıyordu. Danila'nın ona roket üssünün konuşlanma planını vermesi ve bu üssün onlarca yıl öncesinde mucizevi bir şekilde yok edilmemiş olması, başka nasıl açıklanabilirdi? Metroda sağ kalan, son değilse bile, pek az roket uzmanından birkaçının ona rastlamasının başka açıklaması olabilir miydi? Ya da o bilinmeyen, acımasız güce karşı ölüm ateşini açmak için insan kılığında birinin eline güçlü bir silah vermesi Artyom'un kişisel öngörüsü müydü? Her zaman ve her yerde en umutsuz durumlardan mucizevi bir şekilde kurtulması başka türlü nasıl açıklanabilirdi? Hayır, yanındaki insanlar peş peşe ölmüş olsalar da, o kendi yazgısına inandığı sürece hep dokunulmaz, kutsal biri olarak kalacaktı.

Düşünceleri yeniden Sergey Andreyeviç'in ona Polyanka'da kader ve hayatın gidişatıyla ilgili anlattıklarına kaydı. Onun bu sözleri o tarihlerde genç adama yeni bir heyecan vermişti. Ama o zaman pek de hoşuna gitmemişti. Belki de bu, kuram, Artyom'un özgür iradesine ters geldiği içindi. Kararlarını kendi keyfine göre değil, yazgısının hareket çizgisine uyduğu içindi. Öte yandan, bütün bu olanlardan sonra, bu çizginin varlığını nasıl yadsıyabilirdi? Hayatının sadece bir rastlantılar zincirinden oluştuğuna inanmak şimdi mümkün değildi. Ayrıca artık bu kadar yol aldığına göre devam etmek zorundaydı, kendi iradesiyle seçtiği yolun, acımasız bir

mantığıydı bu. Kuşku duymak için artık çok geçti. Sadece kendi hayatı değil, başkalarının sorumluluğunu da taşıdığı anlamına gelse de, devam etmek zorundaydı. Fedakârlıklar boşuna değildi, onları kabul etmeliydi, yolun sonuna kadar gitmeliydi ve bu dünyada olmanın gerekliliğini tamamlamalıydı. Bu onun yazgısıydı.

Peki bu düşünceler neden önceden bu kadar açık ve berrak değildi? Kendisinin seçilmiş biri olduğundan hep kuşku duymuştu, bütün aptallıklara kendini kaptırmıştı, kararsızdı hep; oysa yanıt hep elle tutulacak kadar yakınındaydı. Ulman haklıydı: Hayat neden bu kadar çözümsüz hale getiriliyordu ki?

Artyom şimdi yeni bir heyecanla yoluna devam ediyordu. Borulardan artık hiçbir ses duyulmuyordu, WDNCh'ya kadar da yolda hiçbir tehlikeyle karşılaşmadı. Gerçi yol boyunca, Prospekt Mira'ya giden insanlarla karşılaştı: Kaçarken her şeylerini olduğu gibi arkalarında bırakan bir sürü mutsuz ve telaşlı insandan oluşan bir kalabalıktı. Ona deli gözüyle bakmışlardı, çünkü diğerleri o lanetli yeri bir an önce terk etmeye çalışırken, Artyom dehşetin kol gezdiği yere gitmeye cesaret eden tek kişiydi. Ne Rişskaya ne de Alekseyevskaya'da herhangi bir kontrol vardı. En az bir buçuk saat geçmişti ama Artyom düşüncelerine öyle dalmıştı ki WDNCh'ya varmış olduğunu anlayamadı.

Nihayet istasyona ayağını attığı anda ürperdi: Bu WDNCh, tıpkı kâbuslarında gördüğü istasyonun aynısıydı. Lambaların yarısı yanmıyordu, barut kokuyorlardı, uzaklardan bir yerde inleme sesleri geliyordu, bir kadın ağlıyordu.

Artyom silahını eline alarak yoluna devam etti. Anlaşılan Karaderililer ilk kez, istasyona girmeyi başarmışlardı. Çadırların bir kısmı parçalanmıştı, zeminde bazı yerlerde kurumuş kan izleri görülüyordu.

Bazı çadırlarda yine de insanlar yaşıyordu, orda burada, tentelerin arasından bir cep fenerinin ışığı yansıyordu.

Kuzey tünelinde uzaklardan ateş sesleri geliyordu. Tünelin girişi bir insan boyu yüksekliğinde üst üste yığılmış kum torbalarıyla kapatılmıştı,

silahları menzillerin arasından ateşe hazır vaziyette üç adam da karşı savunma barikatına yaslanmış tüneli gözlüyordu.

“Artyom? Sen misin? Artyom! Nereden çıktın böyle birden bire?”

Tanıdık bir ses duydu, döndü ve karşısında bir zamanlar kendisiyle kervana katılmak için başvuran Kirill’i gördü. Bir kolu sarılı, boynuna asılmış, saçları da her zamankinden daha darmadağındı.

“Yine buradayım” diye Artyom kararsız bir sesle yanıtladı. “Burada durumunuz nasıl? Şaşa Amca nerede, Şenya nerede?”

“Şenya mı?” Kirill’in rengi attı. “Başına bir iş geldi. Onu bir hafta önce vurdular.”

Artyom’un kalbi sıkıştı. “Ya üvey babam?”

“Suhoy sağlıklı ve keyfi yerinde, emirlerini veriyor. Şimdi askeri hastanede.” Kirili, eliyle istasyonun yeni çıkışına giden merdivenleri gösterdi.

“Teşekkür ederim.” Artyom hemen koşarak uzaklaştı.

“Peki sen nerelerdeydin?” diye Kirili arkasından seslendi ama yanıt alamadı.

Askeri hastane felaket bir haldeydi. Pek az insan -belki beş kişi- gerçekten yaralıydı. Çoğu farklı hastalıklardan yatıyordu. Yeni doğmuş, kundaklanmış bebekler gibi uyku tulumlarının içinde sıra sıra yatıyorlardı. Gözleri faltaşı gibi açılmış, anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıyorlardı. Hastalara hemşire yerine, elinde bir kloroform şişesiyle avcı piyade eri hizmet ediyordu. Kundaklanmış olanlardan biri ani bir hareketle yere seğirtir ya da inlemeye başlarsa ve telaşla diğerlerini de heyecanlandırırsa, nöbetçi içinde uyuşturucu madde olan gazı hemen yüzüne püskürtüyordu. Adam gerçi hemen kendinden geçip uyumuyordu -gözleri açık kalıyordu- ama hiç değilse bir süre sakinleşiyordu.

Artyom, Suhoy'u hemen bulamadı. Ayrı bir odada istasyon doktoruyla bir şeyler konuşuyordu. Artyom içeri girince, hemen ona seğirtti. "Artyomka! Yaşıyorsun!.. Tanrıya şükürler olsun!.." diye mırıldanarak gerçekten orada olduğundan emin olmak istercesine omzuna dokundu.

Artyom sıkıca kucakladı onu. Tıpkı küçük bir çocuk gibi, üvey babasının ona bağırıp çağıracağından korkmuştu: Bugüne kadar nerede olduğunu soracak, bu ne sorumsuzluk diyecek, neden hâlâ bir yetişkin gibi davranmadığını sorgulayacaktı... Ama Suhoy bunların hiçbirini yapmadı, onu kendine doğru çekerek uzun süre göğsünde tuttu. Birbirlerinin kollarından ayrıldıklarında, Artyom, üvey babasının gözlerinin dolduğunu, parıldadığını adeta sıkılarak fark etti.

Başından geçen serüvenlerin fazla ayrıntısına girmeden, kısaca o güne kadar nerede olduğunu, neler yapabildiğini anlattı. Sonra da, neden geri geldiğini açıkladı.

Suhoy kafasını salladı ve Hunter'ı çekiştirmeye koyuldu ama sonra kendini tutarak, ölüler hakkında iyi ya da kötü konuşmanın doğru olmadığını söyledi. Ama Hunter'ın başına ne geldiğini kendisi de bilmiyordu. "Burada neler olduğunu gördün mü?" Suhoy'un sesi sertleşmişti. "Her gece sürü halinde geliyorlar, fişeklerimiz yetişmiyor. Prospekt Mira'dan bir drezin dolusu cephane buraya yeni vardı. Ama bu bile denizde bir damla."

"WDNCh ile diğer istasyonların yolunu kesmek için, Prospekt'teki tüneli havaya uçurmak istiyorlar."

"Biliyorum... Kaynak suyundan korkuyorlar, bu yüzden WDNCh'nın daha yakınana gelmeye cesaret edemiyorlar. Ama bu uzun sürmez, Karaderililer başka giriş yolu bulurlar."

"Buradan ne zaman gideceksin? Artık fazla zaman kalmadı. 24 saat bile yok, eşyalarını toplamalısın."

Suhoy Artyom'u bir süre bakışlarıyla tarttı. "Hayır Artyom, burada benim için tek bir yol var, o da Prospekt Mira'ya gitmiyor. 30 yaralımız var,

onları yalnız mı bırakacağız? Dahası, ben kendi canımı kurtarırken, burasını kim tutacak? Bunu birine nasıl söyleyebilirim, ‘Ben gidiyorum, sen burasını tutmak ve ölmek için burada kalacaksın,’ diye? Hayır... Mümkün değil.” İçini çekti. “Havaya uçurabilirler, umurumda değil. En azından ben dürüst bir adam gibi ölmek istiyorum.”

“O zaman ben de sizin yanınızda kalıyorum. Onlar roketlerle ben olmadan da üstesinden gelirler. Ben de hiç değilse size yardım ederim.”

“Hayır, hayır, mutlaka gitmelisin. Bizim kapı çalışıyor, merdivenler de hâlâ yerinde duruyor, dışarıya hemen çıkabilirsin. Onlarla gitmelisin, karşılarında kim olduğunu, başlarının kimlerle dertte olduğu bile bilmiyorlar!”

Artyom kuşkulandı, galiba üvey babası hayatını kurtarmak için onu buradan uzaklaştırmak istiyordu. İtiraz etmek istediyse de Suhoy artık bir şey duymak istemiyordu. “Karaderililer’in neye kadir olduklarını senin grupta bilen bir tek sen varsın.” Üvey babası yerde yatan yaralıları gösterdi.

“Onlara ne oldu?”

“Tüneldeydiler, hepsi aklını yitirdi. Burada gördüklerin sürüklenerek geldiler. Ama Karaderililer bir sürüsünü canlı canlı parçalara ayırdı. İnanılmaz bir güçleri var. Geldikleri ve inlemeye başladıkları zaman kimse dayanamıyor, sen de biliyorsun ya. Bizim gönüllülerimizden bazıları kaçmamak için kendilerini bileklerinden kelepçelediler. Zamanında ellerini çözebildiklerimiz, şimdi burada yaralı olarak yatıyor. Çok yaralı yok aslında çünkü Karaderililer birini yakaladılar mı, ellerinden kimse kolay kurtulamıyor.”

Artyom yutkundu. “Şenya... Onu ele geçirdiler mi?”

Suhoy başını salladı, Artyom da daha fazla ayrıntıya girmek istemedi.

Tatsız bir sessizlikten sonra, üvey babası Artyom’a “Gel” dedi. “Etraf sakinken seninle biraz konuşalım. Biraz çayım bile var. Bir şey yemek ister

misin?” Kolunu Artyom’un omzuna atarak onu istasyon yönetiminin bürosuna doğru götürdü.

Artyom çevresine ürkerek göz gezdirdi. Üç haftalık yokluğu sırasında WDNCh’nın bu kadar değiştiğine inanamıyordu. Eskiden huzurlu ve canlı olan bu istasyonda şimdi görülür bir sıkıntı ve umutsuzluk vardı. İçinden buralardan kaçmak geldi.

Uzakta bir makineli tüfeğin takırtılı sesleri geliyordu. Artyom silahına davrandı ama Suhoy onu engelledi. “Ürkütmek için ateş ediyorlar. Birkaç saat sonra daha da kötü şeyler olacak. Şimdiden bunu hissediyorum. Karaderililer dalgalar halinde geliyorlar. Az önce bir grubu geri püskürttük. Korkma, ciddi bir şey olunca, sirenleri harekete geçirip alarm veriyorlar.”

Artyom’un aklına tünelle ilgili bu rüya geldi. Ama bu tamamen olanaksızdı, rüyada değil, gerçekte olan bir karşılaşma bu kadar masum bitemezdi. Zaten Suhoy onun tünele tek başına girmesine asla izin vermezdi. Yani bu çılgın düşünceyi kafasından atmalıydı. Yapacak daha önemli şeyleri vardı.

Odada oturmuş çaylarını yudumlarlarken, Suhoy “Tekrar bizi görmeye geleceğini zaten biliyordum” dedi. “Bir hafta önce, burada seni arayan biri vardı.”

Artyom “Kimdi?” diye ihtiyatlı bir şekilde sordu.

“Senin kendisini tanıdığını söyledi. Uzun boylu, zayıf, sakallı bir adam. Garip bir adı vardı...”

“Han mı?”

“Tastamam. O senin döneceğini söyledi, bundan o kadar emindi ki ilk kez rahatladım. Bana senin için bir şey verdi.”

Suhoy, sadece kendisine ait notların ve gizli evrakın olduğu bir cüzdan çıkardı, içinden ikiye katlanmış bir kâğıdı aldı.

Artyom katlı kâğıdı açtı. Özensiz bir el yazısıyla yazılmış kısa bir nottu: “Kim karanlığa bir ömür boyu cesaretle ve sabırla bakarsa, orada umut ışığını ilk o fark edecektir.”

“Başka bir şey bırakmadı mı? “ diye Artyom sordu.

“Hayır. Bunun belki şifreli bir haber olduğunu düşündüm. Sonuçta adam sırf bunun için buraya gelmiş.”

Artyom omuzlarını silkti. Han’ın söylediği ve yaptığı şeylerin yarısı Artyom’a saçma gelmişti; geri kalanlarını da dünya ona bir başka açıdan göstermişti. Bu notun neyle ilgisi olduğunu nereden bilebilirdi? Bir süre daha çaylarını içerek sohbet ettiler. Artyom, üvey babasını son kez gördüğü düşüncesini bir türlü kafasından atamıyordu. Onunla sanki bir ömür boyu yetecek kadar konuşmak istiyor gibi bir hali vardı.

Artık gitme zamanı gelmişti. Suhoy, yürüyen merdivenin yanındaki kolu çekti, ağır demir perde gıcırdayarak bir metre kadar yukarı çekildi. Birikmiş yağmur suları içeri aktı. Artyom şimdi iliğine kadar balçığın içine batmış, Suhoy’a gülümsüyordu, onunsa gözlerine yaşlar birikmişti. Tam vedalaşmak üzereydi ki son anda aklına çok önemli bir şey geldi. Sırt çantasından çocuk kitabını çıkardı, fotoğrafı bulana kadar sayfaları çevirdi ve üvey babasına gösterdi. Kalbi hızlı hızlı çarpıyordu.

“Kim bu?” diye Suhoy sordu.

“Onu tanımıyor musun? İyi bak. Bu benim annem değil mi? Senden yardım isterken onu görmüştün.”

Suhoy üzgün gülümsedi. “Artyom... Onun yüzünü hemen hemen hiç göremedim. Orası çok karanlıktı, ben de o sırada devamlı sıçanlara bakıyordum. Onu artık hatırlamam mümkün değil. Seni anımsıyorum, benim elimi nasıl tutuğunu ve ağlamadığını ama onu hayır. Beni affet!”

“Teşekkür ederim. Hoşça kal!”

Artyom neredeyse ona “Baba” diyecekti ama gırtlağına oturan bir yumru bunu engelledi. “Belki yine görüşürüz.” Yüzüne gaz maskesini indirdi, demir perdenin arkasına süzülerek buruşmuş fotoğrafı göğsüne bastırmış bir halde, yürüyen merdivenlerin sallanan basamaklarından yukarıya tırmandı.

Merdiven sanki bitmeyecekmiş gibi uzayıp gidiyordu. Artyom yavaşça ve büyük bir dikkatle yukarıya tırmanıyordu, çünkü basamaklar çatırdıyor, ayaklarının altında ezilerek zıplıyordu, bir yerde çöker gibi olunca, Artyom bacağını güç bela geriye çekebildi. Her yere kırık, yosun bürümüş ağaç dalları yayılmıştı, hatta yol üstünde bodur ağaççıklar bile vardı; bir zamanlar basınçla gelen dalga onları buraya fırlatmıştı olmalıydı. Duvarları sarmaşık bitkilerle yosunlar kaplamıştı, sentetik kaplamadaki deliklerden merdivenin paslanmış mekanizması sık sık ortaya çıkıyordu. Artyom bir kez bile arkasına bakmadı.

Yukarıda her yer kapkaraydı. Bu hiç iyiye işaret değildi. Belki avlunun girişi çökmüştü, acaba yukarı çıkamayacak mıydı? Yoksa karanlığın nedeni mehtapsız gece miydi? Eğer öyleyse, bu da kötüye alametti. Çünkü görüş mesafesi kötüyse, roketleri doğru yere yönlendirmek kolay olmayacaktı.

Ama Artyom yukarıya çıktıkça, duvarlara yansıyan ışık lekeleriyle duvar çatlaklarından içeriye sızan incecik ışın dalgaları daha çok aydınlanıyordu. Giriş holüne açılan kapı gerçekten de kapatılmıştı ama taşlarla değil, yere devrilmiş ağaç kütükleriyle. Artyom birkaç dakika sonra, güç bela içeriye sarkabileceği daracık bir delik buldu.

Holün tavanında, içeriye ölgün ay ışığının sızdığı kocaman bir delik vardı. Yer, kırılmış dallarla kaplıydı. Bir duvarın yanında, yarısı çalılıkların içinde kalmış garip nesneler Artyom’un dikkatini çekti. Neredeyse bir insan boyunda, koyu gri, deri kaplı kürelerdi. Bakınca insana itici geliyordu, Artyom yaklaşmaya cesaret edemedi. Cep lambasını yaktı ve dışarıya caddeye çıktı.

Giriş holünün önünde satış kulübeleriyle bayiler sıralanmıştı. Bir zamanlar hepsinin de albenisi vardı, şimdiyse sadece iskeletleri kalmıştı.

Daha ilerde, arkada devasa büyüklükte, kemer şeklinde garip bir bina72 görünüyordu, binanın bir kanadı yarısına kadar çökmüştü. Artyom etrafına bakındı, Ulman'la arkadaşı görünürlerde yoktu, yolda oyalanmış olmalıydılar. Çevresini kolaçan etmesi için biraz zamanı var demekti.

## 20

## SÜRÜNMEK İÇİN DOĞANLAR

Soluğunu birkaç saniye tutarak uzaktan Karaderililer’in ulumaları geliyor mu, diye kulak verdi. Botanik Bahçesi buradan pek uzakta değildi. Bu yaratıklar istasyonlarına neden yüzeyden saldırmamışlardı ki sanki?

Her yer sessizdi, sadece uzaktan vahşi köpeklerin acıklı ulumaları geliyordu. Onlarla karşılaşmaya Artyom pek meraklı değildi; yıllarca yüzeyde yaşadıkları için, metro sakinlerinin besledikleri köpeklerle hiçbir şekilde kıyaslanamazlardı.

Biraz ilerde garip bir şey daha keşfetti. İstasyon girişini çok derin olmayan, şekilsiz bir çukur çevrelemişti, içinde -tıpkı küçük bir kale çukuru gibi- koyu renkli bir sıvı vardı. Artyom çukurun üzerinden atlayarak küçük satış kulübelerinden birine yanaştı ve içeriye baktı.

İçerisi tamamen boştu, yerlere kırık cam şişelerinin parçalan dağılmıştı, bunun dışında ne varsa, her şey dışarıya çıkarılmıştı. Artyom diğer kulübeleri de inceledi ve birden diğerlerinden farklı görünen birinin önünde durdu. Kulübe tıpkı minyatür bir kaleye benziyordu. Aynalı camdan minicik bir penceresi olan, lehimlenmiş kalın tenekeden küp şeklinde bir yapı. Üzerindeki yazı şöyleydi: DÖVİZ BÜROSU

Kapı kilidi değişikti, anahtarla değil, kombine rakamlarla çalışıyordu. Artyom pencereye yanaşarak açmayı denedi ama olmadı. Pencere pervazının üzerinde soluk bir yazı gözüne çarptı.

Kilitli satış kulübesi ilgisini çekmişti, bir anda içinde bulunduğu tehlikeyi unutup cep fenerini yaktı. Çarpık çurpuk harfleri güçlükle sökebildi: “Beni insan gibi gömün. Kod 767.” Tam bunun ne anlama geldiğini düşünüyordu ki yukarıdan kulağı tırmalayan öfkeli bir cıyaklama duyuldu. Artyom sesi hemen tanıdı: Kalinin Caddesi’ndeki uçan canavarlar da aynen böyle ciyaklamışlardı.

Aceleyle ışığı söndürdü ama geç kalmıştı. Çığlık yeniden duyuldu, bu kez tam kafasının üzerindeydi. Panik içinde çevresine bakındı, gizli bir yer arandı. Eğer tahmini doğruysa, tek bir şansı vardı, kapıdaki tuşların üzerine sıralanmış rakamlara basarak kolu kendine doğru çekti. Kilit boğuk bir klik sesi çıkardı ve kapı paslı menteşelerin gürültülü gıcırtısıyla zorlanarak açıldı. Artyom içeriye süzüldü, kapıyı kapatıp tekrar lambasını yaktı.

Bir köşede, bir kadının duvara dayalı kurumuş mumyası duruyordu. Bir elinde kalın keçeli bir kalem, diğerinde plastik bir şişe tutuyordu. Muşamba kaplı duvarlara, yukarıdan aşağıya kadar kadın eliyle yazılmış okunaklı, düzgün yazılar göze çarpıyordu. Yerde içi boş tablet paketleri, renkli çikolata ambalajları ve teneke maden suyu kutuları duruyordu. Bir köşede açık bir kasa vardı. Ceset Artyom'a ürkütücü gelmemişti, aksine, tanımadığı genç kadına acımaya başlıyordu. Nedenini bilmiyordu ama mumyanın genç bir kadına ait olduğuna emindi.

Yine uçan canavarların bağrışını duydu, aynı anda çatıya şiddetli bir darbe indi, kulübe olduğu gibi sallandı. Artyom kendini boylu boyunca yere atarak bekledi. İkinci bir saldırı gelmeyince ve öfkeli hayvanın cırlaması yavaş yavaş uzaklaşınca tekrar doğruldu. Burası ideal bir saklanma yeriydi, istediği kadar kalabilirdi. Sonuçta cesede zarar verilmemişti, oysa yakında mutlaka avcılar olmalıydı, pekâlâ onun tadını çıkarırlardı. Elbette canavarı öldürmeyi ya da en azından yaralamayı deneyebilirdi ama bunun için kulübenin dışına çıkmak zorundaydı. Ya ıskalarsa ya da canavar zırhlıysa ne olacaktı? Açık alanda ona mutlaka ikinci bir şans vermezdi. En akıllıcası Ulman'ı beklemekti. Tabii eğer hâlâ hayattaysa.

Kafasını dağıtmak için duvarda yazılı metni okumaya koyuldu:

*"Kendimi yalnız hissettiğim için ve delirmeyeyim diye yazıyorum. Tam üç gündür bu kulübedeyim ve caddeye çıkmaya korkuyorum. Dışarıdaki on kişi metroya kadar bile gitmeyi başaramadı. Öldüler, şimdi caddede serilmiş yatıyorlar. Allah'tan, kapıdaki çatlak yerlerin yapışkan bantlarla nasıl sağlamlaştırıldığını gazetede okumuştum. Şimdi rüzgârın, bulutları dağıtmasını bekliyorum. Bir gün sonra tehlikenin kalmayacağını söylediler.*

9 *Temmuz: Metroya gitmeyi denedim. Yürüyen merdivenin arkasında, demir bir kepenk var, yukarıya kaldıramadım. Kapıya ne kadar vurduysam da kimse açmadı. On dakika sonra fenalaştım, tekrar buraya döndüm. Her yer ceset dolu. Feci görünüyorlar, hepsi şişmiş ve kokuyor. Yiyecek satan bir mağazanın camını kırdım ve maden sodasıyla çikolata aldım. Hiç değilse böylece aç kalmıyorum. Kendimi müthiş bitkin hissediyorum. İçi dolar ve rubleyle dolu bir kasa ve ben bununla bir şey yapamıyorum. Tuhaf. Hepsi kâğıt işte.*

10 *Temmuz: Bugün yine bombalar atıldı. Prospekt Mira'nın sağ yönünden bu tarafa bütün gün korkunç patlamalar duydum. Artık kimse sağ kalmadı, diye düşünüyordum ki dün bir zırhlı, hızla buradan geçti. Dışarı çıkıp onlara el sallamak istedim ama geç kalmıştım. Annemi ve Lyova'yı öyle çok özlüyorum ki. Bütün gün durmadan kustum. Sonra uyudum.*

11 *Temmuz: Az önce önümden korkunç yanıklar içinde bir adam geçti. Bu kadar zaman nerede saklandı bilmiyorum. Durmadan bağırdı ve hırladı, çok korkunçtu. Metroya gitti, sonra da gürültülü çekiç sesleri duydum. Herhalde girişteki kapıya vuruyordu. Sonra her şey sessizleşti. Yarın oraya gidip ona kapıyı açıp açmadıklarına bakacağım."*

*Kulübe yeni bir darbeyle tekrar sarsıldı; canavar avından vazgeçmiyordu. Artyom öyle bir sarsıldı ki neredeyse kadının cesedinin üzerine devrilecekti, son anda pencerenin altındaki küçük masaya tutundu.*

*"12 Temmuz: Dışarı çıkamıyorum. Titriyorum, uykuda mı yoksa uyanık mıyım bilmiyorum. Lyova ile bir saat kadar konuştum, benimle hemen evleneceğini söyledi. Sonra annem geldi. Gözleri akmıştı hep. Sonra yine yalnız kaldım. Öyle yalnızım ki. Bütün bunlar ne zaman bitecek, bizi ne zaman kurtaracaklar? Ortalıkta köpekler dolanıyor, cesetleri kemiriyorlar. Nihayet, teşekkürler. Yine kustum.*

*13Temmuz: Hâlâ konserve, çikolata ve su var ama artık istemiyorum. Hayatın tekrar normale dönmesi en az bir yıl alır. Vatanımız için yapılan savaş*[73] *beş sene sürdü; hiçbir şey daha uzun süremez. Her şey iyi olacak, beni bulacaklar.*

*14 Temmuz: Artık istemiyorum, artık istemiyorum. Beni namusluca gömün, bu lanetli demir sandıkta kalmak istemiyorum... Çok dar. Teşekkür ederim, Phenazepam için sağ ol.*[74] *İyi geceler.”*

Yazı devam ediyordu ama cümleler çoğu zaman birbiriyle ilintili değildi ya da kopuk kopuktu. Yazıların yanı sıra çizimler de vardı; küçük iblisçikler, geniş şapkalarıyla ya da saçlarında kurdeleleriyle genç kızlar, insan yüzleri.

Kadın gerçekten de kâbusun bir gün son bulacağını ummuştu. Bir yıl, belki iki yıl sonra her şey yeniden eskisi gibi iyi olacaktı. Hayat devam edecek herkes olup bitenleri unutacaktı. Ne kadar yıl geçmişti bunun üzerinden? Bu zaman içinde insanlık bir daha yukarıya çıkma umudunu ve amacını yitirmişti, o kadar. Acaba genç kadın, o sırada sadece metroya sığınanların hayatta kalacağını düşünmüş müydü ya da daha sonraki günlerde tanrının sevdiği birkaç şanslının sıkı talimatlara rağmen kapıların açılmasıyla hayatlarını kurtaracakları aklına gelmiş miydi?

İnsanların eski yaşamlarına tekrar dönmek için günün birinde metrodan çıkacaklarına, aslında Artyom da inanmak isterdi. Atalarının inşa ettikleri, sonra da yok edilen o muhteşem yapıları yeniden hayata geçirmek için. Bu binaların içinde yine eskisi gibi yaşamak için. Gözlerini kırpıştırmadan, ufuktan yükselen güneşi izleyebilmek için. Oksijenle azotun tatsız karışımını herhangi bir filtreden solumak yerine, bitkilerin nefis kokusuyla doymuş temiz havayı içine çekmek için. Bitkilerin eskiden nasıl koktuklarını hiç bilmiyordu ama herhalde muhteşem olmalıydı, özellikle de annesinin pek sevdiği çiçeklerin kokusu, kim bilir ne güzeldi...

Ama genç kadının artık iyice kurumuş cesedine bakarken, acaba kendisi bu kadar uzun dayanabilir miydi, diye düşünmeden de edemiyordu. Peki umudunun bu kadının inancından farkı neydi? İnsan metroda yaşadığı bütün yıllar boyunca, tekrar yukarıya dönmenin zaferini tatmak adına hiçbir surette kendini yeterince güçlendirmemişti. Tam aksine, sadece küçülmüş, küçülmüş, karanlığa ve daracık bir alanda yaşamaya alışmıştı. Metronun çoğu sakini, insanların dünya üzerinde bir zamanlar kurmuş oldukları mutlak hâkimiyeti ve gücünü unutmuştu. Zaten bunun onlara artık ne

faydası olabilirdi ki? Diğerleri ona özlem duyarken ve üçüncüleri dünyayı lanetlerken... Gelecek bunlardan hangi birine aitti?

Artyom, birden dışarıda bir klakson sesi duydu. Pencereye doğru saldırdı. Satış kulübelerinin önündeki küçük düzlükte bugüne kadar görmediği bir araç duruyordu. Artyom uzakta kalan çocukluk günlerinde ve daha sonra kitaplardaki resimlerle fotoğraflardan otomobilleri tanıyordu, son olarak da, yüzeye son çıktığında da görmüştü... Ama şimdiki araç bu gördüklerinin hiçbirine benzemiyordu.

Altı dingili olan dev gibi bir kamyondu, yanları kırmızı beyaz çizgiliydi. Kocaman sürücü kabininde iki sıralı oturacak yerleri vardı, arkasına yüklük olarak madeni bir sandık konmuştu. Tepesinden dışarıya acayip borular çıkıyordu, boruların yanında sağda ve solda mavi ışık veren lambalar dönüyordu.

Artyom kulübeden dışarı çıkmadı, önce pencereden cep fenerini yakarak gelecek sinyali bekledi. Arabanın ışıldakları birkaç kere yanıp söndüler, Artyom tam dışarı çıkacakken yukarıdan iki kocaman gölge aşağıya atladı. Birincisi pençeleriyle aracı tepesinden kavrayarak kaldırmayı denedi ama anlaşılan yük ona epey ağır gelmişti. Hayvan arabayı yaklaşık yarım metre kadar yukarıya kaldırınca, tepede öndeki iki boru kırıldı. Hayvan öfkeyle haykırdı, boruları fırlattı. İkinci yaratık hırlayarak arabaya yandan müthiş bir şekilde bindirdi, anlaşılan onu devirmeye çalışıyordu.

Arabanın kapısı açıldı ve bir adam dışarıya atladı. Sırtında koruyucu elbisesi vardı, elinde kocaman bir makineli tüfek tutuyordu. Namluyu yukarıya çevirerek canavarlar yakına gelene kadar bekledi, sonra da silahı ateşledi. Yukarıdan kulağı tırmalayan bir feryat duyuldu.

Artyom o anda aceleyle kilidi açarak dışarı fırladı. Kanatlı canavarlardan birinin yaklaşık 30 metre kadar üstlerinde dolaştığını ve yeni bir saldırıya hazırlandığını görebiliyordu. Diğeri ortadan yok olmuştu.

“Çabuk arabaya bin! “diye makineli tüfekli adam seslendi.

Artyom ona doğru fırladı, sürücü mahaline tırmandı, koltuğa oturdu. Ulman bir salvo ateşinden sonra aracın basamağına atladı, içeri süzülerek kapıyı arkasından kapadı. Motor gürledi. Kısa bir sarsıntıyla araba hareket etti.

“Güvercinleri mi besliyorsun?” Artyom, gaz maskesinin camından bakarken, Ulman’ın sesini duydu.

Artyom, canavarların kendisini takip edeceklerini sanmış ama yanılmıştı, hayvanlar arabanın üzerinde birkaç kez turladıktan sonra yaklaşık 100 metre kadar ileride WDNCh’ya[72] geri döndüler.

Savaşçı, “Yuvalarını savunuyorlardı” dedi. “Yoksa böyle arabaya hiç saldırmazlardı, bu iş biraz boylarını aşar. Yuvaları nerede acaba?”

Artyom, canavarların yuvalarını nereye yaptıklarını anlamıştı, WDNCh istasyonun girişinde, Karaderililer dâhil, tek bir canlının kalmamış olmasının nedeni buydu.

“Yuvaları bizim istasyonun giriş avlusunda, yürüyen merdivenlerin üzerinde” dedi.

“Sahi mi? Doğrusu garip, oysa çoğunlukla evlerin üzerinde, çok daha yükseklerde yuvalanırlardı. Belki de bunlar başka bir türdür. Ah ayrıca, geciktiğim için beni affet.”

Koruma elbiseleri ve kocaman silahlarla dolu arabanın depo yeri oldukça dardı. Arka sırada sırt çantaları duruyordu. Ulman ön koltukta, sağda camın kenarında, Artyom ortada, solunda, direksiyonda da Ulman’ın Prospekt Mira’dan arkadaşı Pavel oturmuştu.

Pavel, “Özür ne demek oluyor?” dedi. “Elimizden bir şey gelmez, albay da bize Prospekt Mira’da -yani Rişskaya’dan buraya gelen caddeyi demek istiyorum- neler olduğunu söylemedi. Sanki üzerinden bir silindir geçmişe benziyor. Köprünün neden tamamen çökmediğini doğrusu anlamadım. Orada saklanmaya fırsat bile bulamamışlar. Köpeklerden zor kaçabildik.”

“Hiç köpek görmedin mi?” diye Ulman, Artyom’a sordu.

“Hayır, sadece seslerini duydum.”

Virajı alırken Pavel, “Neyse ki onları şöyle bir görebildik” dedi.

“Sonra?”

“Durum pek iyi değil. Tamponu koparıp aldılar, yolda giderken neredeyse bir tekerleği de parçalayacaklardı.” Pavel başıyla Ulman’ı işaret etti. “Petro, bizi rahat bırakmaları için Dragunov’uyla liderlerini susturmak zorunda kaldı.”

Güçlükle yol alıyorlardı. Yerde bir sürü çukur ve deliklere rastlıyorlardı, pek çok yerde asfalt çatlamıştı, bu yüzden gidecekleri yönü seçerken son derece dikkatli olmak zorundaydılar. Bir yerde sıkı fren yaptılar, beton yığınlarından kocaman bir enkazı ancak beş dakikada geçebildiler, anlaşılan burada çok katlı bir bina yıkılmıştı. Artyom elinde sıkı sıkı tuttuğu silahı, devamlı pencereden dışarı bakıyordu.

“Mükemmel gidiyor” diye Pavel arabayı övdü. “Oysa başlangıçta, bir ara benzinin niteliğini kaybedeceğini söylemişlerdi. Ama bu bir şey değil, bizim kimyagerler böyle bir şey görmediler hiç. Polis istasyonunu boşuna savunmuyoruz. Gözlüklü insanlardan bile çok yararlanıyoruz.”

“Arabayı nerden buldunuz?” diye Artyom sordu

“Bir depoda duruyordu, parçalanmış bir halde. Tamir edemedikleri için, Moskova alevler içinde yanarken, zamanında gidememişler. Şimdi arada bir biz kullanıyoruz, tabii pek amacımıza uygun değil ama idare ediyor.”

“Ya...” Artyom yine pencereden dışarıya baktı.

Pavel konuşmaya hevesli görünüyordu. “Havadan yana şanslıyız. Gökyüzü bulutsuz. Bu iyi, kuleden görüşünüz iyi olacak, tabii oraya çıkarsanız.”

“Evlerden çok kuleye çıkmayı yeğlerim” diye Ulman söze karıştı. “Gerçi albay orada hemen hemen hiç kimsenin yaşamadığını söyledi ve bu ‘hemen’ sözcüğü hiç hoşuma gitmiyor.”

Araba sola saparak bir çimenlikle ikiye ayrılan, dümdüz uzanan, genişçe bir caddenin üzerinden yoluna devam etti. Solda pek zarar görmemiş sıra sıra tuğla evler, sağda ise caddeye kadar uzanan karanlık bir orman vardı. Bazı yerlerde, yolu değiştirmek zorunda kalıyorlardı, çünkü ağaç kökleri asfaltı yerinden sökmüştü.

“İşte orada, ne muhteşem bir yapı!” diye Pavel birden hayranlıkla bağırdı.

Ostankino Kulesi tam önlerindeydi. Gökyüzünden fırlayan bir ok gibi yüzlerce metre yukarıya yükseliyor, çoktan yenilmiş olan düşmanları heybetiyle adeta tehdit ediyordu.

Her haliyle gerçekdışı bir yapıydı. Artyom benzerini ne kitaplarda ne de dergilerde görmüştü. Üvey babası ona, istasyonlarından belki sadece iki kilometre uzakta bulunan devasa yapı tasarımlarından elbette söz etmişti ama anlattıklarının hiçbirinin bu kule gibi kendisini sarsacağını Artyom hayal edemezdi.

Yolculuğunun geri kalan kısmında öyle sessizce oturup insanın yaratıcı gücünün bu harika eserini hayranlık ve burukluk karışımı garip bir duyguyla seyretmekle yetindi; çünkü insanların buna benzer bir şeyi yaratmasının bir daha asla mümkün olamayacağını şimdi çok daha iyi anlıyordu.

Artyom duygularını söze dökmeyi denedi: “Bu kadar yakınımızda olduğu halde bilmiyordum.”

Pavel, “Eğer yukarıda değilsen, böyle şeyleri anlayamazsın” dedi. “Sizin istasyonun adının neden WDNCh olduğunu biliyor musun? WDNCh, ‘Ekonomimizin büyük kazanımları’ anlamına geliyor. Orada bir zamanlar, her türlü hayvan ve bitkinin olduğu muazzam bir park vardı: Şimdi sana bir şey söyleyeyim: Minik kuşların yuvalarını tam sizin istasyon

girişinin üzerine yapmışlardı. Çünkü ekonominin bu kazanımlarından bazıları röntgen ışınları sayesinde öyle müthiş geliştiler ki, bir zırhlıdan gelecek darbe bile şimdi onlara vız gelir.”

“Ama sizin tüylü dostlarınıza karşı büyük saygıları var” diye Ulman ekledi. “Yani bir şekilde tepenizi ısıtıyorlar.”

Bu espriye ikisi de güldü. Artyom, Pavel’in WDNCh istasyonunun asıl adıyla ilgili vaazını bir yana bırakıp tekrar kuleyi seyretmeye koyuldu. Yakından bakınca, yapının hafif eğik olduğunu fark etti ama hâlâ dengesini koruyordu ve sağlamdı. Yoksa geçmişte yaşanan o cehennemde nasıl ayakta kalabilirdi? Komşu evler kısmen yıkılmış ya da tamamen yerle bir olmuştu ama kule bütün bu yıkıntıların ortasında hâlâ bütün heybetiyle yükseliyordu. Sanki bir sihir, onu düşman bombalarına ve roketlerine karşı dokunulmaz yapmıştı.

“Nasıl bugüne kadar dayandı?” diye mırıldandı.

Pavel, “Herhalde onu bombalamak istemediler” diye tahmin yürüttü. “Ne de olsa kentin savunma sisteminin en önemli eserlerinden biri. Eskiden şimdiki halinden dörtte bir kadar daha yüksekti ve tepesinde bir de çan kulesi vardı. Şimdiyse, gördüğün gibi platformdan sonra bitiyor.”

“Onu neden korumuş olabilirler?” diye Ulman sordu. “Nasılsa hiçbir şey umurlarında değildi. Umarım arkasında Kremlin’deki gibi saklı bir sır yoktur.”

Yüksek çelik bir çiti geçerek nihayet televizyon kulesinin ayağına vardılar. Ulman bir gece görüş gözlüğüyle bir silah alarak arabadan atladı. Bir dakika sonra “Tehlike yok” işaretini verdi. Pavel de arabadan aşağıya inerek arkadaki kapıyı açıp sırt çantalarını silahlarla birlikte yanına aldı. “20 dakika içinde sinyal gelir” dedi.

“Uyarıyı bununla yakalamaya çalışacağız.” İçinde alıcının olduğu sırt çantasını bulmuştu, yüksekçe bir sahra anteni yapmak üzere bir sürü parçayı vidalarla birleştirmeye koyuldu.

Az sonra altı metre uzunlukta bir anten, hafif esen gece rüzgârında üzerlerinde dalgalanıyordu. Ulman alıcının önüne oturarak mikrofonlu bir ahizeyi kulaklarına yerleştirdi ve ses dalgalarına kulak verdi.

Bekliyorlardı.

Bir an için üzerlerinden bir ***pterodaktylus'un*** gölgesi uçtu ama havada birkaç daire çizdikten sonra, canavar evlerin arkasında kayboldu.

Pavel, "Şu Karaderililer neye benziyorlar?" diye Artyom'a sordu. "Sen, tabiri caizse bu soruların uzmanısın."

"Korkunç görünüyorlar. İnsandan dönüşmüş mahlûklar gibi." Artyom uygun bir kelime arıyordu. "Bir insanın tam tersi yani. Adından da anlaşılacağı gibi, gerçekten hepsi kara."

"Peki nereden geliyorlar? Daha önce kimsenin bunlardan haberi yoktu. Sizin adamlar buna ne diyorlar?"

"Ama bugün duyulmayan sadece onlar değil ki. Yoksa siz Park Pobedy'deki insan yiyenleri bilmiyor muydunuz?"

"Doğru. Boynuna iğneler saplanmış insanlar buldular ama bunu kimin yaptığını kimse söyleyemedi. Peki şimdi ne yapmak gerekiyor? Burası metro. Ve Dev Solucan, saçmalık! Ama sizin Karaderililer nereden..

"Onu gördüm."

"Solucan'ı mı?"

"Yani en azından ona benzer bir şeyi. Belki de bir trendi. Kocamandı ve öyle gürültü yapıyordu ki ses kulaklara basınç yapıyordu. Doğru dürüst göremedim, hızla önümden geldi geçti."

"Hayır, bir tren olamaz... Neyle işleyecek ki? Mantarlarla mı? Trenler elektrikle çalışır, biliyor musun, bu bana neyi anımsatıyor? Bir tünel sondaj makinesini."

“Neden?”

“Sakın Ulman’a ve albaya bundan söz etme. Yoksa beni deli sanırlar. Anlatayım: Eskiden Polis’te bazı bilgileri topluyordum, ne kadar ajan varsa hepsini gizlice diniyordum, kısacası işim sabotaj yapanlarlaydı, içerdeki tehlikeler ve bunun gibi şeyler işte... Bir gün yaşlı bir herifle tanıştım, bana Borovizkaya’daki tünelin küçük bir köşesinden, sanki duvarın arkasında bir sondaj makinesi varmış gibi devamlı bir gürültü geldiğini iddia etti. Normal koşullarda onu çılgının biri diye kayda geçirirdim ama kendisi eskiden bir inşaatta çalışıyordu ve böyle şeylere aşinaydı.”

“Ama orayı kazmak kimin işine yarayabilirdi ki?”

“Hiçbir fikrim yok. Yaşlının söylediklerine bakılırsa niyetleri kötü birkaç hergele, bir anda bütün Polis’i yerle bir etmek için, nehre kadar giden bir tünel kazmak istemişler, o da onların bu planını gizlice dinlemiş. Bunun üzerine yetkilileri bu konuda bilgilendirdim ve uyardım ama kimse bana inanmadı. Ben de tanık olarak onlara yaşlıyı göstermek istedim ama o sanki yer yarılmış, içine girmişti. Belki o da bir provokatördü. Ama belki.” Pavel dikkatle Ulman’ı süzerek sesini alçalttı. “Belki de gerçekten, subayların gizli bir geçidi kazmalarına izin verdiğini duymuş olabilir.Ve bu kadar meraklı olup başkalarının konuşmalarına kulak vermesin diye onu da çukura gömmüşlerdir. Diyeceğim, sondaj makinesi fikri o günden beri kafamda, beni de bu yüzden kaçık sanıyorlar. Ağzımı açıp bir şey söylemeye kalktım mı, hemen benimle dalga geçiyorlar, alay ediyorlar, hep bu makine yüzünden senin anlayacağın.” Dikkatle Artyom’u süzdü. Hikâyesini acaba nasıl algılamıştı?

Artyom ise “Neden olmasın?” der gibi, belli belirsiz omuzlarını silkti sadece.

Ulman onlara doğru geldi. “Hiçbir şey duyulmuyor, her şey ölü gibi sessiz. Bu hurda yığını aşağıdan gelen sinyali almıyor. Anlaşılan Melnik epey uzakta. Biz biraz daha yükseğe çıkmalıyız.”

Artyom’la Pavel hemen eşyalarını topladılar. Ştalkerin ekibinin onlarla neden bağlantı kuramadığını kimse merak etmemişti. Ulman, antenin

vidalarını söktü, telsiz aletini sırt çantasına koydu, makineli tüfeğini de omuzlayarak öne geçti, kulenin görkemli payanda direklerinin arkasındaki camekânlı ön avluya doğru yürüdü. Pavel Artyom'a büyük bir çanta uzattı, kendisi bir sırt çantası aldı ve arabanın kapısını kapatarak Ulman'ı takip ettiler.

İç salon tam bir kaostu. Anlaşılan insanlar buradan panik içinde kaçmışlar, bir daha da geri gelmemişlerdi. Çatlamış ve tozlanmış camların arasından içeriye sızan ay ışığı yere devrilmiş sıraları, parçalanmış bir gişeyi, içinde aceleyle unutulmuş kasket olan bir milis kabinini ve girişteki kırılmış bir turnikeyi aydınlatıyordu. Solgun ay ışığında şablon harflerle yazılmış bir yazı da dikkati çekiyordu, televizyon kulesinin ziyaretçileri için talimatlar ve uyarılardı.

Cep lambalarını söndürüp kısa bir aramadan sonra merdivene giden girişi buldular. Eskiden bir dakikada yukarıya çıkan asansörler şimdi zemin katta kapıları açık, işlevsiz duruyorlardı. Merdivenleri kullanacaklardı.

Ulman, 300 metreden daha yukarı tırmanacaklarını duyurdu. İlk 200 basamak Artyom'a kolay geldi, bacakları nasılsa son haftalarda bu tür zorlamalara alışmıştı. Ama 350'nci basamaktan sonra pes etti, sanki ilerleyemiyorlarmış gibi geldi ona. Merdiven durmadan dönüyor, katlar arasındaki fark anlaşılmıyordu. Kule nemli ve soğuktu, gözler çıplak beton duvarlarda adeta kayıyordu, kapıların sadece pek azı ardına kadar açıktı, içerde terk edilmiş ekipman odaları görülüyordu.

800'üncü basamakta, Artyom rakamları saymayı artık iyice karıştırdı. Bacakları kurşun gibi ağırlaşmıştı, her bir bacağı çıkmaya başladıklarının üç misli ağır çekiyordu. En çok da tabanlarını zeminden kaldırmakta zorlanıyordu, çünkü sanki mıknatıs varmış gibi yere yapışıyorlardı. Artyom'un yüzü gözü ter içinde kalmıştı, gri duvarlar bulanıklaşmıştı, çizmeleri de sürekli basamaklara takılıyordu. Durup dinlenmek mümkün değildi çünkü hemen arkasında, kendisinden en az iki kat fazla ağırlık taşıyan Pavel'in ağır ağır soluduğunu duyuyordu.

15 dakikadan sonra Ulman onların biraz kendilerine gelmelerine izin verdi. Kendisi de yorulmuş görünüyordu, göğsü, şekilsiz koruma elbisesinin altında inip çıkıyor, eliyle duvardan destek arıyordu. Sırt çantasından, su dolu bir matara çıkarıp Artyom'a uzattı.

Gaz maskesinde su içmek için özel bir supap bırakılmıştı. Artyom, diğerlerinin de epey susamış olduklarını tahmin ettiği halde, yarısını boşaltana kadar şişeyi elinden bırakamadı. Sonra da kendini boş çuval gibi yere bırakıp gözlerini kapadı.

"Hadi gel, artık çok kalmadı!" diye Ulman seslendi ve Artyom'u sarsarak tekrar ayağa kaldırdı, çantasını alıp kendi omzunun üzerine attı ve çıkmaya devam etti.

Yukarıya çıkışın son bölümünün ne kadar sürdüğünü Artyom bilmiyordu. Basamaklar ve duvarlar gözlerinin önünde birbirine karışıyor, dışa açılan pencere camlarından içeriye düşen ışık lekeleri, ona ışıldayan bulutlar gibi görünüyor ve Artyom, bir süre zihnini dağıtıp onların neşeli oyununu seyre dalıyordu. Şakakları zonkluyordu, soğuk hava ciğerlerini yakıyordu ve bir türlü merdivenin sonu gelmiyordu. Birkaç kez yere çöktüyse de, her defasında diğerleri yardım edip onu tekrar yukarıya sürüklediler.

Bütün bunları niçin, neden yapıyordu?

Metroda hayatın devam etmesi için mi?

Evet.

WDNCh'da yine mantar ve domuz yetiştirebilsinler diye, üvey babasıyla Şenya'nın ailesi orada huzur içinde yaşayabilsinler diye, insanlar Alekseyevskaya ve Rişskaya'ya yeniden yerleşsinler diye, Belorusskaya'daki ticaret hayatı durmasın diye. Brahmanlar kendi özel giysileriyle Polis içinde rahatça dolaşsınlar ve kitap sayfalarını karıştırsınlar diye, eski bilgileri araştırıp gelecek kuşaklara aktarsınlar diye. Faşistler kendi devletlerini kursunlar, düşmanlarını yakalasınlar ve onlara işkence etsinler diye. Solucan'a inanan insanlar, yine yabancı çocukları kaçırsınlar

ve yetişkinleri yesinler diye. Mayakovskaya'daki kadın geçimini sağlayabilmek için küçük oğlunu yine başkalarına satabilsin diye. Pavelezkaya'daki sıçan yarışları sona ermesin ve Tugay Savaşçıları faşistlere saldırılarını ve diyalektik tartışmalarını sürdürebilsinler diye. Metroda yaşayan binlerce insan soluk alsın, yemek yesin, birbirlerini sevsin, çocuklarını doğursun, içlerini boşaltıp rahatlasın, uyusun, hayal etsin ve rüya görsün, savaşsın, öldürsün, hayran olsun, birbirlerini aldatsın, felsefe yapsın, nefret etsin, herkes kendi cennet ve kendi cehennemine inansın diye. Metrodaki hayat, bu anlamsız, yararsız hayat, ışıklı ve erdemli, kirli ve içten içe kaynayan, alabildiğine çok yönlü ve tam da bu nedenle bu denli büyüleyici ve harika olan bu insan hayatı, devam etsin diye.

Artyom bütün bunları düşünürken sanki biri sırtında, kendisini yukarıya çeken kocaman bir anahtarı çeviriyor gibi, her defasında devamlı bir adım, bir adım, bir adım daha atıyordu. Böylece de -bütün koşullara inat- durmuyor, devamlı hareket ediyordu.

Ve sonra birden sona erdi. Daire şeklinde uzun bir koridora geldiler, koridorun iç duvarları mermerle kaplıydı. Artyom birden kendini evindeymiş gibi hissetti. Dışarıdaki evinde...

Tamamen şeffaf olan dış duvarın arkasında gökyüzü başlıyordu ve uzakta bir yerlerde, iyice aşağıda, oraya buraya serpiştirilmiş minicik evler görülüyordu, caddeler kenti semtlere bölmüştü, parklar ve bombardımanla açılan derin çukurlar kapkara lekeler gibi duruyorlardı, sağlam kalan yüksek binaların taşlan da fark ediliyordu.

Buradan bütün kent tepeden görünüyordu, gri gölgeleri ufkun karanlığına kadar uzanıyordu. Artyom yere çömeldi, sırtını duvara dayadı, Moskova'yı ve pembeleşen gökyüzünü uzun uzun seyretti.

“Artyom!” Ulman onu omzundan tutup sarstı. “Kalk ayağa da bana yardım et!” dedi.

Savaşçı ona büyük bir rulo tel uzattı. Artyom anlamamış gibi bakınca, Ulman yerde kıvrılmış duran anteni işaret etti. “Bu Allah'ın belası şey işe

yaramadı. Çerçeve antenle deneyeceğiz. Az ileride teknik donanımın yapıldığı balkona açılan kapı var. Balkon bir kat aşağıda. Çıkış tam Botanik Bahçesi'nin yanında, ben burada telsizin yanında kalıyorum. Siz ikiniz gidiyorsunuz, Paşka anteni açacak, sen de onu kuracaksın. Acele edin, neredeyse ortalık aydınlanacak."

Artyom başını "Olur" anlamında salladı. Şimdi, neden burada olduğunu biliyordu ve bu onu tekrar canlandırdı. Görünmeyen anahtar yine sırtında dönüyordu, yayı da iyice gerilmişti. Hedeflerine çok yaklaşmışlardı. Ruloyu aldı, balkon kapısına yöneldi.

Kapı açılmakta direndi. Ulman, bir delik açılıp şangırtıyla dağılmaya kadar cama birkaç el ateş etti. Aynı anda dışarıdan gelen şiddetli bir esinti onu öyle bir savurdu ki, neredeyse yere düşecekti. Ardından Artyom, bir adam boyu parmaklıkla çevrili balkona girdi.

Pavel ona dürbünü uzatarak aşağıyı işaret etti: "Aşağıdaki kente bak!"

Artyom dürbünle gözlerini uzun uzun kentin üzerinde gezdirdi, ta ki Pavel ona nereye bakacağını işaret edene kadar.

Botanik Bahçesi ile WDNCh istasyonu, kara bir çalılık halinde yekvücut olmuştu, aradan bir zamanlar beyaz olan kubbelerle fuar pavyonlarının şimdi pul pul dökülmüş çatıları yükseliyordu. Bu vahşi ormanda sadece iki aydınlık nokta kalmıştı: Biri fuar alanındaki en büyük pavyonların arasından uzanan daracık bir patikaydı -Pavel yavaşça sesinde saygılı bir tonla "Ana Bulvar" diye fısıldadı- ve ışıklı başka bir bir şey daha.

Botanik Bahçesi'nin ortasında kocaman çıplak bir alan vardı, burada ağaçlar sanki iğrenç bir iltihabın kurbanı olmuşlardı. Garip ama aynı zamanda son derece itici bir manzaraydı. Kocaman bir kent ama aynı zamanda, damarları atarak titreşen ve kilometrelerce uzayıp giden, hayat veren devasa bir organdı...

Sabahın ilk ışıklarıyla şafak rengine bürünen gökyüzünde, insana ürküntü veren bu tümör giderek daha da belirginleşmişti; incecik damarlarla

kaplı canlı bir derinin üzerindeki lağım deliğine benzeyen çıkışlardan minicik kara siluetler dışarıya süzüldüler ve tıpkı karıncalar gibi telaşla etrafta dağıldılar... Evet, tıpkı karıncalar gibiydiler çünkü kentle döl yatağı karışımı bu erdişi Artyom'a muazzam bir karınca yığınını anımsatmıştı. Karınca sürülerinden biri -şimdi onu daha iyi görüyordu- yanda duran beyaz, yuvarlak bir binaya gidiyordu, bina, WDNCh istasyonunun girişiyle tıpa tıp aynıydı. Kara siluetler binanın kapılarına kadar gittiler, sonra birden kayboldular, diğer yolu Artyom çok iyi biliyordu.

Şu anda sahiden de çok yakındaydılar, çok uzaktan gelmemişlerdi. Bunun da anlamı şuydu, Karaderililer'i yok edebileceklerdi... Kolayca yok edeceklerdi! Artyom rahat bir soluk aldı. Gerçi, rüyalarındaki dipsiz karanlık tünel yine aklına gelmişti ama başını sallayarak bu düşünceyi kafasından attı ve tel rulosunu açmaya koyuldu.

Balkon kuleyi çepeçevre dolanıyordu, uzunluğu 40 metre olan kablo, yuvarlağı tamamlamaya yetmiyordu. Bunun üzerine kablonun ucunu parmaklıklara sıkıca bağlayıp tekrar yerlerine döndüler.

"Sinyali aldım!" diye Ulman yüksek sesle bağırdı. "Bağlantı kuruldu! Albay 'Şimdiye kadar neredeydiniz?' diye sordu." Cihazı kulaklarına iyice bastırdı, dinledi ve devam etti:

"Durumun umduklarından daha iyi olduğunu söylüyor, dört roketatar bulmuşlar, hepsi de iyi durumdaymış, iyice yağlayıp çadır tenteleriyle üstlerini örtmüşler. Anton'un bir dahi olduğunu söylüyor, çevreyi çok iyi tanıyormuş. Az sonra işleri bitecekmiş. Koordinatları sağlamalıymışız. Sana selam söylüyor Artyom."

Pavel, büyükçe bir bölge haritasını açtı, haritanın üzeri karelere bölünmüştü. Dürbünden bakarak koordinatları yazdırmaya başladı, Ulman da aşağıya bildiriyordu.

"Güvenlik açısından istasyonu biz, kendimiz de kapayabiliriz." Pavel istasyonun konumunu haritadakiyle kıyaslayıp tekrar telsizle birtakım rakamları tıkırdattı.

“Tamam, koordinatlar verildi, şimdi onları devreye sokarlar.”

Ulman kulaklığı aldı, alnını eliyle sildi. “Biraz zaman alacak, senin roket sonuçta her şeyi kendisi yapacak. Biraz bekleyeceğiz.”

Artyom çifte dürbünü alarak yeniden balkona çıktı. Bu iğrenç karıncalar yığınında bir şeyler onu sanki kendine çekiyor gibiydi, boğucu, tarifsiz bir duygu, sanki göğsünün üzerinde bir ağırlık varmış gibi anlam veremediği bir tutukluk, derin soluk almasını engelliyordu. Karanlık tünel yine gözünün önüne geldi, bu kez kâbuslu rüyalarında bile görmediği kadar net ve berraktı. Ama şimdi artık korkmamalıydı. Bu yamyamlar rüyalarına bundan böyle girmeyeceklerdi.

Ulman gürledi: “Roketler fırlatıldı! Albaydan kucak dolu sevgiler, selamlar! Artık boklu heriflere cehennemi dar edeceğiz!”

O anda kent birden Artyom’un ayaklarının altında kayboldu, gökyüzü karanlık bir uçuruma yuvarlandı, arkasındaki neşeli bağrışmalar sessizleşti ve geriye sadece boş ve karanlık tünel kaldı; içinde sürekli birileriyle karşılaştığı o karanlık ve boş tünel.

Ve birden zaman durdu, dondu.

Artyom çantasından plastik çakmağını çıkardı, düğmesine bastı, küçük, hareketli bir alev çevreyi aydınlattı.

Ne göreceğini biliyor ve artık bundan korkmasına gerek olmadığını da fark ediyordu. Başını kaldırdı, önünde akı olmayan göz bebeksiz kara gözleri gördü. Ve birinin konuştuğunu duydu:

“Sen seçilmiş birisin!”

Dünya tersine döndü. Bu uçurum kadar derin gözlerde, saniyenin onda biri kadar bir süre içinde, daha önce kendisine anlaşılmaz ve açıklanamaz görünen her şeyin cevabını buldu. Bütün umutsuzluklarının, tereddütlerinin ve arayışlarının cevabını.

Ve bu yanıt, her zaman düşündüğünden çok farklıydı.

Karaderili'nin bakış açısına girmişti ve dünyayı şimdi onun gözleriyle görmeye başlamıştı.

Yeniden yaratılan bir yaşamdı bu, farklı ruh ve bedende yüzlerce, binlerce varlığın bir kardeşlik ve bütünlük içinde, aralarında hiçbir sınır tanımadan, aksine bu birliğe katılanların düşüncelerini kocaman bir bütün içinde birleştiren bir yaşamdı bu. Yumuşak, esnek kara deriyi mahveden ışınları uzaklaştıran ve hem güneşin yakıcı sıcaklığını hem de Ocak ayının dondurucu soğuğunu dayanabilir kılan bir yaşam. Sevimli bir yaratığı şefkatle okşayan ama bir düşmana da acı vererek dokunabilen, kırılgan telepatisi olan narin duyargalar.

Karaderililer, yok edilen kâinatın taçlarıydı, insanlığın küllerinden yeniden hayata dönmüş, dirilmişlerdi. Akli yetenekleri vardı, bilgiye aç, yeni fikirlerle dolu bir akılla donanımlıydılar ama sahip oldukları akıl insanınkine pek benzemediği için, onlarla bugüne kadar hiçbir bağlantı kuramamışlardı. Ta ki Artyom'la karşılaşana kadar.

Artyom insanları şimdi Karaderililer'in gözüyle görüyordu. Toprağın altına sığınmış, acınası, berbat piçler, çevrelerine ateş ve kurşun kusuyorlar, Karaderililer'in kendilerine gönderdikleri temsilcilerini yok ediyorlardı, insanlar onların ellerindeki beyaz teslim bayrağını alıp bıçakla gırtlaklarını kesiyorlardı.

Artyom sonra bu varlıkların nasıl bir umutsuzluğa düştüklerini görüyordu, çünkü Karaderililer karşılıklı bir anlayış köprüsü ve bağlantı kurmayı başarmanın olanaksız olduğunu anlamışlardı. Ve derinlerde, aşağı geçitlerde akılsız ve vahşileşmiş yaratıklar yaşıyordu, bunlar kendi yaşadıkları dünyayı yok etmişlerdi, hâlâ da durmadan birbirleriyle savaşıyorlardı, onlara doğru yol gösterilmezse kökleri kuruyacaktı, yok olacaklardı. Karaderililer insanlara yine yardım elini uzatmayı denediler ama karşılarındakiler öyle bir nefretle diş biliyorlardı ki, Karaderililer sonunda istemeyerek buna tepki gösterdiler. Ve Karaderililer'in, bu çılgın ama aynı zamanda şeytan gibi kurnaz varlıklardan kurtulma isteği böyle

doğdu, aşağıdaki geçitler bu insanlara zamanla dar gelip de tekrar yüzeye geri dönmedikleri sürece onlarla savaşacaklardı.

Ama bütün bunlara karşın yine de, iki dünya arasında köprü kurabilecek bir arabulucuyu umutsuzca aramaya devam ettiler, karşılıklı görüşmelerin önemini, tarafların arzu ve isteklerini tercüme ederek her iki tarafa da açıklayacak bir tercümanın içlerinden çıkmasını umutsuzca beklediler. İnsanlara, korkularının yersiz olduğunu anlatacak, insanlarla konuşabilmek için de Karaderililer'e yardım edecek birini bulmayı umut ettiler. Çünkü insanlarla Karaderililer'in paylaşabilecekleri, daha doğrusu paylaşmak zorunda oldukları bir şey yoktu. Birbirlerine rakip değillerdi, aksine sanki doğanın ortak yaşama koşullandırdığı iki organizmaydı. İnsanların teknik konulardaki ve hastalığa bulaşmış bu dünyanın tarihi hakkında bilgisi ve Karaderililer'in dünyanın tehlikeleriyle başa çıkma yetenekleri sayesinde, birlikte insanlığı bir basamak daha ileriye taşıyabilirlerdi ve bataklığa saplanmış yeryüzü yeniden ekseni çevresinde dönmeye başlardı.

Çünkü, sonuçta Karaderililer de insanlığın bir parçasıydılar, yıkılmış olan bu mega kentin dumura uğramış organlarının üzerinde büyüyen bir daldılar.

Karaderililer'i buraya getiren o son savaş olmuştu. Onlar bu dünyanın, yeni oyun kurallarına daha iyi uyum sağlayan çocuklarıydı. Ve daha sonra oluşan diğer bir sürü varlıklar gibi, onların da insanlardaki bildiğimiz duyu organlarının yanında ayrıca bir de bilinç duyargası gibi bir şeyleri vardı.

Artyom, borulardaki o garip gürültüyü, ipnotize eden bakışlarıyla vahşileri, Kremlin'in göbeğindeki insanın aklını başından alan, o iğrenç kitleyi anımsadı -insan bu kitleyle başa çıkamamıştı ama Karaderililer sanki bunun için yaratılmışlardı. Ama bunun için de bir partnere, bir müttefike, bir dosta ihtiyaçları vardı. İnsanlarla bağlantı kurmalarına, kendilerinden daha yaşlı, olanları görmeyecek kadar kör ve duymayacak kadar sağır olan kardeşleriyle ilişki kurmalarına yardım edecek birine gereksinimleri vardı.

Ve bunları gerçekleştirecek bir arabulucuyu bulmak için uzun soluklu, sabırlı arayış işte böyle başlamıştı. Sonunda başarıya elle tutulacak kadar

yaklaşmış gibiydiler; çünkü tercüman, seçilmiş kişi bulunmuştu: Artyom. Ama onunla temasa geçemeden o kaybolmuştu. “Halk”ın duyargaları onu her yerde aradılar. Arada bir onu yakalar gibi oluyorlardı ama o ürkerek tepki gösteriyor, kendini kurtarıp kaçıyordu. Onu korumak, onu kurtarmak, ona direnç vermek, onu tehlikelere karşı uyarmak, onu yeniden yüreklendirerek tekrar evine, onunla bağlantılarının özellikle daha kuvvetli olduğu evine döndürmek zorundaydılar. Nihayet temas belli bir istikrara kavuşmuştu. Her gün, hatta bazen günde birkaç kez, seçilmiş kişiye biraz daha yaklaşmayı başarmışlardı, o ise hâlâ görevinin ne olduğunu anlamamış ama anlamak için her gün ürkek bir adım daha atıyordu. Yazgısının ne olduğunu öğrenmek istiyordu. Bu hep onun kendi seçtiği kaderi olmuştu. Sonunda, Karaderililer’e, metroya ve insanlara giden yolu ilk açan, bu yolu Karaderililer’e olanaklı kılan ilk o oldu.

Artyom onlara bir soru sormak istiyordu: Hunter’a ne olmuştu? Ama yeni edindiği ve anlamakta zorlandığı bu izlenimler bu düşüncesini alıp götürdü, soruyu yeniden yakalamayı ne kadar denediyse de, zihninden kayıp, duyguların fırtınasında eriyerek iz bırakmadan kaybolmasına engel olamadı. Bir dakika sonra, neyi öğrenmek istediğini çoktan unutmuştu bile.

Şimdi zihni sadece esas konuyla meşguldü. Artık hiçbir yeni düşünce aklım çelemezdi. Bilincinin kapılarını yeniden açtı.

Önünde anlaması gereken olağanüstü önemli bir şey vardı. Bu duyguyu, daha yolculuğunun çok başında, Alekseyevskaya’da kamp ateşinin yanında otururken yaşamıştı. Kilometrelerce uzanan tünelde haftalarca oraya buraya dolaştıktan sonra, tekrar esrarengiz bir kapının önünde durduğu zaman hissettiği o belirgin duyguydu bu. Ve bu kapı o zaman açılsaydı, evrenin bütün sırlarını öğrenecek, sonra da küçücük dünyalarını, inatçı, soğuk toprağa zincirleyerek kendilerini boğazlarına kadar içine gömen zavallı insanlara böylece tepeden bakacaktı. Kapıyı daha o zaman açabilirdi, ondan sonra yaptığı yolculuklara da böylece hiç gerek kalmayacaktı. Ne var ki bu kapıyla tesadüfen karşılaşmıştı, anahtar deliğinden içeriye bakmış ve irkilerek geriye sıçramıştı. Çünkü gördüğü şey onu müthiş korkutmuştu. Şimdiyse uzun yolculuğundan sonra, kapıyı hiç duraksamadan ardına kadar açabilir ve oradan yayılacak olan mutlak bilginin ışığıyla karşı karşıya

gelebilirdi. Ve şayet ışık gözlerini kamaştırırsa, o zaman demek ki bu gözler beceriksiz ve işe yaramayan birer aletten başka bir şey değildi ve ancak hayatı boyunca istasyonun kire bulanmış granitleriyle, kurum bağlamış tünel kubbelerinin dışında başka hiçbir şey görmemiş olanlara yakışırdı, bu gözler ancak onların gözleri olabilirdi.

Artyom, kendisine uzattıkları eli tutsaydı, bu bile yeterdi. Belki çirkin bir eldi, alışılmadık parlak derisi kara ama kuşkusuz dost bir eldi. O zaman kapı açılacaktı. Ve her şey çok bambaşka olacaktı. Önünde yeni, uçsuz bucaksız ufuklar açılacaktı, muhteşem ve muazzam ufuklar... Yüreği sevinç ve kararlılıkla doluverdi ama içinde minicik bir pişmanlık da vardı. Neden daha önce bütün bunları anlamadığı, peşinden büyük bir özlemle gelen, ondan yardım ve destek umut eden dostlarını ve kardeşlerini kovaladığı için küçük bir pişmanlık duyuyordu, çünkü o, onlara bütün bu istediklerini verecek olan yeryüzündeki tek ve yegâne kişiydi.

Elini kapının kolunun üzerine koydu ve aşağıya bastı.

Binlerce Karaderili, yürekleri sevinçli ve umutlu bir bekleyişin heyecanı ile kıvıl kıvıl hareket halindeydiler.

Gözlerinin önündeki karanlık dağıldı, çift dürbünle yeniden bakınca, yüzlerce kara siluetin uzakta, aşağıda, toprak üzerinde durduklarını gördü. Hepsi onlara inanmayan gözlerle bakıyor gibiydi, uzun zamandır özledikleri mucizenin gerçekleşmesine, anlamsız kardeş savaşının bitmesine inanmayan gözlerle bakıyorlardı.

Tam o saniyede, arkasında ateş ve toz bulutundan bir yol bırakarak ilk roket şimşek gibi gökyüzüne yükseldi ve Karaderililer’in bulunduğu kentin ortasına düştü. Hemen arkasından, üç roket daha kızıla dönüşen ufku delip geçti.

Artyom, ateşlemeyi önlemek, emir vermek ve olanları açıklamak umuduyla yerinden fırladı. Ama sonra olduğu yere çömelip kaldı, çünkü her şeyin bittiğini anlamıştı.

Turuncuya çalan bir alev “karınca yuvası”nın üzerine yayıldı, yağa bulanmış bir bulut yükseldi ve her yandan gelen patlamalar çevrelerini sardı. Vücudu şişti, içinden gelen son bir donuk inleme duyuldu, sonra içi geçti ve olduğu yere çöktü. Yanan tahtalarla etlerden çıkan yoğun duman etrafını sardı. Gökyüzünden hâlâ yeni roketler düşüyor, düşüyordu ve her can kaybı, Artyom’un ruhunda onulmaz bir acıydı.

Az önce onu öylesine tatlı sarmalayan, içini ısıtan, ona bütün insanlığın kurtuluşunu vaat eden ve yeryüzündeki varoluş nedenine yeni bir anlam katan o varlığın izini, bilincinde yeniden yoklayarak bulmayı denedi. Ama artık orada hiçbir şey yoktu. Bilinci, tıpkı metronun terk edilmiş bir tüneli gibiydi, boş olduğu, sadece içindeki karanlık yüzünden fark edilmeyen bir tünel. Ve Artyom biliyordu, evet iyice hissediyordu: Ona hayatın içinden geçen yolu gösterecek ışık, artık orada hiçbir zaman yanmayacaktı.

“Nasıl? Müthiş bir mangal partisi, değil mi? Birini kızdırdın mı, işte böyle yapılır!”

Ulman ellerini ovuşturdu. “Doğru değil mi Artyom? Hey Artyom!”

Botanik Bahçesi’nin tamamıyla WDNCh istasyonu adeta ateş denizine dönmüştü. Kocaman gaz bulutları göğün maviliğinde yağlı izler bırakıyor, kara dumanlar sonbaharın hüzünlü gökyüzüne salınarak yükseliyor, alevlerin kan kırmızısı parıltısı yeni doğan güneşin yumuşak ışınlarına karışıyordu.

Artyom, yüreğinde dayanılmaz bir daralma hissetti, boğulacağını sandı. Gaz maskesini hızla yüzünden çekti, acı soğuk havayı derinden soludu. Sonra elleriyle gözyaşlarını silerek, diğerlerinin arkasından seslenmelerine aldırış etmeden, merdivenlerden aşağıya koşarak inmeye başladı.

Metroya geri dönüyordu.

Evine.

## NOTLAR

[1] **Papirossa:** Bir Rus sigarası.

[2] **Filyovskaya Hattı:** Moskova metrosunda, Krilatskoye ile Aleksandrovski sad istasyonları arasındaki 4. hat.

[3] **Serpuhovsko-Timiryasevskaya Hattı:** Moskova metrosunda Altufyevd ile Bulvar Dimitriya Donskogo istasyonları arasında bulunan 9. Hat.

[4] **WDNCh:** V-D-N-Çh diye okunuyor. Açılımı şöyle: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Halk Ekonomisi Kazanımları Sergisi. 1959-91 yılları arasında, Moskova'da, hiç ara vermeden devam eden devasa bir fuardı. 200 bin metre kare genişliğinde bir alanda yer alan 80'in üzerindeki pavyonda, hayvan yetiştiriciliği dâhil, Rus ziraat sektöründeki bütün branşlar ürünlerini sergiliyorlardı. Metro istasyonu da aynı adı taşıyordu.

[5] **Berdan Tüfeği:** Rus ordusunda eskiden sıkça kullanılan arkadan dolumlu bir silah. Kuzey Amerikalı General Hiram Berdan tarafından geliştirildiği için onun adıyla anılıyor.

[6] **Prospekt Mira:** Rusça’da önemli bir ana caddeye verilen ad. St. Petersburg’daki Nevski Prospekt ile Uluslararası 1 ve 2 havaalanlarına çıkış yolu olan Moskova’daki Leningradski Prospekt, benzerleri arasında en ünlüleridir.

[7] **Metro İstasyonları:** Moskova metrosunda, pek çok istasyonun adı bir ya da birkaç kez değiştirilmiştir. Ad değiştirme modası, özellikle Sovyetler Birliği'nin sona ermesinden sonra daha sık görülür olmuştur. Cadde, meydan ve bölgelere, Sovyet dönemi öncesi adlar verilmiştir. Örneğin: Dserşinskaya, Lyubyanka olarak değiştirildi: Felix Dzerşinski herkesin korktuğu Tçeka Gizli Polisi'nin (KGB'den önceki teşkilat) şefiydi. Metro istasyonunun üzerinde Gizli Servisi'n merkezi Lyubyanka bulunuyordu. 1990 yılında Dzerşinski Meydanı tekrar eski tarihi adı olan Lyubyanka Meydanı adını alınca, metro istasyonunun da adı buna uygun olarak değiştirildi. Kirovskaya, Çitsiye Prudy oldu: Sergey Kirov, Stalin'in gözdesi ve aynı zamanda da Merkez Komite üyesiydi. Daha sonra Stalin'in arındırma operasyonunun kurbanı oldu. 1990'da istasyon orada bulunan küçük bir gölün adını aldı. Önceleri kokuşmuş bir lağım olan gölü temizlettikten sonra ona Çitsiye Prudy adını veren Büyük Petro'nun gözdesi Aleksander Menşikov'dan başkası değildi. Prospekt Marksa Ohotni Ryad oldu: Bu istasyonun adını alan cadde önceleri, Kari Marx'ın adını taşıyordu. Sovyetler Birliği'nin sona ermesiyle birlikte yeniden tarihi yerin adıyla değiştirildi. Ohotni Ryad adı (Türkçe'si "av sürüsü"), burada, 17. yüzyılda, vahşi ve kanatlı hayvanların bulunduğunu anımsatıyor.

[8] “...gerçi Sovyet İktidarı işbirliğiyle, komünizmin kanıtı olacağını iddia etmişlerdi.”
Yukarıdaki yazı Vladimir İlyiç Lenin’den yapılan bir alıntı ve aynı zamanda da 1920’li yılların Bolşevik politikasının bir sloganıdır. Bu sloganla ekonomisi geri kalan Rusya’nın modernleşmesine çalışılmıştır.

[9] **Mozele:** Lenin’in ışıklandırılmış, camdan bir tabut içinde korunduğu Kızıl Meydan’daki anıttır. Saatin etrafında görülen bilim adamları ekibi, cesedin dayanıklılığı için birtakım bilimsel çalışmalar yapmaktadır.

[10] **Aleksander Matrossov:** İkinci Dünya Savaşı sırasında yaşamış bir Sovyet kahramanı. Alman saflarına gerçekleştirilen bir saldırıda, kendini bir Alman sığınağının mazgalının önüne atarak sığınağın zapt edilmesini sağlamıştır. Bu eylemi sırasında da ölmüştür.

[11] **Lenin Kütüphanesi:** Rus Devlet Kütüphanesi. SSCB'nin Lenin Devlet Kütüphanesi, sahip olduğu 42 milyondan fazla doküman sayesinde, 1992 yılına kadar Avrupa'nın en büyük kütüphanesidir. Hâlâ dünyanın, The Library of Congress'den sonra, en büyük ikinci kütüphanesi olarak anılmaktadır. Kütüphanenin ana giriş kapısının önünde Fyodor Dostoyeveski'nin bir heykeli bulunmaktadır. Kütüphanenin, Biblioteka Lenine adında bir metro istasyonu vardır.

[12] **Arbat Konfederasyonu:** Moskova'nın merkezinde, kahvehaneleri, butikleri ve tarihi yapılarıyla ünlü en eski caddelerden biridir. Bir zamanlar entelektüel kimliğiyle ün yapmış olan bu cadde, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra tipik bir turizm caddesine dönüşerek kimliğini yitirmiştir.

[13] “...genel sekreteri olan Yoldaş Moskvin, komünist rejimin bir hat üzerinde kurulmasının diyalektik olarak mümkün olabileceğini...”
Bu söz, Stalin’den değiştirilmiş bir alıntıdır. Sovyet diktatörü Stalin, Rus devriminin bir dünya devrimi yaratmayacağım anlamıştı. Bu nedenle Lenin’in ölümünden sonra, “ülkede sosyalizmin yapılandırılması” savını kendine propaganda aracı yapmış ve bu sloganla, partinin Troçkist sol kanadına karşı durmayı başarmıştı.

[14] **Mitiştsi:** Moskova'nın kuzeydoğusunda, dış kesiminde bulunan orta büyüklükte bir sanayi şehri. Moskova yeraltı trenlerinin imal edildiği fabrika bu şehirde bulunuyor.

[15] **Stetşkin:** Stetşkin APB, Rus İçişleri Bakanlığı'nın özel birliklerine ait, susturuculu, seri ateş eden, geri tepmesi düşük, mükemmel donanımlı bir silah.

[16] **“Güneş ormanın üzerinden yükseliyor...”:** Bremenskije Musykanty adlı Sovyet çizgi film/müzikalinden bir dörtlük. Orijinal Bremen Mızıkacıları’nın göreceli bir uyarlaması olan Rus çizgi film/müzikalindeki bu şarkıda, bir trubadur, kendinden uzaktaki prensesine duyduğu özlemi dile getiriyor.

[17] **Gerçek İnsan:** A Story About A Reni Man, Boris Polevoi'nin, 1946 yılında yazdığı bir hikâyedir. Anlatı, 1942 kışında vurulan ve inanılmaz işkencelerden kurtularak vatanına dönen Sovyet savaş pilotu Meressyev'in başından geçen gerçek olayları kaleme aldığı notlara dayanmaktadır.

[18] **Kaluşsko-Rişskaya Hattı:** Moskova metrosunda, Mitiştşi ile Bitzevski istasyonları arasındaki 6. hat.

[19] **Kahovskaya Hattı:** Moskova metrosunda, Kahovskaya ile Kaşinskaya istasyonları arasındaki 11. hat.

[20] **Tverskaya:** Sovyetler Birliği’nde Moskovalılar bu istasyonu Gorkovskaya adıyla bilirler. Çünkü istasyonun hemen üzerinde bulunan ve Moskova’nın en işlek alışveriş merkezlerinden biri olan caddeye, proleter yazar Maksim Gorki’nin adı verilmişti. Ancak 1990 yılında caddenin adı Tverskaya uliza-Tver bir Rus kentidir olarak değiştirildi, metro istasyonu da bu adı aldı.

[21] **KGB:** “Komitet gossudarstvennoj besopasnosti” (Devlet Güvenlik Komitesi), 1991 yılından sonra FSB adını (‘‘Federalnaja sluşhba besopasnosti”, Federal Güvenlik Hizmeti) aldı.

[22] **Aleksandrovski Sad:** Kremlin duvarının yanındaki parkla (Aleksander Bahçesi) aynı adı taşımaktadır. Park, 19. yüzyılda Çar I. Aleksander tarafından yaptırılmıştır. Sovyet döneminde bu istasyon uzun süre Kalininskaya olarak adlandırılmıştır.

[23] **Borovizkaya:** Bu istasyon ve üzerinde bulunan meydan, Kremlin kulelerinden birinin adıyla anılmaktadır.

[24] **Arbatsko-Pokrovskaya Hattı:** Moskova metrosunda, Park Pobedy ile Şıtşolkovskaya istasyonları arasındaki 3. hat.

[25] **Salon:** Rusça’da “sal” (salon) sözcüğü, işlevsel, büyük bir alan anlamında kullanılmaktadır. Bu sözcüğün, Moskova metro istasyonları için kullanılmasının nedeni, “sarayların halk için” ne kadar görkemli bir şekilde donatıldığını vurgulamaktır.

[26] **Gri Kamuflaj Kıyafeti:** Rusya’daki gri kamuflaj üniforması OMON Özel Birlikleri’ne mahsustur. Bu kıyafetlere alışılmış yeşil üniformalardan daha az rastlanmaktadır.

[27] **Yeraltı Nehri:** Neglinnaya Nehri kast edilmektedir. Kremlin'den pek uzakta olmayan Moskova'nın yan koludur. Sel tehlikesi nedeniyle, 1819 yılında bir bölümü tünelin altından geçirilmiştir. 1970'li yıllardan beri tamamen yeraltında akmaktadır.

[28] **Kitai-Gorod:** Kızıl Meydan’ın hemen yanında, Moskova’nın merkezi iş semtlerinden biridir. Buraya ilk yerleşimler 13. yüzyılda başlamış ve bölge, 16. yüzyılda en önemli ticaret merkezlerinden biri olmuştur.

[29] **Makarov:** Otomatik dolumlu tabanca. Kızıl Ordu ve daha sonra Rus Ordusu'nda emir erlerinin silahı olarak kullanılan Tokarevler'den sonra geliştirilen bir model.

[30] **“Biz hayran kaldık. Kraliçe hayran kaldı.”:** Mihail Bulgakov’un Usta ve Margarita adlı ünlü romanından bir alıntıdır. Kraliçe Victoria’nın dillere dolanan açıklamasına atıf yapılıyor.

[31] **Tokarev:** TT-33 olarak da bilinen bu silah, Kızıl Ordu’nun kullandığı bir tür tabancadır. 1950’li yıllarda onun yerini Makarovlar aldı.

[32] **Tagansko-Krasnopresnenskaya Hattı:** Moskova metrosunda, Planemaya ile Vyhino istasyonları arasındaki 7. hat.

[33] **Kişlak:** Afgan dilinde “dağ köyü” anlamında kullanılıyor.

[34] **Vertuşka:** Kremlin'i Sovyetler Birliği Bölge Mülki İdaresi'ne bağlayan özel telefon hattı.

[35] **Abrekler:** Kafkas direniş savaşçıları.

[36] **“Baş” Kitai-Gorod’daki Anıt Heykel:** Boyutları olağanüstü cesametteki “Baş”, Nogin Anıtı’dır. Bir zamanlar metroda en sevilen buluşma noktasıydı. Bolşevik Viktor Pavlovitç Nogin, 1917 yılında, Moskova’daki devrim birliklerine zafer kazandırmıştı. Sovyet döneminde metro istasyonu da bu nedenle Ploştşad Nogina, yani Nogin Meydanı olarak da anılırdı.

[37] **Silahşor Kahraman Yiğit:** Rusça'da "bogatry" denilen, Rus masallarından alınmış efsanevi bir figürdür. Artyom'un kafasında canlandırdığı silahşor süvarileri tasvir eden resim, Viktor Vasnezov ya da Ivan Bilibin'e aittir. Bu motif Rus efsanesinde defalarca, örneğin Çarın Oğlu Ivatı, Ateş Kuşu ve Bozkurt masalında yer almıştır. "...Tarlanın kenarında bir taş duruyordu, üzerinde şunlar yazılıydı: 'Atıyla kim dosdoğru giderse, aç kalacak ve donacaktır. Kim sağa saparsa, atı ölecektir. Atını kim sola sürerse, kendisi ölecek ama atı yaşacaktır.' İvan taşın üzerinde yazılanları okur, düşünür ve yolun sağından gider."

[38] **Barrikadnaya'daki Gökdelen:** Ünlü Yedi Kız Kardeş'ten biridir. Stalin döneminde, Moskova'nın stratejik noktalarına inşa edilen ve şehrin kentsel panoramasma damgasını vuran pasta şeklindeki gökdelenlere bu ad verilmişti.

[39] **Leninskiye Gory:** Lenin Dağları, Moskova'nın güneybatısında Koskova Nehri'nin üst tarafında bir tepedir. Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra dağlar tekrar Vorobjovy gory (Serçe Dağlan) olan eski adlarını aldılar.

[40] **İzvestiya:** Dünyaca ünlü bu Rus gazetesinin matbaası, Puşkinskaya metro istasyonunun çok yakınındaki Puşkin Meydanı’nda bulunuyor.

[41] **İkonalar Köşesi:** “Güzel köşe” diye de anılır. Slav-Ortodoks kültüründe evlerde, ikonaların konulduğu özel köşedir. Çoğunlukla bu ikonaların önünde minik bir gaz lambası ya da mum yanar, inananlar burada dua ederler.

[42] **Degtyaryov Makineli Tüfeği:** Vassili Alekseyevitç Degtjarjov (1880-1949) birbirinden farklı tipte makineli tüfekler geliştirmiştir. Burada sözü edilen tüfek, Varşova Paktı'na üye ülkelerde yaygın olarak kullanılan taşınabilir bir modeldir.

[43] **Karazyupa:** Nikita Fiodorovitç Karazyupa (1911 doğumlu, ölüm tarihi bilinmiyor), bekçi köpeklerinin terbiyecisi ve Sovyetler Birliği’nin en iyi sınır askerlerinden biriydi. Sının ihlal eden 467 kişiyi tek başına tutuklamış ve bu başarısı nedeniyle 1965 yılında Sovyetler Birliği’nde “kahraman” olarak ödüllendirilmiştir.

[44] **Samoskvorezkaya Hattı:** Moskova metrosunda, Retşnoi ile Krasnogvardeskaya istasyonları arasındaki 2. hat.

[45] **TT-33:** Tokarev de denilen, bir Kızıl Ordu tabancası.

[46] **Pavelezer Garı:** Adını Rus Pavelez kentinden alır. Moskova’daki sekiz uzak mesafe garından biridir.

[47] **Lunohod-1:** Sovyetler’in 1970-71 yıllarında ay yüzeyinde araştırma yaparken kullandıkları insansız yer aracı.

[48] **Kızıl Meydan’daki Ahşap Blok:** Burada kast edilen “Lobnoje mestos” (alınlıklar) denilen yuvarlak tribündür. 16. yüzyılda Rus hükümdarları ve kilisenin yüksek düzey temsilcileri buradan halka hitaben konuşma yaparlardı. Daha sonraları burası teşhir ve idam yeri olarak kullanıldı.

[49] **Ramenki:** Lomonossov semti Moskova'nın batı kesiminde yer alır. Moskova Devlet Üniversitesi de buradadır. Ancak Ramanki özellikle, olağanüstü bir hal olur da, Moskova sakinleri kenti terk etmek zorunda kalırsa, 15-20 bin kişiyi barındıracak efsanevi yeraltı kenti olarak bilinmektedir. Bu nedenle Kremlin, Lenin Kütüphanesi ve diğer stratejik noktaları birbirine bağlayan Metro 2'nin bir hattı buradan geçer.

[50] **“Ne yapmalı? Suçlu kim?”:** Rus Sovyet tarihinin iki önemli sorusu: “Ne yapmalı?” ve “Suçlu kim?”. “Ne yapmalı?” aslında, Rus yazar ve eleştirmen Nikoloi Çemişevski’nin 1863 yılında, hapisteyken yazmış olduğu bir romanın adıdır. Vladimir Lenin 1902 yılında bu başlıktan esinlenerek başyapıtına aynı adı vermiştir. “Suçlu kim?” ise, Rus düşünür ve yazar Aleksander Herzen’in 1847’de yayımlanan bir romanının adıdır.

[51] **Çebureki:** Bir Kafkas yemeği. İçi kıyma ve baharatla doldurulmuş, muska böreğidir.

[52] **Kalinin Prospekt (Kalinin Caddesi):** Devlet Başkanı Mihail Kalinin'in adını taşıyor. 1990'dan sonra Yeni Arbat (Novy Arbat) adını alan cadde, 1960'lı yıllarda Moskova'nın en karakteristik iş ve yerleşim caddelerinden biriydi. Caddenin bir yanında, kapakları açık, devasa büyüklükte kitaplar gibi sıralı duran 26 katlı dört gökdelen özellikle ünlüydü.

[53] **Kitabın Evi:** 1967 yılında açılan iki katlı Kitabın Evi, Moskova'nın en tanınmış kitabevlerinden biridir. Sovyet döneminde geçit resimlerinin yapıldığı Yeni Arbat Caddesi'ndedir (Kalinin Prospekt).

[54] **Ekim Çocukları:** Sovyet Gençlik Teşkilatı'nın en genç sınıfına verilen addı. Çocuklar 7-10 yaşları arasında "Ekim çocuğu" olur, on yaşından sonra da "öncü"lüğe yükselirdi. Lenin'in portresinde öncü teşkilata amblemi, kırmızı bir alev ve önündeki kırmızı yıldızla gösteriliyordu.

[55] **St. Petersburg Metrosu:** Moskova yeraltı treninin 1935 yılında işletmeye açılmasının hemen ardından, Leningrad hattının açılması için de çalışmalara başlanmıştı. Ama savaş ve sonrası yılların koşulları nedeniyle, metro 1955 yılına kadar çalıştırılamadı. Petersburg metrosu Moskova metrosundan küçüktür ama en az onun kadar görkemlidir. 50-70 metreye kadar inen derinliğiyle dünyanın en derin yeraltı metrosudur.

[56] **Kurtarıcı İsa Katedrali:** Dünyaca ünlü en büyük Ortodoks kiliselerinden biri ve aynı zamanda Rus Ortodoks Kilisesi’nin merkezi olarak bilinen tanrın evidir. 1883’te inşa edilmiş ve 1931 yılında, Stalin döneminde, havaya uçurulmuştur. Mermer plakaları bir metro istasyonunun iç inşaatında kullanılmıştır. 2000 yılında orijinal mimarisine sadık kalınarak tekrar inşa edilmiştir.

[57] **Manege:** 19. yüzyıla ait ünlü bir binadır. Önceleri Kraliyet Subay Süvari Okulu'nun geçit resmi avlusuydu, daha sonra fuar kompleksine dönüştürüldü. Kremlin'in batısında, Aleksander Bahçesi'nin hemen yanındadır.

[58] **Bahçe Bulvarı:** Moskova’nın tarihi merkezini çevreleyen, geniş ve çok işlek bir bulvardır. 19. yüzyıl başlarında, eski bir kale duvarının yerine yapılmıştır. Şehrin güney kesimindeki Çevre hattı tam bu caddenin altından geçmektedir.

[59] **Yeni Arbat:** Kalinin Prospekt’in (Caddesi) diğer adıdır.

[60] **Bahçe Bulvarındaki Gökdelen:** Yedi Kız Kardeş’ten biri olan gökdelen Rus Dışişleri Bakanlığı binasıdır.

[61] **Park Pobedy:** Zafer Parkı, Nazi Almanyası’na karşı kazanılan zaferin 50. yıldönümü nedeniyle yapıldı. Parkın 2003’te açılan ve 84 metreye inen metro istasyonu, Moskova’nın en derin metrosudur. Birbirine paralel iki avlusuyla, yapılması tasarlanan yeni bir metro hattına aktarma olanağı sağlayacaktı ancak bu hat hiçbir zaman hayata geçirilemedi.

[62] **Krasnopresnenskaya'daki Gökdelen:** Krasnopresnenskaya metro istasyonundan fazla uzakta olmayan Kudriskaya Meydanı’ndaki bu gökdelen, ünlü Yedi Kız Kardeş’ten biridir.

[63] **Yüzüne Dokunmak:** Ruslar’ın tipik bir el hareketidir. Hareketin babası, çatı kaplamacısı olan Pyotr Teluşkin’dir. 1830 yılında, St. Petersburg’daki Peter ve Paul Katedrali’nin tepesindeki melek figürü rüzgârdan hasar görmüş ve Teluşkin, meleği yapı iskelesi olmadan onarmıştır. Söylenceye göre, bu başarısı nedeniyle Petersburg’un bütün meyhanelerinde ömür boyu parasız şarap içmekle ödüllendirilmiştir. Gittiği meyhanelerde onu tanısınlar diye, boynuna kraliyete ait bir yanık işareti yapılmış ve içeriye girdiği zaman parmağıyla o işareti fiskelemesi yetiyormuş, kendisine hemen şarap ikram ediliyormuş. Bugün bu jest, aşırı alkol tüketiminin işareti olarak bütün Ruslar tarafından kullanılıyor.

[64] **SOVMIN:** Sovjet ministrov’un (Sovyet Bakanlar Kurulu) kısaltılmışıdır. Sovyetler Birliği’nin en yüksek yürütme organıdır.

[65] **“Kalk ayağa sen, büyük, geniş ülke!”:** Nazi Almanyası’na karşı bestelenmiş bir şarkıdır. 1941 yılında, İzvestiya gazetesinde şiir olarak yayımlanmış, kısa süre sonra da bestelenerek cephede savaşan askerleri cesaretlendirmek amacıyla telefonla savaş alanlarına aktarılmıştır.

[66] **Kombat:** Savaşla ilgili bir pop şarkısı, ünlü Rus Lyube grubu tarafından söylenmiştir. “Komandir bataljona”nın (tabur komutanı) kısaltılmış şeklidir.

[67] **Smertç:** Rusça “kasırga” anlamındadır. 12 roketten oluşan bir Rus roketatar sistemini tanımlar.

[68] **Ostankino Televizyon Kulesi:** 1967 yılında inşa edilen bu devasa kule, 540 metre yüksekliği ile bir zamanlar dünyanın en yüksek binasıydı. Kulenin 328-334 metreleri arasındaki Yedinci Gök adlı döner restoranı Moskovalılar'ın en sevdiği ziyaret yerlerindendir.

[69] **Belorusskaya’dak Heykeller:** Bu heykel grubu, Belarus partizanlarını tasvir etmektedir.

[70] **Petçeneg:** 7.62 mm çapında güçlü bir makineli tüfek.

[71] **Dragunov:** Doğu Avrupa'da yaygın olan ve hedeften vuran keskin atışlı tüfek. Sovyet silah yapımcısı Yevgeni Fyodorovitç Dragunov (1920 1991) tarafından geliştirilmiştir.

[72] **WDNCh'daki Kemer Şeklindeki Bina:** Burada sözü edilen bina, 1979 yılında inşa edilmiş olan, 25 katlı, ünlü, lüks Kosmos Oteli'dir.

[73] **Vatanımız İçin Yapılan Savaş:** Sovyetler Birliği'nde ve daha sonra Rusya'da, İkinci Dünya Savaşı için "vatan için büyük savaş" tanımı kullanılmıştır.

[74] **Phenazepam:** Rusya’da çok yaygın olan bir uyuşturucu.